



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

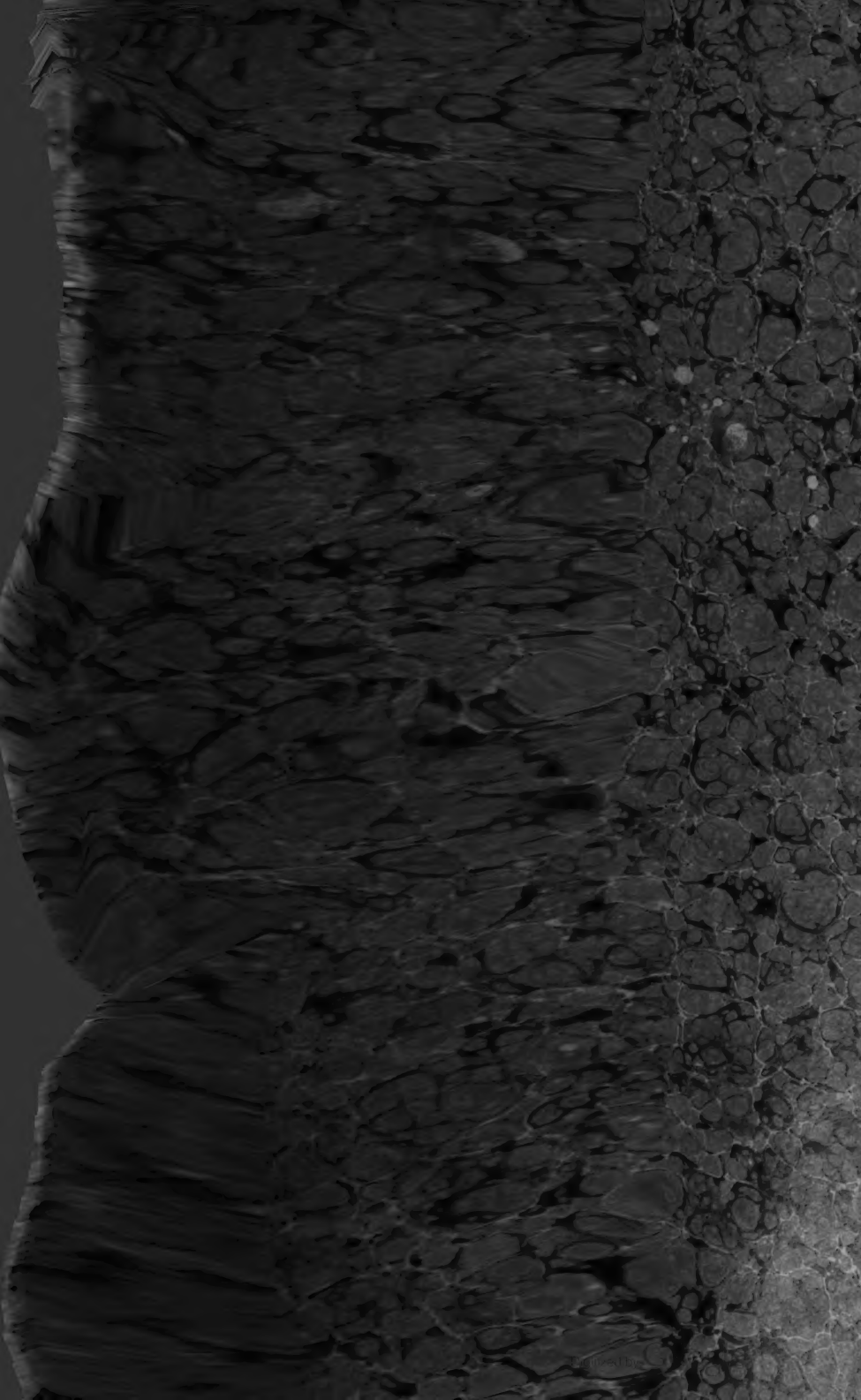
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>





X

BIBL. FAC. LING. THEOL.
T.E. 311.
LIBRARY OF THE FACULTY

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE

EX

SINAITICO CODICE.

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.

EX SINAITICO CODICE

OMNIUM ANTIQUISSIMO

VATICANA ITEMQUE ELZEVIRIANA LECTIONE NOTATA.

EDIDIT

AENOTH. FRID. CONST. TISCHENDORF

DR. THEOL. ET PHIL. PALAEOGR. BIBL. ITEMQUE THEOL. PROF. P. O. REGI SAXON. A CONSILIIIS
AULIC. ORDINUM IMPP. RUSS. S. STANISL. SUPREMIS INSIGNIBUS ET S. ANNAE CLASSE II. CUM
CORONA IMP. DECORATUS ORDD. REGII SAX. ALBERTI ET MAGNID. RAD. A LEON. ZARING. PRAE-
FECTUS ORDD. REGG. BORUSS. CORON. CL. II. ET AQU. RUBR. CL. III. EQU. REG. GRAEC. SALV. CEN-
TURIO IMP. FRANC. LEGION. HONOR. IMP. AUSTR. FR. JOS. REG. RAVEN. S. MICH. CL. I. REG. SUEC.
DE STELL. POLAR. REG. SARD. SS. MAUR. ET LAZAR. MAGNID. VIMAR. FALC. ALB. CL. I. DUC. PARM.
S. LUDOV. EQUES REGIAE SOCIETATIS LITTERAR. LONDIN. ET INSTITUTI AEGYPT. SOC. HONORAR.
REGIAE SOCIETATIS SCIENTIAR. UPSAL. SOC. EXTER. SOCIETATUM HAG. PRO VIND. REL. CHRIST.
SOC. AB EPP. HISTOR. THEOL. LIPS. ET ORIENT. GERM. SOC. ORD.

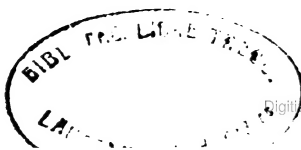
CUM TABULA.



LIPSIAE:

F. A. BROCKHAUS.

1865.



VIRO SUMMO

A B R A H A M O D E N O R O F F

IMPERATORI OMNIUM RUSSIARUM A SUMMO IMPERII CONSILIO
ANTEHAC SUMMO INSTITUTIONIS PUBLICAE MINISTRO

LITTERARUM BONARUM INTELLEGENTISSIMO EXISTIMATORI

IPSARUMQUE SACRARUM LITTERARUM SCIENTISSIMO

ELEGANTISSIMO TERRAE SANCTAE SCRIPTORI

DE ITINERE ORIENTALI

CUI BIBLIA SINAITICA DEBENTUR

M E R I T I S S I M O

SENI VENERABILI

MENTE GRATA AC VENERABUNDA

D. D. D.

CONSTANTINUS TISCHENDORF.

PROLEGOMENA.

Omnibus Novi Testamenti Sinaitici exemplaribus intra paucos menses divenditis simili libro eruditorum circa principalem istum textus sacri apostolici testem studiis consulendum erat. Tamen non consentaneum videbatur ut nihil aliud faceremus quam ut repeteremus priorem editionem. Qua quum id spectatum esset ut ipsius codicis rationem sequeremur singularum paginarum et columnarum quas dicunt versuumque singulorum textu accurate exscribendo, nullis additis accentuum aut spirituum signis, retenta interpunctione antiquissima, observatis scripturae compendiis, omnibus denique quae non arctius cum unciali scriptura cohaerent, nova hac editione id egimus ut neglectis libri manu scripti rationibus palaeographicis critica textus Sinaitici studia adiuvaremus. Hinc textum codicis ita edidimus quemadmodum usus et ratio postulare videbantur, additis accentibus spiritibus interpunctione, emendatisque iis quae aperto vitio scripta essent: qua in re plerumque veteres ipsius codicis correctores sequi licebat. Pertinebat autem emendatio illa quum ad vocales ex itacismo saepissime confusas, tum eos ad locos ubi vel per festinationem vel per inscitiam aliquid deliquit antiquus scriptor. Hinc vero etiam et codicem Vaticanum utpote aetate et ratione Sinaitico proximum

et editionem Stephanicam Elzevirianam ut recentioris rationis testem locupletissimam per totum Novum Testamentum cum lectione Sinaitica contulimus. Sed accuratius quum de his conlationibus tum de nostra textus Sinaitici emendatione post videbimus. Quum enim haec nova editio non tam iis destinata sit qui iam habent Novum Testamentum Sinaiticum superiore anno a nobis editum, quamvis et ipsis acceptam utilemque fore confidamus, quam iis qui non habent, facere non possumus quin quae de historia et codicis et editionis, quam propria et singulari significatione dicere licet, commentati sumus, item quibus codicem et scriptores in conscribendo et corrigendo eo occupatos descripsimus, item summae vetustatis eius argumenta et lectionis exempla ad docendam Sinaitici textus indolem ac praestantiam prolata inde huc transferamus, aliis quidem contractis in brevius vel etiam demptis, additis aliis uberiusque explicatis. Haec vero omnia anteponenda iis quae de huius libri instituto, ut iam indicatum est, paullo accuratius dicemus. Illud vero hoc ipso loco aperte atque ingenuè profiteor, quem codicem Sinaiticum omnium qui in membranis supersunt antiquissimum in se habere rei criticae principatum diximus, eum continuis subtilioribusque studiis nostris confirmatum esse: nullum enim alium ad tantam eorum quibus summa Christiana antiquitas utebatur, vel ut definitius dicam, quos Irenaei ac Tertulliani, Clementis et Origenis aetas adhibebat codicum similitudinem accedere idoneis argumentis probatur; nec dubium est quin, expunctis quidem librorum vitiiis creberrimis et licentiae eiusdem aevi circa textum sacrum vestigiis, prae ceteris omnibus ad recuperandam textus sacri integritatem sit valiturus. Praetereaque vehementer gaudemus quod accuratissime summaque cum fide in editione principe ac vere principali illa Sinaiticam scripturam a nobis expressam iure meritoque praedicavimus. Nihil enim eorum quae S. P. Tregelles in codice aliter atque edidimus reperisse sibi visus est non ex ipsius errore fluxit, nec magis quae Fr. II. Scrivener duobus locis ex tabulis nostris aliter atque in textu posuimus adsecutus est ad corrigendum hunc textum valent.

Uno vero loco litteram unam tyothesae vitio corruptam infra docebimus, ubi dabuntur quae in elaboranda hac nova editione ad supplendos commentarios editionum superiorum invenimus.

I.

Quod in elaboranda prima Novi Testamenti editione rem librorum sacrorum criticam altius promovendi ceperam consilium quum obeundis bibliothecis quae Parisiis, quae in Anglia, in Hollandia, in Helvetia, in Italia vigent, ab auctumno anni 1840 per quadriennium fere exsecutus essem, nihil magis desiderabam quam ipsum adire orientem, unde in Europae bibliothecas tot clara antiquitatis studiosae monumenta pervenerunt. Cui desiderio non sine singulari favore Friderici Augusti beati Saxoniae regis ita satisfactum est, ut maximam anni 1844 partem in perlustrandis terris orientis consumerem, in iis maxime ubi vetera monasteria habentur. Quod iter constat magnam inprimis laudem habuisse ab aliquot Graecis Veteris Testamenti fragmentis in patriam delatis, pietatis testificandae causa nomine regii patroni mei insignitis, bibliothecae universitatis Lipsiensis traditis brevique post Lipsiae in publicum editis. Quum enim mense Maio anni 1844 in monasterio S. Catharinae ad montem Sinaiticum veteres libros scriptos investigando incidissem in sportam, in quam coniectae erant variorum codicum lacerorum perditorumque reliquiae, cuiusmodi plures iam furnus acceperat, detexi illa antiquissimi LXX interpretum codicis fragmenta. Quae quippe despecta et proxima exitio quum facile mihi cederentur, tamen non cessae sunt aliae eaeque ampliores eiusdem codicis partes ex eadem oblivione protractae, in quibus Esaias totus et Maccabaeorum libri cum aliis scripti erant. Has certe ut dignius conservarent suasi, sperans post de iis cedendis conventum iri. Quod quum praeter expectationem non contigisset, se-

cundo in orientem itinere anno 1853 quicquid eius textus antiquissimi supererat in futuram editionem accurate describere constitueram. At quum secundum visebam Sinai montem cum S. Catharinae monasterio, nec vidi quem adpetebam thesaurum, nec quo devenisset comperi. Hinc in Europam eum delatum neque amplius locum spei meae relictum esse coniciens, quum anno 1855 primum volumen Monumentorum sacrorum meorum edebam, textum extremae paginae vaticiniorum Esaiæ, quem iam anno 1844 descripseram, una edendum curavi, monens ut codicem Friderico-Augustanum ita etiam reliqua eiusdem libri antiquissimi fragmenta, quoquo pervenerint, mea opera ab interitu esse vindicata.¹

At longe aliud atque opinabar Deus providerat. Quum enim exeunte fere anno 1856, consentiente Paulo de Falkenstein, regi Saxoniae e summis rei publicae ministris, ut iam dudum apud me constitueram, litteris legato Imperiali Russo² Dresdae traditis proposuissem ut mandatu imperatoris

¹ Cf. Monum. sacr. ined. Nov. Collect. Vol. I. 1855. p. XXXX. „In priore meo itinere orientali in duas incidi reliquias eiusdem Vet. Test. codicis, quo dubito an quicquam in membranis Graece scriptum exstet antiquius. Alteras mihi contigit tam esse felici ut acquirerem: quas quum in patriam attulisset atque ut decus essent bibliothecae univ. Lips. convenisset, insignitas nomine clementissimi regis Friderici Augusti anno 1846 foras dedi. Alteras vero ut mihi cederent frustra operam dedi; spe tamen fretus, fore ut brevi post de cedendis conveniretur, non descripsi nisi unam paginam. Ipsi membranis pretiosissimis quid postea factum sit, comperire non potui; sed dudum in Europam allatas credo. Meum vindico ab interitu eas retraxisse: inter abiectas enim variorum codicum reliquias quanti illae pretii essent significavi, atque ut melius ac dignius conservarentur auctor fui. Quum vero illorum fragmentorum — — nondum quicquam in lucem prolatum sit, meum esse officium putavi ut quae pauca ex antiquissimo thesauro deprompta habeo publici iuris facerem.“ Praeterea cf. quae iam anno 1850 de eadem re scripseram in Prolegomenis Vet. Test. tom. I. p. XXXVII. „Inveni equidem nuper in itineribus meis codicem Graecum alium pretiosissimum quarti ut videtur saeculi, in quo cum aliis etiam tres“ (sed non sunt nisi primus et quartus) „Maccabaeorum libri continentur. Quem tantum thesaurum ut propediem ex diuturnis tenebris in lucem protrahere contingat omnem operam dabo.“

² Erat tum Baro de Schroeder, cuius in locum paullo post successit princeps Alex. Wolkonsky. Horum uterque cum Barone Guilielmo de Kotzabue rem a me susceptam eximio studio prosecutus est.

Alexandri II. in orientem proficiscerer antiquos codices quum Graecos tum orientales maximeque litterarum sacrarum investigandi acquirendique causa: intercedentibus viris summis Abrahamo de Noroff et E. de Kowalevsky, item viro illustrissimo Theodoro de Grimm, olim Constantini fratris imperatoris tum Nicolai heredis regni educatore, commendante etiam academia scientiarum Imperiali Petropolitana,¹ ipsa denique favente Maria imperatrice, qua est singulari animi generositate, celsissimus imperator, revera vir celsus et erectus, medio mense Septembri anni 1858 exsequi me iussit propositum. Urgebat autem tum septima Novi Testamenti mei editio, duobus ante annis suscepta. Qua ultimis diebus anni 1858 absoluta, primis anni 1859 diebus iter orientale ingressus sum. Ultimo die mensis Ianuarii tertium visi S. Catharinae monasterium, benevolentissime a fratribus Sinaitis exceptus, venerabili antistite id ipsum voti nuncupante ut „novas veritatis divinae columnas“ meis contingeret studiis inveniri. Die quarto mensis Februarii, quo iam unum e servis miseram ut arcesseret camelos quibus die septimo in Aegyptum redirem, cum oeconomio monasterii inter ambulandum collocutus eram de interpretatione LXX virorum, cuius a me editae exemplaria aliquot pariter cum Novi Testamenti mei exemplaribus attuleram fratribus. Ex ambulatione reversi intravimus cubiculum oeconomi. Ibi ille se quoque exemplar LXX virorum habere dixit posuitque ante oculos pannum quo involutum erat. Aperui pannum et vidi quod ultra omnem spem erat. Erant enim codicis, quem antiquissimum omnium codicum Graecorum in membranis superstitum ex anno 1844 declaraveram, reliquiae uberrimae, in quibus non modo quos anno 1844 e sporta protraxeram aliosque Veteris Testamenti libros sed etiam, quod longe gravissi-

¹ Cf. Bulletin de la classe des sciences historiques, philologiques et politiques de l'académie Impériale des sciences de S. Pétersbourg, Nr. 326. 327; tom. XIV. Nr. 14. 15. p. 239 sq. „M. Stephani s'exprime également avec les plus grands éloges sur la capacité et le mérite de M. Tischendorf. Il désire donc, et ses deux collègues (MM. Dorn et Brosset) partagent son avis, que le savant saxon puisse être mis à même d'exécuter le voyage“ etc.

mum, Novum Testamentum totum ne minima quidem lacuna deformatum, auctum vero plena Barnabae epistula, ad quam prima Pastoris pars accedebat, superesse videbam. Quae res quantam in admirationem me coniecerit, dissimulare nequibam. Librum vel potius libri fragmenta — singula enim folia in plures partes dissoluta erant nec alio tegumento quam panno utebantur — consentiente oeconomio, qui ipse sumpserat ex cella scevophylacis, quae libros quum scriptos tum typis expressos eosque maiorem partem liturgicos cum varia supellectile liturgica continebat et iam brevi post iter meum orientale primum quicquid illorum fragmentorum supererat in unum collectum acceperat, in cubiculum meum transtuli. Ibi demum quantum thesaurum manibus tenerem prorsus intellexi, et Deo auctori tanti beneficii in ecclesiam, in litteras inque me ipsum conlati laudes et grates egi. Ipsam primam noctem transcribendae Barnabae epistulae impendi; quippe dormire nefas videbatur. Postridie convenit cum fratribus ut accepto mandato superiorum Cahirae sedentium codicem transcribendi causa ad me Cahiram mitterent. Profectus igitur statuto die, non sine litteris officiosis Cyrilli monachi docti supra bibliothecam constituti, iam die tertio decimo mensis Februarii adveni Cahiram, ubi reduci, favente inprimis Agathangelo venerabili coenobii magistro, res tantopere cessit ut, quod vix credibile videbitur, nuntio intra novem dies deserta Aegyptiacum et Arabicum bis emenso, die vicesimo quarto eiusdem mensis membranas antiquissimas ex manibus sumerem superiorum. Ut erat constitutum, sine mora suscepta est totius textus antiquissimi transcriptio atque laboris sociis adsumptis duobus popularibus, altero medicinae doctore, altero medicamentario, intra duo menses absoluta. Quamvis autem quae vel socii pro viribus descripserant vel ipse mea manu transcripseram rursus ad litteram recognoscerem, probe sensi rationem antiquorum correctorum vehementer esse impeditam novaque opus esse retractatione ut accuratam codicis editionem confidenter aggredi possem.

Interea vero venerandis fratribus Sinaitis auctor fui ut ipsum codicem singularis pietatis significandae causa offerrent per me

imperatori Alexandro II. tanto fidei orthodoxae decori ac praesidio. Id quod illi ex animo comprobarunt. Quum vero defuncto Constantio archiepiscopo, quondam et ipso patriarcha, non esset totius Sinaitarum collegii princeps, summam rerum eius curam gerens, atque qui illo ipso tempore electione fratrum unanimi in defuncti locum suffectus erat, vir multis laudibus conspicuus, nondum esset solemniter consecratus, adversante qui auctoritatem sibi sumpserat, consensit venerabile collegium ut editionis parandae causa textus accuratissimae, id quod vel maxime urgebam, codicem Petropolin deferrem; utpote datum ad tempus donec in perpetuum datum esse archiepiscopus collegii nomine significaret. Quo ex pacto traditus mihi est codex Cahirae die 28. mensis Septembris anni 1859.¹ Cuius rei gratam recolendo memoriam non tantum quam benevolo ac fidenti in me animo fratres reverendi fuerint praedicandum habeo, sed etiam quanta animi ingenuitate quanta liberalitate litteris Christianis prodesse illi studuerint.

Sed antequam ad tam prosperum itineris exitum pervenirem, per plures menses viseram Palaestinam, maxime Hierosolyma cum iis quae adiacent, Berytum, Laodiceam, Smyrnam, insulam Patmi, Constantinopolin: neque his locis defuit quod faceret ad propositum meum.² Singulare itineri isti decus accessit inde quod contigit ut ipsam urbem sanctam simul cum magno duce Constantino ingrederer. Hunc principem intelligentissimum magnoque animo praeditum insigniter studia mea fovisse et inter primos fuisse qui detectum codicem Sinaiticum litterisque destinatum laetaretur mecum, hoc loco non est silentio praetereundum.

¹ Multo uberius de invento codice deque his Sinaitarum rebus expositum est in libro cui index est: *Aus dem heiligen Lande*. Conferendae ibi sunt sectiones inprimis quattuor, quarum inscripsimus nonam: *Der Bibelfund*; decimam: *Kairiner Verhandlungen und Arbeiten*; quintam decimam: *Verlauf der Kairiner Verhandlungen*; vicesimam quintam: *Das erreichte Ziel*.

² Relatum est de codicibus Graecis, Syriacis, Copticis, Arabicis, Hebraicis, Samaritanis, Abyssiniciis, Armeniacis, Slavonicis similibusque monumentis ex oriente mea opera Petropolin perlatis in appendice Notitiae editionis codicis biblicorum Sinaitici, inde a pag. 47 usque 73.

Praeterea optime de me promeruit Alex. Lobanow princeps, imperatoris Alexandri II. apud Turcarum imperatorem legatus, vir pari animi ac generis nobilitate. Apud quem quum exeunte mense Augusto ad ripas Bospori liberali hospitio exceptus commorabar, aliquando ille attulit librum Russice scriptum, in quo codicis Sinaitici a me tantopere laudati notitiam se invenisse dicebat. Liber erat Porphyrii Uspenskii archimandritae, Petropoli anno 1856 editus, in quo ille de itineribus annis 1845 et 1850 per orientem inque primis ad Sinai montem factis exponit. Locum quo agit de bibliis Sinaiticis Lobanow princeps accurate interpretando mecum communicavit. Inde intellexi, anno postquam ipse Veteris Testamenti fragmenta inveneram magnique faciunda significaveram, eadem in monasterio S. Catharinae vidisse Porphyrium, et quidem iis iam aucta partibus quae antea latuerant, sed quas eiusdem membra corporis esse primo obtutu apparebat. Licet autem ille per totum librum suum multis modis virum se doctissimum peritissimumque probaverit neque codicem rem pretiosam esse ignoraverit, tamen quae de scriptura notavit, de aetate, de textu, in errore versantur pleraque,¹ neque magis sensit, ut de reliquis taceam, quantum litteris Christianis incrementum adlatura essent sola folia extrema quattuordecim, quibus tota Barnabae epistula cum Pastoris fragmentis continetur. Quae quidem non impediunt quominus gaudeamus quod doctus archimandrita eiusdem gentis, ad quam nostra opera tantus rei Christianae thesaurus pervenit, primus de eo et quidem patrio sermone suo commentatus est.²

¹ Accuratius hac de re expositum est quum in Prolegg. Cod. Bibl. Sin. p. 4 sq. tum in Nov. Test. Sinait. Prolegg. p. XIII.

² Ceterum etiam Anglus doctus isque vir militaris in societatem huius honoris vocandus est. Certe enim Sam. Prid. Tregelles vir clarissimus in libro suo: *Additions to the fourth volume of the Introduction to the Holy Scriptures by the Rev. Th. H. Horne*, pag. 775 haec testatus est: „A little later (post Porphyrium), perhaps, Major Macdonald described a very ancient Ms. which he had seen at Mount Sinai, containing the New Testament in early uncial characters, which he stated distinctly to be attributed to the 4th century. Major Macdonald also mentioned the manner in which the monks destroyed by fire ancient Mss.“

Relicta Aegypto medio mense Octobri ineunte mense Novembri Petropolin veni. Ibi ipse imperator cum augustissima coniuge dignatus est non modo oculis perlustrare sed etiam studiose cognoscere quae summo eius mandatu ex oriente attuleram antiqua litterarum monumenta. Quibus tantopere est delectatus, ut etiam in communem fructum ea propalam collocari iuberet. Collocata favente Modesto de Korff viro summo in bibliotheca Imperiali publica duas per hebdomades honorifice excepta sunt splendidissimorum hominum concursu. Qui vero prae ceteris omnibus eminebat, codicem bibliorum Sinaiticum ut quam primum et quam convenientissime edendum curarem placuit, ne diutius litteris atque ecclesiae deesset talis sanctarum litterarum custos apostolicarum, quem longe plerisque tantae antiquitatis libris singularis Dei gratia superstitem esse voluit. Reputanti igitur mecum quem potissimum editionis modum proponerem tria maxime observanda erant. Quum enim ita edendus ille videbatur, ut quam accuratissime repraesentaretur scriptura antiqua, tum ut viro cuius summa mandata exsequerbar dignus prodiret, denique ut expectationi omnium strenuis circa sacrum textum studiis deditorum quam maturissime satisfaceret. Re diligenter perpensa tres potissimum modos proponendos existimavi inque manus tradidi viri summi E. de Kowalevsky, cordati litterarum bonarum patroni. Cuius commendatione ductus imperator eum modum ratum habuit, qui mihi ipsi maxime probatus medium quiddam inter duos reliquos tenebat.

Labores igitur nostri in parando opere potissimum hi fuerunt. Exeunte mense Decembri Petropoli domum rediens, nullam mihi moram fore ratus dimidiam codicis Sinaitici partem mecum attuli Lipsiam, ut ad normam litterarum antiqua manu scriptarum singulos typos faciundos curarem. Quam ad rem aptissimae ex universo codice formae deligendae erant, neque quicquam comprobavi nisi quod ad peculiarem codicis scripturam proxime accederet. Alphabetum autem duplex in aes incisum est, alterum - ΑΒΓΔΕΖΗΘΜ et ΙΚΞ etc. - ad textum quem dicunt exprimendum, alterum - ΑΒΓΔΕΖΗΘΜ

et $\text{M}\xi$ etc. - ad exprimendas notas, nisi quod posterius etiam ad minutas formas exeuntibus versibus adhibitae volebam respondere. Quas ad formas aliae aliquot etiam minutiores vel minutissimae - $\epsilon\epsilon\circ\circ\omega\text{J}$ - ex usu auctorum codicis accedebant. Et quum nonnullas litteras iuxta positas plus intervalli in typis quam in scriptura requirere animadversum esset, ut AYAT AY , vel binas litteras coniunctas fieri iussimus, ut AYq , vel singulos typos ita circumcidi ut alter cum altero arctissime necti posset, ut $\text{ATAY}\Delta\text{yo}\Delta\omega$.

Qui typi dum parabantur, etiam charta tali opere digna, speciosa aequae ac firma, praeparanda erat. Cuius rei curam demandavimus Ferdinando Flinsch, viro chartarum conficiendarum peritissimo. Perferebatur illo tempore ad nos nuntius, a chartario Londinensi, cui nomen est Delarue, chartam elementis chemicis ita confici ut membranae similitudinem quandam haberet. Unde quum operi nostro novum decus accessurum videretur, quantum sufficeret viginti exemplaribus ut Londino Lipsiam mitteretur mandavimus.

Quibus ita praeparatis, exeunte mense Martio anni 1860 per nives septentrionales repetenda erat Petropolis, ubi celsissimus imperator, intercedente cui praecipuam ille huius rei curam demandaverat E. de Kowalevsky cum A. Kislovsky summi muneris adiutore, quicquid praeparaveram liberaliter ratum fecit. Supererat autem ea operis pars, qua iis satisfaciendum erat qui rationes codicis palaeographicas penitus vellet cognoscere. Propterea tabularum tantum addere numerum placuit, ut similia opera quam maxime superaret. Hos labores Nicolao Wodoff artificii Petropolitano a mandatis praetorii cum sociis commisi, quocum mihi convenit ut simulacris photographiis in lapides translatis tabularum a me delectarum specimen recognoscendi causa ad me mitterentur Lipsiam.

His peractis medio mense Maio Lipsiam redii, totum mecum portans codicem exceptis foliis viginti ad tabulas destinatis, quorum custodem constitueram Hermannum Zunck virum litteris instructissimum. Brevi post reditum meum textus typis exscribi Lipsiae coeptus est in officina Giesecke et Devrient,

duumvirorum excolenda arte typographica clarorum. Nihil autem unquam operis typographicis traditum est nisi quod ipsi e codice, quem nunquam de manibus emisimus, transcripsimus variisque signis ad imitandam veterem scripturam auximus. Quem ad laborem alius accessit haud minoris momenti; quicquid enim typorum compositum est, postquam correxerunt docti amici, a nobis solis ad ipsum codicem exactum est. Procedente autem opere ipsam rationem scripturae typorum ope exprimendae variis modis emendare didici. Litterarum prae ceteris fluctuantium formae auctae sunt, ut T accessit ad T T T , W W W ad W W W W , \circ ad O O O ; litteras passim vel aliquoties coniunctim scriptas imitati sumus, ut NH MH , PH , MH . Quoties novi aliquid occurrebat exprimendum curavimus, ut Z pro Z , U pro U , ut compendium scripturae H , alia. Subtilius res minoris momenti distinguendas curavimus, ut lineolarum longitudinem in OY et OY , in O O O : maiore etiam audacia usi sumus, alteram litteram alteri suprascribentes vel aliis modis a vulgari typothetarum usu discedentes. Gravissima vero emendatio facta est eo quod intervalla quibus litterarum alterae ab alteris in codice seiunctae sunt, tot aeneis lineis interponendis quot postulabat spatii ratio exprimenda curavimus. Quae res in nullo unquam simili opere temptata, laborem immensum quantum auxit, et quum per hebdomadem triginta duae columnae textus quadripartiti ad codicis normam in usum operarum praeparandae ac post varias correctiones typis exscribendae essent, de toto opere intra triennium vel potius biennium absolvendo — anno enim 1860 mense Iulio prima folia prelo subiecta sunt — tantum non desperandum videbatur. Orta est inde etiam quaedam partium libri inaequalitas, prioribus minus quam posterioribus ad eam quam diximus insignem codicis similitudinem adductis. At praestabat, opinor, perfectiora praebere simulac posse praebere intellectum est, quam minus perfectis, quae et ipsa codici Alexandrino Baberiano et Monumentis sacris meis cum similibus libris antecellebant, constantiae caussa acquiescere. Liber ipse eo modo testis factus est, quantum diligentiae quantum religionis adhi-

bitum sit ut imitationem manu scriptorum a susceptione prima ad maiorem perduceremus perfectionem. Ceterum quae ea in re per ipsum codicem varietas inveniatur, e tabulis ex diversis partibus depromptis iudicari poterit.

Postquam exeunte anno 1860 Notitia editionis nostrae susceptae publici iuris facta est,¹ qua quidem tantae omnium

¹ Is liber quomodo in orbe litterarum exceptus sit, perscripsit I. E. Volbeding in libello quem inscripsit: Constantin Tischendorf in seiner fünfundzwanzigjährigen schriftstellerischen Wirksamkeit. Literar-historische Skizze. Leipzig 1862. Cf. ibi pag. 89 sqq. Post accesserunt litterae honorificentissimae Pii Noni P. M., ipsius manu signatae, his conscriptae verbis:

Pius P. P. IX.

Illustris Vir, salutem. Epistolam Tuam una cum libro typis edito, quem dono mittere Nobis voluisti, grato et benevolenti animo accepimus: neque ambigimus quin investigationes et lucubrations Tuas viris doctis inter catholicos magno futurae sint emolumento, cum sacrarum scientiarum supellex novis thesauris ditescat. Gratulamur etiam, quod celebritati illi, qua merito fruere, novus adhuc titulus accedat; praesertim cum ea animi probitate sis praeditus ut ab iis vehementer abhorreas, qui, prout recte animadvertis, contemptores sacrorum, fidei naufragium religionisque ruinam conclamant. Nos plane confidimus fore ut Deus non sinat teterrimum hoc impietatis et incredulitatis monstrum in Europa diutius grassari, et Nos maxime ea cogitatio solatur, quod nobiliora ingenia et doctiores Viri cuiuslibet religionis nefarios impiorum conatus detestentur. Interim dum Tibi, Illustris Vir, aestimationem Nostram profitemur, Deum Opt. Max. adprecamur ut Te Nobiscum perfecta charitate jungat. Datum Romae apud S. Petrum d. 31. Mai. 1862. Pontificatus Nostri Anno XVI.

Pius PP. IX.

Quum vero imperator Alexander II. Pontifici Maximo magnificam totius codicis editionem misisset pauloque post ipse misisset Nov. Test. Sinaiticum, alterae ad me pervenerunt litterae ad meum operisque honorem mirifice cumulandum. In iis est, ut potiora exscribamus: Etsi ea sit tanti operis indoles, cuius pretium nonnisi per diuturnum accuratissimumque examen penitus assequi liceat (quod certe multiplices gravissimaeque curae Nostrae non patiuntur); mirati tamen sumus quae primum ferunt obtutum. Scilicet animadvertimus diligentissimum illud studium, quo, ipsas veluti codicis membranas oculis exhibiturus, sedulo reddidisti paginarum columnas, versiculos, interpunctionem, interjecta spatia; quo typos solerter exegisti ad singulorum characterum formam et magnitudinem; quo demum contulisti singularum emendationum scripturam cum textu et inter se; quae omnia dum absentibus etiam potestatem faciunt iudicandi de pretio et vetustate codicis, simul etiam aperte testantur fidem illam immanemque laborem, quo insigne istud monumentum, tamdiu ignotum, ad novam vitam revocasti. Laudem certe, qua in hoc studiorum genere excelebas, postremum istud opus cumulavit, non modo difficultate

codicis cognoscendi expectationi satisfaciendum videbatur, ut convenerat, ineunte mense Maio anni 1861 tertium iter Petropolitanum feci eorum maxime laborum caussa, quos artificibus Petropolitanis tradideram. Qui quidem quum parum ex sententia cessissent, malebam decem tabulas Petropolitanas satis habere quam ceterarum etiam decem, ut constitutum erat, periculum facere. Quo autem magis viri illi intellexerunt quantam ego accuratorem quantam subtilitatem poscerem, eo magis ipsi arte profecerunt. Atque ita factum est ut speciminibus saepius repetitis omnique studio Lipsiae a me correctis intra annum perveniretur ad propositum. Nec facere possum quin plures ex tabulis Petropolitanis maxima cum similitudine codicem exprimere affirmem: quam ad perfectionem coniuncta artium photographicae et lithographicae studia valuerunt. Petropolitanarum autem supplementa suscepta sunt Lipsiae, quibus parandis tantopere prospexi ut praecipua laborum pars in domo mea inspectante me ac moderante perficeretur.

Tribus voluminibus, quae textui cum Veteris tum Novi Testamenti destinavimus, ad finem prope adductis ultimum examen eorum quae typis exscripta erant instituendum curavi, eo quidem consilio ut si quid per laboris festinationem vel typorum iniuria vitiose prelo exisset corrigeretur. Absoluta autem sunt tria illa volumina una cum supplementis medio fere mense Iulio.

sua et amplitudine, verum etiam utilitate. Quippe ad lectionem magnae partis veterum biblicorum et totius novi testamenti, quod ne in ipso quoque Vaticano Codice prorsus integrum habetur, ab hoc Sinaitico Codice suppeditatum, accessit etiam ea quae Barnabae nomine circumfertur epistola, hactenus non nisi per partes et satis mendose vulgata, nec non prior pars Pastoris: quae certe magni momenti aestimanda sunt. Utinam fructus tot itinerum, curarum, studiorum, quae impigre suscepisti alacriterque tolerasti, potissimum, uti profiteris, in christianae rei emolumentum, non modo benevertant fidelium reipublicae, sed et tantam Tibi a Deo gratiam concilient, ut per perfectae charitatis vincula Nobis junctum, Te veluti amatissimum filium complecti tandem possimus. Id Tibi, Illustris vir, adprecamur a Deo, dum gratum animum Nostrum Tibi significamus Nostramque profiteamur aestimationem. Datum Romae apud S. Petrum die 2. Sept. 1863. Pontificatus nostri anno XVIII.

Pius PP. IX.

B*

Ipsum typographorum officium pro tota libri ratione haud vulgare erat. Singularem curam quum antiquus scripturae color, tum litterae atque signa medio saepe textu minio scripta exigebant. Difficillimum vero erat, propter eam qua laborat siccitatem, in facticia membrana omnia recte typis exscribere. Ceterum permisimus ut iam mense Maio anni 1862 nonnulla libri nostri specimina Londinum mitterentur cum tot aliis artis operibus ex toto orbe advectis propalam collocanda.¹ Neque eventus spem fefellit; ut enim plurimorum spectatorum oculos in se converterunt et scientissimorum iudicium suffragiis probata sunt, ita typographis solemne praemium decretum est. Honor vero etiam maior accessit eo quod absoluto opere iussu imperatoris Alexandri II. numo aureo magnifico decorati sunt.

Textu universo typis exscripto supererat commentarius de omnibus iis locis quos veteres correctores attigerunt, item de diversis singulorum foliorum paginis, prout interiore aut exteriori membrana constant, quo a discriminine conservatio scripturae maxime pendebat, et si quid aliud explicatione opus habere videbatur. Haec non minima totius operis pars ut nos obruit mole sua, notarum quae scribendae erant numero milia quindecim excedente, ita maximam difficultatem habuit ab obscuri-

¹ Rogantibus Giesecke et Devrient schedulam addidimus testimonii instar his conscriptam verbis: ... Le travail en question était des plus difficiles, car je m'étais proposé une reproduction du vénérable document telle qu'elle n'a jamais encore été entreprise pour des publications de ce genre. Je ne me suis pas contenté, en effet, de représenter en général l'ancienne écriture, mais j'ai voulu aussi y faire entrer les différentes nuances que la main des anciens copistes y a introduites, telles que le changement des formes ordinaires par diminution ou par particularité ... les rapprochements d'une lettre à une autre ... et même les caprices des copistes ..., en outre une quantité de signes paléographiques employés à l'occasion. Conformément à ces intentions j'ai fait les arrangements et donné les dessins, l'original ne devant jamais sortir de mes mains, et MM. Giesecke et Devrient ont mis tout leur zèle à exécuter mes ordres. Ils ont également soigné avec la plus grande attention l'impression des feuilles: chose si délicate, par suite de la grande différence des formes du texte ... j'espère que les juges compétents trouveront cet ouvrage supérieur à beaucoup d'égards à toutes les publications de ce genre, et qu'ils le jugeront bien propre à faire constater un véritable progrès de la typographie ...

tate atque ambiguitate plurimarum correctionum. Quid quod aliquot locorum milia rasuram subierunt et, passim contradicentibus sibi invicem ipsis correctoribus, librorum palimpsestorum speciem induerunt.

Denique ad Prolegomena perventum est, quae ne plenius atque uberius perscriberentur, brevissimum quo absolvenda erant temporis spatium vetuit. Opus enim non tantum sanctarum litterarum caussa, quas ad iuvandas ipsum plurimum valituum spes est, sed etiam propterea accelerandum erat quod, quemadmodum iam in Notitia p. 9. significatum est,¹ imperatori Alexandro II. placuerat ut in celebrando millesimo imperii Russici anno partem illud suam haberet. Quod consilium tum demum mutatum esse rescivi, quum toto textu antiquo typis exscripto in conscribendis Prolegomenis et commentario occupatus eram. Hinc destinatio illa ad maturandum opus omnem suam vim habuit, etsi brevi (ineunte mense Iulio) ante ipsa solemnia (quae in diem 8/20. mens. Sept. inciderunt) irrita facta est.

Postquam ipso die Sti. Alexandri festo (30. Aug./11. Sept.) celsissimo imperatori magnificam codicis editionem dedicassem,²

¹ „Quum enim anno 1862 imperio Russorum — rarissimam solemnitatem instare sciebam, desiderium me incessit efficiendi ut huic operi in concelebrandis istis solemnibus pars esset. Quod quum placuerit imperatori Alexandro II., quippe qui litterarum lumen ab imperii sui gloria abesse vetat, iam non amplius desiderium est sed officium, cui ut satisfiat religionis est.“

² Quod his verbis feci:

Qua ante tres annos hunc litterarum sacrarum thesaurum auspiciis Tuis mea opera ex orientis latebris in Europam studiorum altricem perferri voluit, eadem benignitate Deus, qua est gratia erga nos, etiam hoc dedit ut, labore multorum annorum intra triennium absoluto, eundem librum typis lapidibusque accurate exscriptum multisque modis enucleatum hodie in Tuas manus tradere possem. Quod dum summa cum reverentia facio, vehementer illud animum delectat, quam maxima cum fiducia praedicaveram codicis praestantiam accuratiore pervestigatione egregie confirmatam esse. Praeter monumenta enim generis istiusmodi omnia luculenta indicia veterrimae nobilitatis habet. Ipsi remotissimae antiquitatis viri, venerabiles quum orientis tum occidentis patres surgunt testes, suae aetatis homines arcana sanctarum litterarum ex voluminibus hausisse huius simillinis.

quae parata erant volumina plus mille et ducenta tegumento vestita et intra mensem Octobr. Lipsia Petropolin advecta sunt. Ineunte mense Novembri contigit mihi tam esse felici ut clementissimo imperatori et augustissimae conjugii eius opus insignibus imperatoriis decoratum solemniter traderem. Acceptum est autem cum eximia laudis et favoris significatione. Postea ex sententia Alexandri de Golovnine summi institutionis Russorum publicae ministri, viri litterarum augendarum studiosissimi, constitutum est ut ducenta exemplaria ad imperatoris munera reservarentur, centum mihi reddita venderentur. Quare etsi discessum est ab ea ratione quam ab initio ipse suaseram et in Notitia editionis susceptae pag. 9. sqq. singulari cum voluptate indicaveram,¹ tamen etiam multorum commodis consultum esse optamus et speramus.²

Mense Decembri Petropoli Lipsiam reversus nihil habebam antiquius quam ut editionem Novi Testamenti Sinaitici criticam minorem sive manualementalem ad finem perducerem. Molienti enim primum editionem maiorem tanto litterarum thesauro

Hic igitur liber, primorum qui Christo nomen dederunt imperatorum aequalis, quasi in sacro recessu in radicibus montis illius repositus erat, in quo olim Dei gloria Mosi affulsit et lex divina divinitus promulgata est. Delituerat ibi per tot saecula, ut refulgens nuper ad Te perveniret atque ex Tuis manibus in totum orbem Christianum exiret, novum huic generi lumen praeferebat, antiquae veritatis nuntius. Nuntiat autem simul illud, Augustissimam Domum Tuam pietatem ab avis acceptam pariter atque litteras artesque fovere. Christo enim et litteris ipsa natura sua hoc opus sacrum est. Hinc et qui Christo et qui litteris se addixerunt cuncti munificentiam Tuam praedicant. Quorum nomine mihi primo contigit ut gratissimos animi sensus Tibi testificari possem. Meo vero ipsius nomine Tibi, Augustissime Imperator, maximas gratias propterea ago, quod tantum opus tanto cum favore tantaque cum fiducia mihi mandasti. Cui mandato satisfacturi id adnisi sumus, ut tale ex manibus nostris prodiret opus cuius in fronte iure inscriberemus:

CHRISTO ET LITTERIS.

¹ „Statutum est ut non in venditionem sed ad dopandum paretur. Nihil igitur exemplarium venale erit, sed omnia per totam Christi ecclesiam, ubicumque litteris locus atque honos est, a clementissimo imperatore donabuntur.“

² Silentio praeterire non possum, anno 1862 C. de Peters virum illustrissimum optimam rerum circa opus nostrum curam gessisse.

dignissimam, nobile insignium orbis Christiani bibliothecarum monumentum, illud etiam curae cordique erat ut simul alteram in communem hominum doctorum usum pararem. Exiit prelo mense Maio anni 1863.

II.

1. Membrana codicis non tam alba quam sufflava est, magnaue ubique laevitate et subtilitate, quamvis singula folia satis inter se differant. Pleraque enim a crassitudine pariter atque a nimia tenuitate abhorrent; sunt vero etiam tanta tenuitate ut superari nequeat, proptereaue partim exesa et perforata. Totum per codicem, paucis exceptis foliis, altera folii pagina scripturam bene, altera parum conservavit. Quod a diversitate laterum pellis ex qua membranam confecere ortum est; quo enim latere carnem attingebat pellis, membrana multo mollior altero latere pilis tecto facta est. Qua in re memorabile est quod totus codex ita confectus est ut, mollioribus partibus cum mollioribus, fortioribus cum fortioribus iunctis, binae paginae molliores binas fortiores exciperent. Quae lex tantopere observata est ut quod excipias rarissime inveniatur, cuiusmodi sunt voluminis quarti folia 65 et 66, disparibus paginis iuncta.

Quaerenti quorum potissimum animalium pelles ad conficiendas membranas adhibitae sint vix dubium esse olim scripsimus quin prae ceteris ea antiloparum species, quae etiamnum in desertis Libyae Aegypti Arabiae frequentissima est, egregiam materiem suppeditaverit. At nec asinorum pelles eo ab usu alienae erant. Nec satis liquet utrum pellis genus ac natura an artificium plus valuerit ad elegantiam membranae. Ceterum sive asinorum sive mavis antiloparum pelles, pro magnitudine codicis Sinaitici singula folia singulis pellibus conficienda erant. Singula autem more antiquorum dicimus; quae enim nobis bina dici solent, natura unum tantum corpus efficiunt nec nisi complicando atque scribendo in partes duas paginasque quattuor diremta sunt.

Qua cum re quaternionum et ternionum, qui Eusebio (de vita Const. 4, 37) τρισσὰ καὶ τετρασσὰ dicuntur, appellatio cohaeret. Quaterniones enim octonis foliis ex nostra computandi ratione, terniones senis constabant. Codex Sinaiticus quaternionibus compositus est. Quae totius libri fragmenta hoc nomine edidimus, a folio extremo quaternionis $\overline{\lambda\Delta}$ incipiunt, in quo scriptum est Παραλ. 9, 27—11, 22. Codex enim Frederico-Augustanus, cuius initium fit a quaternione $\overline{\lambda\epsilon}$, ipsum folium illud excipit, nisi quod syllaba $\kappa\alpha$ a librario omissa inter utrumque desideratur.¹ Sequuntur quaternionis $\overline{\lambda\zeta}$ folia quinque posteriora, tribus prioribus in codice Frid. Aug. editis. Quaternionis $\overline{\lambda\eta}$ folium extremum cum fragmento libri Iudith prorsus periit. Quadragesimi - $\overline{\mu}$ - vero quaternionis dimidia tantum pars videtur superesse; sed iam tum quum compingeretur codex nihil amplius praesto fuisse, quum ex eo modo intellegitur quo primum folium $\overline{\mu\lambda}$ quaternionis cum quarto quaternionis $\overline{\mu}$ coniunctum est, tum inde apparet quod quattuor huius quaternionis folia ita ut alibi octona filo continentur. Haec propterea tam accurate perscribenda videbantur, quoniam quaeri potest an ab initio aequae ac nunc fit Maccabaeorum liber quartus primum exceperit. Alterum quidem quattuor folia quae de pleno quaternione desiderantur continere non poterant, tertium poterant. Numeri vero quaternionum ipsi antiquiores, de quibus dicitur infra, cum posterioribus in editione expressis plane conveniunt: cum igitur adscribebantur primum, foliorum numerus eum qui nunc est pluribus quam quattuor foliis non poterat excedere. A quaternione $\overline{\mu\lambda}$ usque ad $\overline{\mu\varsigma}$ quaterniones sex integri sunt. Sequuntur $\overline{\mu\zeta}$ quaternio et quaternionis $\overline{\mu\eta}$ folia priora sex. Atque hi quidem quaterniones omnes ad libros historicos et propheticos, quos volumine II. edidimus, pertinent. Volumen III., quo libros ex antiquo more versibus scriptos complexi sumus, quaternionibus constat quattuordecim, a quaternione $\overline{\mu\theta}$ usque $\overline{\omicron\beta}$, iisque integris. Quartum denique

¹ Codex Frid. Aug. incipit litteris βασαηλ, et primum codicis Sinaitici folium exit voce υπερ, quod utrumque incidit in Παραλ. 11, 22, ubi est υπερ καβασαηλ.

volumen, quo omnes Novi Testamenti libros edidimus, a quaternione $\overline{\text{O}\Gamma}$ incipiens numeros viginti complectitur, quorum ultimus est $\overline{\text{q}\beta}$. In his $\overline{\text{O}\Gamma}$ quaternio (in evangelio Lucae) septem tantam foliis constat; quaterniones $\overline{\pi}$ (quo exit Iohannis evangelium) et $\overline{\text{q}}$ (in epistula Barnabae) senis tantum constant, ita ut non tam quaterniones sint quam terniones, $\overline{\text{q}\lambda}$ quaternionis duo tantum folia, quibus epistula Barnabae desinit, item eius qui sequitur folia tantum sex cum septimi dimidio et brevi fragmento supersunt. Intellegitur autem ex hac quaternionum serie omnes utriusque Testamenti libros unum ab initio volumen sive $\sigma\mu\acute{\alpha}\tau\iota\omicron\nu$ effecisse, cuiusmodi olim Constantinus imperator quinquaginta in usum ecclesiae Constantinopolitanae parari iussit, ut Eusebius nobis tradidit de vita Constantini 4, 36.

Quae in codice Sinaitico foliorum magnitudo sit, ex tabula integram paginam exhibente facile conici poterit, accuratissime vero editionis maioris tabula XIX et codicis mei Fride-rico-Augustani (Lipsiae 1846) fol. 13. expressum est. Sed non dubium est quin quum primum e manibus scriptorum exhibat codex, forma paullo maiore sit usus. Passim enim extremis marginibus, vel summo, ubi olim quaternionum numeri rubro adpicti erant, vel dextero, ubi notae solebant addi, litterarum aliquid abscisum est. Unde etiam hoc clarum fit, tum codicem a bibliopego compactum esse quum quaternionum numeri abscisis prioribus renovati sint.

2. Constat inter eos qui codicum veterum usum habent, librarios lineas stilo ducere consuevisse, quarum ad normam scripturam conformarent. Hoc etiam in codice Sinaitico factum est, in quo lineae eiusmodi quum ad columnas tum ad versus constituendos pertinent. Singulae enim columnae ad utrumque latus singulis lineis tamquam limitibus circumscriptae sunt; versus vero lineis ita significantur ut singulae lineae modo singulos modo binos modo ternos versus separent. Quae versuum lineae a punctis exeunt acu in extremo plerumque foliorum margine factis. Fit vero etiam ut a solis his punctis ordo versuum pendeat. Fecit autem membranae subtilitas ut lineae in altera cuiusvis folii pagina ductae textui utriusque paginae inservirent.

3. Atramentum quo antiquissima scriptura utitur plerumque fuscum est. Saepe etiam cineraceum aliquid habet; alibi fulvum dici potest, alibi e fusco rutilans. Plerumque aliquem nitorem habet. Quae quidem coloris varietas non modo ab ipsius atramenti diversitate, verum etiam a membranae natura videtur pependisse. Hoc maxime inde coniciendum est quod passim, et potissimum quidem interioribus sive mollioribus paginis, quae antiquissimus scriptor et quae correctores dederunt aliquam similitudinem adsumserunt. Praeterea super rasuras idem atramentum aliam atque in laeva membrana speciem induit.

Correctiones omnium antiquissimae non ita multum a prima scriptura atramento differunt. Quas siglo A comprehendimus, plerumque paullo pallidiores sunt; sed valuit ad hoc nonnihil formarum exiguitas qua scriptae esse solent; ubi enim textus magnitudinem aequant, atramentum fuscum apparet. Notae B correctoris mollioribus paginis simillimum cum textu colorem habent, durioribus plerumque magis nigricant. Posteriores correctores, qui C^a et C^b nobis dicuntur, plerumque atramento e fusco rutilante, passim fulvo usi sunt. Hos qui exceptit, C^c, atramento pullo usus est. Nigerrimum vero ac nitens is adhibuit qui litteras paginarum multarum pallentes in Esaia maxime (et in Ieremia codicis Friderico-Augustani) instauravit, notis aliquot vel Graece vel Arabice adpersis.

4. Minio scripti sunt psalmodum tituli et numeri, tituli ad canticum canticorum illustrandum additi, numeri quibus Ammonii sectiones cum canonibus Eusebii indicantur, item ex parte libri Ecclesiastae inscriptio; nec nihil in picturis quas arabescos vocant rubricatum est, ut ad finem psalterii et evangelii secundum Marcum. Quicquid autem minio scriptum est, editio maior eodem colore conspiciendum praebet.

5. Interpunctio et rarissima et simplicissima esse solet. Textus librorum versibus scriptorum, qui totum volumen III. occupant, plane expers est interpunctionis, quamvis versuum minime ea sit ratio ut pariter ac versus Euthalii ad scribendas Pauli epistulas adhibiti interpunctionem ipsi compensent. Hoc

inde quoque patet quod correctores, excepto psalterio, plurima addiderunt puncta. Neque excipiendus est prologus Sira-
cidae aut longiores Ecclesiastae sententiae, quibus nusquam
prima manus, multis vero locis posterior puncta intulit.

Non aequae ac bipartitus libri textus interpunctione prorsus exemptus est quadripartitus, quem voluminibus altero et quarto complexi sumus. Tamen et ipse magna interpunctionis raritate atque simplicitate insignis est. Plurimae columnae quas vocant et integrae paginae haud paucae inveniuntur, quibus ne uno quidem loco punctum positum est. In nonnullis eiusdem textus partibus, ut vol. II. per textum librorum Tobith et Iudith, vol. III. (i. e. Nov. Test.) foll. 10 et 15. foll. 25 et 26, medio textu spatia vacua modo minora modo maiora ad textum distinguendum destinata sunt. Passim vero non tanta puncti raritas est, quemadmodum similes voces iuxta positae alibi punctis alibi versibus distinguuntur: prius fit Rom. 1, 29 sqq., posterius Gal. 5, 19 sqq. Aliquoties etiam duplex punctum adhibitum est, et in iisdem quidem libris quorum scriptor spatiis vacuis textus distinguendi causa usus est.

De interpunctione autem codicis antiquissima inquirenti maxima difficultas inde oritur, quod innumeris locis suppleta est a correctoribus. Quae supplementa ut plurimis locis et forma et colore correctorem produunt, item eo quod nullo spatio relicto continuis verbis parum apte interposita sunt, ita multis aliis locis praesertim paginarum earum, quae interiorem membranae partem tenent, facile in errorem ducunt. Inprimis ambigua sunt puncta exeuntibus versibus addita, item spatiis illata eiusmodi quae antiquissimum scriptorem vacua reliquisse aliis locis iisque salvis proptereaue certis probabile fit. Accedit quod aliquot quamvis paucissima puncta primae ut videtur manus inveniuntur ubi nihil spatii relictum est, cf. fol. 62. col. 4 *πνηρια· κακια· πλεονεξια·*, unde consequitur, quod a sola spatii ratione in distinguendis punctis scriptoris et correctorum argumentum sumitur posse in dubium vocari. Praeterea ipsi correctores ea in re inter se differunt; sunt enim quae nemo cum antiquissimis confundat, rursus omnium difficillime is

discernitur qui singularem prioribus Matthaei capitibus curam impendit et apud nos siglo B signatus est. Quae quum ita sint, singulis locis a nemine rectum facile inveniri potest nisi toto codice curiose subtiliterque examinato. Ipsi quidem examine toties repetito maximam curam adhibuimus ut nihil non recte ederetur, licet in tanta rei ambiguitate ut nunquam a vero erraremus vix contigerit.

6. Quae in codice Frid. Aug. scripturae signa inveniri Prol. § 6 diximus, apostrophum et illud cuius forma est γ , eadem hoc loco commemoranda sunt. Apostrophi exempla haec sunt: ἰουδαῖς' δαυειδ' ἰωσηφ' εφρεμ' ἱερουσαλημ' ἱματια' αυτων καταπατησα' αυτους. Nonnulla nomina propria apostrophi et puncti signa coniuncta habent, ut ἸΩΒ', quamquam in eodem libro ab eadem manu etiam ἸΩΒ' et ἸΩΒ scriptum est. Multis codicis partibus apostrophus admodum raro invenitur, neque certa lege posita est; quae enim verba alibi habent, eadem alibi non habent. Saepissime vero correctores B et C suppleverunt: quod facile videbit si quis tabulas cum textu typis exscripto comparaverit; in hoc enim non expressae sunt apostrophi nisi quas prima manus posuit.

Alterum signum, cuius multa exempla praebent libri Tobith et Iudith, satis ambiguum est. Quod olim in Prolegomenis codicis Frid. Augustani diximus, videri nobis ita adhiberi ut quod exeunte versu scriptum sit, sive vocem integram sive syllabam, arctius coniungat cum eo quod proximo ineunte sequatur, id multis exemplis luculenter probari videtur, cuiusmodi iam illo loco adscripsimus ex papyris Herculaneis petita (οικοδο>μιαν ψευ>δεσθαι αναρμο >στον ε>θρυπτειν). Tamen non solum aut ubique eam illud signum vim habere putamus, sed saepe tantum ornamentum locum tenere, explendi spatii causa positum. Hoc quum multis aliis locis tum iis maxime probatur, ubi in locum substitutum est eorum quae exeunte versu erasa sunt. Ceterum praeter papyros nescio an in nullis libris scriptis nisi paucis veterrimis inveniatur, ut in fragmentis Octateuchi ex Origenis editione (quae continet Monumentorum meorum sacror. volumen III.) et in codice biblicorum Vaticano.

Passim lineola versibus interiecta ad distinguendum textum facit, quod idem in papyris fit. Aliae lineolae et quae eodem loco habenda sunt signa ad ornandos titulos, inscriptiones, subscriptiones pertinent. Uno quantum memini loco, III. (i. e. Nov. Test.) 116*. col. 2., ipsa prima manu iis quae ab auctore sacro aliunde afferuntur duo signa addita sunt. Multis vero aliis locis eadem suppeditata sunt ab A et B correctoribus, cuius rei exempla praebent tabula XIII ex actis petita et duo loci tabulae XVIII.

Puncta diaeretica super *ι* et *υ*, si ab usu lex derivanda est, multo saepius omissa quam posita, saepissime vero a correctoribus suppleta sunt: qua quidem in re innumeris locis manum antiquissimam et posteriores distinguere perdifficile est, praesertim quum correctores etiam operam dederint ut subtilissimos primae manus ductus instaurarent ac manifestiores redderent.

Compendia scripturae in codice haec fere adhibentur: $\overline{\Theta\zeta} \overline{\kappa\zeta} \overline{\iota\zeta} \overline{\chi\zeta} \overline{\upsilon\zeta} \overline{\pi\eta\rho} \overline{\mu\eta\rho} \overline{\pi\eta\lambda} \overline{\pi\eta\nu\kappa\omicron\varsigma}$ $\overline{\lambda\nu\omicron\varsigma} \overline{\omicron\upsilon\nu\omicron\varsigma}$ cum iis quae inde declinantur, etiam $\overline{\varsigma\rho\zeta}$ et (III. 28, 4) $\overline{\varsigma\tau\rho\theta\eta}$, quocum $\overline{\epsilon\varsigma\tau\rho\omega\theta\eta}$ cohaeret, quae scriptura (vide infra) maxime memorabilis est; item $\overline{\Delta\Delta\Delta} \overline{\iota\lambda\eta\mu} \overline{\iota\epsilon\lambda\mu} \overline{\iota\eta\lambda\mu} \overline{\iota\eta\lambda} \overline{\iota\varsigma\lambda} \overline{\iota\chi\lambda}$. Accedunt $\overline{\kappa}$ pro *και* et $\overline{\mu}$ pro *μου* et *μοι*, bis vel ter etiam, quod ex papyris Herculanensibus innotuit, $\overline{\pi}$ pro *προς* et *προ*. Ubi versus exit, saepissime *υ* littera lineola finali exprimitur ad frontem extremae litterae adposita, ut $\overline{\epsilon\pi\tau\omega}$, $\overline{\pi\alpha\omega}$. Horum quicquid in codice invenitur, in editione maiore expressum est, item exceptis compendiis vocum *προς* et *προ*, *μου* et *μοι* in minore editione. In maiore editione etiam opera data est ut, quas passim in scriptis observavimus, litterae coniunctae accurate redderentur, cuiusmodi sunt $\overline{\eta\eta} \overline{\eta\eta} \overline{\mu\eta} \overline{\mu\eta} \overline{\pi\eta} \overline{\mu\eta}$.

Numeri modo plene scribuntur, ut numerus nominis bestiae in apocalypsi $\overline{\epsilon\zeta\alpha\kappa\omicron\varsigma\iota\alpha\iota} \overline{\epsilon\zeta\eta\kappa\omicron\nu\tau\alpha} \overline{\epsilon\zeta}$, modo litteris exprimuntur, ut $\overline{\epsilon\alpha\tau\omicron\nu} \overline{\mu\delta} \overline{\pi\eta\chi\epsilon\omega\nu}$, $\overline{\alpha\gamma\gamma\epsilon\lambda\omicron\upsilon\varsigma} \overline{\iota\beta}$, $\overline{\omicron} \overline{\delta}$ etc.¹

¹ Hoc loco in Prolegg. Codicis Biblior. Sin. et Novi Test. Sinait. mentio adiecta est signi quod monogramma Christi vel crucem monogrammam

8. Restat ut de variis codicis Sinaitici scripturis et scriptoribus explicemus.

Ipsum textum antiquissimum non ab eodem scriptore profectum esse certissimum est. Qui vero coniunctis viribus ei scribendo operam dederunt, tanta scripturae similitudine utuntur ut intuentem primum facile fugiat quae singulorum sit diversitas, atque etiam repetitis curis supersit de quo dubites. Unde hoc apparet, ad indagandam totam eam rem subtiliore curiositate opus esse. Mea quidem sententia quattuor potissimum librarii textum scripserunt. A cum Chronicorum fragmento librum Maccabaeorum primum et quarti folia posteriora quattuor cum dimidio (37*), item totum Novum Testamentum exceptis foliis septem et Pastore scripsit; B prophetas et Pastoris librum; C libros ex more antiquissimo versibus editos; D libros Tobith et Iudith, item quarti Maccabaeorum libri folia tria priora cum dimidio, in Novo vero Testamento duo Matthaei folia: 10 et 15, ultimum Marci folium et primum Lucae: 28 et 29, prioris ad Thessalonicenses epistulae folium alterum et folium epistulae ad Hebraeos tertium: 88 et 91. Quibus accedit apocalypsis initium, quod prima paginae 126* columna usque ad verba ο μαρτυς ο πιστος ο πρωτοτοκος των νεκρων scriptum est.¹ In his quattuor librariis rursus maior quaedam scripturae similitudo inter A et B intercedit, item inter C et D. Ad A ex tabulis nostris integris pertinent decem: V. VI. IX. usque XVI.; ad B tabulae II. et XVII.; ad C tabulae III. et IIII.; ad D tabulae I. VII. VIII.

Minio quae in Vetere Testamento scripta sunt, ab alia manu derivanda quam quae evangelii Ammonii sectiones cum canonibus Eusebii addidit, quamvis non sit grave utriusque scripturae discrimen.

vocant, in Sinaiticis bibliis (ter) pariter atque in Vaticanis (quater) et Alexandrinis (bis) inventi. Vide Cod. Bibl. Sin. fol. 8 et N. T. Sinait. p. XX sq.

¹ Hoc ex ipsa editione maiore intellegi potest comparatis formis litterae T exeuntibus versibus positae; item ex eo quod 7 signum (etiam in ed. minore nostra expressum) ultra illa verba nusquam additum est, quamvis pro spatii ratione eidem scriptori passim addendum esset.

De librorum inscriptionibus et subscriptionibus, item de titulis paginarum ita dicendum videtur ut singula secundum ordinem percenseam. In libris Tobith et Iudith quicquid titulorum est una cum subscriptionibus ad ipsum scriptorem pertinet, quem siglo D insignivimus. Ad eundem referendae sunt inscriptiones utriusque Maccabaeorum libri cum titulo paginae 35. Atque idem, ut breviter dicam, illud negotii sibi sumpsisse putandus est, ut per totum codicem ubi ex re esset singulis paginis repeteret titulos. Qua in re vol. II. fol. 82. ἀγγελος τ propterea videtur ex errore repetisse, quoniam fol. 81*. omissa est Zachariae inscriptio. Titulum paginae 63. vol. III. fecit ἀματα, quum praecessisset libri inscriptio ἀμα ἀματων. Quae vero in fronte singulorum librorum inscripta et ad finem subscripta sunt, inde a subscriptionibus utriusque Maccabaeorum libri usque ad Malachiam, item a psalmis, quibus nec inscriptio est nec tituli paginarum, usque ad librum Iob, ea omnia cum scriptura continui textus conveniunt. In Novo autem Testamento omnes evangeliorum tituli cum subscriptionibus evangeliorum Marci et Iohannis ad manum D referendi sunt, quae quidem et ipsa extremam Marci et primam Lucae paginam scripsit. Hinc in evangelii ad manum A non pertinet nisi subscriptio evangelii Lucae. In epistulis Pauli omnes subscriptiones scriptori A tribuendae sunt, excepta epistula altera ad Thessalonicenses, cuius ultimum folium cum subscriptione D scripsit. Idem D plurimum studii in titulis posuit, nisi quod inde ab epistula ad Galatas inscriptiones pleraeque, aliquot etiam paginarum tituli ab ea potius manu profecti videntur cui versuum (στίχων) notatio debetur. Quod si revera ita est, is qui στίχους addidit aetate vix differt a codicis scriptoribus sed in quadam cum iis negotii societate fuisse credendus est.¹ Ipsum D a versuum notatione

¹ Horum versuum computationem minime ab Euthalio pendere in promptu est. Mihi non dubium est quin ea ratio, qua veteres voluminum versus numerare et notare solebant, iam prioribus p. Chr. saeculis etiam ad libros Novi Testamenti adhibita sit. Cuius rei praeter alios Origenem et Eustathium Antiochenum testes habemus, quorum ille alteram et tertiam Iohannis epistolam minus centum versus continere scripsit (cf. Euseb. h. e. 6, 25. πλήν οὐκ εἶσι στίχων ἀμφοτέραι ἑκατόν), Eustathius vero in

alienum fuisse, quum e scripturae discrimine tum inde apparet, quod epistolae priori ad Thessalonicenses, cuius extrema pars cum subscriptione huius est scriptoris, versuum numerus deest. Ea quidem varietas, quacum nomen Colossensium in inscriptione et in paginarum titulis scriptum est, *κολοσσαεις* et *κολασσαις*, quaeritur an diversos auctores cogat statuere, accedente quadam litterarum varietate quam in ed. maiore expressimus. At ipse libri scriptor in principio epistolae *κολοσσαεις*, in subscriptione *κολασσαις* dedit. Eadem fere cum epistulis Paulinis reliquorum librorum est ratio. Quae enim manus textum scripsit, eadem subscripsit actis, epistulis catholicis, apocalypsi, epistolae Barnabae. Inscriptiones vero, excepta Barnabae epistula, et paginarum tituli ad D scriptorem pertinent, nisi aliam similem manum unius ex sociis praestat ponere. Qua de re dubitatio inde mihi oborta est quod D apocalypsi suprascripsit *αποκαλυψις ιωαννου* neque in prima quam scripsit parte hanc scripturam mutavit, qui sequuntur vero tituli (cum subscriptione) *αποκαλυψεις ιωαννου* praebent. In Pastoris libro tituli tantum non ab ipso textu differunt, nec atramento neo scriptura.

Ceterum in tanta quam non dissimulavimus notarum illarum ambiguitate tenendum hoc est, cum auctorum diversitate non coniunctam videri aetatis diversitatem. Res autem est eiusmodi ut doceat quomodo in elaborando tali scripturarum sanctarum corpore versati sint illa Constantini aetate, rebus Christianis ingenti incremento auctis. Usus cui destinatum erat non permittebat ut ab uno ut otium ferebat perscriberetur, sed coniunctis viribus properandum videbatur.

Iam vero ad eos transeundum est quos correctorum nomine complecti par est, quamquam is qui primo loco ponendus est in ipso scribendo codice partem habuit. Qui enim in auctoribus codicis nobis dictus est D, idem etiam hoc egit ut quae comm. in Hexaem. etc. Lugd. 1629. p. 392. a Ioh. 8, 59 usque 10, 31. versus 135 numerari indicavit. Quam antiquam rationem postea Pamphilus (exeunte saec. 3.) et Euthalius (a. 458) excoluerunt. Sed de hac re in plerisque Novi Testamenti libris isagogicis parum recte tractata alibi accuratius explicandum erit.

reliqui scripsissent, in Novo potissimum Testamento, recognosceret. Qua de re diu dubitanti plura fidem fecerunt. Plerosque enim paginarum titulos eadem manu additos esse, ex ductibus quibusdam et atramento conclusi, comparatis textus partibus a D solo scriptis, quibus ipsis eadem titulorum atque textus est scriptura. Quod postquam intellectum est, accessit locus gravissimus. Folio enim Novi Testamenti 73 notam supra textum quae incipit verbis γεγονα χαλκος ηχων η κυμβαλον, et paginae titulum προς κορινθιους α, ab eodem scripta esse manifestum est. Quid quod notam ille prius videtur addidisse quam titulum, quum tituli scriptura ei accommodata sit spatio quod nota occupabat.¹ Aliquo etiam loco illud habebam, quod quas textus paginas D scripsit, eae uno fere loco excepto (τον ναζαρηνον ultimo folio Marci) nil notarum quas siglo A designavimus acceperunt. Quae vero folio voluminis II. tertio columna tertia insignis invenitur correctio, tabula XIX expressa (εις γαρρας etc.); ea cum ipsius textus scriptura, quae eiusdem D est, prorsus convenit. Quum autem antiquissimarum de quibus sermo est notarum scriptura quum nexibus certis tum magnitudine litterarum plerumque differat a paginis continui textus a D scriptis, praeter notam illam et titulum prioris ad Corinthios epistulae alius locus inventus est ad docendum aptissimus. Novi enim Testamenti folio 3. col. 4. verba και βρεχι επι δικαιους και αδίκους a scriptore paginae omissa quum primus ille corrector supplebat, ea quae vacuum primi versus spatium occupant eadem cum textu reliquo magnitudine exaravit, quae vero lineam excedunt minutioribus formis iisque antiquissimarum notarum scripturae propriis. Hinc luculenter probatum est eundem scriptorem alias formas multo minutiores et sensu quodam proprias adhibuisse ad notas, alias ad textum scribendum. Quum igitur dubitari nequeat quin auctor codicis noster D textus partes collegae manu absolutas recognoscens pertractaverit, mirum alicui videri potest quod ille non satis habuit vitia corrigere et omissa supplere, sed ipsum textum

¹ Hoc in editione maiore ipso textus folio 73. accurate expressum est

ad aliud exemplar exegit quam quod ad describendum collegae propositum erat. Sed id ipsum recognitioni, quam Graeci διόρθωσιν vocabant, peculiare fuisse ex ea nota discitur quam ad finem librorum εσδρασ β̄ et εσδηρ in codice Friderico-Augustano edidimus. Ibi enim quum inter conlationem distinguatur et recognitionem — αντωννος αντεβαλεν, παμφιλος διορθωσα — indicatur illud, recognoscenti nequaquam conferendis recens scriptis cum exemplo unde descripta essent acquiescendum fuisse. Ad recognoscendum autem Sinaiticum codicem revera aliud exemplar adhibitum esse iis locis evincitur ubi utraque scriptura, et quam scriptor et quam primus ille corrector secutus est, aliorum veterrimorum codicum auctoritate confirmatur.

Quae codicum vel certe lectionum varietas ad eum ipsum pertinebat qui maximam Novi Testamenti partem descripsit. Aliquoties enim ille vel fluctuavit inter duas lectiones vel duarum adeo lectionum partes miscuit. Huiusmodi est (98*, 6) Tit. 3, 2, ubi ενδεικνυσθαι σπουδην τα προς scripsit, inepte retenta τα syllaba vocis πραϋτητα, cuius in locum σπουδην substituit, quod in exemplari suo voci πραϋτητα suprascriptum invenisse putandus est. Item (122*, 14) 2 Petr. 2, 15 βωωροσορ scripsit, βωωρ et βοσορ in unum conflatis. Similiter (120*, 28) 1 Petr. 2, 12 inter δοξασουσιν et τρεμουσιν optio ei data erat. Folio vero 103, 15 sq. Act. 6, 11 βλασφημα ex βλασφημιας effinxit, quemadmodum tabula XIX accurate expressum est. Cf. etiam 123, 11. 12. 124*, 7, alia. Correctiones eiusmodi ab iis ubique distinguere quae primo quem diximus correctori debentur, quam sit difficile, non est quod demonstretur.

Neque haec sola in diiudicandis emendationibus antiquissimis difficultas est. Ad eas enim quae vel ipsi scriptori vel primo correctori nostro debentur accedunt aliae pari scripturae elegantia nec ullo fere atramenti discrimine, quae tertium quendam auctorem habent.¹ Huius est nota quam tab. XVIII. col. 1 ex margine folii 42* describendam curavimus, item ea quam

¹ Eidem tribuendum erit illud τον ναζαρηνον exeunte Marci evangelio.

tab. VI repraesentat, ubi sub textu columnae tertiae legitur, incipiens verbis ο ευρων, item verba μη μοιχυσθησ et μακαριος etc. quae tab. XIX e foliis 24* et 40* exhibentur. Quae quidem omnia ut recte ab iis discernere nobis videmur quorum exempla dedimus tabulae XVIII columna prima, ita loci alii multi, ubi una vel paucae tantum litterae in censum veniunt, correctorum simillimorum alterum ab altero accuratius distincturum eludunt.

Quae quum ita se haberent, siglo A correctiones omnes comprehendendas iudicavimus quae parem scripturae elegantiam prae se ferunt et vix vel parum aetate differunt. Nec facere potuimus quin cum iisdem correctionibus arctiore nexu illas quoque notas poneremus, quarum exempla praebet tabula XVIII. col. altera ex folio 78. recto et verso allata (εαυτους et λεγω). Fit enim semel vel bis ut iidem ductus obliqui cum aliis inveniantur coniuncti qui ad antiquissimam elegantiam accedunt. Hinc in edd. prioribus auctorem A^{obliq} i. e. A obliquis ductibus diximus.

In Novo Testamento correctiones A ad omnes partes exceptis apocalypsi et Barnaba pertinuerunt.

Quae scriptura sit notarum B, tabula XVIII. col. 2. aliquot exemplis docet, ubi videnda sunt ελθοντες, εδνων, λεγων, εαν, ουν, η πολη. Alia praebet tabula V. col. 2, ubi B corrector και μη όλον pro η όλον reposuit, εαν pro αν, μοιχαται pro μοιχατε, μηδε pro μητε etc. Quae quidem cum aliis ut satis manifesta nec facile cum notis A confundenda sunt, ita sunt etiam quae dubitationem habeant et propius ad antiquissimas notas accedant. Scripsit haud dubie vir doctus, qui eo consilio ad retractandum codicem videtur accessisse, ut antiquae scripturae variis modis consuleret. Hinc nullam paginam maiore studio quam ipsam primam amplexus est, quam etiam apostrophis spiritibus accentibus punctis aliisque signis larga manu exornavit.¹ A quae liberalitate quantopere iam recesserit folio

¹ Hanc ad retractationem primi fol. vers. columna prima hi pertinent apostrophis, spiritibus, accentus: ελαχίστη ει, όστις, ποιμανει, βηθλεεμ' ειπεν, ιύρητε, όπως, όιδε, ό αστηρ όν ειδεν, προήγεν, έωσ, όυ ήν, ειδεν, θησ. αύτων,

tertio, tabula V docet. Etiam parciore fuit in iis quae sequuntur, ac praeter Matthaeum paucos tantum evangeliorum locos attingit.

Inter correctiones B et A quodammodo fluctuant quibus siglum B^a in commentario priorum editionum praepositum est. Harum exempla tabula XVIII. col. altera continet, ubi ex foliis 1 et 2 afferuntur υπο pro δια et αυτω ad ανωχθησαν additum, quibus accedit tabula V. col. 4 ουχι super και οι additum, item αυτησ col. 1. Haec manum doctam similiter produunt atque quae antiquissimis notis passim festinanter adiecta sunt κατω et ανω: cf. tab. XVIII. col. 1 sub finem.

Pertinent huc etiam quae textui actuum apostolorum passim suprascripta sunt lemmata, quorum exempla tabulae XIII et XVIII exhibent. Haec cum sectionum numeris (cf. tab. XIII ubi notata est sectio Η) perantiqua et ipsa sunt, licet ad nullum eorum quos A et B siglis comprehendimus referenda videantur.¹

Pergendum est ad correctorum par, quos C^a et C^b siglis insignivimus. Uterque quum Vetus tum Novum attingit Testamentum; prior vero alterius studia magnopere superavit. Et in Vetere quidem Testamento utriusque curae libris prophetis impertitae sunt, praevalet passim C^b; libros vero versibus scriptos C^a maximam partem omnium solus et magna quidem cum diligentia tractavit, C^b plane non attingit. In Novo Testamento postquam evangelia utrumque nacta sunt correcto-

προσηνεγκαν. Item altera: κατ' οναρ, δι' αλ'λησ οδου, αυτων χωραν, κατ' οναρ, μητερα αυτου, ιστι, εωσ αν επω, μελλει, ο δε, μητερα αυτου, τρωδου, πληρωθη, οτι, λιαν, ανεϊλεν, πασι, οριοις αυτησ, ον.

¹ Ceterum sectiones istae prorsus fere cum iis conveniunt quas manus quaedam posteriori codici Vaticano pariter ac Sinaitico intulit. (Cf. Hugii commentationem de antiquitate codicis Vaticani pag. 21.) Indican- tur autem in Sinaitico sectiones hae: β' ad 1, 15; η' ad 3, 1; ζ' ι' ια' ιβ' ad 4, 1. 13. 23. 32; ιγ' ιδ' ιε' ις' ad 5, 1. 12. 21. 34; ιζ' et ιη' ad 6, 1 et 9; ιθ' et κ' ad 7, 11 et 35; κα' κβ' κγ' κδ' κε' ad 8, 1. 9. 18. 26. 34 (in codice B ad 9, 1): κς' et κζ' ad 9, 10 et 32; κη' κς' λ' λα' ad 10, 1. 19. 30. 48 (in B ad 11, 1); λβ' ad 11, 27; λγ' ad 12, 1; λδ' ad 12, 18; λε' λς' λζ' ad 13, 1. 13. 26; λη' εθ' λς' ad 14, 1 et 8; μ' ad 15, 1 (in B ad 15, 23); μα' (in B est μ') ad 15, 23; μβ' (in B est μα') ad 15, 40. Ultra hoc caput, ubi novus quaternio incipit notatio ista non procedit.

rem, epistolae Paulinae, acta apostolorum, epistolae catholicae, apocalypsis, Pastoris liber non habuerunt nisi c^a (simplici c in commentario notatum), qui quidem unam Barnabae epistolam praeteriit. Qua usi sint scriptura, passim in tabulis nostris significatum est. Utriusque exempla tabula IX praebet, ubi quae supra col. tertiam addita sunt: τοις μαθηταις οι δε μαθηται, c^b correctoris sunt, cetera vero simillimis formis adnotata omnia c^a auctorem habent. Cf. etiam tabulam XVII ubi textum passim c^a correxit praetereaque και ανεφερετο εις τον ουρανον supplevit, c^b vero υιου βαρχιου adscripsit. In ceteris tabulis praeter tabulam II pleraque id genus ad c^a pertinent, etiam in tabula huic ed. adiuncta. Qua potissimum re hae scripturae differant, satis perspicuum erit. Sunt enim litterae quarum infimas partes brevi linea caudae instar ornare solet c^b, non item c^a; quae caudae ubi locum non habent aut a scriptore omissae sunt, non enim ubique constanter addidit, alterum ab altero distinguere difficillimum est, praesertim quum passim atramenti discrimen nullius momenti sit. Elegantiam scripturae neuter eorum affectavit; scribebant non ut librarii, sed ut viri docti tum solebant scribere. Qua aetate vixerint quaerenti non negligendum est quod nondum habebant accentuum usum. Grammaticas quod attinet formas, inprimis memorabile est quod non modo non mutarunt εραυναν, quae forma in antiquissimo textu usitatissima est, sed ipse c^a εραυνησω in notis scripsit III, 34, 6. Idem aliquoties ν εφελκ. ante consonam addidit (ut III, 21*, 15. πασν τουτοις 42*, 4. σαρξιν σου 67, 12. οιδεν γαρ) atque etiam ουτως pro ουτω sequente consona reposuit (ut II, 40*, 7. ουτως σειρηνοι 39*, 17. ουτως περι), quae quidem potius de exemplari hausisse quam arbitrio suo videtur correxisse. Sed accuratius hoc loco videre de textu, quem secuti sunt, non in animo est. Exemplaria ad quae uterque antiquissimum Novi Testamenti textum recensebant quamvis similia essent, tamen nec deerat quod discreparet. Hinc passim accidit ut quae c^a adnotasset c^b improbaret. Ut utrumque aliquot saeculis postquam ex auctorum manibus prodisset ad codicem accessisse

probabile est, ita dubito an alter ab altero longo intervallo fuerit disiunctus.

Exceptit autem illos is quem c^o diximus, quo siglo et ipsum arctiore cum iis vinculo coniunximus. In utroque Testamento sunt quibus operam navavit, textum non modo corrigendo sed etiam variis notis adornando, quemadmodum libro Esaiæ numeros sectionum addidit ac saepe per totum codicem in margine adpinxit *ῥραιον*, eo quidem compendio quod tabula XVIII. col. 3. sub finem redditum est.¹ Ductibus utebatur plerumque rudibus, cuiusmodi sunt numerorum tabula II expressorum, sed passim etiam paullo comptius scripsit atque ad scripturam c^b correctoris propius accessit eo quod similiter atque ille infimis quarundam litterarum partibus caudas breves fecit. Atramento utebatur plerumque pullo ac sordido, passim fusco. Quae scripturae atque atramenti varietate non est quod offendamus: quum enim ille sine dubio longiore tempore possideret codicem atque ad pias adhiberet meditationes, teste nota illa de sententiarum pulchritudine saepe repetita, alio tempore hoc, alio illud in exemplari suo addidit.

A c^o correctore distinximus in apocalypsi alium siglo c^o insignitum. Scriptura quam adhibebat iudicari potest ad verba *καὶ ἕστηκει ὁ ἀγγέλως λέγων* et *πεντε*, quae tabula XVIII continentur, item ad *ἔσται*, quod media fere tabula XIX exscriptum est. Quae licet formis plerisque satis differant a notis c^o, tamen atramento cum iis conveniunt. Si non eundem auctorem habuerunt, certe aetate non videntur differre.

Neque post c^o deerant qui novas codicis curas impenderent. Postquam enim iam dudum scriptura antiquissima mollioribus membranae partibus imposita propter pallorem passim manu haud imperita renovata esset,² inventus est qui multas paginas in libris prophetarum instauraret, litteras antiquas quae expalluerant atramento inducens admodum nitenti et nigerrimo,

¹ Cf. etiam codicis Frid. Aug. fol. 20. inter alteram et tertiam paginam.

² Huius renovationis vestigia in tabula VII conspici licet; etiam in tabula XVI.

nisi mavis subfuscum dicere. Quo negotio dum fungebatur, et notas aliquot sermone Arabico adscripsit, quae pleraeque lemmatum rationem habent, nec ab emendendo textu abstinuit. Tria notarum exempla tab. XVIII. col. 3. exscripsimus; ad emendationes pertinent verba κάτω ἐμβλέψονται καὶ, quae e folio desumpta voluminis II. quadragesimo quarto tabulae XVII addidimus. Quas notas D correctoris propterea magni facimus quia Graecae quibus utuntur formae maxima cum probabilitate saeculo octavo adscribendae sunt.¹ Quod si recte videmus, non enim facile inter peritos aliud quidquam in dubium vocari potest nisi hoc, utrum octavo saeculo an nono instaurator iste idemque corrector vixerit, probatum est, iam mille annis ante multas scripturae antiquissimae partes tantopere evanuisse ut curiose instaurandae viderentur. Neque id tum primo sed secundo factum est; passim enim in iisdem textus continui partibus, ut in ipso primo folio Esariae, renovationis eius quae praecessit manifesta vestigia sunt.

In tempora posteriora incidunt notae illae Arabicae quas tabula XV exprimenda curavimus. Quae quum ab eodem profectae sint atque duae notae bilingues, Graecae et Arabicae, folio 128. verso additae, quarum alteram in tabulam XVIII recepimus, inter saeculum X et XII scriptae videntur. Ipsius saeculi duodecimi paucissima illa videntur esse, quibus ε siglum in commentario praepositum est. In his est Θεος ex σ factum celebri loco prioris ad Timotheum epistolae, quem tabula XVII accuratissime expressimus. Has correctiones nescio an ad Theophylactum illum referam qui aliquot codicis locis nominis sui memoriam reliquit. Ad quem Dionysium quendam et Hilarionem accedere, quos quidem omnes ex numero fratrum Sinaitarum fuisse putamus, tabula XVIII testatur. Et ad Dionysium quidem fortasse erit qui notas Arabicas bilingues referat, quod pro discrimine eorum quae Graece scripta sunt satis dubium videtur.

¹ Inprimis similes sunt scripturis fragmentorum evangelii Iohannis Barberinorum et codicis Vaticani apocalypsis, quas lapidi incisae in Monum. sacr. ined. anno 1846 edidimus. Cf. ibi tab. II. num. 5. et 9.

Iam supra commemoratum est duplices quaternionum numeros quum antiquiores tum recentiores in codice inveniri. Priores summis marginibus interioribus scripti sunt, per Novum Testamentum rubro, per Vetus colore lurido; alteri exterioribus marginibus eo quo edidimus loco, atramento plerumque nigerrimo. Antiquiorum in libris Veteris Testamenti historicis et prophetis nil superest praeter $\overline{M\Gamma}$ et vestigia numeri $\overline{N\Xi}$; plerique toti vel ex parte supersunt in libris per versus scriptis: qui quidem omnes cum iis plane conveniunt quos manus posterior adscripsit. In Novo vero Testamento postquam per evangelia antiquiores numeri abscisi sunt, inde ab epistulis Paulinis sive a quaternione $\overline{\Pi\Delta}$ secundis curis addito usque ad $\overline{\Psi\Theta}$ vestigia antiquiorum ubique cernuntur. Utrique autem ita differunt ut numeri posteriores $\overline{\Pi\Lambda}$ $\overline{\Pi\Xi}$ $\overline{\Pi\Gamma}$ numeris antiquioribus $\overline{\Pi\Theta}$ $\overline{\Pi\Gamma}$ $\overline{\Pi\Delta}$ respondeant atque ita usque ad finem priores posterioribus uno numero antecedant. Cuius discriminis caussa de binis numeris antiquioribus alter quisque, in quo differentia posita est, cum $\overline{\Psi}$ toto, erasus est. Quae differentia nisi ex mera incuria fluxit, quod mihi probabile videtur, aut inter evangelia et epistulas Paulinas aut inter librum Iob et Matthaei evangelium excidisse quaternionem statuendum est. Antiquiorum scripturam numerorum aliquot exemplis reddendam curavimus tabula XVIII; quos qui compensarunt, expressi in editione suo quique loco, quamquam similes sunt scripturis C^o et D correctorum qui nobis dicuntur, tamen non tanta est similitudo ut ab alterutro horum scriptos putem. Eadem vero aetate i. e. saeculo octavo vel nono, omnino additi videntur.

III.

Sectione III. in prolegg. utriusque editionis nostrae superioris et totius codicis et Novi Testamenti Sinaitici de imitatione manu scriptorum in ed. maiore typis instituta expositum est: quod multo uberius in ipsa ed. maiore quam in minore Novi Test. editione fecimus. Inde haec tantum verba huc transferemus: Ceterum ne novitatem aut praestantiam eius rationis

qua codicem Sinaiticum typis exscriptissimus temere praedicasse videremur, tab. XIX comparationis causa iuxta ponendos curavimus aliquot psalmi 150 versus, quemadmodum in editione nostra maiore et in editione codicis Alexandrini Baberiana expressi sunt. Opus Henrici Herveii Baber, quod Vetus Testamentum totum paucis foliis exceptis complectitur, Georgii III. „auspicis et iussu,“ ut est in dedicatione libri, anno 1814 susceptum et anno 1828, quo Prolegomena cum indicibus notarum ad tria textus antiqui volumina (1816. 1819. 1821) exierunt, absolutum est. Intra quos annos quattuordecim codice typis propriis describendo editor „labores plane Herculeos se exantlasse“ fatetur, quamvis tanta errorum copia in textum descriptum inreperit ut ad solam Genesin plus triginta, ad dimidiam Proverbiorum paginam tres in notis ipse indicaverit. Iisdem typis nuper usi sunt William Cureton et S. Prid. Tregelles ad edenda fragmenta palimpsesta, altera Iliadis Homeri (Lond. 1851), altera evangelii Lucae (Lond. 1861). Comparaturos autem nostra et Baberiana ad ea respicere velim, quae supra de typis ad imitandum codicem praeparatis dicta sunt. Praetereaque quanti faciamus Anglica studia eo ipso significatum est, quod superasse illa magna in laude ponimus.

Parantem autem hanc novam Novi Testamenti Sinaitici editionem denuoque omnia et singula examinanti inventus est locus ubi typhothetae vitium inter corrigendum non expunctum prelo exiit. Lucae enim 5, 3 (32*, 1. 1) ηρωτησεν mea manu ex codice descriptum est, male vero editum ερωτησεν. Quum autem ad elaborandum typisque exscribendum librorum utriusque Testamenti commentarium, qui quidem quindecim notarum milia complectitur, pro solemniori editionis maioris destinatione non superesset nisi sex hebdomadarum spatium, accidit ut aliquoties vel minus recte exscriberetur aliquid ex schedis meis vel etiam omitteretur: id quod ad utramque editionem spectat, etsi aliquot maioris notae in minore (cf. pag. LXXXI.) iam vel emendatae vel amplificatae sunt. Haec igitur, quae ad hanc novam editionem iam adhibita sunt, in repetendo commentariorum examine observavimus. 4, 7 et 8 ed. min. εαυ ad 7,

ον ad 8 pertinet, ut iam recte ed. mai. 4*, 30. 31. addi poterat *Ἰαλ λασση* fugisse correctorem; cuiusmodi passim non indicavimus, ut 1, 18 *μνησ στυδισησ*, quod ipsum in comm. scribendum erat. 6, 9 et 10: hi numeri in ed. min. ex maiore transierunt, ubi nota 9 de lineola super *ω* relatam est, paullo aliter secunda quam prima manu posita, num. 10 vero ad *τω* spectat 6*, 10 reponere *βηδσ.* pro *βηδσ.* et 7, 9 *δεμονιων* (huiusmodi omnia in ipso edd. nostrarum textu Sinaitico rectissime scripta sunt) 8*, 13 reponere *ομοιασ* pro *ομοια* 16, 1 reponere *γυνεκι* et *γυναικι* pro *-κα* 16*, 11 reponere *λεγιωνων* pro *-νασ* 20, 10 (Mc 4, 8) restitutum *αλλα* pro *αλλο* potius ad C^b quam C^a referendum videtur 20, 13. 14. 15. reponere *ακουωσι* pro *-σωσι* 20*, 19 C^a *δια το αυτον* reposuit, non *δια τουτον* 22*, 13 notandum erat C reposuisse *δαμονιων* pro *δεμ.* 37*, 21 adde: idem i. e. C^a *αφομεν* ex *-εμεν* 38*, 10 reponere *ποισαι* 40*, 19 adde: item post. 41, 7. 8 adde: C *και ηρξαντο* pro *ηρξ.* 45*, 4 reponere *των* pro *αυτ.* 46*, 3 reponere *βεβλημενοσ* pro *-νον* et 48, 14 *συνετ* pro *συνετς* 49, 16. 17 nota 16 debebat esse: C^a *ο ωαωνησ* pro *ωαων.* 49*, 19 reponere *πη* pro *πηη* 50 col. 2 vers. 3 adde: C^a ante *ηδη* interpunxit 50*, 2. 3. addi poterat *κραβακτον* quod iam praecessit fugisse correctorem 51, 6 reponere *πιστευετε* pro *-ετς* 51, 14 scribe: item C^b pro item C^a 53, 22 adde: C^a *υμεισ δε*, et perge: 23 *ουκ* etc. 54, 12 adde: super *α* in *εποιησαν* notatum est *ε*, ipsa prima fortasse manu 55, 3 praeter morem editum est in ipso textu *τουτου*, quod (exeunte versu) C pro *του* reposuit, ut recte adnotatum est 56, 6. 7. ante supplere adde: expuncto *και* quod sequitur 57, 5. 6. reponere C^a pro C^c 67 col. 4 vers. 7 adde: C post *φιλιππς* interpunxit 62, 1 ed. min. scribe *δια της. χρι.* (ut recte ed. mai.) 64, 5 scribe: C addidit puncta super *κει* etc. 64*, 7 supple: *ε* in *εαυ* ipse * in rasura scripsit 67*, 12 scribe *κ̄ε* pro *και* 70*, *: adde: post *δυ* omissum est *να* nec suppletum 71*, 5 pro addidit scribe pergit 75*, 20 scribe: C *κατενωπιον τ. δς.* 80*, 3 addi poterat: *χ̄υ* vero non correctum est 82, 3 scribe notam sic: *την εισ: C την αγ. τ. εισ* (ut recte ed. mai.) 85, 8: emendatio utrum *Α* an ipsum * auctorem habuerit dubium videtur 88, 10. ad *εν* adde: sec. 89, 5 dele C

94, 15 adde: Item ex η fecit ην 94*, 1. notari poterat: την quod praecedit per incuriam corrector non delevit; item ad 101*, 2: πωλην per incuriam corrector intactum reliquit; item ad 104, 2 post λυτρωτην: δικαστην per incuriam non delevit 116*, 2 addi poterat: κατην quod sequitur fugit correctorem 128*, 3. 4. scribe και δια pro δια 134, 20 scribe εχουσα pro εχουσασ.¹ 100, 8 exscriptum est ομοθυμαδον pro -δον 110, 5 επ. pro εβ. 116*, 4 βασιλ. pro βασιλ. 133, 18. 19 αγγελον pro αγγε 107, 9 adde sec. post ο 116, 8 c ante καταλαβ. et 14 prim. ad του 129 ad* inter 2 et 3 notandum erat σ pr. in στο-λας ipsa prima manu suppletum esse.

Hoc loco mentio iniicienda est libri quem Frid. H. Scrivener in usum eorum composuit qui facili negotio discere cupiunt quibus locis ac modis scriptura codicis Sinaitici ab ed. Stephani tertia (a. 1550) differat. Cui libro hunc ille titulum fecit: *A full Collation of the Codex Sinaiticus with the received text of the New Testament: to which is prefixed a critical introduction by Frederick H. Scrivener.* (Cambridge, London 1864.) Usus est vir clarissimus in excerptis lectionibus Sinaiticis et cum Stephano conferendis eadem qua solet diligentia ac subtilitate; nec fere erravit nisi in his: *Matth.* 2, 17 quod ad υπο adscripsit: „B^a cum Steph.“ delendum est; nec enim nisi v. 23 B^a υπο pro δια dedit 6, 4 scribi debebat: η σου ελεημ. η (i. e. ἡ σου vel ἡ σου ελ. ἡ) pro η σου η ελ. (i. e. ἡ σου ἡ ελ.), non: ελεημοσυνη η pro η ελεημ. 6, 26 ad τας αποδηκας addendum est B 7, 18 ποιειν non dicendum erat rescriptum esse „lectione non mutata“; licet enim non supersint vestigia prioris scripturae unde antea ενεργειν scriptum esse confirmetur, ut in commentario adnotavi, tamen non dubitari potest quin antea ενεργειν fuerit 13, 52 ex editione

¹ Si quid in lectionibus sect. V. excerptis a textu aut commentario differt, per incuriam accidit, quemadmodum Ioh. 7, 22 μωυσησ pro ο μωυσης exscriptum est et Mt. 23, 6 τας πρωτοκλισιασ, quod c correctoris est, pro scriptura primae manus haberi videtur. Idem quadrat ad Notitiam editionis cod. Sin., in qua si quid differt ab edd. nostris ipsius codicis, ex his corrigendum est, ut Mc. 1, 23 εν omissum est et Ioh. 21, 24 ο και γραψασ, quod correctoris a est, pro ipsa prima lectione exscriptum est.

utraque apparet non ομοια (ut in comm. est) sed ομοιας mutatam esse in ομοιος 14, 35 notari debebat εκεινου omissum esse 16, 20 non deest αυτοισ sed αυτου 18, 18 non deest και a prima nec supplevit C, sed C plene scripsit και quod * per compendium scripserat 18, 26 εκεινος non addit ipse scriptor, sed C* corrector 19, 13 scribendum erat πεδια pro πεδιαι 24, 24 notandum erat μεγαλα omitti 26, 10 non deest γαρ a prima, ut vult signum Scriveneri, sed correctorum alter improbavit, alter restituit 26, 53 C* non tantum αι pro ι dedit, sed λεγαινωνας pro λεγιωνων Marc. 2, 26 non est ιερεις pro ιερουσι sed τους ιερεις pro τοις ιερουσι 9, 47 minime deest την secundum Luc. 4, 29 non habet codex εις το pro ωστε, sed ωστε pro εις το 4, 38 addi debebat οικ. του σιμωνος pro οικ. σιμ. 5, 35 notandum erat εν εκειναις ταις ημεραις ad seqq. trahi 7, 20 Α habet οι ανδρες, sed post παραγεν. δε ponit 9, 9 indicandum erat εγω secundum omitti 10, 20 μαλλον non adest sed omititur 10, 38 αυτης quod Α addidit rursus (a C) erasum est 11, 11 in codice est ιχθυν ut recte ed. mai. habet (ιχθην vitium typographicum ed. min.) 11, 32 non κνευεται sed κνευεται tuetur codex 20, 8 indicandum erat a pr. man. αποκριθεισ pro ο ιησ. esse 20, 37 non του sed τον omittitur 23, 5 addendum erat τον οχλον pro τ. λαον esse in Sinaitico Ioh. 2, 24 debebat γνωσκιν notari, item 3, 1 ονοματι pro ονομα 5, 1 minime deest ο articulus 5, 19 praetermissum est αν μη pro εαν μη 9, 9 non αλλοι δε habet codex sed αλλ. δε ελεγον Rom. 3, 7 omissum est δε pro γαρ 6, 22 non dici debebat τε primo pro δε fuisse, sed ipsa prima manu ex τ antequam absolutum esset δε factum esse 10, 19 επ pro επι notandum erat 15, 9 minime a pr. man. deest και, sed C post εδνεσιν addidit κε (in comm. per errorem exscriptum est και, unde fluxit error coniecturae) 1 Cor. 3, 12 notandum erat χρυσιον pro χρυσον 6, 14 notatur „* in Ms.“, at volebam notare ad * signum, quod non adpictum est nisi in ed. minore, syllabam να in δυμεωσ omissam fugisse correctorem. 11, 26 debebat dici * per errorem scripsisse τουτο pro τουτον, id quod C restituit, posteaque τουτο post ποτηριον deesse, id quod C supplevit. Apud Scr. est:

„deest τουτον (habet C), at habet τουτο και το ποτηριον πιητε (C cum Steph.)“ 15, 5 notandum erat ειτα pro ειτα et 15, 50 δυναται pro δυνανται 2 Cor. 3, 7 intellegi nequit quid sibi velit του [θανα]του. Planissima vero nota commentarii mei est 7, 12 ουκ pro ουχ notandum erat Gal. 4, 25 utrumque compendium vocis ιερουσαλημ corruptum est Eph. 1, 15 ex ed. mai. nota debebat sumi, quum in minore C εις transpositis confusa esset. Ad Thess. 1, 3 in codice est αδιαλιπτως, non αδιαλ. 2, 11 notandum erat υμας post παρακ. omitti 3, 6 scripsit: „νπ separat C??“ non additis commentarii mei verbis: „νπ prima manus coniunctim scripsit“, cuiusmodi de coniunctione in Prolegg. II, 7 dictum est Hebr. 9, 3 τα αγια των non est primae manus sed C correctoris. Ibidem v. 5 χειρουβην et Stephani et codicis est lectio 2 Tim. 2, 19 non παντως sed παντας additum est Philem. 6 διακωνα est C correctoris, non primae manus Act. 7, 6 omissum est σου pro αυτου 14, 20 sq. verba excerpit „punctis positus rursusque deletis“, sed omisit εκεινην ad quam vocem puncta spectabant Iac. 3, 17 non item ανοδεν sed ανοδεν legitur 4, 15 ζησωμεν pro lectione Stephani laudatur sed Steph. ζησωμεν habet 5, 20 praetermissum est γηρωσικτω 1 Petr. 2, 5 debebat notari ισα a C, antequam εις reponeret, punctis improbatum esse 2 Petr. 3, 3 rursus praetermissum γηρωσκ., item 1 Ioh. 4, 7. 1 Ioh. 2, 28 απ αυτου non additur sed tantum transponitur Apoc. 4, 2 επι τον θρονον pro Steph. lectione habitum est, sed ille ε. του θρονου habet 9, 2 in καπνισ non π sed ι puncto notandum erat 20, 8 scripsit „τωγ primo?“ at τ primo pro γ ad prius γ in μαγωγ spectat; nota enim: „γ prius“ ad μαγωγ adpositum est 21, 7 omissum est μου pro μοι. Praeterea signum quod iis quae ex itacismo, ν σφελλ. vel affixo σ variant et apertis erroribus praeposuit saepe non recte collocatum vidimus, ut Mt. 5, 11 ad δωξουσιν (pro δωξωσι) 5, 39 ad ραπιζι (quod i. e. ραπιζει NB pro ραπισει habent) 13, 3 ad σπιρε, quod est σπειραι, pro σπειρειν (debebat vero signum ad σπιρων poni) 13, 15 sq. ad ιασομς et ακουουσιν pro ιασωμαι et ακουει 27, 29 ad ενσπεξαν pro ενεπαυζον (debebat signum ad ενεπεξαν v. 31 poni) Mc. 6, 21 ad σποησεν pro

εποιαι 8, 6 ad παρατιθωσιν pro παραθωσι 15, 17 ad ενδιδυσκουσιν
 pro ενδυουσι Lc. 6, 6 ad ανθρωπος εκει pro εκει ανθρωπος 8, 30
 ad ονομα εστιν pro εστιν ονομα Ioh. 6, 29 ad πιστευηται pro
 πιστευσητε Gal. 4, 18 ubi (omisso το) ζηλουσθις minime ex ita-
 cismo pro ζηλουσθαι accipiendum est (Vulg. cum pluribus pa-
 tribus *aemulamini*), etc. Rursus idem signum haud raro deest
 ubi poni debebat, ut Lc. 20, 11 εξαπεστιλαν καινον. In iis
 quae magno ille cum studio ex commentario excerpserat passim
 est quod accuratius dictum vellem, ut Mt. 8, 29 lectio β relata
 est ημασ βασανισαι ημασ πρ. καιρ. quum ipse notassem: „pro
 ημασ (sed per incuriam intactum reliquit) απολεσαι β βασανισαι
 ημασ reposuit“. Ad Lc. 3, 24 notavit Scr.: „μαθιθαι (μαεθαι
 vel μαθεαι primo: ambigue Tisch. θ medium ex ε).“ At „θ
 medium“ in μαθιθαι absque ambiguitate dictum est; inter tria
 enim θ medium non est nisi secundum. Rom. 6, 14 notavit:
 „ουκετι (pro ου prim. Delet ουκετι c)“; at in ed. mai. ουκετι
 cum punctis super κετι exscriptum est, addita hac nota: „puncta
 c correctoris rursus erasa. Ceterum etiam super ου puncta ex
 errore posita erant“. Inde quid rei esset planissimum et nota
 ed. minoris corrigenda erat. Puncta rursus erasa esse apud
 Scriv. plane praetermissum est. 1 Petr. 2, 1 habet „υποκρισ
 (-σεισ vel -σειν? c)“; at in comm. meo est: „c -σεισ, v quod
 σ extremo imposuerat rursus absterso“. Primum igitur ille
 υποκρισιν, tum υποκρισεισ legi voluit. Haud raro in codice lit-
 tera exeunte versu scripta per errorem ineunte sequente repe-
 titur, unde separatio syllabarum pro caussa duplicationis ha-
 benda est. At in conlatione Scriv. illam caussam ubique fere
 praeteriit (ut Mt. 1, 18. Act. 27, 7. Apoc. 2, 19), nec magis
 indicavit syllabam passim propterea excidisse vel duplicatam
 esse quod altera verbi pars exeunte, altera ineunte versu
 scripta est. Cf. Rom. 5, 16 ubi in codice est αμαρτη τος (pro
 αμαρτησαντος) Col. 2, 8 συλα γων (pro συλαγωγων Act. 14, 22
 εν ενμενιν 18, 2 τε χεναι (pro τεταχεναι) 22, 9 εθια το (pro
 εθιασαντο) 27, 7 προςε εωντος Apoc. 21, 27 notat Scr. „ο ποι-
 ωσει (pro ποιουν: c* ποιων, ωσει improbato)“, at in codice lit-
 teris ο ποι exit columna, ων extrema syllaba ommissa; ab ωσει

vero nova columna incipit. Praetereo alia. Minime vero praetereundum est, ut iam supra monuimus, quicquid S. P. Tregelles, dum anno 1862 invitatu meo Lipsiae versabatur et intra dies aliquot domi meae epistulas catholicas in codice Sinaitico perlustrabat, teste Scrivenero aliter atque edidimus legisse sibi visus est, ex mero errore fluxisse. Quod quum omnibus fere locis pro ipsa ea ratione qua textus mea manu ex codice descriptus, identidem recognitus et in usum typothetarum praeparatus est certissimum esset, tum quo solo loco dubitare poteram, i. e. 1 Ioh. 1, 3, examine a Bernh. de Dorn viro acutissimo Petropoli repetito confirmatum est. Non igitur Iac. 2, 16 prima manu *επε* sed *επει* (unde C *επη* correxit) scriptum est. Erravit Tr. eo quod non vidit litteram *ι* minuta forma prope *ε* et ipsum minutum positam. Similes litterarum earumque formae minutae coarctationes talibus locis ubi exit versus per totum codicem frequentissimae. 1 Petr. 1, 17 vult prima manu *αναστραφομενοι* scriptum, at est *αναστρεφομενοι*, Tr. vero eo falsus est quod C corrector *αναστραφητε* reposuit. 1 Petr. 4, 14 prima manu scriptum vult *αναπεπαυεται* et correctum *επαναπαυσαι*. At rursus ille confudit primam manum et correctorem, non animadvertens *πε* correctoris esse et *ε* ab eodem esse deletam; prima enim manus dederat *αναπαυεται*, corrector substituit *επαναπεπαυται*. 2 Petr. 2, 9 Tr. legit *περιφυλακισμενους*, at in codice est *πεφυλακισμενους*. Ibidem 3, 10 indicavit *ημερα* pro *η* *ημερα* legi. At alterum *η* idque forma paullulum producta exeunte versu, alterum idque plena forma ineunte versu locum habet. 1 Ioh. 1, 3 vidisse sibi visus est *απαγγελομεν*, at codex rectissime *απαγγελλομεν* habet. Ibidem 3, 21 primam eamque vitiosam scripturam *καταγνωσκιν* esse statuit, at est *-σκω*, ex quo quum *-σκη* (ut omnino debebat scribi) correctum sit, proclive est inspicientem falli. Ibidem 5, 1 scripturam vulgatam *τον γεγεννημενον* codici tribuit, at is plane propriam lectionem habet *το γεγεννημενον*. 3 Ioh. 9 rursus scripturas diversas confudit *εγραψα αν* ipsi scriptori tribuens, quum C correctoris sit, qui exeunte versu *α* adpinxit, deleto *τι* quod sequitur versu proximo ineunte. Iud. 14 *προσφητευσεν*

indicavit, at codex habet *προεπροφητευσεν*, quod nec corrector attigit. Levioris momenti est quod Iac. 2, 3 ὕ in ὑποποδιον paullo super lineam suppletum et punctum super ν in τῆν correctori tribuit, ego vero emendationi ipsius scriptoris. Iud. 12 ipsa prima manu *κατα τας* scriptum esse vult. At τα ad κα exeunte versu demum c corrector supplevit, antequam totum locum illum signis delendi circumdaret. (Hoc tum demum fecisse videtur quum aliquot versibus post eadem verba posita vidisset.) Denique significavit aliter se de Ioh. 21, 25 sentire, quem versum a scriptore omissum a diorthota suppletum dixi; illi vero ipsius scriptoris esse visus est, qui antequam scriberet intinxerit calamum, unde scriptura speciem quandam vegetiorem assumerit („only that the scribe, when he had completed v. 24, dipped his pen afresh into the fluid, which afterwards flowed more freely“: Scriv. l. l. p. LIX). Quae res quum tanti momenti sit¹, digna videtur de qua paullo accuratius videamus. Non miror quod Tr. cui aliquoties locum inspiciendi copiam feci, ipsis oculis quid rei esset non perspexit. Quid quod ipse iam dudum codicem curiose pertractaveram antequam veram eius loci naturam perviderem. Iamvero res est eiusmodi ut nec mihi nec aliis multis quibus locum ostendi ulla dubitatio remanserit quin prima manus ultra verba *ἡ μαρτυρία αὐτοῦ* non sit progressa. Ut enim atramentum ita plures etiam formae id quod volo luculenter probant.² Ac sane per-

¹ Scriv. gratissimum mihi fecit quod codicem 63. Dublinensem, qui solus cum Sinitico versum illum ab Iohanne omissum testari videbatur, denuo examinandum curavit, unde docuit l. l. p. LIX. perisse quidem in eo codice membranae particulam cum ultimo evangelii versu et parte commentarii de eodem scripti, minime vero ab ipso librario omissum fuisse.

² Cf. comm. meum ad h. l. ubi praemissis aliis haec leguntur: „Accuratius enim singula attendenti manifestum fit, additamentum a textu atramento differre. Textus enim totam per paginam cineraceum aliquid habet, additamentum vero subrufo utitur colore. Accedit maior quaedam litterarum gracilitas levisque in nonnullis ipsius formae differentia, cuiusmodi inprimis sunt *κ α τ υ χ*. Repraesentavimus locum gravissimum ed. mai. tabula XIX, quamvis quae differunt ex omni parte non queant ante oculos poni, praesertim quum maximo momento sit coloris discrimen. Ceterum si quis hebetioribus oculis utatur, comparandus ei est locus III, 12 ad fidem faciendam aptissimus. Ibi enim priora verba in ipsum textum

mirum esset, non tantum per totam ultimam Iohannis paginam versuum plus centum septuaginta sed nec per totum Novum Testamentum, quamvis saepe perquisiverim, locum inveniri similem, quum librarius toties calamum intingere debuerit, hoc uno vero loco rem gravissimam a fatali calami intinctione pendere. Equidem etiam atque etiam mihi gratulor, quod singulari Dei beneficio acri oculorum acie summoque studio licuit tantum litterarum sacrarum thesaurum, textu antiquissimo innumeris locis a correctoribus retractato, confidenter edere. Inde enim quod vir haud mediocriter doctus et prae aliis multis in legendis antiquis codicibus exercitatus per pauca ea folia, quibus epistulae catholicae continentur, in eruendis variis lectionibus tantopere erravit operis feliciter absoluti difficultatem ipse rursus doctus sum.

Sed restant duo loci quibus ipse Scriv., cuius libro Tregellesii lectiones in lucem prolatae sunt, errorem editionis principis se invenisse putavit, Ioh. 5, 37 et Apoc. 9, 4.¹ Illo enim loco ex tabula nostra IX conclusit pro εδοσ edendum fuisse εδοε, altero ex tabula XV pro ουδε exscribendum fuisse ουδε. At utroque loco amicus noster circa formas litterarum in utraque tabula accuratissime expressas falsus est. σ enim illud forma minutissima deformatum quidem eo est quod scriptor superiorem partem singulari ductu paullo inferius supplevit quum primo non satis expressisset; at minime dici potest pro σ positum esse ε, quae littera eadem minuta forma in eadem tabula IX passim occurrit. Cum illo vero σ confer eandem litteram in tab. huius ed. col. 1, 11, item in illa tab. col. 4. vv. 33 et 34. Alterum etiam manifestius est, ουδε tab. XV falso pro ουδε a Scriv. habitum esse. ε enim eo loco lineolam mediam paullo productam habet eundem in modum quo col. 3. versu penultimo (ημε ρα) scriptum est, a qua forma omnino

recepta: καὶ βραχι ἐκ, colore cum atramento huius loci conveniunt tantum quantum differunt a textu cui inlata sunt; tantam vero etiam litterarum cum textu reliquo similitudinem habent, ut distingui ab eo vix possent nisi litterae quae lineam excedunt alienam manum manifestam facerent.“

¹ De Mc. 1, 23 vide supra.

differt ε̄ in tab. XV ter positum: col. 1. vv. 14 et 20. col. 4. vers. penultimo.¹

In Prolegg. libri sui Scriv. multus est in refutanda fabula Simonidea circa codicem Sinaiticum. Fuerunt fortasse qui mirarentur in edd. meis codicis Sinaitici nusquam istius fabulae mentionem fieri. At praestabat rem tam turpem praeterire silentio. Turpitudinem autem non ab ipso tam nobili falsario adsumsit sed ab iis, opinor, quibus ille post tot fraudes denuo fucum fecit. Simonidem nunquam vidisse codicem dudum mihi certissimum erat. Si enim vidisset, tam imprudenter labi non poterat. Ceterum nec apud Scriv. miserrimae illius fabulae caussam relata legi. Posita vero in eo erat quod ipse cum Alexandro Lycurgo fraudem librorum palimpsestorum Uranii et Hermae anno 1856 tot tantisque viris pessime deceptis detexi.² Conclisit autem vir clarissimus commentationem suam

¹ Etiam in Novo Testamento Sinaitico, cuius plagulas aliis potius quam meis curis correctas esse indicavi p. XXIX, textum sacrum magna cum fide exscriptum esse ipse cum Scrivenero expertus sum. Lineola finalis, quae tam facile perit de typis, non excidit nisi ter: 12*, 4, 37 ε-41, 4, 31 σπειρο- 128, 3, 30 δυναμι-. Rom. vero 6, 8 συζησομε- et 128, 3, 24 μυριαδω- (male Scriv. χλιαδω-) in tribus exemplaribus meis salva est, in exemplari vero Scriv. periit. Praeterea Mt. 13, 32 περιπα pro -να, Phil. 4, 3 συζητε pro συζητε Act. 28, 15 αρχι pro αρχι (item ut iam notatum est Lc. 11, 11 ιχθυην pro ιχθυον) typis exscriptum est. Contra 1 Tim. 6, 20 et Act. 24, 18 recte φυλαξον et τησ in duobus exx. exhibitum vidi, in tertio et exemplari Scriv. φυλαξον est, ita ut a typographo inter laborem in partem exemplarium vitium intrusum sit, item σ truncatum, ut paene o videretur esse. Punctum („the dot“) quod idem ter (Mt. 1, 25. 6, 16. Lc. 10, 5) super litteras adpictum vidit ego nusquam vidi, nec esse potest nisi chartae macula. Quae p. 166 sq. in notis errata consignavit, ea pleraque iis comprehensa sunt quae supra pag. XXXXI sqq. supplevimus. Quam ambiguitatem ad fol. 39*, 3 („inter ε et ι“) indicavit, ea in ed. mai. non est, ubi inter ε et ι in ipso textu spatium relictum est. Nec magis ambiguum est: „επαι (ε primae manus est)“ fol. 119, 3; ε enim non est nisi de illo ε accipiendum quod proxime praecedit et cui nota apposita est. Praeterea indicavit aliquoties tabularum numerum non recte perscriptum esse. Quae vero de lectionibus nonnullis sectione V (ex notis brevissimis editionis Ni Ti meae VII) excerptis habet, ad ea quod supra pag. XXXXIII diximus spectat.

² Cf. librum: Enthüllungen über den Simonides-Diendorf'schen Uranios. Zweite zu einem Geschichtsabriss über Simonides, den Hermastext und das Leipzig-Berliner Palimpsest erweiterte, sowie mit Berichten und pa-

luculentam de falsarii fabula his verbis: „Such are the grounds of our firm conviction that the codex Sinaiticus is a monument of the Biblical scholarship and pious skill of the fourth century of our aera. On its happy discovery we congratulate the Christian world, and respectfully thank Prof. T. for the care and diligence he has bestowed upon editing it.“¹

III.

Quaerenti qua aetate codex Sinaiticus scriptus sit nec nota praesto est qua ipsi scriptores tempus professi sint suum, nec quicquam a fratribus Sinaitis de origine deque historia eius libri traditum est.² Antequam ipse anno 1844 fragmenta

laeographischen Erläuterungen Prof. Tischendorfs und Anderer vermehrte Auflage. Von Alex. Lykurgos. Leipzig 1856.

¹ Incidit nuper in manus nostras ea etiam codicis Sin. conlatio quam Ed. H. Hansell theologus Oxoniensis Novo Testamento suo antiquissimorum codicum composito inseruit. Quae qua fide utatur non quaesivimus; dolorem vero inde percepimus quod incredibili inscitia circa codicem Laudianum et ipsum Oxoniensem versatus est. Quae enim olim Hearnius pessime ediderat, ea nunc pleraque Hansellius repetiit, ut κατητη, ετινοντο, αυτοσο, επικλησεις, επωλησεν, αντισοια, quae omnia imperitus litterarum evanidarum instaurator reposuit pro και τη, εγινοντο, αυτοις, επικλησεις, επωλησεν, αντισοια. Quid quod εβουμαζον μεν τε (pro „mente“, quod ad columnam Latinam pertinet, in qua est „confundebantur mente“) και διαποροσυν cum Hearnio falsi nihil suspicans repetiit. Ita etiam vitia ineptissima ab artifice Parisiensi ex codd. c et d exscripta πυρετος, οηκια, ο ισ, τουο pro πυρετος, οικια, ο ισ, του Ξυ pro vera illorum codicum scriptura vendidit. Sed ut alia omnia praetereamus, de ipso Sinaitico codice scripsit: „The Ammonian sections and Eusebian canons are not given in Tischendorf's printed editions: but the photo-lithographed plates exhibit them in certain portions of the Gospels.“ Credideris virum doctissimum neutram editionem nostram ne obiter quidem inspexisse; in utraque enim quicquid codex sectionum Ammonii et canonum Eusebii adpositum habet fideliter expressum est.

² Veteres librorum catalogos ut in nullo eorum quae perscrutatus sum orientis monasteriorum, ita nec apud Sinaitas vidi; nec magis, opinor, apud istos certe eiusmodi quid inveniri potest. In S. Catharinae quidem monasterio Cyrillus vir plurimum reverendus, qui ex viginti annis praeest bibliothecae, primus confecit catalogum; at nec ipse exemplaria librorum sacrorum accuratius descripsit sed pleraque summatis indicare satis habuit, libris vero dudum discerptis et fragmentis nullum locum reliquit.

D*

illa Veteris Testamenti ex tenebris protraxi, nemo fratrum ad folia ex longo tempore disiecta attendisse aut quid rei esset cognitum videtur habuisse, neque magis peregrinatores docti quicquam litteris consignarunt unde eos vidisse codicem aut de eo audisse conicias. Tamen ex multis saeculis in possessione monasterii S. Catharinae eum fuisse statuendum est.¹ Qui omnium ultimi quum studiorum suorum tum ipsorum memoriam in codice esse voluerunt, Dionysium, Hilarionem, Theophylactum, circa saeculum duodecimum ex numero Sinaitarum fuisse, licet horum nominum nullum inter archiepiscopos illorum temporum inveniatur,² ex annalibus monasterii fortasse ostendi poterit. Priorum temporum memoriam recolenti non negligendum est, nobilem illam pietatis antiquae arcem per fugiumque, quum circa annum 530 Iustiniani imperatoris praesidio opibusque condita esset, nunquam dirutam esse. Neque absonum fidei est, illo ipso tempore imperatoris munificentia prospectum etiam esse ut ne studiis pietatique Sinaitarum, quos permagni fecit,³ librorum sacrorum supellex deesset, quae vix aliunde quam ex Alexandria, codicum laudatissimorum patria, calligraphorum sede celeberrimorum, arcessenda erat. At nihil hac via inveniri potest quod ad aetatem codicis accuratius definiendam faciat. Sive enim illo ipso tempore sive alio ad monasterii subsidia perveniebat, aliquot saeculis ante poterat scriptus esse. Qui quum hodieque, exceptis plerisque paginis mollioribus, tanta scripturae pulchritudine sit ut rei palaeographicae ignaro primorum quae prelo exhibant

¹ Hoc probatur etiam duobus codicis Sinaitici fragmentis, quae Porphyrius archimandrita e S. Catharinae monasterio Petropolin attulit. Sunt enim membranarum resegmenta ex codicum eiusdem monasterii recentiorum tegumentis protracta, ad quae pluribus ante saeculis adhibita videntur. Pertinet autem quod ibi scriptum est ad capita V. VI. et VII. libri Numerorum. Quibus fragmentis, ad quae maior pars folii ex media Genesi decerpti accedit, etiam hoc confirmatur, totam eam codicis partem, qua qui nunc desiderantur libri Veteris Testamenti continebantur, ex longo iam tempore perisse.

² Cf. Περιγραφή τῆς τοῦ ἁγίου καὶ θεοφιλῆτος ὄρους Σινᾶ. Ἐν Βενετία 1817. pag. 151. sqq. ubi est: Περὶ τῶν ἀρχιεπισκόπων τοῦ μοναστηρίου.

³ Cf. librum meum: Aus dem heiligen Lande, pag. 92. sqq. ubi Procopii verba illa de re exscriptimus.

bibliorum aetatem aequare possit videri, aetate Iustiniani non poterat non eximiam novitatis speciem prae se ferre.

Sed non deest alia via quae scite ac probe inquirentem ad maximam probabilitatem ducat. Quibus verbis augustissimo imperatori hoc opus tradidi, ea hoc loco non possum quin repetam, nullum omnium quae supersunt monumentorum similitum tam luculentis indicibus veterrimae nobilitatis vel, ut rectius dicam, venerandae vetustatis praeditum esse affirmans. Quibus enim argumentis codici celeberrimo Vaticano, qui solus cum Sinaitico comparari potest, praecipuam antiquitatis laudem cum Hugio et alii et ipsi vindicamus, eadem non modo prorsus in Sinaiticum codicem quadrant, sed etiam aliis augentur confirmanturque, quibus non minima inest auctoritas. Si quis igitur Vaticani codicis vetustatem cognitam comprehensamque habet, ut Sinaitico parem vel maiorem laudem tribuat, non nostra commendatione vel studio opus habet, sed ratione et intellegentia ipse cogitur. Qui vero petulantia ingenii gestire malunt quam severis studiis verum quaerere, aut imbecillitate animi quadam impediuntur quominus sentiant verum, eos nil morari quam docere praestat. Fit etiam ut cum hominibus ipsae res omnium maxime praecellentes invidiam habeant; invidia vero ut ab omni probitate, ita a discendo alienissima.

Primum antiquitatis argumentum in scriptura positum esse constat. Codicis Sinaitici scriptura formas unciales habet eiusmodi ut inter codices membranaceos quos novimus antiquissimos omnes antiquitatis specie excellat, proxime etiam, si ab iis rebus discedamus quae papyris propriae sunt, ad papyraceorum nonnullorum ipsorumque voluminum Herculansium usum accedat. Quod ut ipsis oculis iudicari posset, tabulis **XX** et **XXI** scripturas triginta sex repraesentavimus quae, una vel duabus septimi fere saeculi exceptis, prioribus sex p. Chr. saeculis a viris rei palaeographicae peritis adscribuntur. Tabulae **XX** columna prima e solis papyris constat; sumpsimus autem exempla priora quinque ex voluminibus Herculansibus, sextum ex Hyperide Thebaico, septimum e fragmento Saquarensi, quod quum Beduini in necropoli Memphisita effodissent,

cum aliis similibus anno 1853 Saquarae dono Marietti viri cel. ad nos pervenit. Hoc autem tanta codicis Sinaitici similitudine insigne est, ut litterae omnes ex eo ipso exscriptae videantur. Columnarum alterius et tertiae primum locum occupat exemplum Octateuchi Origeniani, cuius fragmenta a Sarravio plerumque dicta Parisiis Leidae et Petropoli servantur. Sequuntur quinque codicis biblicorum Vaticani exempla, quorum duo extrema scripturam novo atramento inductam praebent. Haec excipiunt fragmenta evangelii Iohannis Borgiana et fragmenta Iohannis palimpsesta Londinensia (N^b, in ed. Ni Ti nostra octava 1^b). Tertia columna conspiciuntur duae scripturae Dionis Cassii Vaticani, quas sequuntur duo exempla e Cottonianis Genesis fragmentis exscripta. Alteri additus est versus e libro palimpsesto antea nostro nunc Petropolitano. Porro exemplum Alexandrini biblicorum codicis datum est cum fragmento librorum Regum palimpsesto Londinensi. Denique infimam columnarum secundae et tertiae partem exempla codicis Ephraemi Syri rescripti occupant, alterum Veteris, alterum Novi Testamenti. Nihil membranarum, unde haec exscripta sunt, saeculo quinto posterius videtur; ceteris vero aetate antecedere putamus Octateuchum Sarravianum et biblia Vaticana. Quae autem tabula XIX repraesentata sunt, vel quinto saeculo (I¹ I² I³ Q) vel sexto (I⁴ I⁷ P N Num^{potr.} R D^{clar.} D^{cant.} E^{laud.} Gen^{vind.}) vel septimo (Galens^{uo.} Θ^{lips.}) adscribenda ducimus. Quibus omnibus diligenter inter se comparatis facile plura cognoscentur quibus differunt quae aetate differre diximus. Qua in re quid imprimis valeat quaerenti attendendum est ad constantem formarum partim quadrarum partim rotundarum sinceritatem, a qua quidem antiquissimi libri ne tum quidem discedunt ubi, ut saepissime fit versu exeunte, propter spatii angustias litterae adhibentur minutiores. Talia scribendi munditia ut in Sinaitico codice, in Vaticano, in Alexandrino, in Ephraemi rescripto, in Octateuchi fragmentis Sarravianis, in altero Dioscoride Vindobonensi, in altero palimpsesto evangeliorum Guelferbytano (Q), in Genesi Cottoniana, in Dione Cassio Vaticano, item in aliis nonnullis sacri textus fragmentis

invenitur: ita non amplius plena mansit in altero Dioscoride Vindobonensi, quem ineunte saeculo sexto scriptum esse ipse scriba testatur, nec magis in aliis eiusdem aetatis codicibus, quales sunt Genesis purpurea Vindobonensis, Numerorum liber palimpsestus Petropolitanus, alter evangeliorum codex palimpsestus Guelferbytanus (P), Lucae fragmenta palimpsesta Londinensia (R). Sed in tabulas nostras ex codicibus saeculi sexti nihil formarum eiusmodi obliquarum sive productarum recepimus, quoniam non modo insolentiora haec quae raris locis habent, sed universum quo scripti sunt litterarum genus a scriptura codicis Sinaitici simihumque vehementer discrepat. Ad eam enim quam diximus munditiam alia accedit virtus, quam formarum simplicitatem dicere possumus. Haec in eo cernitur quod E et C litterae nondum in crassiora puncta exeunt cuiusmodi in exemplis nostris plerisque inveniuntur, quod T et Gamma , quibuscum K quodammodo convenit, lineam transversam magis aequalem quam crassioribus punctis innixam praebent, quod Delta litterae linea inferior nullis ad extremas partes punctis ornatur. Accedit quod Lambda in acutum desinere solet, quamquam rotunda species papyris nonnullis aequae ac scripturis iis Graecis quae a Coptis pendent propria est. Praeterea antiquiores codices saepissime I et Y tuentur, quemadmodum in papyris fit, ubi posteriores I et Y tueri solent: cuius rei ipse codex Sinaiticus testis est, in quo innumeris locis correctores I et Y pro I et Y reposuerunt. Ut breviter dicam, quo antiquior est scriptura, eo magis artificio atque ornatu artificioso vacare et nativam quandam pulchritudinem prae se ferre solet. Quam ad normam si quae scripturarum exempla dedimus exiguntur, in membranis nil invenitur quod Sinaiticam scripturam antecedit; simillimae vero ei sunt scripturae bibliorum Vaticanorum et Octateuchi Sarraviani. Magnitudinem litterarum quod attinet, hac illi re non magis quam volumina Herculansia inter se differunt. Ac non in iis tantum concordant quae ad definiendam aetatem praecipuam vim habent, sed eiusmodi etiam res atque formas communes habent quae maxime a singulorum scribarum arbitrio atque usu videantur

pependisse: unde eandem eos patriam habuisse atque ex eadem prodisse schola concludas. Huc pertinent formae minutissimae exeuntibus versibus adhibitae, duplex forma **M** et **U**, quarum posterior in titulis et subscriptionibus celebratur, forma **Ω** pro **Ω** pariter in Vaticano atque in Sinaitico codice inventa, signum **;** ad finem versuum additum. Quae cognatio trium illorum monumentorum alia re gravissima augetur, nondum enim initialium quas vocant litterarum usum habent. Contra habent antiquissimae membranae tabulis nostris repraesentatae, exceptis fragmentis Iohanneis palimpsestis Londinensibus, reliquae omnes. Transiit illa scripturae aequalitas a papyris ad membranas, sed iam inde a quinto saeculo desuefacta videtur esse. Rursus in taxanda scriptura non parvi momenti interpunctionis ratio est. Haec in Sinaitico codice exceptis paucis et simplicissima et rarissima, ita quidem ut integrae columnae haud paucae nil punctorum habeant atque etiam plurimae textus continui series medio versu sine puncto terminentur, saepe vero continua verba nulla alia re nisi vacuo distinguuntur spatio. Rursus hac in re codici Sinaitico cum papyris et Vaticano codice, nondum satis accurate excusso illo quidem, maior est similitudo quam cum aliis monumentis iisque ut videtur posterioribus.

Denique hae virtutes ad probandam summam codicis Sinaitici antiquitatem tanto plus valent, quoniam eorum quos in scribendo adornandoque eo partes habuisse diximus nullus, utut differunt, a communi ratione discedit.

Ad aliud argumentum pergimus scripturae proximum. Palaeographiae Graecae studiosi facile memores erunt quantopere Leonhardus Hug in ea quam anno 1810 de antiquitate codicis Vaticani scripsit commentatione delectatus sit textu Vaticano qualibet pagina in tres columnas distincto, ita ut, „si liber expansus ob oculos ponatur sex columnas simul uno intuitu complectamur.“ Hinc „superficiem libri vix non praeberere speciem prisci voluminis“ dicit concluditque inde eximiam eius vetustatem esse verbis his: „Singularis haec forma codicis docet eum scriptum fuisse quo tempore a voluminibus ad libros

transitum, atque eorum prisca facies, cui oculus iam in-sueverat, retenta est, quo voluminibus quantum fieri poterat libri quam simillimi essent, et rei novitas coniunctam vetustatis speciem propagaret.“ Quam vero ille Vaticani codicis laudem praedicat, eam Sinaiticus exsuperat eo quod exceptis pariter atque in Vaticano libris poeticis sive stichometricis, quavis pagina non tres sed quattuor columnas exhibet, ita ut expanso libro octo columnas uno intuitu complectamur, etiam maiore prisca voluminis specie decepti. Ut autem Vaticana quidem ratio in perpauca aliis, ita Sinaitica in codice alio nullo inventa est. Cohaeret autem hac cum re aliud quod et ipsum pro summae antiquitatis indicio habendum est. Cum maxima enim probabilitate statuitur codicem Sinaiticum ex papyro Aegyptiaco descriptum esse. Quod quamvis dudum sensissem, tamen ante me Frid. H. Scrivener cum populari suo docto qui in ephemeridibus litterariis sacris (*Journal of Sacred Literature* for Apr. 1863. Nr. V. p. 8) de cod. Sinait. explicuit, in medium protulit.¹ Ut autem a papyraceo illo exemplari tota scripturae in cod. Sin. ratio pendeat, ex qua quaternae singulis paginis columnae institutae sunt et per versus paucarum i. e. fere 12, 14, 16 litterarum textus scriptus est, id quod mox desuefactum esse scimus testibus codicibus Octateuchi Sarraviano, Novi Test. Alexandrino, Ephraemi rescripto, Matthaei rescripto Dublinensi, fragmentis variis quae I siglo comprehendimus, aliis: ita facile demonstrari potest versum unum vel duo vel tres eodem plane cum reliquis ambitu passim excidisse. Cf. Lc. 19, 47 ubi inter *θημερανεντω* et *αρχιερισκαιωι* verba *ισρω· οιδε* exciderunt. Ibidem 20, 16 scriptum est *καιαπολεσειτουτους*, versu solito longiore (praecedit *λωνοσλευσται* et sequitur *καιδωσειτοναμ*). Erat ni fallor in antiquiore exemplo: *καιαπολεσειτους γεωργουστουτους*. Ibidem 20, 19 post versum *θησαντονλαον* excidit versus *εγνωσανγαρ*, item 21, 8 post *γοντεςεγωσεμικ*, versus totidem litterarum *οκαιροσ-εγγυσμη*. 2 Pe. 3, 8 ante *ωσημεραμια* excidit *καιχιλιαστη*. Ibi-

¹ Cf. A full Collation etc. p. XIV et Bezae Cod. Cantabrig. Prol. XXIII sq.

dem 3, 12 scriptum est προσδοκωνταστη, sed debet esse προσδοκωντασκαι σπευδονταστη. Duo versus exciderunt 1 Io. 2, 28 ubi nunc est νετεςναυτωνα, sed fuisse statuendum est: νετεςναυτωκαι νυντεκνιαμε νετεςναυτωνα. Item Lc. 12, 52 tres versus ita fere scripti: εσονταιγαραποτου νυνπντςενεσι οικωδιαμεμερισμε inter αλληδιαμερισμο et νοιτρεισεπιδουσι versibus ante et post inter 13 et 16 fluctuantibus. Alia exempla ut Ioh. 19, 25 sq. Scriv. in editione sua codicis Cantabrig. l. l. attulit.¹

Alia insignis antiquitatis argumenta, quae rursus Sinaitico codici inprimis cum Vaticano communia sunt, quum orthographia tum universa ea ratio grammatica praebet, quae nominum declinatione verborumque coniugatione et syntaxi a sinceritate Graeca multifariam discedit. Utramque enim rationem posteriorum codicum auctores ad communem Graecorum usum accommodare quam ex antiquioribus libris, ad quos ni fallor ab ipsis scriptoribus sacris transierat, fideliter transcribere maluerunt. Accedit librorum Novi Testamenti ordo, qui eo quod cum antiquissima Syrorum interpretatione actus apostolorum epistulis Paulinis postpositos habet, ad illa tempora quadrat, quibus ordo antiquissimorum codicum reliquorum, Vaticani, Alexandrini, Ephraemi Syri, nondum usu receptus ac stabilitus erat. Accedunt etiam singulorum Novi Testamenti librorum et inscriptiones et subscriptiones antiqua simplicitate excellentes, quemadmodum *πραξις* nude positum apud patres quidem passim, sed in nullo quod sciam codicum nostrorum invenitur.

Quod in Notitia huius editionis susceptae pag. 13. a capitulis Ammonii cum Eusebii canonibus argumentum sumpsi, plus quam necesse est probare cupiam videri possit. Ista

¹) Praeterea speciosum est quod Scriv. l. l. his verbis commemoravit: „It has also been remarked that no line in the Cod. Sinait. begins with any combination of letters which might not commence a Greek word, unless it be Σμ in Mt. 8, 12. 25, 30. Io. 6, 10. Act. 21, 35. Apoc. 7, 4. Inasmuch as Σμ is found at the beginning of *Coptic* words (Herod. II, 166 etc.), it has been ingeniously suggested that this apparent exception to the scribe's general practice is a proof that he copied line for line from an *Egyptian* papyrus, to the writer of which such forms would be familiar.“

enim harmoniae evangelicae instrumenta quum non modo iam circa medium saeculum quartum in communem usum abisse testentur Caesarius (in iis qui eius nomine circumferuntur dialogis), Epiphanius (in ancorato quem anno 374 scripsit) atque Hieronymus, qui, ut Damaso scripsit, nec a Latinis abesse volebat, sed etiam dubitari nequeat quin ipse Eusebius in codices illos quinquaginta Constantini imperatoris iussu anno 331 scriptos curaverit recipienda, a quo inde tempore codicum principalium aemulos exstitisse plurimos maxime probabile est, in codice Sinaitico ab initio addi poterant, etiamsi ante medium saeculum quartum vel ipsius Eusebii aetate scriptus est. Quam enim Vaticanus codex habet aliam ac peculiarem textus evangelici distinctionem iusto pluris fecisse Hugium, nuperrime eo est probatum quod in codice palimpsesto Lucae Zacynthio octavi fere saeculi eadem inventa est. Quamvis enim Ammonii Eusebiique ratio plerisque probaretur, tamen alia etiam, quo aemulatio valere debebat, et institui et repeti poterat. In Sinaitico vero codice res ad diiudicandum perdifficilis. In ipsa quidem scriptura numerorum, quos typis edidimus atque accuratius pluribus tabulis expressimus, nihil est ab aetate ipsius codicis alienum. Esse autem eos correctionibus a posteriores, eo probatur loco quem tabula VI columna tertia repraesentat; at ista correctio quamvis non sit ad D auctorem codicis referenda, ipso codice vix multo recentior est. Plus valiturum esset si lineas quas multas variaeque formae B corrector prioribus Matthaei capitibus ad distinguendum textum intulit numeris illis antecessisse ostendi posset; at id quamvis pluribus locis confirmetur non satis evidens est. Illud quidem manifestum est, auctorem officio parum satisfecisse suo; in Luca enim a sectione $\overline{\rho\zeta}$ reliquos omnes praetermisit:¹ quae negligentia facilius subrepere potuit si quis posteaquam codex exiit numeros supplevit, quam si ab initio codici destinati erant

¹ Desunt etiam foliis 10. et 15. a D scriptis, quae unum integrum quaternionis folium efficiunt. Quae res ne cui in indaganda omnium horum numerorum origine gravis videatur, vetat alterum foliorum par ab eodem D scriptorum, 28. et 29., quibus non desunt numeri.

in eoque conficiendo locum habebant. At nec hoc dubitatione exemptum est. Quae quum ita sint, non cautum duco in definienda codicis aetate multum his numeris tribuere auctoritatis.

Aliud cum hac re cohaeret idque manifestius est. Quum enim codices evangeliorum Graeci antiquissimi nostri, A C Z P R E L etc.¹ maioribus evangeliorum capitulis instructi sint, quae quin iam ante Euthalii aetatem pervulgata fuerint non dubium est, soli Sinaiticus et Vaticanus ea non habent.

Nec vero parvi faciendum quod codex Sinaiticus tanquam ad ipsum canonem pertinentes Barnabae epistolam et Pastorem praebet. Quum enim probe scimus saeculis secundo et tertio utrumque hunc librum ad canonicam auctoritatem adspirasse et a multis revera inter canonicos receptum esse, cuius rei testes luculentos habemus prae ceteris Clementem Alexandrinum et Origenem, atque etiam circa annum 325 Barnabae epistolam et Pastorem cum actibus Pauli et apocalypsi Petri² inter ἀντιλεγόμενα i. e. dubiae auctoritatis libros recepisse Eusebium (hist. eccl. 3, 25), quocum egregie consentit index ille canonicorum librorum codici Claromontano medii fere saeculi sexti additus sed ipso haud dubie aliquot saeculis antiquior (—, Barnabae epistula,³ Iohannis revelatio, actus apostolorum, Pastor, actus Pauli, revelatio Petri⁴), tum inter omnes constat exeunte fere saeculo quarto (i. e. in conciliis Laodiceae anno 364 et Carthagine anno 397 habitis) de canonicis ecclesiae libris publice praeceptum esse nec vero Barnabam aut Pastorem locum in iis habuisse. Qua in re quae codici Sinaitico consensio intercedit cum Eusebio atque codicis Claromontani canone,

¹ Excipiendus tamen est D codex Graecus et Latinus Cantabrigiensis, quod inde explicandum videtur quia Italus eiusdem codicis textus, a quo ipsum Graecum pendisse certum est, nihil eiusmodi praebuit.

² His quattuor libris apocryphis Eusebius videtur priores partes detulisse, posthabitis apostolorum institutionibus et, cuius postremo loco meminuit (ἡ δὲ δ' ἐν τοῖς τινὲς καὶ τὸ κατ' ἑβραίοις εὐαγγ. κατέλεξαν), evangelio secundum Hebraeos. Quam in rem cum 3, 25 cf. etiam 3, 3, 6, 13. et 14. Alibi (3, 16. et 6, 13.) etiam Clementis epistolam simili laude exornat.

³ Quibus hoc nomine epistula ad Hebraeos significari nuper visa est, assentiri non possumus.

angetur etiam eo quod inter Barnabam et Pastorem sex folia exciderunt, quibus tertium ex antilegomenis Eusebii scriptum fuisse perquam probabile fit; neque magis codex ad finem integer superest, deperdita ipsius Pastoris maiore parte. Quando vero talem codicis biblici magna cum cura atque elegantia adornati modum placuisse putemus? Quod diu mihi multumque reputanti etiam illud quaerendum videbatur quos potissimum Novi Testamenti libros Eusebium in exemplaria ad imperatorem mittenda recepisse probabile esset. Qua de re in duas partes discedi potest: aut enim nihil recepit nisi quod pleno omnium ecclesiarum consensu comprobatum esset, aut nihil exclusit nisi quod pleraeque respuerent. Ut illud tutius erat et pace facile omnium fieri poterat, quam ab usu removeri posset quod displiciturum esset, ita hoc arrogantiae plenum erat et odiosum, antequam publice quicquam praeceptum esset, propria vi et arbitrio a canone excludere quae multis sancta habebantur.¹ In re tam gravi atque inprimis obloquendi libidini obnoxia episcopum prudentem mandato imperatoris liberaliter rei Christianae prospicientis ita satisfecisse puto, ut quam plurimis gratum faceret et quantum posset a se arceret calumniam, licet omnia promiscue ab eo recepta esse quae in hist. eccl. ἀντιλεγόμενα dixisset minime contendi possit. Quae si recte disputata sunt, exemplar Sinaiticum ad normam Eusebii egregie conformatum videtur, additis ad finem quae nobilioribus antilegomenis (quinque illis epistulis catholicis cum apocalypsi) proxima erant et tamen cedebant auctoritate. Simile vero exemplum aliud nullum habemus. Vaticanus enim codex quum inde a cap. 9. epistulae ad Hebraeos mutilus sit, certe non potest ab iis quae ignorantur commendationem habere. Alexandrinus vero codex, in quo scriptis canonicis duae quae feruntur Clementis epistulae adiunctae sunt, etsi testetur potuisse etiam quinto saeculo, quo propter idoneas causas scriptus creditur, unum vel alterum veterum antilegomenon, quod passim etiam invitis conciliis in publico

¹ Quae ἀντιλεγόμενα et νότα vocat, eadem γνώριμα τοῖς πολλοῖς et ἐν πλείστοις ἐκκλησιαῖσι παρὰ πολλοῖς δεδημοσιευμένα (3, 25. et 31) dicit.

usu esset, cum canonicis coniunctim edi, certe tamen nihil cum canone Eusebii aut Claromontano illo commune habet. Ceterum ista codicis Sinaitici ratio per se spectata non eam vim habet ut medio saeculo quarto nos eum cogat adscribere; certe enim poterat etiam quinto saeculo tale quid repeti; sed multo est verisimilius id tum factum esse quum fieri posset cum quadam doctorum ecclesiae auctoritate.

Quarto vero saeculo dum adscribimus biblia Sinaitica, quaeritur an forte erroris nos convincant quae libris Esdrae et Estherae posteriore manu subscripta sunt. Haec enim qui scripsit testatur utrumque illum librum in codice Sinaitico ad exemplar conlatum esse „antiquissimum“, ab ipso Pamphilo captivo recognitum.¹ At minime contraria ista sunt nostrae de aetate codicis sententiae. Spectant enim ad ea quae a ^c et ^b correctoribus nostris ineunte fere saeculo septimo in illis libris mutata vel addita sunt. Illo tempore codex Sinaiticus, qui etiamnum, i. e. duodecim saeculis post, maximam partem pulcherrimus est, haud dubie satis novus videbatur. Pamphili vero exemplar a manu eius certissimum venerandae vetustatis indicium habebat. Praeterea exemplar illud minime tum videtur scriptum esse quum recognoscebat Pamphilus: id ipsum in-eo inest quod Pamphilus ad Hexapla Origenis conlatum et recognitum esse²

¹ Haec ad finem libri Estherae adnotata et iam anno 1846 ex lapide a nobis edita sunt: αντεβληθη προς παλαιωτατον (sic) λιαν αντιγραφον διορθωμενον χειρι του αγιου μαρτυρος παμφιλου · προς δε τω τελει του αυτου παλαιωτατου βιβλιου οπερ αρχην μεν ειχεν απο της πρωτης των βασιλειων · εισ δε την εσθηρ εληγεν · τοιαυτη τισ εν πλατει ιδιωχειρος (^{eb} ex ω corr. ο) υποστρωμωσις (^{eb} corr. -μειωσις) του αυτου μαρτυρος υπεκειτο εχουσα ουτως: μετελημφθη και διορθωθη προς τα εξαπλα ωριγενουσ υπ αυτου διορθωμενα · αντωνινουσ ομολογητησ αντεβαλεν · παμφιλουσ διορθωσα το τευχουσ εν τη φυλακη · δια την του θεου πολλην και χαριν και πλατυσμον · και ειγε μη βαρυ ειπειν τουτω τω αντιγραφω παραπλησιον ευρειν αντιγραφον ου ραδιον: — διεφωνη (sic) δε το αυτο παλαιωτατον βιβλιον προς τοδε το τευχουσ εισ τα (^{eb} corr. τινα) κυρια ονοματα. Eadem in brevius contracta ad finem libri Esdrae leguntur.

² Quae scripta sunt, μετελημφθη και διορθωθη προς τα εξαπλ. ωριγ. mea quidem sententia ita accipi nequeunt ut significant ex hexaplis illud ipsum exemplar descriptum esse. Ut enim διορθωθη et παμφιλουσ διορθωσα ita μετελημφθη et αντωνινουσ αντεβαλεν sibi invicem respondent. Innotuerunt ex Montefalconii Palaeographia p. 41 et Maii Nov. PP. Bibl. vol. IV. p. 318 sqq. codicum subscriptiones in quibus μετελημφθη απο αντιγραφου et μετελημφθη

dixit; nondum igitur Origenis studia expertum erat. Nec neglegendum est ipsi exemplari suo Pamphilum eximiam laudem tribuere: verba enim *και ειγε μη βαρυ ου ραδιον* omnino ut scripta sunt extremam notae Pamphili partem efficiunt; duplici enim signo, et duobus punctis et lineola, ab iis seiunguntur quae corrector codicis Sinaitici de suo addidit. Qui vero notam codicis Sinaitici sive Friderico-Augustani scripsit, duas virtutes exempli illius laudat, quod et antiquissimum esset et manu Pamphili recognitum. Quum autem tertio saeculo sive ineunte sive medio sive, quod ipse non credo, exeunte scriberetur, ut ipsum exemplar unde Sinaiticus liber exscriptus est, papyro potius quam membrana constabat,¹ unde antiquitatis species aliquot saeculis post, papyro dudum desueto, mirum in modum augeri debebat.²

Ab istis vero correctorum notis discedere non possum quin moneam, quantam antiquitatem etiam tantus correctorum veterum numerus testetur, qui quidem omnes praeter ultimum paucarum notarum auctorem uncialibus litteris usi sunt. In nullo alio codice simile quicquam observatum est. Accedit quod, ut supra indicatum est, iam octavo saeculo vel nono in mollioribus membranarum partibus multarum pagi-

εκ των εξαπλ. eodem sensu quo μεταγραφη απο (Montef. Palaeogr. p. 66) dicta sunt. At quis non videt quantum ab illa dictione differat μετελημφζη κ. διορθωση προς τα εξαπλα? Eodem modo ac sensu in eadem subscriptione apud Montef. p. 44 αντεβληζη προς dictum est; scriptum est enim sic: μετελημφζη ο ησαϊας απο αντιγραφου του αββα -- εν ω καθυποκειται ταυτα μετελημφζη ο ησαϊας εκ των κατα τας εκδοσεις εξαπλων αντεβληζη δε και προς ετερον εξαπλου etc. Ceterum facile opinor intellegitur, notam Pamphili nec tum si revera ad ipsam libri scriptionem pertineret eam quam volunt vim contra summae antiquitatis argumenta in codice Sinaitico conspicua habituram esse.

¹ Bibliotheca Pamphili Caesarensis maxime papyris ab initio composita videtur fuisse; Hieronymo enim teste ep. 34. (141.) „ex parte corruptam Acacius et Euzoios in membranis instaurare conati sunt.“

² Subscriptiones illae revera cum sententia nostra pugnarent si ab ipso codicis Sinaitici scriptore vel eadem certe cum eo aetate additae essent. In hac opinione is erat qui primus illis ad nos refutandis usus est. Errore vero patefacto, quo nihil evidentius esse potest, iisdem ad mentes perturbandas abuti inane prorsus ac frustra est.

narum scriptura tantopere expalluerat ut novum litteris atramentum induceretur, neque id tum primum sed secundum factum est, licet quando prior renovatio suscepta sit accuratius definiri non possit.

Palaeographiam Graecam a theologis ac philologis plurimis ignorari ut satis notum est, ita ignorantia pudendum nihil habet nisi indocilem arrogantiam coniunctam habet. Haec a Sinaitico quidem codice vix poterat fieri ut maneret remota, ita ut Hieronymi verbis adhibitis princeps codicum dici non potuerit „absque morsu invidorum, qui ignorantes quid audiant, quid loquantur, de eo audent iudicare quod nesciunt“. At ut in hoc litterarum genere quae ignorant frustra doceantur nec pudeat eos Simonidea fabula deserta quodcumque occurrit cupide amplecti, reliquum est longe gravissimum et a palaeographicis rationibus quas proprie dicis satis exemptum summae antiquitatis argumentum. Hoc in eo quem codex Sinaiticus continet textu positum est. Quod quum iis quae ad universam textus rationem significandam scripta sunt infra plene cumulateque doceatur, hoc loco satis erit selectis paucis iisque manifestis luculentisque exemplis uti. Marci evangelium ex vetere consuetudine sic editur ut caput extremum versus viginti complectatur. Nec aliter illud habent codices Graeci nostri laudatissimi saeculorum ut videtur quinti et sexti, Alexandrinus Londinensis, Ephraemi Syri Parisiensis, Bezae Cantabrigiensis, cum uncialibus reliquis quattuordecim et minusculis omnibus, item codices Itali septem cum Vulgatae omnibus, Syriaci omnes, interpretes Gothus, alii. Nihilominus Eusebius ad Marinum testatur, in accuratis exemplaribus fere omnibus¹ extremos versus duodecim deesse, quod testimonium etiam Hieronymus confirmat, scribens Hedibiae „omnes Graeciae libros paene hoc capitulum non habere“. Quum igitur plus quingenti codices Graeci a quinto inde saeculo scripti miro consensu eos exhibeant versus, quos Eusebius ante annum 340

¹ τὰ γοῦν ἀκριβῆ τῶν ἀντιγράφων . . . ἐφοβοῦντο γὰρ· ἐν τούτῳ γὰρ σχεδὸν ἐν ἅπασιν τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ κατ. μάρκ. εὐαγγ. περιέγραπται τὸ τέλος. Cf. Nov. Test. edd. meae maior. crit. ad h. l.

(quo mortuus est) in plerisque codicibus non inventos testificatur, soli contra stant codices Sinaiticus et Vaticanus, Eusebianae aetatis consuetudinem fideliter testantes.¹ Plus etiam, ut videtur, locus epistolae ad Ephesios probat. Huius enim in principio codices Graeci et interpretes et patres magna consensione testantur verba εν επισω verbis τοις ουσιν adposita. Tamen Origenem scimus εν επισω non legisse (cf. Nov. Test. ed. meam VII. ad h. l.), et Basilius medio fere quarto saeculo priorum temporum doctores pariter ac veteres sui temporis codices testari perhibet τοις ουσιν absque εν επισω scriptum esse², quemadmodum nec Marcionem aliter legisse probabile est. Post Basilium nemo amplius eius lectionis meminit; quid quod Hieronymus, quum Origenis commentarium ad suum conficiendum vel maxime adhibebat, verba magni magistri ex ipso quem olim is ante oculos habuisset textu potius quam ex „curiosiore“ interpretatione pendere non adsecutus videtur. (Cf. Nov. Test. meam l. l.) Iam vero soli codicum omnium Sinaiticus et Vaticanus³, uterque a prima manu, cum „veteribus“ Basili codicibus conveniunt.⁴

His lectionibus alias adiungamus, quas in codicibus temporis sui se invenisse testati sunt veteres et tamen vel nullus vel paucissimi codices ad haec tempora conservarunt. Primo omnia loco ponendus est Matthaei versus 35 capitis 13. Hunc Hieronymus testatur Porphyrium saeculo tertio ita scriptum

¹ Ex Latinis solus accedit codex Italiae Taurinensis olim Bobbiensis, qui ipse ad quartum saeculum referendus videtur. Tamen etiam tres versiones orientales, Armena, Aethiopica, Arabica, dissidentibus quidem codicibus longe plerisque, eandem antiquissimi textus rationem confirmant. Ceterum quum ex tota textus sacri historia tum ex Irenaei testimonio certum est supplementum Marci vulgatissimum medio saeculo secundo antiquius esse.

² Cf. I, 255. οὕτω γὰρ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν παραδεδωκασί καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων εὐρήκαμεν.

³ Ex hoc vel alio fonte persimili fluxerunt quae secundis curis inlata sunt codici Vindobonensi epp. Paulin. apud nos numero 67 signato. In his est etiam quod verba εν επισω punctis notantur.

⁴ Hoc maxime loco Hugius l. l. pag. 26 usus est ut codicem Vaticanum „in ea tempora reponeret quae Basilium nondum viderunt.“

invenisse ut cum verbis *δια του προφητου* nomen *ησαϊου* coniunctum esset. („Denique et impius ille Porphyrius proponit adversum nos hoc ipsum et dicit: *Evangelista vester Matthaeus tam imperitus fuit ut diceret — — per Esaiam — —*.) Quod quum ipse in plerisque codicibus non amplius inveniret, „postea a prudentibus viris sublatum“ arbitratus est, etsi Porphyrii textum etiam Eusebius ad psalmum 78 cum homiliis quae feruntur Clementis 18, 15 testatur.¹ Iam vero lectio saeculi tertii in codicibus Graecis uncialibus perit omnibus, in omnibus pariter versionibus: non item in Sinaitico libro, in quo revera a prima manu scriptum est *δια ησαϊου του προφητου*, accedentibus codd. minusculis 1. 13. 33. 124. 253, quos passim invitis uncialibus plerisque antiquissimam scripturam confirmare inter criticos constat. Aliam Porphyrii lectionem Hieronymus ad Ioh. 7, 8 testatur, ubi Iesu verbis *ουκ αναβαινω* abusum eum esse refert. Etiam haec ex plerisque libris expulsa est, Vaticano non excepto; conservarunt vero praeter interpretes multos de quingentis codicibus Graecis nostris Sinaiticus et Cantabrigiensis cum aliis sex. Ad Luc. 7, 35 Ambrosius in commentario „plerosque Graecos“ „ab omnibus operibus suis“ tueri testatur. Nihilominus codices nostri ad unum omnes *τεκνων* pro *εργων* habent; non item Sinaiticus, in quo revera scriptura codicum Ambrosii superest.² Ioh. 1, 4 in omnibus codicibus Graecis excepto solo Cantabrigiensi scriptum est *εν αυτω ζωη ην*. Quod vero Origenes ex nonnullis laudat codicibus (addita censura *τάχα ουκ ἀπιδάνωσ*) alique scriptores antiquissimi (ut Valentiniani apud Irenaeum, Naasseni apud Hippolytum) cum interpretibus nobilissimis confirmant, *εν αυτω ζωη σστιν*, cum Cantabrigiensi solus Sinaiticus conservavit. Marcum in evangelio 11, 1 a Matthaeo et Luca dissentientem *και εις βηθανιαν* edidisse Origenes scripsit. At omnium Grae-

¹ Uberiora et accuratiora quaerenti et ad hunc locum et ad eos qui sequuntur satisfaciet commentarius criticus editionis Novi Testamenti meae maioris octavae, cuius primus fasciculus modo exiit.

² Similis ratio est loci paralleli apud Matthaeum, ubi cum „codicibus quibusdam“ Hieronymi consentiens codex Sinaiticus eandem scripturam praebet, accedentibus Vaticano, minusculo 124 pluribusque versionibus.

corum codicum soli Sinaiticus et Cantabrigiensis istam scripturam fideliter tradiderunt. Ad Ioh. 17, 7 Chrysostomus notavit: πάντες μὲν γὰρ λέγουσιν ὅτι νῦν ἔργων etc. Ita vero in Sinaitico eoque solo scriptum est. In Luca 11, 4 Origenes, Augustinus aliique testantur verba ἀλλὰ ρῆσαι etc. non addita esse. Tamen ex Graecis codicibus non omittunt nisi Sinaiticus B L et minusculi aliquot, de interpretibus Latinus vulgatus et Armenus.¹ Quod Isidorus († 434) Hebr. 9, 17 in „antiquis codicibus“ se reperisse testatur, μη τότε pro μη ποτε, id omnium soli Sinaiticus et Claromontanus tuentur. Ad Ioh. 12, 32 Augustinus adnotavit: *non autem dixit omnes sed omnia*. Nihilominus Graecorum codicum soli Sinaiticus et Cantabrigiensis cum minusculo uno πάντα habent. Quod Luc. 24, 13 edi solet, oppidum cui nomen Emmaus σταδίους ἐξηκοντα ab Hierosolyma abfuisse, parum cum eo concordat quod Eusebius et Hieronymus testati sunt, Nicopolin idem esse oppidum, distans ab Hierosolyma paene centum et sexaginta stadia. Quum igitur illos non ita existimatos fuisse appareat, nisi εκατον ἐξηκοντα in codicibus suis invenissent, hoc ipsum cum nonnullis aliis Sinaiticus codex praebet.

His igitur locis quas lectiones tertii ac quarti saeculi scriptores ex codicibus suis protulerunt, dissidentibus vel omnibus vel paene omnibus codex Sinaiticus nobis conservavit. Nec vero minus momenti in iis est locis ubi quem textum in libris suis exscripserunt veteres vel primi interpretes expresserunt, eundem codex Sinaiticus Graecorum omnium praebet solus. Istiusmodi sunt: Matth. 8, 12 ubi solus ἐξελευσονται pro εκβληθησονται habet cum Italiae codd. plerisque, item Syra utraque antiquissima (Curetoni et Peschitho), Heracleone apud Origenem et Irenaeo (ex interprete): Matth. 18, 24 ubi solus cum versionibus Sahidica et Memphitica Origenis textum confirmat sexies scribentis πολλων pro μυριων: Ioh. 13, 10 ubi solus Sinaiticus cum Latinis paucis confirmat Origenem, ουκ εχει χριαν πλυσθαι sexies scribentem sine additamento, in quo libri maxime

¹ Contra 11, 2. Origenis testimonium Sinaiticus deserit, non item B L.

fluctuant: Matth. 6, 33 ubi solus cum duobus cdd. Ital. (altero Germanensi et Bobbiensi) et auctore Speculi item Eusebio et Ps.-Athanasio (homil. in Mt. 21, 2) τὴν βασιλειαν absque additamento tuetur: Rom. 5, 7 ubi solus Sinaiticus cum Origene solo μολισ pro μολισ praebet: Matth. 7, 13 ubi lectionem Clementis et Origenis atque Latinorum codicum antiquissimorum ἡ πύλη praetermittentium solus Sinaiticus confirmat: Matth. 7, 18 ubi solus Sinaiticus, priore loco accedente Vaticano, bis ἐνεργεῖν tuetur cum Heracleone et Origene itemque Dialogo contra Marcionitas: 2 Petr. 1, 4 ubi solus Sinaiticus eum praebet textum quem Hieronymus reddidit: *eam quae in mundo est concupiscentiam corruptionis*, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιθυμίαν φθοράς: Ioh. 19, 38 ubi Sinaiticus solus lectionem ab antiquissimis codicibus Latinis Sahidico et Syro Hierosolymitano expressam custodivit, ἡλθὼν οὖν καὶ ἦραν: Marc. 1, 5 ubi solus Sinaiticus cum Origene et duobus codicibus Latinis καὶ λεγὼν omittit:¹ Marc. 7, 3 ubi solus πικρὰ praebet quod expresserunt Coptus, Gothus, Syrus posterior et Latini aliquot: Ioh. 6, 51 ubi solus textum verissimum servavit, quem Tertullianus cum auctore Speculi secutus est: *panis quem ego dedero pro salute mundi caro mea est*: Ioh. 2, 3 ubi solus textum prorsus Iohanneum interpretum Latinorum vetustissimorum et Aethiopsis, notatum etiam in margine Syrae posterioris, servavit, etsi iam eadem aetate vulgata lectio sit superscripta: 2 Cor. 12, 15 ubi εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ ἢ τὸν ἀγαπῶμαι (quod egregium est) cum solis Sahidico et Copto scribit: Eph. 3, 9 ubi cum solo Marcione τῷ θεῷ pro ἐν τῷ θεῷ habet, in quam scripturam Tertullianus (parum caute, opinor) dixit: „rapuit haereticus in praepositionem: Apoc. 3, 3 ubi pro μὴ γρηγορήσης cum solo Primasio, quem principalem in apocalypsi Italiae testem habemus, μὴ μετανοήσης tuetur: Apoc. 3, 7 ubi Origenis, Andreae et Primasii lectionem καὶ κλειῶν confirmat, quemadmodum ibi-

¹ Antea h. l. addidimus μηδενα ἀπελπίζοντες Luc. 6, 35, quod cum Syris interpretibus solus Sinaiticus praebat. Nuper vero idem quum a Tregellesio ex codice Zacynthio palimpsesto tum a me in codice unciali Smyrnensi erutum est, unde non minima auctoritas ei lectioni accedit.

dem 5, 1 et 19, 13 solus Origenis lectiones *εμπροσθεν και οπισθεν* et *κακλιγο* confirmat.

Sed haec iam satis sunt, quamvis facile aliis augeri queant; satis enim erunt ad ostendendam mirificam textus istius indolem, qua maxima cum fide confirmatur, codicem Sinaiticum propius Vaticano ceterisque omnibus ad similitudinem eorum accedere codicum, quibus summa Christiana antiquitas utebatur. Apparet autem ex his textus exemplis non tam quarti saeculi consuetudinem quam multo priorum temporum ex Sinaitico discendam esse. Quod subtilius exquisituri id velim attendant quod qui codicem Sinaiticum calligraphi Alexandrini scribebant, ab iis nil novi textui inlatum est nisi quae festinatione vel inscitia peccavere. At nec ipsum exemplar illud papyraceum, ad quod novum membranaceum conformarunt, ab aliis quam Alexandrinis scribis derivandum est. Ceterum antiquissima textus sacri historia et ipsum studium restituendi antiquissimam eius scripturam a nullis testimoniis magis pendet quam a veterrimo Latino interprete: qui quum in medium fere saeculum secundum incidat, codicibus eius quarti et quinti saeculi ab interprete Irenaei Tertulliano Cypriano toties comprobatis, quotiescumque Graecos testes eosque antiquissimos confirmat, vix dubium est quin secundi saeculi lectio inventa sit, etiamsi discedant plerique vel omnes reliqui testes.¹ Non est vero codex, exceptis quippe qui ipsi Latini pariter ac Graeci sunt, qui tanta quanta Sinaiticus antiquissimorum Latinorum testium cognatione excellat. Qua de re gravissima mox alibi accuratius dicendum erit.

Non possum autem ab hac de antiquitate codicis disputatione discedere quin moneam quantam argumenta nostra inde adsumant vim quod coniuncta sese offerunt. Ut hoc, ut illud impugnari possit, nec sit fere quicquam quod per se solum omnem dubitationem excludat: at omnibus miro modo con-

¹Hoc post somnia eorum qui consensionem antiquissimorum Graecorum codicum cum Latinis suspectam reddiderunt nemo hac aetate rectius Carolo Lachmanno videtur sensit, cui per codices Claromontanum et Börnerianum effici videbatur ut epistularum Pauli multis partibus certior lectio sit quam reliquorum Novi Testamenti librorum. Cf. N. T. 1842. p. XX.

gruentibus providit Deus ut ne specie ipsi decepti falleremus alios, neve magis temerariis ac vanis coniecturis eludi pateremur quae studiorum sinceritate ac religione explorata habemus.

V.

Quae prolata sunt lectionis exempla quamvis gravissima nondum satis ad docendum putamus esse, quae universa textus Sinaitici ratio sit, et quem ei locum in instrumentis textus sacri ad integritatem apostolicam revocandi tribuendum existimemus.

Laudes vero antequam perscripturi simus, quid eas imminuat dicemus. Imminuit enim, ut multis videbitur, magna scripturae vitiositas, quae ne tot quidem correctorum studiis plane remota est. At coniunctam habet illa quidem, quamvis sit molesta, virtutem haud contemnendam. Orta est enim, ut modo diximus, inde quod qui scribebant calligraphi Alexandrini, ut scribendi usu et dexteritate excelebant, ita parum Graece sciebant: qua quidem in re a Sinaitico libro non ita multum differt Vaticanus cum similibus. (Vide infra.) Fecit autem haec litterarum Graecarum inscientia ut quod propositum esset fideliter ac quasi serviliter describerent, alienissimi ab omni emendandi studio. A quo studio quum integritatem textus sancti prioribus p. Chr. saeculis plurimum detrimenti cepisse constet, ipsa ignorantia describentium quod prodesset continebat. Nec nisi raro a vitiositate scripturae illa dubitatio critici oriri potest.

Universam vero textus indolem breviter significaturo tria potissimum lectionum genera constituenda videntur, in quae describantur singulae. Primum eas complectitur quae probant, quam mira sit consensio Sinaiticum inter et Vaticanum simillimosque reliquos codices Graecos. Alterum quas dissentientibus illis sociis auctoritate gravissimorum patrum atque interpretum commendatas praebet. Tertium quas omnium qui supersunt testium solus conservavit. Quae quo iure dicta sint, idoneis

probabimus exemplis; plus enim quam exemplorum aliquid dare non in animo est.¹

Ac primum quidem genus quum ad innumeros locos pertineat, quibus testes veterrimi luculentissimique, ut A B C, B D L, ad quos iis quas continent partibus inprimis accedunt I P Q R T^{ab} Z E, cum X consentientes docent quid prima aetas Christiana in sacris libris scriptum invenerit, ad demonstrandum id quod volumus non adhibebimus nisi lectiones eiusmodi quas Sinaiticus codex vel cum B solo vel cum uno atque altero sociorum eius tuetur, ita quidem ut omnia excludamus quae cum tribus ac pluribus communia habet. Quod enim paucissimis commune est, id singularem eorum cognationem probat maxime, ac vero eo magis probat quo magis arbitrio patebat.

Cum B ex codd. Graecis omnibus solo, accedente passim interpretum vel patrum testimonio, quod non adscribemus, Sinaiticus haec habet: Matth. 1, 5 βοας 2, 5 ειπαν 3, 2 λεγων pro και λεγων 3, 7 βαπτισμα omisso αυτου 3, 14 ο δε διεκωλυεν 3, 16 ανεωχθησαν (ηνε.) omisso αυτω, πνευμα θεου pro το πν. του θε. et ερχομενον pro και ερχ. 5, 1 προσηλθαν 6, 7 βαπταλογησητε 6, 8 ο θεος ο πατ. υμ. 9, 2 αφιενται (item 9, 5 η^c et B) 10, 2 και ιακωβος 11, 8 om. εισιν 12, 15 om. οχλοι 12, 24 et 27 (item alibi) βεζεβουλ 13, 17 ειδαν (ιδ.) 13, 36 διασαφησον 13, 43 ωτα absque ακουειν 14, 3 εδησεν και εν φυλακη απε-δετο 16, 13 τινα sine με 16, 21 ηρξατο ιησ. χριστ. pro ηρξ. ο ιησ. 17, 7 και αφα-μενος αυ. ειπεν 18, 24 εις αυτω 19, 24 τρηματος 20, 21 δεξιων sine σου 25, 4 λαμπ. αυτων 25, 16 ευδεις κορευεις sine δε 25, 27 τα αργυρια 27, 44 συν αυτω Marc. 1, 27 συνζητειν αυτους 4, 8 αυξανομενα 7, 24 ηδυνασθη 8, 28 λεγοντες οτι 8, 36 κερδησαι et ζημιωθησαι 8, 37 δοι 9, 29 εν προσευχη sine και νηστ. 9, 47 σε εστιν 12, 17 εξεθαυμαζον 13, 7 δει sine γαρ 14, 46 επεβαλαν Lucae 3, 31 ναθαμ 3, 32 ωβηλ et σαλα 5, 12 ιδων δε 6, 5 του σαββ. sine και 6, 30 omissum τω 6, 33 και γαρ εαν 6, 45 της καρδιας sine αυτου 8, 30 οτι εισηλθ. δαιμ. πολλ. εις αυτον 8, 35 εξηλθεν 9, 50 ιησους 9, 52 ωσ pro ωστε 14, 31 βουλευσεται 18, 12 αποδεκατεω 18, 29 εινακεν 19, 48 εξεκρεμετο 24, 13 ησαν post ημερα 24, 47 μετανοιαν εις αφειν Iohannis 1, 27 οπισω sine αυτ. εστ. ο 2, 20 οικοδομηθη (sed accedit nunc T^b) 3, 16 τ. υιον τον μονογ. sine αυτου 4, 5 τω ιωσηφ 4, 15 διερχ. 4, 17 ειπεσ 5, 17 ο δε omisso ιησους 5, 39 εραυνατε 9, 28 και ελοιδορ. 9, 35 ιησους 10, 18 ηρεν pro αιρει 12, 16 αυτου οι μαθηται 12, 19 ειπαν 13, 6 αυτω omisso εκεινος 18, 22 εις παρεστηκωσ των υπηρετ. 18, 29 om. κατα 19, 35 πιστευητε 19, 39 ελιγμα 19, 41 ην τεθειμενος 20, 31 πιστευητε Rom. 2, 16 δια χριστ. ιησ. 7, 17 ενουκουσα 16, 20 om. χριστου 1 Cor. 1, 4 et 1, 14 om. μου 1, 25 om. εστ. sec. 7, 17 μεμερικεν 10, 9 απωλλυντο 11, 26 αχρι ου 2 Cor. 9, 2 το εξ υμων ζηλος Gal. 3, 7 υιοι εισιν 4, 9 δουλευσαι Eph. 5, 19 τη καρδια Col. 1, 16 om. τα tertio loco 2, 2 παν πλουτος 2, 4 τουτο λεγω omisso δε 1 Thess.

¹ Supra iam exscripta in hac sectione non repetemus.

3, 1 ηυδοκησαμεν Heb. 1, 8 αυτου pro σου Actorum 1, 5 εν-πνευμ. βαπτ. 2, 26 μου η καρδ. 4, 18 καθολου sine το 4, 30 εκτεινει σε 5, 31 του δουναι 6, 3 επισκεψ. δε 8, 18 om. το αγιον 9, 22 ιουδαιουσ sine τους 13, 10 του κυριου 14, 8 αδυνατος εν λυστρ. 15, 17 ποιων 16, 32 του θεου 17, 30 απαγγελλει 21, 23 αφ αυτων 28, 13 περιελοντες 1 Petr. 1, 6 ει δεον 3, 22 εν δεξια θεου Iac. 2, 18 σοι δειξω 3, 4 οπου ετ βουλεται 4, 14 om. γαρ 2 Petr. 2, 19 om. και 1 Ioh. 2, 20 οιδατε παντες 5, 13 τοις πιστευουσιν 2 Ioh. 12 πεπληρ. η 3 Ioh. 7 εξηλθαν. *Inprimis vero hac in re magni momenti sunt aliquot loci ubi soli Sinaiticus et Vaticanus vitiosum aliquid habent, ut (Marc. 4, 21 υπο λυχν. pro επι λυχν. accedunt 33. 69.) Iac. 1, 17 τροπησ αποσκιασματος 2 Petr. 2, 13 αδικουμενοι pro κομιουμενοι (sed accedit nunc P palimps. Petrop.). Huc certe videtur etiam pertinere Marc. 15, 21 εγγαρουσιν, quam formam Sinaiticus etiam Matth. 5, 41 habet. Simili ratione utuntur Marc. 12, 4 ubi cum BL commune habet κεφαλιωσαν Act. 3, 7 σφυδρα cum A 1 Petr. 1, 23 εκ φθορας φθαρτης cum AC 2 Petr. 2, 4 σειροις ζοφοις cum A Hebr. 11, 35 γυναικας cum AD Apoc. 9, 10 ομοιοις (cf. etiam 7, 14 εκινησαν cum απεκεινησαν in A 11, 11 ημισου et 19, 20 της κατομενης in M et A solis) cum A.*

His in N. T. Sinait. (uti etiam in maiore totius codicis editione) plura eiusmodi adiunximus quae Sinaiticus cum solis BD, BC, BA, BI, BL etc. tnetur: quae quum facile magno numero excerpi queant, h. l. praetermittimus. Nec magis repetemus quae cum binis Vaticani sociis ut CZ, LZ, LB, AD communia habet. Praebebimus vero lectionum exempla quae cum solo D vel L vel Z vel C vel A Sinaitico sunt communes.

Cum D (Cantabrig.) solo: Matth. 1, 14 σαδωχ 4, 2 κ. τεσσερακ. νυκτας 5, 13 το αλα et 22 ραχα 9, 5 αφιονται 9, 28 οι δυο τυφλοι 21, 27 ειπαν 24, 21 ουκ εγενετο et 24 πλανηθηται 27, 45 εκατονταρχης Marc. 4, 36 ησαν 6, 35 γινομενης 9, 12 αποκαταστανει 16, 6 om. τον ναζαρηνον Luc. 5, 3 εν τω πλοιω εδιδ. 10, 19 ουδεν υμας αδικησει 10, 35 πανδοκει 24, 19 εν λογ. και εργ. Ioh. 1, 6 ην ονομα αυτω 1, 15 om. λεγων 4, 14 ο δε πινων 4, 17 εχεις pro εχω 4, 24 προσκυν. δει et om. αυτον 4, 25 αναγγελλει 4, 27 και εν τούτω (4, 33 om. ουν cum d e Syra Curetoni et Schaafii invito D Graece) 4, 38 απεσταλκα 4, 42 σην μαρτυριαν 4, 45 ωσ ουν 4, 51 και ηγγειλαν, ibidem om. λεγοντες¹ 5, 42 ουκ εχ. την αγαπ. 6, 7 αποκρινεται 6, 11 ευχαριστησεν (D ηυχ.) και εδωκεν 6, 17 καταλαβεν δε αυτουσ η σκοτια (non item 69.) pro και σκοτ. ηδη εγεγονει 6, 33 ο του θεου 6, 46 εωρακ. τον θεον pro εωρ. τ. πατερα 6, 64 εξ υμων εισ. τινεσ 7, 31 πολλοι δε επιστευσαν εκ 7, 32 ηκουσαν δε 7, 37 ερχεσθω omissis προσ με 7, 40 ακουσ. αυτου των λογ. τούτων 7, 46 ουτωσ ανθρωπ. ελαλησεν 7, 48 πιστευει 8, 16 om. πατηρ 8, 41. 52. 57. 9, 28. 40. 11, 46 ειπαν 9, 19 ει ante ουτοσ εστιν 9, 35 και ηκουσεν 10, 11 et 15 διδωσιν et διδωμι 10, 25 omissis αυτουσ 11, 1 της μαριασ 14, 17 γνωσεσθε Act. 16, 26 ανελευθη. Item in epistulis cum D (Clarom.) solo: Hebr. 10, 37 χρονισει 11, 33 ηγρασαντο 12, 21 εκτρομοσ 13, 15 om. ουν 13, 21 om. εργω.

¹ Uno igitur capite 4 Sinaiticus et Cantabrigiensis omnium soli undecies consentiunt. Per totum Iohannis evangelium eosdem prae ceteris omnibus convenire maxime memorabile est. Nec tamen alio Novi Testamenti libro Sinaiticus magis propriam textus formam habet.

Cum L solo in evangeliiis: Matth. (μ^b 6, 26 εἰς τὰς ἀποθήκας) 18, 17 ἐπὶν pro εἶπε 19, 18 ποῖας φησὶν 27, 31 ἐκδυσαντες (nisi quod L inepte καὶ ante ἐνεδυσαν ex altera lectione habet) Marc. 12, 34 om. εἰ Luc. 8, 8 καὶ εἶπεν (pergit καὶ εἰ. cum solo D) 9, 14 ἦσαν δὲ 14, 8 ἡ κεκλήμ. αὐτοῦ Ioh. 9, 4 τὸν κερμψ. ἡμας. **Cum z solo:** Matth. 14, 19 ἐκέλευσεν 17, 15 om. κυριε. Item 13, 1 εἰ et 15, 22 ἐκράξεν accedentibus paucis minusculis (ut 21, 28. 21, 45. 22, 43 accedente L). **Cum c solo:** Matth. 10, 15 γῆ repetitum ante γομορρ. Marc. 4, 10 ἠρώτων Luc. 5, 28 παντας Act. 9, 25 σφυριδι Apoc. 12, 6 τρεφου-σιν. **Cum A solo:** Luc. 6, 8 τῷ τὴν ξηραν Act. 14, 3 μαρτ. ἐπὶ τῷ 28, 20 εἰνεκεν Iac. 2, 5 ἐπαγγελίας pro βασιλ. 4, 9 om. καὶ ante κλαυσατε 4, 14 om. γὰρ post αἴμα 1 Pet. 4, 17 οὗ καίρος 2 Pet. 1, 18 εἰς τοῦ οὐρανοῦ 2 Ioh. 5 εἰχαμεν 3 Ioh. 8 ἐκκλησία Col. 1, 4 κυρῶ pro χριστῶ Heb. 12, 7 τίς γὰρ sine ἐστὶν 11, 32 omissum τε post βαρὰξ Apoc. 2, 22 μετανοήσουσιν 3, 7 ὁ ἀληθῖνος ὁ ἀγιὸς 4, 4 θρόνου εἰκ. τεσσαρες 4, 9 ἐπὶ τῷ θρόνῳ 5, 10 βασιλείαν 5, 13 τῷ ἀρκῶ omisso καὶ et 6, 4 ἐδοῦθη λαβεῖν sine αὐτῶ: quod utrumque codex Sinaiticus ex emendatione habet 9, 8 εἶχαν 9, 14 λεγοντα 9, 21 πονηρίας pro πορνείας 11, 16 καὶ εἰκοσι 17, 6 εἶδα 20, 11 τοῦ προσώπου 21, 1 ἀπῆλθαν et 10 ἐπὶ ὄρος 22, 5 φωτ. ἐπ. αὐτοῦ. (2 Petr. 2, 4 ζῶφοις Apoc. 9, 10 ὁμοίαις 11, 11 ἡμισυ 19, 20 τῆς καιομένης, quae maxime memorabilia sunt, iam supra indica-vimus.)

Si quid est quod probet, Sinaiticum codicem et Vatica-num ab antiquiore communi fundamento pependisse, Sinaiti-cum vero vel propius ab eo abfuisse vel arctius ei adhaesisse, certe illud est quod non modo plurima soli communia habent, non exclusis quae miro vitio laborant, sed etiam tot lectiones quas unus aut alter ex iis qui maxima cum Vaticano cogna-tione continentur invito ipso conservavit, in Sinaitico con-iunctae repertae sunt. Qua in re etiam illud grave est, quod ubi tacet Vaticanus, ut in extrema parte epistulae ad Hebraeos et in apocalypsi, Vaticanam rationem in sociis tantum super-stitem etiam Sinaiticus tuetur. Ceterum inter viros criticos constat Alexandrinum codicem in altera Novi Test. parte anti-quiorem et sinceriorem textum quam in evangeliiis conservasse. Hinc fit ut inde ab actis app. multo arctiore quam per evn. cum Sinaitico ille vinculo teneatur: id quod non satis ex allat-ibus Alexandrini lectionibus intellegitur quia in epp. saepe ac-cedit unus vel alter testium reliquorum nobilissimorum, inpri-mis D Claromontanus, socius gravissimus, ut Heb. 11, 8 τοπον absque τον 11, 11 ἠλικας absque ετεκεν 11, 32 με γὰρ 11, 34 et 37 μαχαίρησ 11, 34 ἐδυναμώθησαν 11, 35 γυναίκας 12, 9 πολυ 13, 9 περιπατουντες.

Alterum genus ex iis Sinaiticis lectionibus constitutum est, quas a codd. ABCDL simillimisque antiquissimis desertas gravissimorum patrum vel interpretum confirmat auctoritas. Praeter illa quae sectione priore prolata sunt, huius generis exempla haec sunt.

Matth. 5, 28 ἐπιθυμησαι sine αυτην aut αυτης cum 236. Clem. Orig. Isidoro aliis 6, 20 και pro ουδε cum 1. Italae cdd. plerisq. Syr^{cur} Cypr. aliis 6, 32 ο πατ. υμων (sed κ* praem. ο ΐσοσ) sine ο ουρανιος cum minusc. duobus Syr^{cur} It^{pler} vg Clem. Cypr. aliis 7, 4 λεγεις pro ερεισ cum Ital^{pler} vg Lucif. 7, 13 om. εισιν cum Sahid. 8, 6 om. κυριε cum Syr^{cur} Hil. 9, 5 εγειρε περιπαται nulla coniunctione interposita cum Sahid. 9, 21 om. μονον cum Italae cdd. tribus 15, 31 om. κυλλουσ υγεισ cum minusc. duobus Copt. Syr^{cur} Ital. cdd. plerisq. etc. 16, 12 απο της ζυμ. των φαρισαιων κ. σαδδουκαιων αλλα απο cum Syro^{cur} solo (similiter unus Ital. cod.) (23, 6 huc non pertinet; τας πρωτοκλισιασ enim est κ^c, quod tuetur ille cum minusc. aliquot It^{pler} Syr^{cur} aliis Basilio) 23, 35 om. υιου βαραχιου cum minusc. duobus et Eusebio bis 24, 45 cum minusc. fere decem Ephr. Syro Basilio Chrysost. της οικιασ pro της ΐραπειασ vel οικετειασ Marc. 1, 1 om. υιου ΐου cum minusc. duobus Irenaeo^{semel} (Gr. et Lat.) Orig.^{quater} Bas. Victorin. aliis 1, 15 om. λεγων (και λεγων) cum Origene et duobus cdd. Latinis 3, 6 ιωσηφ (pro ιωσητος, ιωση) cum minusc. uno pluribus Ital. cdd. et vg 4, 37 om. ωστε ηδη etc. cum Italae codice e 6, 35 om. αυτω cum minusc. tribus Ital. cdd. duobus et vg 9, 6 τι απεκριθη cum Orig.^{bis} 10, 30 om. οικιασ usque διωγμ. cum Italae codice k Luc. 2, 15 ελαλουν πρ. αλλ. λεγοντες cum quinque Ital. cdd. 9, 10 om. πολεωσ καλουμ. βηΐσ. cum minusculis et Syra^{cur} 12, 8 om. των αγγελων cum 259. et Marcione apud Epiph. Ioh. 1, 20 om. και ωμολογ. sec. loco cum Ital. codice e et Syr^{cur} 2, 12 om. και οι μαϑ. αυτου cum minusc. aliquot Ital^{sex} Armena 3, 5 των ουρανων cum minusc. paucis Docetis apud Hippolytum Orig^{int} aliis 4, 33 ελεγον nec ον nec δε addito cum Italae cdd. d e Syr^{cur} et Syr^{schaaf} 4, 42 αληϑωσ ουτ. εστιν cum Syr^{cur} aliis et Orig.^{bis} 4, 50 τω λογω του ιησου cum Syra^{cur} 6, 51 εκ του εμου αρτου cum Ital. cdd. a e Cypr. Hil. 7, 39 πνευμα sine αγιον αυτ δεδομενον cum κτ minusc. duobus Orig.^{quater} aliis 9, 21 om. αυτον ερωτησατε cum Ital. codice b Sahid. et Chrysost. 10, 4 τα ιδια cum Goth. Hebr. 4, 2 συνκεκρασμενοσ cum 17. aliis d e Syr. Cyrillo 11, 13 πομισαμενοι (testibus reliquis προσδεξαμενοι et λαβοντες praebentibus) cum 17. aliis Chrys. 13, 25 omittit αμην cum 15. et Fuldensi Act. 17, 25 ωσ προσδεομενοσ cum minusc. uno d e Theodoret. I^{int} 21, 16 ιασονι cum Copto et cdd. Lat. 27, 16 κλαυδα cum minusc. aliquot Copta Syr.^{post} et Syr.^{post} Graece in margine 1 Petr. 2, 21 απεΐανεν pro επαΐεν cum minusc. Syr. Arm. Ephr. Amb. aliis 2 Petr. 2, 14 ακαταπαυστουσ αμαρτιασ cum m (incessabiles delictis) 1 Ioh. 5, 20 το αληϑινον cum Sah. Idae. Facund. Apoc. 2, 17 εκ του manna cum Primasio *de manna* 3, 9 γνωση cum 14. et Primasio 11, 10 πεμπουσιν (recte post χαιρουσιν et ευφραϊνονται) cum vg^{cod} et Tich. 12, 5 ηρπαγη cum minusc. aliquot Hippol. Methodio 17, 4 αυτης και της γης cum Syris cdd.

Restant exempla lectionum tertii generis, quas Sinaiticus sine ullo socio tuetur. In his magnum est bonitatis discrimen.

Sunt enim quae invitis omnibus maxima probabilitate commendentur, rursus aliae nullam commendationem habent nisi quod in codice omnium antiquissimo scriptae sunt. Etiam hac in re insignis similitudo Sinaiticum inter et Vaticanum codicem intercedit; et ille enim haud paucas lectiones praebet a ceteris omnibus desertas. Cohæret hoc cum summa librorum illorum vetustate nec commune habent nisi cum aliis testibus simili vetustate cuiusmodi sunt plures Italae codices, ut Vercellensis, Bobbiensis, Palatinus, et qui Italiam cum Graeco fonte coniunctam praebent Cantabrigiensis et Claromontanus, item prae aliis multis Syrus Curetoni (ineunte fere saec. quinto scriptus).¹ Pendunt autem lectiones istiusmodi minime ab ipsa horum testium aetate, sed vestigia sunt licentiae illius qua duo maxime priora saecula circa textum sacrum videntur abusa esse, posteriora vero tempora, certe iam inde a quarto saeculo, omnino abstinebant. Pro singulari autem Sinaitici et Vaticani praesentia, quos saepissime uno atque altero socio accedente verum tenere vix dubium est nec raro a codicibus reliquis omnibus destitutos antiquissimorum patrum auctoritas a suspitione arbitrii vindicat, probe videndum est ne quicquam, licet soli praebeant, temere, statim primo quasi obtutu abiiciamus.

Ut igitur de ingenti numero pauca afferamus, solus haec habet: Matth. 3, 6 om. *υκ αυτου* 3, 11 habet *εγω μεν γαρ υμ. βαπτιζ.* 8, 28 *γαζαρηνης* 11, 8 *ανθρωπον ιδειν* pro *ιδειν ανθρωπον* 14, 23 om. *απολυσας τους οχλ.* (quod non propter ομοιοτ. excidit quum και retentum sit) 15, 5 *ουδεν εστιν ου μη τιμηση* 21, 17 *εξηλθεν εις εξω της πολιως* 22, 39 *δευτερα ομοια* (Vaticanus *δευτερα ομοιος*, reliqui *δευτερα δε ομοια*) 23, 4 *φορτια μεγαλα βαρεια* (reliqui *βαρεια και*

¹ Certe Syri Curetoni exempla nonnulla adscribamus lectionum quas vel omnium solus vel certe nullo codice Graeco comitante habet. Matth. 1, 21 habet *mundum* pro *τον λαον αυτου* 1, 22 om. *ολον* cum Ir. interpr. et Epiph. 1, 24 praebet *Mariam* pro *την γυναικ. αυτου* 2, 14 *Ioseph autem* pro *ο δε* (similiter Ital. cdd.) 2, 23 *δια του προφητου* cum Ital. cdd. plur. et versionibus aliis pro *δια των προφητων* 3, 3 *dei nostri* pro *αυτου* cum b Cyrillo et Iren. interprete 3, 15 post *αφησιν αυτον* add. *ut baptizaretur, et baptizabat Iesum* 4, 17 ad *φωνη* add. (cum uno Ital. codice) *audita est* 6, 16 om. *σχυδρωποι* 6, 32 om. *απαντων* 7, 22 post *κυριε κυριε* add. *ου τω σω ονοματι εφαγομεν και επισομεν*, quorum similia etiam apud Iustinum et Origenem inveniuntur. Unus codex Graecus accedit 6, 7 ubi cum Vaticano υποκαρται pro *εθνοικι* habet 6, 27 ubi cum minusc. uno et pluribus Ital. cdd. *μεριμων* om.

δυσβαστακτα, βαρεα, δυσβαστακτα, δυσβ. κ. βαρ.) 26, 50 ο δε sine ιησουσ 26, 61 ειπαν: similia saepe 28, 5 ειπεν sine ταισ γυναιξιν 28, 13 λεγοντες οτι ειπατε οι (reliqui λεγ. ειπατε οτι οι) Marc. 1, 39 ηλθεν κηρυσσιν (reliqui ην κηρυσσων, BL et ^c ηλθεν κηρυσσων) 6, 29 ηραν το πτωμα αυτου και εζησαν αυτον (pro αυτο) Marc. 8, 7 και ευλογησας αυτα παρεζηκεν. Ita vix dubium est scripsisse evangelistam. Mira vero est in ceteris libris scripturae varietas: και ταυτα ευλογησας [alii αυτα ευλ., ευλ. αυτα, ευλ., D ευχαριστησας] ειπεν [D εκελευσεν, item it vg] παρατιθεναι [alii παραθειναι, παρατεθειναι, παραθετε] και αυτα [alii και ταυτα ante παρ., D και αυτουσ ante εκελευσεν, alii om. κ. αυτ. Etiam additur τω οχλω] 12, 42 μια γυνη χηρα Luc. 6, 42 πωσ δε (alii πωσ, και πωσ, η πωσ) 8, 40 προσδοκ. τον θεον pro πρ. αυτον 8, 42 οτι θυγ. μονογ. αυτω sine ην 8, 51 ουδενα αφηκεν συνεισελθειν αυτω pro ουκ αφ. εισελθ. ουδενα 10, 6 επαναπαησεται pro επαναπαυσεται 13, 4 επεπεσεν pro επεσεν Ioh. 1, 25 και ειπον αυτω sine και ηρωτ. αυτον 1, 32 ωσ περιστ. καταβαινον εκ του ουρ. και μενον pro καταβ. ωσ περ. εξ ουρ. και εμεινεν 1, 34 εστ. ο εκλεκτος του θεου pro εστ. ο υιοσ τ. θ. 1, 37 ηκουσαν αυτου pro και ηκουσαν αυτου 4, 27 επηλθαν (B ηλθαν, reliqui ηλθον) 5, 2 το λεγομενον pro η επλεγομενη vel η λεγομενη 5, 5 ανθρωπος pro ανθρ. εκει vel εκει ανθρ. 6, 23 εκ τιβεριαδος εγγυσ ουσησ οκου (cf. etiam quae sequuntur) pro εκ τιβ. εγγυσ του τοπου οκου 6, 27 εργαζεσθε βρωσιν μη την απολλυμενην pro εργ. μη την βρ. την απολλ. 6, 64 ην ο μελλων αυτον παραδιδοναι pro εστιν ο παραδωσων αυτον 7, 22 ο μωυσησ pro δια τουτο ο μω. 7, 27 γνωσκει αυτον ποθεν εστιν pro γιν. ποθ. εστ. 7, 44 επεβαλεν αυτω τασ χειρασ pro επεβ. (εβαλλ.) επ αυτον τ. χ. 7, 45 και λεγουσιν 7, 50 λεγ. νικοθ. πρ. αυτ. praetermissis rectissime verbis quae mirum in modum fluctuant et ex 19, 39 huc inlata sunt: ο ελθ. προσ αυτον προτερον 8, 12 χχει pro εξει 8, 57 εωρακεν σε pro εωρακασ (Vaticanus εωρακεσ) 9, 10 ελεγαν ut saepe (nec raro etiam Vat.) 10, 24 ειπον pro ειπε 9, 22. 26. 11, 12 et 37 ειπαν 11, 43 εκραυγαζεν pro εκραυγασεν 13, 24 πυδεσθαι τισ αν ειη περι ου ελεγεν και λεγει αυτω ειπε τισ εστ. Hoc loco alii πυδεσθαι τισ αν ειη (D addit ουτοσ, alii om. τισ αν ειη), alii και λεγει αυτω ειπε τισ εστ. 17, 10 και εμοι αυτουσ εδωκασ (vide quae praecedunt et quae sequuntur) pro και τα εμα παντα σα εστιν και τα σα εμα 19, 16 et 23 οι δε λαβοντες τον ιησουν et οι σταυρωσαντες Ioh. 21, 25 hunc versum ipse scriptor (vide supra sect. 3.) omittit. ¹ Vix alia lectio maioris ponderis inveniri poterit. Quem enim versum testes antiquissimi nostri omnes quum codices tum interpretes et patres, ducibus Origene^{quinquies} et Pamphilo, pro Iohanneo probant, quamvis ex longo inde tempore, testibus variis scholiis, in dubium vocaverint maximeque nostra memoria multi pari subtilitate iudicii atque veneratione sancti evangelistae conspicui reprobaverint, eum codex Sinaiticus rarus apostolicae veritatis vindex testatur in antiquiore exemplari, unde descriptus est, locum non habuisse. Quod testimonium nequaquam eo debilitatur quod is qui collegae scripturas recognoscebat et ad aliud exemplar corrigebat eum versum curiose supplevit: multo enim ante quam scriberetur codex pervulgatum illum iam fuisse notissimum certissimumque est. Rom. 8, 27 εραυων: quae forma quum ubique in Nov. Test. testata esset, hoc solo loco nondum habebat

¹ Per errorem accidit ut cod. 63. eiusdem lectionis i. e. omissionis huius versus testem afferrent edd. criticae. Vide supra pag. XXXXVIII.

testem. Eph. 4, 25 λαλετε εκαστος αληθειαν προς τον πλησιον pro λαλ. αλ. εκ. μετα του πλ. 1 Tim. 6, 17 μη υψηλα φρονειν pro μ. υψηλοφρο, ibidem καιρω pro αιωνι 2 Tim. 3, 2 ομ. οι ante ανθρωπ. Act. 7, 43 ρομφαν (η ρομφα, alii ρεφαν, ρεμφαν, ρεμφαμ etc.) 28, 21 κατα σου pro περι (παρα) σου Iac. 3, 3 ειδε γαρ των ιππων pro ιδου (ει δε) των ιππ. 3, 6 η γλωσσα πυρ pro και η γλ. πυρ, ibidem και σπιλουσα pro η σπιλουσα 1 Petr. 2, 15 φιμοιν et 5, 8 καταπιν 1 Ioh. 5, 16 αιτησεις et δωσεις Apoc. 1, 1 αγιοις pro δουλοις et ιωανει pro ιωαννη 1, 7 οψονται αυτ. πασ οφθ. και οιτινες εξεκεντησαν pro οφεται et αυτον εξεκ. 1, 17 επεσα εισ τουσ ποδ. αυτ. ωσει νεκροσ pro προς τουσ et ωσ νεκρ. 2, 18 ωσ φλοξ pro ωσ φλογα 3, 16 παυσαι του στοματος σου (sequitur οτι λεγεις οτι πλουσιοσ ειμ etc) pro μελλω σε εμεσαι εκ του στομ. μου 4, 8 εν εκαστον αυτων εχου 6, 10 εκδικησεις pro εκδικεισ 11, 14 παρηλθεν ιδου ερχεται η ουαι η τριτη ταχυ 13, 5 εξουσια ποιησαι ο θελει 14, 6 αιματα αγιων κ. προφητ. pro αιμα αγ. κ. πρ. 16, 6 σπερ αξιοι εισιν 19, 13 περιεραμμενον pro βεβαμμενον 21, 3 και φωνη μεγαλη εκ τ. θρον. λεγουσα pro και ηκουσα φωνησ μεγαλησ ε. τ. θρ. (συρ.) λεγουσησ 21, 3 sq. αυτασ ο θεοσ εσται μετ αυτων και εξαλειψει παν δρακυ εκ των οφθ. αυτ. 22, 12 αποδοσθαι pro αποδουнай 22, 17 και πνευμα και νυμφη λεγουσιν 22, 21 μετα των αγιων pro μετ. παντων υμων vel μετ. παντ. τ. αγιων vel μετ. παντων.

Quibus omnibus expositis vix opus erit ut addam, quem codici Sinaitico in numero praestantissimorum codicum nostrorum deberi locum putem. Dignus videtur qui omnium principatum teneat. Quod etsi non ita intellegi velim ac si ubique, exceptis vitiiis manifestis, textum sacrum ad normam codicis Sinaitici edi iubeam, tamen nullus alius est quo tutiore fundamento textus constituendi uti possimus. Ut igitur in re exercenda critica primas huic libro partes deferendas, ita pristinam ex eo textus sacri integritatem non repetendam ducō nisi adhibitis simul diligenter religioseque Vaticano simillimisque summae antiquitatis testibus reliquis. Illud mihi quidem minime dubium est, thesaurum Sinaiticum providente Deo ex tenebris protractum lucique redditum litterarum sacrarum studiis profuturum esse plurimum destinatumque ad id esse ut, quicumque quae litteris consignarunt sanctissimi apostoli aeternae salutis veritatisque divinae caussa maximi facimus, quum salutis tum veritatis certiores fieremus.¹

¹ Expositum est hoc loco in Prolegg. Novi Test. Sin. p. XXXIX de Porphyrii archimandritae circa textum Sinaiticum erroribus, quippe quem haereticae fidei esse opinatus est. Non mirum esset si quis alius ex contrario auctoritatem codicis nimio fidei catholicae studio — cf. Mt. 1, 25 Luc. 8, 40 Ioh. 1, 18 Act. 20, 28 — suspectam diceret. At eiusmodi rationes alienae sunt a sano critico. Erravit autem vir doctissimus, offi-

VI.

Iam supra breviter significatum est et tota ipsius libri facies docet hanc novam textus Sinaitici editionem usui accommodatam esse. Postquam uberius expositum est quae codicis ratio sit et quae scriptura, non est quod doceamus accentus ac spiritus cum apostrophis a codice prorsus alienos esse; nec magis distinctiones aut interpunctio a codice pependunt, nisi si quid ipsi codici in commentario tribuitur.¹ In textu exscribendo non ex re esse visum est ut retineremus antiquorum scriptorum circa *ei* et *i*, *ai* et *ε* vocales licentiam. Nec igitur ab usu vulgari praeceptisque grammaticorum discessum est, si haec excipis. Primum in nominibus propriis scripturam codicis, etiamsi fluctuat, ubique conservavimus, ut *μουσης* et *μωσησ*, *σαλομων* et *σολομων*, *ηλιασ* et *ηλειασ*, *πιλατοσ* et *πειλατοσ*, *ιεριχω* et *ιεριεχω*, *ελισαβετ* et *ειλεισαβετ*, *μακαιδονα* (quod tantum non ubique legitur) et *μακεδονα*, *ναζαρετ* et *ναζαρετ*, *αμναδαβ* et *αμναδαμ*, *ματθαιοσ* et *ματθαιοσ*, nisi quod non retentum est *ε* pro *αι* in *-αιοσ*, *-αια* etc. positum, ut *ματθαιοσ*, *βαρτολομιοσ*, *ιουδαιοι*, *ιουδαιοσ*, *γαλιλαιοσ*, *ζεβεδεου*, *κυρηκειοσ*. Porro conservavimus *ei* et *i* ubi in codice constanter praeter morem sed ex usu fere codi-

ciis ac benevolentia nobis ipsis coniunctis, ea in re maxime propterea quod antiquissimam textus historiam, quae magni studii assiduitatem poscit, plurimum ad rem criticam valere nesciebat. Quod si nunc ego denuo perstringere vellem, in eos peccarem qui quum inter nos vivant — sunt tamen paucissimi — Sinaitico codice abusi sunt ad miram ipsorum ignorantiam insolenter venditandam. Neque magis huc pertinent quibus l. l. pag. XL sq. historiam Hermae Simonidei Lipsiensem repetendam censebam.

¹ Quam interpungendi libertatem codex dedit, ea passim non satis usi videbimur, ut Iac. 3, 5 sq. et 4, 4: quibus de locis Henricus Ewald, quum anno 1863 in act. Gotting. fascic. 35 de Novo Testamento Sinaitico referebat, ingeniose commentatus est. Priore enim loco, ex auctoritate codicis *και* ante *η* *γλωσσα* abiecto et *και* *σπλουσα* pro *η* *σπιλ.* substituto, *ιδου ηλικον πυρ ηλικην υλην αναπτει* eum *η* *γλωσσα* quod sequitur coniungi vult, *πυρ* vero trahi ad sequentia: *ο κοσμοσ* (ornamentum) *της* *αδικιασ* *η* *γλωσσα* *καθισταται* etc. Altero loco *μοιχαλιδεσ* prioribus adnectendum censet, non iis quae sequantur. Profecto magna utrumque probabilitate valet.

cum antiquissimorum posita sunt atque etiam analogiae ratione (ανδρια et ανδρεια) defendi possunt. Huc pertinent σαμαρια, σαμαριτης, σαμαριτις, αντιοχεια, καισαρια, σελευκεια, quae quidem etiam ex priore lege servanda erant, item αναιδιαν, αρεσκιαν, δουλιαν, οφθαλμοδουλιαν, εὐελοδρησικια, ειλικρινια, επεικια, επιμελιας, κολωνα, κολακιας, μαγιας, πορνια (ita ubique praeter 1 Thess. 4, 3 folio a D scripto), πορνιας, πανδοκιον, πραιῦπαδιαν, ταμιον, αγγιοις, item δανιον, δανισασδιαι, item κεραμειον, κνευεταις, ισδραηλειται, τραπεζεταις, λευειτης, item ιστηρικαι. Etiam in voce στρατια et στρατεια scripturam codicis expressimus. Non recepimus eiusmodi ut βαπτισι, ισχυει, πομιανι, φυγιν, ζητιν, εγερδισ, εκι, ισ, ιρηνη, πετινα, ονιδειν, πλισται, σισμος, διλοι, επεισκιαζουσα, σπρουσιν, πιαζων, ανετιλεν, οφιλημα, σκοτινον, φωτινον, ειασπισ, ικων, ειλεωσ, καταλιμμα, υπολιμμα, ανεκλιπτον, ιδωλω (ιδ- NAFG, -λω NABDL), ιδωλον, ιδωλοδυτον, γεινεται et γεινωσκω (quod utrumque multo saepius in Vaticano quam in Sinaitico legitur), ερειψαν, τελιοσ, αχριον, μεικρων, ακρειβωσ, εκστασεισ ελαβεν (Luc. 5, 26). Nec magis usum deseruimus ubi scriptura codicis admodum fluctuat inter -ια et -ια, -ειον et -ειον, ut in αληθεια, ασεβεια, ασθενεια, απωλεια, βασιλεια, εγκρατεια, ενεργεια, ιερατεια, προφητεια, πολιτεια, μνημειον, σημειον, aut ubi pro raritate qua vox aliqua in N. T. posita est nil auctoritatis a codice contra usum sumi potest, ut in βραβειον. Quae res quam ambiguitatem habeat in promptu est; nec poterat facile lex scribi quae arbitrium excluderet, nisi aut ubique codicis scripturam aut ubique usum et grammaticorum praecepta observanda statueremus.

Non aequè dubium erat utrum ederemus ubi αι et ε promiscue posita sunt. Haud raro enim scribitur σαδδουκεοι, φαρισαιοι, πομιανεσ, δεμονιον, ενεπεχδιη, κεουσιν, κενωσ (pro καινωσ) εστε pro εσται, εσεσδιαι pro εσεσδιε, απολεσε, αρξοντε cum similibus plurimis, quae ubique corrigenda erant nisi mutata scriptura sensus mutabatur, ut Mt. 12, 33 γινωσχετε pro γινωσκεται, quemadmodum Mt. 24, 32 et ll. pp. in Vaticano codice pro γινωσχετε corrector γινωσκεται substituit. Nec magis scripturae υ pro οι, quae verbo ανοιγειν in antiquissimis libris

fere propria est, parcendum erat, aut η pro ει (ut η μη pro ει μη) scripto, quod perraro invenitur.¹

In formis grammaticis quae Sinaitico codici cum Vaticano et similibus fere communia sunt retinenda iudicavimus.² Huc pertinent etiam εμισηκεν, εμαρτυρηκεν (in Ioh. evang. et epp.), εγσννημεδα, quae perfecti formae quum aliquoties recurrant, non ex mero vitio videntur fluxisse.³ Pauca alia, ut εμεινον, συνισασιν, ανασχσδε, μεταλαβαν, quae non in textum recepimus, in commentario notata sunt. ν σφελκ.⁴ et ουτωσ ante consonam ubique ex codice edidimus.

Quae aperto vitio in codice scripta sunt, vel singulis corruptis litteris vel verbis syllabis litteris omissis, qua in re scriptor saepe propter ὀμωιωτέλευτον erravit⁵, ea maxime antiquorum correctorum ope emendata edidimus. Quibus de emendationibus plerisque in commentario refertur; sunt vero etiam quae nullam notam additam habent. Huius generis sunt: ενυμνον pro εν υμν ποιμνον, ut C correxit, κατην pro κατα

¹ Litteris ex itacismo confusis nec Sinaiticus antecellit Vaticano nec Vaticanus Sinaitico. Differunt tamen eo quod Vaticanus saepius ει pro ι, Sinaiticus ι pro ει substituit. In Vaticano creberrima sunt γεινεται, γεινωσκω, τειμη (επετειμησεν τειμωσ πολυτειμον φιλοτειμεισθαι), κρεινω (ανακρεινεται διακρεινομενοσ), Σλειψισ, Σλειβω, κειπτω, πεινω, μεισω, μεικρον, λειαν, γαλειαιοι, φαρεισαιοι et similia.

² Spectat huc etiam ιστηκει, ιστηκεισαν, quod iam supra commemoratum est. Etiam ιδον et ειδον ubique ex codice edidimus. In eodem verbo inconstantiae accusandi sumus quod praesentis formas in ει, ut ινα ειδωσιν, ινα ειδω, ab initio libri correximus, sub finem vero aliquoties, ut Apoc. 18, 7 ου μη ειδω, retinuimus. In Homero aliisque ειδεται, ειδομενοσ edi constat.

³ Cf. εμνηστευμενην, quod Lc. 2, 5 soli κ Α Β * C * D * L contra vulgatam scripturam μεμνηστευμενην tuentur. Similiter εκτημαι et κεκτημαι in codicibus inveniri constat.

⁴ Memorabile est Sinaiticum et Vaticanum non raro consentientes ν σφελκ. praeter solitum abiicere.

⁵ Locis eiusmodi nonnullis supplementum uncis circumdedimus, quippe ubi dubitari possit an ex mera incuria omissum fuerit, ut Mt. 5, 45. Idem fecimus ubi supplementum gravius etiam a correctoribus praetermissum est, ut Apoc. 7, 5 sqq. Ioh. 3, 20 verba και ουκ ερχ. πρ. το φωσ uncis circumclusimus, quippe quibus sublatis oratio ita procedat ut sensum habeat. Eo vero qui sequitur versu verba ο δε ποιων usque τα εργα αυτου absque signis in textum admissa sunt quia salvo sensu abesse non possunt.

την, περισσω pro περισσως, γεννηται pro γεννητοις, σφιας γενομενους (° -νησ), στυγηται pro στυγητοι, ανακτησιν pro αγαν., εκλησας (non corr.) pro εκκλ., ποισαι (nec correctum) pro ποιησαι, ανασι pro ανασειει (° -σιει), εκ του καλοντας (nec correctum), επιλαβομενοι -επεσθηκεν (° -καν), αυτοσ-απεκριναντο (° -νατο), ουτοσ-εμελλον (° -εν), σφραγισαμενοισ (non correctum) -απελευσομαι, προσεχοντες -διδασκαλειασ (° -αισ), του pro τουσ, κρινατε υμασ (° -εισ) ο φημι, ο μειζον δουλευσει, αποκριθη (° απεκρ.) ο ιησουσ, ημεισ (* et ° υμεισ) -ποιειτε, κηρυσσομεν-εαυτουσ-δουλουσ ημων (nec corr.) cum similibus locis ubi υμεισ et ημεισ manifesto confusa sunt, item ubi littera vel syllaba exeunte versu scripta per incuriam ineunte eo qui sequitur repetitur, ut μνησ στηδισησ, vel ubi similiter peccatur ut inter δυ et μεωσ excidit να syllaba.¹ Nonnullas lectiones intactas dedimus quae pro vitiosis habendae videntur et tamen habent quo defendantur, ut 1 Petr. 2, 25 επιστραφητε pro επιστραφητε. Nec magis mutavimus Mc. 14, 35 ει δυνατον παρελθειν απ αυτου η ωρα, ubi duas constructiones mixtas esse apparet, nec Ioh. 10, 29 ο δεδωκεν παντων μειζων εστιν, ubi scriptura codicum satis fluctuat, nec Lc. 18, 5 παρενοχλειν μοι κοπουσ, ubi παρενοχλειν pro παρεχειν μοι κοπουσ in antiquiore exemplari notatum videtur, nec Hebr. 12, 21

¹ Etiam mira haec scripturae vitiositas cum Vaticano codice communis est Sinaitico, quod quidem multo magis ex conlationibus ante Maium institutis quam ex editionibus Maii discitur, inprimis ex altera quae dicitur Bentleji conlatione. Ut autem Sinaitici ita etiam Vaticani vitia inepta permulta, quorum maximam partem posterior manus emendavit, a commentario huius editionis exclusimus. Ita Mt. 6, 25 habet μη μεριμνατε τ. ψυχ. ημων 6, 32 χρητε pro χρηζετε 8, 15 (item Mc. 1, 31) διεκονει et 25, 44 διεκονησαμεν 10, 14 om. μη δεζηται ante μηδε ακουσει 10, 19 μεριμησητε 12, 33 απρον pro σαπρον 17, 23 τρι ημερα 24, 6 μελησεται pro μελλησεται 25, 10 τελειωθη 25, 42 om. ουκ ante εδωκατε 27, 12 υπο των αρχιερω 28, 3 ειδε (pro ιδεια) αυτου (in comm. ad Mt. iam notavimus 13, 14 ακουσατε pro ακουσετε 19, 17 omissum εισ ante εστιν 14, 19 κελυσατε pro κελυσσασ 14, 2 omissum δια τουτο ante αι δυναμεισ 12, 32 additum ουκ ante αφεθησεται) Mc. 1, 14 με (pro μετα) το 1, 36 οι post και omissum 1, 38 λεγει αυτοι pro λε. αυτοισ et τασ εχομενα κωμοπολεισ 2, 3 αιρομενων pro αιρομενον 2, 12 απα pro αρασ 4, 16 om. οι post σπειρομενοι 6, 22 ειελθουσησ 6, 40 ανεκασαν pro ανεπεσαν 7, 18 ασυντοι pro ασυνετοι 7, 21 διλογισμοι 8, 18 εχοντε pro εχοντες 8, 14 επελαθεντο (13, 13 εισ στελωσ Mai. ed. 1.) 14, 49 εκρατει (pro εκρατειτε) με Lc. 2, 37 αφεισατα pro ιφεισατο 3, 17 αβεστω 11, 46 φορτιζε pro -ζετε etc.

μωυσης ειπεν εκφοβος και εκτρομος, nec Act. 25, 23 ακρωτηριον pro ακροατηριον, et si qua alia huius generis sunt.

Inscriptiones et subscriptiones singulorum librorum ad fidem codicis edidimus; de quibus si quid desideratur — ut subscriptio evangelii Matthaei, inscriptio epistulae Iacobi¹, nec nos supplevimus.²

Capitula Ammonii cum canonibus Eusebii postquam ubicumque ipse codex habet quum in totius codicis editione tum in Novo Test. Sinaitico fideliter exscripta sunt, ab hac editione abesse passi sumus: quod vereor ne multis displiciturum sit. Per maiorem evangelii Lucae partem (ultimis numeris 106, 2 ad 9, 61 appositis) et duobus Matthaei foliis eos numeros desiderari indicatum est supra. Nec magis indicavimus lemmata quae passim in actis apostolorum manu perantiqua (vide supra pag. XXXVI) summis paginis adscripta sunt. Sunt autem haec, quae quorsum pertineant per se clarum erit: τα περι τον πετρον και ιωαννην και του εκ κοιλιας χωλου (sic): τα περι τον ανακιαν και την γυναικα σαπφειρας (sic): τα περι τον σταφανον: τα περι σιμωνος του μαγου: τα περι σαυλον, τα περι αινεαν, τα περι ταβιθαν: τα περι βαριησου του μαγου: τα περι λυδιας: τα περι τας αθηνας: απο των αθηνων ηλθεν ο παυλος εις κορινθον: τα περι τον απελλην: τα περι των εξορκιστων, τα περι δημητριον τον αργυροκοπον: τα περι ευτυχον οτε επεσεν απο του τριστεγου, item τοις πρεσβυτεροις της ασιας παυλου διαμαρτυρια: τα περι παυλον οτε ανεβαινεν ις ιεροσολυμα, τα περι των αγικσδεντων: παυλου απολογια προς τον λαον επιτρεψαντος του χιλιαρχου: του παυλου επι την επαυριον διαλεκτος προς τον χιλιαρχον περι της αποδημιας της εις τον αρχιερα και το συνεδρειον: επιστολη κλαυδιου του χιλιαρχου προς φηλικα τον ηγεμονα, του παυλου απολογια προς φηλικα τον ηγεμονα: του παυλου η προς τον φηστον απολογια και εκκλητος: του παυλου απολογια προς αγριππαν τον βασιλεα: τα περι τον πλουν του παυλου ανερχομενου εις ρωμην.

¹ Nec paginarum titulos ista epistula habet; nostros ad modum ceterarum epistularum catholicarum accommodavimus.

² Numerus β sub altera ad Thess. epistula, qui in codice desideratur, suppletus est invito libro meo typographis proposito.

Versuum numerum hae decem Pauli epistulae subscriptum habent¹: 2 Cor. χιβ', Gal. τιβ' Eph. τιβ', Philipp. ω' Coloss. τ', 2 Thess. ρπ', Hebr. ψν', 1 Tim. ων', 2 Tim. ρπ', Tit. υς'.

Commentarii sub textu ea est ratio, ut prima parte exhibeantur quae ad varias ipsius codicis Sinaitici scripturas pertinent, altera lectiones Vaticani a Sinaitico diversae, tertia Stephanianae itemque Elzevirianae. Dicendum autem erit paullo accuratius de singulis.

Primam partem maxime occupant veteres antiquissimae scripturae correctores. Siglis ^a et ^b comprehendimus omnes emendationes ante c septimi fere saeculi factas, licet plus quam duo auctores habeant. Cf. supra pag. XXXII sqq. Rursus inter c^a et c^b (vide supra pag. XXXVI sqq.) non distinximus nisi ubi alter ab altero satis distingui potest. Longe igitur plurima quibus ^c siglum praepositum est a c^a profecta sunt, nec tamen a c^b mutata. De reliquis correctoribus: c^c et c^o, qui in apocalypsi ad c^a, quem simpliciter c diximus, accesserunt, item de κ vide supra pag. XXXVIII sq. Ceterum certum est omnes hos correctores non coniecturas suas sed exemplaria quibus ipsi utebantur in corrigendo codice secutos esse: id quod in similes codices correctorum manus expertos quadrat omnes, ut Vaticanum, Alexandrinum, Ephraemi Syri rescriptum. Textus quem c corrector locis plurimis codici inferre studuit multo quidem propius ipso antiquissimo accedit ad usum Byzantinum recentioribus testibus plerisque communem, sed satis etiam ab eo differt ac passim lectiones praebet cum Vaticanis similibusque convenientes, ut Act. 27, 16 καυδα 2 Cor. 7, 12 ἀλλ οὐδε ἐνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος Col. 4, 9 γνωρισουσιν Mt. 17, 24 ἐκαν 17, 25 εἰδόντα Lc. 18, 28 τι ἀρα ἐστὶν ἡμῖν.²

Vaticani codicis lectiones quaerenti plures viae patent, sed nulla satis certa. Postquam enim plures eius libri conla-

¹ De auctore horum numerorum diximus supra pag. XXXI.

² Idem passim etiam ν ἐφελκ. supplevit, quod ab initio non indicavimus, ut Mc. 1, 34 ἦφιεν 4, 17 ἔχουσιν 4, 12 βλέπωσιν, ἰδῶσιν, ἀκουῶσιν. Aliquoties vero etiam αἰ pro ε substituit ubi ε rectissime scriptum erat, ut Col. 4, 1 παρεχέσθαι pro -οῦε, Heb. 10, 32 ἀναμνησκέσθαι pro -οῦε.

tiones institutae sunt, prima anno 1669 a Bartoloccio, bibliothecae Vaticanae tum custode, quinquaginta fere annis post alterae duae impensis Richardi Bentleji et saeculo decimo octavo exeunte quarta ab Andrea Birch Dano, passim etiam anno 1843 a me, post a Tregellesio et Alberto Dressel quid codex praebeat exploratum est, nuper Romae prodierunt duae Angeli Maii editiones, altera maior Novum Testamentum cum Vetere complectens circa solemnia paschalia anni 1858, altera minor Novi tantum Testamenti anno 1859.¹ Opus vero rationibus criticis consentaneum qui exspectabant, quod sane omnes exspectare iubebant codicis fama et gravitas, Maiano opere falsi sunt. Ratio enim totius libri nihil commune habet cum codicum editionibus ad ipsorum manu scriptorum similitudinem institutis, cuiusmodi dudum contigerunt Alexandrino et Cantabrigiensi, nuper Ephraemi Syri rescripto, Claromontano, Sinaitico aliisque pluribus, sed textum ita praebet ut in vulgaribus Novi Testamenti editionibus usu venit: tali vero editione multa quae ad codicem penitus cognoscendum faciunt exprimi nequeunt. Etiam gravius vero detrimentum rei criticae eo allatum est quod ipsae lectiones codicis non ea qua opus erat accurate exscriptae sunt, atque multis locis, ubi antiquissimam scripturam correctores attigerunt, vel antiquissima cum posteriore confusa vel certe correctorum studia non satis observata sunt. Inventus quidem est qui post mortem Angeli Maii (9. Sept. 1854) ex ipsius mente notisque quas reliquerat adhibitis opus viri celeberrimi recognosceret; sed nec emendationes Caroli Vercellone Barnabitaе clarissimi doctissimique aliud valuerunt quam ut magnum errorum numerum auferrent, sat aliis relictis. Atque haec quidem in maiorem Maii editionem dicta sunt, ad quam etiam conformatae sunt Londinensis (ex officina Teubneriana Lipsiensi) anni 1859² et Leidensis anni 1860. Quod anno

¹ Totam laborum criticorum circa cod. Vat. historiam paullo accuratius descripsimus in Prolegg. ed. N. T. crit. mai. a. 1859.

² Liber iste tot vitiis scatet ut nisi maxima cum cautione adhiberi nequeat. Graviorum exempla pauca haec sunt. In Matthaeo: *ιδν* pro *ιδου*, *τη πνευμα*, *ανθρωποισ*, *τον πλοιον*, *φιλакτηρια*, *ηζη* pro *ηδη* (24, 32), *ητοιμα*

1859 Romae insecutum est Novum Testamentum „secundis curis editum studio Angeli Maii“, ut est in titulo, locis haud paucis veriorum codicis lectionem praebet nec nisi raro¹ priori posthabenda videtur, vel certe ultra praestet dubium relinquit, multis vero locis et ipsa ex prioribus quas commemoravimus conlationibus emendanda est, nec desunt denique quae novum ipsius codicis examen postulent.

Iamvero hanc Vaticanarum cum Sinaiticis conlationem instituenti quid faciendum erat? Illud faciendum putavi ut quovis loco id darem quod mihi certum vel prae ceteris maxime probabile videretur, iis quae aliter haberent non adnotatis nisi aliqua probabilitate uterentur. An potius quicquid differt inter singulas auctoritates proponendum erat? At collectio eiusmodi² ab instituto huius libri abhorrebat, nec fere usui esse

σωμεν, σησ pro της, μηπωτε, πατροε. In Marco: om. τω ανθρωπω (3, 3), καθημενουσ, μυκνεται, καρποσ pro καρποσ, γησ pro της, θυνασαι, ανθρωποσ, εξφραζη, ηγηγερται, ηδελησεν, αμο pro απο, νιον, παταβασ, καταπατασμα. In Luca: το ασπασμον, ψνχη, ηγομονευοντοσ, ευρησητε pro -σετε (2, 12), ιηρουσαλημ (2, 25 item 13, 4), ανηζητουσ, υκαρχων, υμο pro υπο, ατειτε, σται εσοι, φηουσεν, ευκοποτερον (16, 17), επεβλητο, ται τουσ δχλοσ (23, 4), ενεπαιζαν pro -ξαν (23, 36), ιερουσαλην. In Iohanne: Δεγει pro Δεγει, om. ουκ (5, 42), transpon. τα εργ. θεωρησ. pro θεωρ. τα εργ. (7, 3), πατ' οψιν, πρηνει, σαβαττον, ακολυθει, παρρησια, τροσ pro πρ., μεικρον, απκρωζη, παρπον, εν της. In Actis: αναβαινον pro ανεβ., ανησησαν, εκληρουνοτο pro -ρουτο (7, 23), ται pro και, κροστηγκατε, γυναικασ, λερων pro λεγων, απα pro απο, επατονταρχησ, φνλακην, οσ pro ωσ (16, 4), αναγγελισασθαι, δειροντεσ pro δειραντεσ (16, 37), διονογων, ιερουρλλημ, υμων pro ημων (22, 14), υποστεψαντι, οτινεσ, ανδραμυττηνω, ανδεσ, εξαλλομενοι.

¹ Ita Mt. 4, 15 ubi ed. 1. γαλιλαιασ praebet cum DL et Latinis testibus multis, ed. 2. vulgatum -λαια. Edidimus in commentario -λαιασ, neglecta alterius lectionis mentione. Mc. 2, 9. 11. 12. ed. 1. a prima manu κραβαττον, ed. 2. κραββαττον, quod valde dubium videtur. 1 Cor. 1, 11. ed. 1. a pr. manu αδελφ. μοι habet, a sec. αδ. μου; ed. 2. αδ. μου a pr., αδ. μοι a sec. At tam inepte correctum esse vix credibile est. Lc. 3, 32 ed. 1. ιωβηλ cum κ*, ed. 2. ιωβηδ.

² Recensum eorum locorum ubi auctoritates de lectione Vaticana dissentiunt Philippus Buttmann addidit Novo Testamento suo ad fidem codicis Vaticani recensito. Ac sane multum in eo laboris consumpsit auctor doctissimus. Sunt tamen quae rectius ab eo edita vellem. Ita lectiones quae ed. Ni. Ti. mea anni 1859 testatur in recensum retulit; at qui tandem etiam earum me testem lectionum dicere poterat quarum ipse auctorem Maium esse scripsit? Cf. Luc. 8, 51. 23, 35. 23, 38 ubi ad τινασ, ad

potest nisi iis qui ipsi in re critica habitant, ut falsum a vero possint distinguere. Sed unde hac in re iudicium nostrum pependit quaeritur. Hoc clarum erit si docebimus constare saepe de vera codicis lectione invita ipsa utraque Maii editione. Constat enim tum si Bentleji testis i. e. Mico Italus et Andreas Birch adversum Maium testantur Elzevirianam codici lectionem tribuentem. Quum enim Maius Carolo Vercellone teste pessimam hanc edendi codicis viam inierit, ut editionem Elzevirianam inlatis lectionibus Vaticanis traderet typothetis, accidit facile ut intactum relinqueret Elzevirianum textum non observato codicis discrimine. Duo vero illos conlatores, quorum uterque, exceptis Lucae et Iohannis evangeliiis a Micone

εκλεκτος, ad δ omissum „B^{mal}“ in ed. mea notatur. Luc. 19, 8 ipse in commentario scripsi „ημισια cum B“, in supplementis notatur „B^{mai} ημισια, * - σεα.“ Ioh. 4, 5 notatur: „συχαρ cum uncialibus omnibus“ et „συχαρ cum (B^{mal}) minusculis ut videtur paucis.“ Nihilominus his Maii lectionibus omnibus Buttm. meum testimonium adposuit. Similiter 1 Cor. 7, 17 apud me est: „B teste Bentlejo (non item Maio nec Birch. aut Bart.) om. ουτ. περιπατει. και.“ Buttm. vero notat: „ουτ. περιπατ.“ (male praetermisit και, ab ουτως enim ad ουτως sive conlator sive scriptor codicis transiit) „perspicue leguntur I. II, om. Woid. Lachm. Tisch.“ Rursus alibi quod revera testatus sum praetermisit, ut Luc. 9, 59 et 13, 15 ubi κυρις a B* omissum et B* απαγων notavi, ut Ioh. 19, 35 ubi ινα και υμεις „invito Maio“ ex collectionibus meis codici B tribui (Buttm. in ipso textu cum Maio erravit)“, ut Act. 8, 34 ubi (ex altera Bentleji) τουτο a B* omitti notavi, ut Hebr. 9, 10 ubi και post βαπτισμοις omissum testor. Alibi vero ipsum contrarium mihi adscripsit, ut Mc. 14, 25 γεννηματος Luc. 13, 25 αρξισθε (confudit versum 25 cum 26), Act. 17, 14 ubi et ad ευρακλων et ad ευρακλων nomen meum apposuit; at relatis in supplementis posteriore quae est Vercellonni et ipsius Maii lectione (ευρακλων) addidi: „utrumque ut videtur male.“ Editionum Maii lectiones passim non recte notavit, ut 1 Cor. 14, 16. 2 Cor. 5, 15. 7, 4. Iud. 12 inter I et II distinxit, at omnibus quattuor locis consentiunt, ita quidem ut ubique a vero aberraverint. Contra differunt Mc. 10, 31 ed. 1. οι ισχατοι ed. 2. ισχατοι, item 14, 24 ed. 1. μου το της (quod secutus est Buttm.) ed. 2. recte μου της: neutro vero loco differentiam adnotavit. 3 Ioh. 4 solo Lachmanno adscribit εγω, at ed. 2. Maii idem εγω ex B** testatur. Act. 10, 11 et 11, 5 quid vellet nota Maii non assecutus male edidit καθυμενον et καθυμενην. At nota „l. m. ζει, infra ζει“ significatum est 10, 11 καθυμενον et 11, 5 καθυμενην prima manu in codice scriptum esse. In indicem lectionum etiam στενοχωριας 2 Cor. 12, 10 et κυρυγμα Lo. 11, 32 retulit: at utrumque pro mendo typorum habendum est: quod si non esset, non sine nota edidisset Maius. Praetereo alia.

tantum excussis posteaque a Woidio communicatis cum Birchio, totum codicem perscrutatus est, si quidem a vulgato textu diversum consentientes enotarunt, errasse incredibile est. Hinc Rom. 16, 7 γεγων 1 Cor. 14, 16 εν πνευματι 2 Cor. 5, 15 εις pro ει εις 7, 4 εν τη Eph. 1, 23 τα παντα Iud. 12 οι certissima sunt quamvis utraque Maii editio vulgatum testetur. Neque magis dubia est lectio si ad conlatorum illorum testimonium sive Miconis sive Birchii alterutra ex edd. Maii accedit.¹ In adhibenda tamen Bentlejana conlatione videndum est ne iis fallamur quae Woidius non satis recte edidit. Hoc etiam ad eos locos pertinet quibus Maius secunda editione manuali maiorem priorem emendavit.² Quum autem qui manum correctorum subierunt loci praeter ceteros dubii sint et obscuri, Mico vero et Birchius ipsum correctorem plerumque sint secuti, feliciter nuper contigit ut Rulottanam conlationem ex tenebris protraheremus ad lectiones correctorum ab antiquissimis discernendas mandatu Bentleji institutam. Huius ope, quamvis et ipsa satis imperfecta sit, saepe primam Vaticani scripturam indicare potuimus. Accesserunt alia veri inveniendi subsidia.³ Tamen etiamnum supersunt de quibus dubites, ut

¹ Hoc cum nesciret Ed. de Muralt, lectiones Elz. Col. 1, 4 την εις 1, 16 τα εν τοις 1 Ioh. 3, 21 εχομεν Lc. 22, 66 ανηγαγον addita nota ut ipsi vidimus, ut nobis visum est, fulcire ausus est.

² Tamen iam antequam ista emendatio prodisset, in ed. nostra Ni. Ti. crit. mai. VII. confidenter secuti sumus Bentlejum et Birchium subiunctis plerumque verbis: „neglexit Mai“, „rursus neglexit Mai“, „errat Mai“.

³ Inter ea quae ipse olim (anno 1843) in codice recognovi insignis locus est Act. 27, 14. Ibi postquam Birchius pro primae manus lectione dederat ευρακυλων, Mico ευρακυδων, Maius edidit ευρακλυδων, cuius in locum Vercellonius ευρακυδων substituendum indicavit. Quod utrumque quum ex errore fluxisse dixissem in N. T. anni 1859, Vercellonius in secunda ed. Romana affirmavit „certum sibi exploratumque esse Vaticanum codicem primo habuisse ευρακυδων“. At pace viri plurimum reverendi equidem non possum quin affirmem nihil aliud nisi ευρακυλων prima manu scriptum esse: lineola enim qua ex Λ factum est Δ correctoris est, non primae manus: id quod diligentissimo loci examine instituto pro certo habeo. Sunt haec eiusmodi quae exercitatissimos oculos acutissimosque postulant. Ceterum illud quoque aliquo loco habendum erit quod ευρακυδων nil est nisi ineptum vitium, ευρακυλων vero pariter a Sinaitico et

passim etiam in commentario nostro significatum est. Inprimis in correctores multo subtilius inquirendum est. Ipsum scriptorem, calligraphum scholae Alexandrinae simili Graecorum ignorantia cum libri Sinaitici auctore, saepe se correxisse, ut opinatus est Rulotta, vehementer dubito; videntur tamen quae illi adscripsit ad antiquissimi diorthotae studia pertinere. Quae vero in expungendis itacismis versantur, in mutandis Alexandrinae dialecti formis, lectionibus etiam nonnullis gravioribus ad usum posteriorem accommodandis, in eum potissimum cadere videntur qui codicem accentibus similibusque signis auxit atque universam fere scripturam novo atramento induxit. Ille sine dubio pluribus post scriptorem saeculis vixit neque quicquam cum auctoritate antiquissimi textus commune habet.

Circa haec omnia propediem nos ipsos nova studia suscepturos omnemque curam et operam in eo esse posituros ut quicquid in codice Vaticano digno Sinaitici aemulo obscurum est expediamus, hac occasione data pollicemur. Confidimus iam octavam Ni. Ti. editionem nostram criticam maiorem iis quae adhuc desiderantur auctam prodituram esse; unde nonnihil etiam ad hunc lectionum Vaticanarum commentarium accessurum esse spes est.

Ceterum quae in lectionibus Vaticanis nostris locum habuerint, quae non habuerint, ex iis clarum erit quae de Sinaiticis quum notatis tum exclusis supra diximus. Pauca sunt in quibus non satis sibi constitit commentarius, quemadmodum *γαλειαια*, *φαιρεισαιοι*, quae Vaticanus adamat, notari poterant. Secunda quidem manus quae in augmentis mutavit (ut *προεφητευσεν* pro *επροφ.*, *εργασ.* pro *ηργασαντο*) vel in formis eiusmodi ut *ηλθαν* et *μαχαιρησ*, vel ubi *ιρειχω*, *πειλατος* etc. ad vulgarem scripturam revocavit, ea raro adscripsimus, neque ineptorum vitiorum (vide supra pag. LXXXI) plus quam exempla dedimus. Aliquoties Vaticanum et Sinaiticum formis *ουτω* et *ουτως*

Alexandrino praebetur, accedente insuper Sahidicae et Vulgatae testimonio. Errare vero inde proclive erat quod corrector *ευρυκλυδων* substituens litteras *υ* et *λ* de suo adpinxit, *δ* vero ex ipso *λ* finxit addita lineola inferiore, ut ipsis typis ante oculos posuimus.

differre indicatum est; ubi vero circa ν $\epsilon\phi\epsilon\lambda\chi$. discedant notare alienum erat.

De Stephanianis et Elzevirianis lectionibus, quae tertiam commentarii partem efficiunt, pauca dicenda sunt. Secuti sumus ed. Elz. anni 1624 et Steph. a. 1550. Etiam quae inter utramque differunt (cuiusmodi locis ζ Steph., ζ° Elz. significat) accurate notata sunt, ad locos 150 quos N. T. 1859. pag. LXXXV recensuimus nonnullis additis aliis.¹ ν $\epsilon\phi\epsilon\lambda\chi$. ante consonam illi editores fere non posuerunt nisi per incuriam, item $\omicron\upsilon\tau\omega\varsigma$ pro $\omicron\upsilon\tau\omega$.

¹ Valuerunt ad supplendum Scriveneri studia: cf. A plain introduction to the Criticism of the N. T. p. 304 sqq. Notavit ibi etiam quae spiritu vel accentu passim differunt, ut $\epsilon\pi\alpha\iota\upsilon\epsilon\tau\acute{\omicron}\nu$ et $\epsilon\pi\alpha\iota\upsilon\epsilon\tau\omicron\nu$, ω et $\acute{\omega}$, $\epsilon\sigma\zeta\eta\tau\alpha$ et $\acute{\alpha}\upsilon\tau\omicron\upsilon\varsigma$ et $\acute{\alpha}\upsilon\tau\omicron\upsilon\varsigma$, $\acute{\epsilon}\lambda\upsilon\sigma\omega$ et $\acute{\epsilon}\lambda\upsilon\sigma\omega$, item plura inepta vitia (ut Mt. 20, 22 $\alpha\pi\omicron\chi\rho$. \omicron $\delta\epsilon$ $\tau\eta\varsigma$. ς pro $\alpha\pi\omicron\chi\rho$. $\delta\epsilon$ \omicron $\tau\eta\varsigma$. Mc. 8, 27 \omicron $\mu\alpha\lambda\eta\tau\alpha\iota$ ς° et 9, 45 $\gamma\epsilon\iota\upsilon\alpha\iota$ ς Ioh. 5, 7 $\pi\rho\omicron\varsigma$ ς pro $\pi\rho\omicron$), quae non recepimus. Adde vero ad commentarium haec: Mt. 8, 4 ς $\alpha\lambda\lambda$ 19, 1 ς° om. (errore) $\tau\eta\varsigma$ ante $\gamma\alpha\lambda\iota$. 20, 15 scribe ς pro ς° Mt. 21, 11 et Act. 10, 38 ς° $\nu\alpha\zeta\alpha\rho\epsilon\zeta$ Mc. 6, 29 ς° om. $\tau\omega$ 10, 25 ς $\epsilon\iota\varsigma\epsilon\lambda\zeta$. pro $\delta\iota\epsilon\lambda\zeta$.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ.

I.

¹Βίβλος γενέσεως ἰησοῦ χριστοῦ υἱοῦ δαυειδ υἱοῦ ἀβραάμ.
²ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν ἰσακ· ἰσακ ἐγέννησεν τὸν ἰακώβ· ἰακώβ
 δὲ ἐγέννησεν τὸν ἰούδα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· ³ἰούδας δὲ
 ἐγέννησεν τὸν φαρέσ καὶ τὸν ζαρά ἐκ τῆσ θάμαρ· φαρέσ δὲ
 ἐγέννησεν τὸν ἐσρώμ· ἐσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἀράμ· ⁴ἀράμ δὲ
 ἐγέννησεν τὸν ἀμιναδάβ· ἀμιναδάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν ναασσών·
 ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν σαλμών· ⁵σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν
 βοῆσ ἐκ τῆσ ραχάβ· βοῆσ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἰωβῆδ ἐκ τῆσ ρούθ·
 ἰωβῆδ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἰεσσαί· ⁶ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν δαυειδ
 τὸν βασιλέα· δαυειδ δὲ ἐγέννησεν τὸν σαλομών ἐκ τῆσ τοῦ οὐ-
 ρίου· ⁷σολομών δὲ ἐγέννησεν τὸν ροβοάμ· ροβοάμ δὲ ἐγέννησεν
 τὸν ἀβιά· ἀβιάσ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἀσάφ· ⁸ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν
 τὸν ἰωσαφατ· ἰωσαφατ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἰωράμ· ἰωράμ δὲ ἐγέν-
 νησεν τὸν ὄζειαν· ⁹ὄζειασ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἰωάθαμ· ἰωάθαμ δὲ
 ἐγέννησεν τὸν ἄχαζ· ἄχασ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἐζεκίαν· ¹⁰ἐζεκίασ
 δὲ ἐγέννησεν τὸν μανασσῆ· μανασσῆσ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἀμώσ·
 ἀμώσ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἰωσειαν· ¹¹ἰωσειασ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆσ μετοικεσίας βαβυ-
 λῶνος· ¹²μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν βαβυλῶνος ἰεχονίασ ἐγέννη-
 σεν τὸν σαλαθιήλ· σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν ζοροβάβελ· ¹³ζο-

2^b ἰσαακ ἰσαακ δε 6^b σαλωμωνα 7^b σαλωμων | ^b αβια δε 8^b οζιαν 9^a vel^b τον
 πιασ 10^b μανασση δε | ^b ἰωσιαν

2 ἰσαακ ἰσαακ δε 3 ζαρε 4 αμειναδαβ bis 6 σολομωνα | ουρειου 7 αβια
 δε 9 οζειασ | αχαζ δε 10 μανασση δε 12 γεννα bis | σελαθιηλ bis

1 δαβιδ 2 ἰσαακ ἰσαακ δε 4 αμειναδαβ δε 5 βοοζ bis | ωβηδ bis 6 τον
 δαβιδ | δαβιδ δε ο βασιλευσ εγ. τ. σολομωντα 7 αβια δε | τον ασα 8 ασα | οζιαν
 9 αχαζ δε 10 αμων bis | ἰωσιαν 11 ἰωσιασ

ροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἀβιουτ· ἀβιουδ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἑλια-
 κείμ· ἑλιακείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἄζωρ· ¹⁴ ἄζωρ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 σαδώχ· σαδώχ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἀχείμ· ἀχείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 ἐλιούτ· ¹⁵ ἐλιούτ δὲ ἐγέννησεν τὸν ἐλεάζαρ· ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννη-
 σεν τὸν ματθάν· ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν ἰακώβ· ¹⁶ ἰακώβ δὲ
 ἐγέννησεν τὸν ἰωσήφ τὸν ἄνδρα μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἰησοῦς
 ὁ λεγόμενος χριστός· ¹⁷ πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ ἀβραάμ ἕως
 δαυεὶδ γενεαὶ ἰδ', καὶ ἀπὸ δαυεὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας βαβυ-
 λῶνος γενεαὶ ἰδ', καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας βαβυλῶνος ἕως τοῦ
 χριστοῦ γενεαὶ ἰδ'.

¹⁸ Τοῦ δὲ ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. μνηστευθεῖσθαι
 τῆς μητρὸς αὐτοῦ μαρίας τῷ ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς
 εὐρέσθαι ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου· ¹⁹ ἰωσήφ δὲ ὁ
 ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι,
 ἐβουλήθη λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν· ²⁰ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμη-
 θέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· ἰω-
 σήφ υἱὸς δαυεὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν μαριάμ τὴν γυναῖκά
 σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου· ²¹ τέ-
 ξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ
 σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν· ²² τοῦτο δὲ ὅλον
 γέγονεν ἵνα πληρωθῆι τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου
 λέγοντος· ²³ ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν,
 καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἑμμανουήλ, ὃ ἐστὶν μεθερμη-
 νεούμενον μεθ' ἡμῶν ὁ θεός· ²⁴ ἐγερθεὶς δὲ ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου
 ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ παρέλαβεν
 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν
 υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν.

13 ^b τον αβιουδ 14 ^b σαδωχ bis | ^b αχιμ bis | ^b ελιουδ 15 ^b ελιουδ 19 ^{a2b} δει-
 γματισαι, ^c παραδ. 21 αυτου pr: *om^{vid} 23 αυτου: *om^{vid} 24 ^c μαριαμ την,
 sed μαρ. gurgens ergasum | ^b γυν. αυτου

13 γεννα τ. αβιουδ 14 σαδωχ bis | ελιουδ bis 15 μαθθαν bis 17 γεν. δεκα-
 τεσσαρες ter 18 χριστου ιησου 19 δειγματισαι 20 μαριαν 24 ο ιωσηφ 25 om ου

13 τον αβιουδ 14 σαδωχ bis | ελιουδ bis 17 δαβιδ bis | γεν. δεκατεσσαρες
 ter 18 μνηστ. γαρ 22 του κυριου 24 διεγερθεις | ο ιωσηφ 25 τον υιον αυτης
 τον πρωτοτοκον

II.

¹Τοῦ δὲ ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας ἐν ἡμέραις ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρέγένοντο εἰς ἱεροσόλυμα ²λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ἀκούσασ δὲ ὁ βασιλεὺς ἡρώδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. ⁴καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. ⁵οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· ⁶καὶ σὺ βηθλεὲμ, γῆ ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν ἰούδα· ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ. ⁷τότε ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, ⁸καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς βηθλεὲμ εἶπεν· πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὔρητε, ἀπαγγιλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν ἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ¹⁰ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν ἶδον τὸ παιδίον μετὰ μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹²καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς ἡρώδη, δι' ἄλλοις ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν.

¹³Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ἰδοὺ

1 του: ^b del, ^c rest 2 ^b εἰδομεν, ^c ἰδ. | ἀστερα εν: ^a αστεραν^{vid} 4 ^b αρχιερ. 5 αυτω: ^b del, ^c rest 6 εκ σου (cod εξου): ^b add γαρ 9 ^b εἶδον 10 ^cοπαστερα 11 ^b εἶδον 12 ^b χωραν αυτων

2 εἰδομεν 6 ἐξ σου γαρ 9 εἶδον 10 ἀστερα 11 εἶδον 12 χωραν αυτων

2 εἰδομεν 3 ηρωδ. ο βασιλ. 5 ειπον 6 εκ σου γαρ 8 ακριβ. εξετασ. 9 εἶδον | εσθη 10 ἀστερα 11 εἶδον: ευρον 12 χωραν αυτων

ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεῖς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ ἠρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ ὁ δὲ ἐγερθεῖς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς αἴγυπτον, ¹⁵ καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς ἠρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. ¹⁶ τότε ἠρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν· καὶ ἀποστείλας ἀνείλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄριοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷ τότε ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν διὰ ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ φωνὴ ἐν βραμᾷ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς, βραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. ¹⁹ τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἠρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ ἰωσήφ ἐν αἰγύπτῳ ²⁰ λέγων· ἐγερθεῖς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ²¹ ὁ δὲ ἐγερθεῖς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ²² ἀκούσας δὲ ὅτι ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἠρώδου, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς γαλιλαίας. ²³ καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι ναζωραῖος κληθήσεται.

III.

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, ² λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³ οὗτος γὰρ ἐστίν

23 δια: ^b υπο

13 κατ ον. εφανη III, 1 ιωανης

15 υπο του κυριου 17 δια: υπο 18 κλαυθμος: θρηνος και κλ. 19 κατ ον. φανιν. 21 ηλθεν 22 βασ. επι της | ηρωδ. τ. πατρ. αυτ. III, 2 και λεγων

ο ῥηθεις διᾱ ησαΐου του προφήτου λέγοντος· φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ αὐτὸς δὲ ὁ ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφυν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. ⁵ τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τοῦ ἰορδάνου, ⁶ καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ ἰορδάνῳ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁷ ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα, εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας, ⁹ καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν ἄβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ ἄβραάμ. ¹⁰ ἤδη δὲ ἡ ἄξινη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹¹ ἐγὼ μὲν γὰρ ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. ¹² οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συναΐξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἄσβεστον.

¹³ Τότε παραγίνεται ὁ ἰησοῦς ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἐπὶ τὸν ἰορδάνην πρὸς τὸν ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ¹⁴ ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἐρχῆ πρὸς μέ; ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπειν ἐστὶν ἡμᾶς πληρῶσαι πᾶσαν

6 ποταμῷ: ^b add υπ αυτου 7 βαπτισμα: ^b add αυτου 11 ^b εν υδ. βαπτ. 14 ^b ο δε ιωαννης 15 ^b ουτως | ημας: ημιν

4 ιωαννης 6 ποταμῷ υπ αυτου 11 γαρ: om 12 αποθηκην αυτου 14 ιωαννη 15 ειπεν αυτω | ημας: ημιν

3 δια: υπο 4 αυτου ην 6 ιορδ. ποταμῷ: ιορδ. υπ αυτου 7 βαπτ. αυτου 8 καρπου αξιου 10 ηδη δε και 11 εγ. μεν βαπτ. υμας 14 ο δε ιωαννης 15 ημας: ημιν

δικαιοσύνην. τότε ἀφήσιν αὐτόν. ¹⁶ βαπτισθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνεφύθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν, ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ¹⁷ καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα.

IV.

¹ Τότε ὁ ἰησοῦς ἀνήχθη ὑπὸ τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ἔρημον πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. ² καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαεράκοντα καὶ τεσσαεράκοντα νύκτας, ὕστερον ἐπεινάσεν. ³ καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· οὐκ ἐπ' ἄρτι μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ βήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. ⁵ τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, ⁶ καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ⁷ ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ⁸ πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δεικνύει αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ⁹ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ταυτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ¹⁰ τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὕπαγε σατανᾶ· γέγραπται γὰρ· κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσῃς καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ¹¹ τότε ἀφήσιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

16 ^b ανεωχθ. αυτω | ^b και ερχομενον 17 ^b ευδοκησα, ^c ημδ. IV, 3 ^b ειπον ινα 4 ο δε: ^b ο δ 6 λεγει: ^b ειπεν, ^c λεγ.

16 ηνεωχθησαν 17 ευδοκησα IV, 1 τοτε ιησ. | εις τ. ερ. υπο τ. πν. 2 νυκτ. τεσσαερ. 8 δεικνυσιν 10 προσκυνησεις

16 και βαπτισθεις | ανεβ. ευθ. | ανεωχθ. αυτω | το πν. του θεου | και ερχομενον 17 ευδοκησα IV, 1 εις τ. ερ. υπο τ. πν. 2 ημ. τεσσαρακ. κ. νυκτ. τεσσαρακ. 3 αυτω ο πειρ. ειπεν 4 ο ανθρωπος: ανθρ. 5 ιστησιν 9 ειπεν: λεγει | ταυτ. παντ. σοι 10 προσκυνησεις

12 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν γαλιλαίαν. 13 καὶ καταλιπὼν τὴν ναζαρέθ, ἐλθὼν κατόκησεν εἰς καφαρναούμ τὴν παρὰ θάλασσαν ἐν ὄρειοις ζαβουλῶν καὶ νεφθαλείμ. 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· 15 γῆ ζαβουλῶν καὶ γῆ νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ ἰορδάνου, γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, 16 ὃ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτει φῶς ἴδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 18 περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, σίμωνα τὸν λεγόμενον πέτρον καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλειεῖς. 19 καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλειεῖς ἀνθρώπων. 20 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. 21 καὶ προβάς ἐκεῖθεν ἴδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. 22 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον αὐτῶν καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιήγεν ὁ ἰησοῦς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ διδάσκων αὐτοὺς ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπείων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 24 καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντα τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικιλίαις

12 σι ιω. ^ab: *ιω. σι 13 ^b ναζαρα | *εοπ? et ^b τ. παραθαλασσιαν 16 ^b σκοτια et εἶδεν 18 λεγομενον: ^b καλουμενον | ^b αλειεσ 19 αλειεσ: ^b γενεσθαι αλειεσ 21 αυτου: ^a εαυτου, ^b αυτου 22 αυτων pf: ^b om 23 ολην την γαλιλαιαν | αυτουσ: om

12 ιωαννησ 13 ναζαρα, *"-ρετ | την παραθαλασσιαν 15 γαλιλαιασ 16 σκοτια et εἶδεν 18 αλειεσ 19 αλειεσ 21 εἶδεν | ιωαννην 22 αυτων pf: om 23 ο ιησοουσ: om | εν ολη τη | αυτουσ: om 24 απηλθεν | πασαν: ολην

12 ακουσ. δε ο ιησοουσ 13 ναζαρετ | καπερναουμ | τ. παραθαλασσιαν 16 ειδε φωσ 18 περιπ. δε ο ιησοουσ | αλειεσ 19 αλειεσ 21 εἶδεν 22 αυτων pf: om 23 περιηγ. ολην την γαλιλαιαν ο ιησοουσ | αυτουσ: om 24 απηλθεν | πασαν: ολην

νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ²⁵ καὶ ἤκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας καὶ δεκαπόλεως καὶ ἱεροσολύμων καὶ ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου.

V.

¹ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ ἀνόησας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτούς λέγων· ³ μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁴ μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ⁵ μακάριοι οἱ πρᾶεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. ⁶ μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. ⁷ μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. ⁸ μακάριοι οἱ καθαρὸι τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. ⁹ μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. ¹⁰ μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹¹ μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξουσιν καὶ εἰπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. ¹² χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. ¹³ ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλλα τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλλα μωρανθῆ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· ¹⁵ οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ¹⁶ οὕτως λαμψάτω τὸ

²⁴ * βασανους V, 1 ^b προσηλθον 4 πενθοουντες: ^b add nun 13 αλα pr: ^c αλας, sed σ rursus abstersum

²⁴ καὶ δαιμον.: δαιμον. V, 1 αυτω: om 9 οτι αυτοι 10 ενεκα 11 διωξωσιν | ενεκα 13 αλας bis

1 προσηλθον 9 οτι αυτοι 11 διωξωσι | π. πονηρ. ρημα 13 αλας bis | βληθηται εξω και καταπατα.

φῶς υμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

¹⁷ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁸ Ἄμην γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἴωτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ¹⁹ ὅς ἐάν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὕτως μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ²⁰ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐάν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεόν τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ²¹ ἤκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐ φονεύσεις· ὅς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ²² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὅς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ βραχά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²³ ἐάν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ²⁴ ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθαι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ²⁵ ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ· μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντιδικὸς τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθῆσῃ. ²⁶ Ἄμην λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. ²⁷ ἤκούσατε ὅτι ἐρρέθη· οὐ μοιχεύσεις. ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυ-

19 ος δ αν usque ουρανων suppl^a 20 ^b πλιον, ^c πλειον 22 οτι: ^b om | αυτου pr: ^{cb} add ειχη | ^b ρακα 28 ^b επιθυμ. αυτησ

16 εργα: *om 18 αν sec: *om 20 πλειον 21 ερρηθη 22 ρακα 27 ερρηθη 28 επιθυμ. αυτησ

20 η δικαιοσυνη υμων | πλειον 22 αυτου pr: add ειχη | ρακα 25 εν τ. οδ. μετ αυτ. | ο κριτης: add σε παραδω 27 ερρηθη: add τοις αρχαιοις 28 επιθυμησησ αυτησ

μῆσαι ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. ³⁰ καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου ἢ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπελθῆ. ³¹ ἐρρέθη· ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. ³² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιῶ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὅς ἂν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. ³³ πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ ἐπιорκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου. ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστὶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσησ, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχαν λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν. ³⁷ ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν. ³⁸ ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντισταθῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε βραπίξει εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες τούτῳ καὶ τὸ ἱμάτιόν σου· ⁴¹ καὶ ὅστις σε ἐὰν ἐνγαρεύσῃ μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² τῷ αἰτοῦντί σε δόσ, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς. ⁴³ ἠκούσατε

30 η ολον: ^b και μη ολ. 31 ^b ερρ. δε 32 ^b οσ εαν 36 ^b μηδε, ^c τυρωσ μητε | ^b τριχα 39 εισ: ^c επι 40 ^c αφες αυτω 42 σε ^b: *σοι

28 εαυτου 30 και μη ολον 31 ερρ. δε 32 πορνειασ | και ο απολελυμενην γαμησασ 33 ερηθη | επιορκησεις 36 τριχα 37 εσται 39 αντιστηναι | σιαγονα σου 40 αφες αυτω | σου sec: om 41 σε αγγαρευσει (sed cf Mc 15, 21) 42 δανεισασθαι

30 και μη ολον | βληθη εισ γεενναν 31 ερρ. δε οτι 32 οτι οσ αν απολυση | μοιχευθηναι: μοιχασθαι 33 επιορκησεις 36 τριχα | λευκ. η μελ. ποιησαι 39 αντιστηναι | ραπισει επι τ. δε. σου σιαγ. 40 αφες αυτω | σου sec: om 41 εαν: om | αγγαρευσει 42 διδου | δανεισασθ.

ὅτι ἐρρέθη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς, ⁴⁵ ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς [καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους]. ⁴⁶ εἰάν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ⁴⁷ καὶ εἰάν ἀσπασήσθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἔθνηκοι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁸ ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

VI.

¹ Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν οὐρανοῖς. ² ὅταν οὖν ποιῆσ ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσση ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς βύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³ σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ⁴ ὅπως ἡ σοῦ ἐλεημοσύνη ἢ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. ⁵ καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶ σὺ δὲ ὅταν

45 καὶ βρεχ. etc.: ^a suppl 46 ^b οὐκὶ καὶ οἱ VI, 1 δικαιοσύνην *et ^b: ^a δοσεῖν | ^c ἐν τοῖς ουρ. 2 ἀμην sec: ^c om 4 ^b οπ. η σου η ελεημ. 5 *προσευχησθε omissis ουκ εσ., ^a προσευχη (^c-ησθε) ουκ εσ.

46 οὐκὶ καὶ οἱ VI, 1 δε: om | ἐν τοῖς ουρ. 2 ἀμην sec: om 4 οπ. η σου η ελεημ.

44 ὑμῶν: add εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισούντας ὑμᾶς | ὑπερ τῶν: add ἐπηραζόντων ὑμᾶς καὶ 46 οὐκὶ καὶ οἱ 47 οὐκὶ x. οἱ τελῶναι οὕτω ποι. 48 ὡσπερ ο π. ὑμ. ο ἐν τοῖς ουρανοῖς VI, 1 δε: om | δικαιοσύνην: ἐλεημοσύνην | ἐν τοῖς ουρ. 2 ἀμην sec: om 4 οπ. η σου η ελεημ. | αὐτὸς ἀποδώσει σοι: ἐν τῷ φανερω 5 προσευχη, ουκ εσθ ὡσπερ | ὅπως ἀν | οτι ἀπεχ.

προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ τάμιόν σου καὶ κλείσασ τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. ⁷ προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὡσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. ⁸ μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ θεὸς ὁ πατήρ ὑμῶν ὧν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. ⁹ οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. ¹⁰ ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. ¹¹ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον. ¹² καὶ ἄφεσ ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. ¹³ καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ βῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ¹⁴ ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. ¹⁵ ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῖν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ¹⁶ καὶ ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ¹⁷ σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ¹⁸ ὅπως μὴ φανῆσ τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ, καὶ ὁ πατήρ ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι. ¹⁹ μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτου-

8 ο θεος: erasum 9 δ: ipse *suppl 12 c αφιεμεν 16 και: *vel^b om | c ωσ οι | c τα προσωπα | γαρ sec: c om 18 b ο πατηρ σου

6 ταμειον 7 ωσπ. οι υποκριται 10 ελθετω 16 τοις ανθρ. τα παραπτωματα αυτων | υμιν: υμων 16 και: om | ωσ οι | τα προσωπα εαυτων | γαρ sec: om 18 νηστ. τοις ανθρ. | ο πατηρ σου

6 ταμειον | αποδ. σοι εν τω φανερω 7 βατταλογησητε 8 om ο θεος 10 ελθετω | επι της γης 12 αφιεμεν 13 πονηρου: add στι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας. αμην 15 τοις ανθρ. τα παραπτωματα αυτων | υμιν: υμων 16 και: om | ωσπερ οι | τα προσωπα | γαρ sec: om | στι απεχουσι 18 κρυφαιω bis: κρυπτω | ο πατηρ σου | αποδ. σοι εν τω φανερω

σιν. ²⁰ θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυρούς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν. ²¹ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου. ²² ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν ᾗ ὁ ὀφθαλμός σου ἄπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται. ²³ ἐὰν δὲ ᾗ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται· εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον. ²⁴ οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἐτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. ²⁵ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσθητε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ²⁶ ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συγκομίσουσιν εἰς ἀποθήκασ, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; ²⁷ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πηχυν ἓνα; ²⁸ καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς ἀξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν. ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. ³⁰ εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιένυσσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμεῖς, ὀλιγόπιστοι; ³¹ μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· τί φάγωμεν ἢ τί πῖωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα; ³² ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων. ³³ ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασι-

23 η: ^b post πονηρος 25 σωματι: ^b add υμων 26 ^b τας αποθηκ. 32 γαρ sec: ^a δε, sed rursus del | ο θεος: ^c om

20 ου διορ. ουδε κλ. 21 και: om 22 ο οφθ. pr: add σου | εαν ουν 23 η: post πονηρ. 25 φαγητε: add η τι πιητε | σωματι: add υμων 28 κοπιουσιν 32 παντ. γ. ταυτ. | γαρ ο πατ. υμ. ο ουρανος

20 ου διορ. ουδε κλ. 21 σου bis: υμων 22 εαν ουν ο οφθ. σ. α. η 23 δε ο οφθ. σ. πο. η 24 μαμμωνα 25 φαγητε: add και τι πιητε | σωματι: add υμων 28 αυξανει· ου κοπια ουδε νηθαι 32 παντ. γ. ταυτ. | επιζητει | γαρ ο πατ. υμ. ο ουρανος

λείαν και τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. ³⁴ μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς· ἄρκετόν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

VII.

¹ Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. ³ τί δὲ βλέπεισ τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴ ἢ πῶς λέγεις τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ; ⁵ ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβάλλειν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. ⁶ μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. ⁷ αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ⁸ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ⁹ ἢ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹⁰ ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹¹ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ δίδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτουσίν αὐτόν. ¹² πάντα ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὕτως γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. ¹³ εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεία

³ τὴν δε εν τ. σ. ο. δοκον 4 λεγεις: ^b ερεισ 9 ον: ^b add εαν 12 παντα: ^b add ουν 13 πλατεια: ^b add ἡ πύλη

33 τ. δικαιοσυ. κ. τ. βασιλ. αυτ. VII, 3 τὴν δε εν τ. σ. ο. δοκον 4 λεγεις: ερεισ | αδελφε: om 5 εκβαλειν 6 καταπατησωσιν 8 ανοιγεται 9 εστιν: *suppl 12 παντα ουν 13 πλατεια η πύλη

33 τ. βασ. του θεου 34 τα αυτησ VII, 2 αντιμετρηθησεται 3 τὴν δε εν τ. σ. ο. δοκον 4 λεγεις: ερεισ | αδελφε: om | εκ: απο 5 τὴν δο. εκ τ. ο. σου | εκβαλειν 9 ον εαν αιτηση 10 η και εαν ιχθ. αιτηση 12 παντα ουν 13 εισελθετε | πλατεια η πύλη

καὶ εὐρυχωροσ ἡ ὁδὸσ ἡ ἀπάγουσα εἰσ τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆσ· ¹⁴ ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸσ ἡ ἀπάγουσα εἰσ τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. ¹⁵ προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸσ ὑμᾶσ ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες. ¹⁶ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοῦσ. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλᾶσ ἢ ἀπὸ τριβόλων σύκα; ¹⁷ οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποῦσ καλοῦσ ποιεῖ, τὸ δέ σαπρὸν δένδρον καρποῦσ πονηροῦσ ποιεῖ. ¹⁸ οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποῦσ πονηροῦσ ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποῦσ καλοῦσ ἐνεγκεῖν. ¹⁹ πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰσ πῦρ βάλλεται. ²⁰ ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοῦσ. ²¹ οὐ πᾶσ ὁ λέγων μοι· κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰσ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὰ θελήματα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. ²² πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια πολλὰ ἐξεβάλλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεισ πολλὰς ἐποιήσαμεν; ²³ καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖσ ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶσ· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

²⁴ Πᾶσ οὖν ὅστισ ἀκούει μου τοῦσ λόγουσ τούτουσ καὶ ποιεῖ αὐτοῦσ, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστισ ἠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοὶ καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ καὶ πᾶσ ὁ ἀκούων μου τοῦσ λόγουσ τούτουσ καὶ μὴ ποιῶν αὐτοῦσ

13 ^b πολλοὶ εἰσιν | εἰσερχ.: ^b πορευόμενοι, sed ipse^{vid} rursus del 14 οτι: ^b videt^c τι 18 ποιειν: ita^c ^{cop}, antea ενεγκειν? 21 ^b το θελημα 22 πολλα: ^b om | ^b ἐξεβαλομεν 25 προσπεσαν ^b: *προσεπεσεν

13 πολλοὶ εἰσιν 14 οτι (^{cop}τι) δε 17 ουτωσ | ποιει καλοουσ 18 ποιειν: ενεγκειν | ενεγκειν: ποιειν 21 το θελημα 22 πολλα: om | ἐξεβαλομεν 24 τουτουσ: *om 25 ηλθαν

13 πολλοὶ εἰσιν 15 προσεχ. δε 16 σταφυλην 18 ενεγκειν: ποιειν 19 παν ουν 21 το θελημα | τοισ: om 22 πολλα: om | προσφητευσαμεν | ἐξεβαλομεν 24 ομοιωσω αυτον | την οικ. αυτ. 25 προσπεσαν

ομοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὤκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον. ²⁷ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἤλθαν οἱ ποταμοὶ καὶ ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

. ²⁸ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήττοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ οἱ ὄχλοι. ²⁹ ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.

VIII.

¹ Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρου, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. ² καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνη αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἤψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ⁴ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὄρα μηδενὶ εἶπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

⁵ Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς καφαρναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατοντάρχῃς παρακαλῶν αὐτὸν ⁶ καὶ λέγων· ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. ⁷ καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ⁸ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἑκατοντάρχῃς εἶπεν· κυριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθῇς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁹ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξου-

26 ^{ca} ψαμμον, sed ψ rursus del 27 κ. επνευσ. οι ανεμ. ^a: *om 28 οι οχλ. επι τ. δ. αυτ. VIII, 1 ^b καταβαντος δε αυτου 3 αυτου prim: ^b om, ^c rest | ^b κ. ευθεωσ εκαθαρισθη 4 ειπεν: ^c λεγει 5 ^b εκατονταρχος 6 λεγων: ^b add κυριε 7 ακολ. μοι: ^c om 8 ^b και αποκρ. ο εκατονταρχος εφη

27 ηλθον 28 εξεπλησσαντο οι οχλ. επι τ. δ. α. VIII, 1 καταβαντος δε αυτου 3 αυτου prim: om | κ. ευθεωσ εκαθερισθη 4 ειπεν: λεγει | προσενεγκον 5 εκατονταρχος 6 λεγων: add κυριε 7 om και et ακολ. μοι 8 ο εκατονταρχος εφη

26 την οικ. αυτου 27 ηλθον 28 συνετελεσεν | εξεπλησσαντο οι οχλ. επι τ. δ. α. 29 αυτων: om VIII, 2 ελθων 3 αυτου prim: om | ηψ. αυτ. ο ιησους | κ. ευθεωσ εκαθαρ. 4 ειπεν: λεγει | μωσση 5 εισελθοντι δε αυτω ε. καπερναουμ | εκατονταρχος 6 λεγων: add κυριε 7 αυτω: add ο ιησους | ακολ. μοι: om 8 και αποκρ. ο εκατονταρχος εφη | λογον

σίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω
τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται,
καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ¹⁰ ἀκούσας δὲ ὁ
ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. ¹¹ λέγω δὲ ὑμῖν
ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν καὶ ἀνακλιθή-
σονται μετὰ ἀβραάμ καὶ ἰσακ καὶ ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν. ¹² οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐξελεύσονται εἰς τὸ σκότος
τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των. ¹³ καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχη· ὕπαγε, ὡς ἐπίστευ-
σας γεννηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. καὶ
ὑποστρέψας ὁ ἑκατόνταρχος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εὔρεν τὸν παιδα
ὑγιαίνοντα.

¹⁴ Καὶ ἐλθὼν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν πέτρον εἶδεν τὴν πεν-
θερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. ¹⁵ καὶ ἤψατο τῆς
χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφήκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ
διηκόνει αὐτῷ. ¹⁶ ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαι-
μονιζομένους πολλούς, καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν. ¹⁷ ὅπως πληρωθῆ τὸ
ζηθὲν διὰ ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας
ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

¹⁸ Ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ὄχλους περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν
εἰς τὸ πέραν. ¹⁹ καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ·
διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. ²⁰ καὶ λέγει αὐ-
τῷ ὁ ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
τὴν κεφαλὴν κλιθῆ. ²¹ ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· κύ-

12 ἐξελεύσονται: * ἐβλήθησονται. 13 ^b ἑκατονταρχῶ | καὶ υποστρ. usq υγιαίν.:
^b om, ^c rest 15 ἠγέρθ. καὶ ^b: *νιδ ἐγερθῖς (pro -θεῖα) | ^b αὐτοῖς 18 ^c πολλ.
ὄχλους

10 παρ ουθενι τοσαυτ. πιστ. εν 11 ἰσαακ 12 ἐξελευσ.: ἐβλήθησονται. 13 om
καὶ υποστρ. usq υγιαίν. 18 ὄχλον

9 τασσομενος: om 11 ἰσαακ 12 ἐξελευσ.: ἐβλήθησονται. 13 ἑκατονταρχῶ |
υπ. καὶ ὡς | ὁ παῖς αὐτοῦ | om καὶ υποστρ. usq υγιαίν. 15 διηκ. αὐτοῖς 18 πολ-
λοῦς ὄχλους 21 μαθητῶν: add αὐτοῦ

ριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ²² ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς.

²³ Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁴ καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. ²⁵ καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα. ²⁶ καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοὶ ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ²⁷ οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· ποταπὸς ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν.

²⁸ Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν γαζαρηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. ²⁹ καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἤλθεσ ὧδε ἡμᾶς ἀπολέσαι πρὸ καιροῦ; ³⁰ ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. ³¹ οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὤρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη κατα τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. ³³ οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. ³⁴ καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ορίων αὐτῶν.

23 το: ^b om, ^c rest 26 ^b τοις ανεμοις 28 ^b ελθοντοσ αυτου | ^c γεργεσηνων
29 ^b βασανισαι ημασ 32 ^b απεθαναν

22 ο δε ιησουσ 23 om το 24 **απο 26 τοις ανεμοις 28 ελθοντοσ αυτου | γαζαρηνων 29 προ καιρ. βασανισαι ημ. 32 απηλθαν 34 τω ιησου | ινα: οπωσ

22 ο δε ιησουσ ειπεν 25 προσελθοντ. οι μαθηται αυτου | σωσον ημασ 26 τοις ανεμοις 27 υπακου. αυτω 28 ελθοντι αυτω | γεργεσηνων 29 ιησουσ υιε | προ καιρ. βασανισαι ημ. 31 αποστ. ημ.: επιτρεψον ημιν απελθειν 32 εισ την αγελην των χοιρων | αγελη: add των χοιρων 34 εισ συναντησιν τω ιησου

IX.

¹ Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. ² καὶ ἰδὼν προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνῃσ βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· θάρσει τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ³ καὶ ἰδὼς τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖσ· οὗτος βλασφημεῖ. ⁴ καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· ἵνατί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαισ ὑμῶν; ⁵ τί γάρ ἐστιν εὐκώτερον, εἰπεῖν· ἀφίονται σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε περιπάτει; ⁶ ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆσ γῆσ ἀφίεναι ἁμαρτίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἐγερθεῖς ἄρον σου τὴν κλίνην καὶ πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁷ καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁸ ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖσ ἀνθρώποισ.

⁹ Καὶ παράγων ὁ ἰησοῦς εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελῶνιον, μαθθαῖον λεγόμενον. λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. ¹⁰ καὶ ἀνακειμένων ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἰδὼς πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ καὶ τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ἰδόντες οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ· διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹² ὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατρῶν ἀλλ' οἱ κακῶσ ἔχοντες. ¹³ πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν· ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοῦσ.

5 ^c αφιενται | ^b εγ. και 6 πορευου: ^c υπαγε 9 ^c ο ιησ. εκειθεν | ^b και λεγει 10 ^c και εγενετο ανακειμενου αυτου | ^b ελθοντες συνανεκ.

3 ειπαν 4 ιδων: ειδωσ 5 αφιενται | και περιπ. 6 εγειρε αρων | πορευου: υπαγε 9 ο ιησ. εκειθεν | και λεγει | ηκολουθησεν 10 κ. εγενετο αυτου ανακειμενου | και ιδου | ελθοντες συνανεκ. 12 ιατρου | αλλα

1 το πλοιον 2 αφεωνται σοι αι αμαρτ. σου 4 ινατι υμεις 5 αφεωνται σοι αι αμαρτ. | εγειραι και περ. 6 πορευου: υπαγε 8 εφοβ.: εθαυμασαν 9 ο ιησ. εκειθεν | ματθαιον | και λεγει | ηκολουθησεν 10 κ. εγενετο αυτου ανακειμενου | και ιδου | ελθοντες συνανεκ. 11 ελεγον: ειπον 12 ο δε ιησους | ειπ. αυτοις | ιατρου 13 ελεον | αλλ αμαρτ. εις μετανοιαν

14 Ὅτε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· διατί ἡμεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι νηστεύομεν, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. 16 οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα βράχουσ ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. 17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούσ· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλ' οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων προσελθὼν προσεκύνη αὐτῷ λέγων· ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. 19 καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 20 καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμαροῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. 21 ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. 22 ὁ δὲ στραφείς καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν· θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 23 καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ἔλεγεν· 24 ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. 25 ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς

14 νηστευομεν: ^b(*)? add πυκνα, ^cπολλα 15 ελευσοντ. usq νυμφιος ^a: *om
16 πληρωμα: ^b add αυτου 18 ^b εἰς προσελθων, ^c εἰς ελθων 20 ^c αιμορροουσα
21 ^b μονον αφωμαι 22 ^b ο δε ιησους 24 εἰδ. οτ. απεθ.: ^c om

14 ιωαννου 16 πληρωμα: add αυτου 17 μηγε: μη | αλλα βαλλουσιν 18 εἰς προσελθων | λεγων οτι 19 ηκολουθησεν 20 αιμορροουσα 21 μονον αφωμαι 22 ο δε ιησους 24 om εἰδοτ. οτ. απεθ.

14 νηστευομεν πολλα 16 πληρωμα: add αυτου 17 απολουνται | αλλα βαλλουσιν | αμφοτερα 18 ελθων | λεγων οτι 19 ηκολουθησεν 20 αιμορροουσα 21 μονον αφωμαι 22 ο δε ιησους επιστραφεις 23 λεγει αυτοις 24 om εἰδοτ. οτ. απεθ.

αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. ²⁶ καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὐτῆς εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

²⁷ Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κραυγάζοντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ δαυεὶδ. ²⁸ εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ δύο τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι ὑμῖν τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· ναὶ κύριε. ²⁹ τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ καὶ ἀνέφωθησαν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων· ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. ³¹ οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφῆμισαν αὐτὸν ἐν τῇ γῆ ἐκείνῃ.

³² Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαιμονιζόμενον. ³³ καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ. ³⁴ οἱ δὲ φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

³⁵ Καὶ περιῆγεν ὁ ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. ³⁶ ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρμυμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. ³⁷ τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· ³⁸ δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

28. ^c ελθοντι | δυο: ^c om | ^c ο ἰησοῦς | υμιν: ^a om, ^b rest, ^c om 30 ^c αυτων οι οφθ. 31 ^b εν ολη τη 34 εν ^b: ^c om 35 ^b και κηρυσσων | εν τω περ αυτω: ^b om

26 αυτησ: αυτη 27 om αυτω | κραζοντες | υιοσ 28 ελθοντι | προσηλθαν | δυο: om | ο ἰησοῦς | τουτο δυναμαι ειπε υμ. 30 ηνεωχθ. αυτων οι | **ενεβριμησατο 31 εν ολη τη 35 και κηρυσσων | εν τω περ αυτω: om

26 αυτησ: αυτη 27 κραζοντες | δαβιδ 28 ελθοντι | om δυο | ο ἰησοῦς | om υμιν 30 αυτων οι οφθ. | ενεβριμησατο 31 εν ολη τη 32 ανθρωπον κωφον 33 λεγοντες οτι 35 και κηρυσσων | om κ. ηκολουθ. αυτω 36 εσκυλμ.: εκλελυμενοι | ερριμμενοι

X.

¹ Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἰβ' μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. ² τῶν δὲ ἰβ' ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος σίμων ὁ λεγόμενος πέτρος καὶ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἰάκωβος ὁ τοῦ ζεβεδαίου καὶ ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ³ φίλιππος καὶ βαρθολομαῖος, θωμᾶς καὶ μαθθαῖος ὁ τελώνης, ἰάκωβος ὁ τοῦ ἀλφαίου, θαδδαῖος, ⁴ σίμων ὁ κανανίτης καὶ ὁ ἰούδας ὁ ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

⁵ Τούτους τοὺς ἰβ' ἀπέστειλεν ὁ ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς· εἰς ὄδον ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε· ⁶ πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ⁷ πορευόμενοι δὲ κηρῦσσετε λέγοντες ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁸ ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. ⁹ μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, ¹⁰ μὴ πήραν εἰς ὄδον μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ βῆβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. ¹¹ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε ἐν αὐτῇ τίς ἄξιός ἐστιν· κάκει μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. ¹² εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀπάσασθε αὐτὴν λέγοντες· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. ¹³ καὶ εἰάν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἄξια, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· εἰάν δὲ μὴ ἦ ἄξια, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. ¹⁴ καὶ ὅς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς

2 και sec: erasum 3 ^b και θαδδ. 4 ^b και ιουδ. ισκαρ. | ^b παραδιδου, ^c gurus παραδου 5 ^b παραγγ. αυ. λεγων | εθνων ^b: *om 8 νεκρ. εγ.: ^avel ^bom, ^c rest 9 μηδ. αργυρον ^b: *om 12 λεγοντες usq τουτω: ^b? et ^{ca} om, ^{cb} rest

1 sqq δωδεκα 2 ιωανης 3 και θαδδ. 4 καναναιος | και ιουδας 5 παραγγ. αυ. λεγων | σαμαρειτων 7 οτι: om 11 τις εν αυτη 12 λεγοντ. usq τουτω: om 13 ελθετω

1 sqq δωδεκα 2 και sec: om 3 ματθαιος | και λεββαιος ο επικληθεις θαδδαιος 4 και ιουδας ο (ς om) ισκ. 5 παραγγ. αυ. λεγων | σαμαρειτων 8 λεπρ. καθαρ. νεκρ. εγειρ. 10 αυτου: add εστιν 11 τις εν αυτη 12 λεγοντ. usq τουτω: om 13 ελθετω | εφ: προσ 14 ος εαν | εξω: om

οίκιασ ἢ πόλεωσ ἢ κώμησ ἐκείνησ ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν ἐκ τῶν ποδῶν ὑμῶν. ¹⁵ ἄμην λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆι σὸ- δόμων καὶ γῆι γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεωσ ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

¹⁶ Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶσ ὡσ πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡσ ὁ ὄφις καὶ ἀκέραιοι ὡσ αἱ περιστεραί. ¹⁷ προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶσ εἰσ συνέδρια, καὶ ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶσ· ¹⁸ καὶ ἐπὶ ἡγεμόνασ δὲ καὶ βασιλεῖσ ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰσ μαρτύριον αὐτοῖσ καὶ τοῖσ ἔθνεσιν. ¹⁹ Ὅταν δὲ παρα- δῶσιν ὑμᾶσ, μὴ μεριμνήσητε πῶσ ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε· ²⁰ οὐ γὰρ ὑμεῖσ ἐστέ οἱ λαλοῦντεσ, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸσ ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. ²¹ παραδώσει δὲ ἀδελφὸσ ἀδελφὸν εἰσ θάνατον, καὶ πα- τὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσουσιν τέκνα ἐπὶ γονεῖσ καὶ θανατώ- σουσιν αὐτούσ. ²² καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ το ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνασ εἰσ τέλος, οὗτοσ σωθήσεται. ²³ Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶσ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰσ τὴν ἐτέραν· ἀμην γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰσ πόλεισ τοῦ Ἰσραὴλ ἕωσ ἔλθῃ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ οὐκ ἔστιν μαθητῆσ ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, οὐδὲ δούλοσ ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ²⁵ Ἄρ- κετὸν τῷ μαθητῇ ἕνα γένηται ὡσ ὁ διδάσκαλοσ αὐτοῦ, καὶ ὁ δούλοσ ὡσ ὁ κύριοσ αὐτοῦ· εἰ τὸν οἰκοδεσπότην βεεζεβοῦλ ἐπεκαλέσαντο, πόσῳ μᾶλλον τοῖσ οἰκιακοῖσ αὐτοῦ. ²⁶ μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούσ· οὐδὲν γὰρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκα- λυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ²⁷ ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰσ τὸ οὐσ ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. ²⁸ καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπο τῶν ἀποκτενοντῶν

16 ^b οἱ οφ. 23 ^c εωσ ου 25 ^c επεκαλεσαν

14 η πολ. η κωμησ: η τησ πολ. | εκ: om 15 om γη see 16 οἱ οφεισ 21 το τεκνον^{beni} | επαναστησεται 23 του pr: om 24 αυτου pr: om 25 *τω οικο- δεσποτη et τοισ οικιακοισ | επεκαλεσαν 28 μη φοβεισθε: μ. φοβηθητε^{mai} | απο- κτεινοντων

14 η πολ. η κωμησ: η τησ πολ. | εκ: om 15 om γη see 16 οἱ οφεισ 19 παρα- διδωσιν | λαλησητε see: λαλησετε 23 ετεραν: αλλην | εωσ αν 24 αυτου pr: om 25 βεεζεβουλ | εκαλεσαν 28 μη φοβηθητε | αποκτεινοντων

τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείναι· φοβείσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γέννη. ²⁹ οὐχὶ δύο στρουθία ἄσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ³⁰ ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τριῶν κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημένοι εἰσίν. ³¹ μὴ οὖν φοβείσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. ³² πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ³³ ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι καὶ γὰρ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ³⁴ μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον εἰρήνην βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. ³⁵ ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, ³⁶ καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. ³⁷ ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ³⁸ καὶ ὁ οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ³⁹ ὁ εὐρῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν. ⁴⁰ ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, ὁ δὲ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστειλαντά με. ⁴¹ ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. ⁴² καὶ ὅς ἐάν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

XI.

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς διατάσσων τοῖς ἱερατοῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρῦσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

28 ^b καὶ τὴν ψυχ. 39 ο εὐρ. usq ἀπολ. αὐτ. καὶ ^a: *om 40 ο δε: ^c καὶ ο

28 φοβείσθε: φοβηθήτε^{ben et'bir} | το sec: om 32 ἐν τοῖς ουρ. 33 δ' αν: δε | ἐν τοῖς ουρ. 34 βαλ. εἰρη. ἐπι 36 οικοικοι^{ben^d} 37 καὶ ο φι. usq αξ.: *om 40 ο δε: καὶ ο 42 οσ αν

28 φοβηθήτε δε | om το sec 31 φοβηθήτε 33 αὐτον καγω 34 βαλ. εἰρη. ἐπι 40 ο δε: καὶ ο 41 ληψεται bis

2^ο Ο δὲ ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ
 χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ³ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ
 ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε τῷ ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε
 καὶ βλέπετε. ⁵ τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν,
 λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρον-
 ται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται, ⁶ καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐάν
 μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ⁷ τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ
 ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ ἰωάννου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν
 ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ⁸ ἀλλὰ
 τί ἐξήλθατε; ἄνθρωπον ἰδεῖν ἐν μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ
 τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων. ⁹ ἀλλὰ τί
 ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον
 προφήτου. ¹⁰ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἐγὼ ἀπο-
 στέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει
 τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ¹¹ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται
 ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ
 μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστίν.
¹² ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βα-
 σιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν.
¹³ πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως ἰωάννου ἐπροφή-
 τευσαν, ¹⁴ καὶ εἰ θέλετε δεῖξασθαι, αὗτός ἐστιν ἡλίας ὁ μελλῶν
 ἔρχεσθαι. ¹⁵ ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω. ¹⁶ τίτι δὲ ὁμοιώσω
 τὴν γενεάν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίῳ καθημένῳ ἐν ταῖς
 ἀγοραῖς, ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις ¹⁷ λέγουσιν· τῆλύσαμεν
 ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
¹⁸ ἦλθεν γὰρ ἰωάννης μῆτε ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγουσιν·

4 τω: ^b om 8 ^b ιδ. ἀνθρwp. | βασιλειων: ^c add εισιν 9 ^c ιδ. προφ.

2 ιωανης 4 om τω | ιωανει 6 os αν 7 ιωανου 8 ιδ. ἀνθρwp. 11 ιωανου
 12 ιωανου 13 ιωανου | **προφητ. 14 ηλειασ 15 om ακουειν 18 ιωανης

2 δια: δυο 4 τω: om 5 και νεκροι: om και 7 εξηλθετε 8 εξηλθετε ιδειν;
 ἀνθρwpον | μαλακοις: add ιματιοις | βασιλειων εισιν 9 εξηλθετε | ιδειν; προφητην
 10 ουτος γαρ 13 προφητευσαν 16 παιδαριοις εν αγοραις καθημ. και προσφω-
 νουσι τοις εταιροις αυτων 17 και λεγουσιν | εθρην. υμιν

δαιμόνιον ἔχει. ¹⁹ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τε-
λωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν· καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.

²⁰ Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖ-
σται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. ²¹ οὐαὶ σοι χοραζεῖν,
οὐαὶ σοι βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυ-
νάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ
καθήμενοι μετενόησαν. ²² πλὴν λέγω ὑμῖν, τύρῳ καὶ σιδῶνι
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. ²³ καὶ σὺ καφαρ-
ναοῦμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως ἄδου καταβιβασθήσῃ,
ὅτι εἰ ἐν σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί,
ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. ²⁴ πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον
ἔσται γῆ σοδόμων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

²⁵ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐξομ-
λογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι
ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐ-
τὰ νηπίοις. ²⁶ ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἐμ-
προσθέν σου. ²⁷ πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός, καὶ οὐδεὶς
ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τισ ἐπι-
γινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.
²⁸ δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ
ἀναπαύσω ὑμᾶς. ²⁹ ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε,
ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυ-
σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ³⁰ ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς καὶ τὸ
φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστίν.

21 ^cοπ βηθσαϊδα 24 ὑμιν: ^b add οτι, ^c del 27 ^b πατρ. μου 29 μαθετε:
^a add απ εμου

19 τελων. φιλ. | εργων: *τεκνων 20 βηθσαϊδ. 21 om καθημ. 21 sq *σει-
δωνι 23 μη: **η? | εως αδ. καταβηση 24 οτι γη σοδ. ανεκτ. εστ. 27 πατρ.
μου 29 μαθετ. απ εμου

19 τελων. φιλ. | εργων: τεκνων 20 βηθσαϊδ. 21 χοραζιν | om καθημενοι
23 καπερναουμ η εως του ουρ. υψωθεισα | εγενοντο | εμειναν 24 οτι γη σοδ. αν-
εκτ. εστ. 25 απεκρυψασ 26 εγεν. ευδοκ. 27 πατρ. μου 29 μαθετ. απ εμου|
πραος

ΧΠ.

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπεινάσαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχνας καὶ ἐσθίειν. ² οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν δαυεὶδ, ὅτε ἐπεινάσεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, οἷς οὐκ ἔξον ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ⁵ ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; ⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. ⁷ εἰ δὲ ἐγνώκατε τί ἐστίν· ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. ⁸ κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁹ Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ἐστὶ ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἐν, καὶ εἰάν πέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσας ἐγερεῖ αὐτό; ¹² πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου· ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. ¹³ τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιής. ¹⁴ ἐξελθόντες δὲ οἱ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ¹⁵ ὁ δὲ ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν αὐ-

11 ^b ενπεση 13 ^c τ. χει. σου, sed manus σου τ. χει.

1 σαββατοισ 4 ους: ο 10 θεραπευειν 11 εμπεση | κρατησει αυτο και εγερει 12 σαββατοις | υγιησ ως η αλλη

2 ειπον 3 δαβιδ | επεινασ. αυτος 4 εφαγεν 6 μειζων 7 ελεον 8 εστι και 10 ανθρ. ην την χειρα | θεραπευειν 11 εμπεση | κρατησει αυτο και εγερει 13 την χει. σου | αποκατεσταθη | υγιησ: add ως η αλλη 14 οι δε φαρισ. συμβ. ελαβ. κατ αυτ. εξελθοντ. 15 οχλοι πολλοι

τοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ¹⁷ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου ὃν ἠύδοκῃσεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγᾶσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ κάλαμον συνττριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν. ²¹ καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.

²² Τότε προσηγήθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. ²³ καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς δαυεὶδ; ²⁴ οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ βεεζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. ²⁵ εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. ²⁶ καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ²⁷ καὶ εἰ ἐγὼ ἐν βεεζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ²⁸ εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἐφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²⁹ ἢ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ; ³⁰ ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει με. ³¹ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἀμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ

18 ^b εἰς ον ηυδ. 22 αυτον ^c: *αυτους | ^c και λαλειν 25 ιδωσ (sic): ^b ιδων, ^c tuusus ιδωσ

18 ευδοκ. 22 προσηνεγκαν αυ. δαιμονιζομενον τυφλον κ. κωφον 29 αρπασαι | διαρπασει 30 οπι με 31 υμιν τοις ανθρ.

17 οπωσ πληρ. 18 εἰς ον ευδοκῃσεν 21 ἐν τω ονομ. 22 τον τυφλον και κωφον και λαλ. 23 δαβιδ 24 βεελζεβουλ 25 ειδ. δε ο ιησους 27 βεελζεβουλ | υμων εσονται. κριτ. 28 εγω εν πν. θεου 29 διαρπασει 30 οπι με 31 ουκ αφεθ.: add τοις ανθρωποις

ἀφεθήσεται. ³² καὶ ὃς εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐ μὴ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ³³ ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὰ δένδρον γινώσχετε. ³⁴ γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. ³⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁷ ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων καταδικασθήσῃ.

³⁸ Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινὲς τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ³⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλίστη σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ⁴⁰ ὥσπερ γὰρ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ γ' νύκτας. ⁴¹ ἄνδρες νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. ⁴² βασιλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον σολομῶνος ὧδε. ⁴³ ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται

32 ου μη: ^b videt ^c ουκ 36 ^b δωσουσιν, ^c αποδ.

32 αφεθησεται: *præter ουκ | ου μη αφεθη 33 γινωσκεται 35 ομη τα 37 και ε. τ. λο. σου 38 ομη και φαρισ. 40 τρεις νυκτ.

32 εαν: αν | ου μη: ουκ 33 γινωσκεται 35 αγαθ. θησαυρ.: add της καρδιας 36 ο εαν λαλησωσιν 37 και ε. τ. λο. σου 38 αυτω: ομη 40 τρεις νυκτ. 41 κνευεται 42 σολομωντος

δι' ἀνδρῶν τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει.
 44 τότε λέγει· εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω, ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ
 εὐρίσκει σχολάζοντα καὶ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 45 τότε
 πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
 πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται
 τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως
 ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ
 ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἰστήκεισαν ἔξω. 48 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ
 λέγοντι αὐτῷ· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελ-
 φοί μου; 49 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖραν ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
 εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· 50 ὅστις γὰρ ἂν
 ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου
 ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

XIII.

1 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς ἐκ τῆς οἰκίας
 ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. 2 καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν
 ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ
 πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἰστήκει. 3 καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς
 πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπει-
 ραι. 4 καὶ ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν,
 καὶ ἤλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. 5 ἄλλα δὲ ἔπεσεν
 ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἔξαν-

43 ^a vel ^b ζητων, sed restitutum ζητουν 44 ^a x. ελθον ευρισκει 46 αυτου sec: con^{del} et con^{rest} | εξω: ^a suppl: ζητουντες αυτω λαλησαι 47 ειπεν δε τισ των μαθητων αυτου ιδου η μητηρ σου και οι αδελφοι σου εξω ζητουσιν σε 49 χειραν: ^a χειρα αυτου

44 x. ελθον ευρισκει | και sec: om 46 ειστηκεισαν εξω ζητουντες αυτω λαλησαι 48 μου sec: ^aom 49 τ. χειρα αυτου XIII, 1 εκ: om 2 ειστηκει 3 σπειρειν 4 ελθοντα τα πε. κατεφ. 5 εξαντειλαν

44 επιστρεψ. εις τ. οι. μου | x. ελθον ευρισκει | και sec: om 46 ετι δε | ειστηκεισαν εξω ζητουντες αυτω λαλησαι. 47 ειπε δε τισ αυτω ' ιδου η μητηρ σου και οι αδελφοι σου εξω εστηκασι ζητουντες σοι λαλησαι 48 λεγοντι: ειποντι 49 τ. χειρα αυτου XIII, 1 εν δε τη | εκ: απο 2 εις το πλ. | ειστηκει 3 σπειρειν

έτειλεν δια τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆσ· ⁶ ἡλίου δὲ ἀνατειλαντος
 ἐκαυματίσθη, καὶ δια τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. ⁷ ἄλλα δὲ
 ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἐπνιξαν
 αὐτά. ⁸ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρ-
 πόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ λ'. ⁹ ὃ ἔχων ὦτα ἀκου-
 ἔτω. ¹⁰ καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· διατί ἐν
 παραβολαῖς αὐτοῖς λαλεῖς; ¹¹ ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὅτι ὑμῖν
 δεδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν,
 ἐκείνοις δὲ οὐ δεδοται. ¹² ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ
 περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ'
 αὐτοῦ. ¹³ δια τούτου ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες
 οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν.
¹⁴ καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία ἡσαίου ἡ λέγουσα·
 ἀκοῆ ἀκούετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ
 οὐ μὴ ἴδητε. ¹⁵ ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ
 τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
 ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκού-
 σωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσωμαι
 αὐτούς. ¹⁶ ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ
 τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν. ¹⁷ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ
 προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ
 εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ¹⁸ ὑμεῖς οὖν
 ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπειραντοσ. ¹⁹ παντὸς ἀκούοντος
 τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς
 καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ
 παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ ὃ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός
 ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων

9 ὦτα: ^c add ακουειν 10 ^b λαλεισ αυτοισ 15 ὠσιν sec: ^b add αυτων 18 ^c σπει-
 ροντοσ

6 τῆσ γῆσ 6 εκαυματωθη 7 απεπνιξαν 8 τριακοντα 10 λαλεισ αυτοισ 11 ει-
 πεν αυτοισ 13 *συκοσιν^{bent's} (-ουσιν^{mal}), **συνιωσιν 14 *ακουσατε | βλειψετε
 15 αυτων pr: om 16 om υμων sec 17 αμην γαρ | *om και δικ.

7 απεπνιξαν 8 τριακοντα 9 ὦτα: add ακουειν 10 ειπον | λαλ. αυτοισ 11 ει-
 πεν αυτοισ 14 αναπλ. επ αυτοισ | βλειψετε 15 αυτων pr: om | ιασωμαι 16 ακουει
 17 αμην γαρ | ειδον 18 σπειροντοσ

αὐτόν· ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθύς σκανδαλιζέται. ²² ὃ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου συνπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ ὃ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὅς δὲ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ρ', ὃ δὲ ξ', ὃ δὲ λ'.

²⁴ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἄγρῳ αὐτοῦ. ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπαρκεν ζιζάνια ἀνά μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. ²⁶ ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἄγρῳ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; ²⁸ ὃ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δούλοι λέγουσιν αὐτῷ· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; ²⁹ ὃ δὲ φησὶν· οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ³⁰ ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρα ἄχρι τοῦ θερισμοῦ, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἄγρῳ αὐτοῦ· ³² ὃ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ

22 αἰωνος: ^b add τουτου 25 ^b εἰσπείρειν 27 ^b om τα 30 ^b μεχρι, ^c rursus
αχρι | τω: ^b del, ^c rest 32 ^{cop} αυξηση, sed restitutum αυξηθη

23 εκατον | εξηκοντα | τριακοντα 24 αγρω εαυτου 25 εἰσπείρειν 27 om τα
28 om δουλοι | αυτω λεγουσιν 30 αχρι: εως | om τω | συναγετε

22 του αἰωνος τουτου | συμπνιγει 23 επ. την γην την καλην | συνιων |
εκατον etc 24 σπειροντι 25 εσπειρε 28 ειπον αυτω 29 εφη 30 μεχρι

κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ³³ ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὅλον.

³⁴ Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλησεν αὐτοῖς· ³⁵ ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

³⁶ Τότε ἀφείσ τούσ ὄχλους εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ σπεῖρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ³⁸ ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ³⁹ ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπεῖρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντελεῖα αἰῶνος ἐστὶν, οἱ δὲ θεριστὰὶ ἄγγελοί εἰσιν. ⁴⁰ ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ⁴¹ ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βάλλουσιν αὐτούς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁴³ τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν· ὁ ἔχων ὥτα ἀκουέτω. ⁴⁴ ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἀνθρώπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν

34 ^c ουκ ελαλει 35 ησαιου: ^b om | κοσμου: ^b del, ^c rest 36 ^c φρασον ημιν 39 ο δε θερισμ. παρ εστιν ^a: ^oom | ^c του αιωνος 42 ^{cop} βαλουσιν 43 ^c ωτα ακουειν 44 ^b ομοια δε | εν τω αγρω ^a: ^oom

32 κατασκηνοιν 33 om λεγων 34 ου. ελαλει 35 om ησαιου | om κοσμου 36 ηλθεν| προσηλθον 39 εστιν ο σπειρ. αυτα 41 τ. αγγελ. αυτου 42 βαλουσιν 44 om παντα

33 om λεγων 34 ουκ ελαλει 35 om ησαιου 36 ηλθεν | οικιαν ο ιησους | φρασον ημιν 37 ειπεν αυτοις 39 του αιωνος 40 του αιων. τουτου 41 τους αγγ. αυτου 42 βαλουσιν 43 ωτα ακουειν 44 παλιν ομοια | παντ. οσ. εχ. πωλει

ἀγρὸν ἐκεῖνον. ⁴⁵ πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοῦσ μαργαρίτας· ⁴⁶ εὐρῶν δὲ ἓνα πολῦτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. ⁴⁷ πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνη βληθείση εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούση· ⁴⁸ ἦν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλλον. ⁴⁹ οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριούσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, ⁵⁰ καὶ βάλλουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁵¹ συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί. ⁵² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδοσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

⁵³ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρην ἐκεῖθεν. ⁵⁴ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ⁵⁵ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ σίμων καὶ Ἰούδας; ⁵⁶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσὶν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ⁵⁷ καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

45 ^b ἀνθρώπῳ ἐμπορῳ 48 ^b καὶ ἐπὶ τ. αἰγ. καθισ., sed ^c rest φρίορα | ^b ἐβαλον
50 ^b βαλοῦσιν 54 πατρίδα ^a vel ^b: ^a ἀντιπατρ. 55 ἰωαννης: ^a ἰωσηφ

48 ἐβαλον 50 βαλοῦσιν 52 ^{**} λέγει 55 ἰωαννης: ἰωσηφ 57 ὁ δε ἰησοῦς |
om ἰδία

45 ἀνθρώπῳ ἐμπορῳ 46 ὁσ εὐρῶν ἓνα 48 ἀγγεῖα | ἐβαλον 50 βαλοῦσιν
51 λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· συνήκατε | ναὶ κυριε 52 εἰς τὴν βασιλείαν 54 ἐκ-
πληττεσθ. 55 οὐχὶ ἡ μητ. | ἰωαννης: ἰωσηφ 57 ὁ δε ἰησοῦς | ἰδ. πατρίδι:
πατρ. αὐτοῦ

XIV.

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, ² καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ἰωάννης ὁ βαπτιστής, αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ ὁ γὰρ ἡρώδης κρατήσας τὸν ἰωάννην ἔδωκεν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο διὰ ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα φιλιππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ⁴ ἔλεγεν γὰρ ἰωάννης· οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. ⁵ καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ γενεσίῳ δὲ γενομένοις τοῦ ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρρεσεν τῷ ἡρώδῃ, ⁷ ὅθεν μετὰ ὅρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσῃται. ⁸ ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· δὸς μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ⁹ καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ¹¹ καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ¹² καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτόν, καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. ¹³ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζοὶ ἀπὸ τῶν πόλεων.

¹⁴ Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ ὄψιας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν

3 ^a ἔδωκεν αὐτὸν | ^c ἔδωκεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλ. καὶ ἀπέθ. 4 ^c ἰωάννης αὐτῷ
10 ^c τὸν ἰωάννην 12 αὐτοῦ sec: ^cost del et ^cost rest | ^b ἔθαψ. αὐτό

1 τετραρχῆς 2 ἰωάννης | ^a οἱμ δια τοῦτ. 3 τότε κρατήσας | ἰωάννην | ἐν τῇ
φυ. 4 ὁ ἰωάννης αὐτῷ 5 ὅτι: ^a ἐπει 7 μεθ ὅρκου | ὁ ἀν 9 λυπηθεῖς ὁ βα. δια τοὺς
12 αὐτοῦ sec: οἱμ 13 πεζῇ 15 προσῆλθον

1 τετραρχῆς 3 ἔδωκεν αὐτὸν κ. ἐθετο ἐν φυλ. 4 αὐτῷ ὁ ἰωάννης. 6 γενεσίῳ δὲ
γενομένων 7 μεθ ὅρκου 12 τὸ σῶμα καὶ ἔθαψ. αὐτό 13 καὶ ἀκούσας | πεζῇ 14 ἐξ-
ελθὼν ὁ Ἰησοῦς | ἐπ αὐτοῦ 15 οἱ μαθ. αὐτοῦ

ο τόπος καὶ ἡ ὥρα παρηλθεν ἤδη· ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς χώρας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. ¹⁷ οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε ἄρτους εἰ μὴ πέντε καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· φερέτε μοι ὧδε αὐτούς. ¹⁹ καὶ ἐκέλευσεν τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, καὶ λαβῶν τοὺς εἴ ἄρτους καὶ τοὺς β' ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. ²¹ οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

²² Καὶ ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. ²³ καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι· ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. ²⁵ τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ²⁶ ἰδόντες δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι φάντασμα ἐστίν, καὶ ἀπο τοῦ φόβου ἔκραξαν. ²⁷ εὐθύς δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ²⁸ ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ πέτρος εἶπεν· εἰ σὺ εἶ, κύριε, κέλευσόν με ἔλθειν πρὸς σε ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν· ἔλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου

15 χώρας: ^c κωμασ 16 ^c ο δε ιησους 17 ^c ει μ. πε. αρτ. 22 ^b και ευθεωσ 23 και: ^a add απολυσας τους οχλους 26 ^a οι δε μαθηται ιδοντες 27 ^a ο ιησους αυτους

15 ηδ. παρηλθ. | om ουν | εις τ. κωμασ 16 ο δε ιησους 17 ει μ. πε. αρτ. 19 ^a κελουσατε, ^{**} κελουσασ | om και sec | πεντε ει δυο 22 και ευθεωσ | μαθητ. αυτου | εις πλοι. 23 και: add απολυσας τους οχλους 24 μεσ. τ. θα. ην: σταδιους πολλους απο της γης απειχεν 26 οι δε μαθηται ιδοντες 27 ο ιησους αυτους 28 δε ο πε. ειπ. αυτω | κυρ. ει συ ει

15 ηδ. παρηλθ. | om ουν | εις τ. κωμασ 16 ο δε ιησους 17 ει μ. πε. αρτ. 18 αυτους ωδε 19 κελουσασ | επι τους χορτους | πεντε ει δυο 22 και ευθεωσ ηναγκ. ο ιησους τ. μα. αυτου 23 και: add απολυσας τους οχλους 25 απηλθε πρ. αυ. ο ιησους | επ. της θαλασσης 26 και ιδοντ. αυ. οι μαθηται | επ. την θαλασσαν 27 ευθεωσ | αυτοις ο ιησους 28 κυρ. ει συ ει | πρ. σε ελθ.

πέτροσ περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ἐλθεῖν. ἦλθεν οὖν πρὸς τὸν ἰησοῦν· ³⁰ βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενοσ καταποντίξεσθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε, σῶσόν με. ³¹ εὐθυσ δὲ ο ἰησοῦσ ἐκτείνασ τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰσ τί ἐδίστασασ; ³² καὶ ἀναβάντων αὐτῶν εἰσ τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ο ἄνεμοσ. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντεσ· ἀληθῶσ θεοῦ υἱόσ εἷ.

³⁴ Καὶ διαπεράσαντεσ ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰσ γεννησαρέτ. ³⁵ καὶ ἐπιγνόντεσ αὐτὸν οἱ ἄνδρεσ τοῦ τόπου ἀπέστειλαν εἰσ ὅλην τὴν περιχώρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντασ τοῦσ κακῶσ ἔχοντασ, ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο ἐσώθησαν.

XV.

¹ Τότε προσέρχονται τῷ ἰησοῦ ἀπὸ ἱεροσολύμων φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖσ λέγοντεσ· ² διατί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰσ χεῖρασ ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεῖσ εἶπεν αὐτοῖσ· διατί ὑμεῖσ παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ⁴ ὁ γὰρ θεόσ ἐνετείλατο λέγων· τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ· ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ⁵ ὑμεῖσ δὲ λέγετε· ὅσ ἂν εἴπη τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελθῆσ, οὐδέν ἐστιν, οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ· ⁶ καὶ ἠκυρώσατε τὸν νόμον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ⁷ ὑποκριταί, καλῶσ ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν

29 ^c om ἦλθ. οὖν XV, 3 ^c διατι και 4 ενετ. λεγ.: ^{ca} ειπεν, ^{cb} ενετ. λε. 5 ουδ. εστιν: iam ^avel^b om 6 νομον: ^{ca} λογον, ^{cb} γαρσις νομ.

29 ὕδατα και ἦλθεν 30 ^{**}τ. αν. ισχυρον 31 ευθεωσ 35 τ. τοπ. εκεινου 36 ^oom αυτον | διεσωθησαν XV, 3 διατι και 4 ενετ. λεγ.: ειπεν 5 om ουδ. εστ. | τιμησει 6 τον λογον

29 ο πετροσ | om ἦλθεν οὖν 30 τ. ανεμ. ισχυρον 31 ευθεωσ 32 εμβαντων 33 πλοιοσ : add ελθοντεσ 34 ἦλθ. εἰσ τὴν γῆν γενν. 35 τ. τοπ. εκεινου 36 διεσωθησαν XV, 1 οσ απο ιερ. γραμμ. κ. φαρισ. 2 τασ χει. αυτων 3 διατι και 4 τ. πατερ. σου 5 om ουδ. εστ. | και ου μη | πατ. αυτου: add η την μητερα αυτου 6 την εντολην του 7 προφητευσε

ἦσαί τας λέγων· ⁸ ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁹ μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίᾳ ἐντάλματα ἀνθρώπων. ¹⁰ καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· ἀκούετε καὶ συνίετε· ¹¹ οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ ἄφετε αὐτοῦς· ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολήν. ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ¹⁷ οὐπὼ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κακείνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ²⁰ ταῦτά ἐστὶν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτους χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²¹ Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τύρου καὶ σιδῶνος. ²² καὶ ἰδοὺ γυνὴ χαναναία ἀπὸ τῶν ὄριων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραξεν λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε υἱὲ δαυεὶδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. ²⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα

11 ^c om τουτο pr 14 ^{ca} τυφλοι εισ. οδηγ. τυφλων, sed ^{cb} ut* 18 ἐξέρχεται usq καρδιασ ^a: *om 22 ^c ἐκραξεν

11 ου το ερχομενον | om τουτο pr 12 ειπαν: λεγουσιν 14 τυφλ. εισ. οδηγ. 15 αυτω ειπεν 17 ου νοειτε | το εισερχομενον | om τον 19 πορνειαι 22 εκραξεν | υιοσ

8 εγγιζει μοι ο λαοσ ουτ. τω στοματι αυτων και τοισ χει. μ. τι. 11 om τουτο pr 12 οι μαθητ. αυτου ειπον α. 14 τυφλοι: add τυφλων 15 την παρ. ταυτην 16 ο δε ιησοσ 17 om τον 19 πορνειαι 22 εκραυγασεν αυτω λεγ. 23 ηρωτων

τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ²⁵ ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁷ ἡ δὲ εἶπεν· ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυριῶν αὐτῶν. ²⁸ τότε ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

²⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς τυφλοὺς κυλλοὺς κωφοὺς καὶ ἐτέρους πολλοὺς, καὶ ἔριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς, ³¹ ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν Ἰσραήλ. ³² ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς εἶπεν· σπλαγγνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας γ' προσμένουσί μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολύσαι αὐτοὺς νήστις οὐ θέλω, μὴ ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ καὶ παραγγείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ³⁶ ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ³⁷ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισ-

25 ° προσεκυνησεν 32 ° εἶπεν αυτοῖς 36 ° om δυο

27 om γαρ 30 χωλ. κυλλ. τυφλ. κωφ. | ἐριψαν 31 τοὺς οὐλοὺς | βλέποντας θαυμάσαι | λαλοῦντας: ἀκουοντας κυλλοὺς υγιεῖς | ἐδοξασαν 32 τοὺς μα. αὐτοῦ | om ἡδη | ἡμεραι τρεις | νηστεις | μηποτε 34 εἶπον 36 om δυο 37 και το περ. τ. κλ. ησαν

30 χωλ. τυφλ. κωφ. κυλλ. | ἐριψαν | αὐτοῦ: τοῦ ἰησοῦ 31 τοὺς οὐλοὺς | λαλοῦντας: add κυλλοὺς υγιεῖς | και pr: om | ἐδοξασαν 32 τ. μαθ. αὐτοῦ εἶπ. αὐτοῖς | τρεις | νηστεις | μηποτε 33 οἱ μαθ. αὐτοῦ 34 εἶπον 35 και ἐκελευσε τοῖς οὐλοῖς 36 και λαβων | om δυο | και ευχαρ.: om και | ἐδωκε τ. μαθ. αὐτοῦ

σεῦον τῶν κλασμάτων ἐπτά σφυρίδας πλήρεις. ³⁸ οἱ δὲ ἐσθίων-
τες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ τετρακισχίλιοι χωρὶς παιδίων καὶ γυ-
ναϊκῶν. ³⁹ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
ἦλθεν εἰς τα ὄρια μαγαδάν.

XVI.

¹ Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδδουκαῖοι πειράζον-
τες ἐπηρώτων αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδείξαι αὐτοῖς.
² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ³ γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς
σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ ση-
μεῖον ἰωνᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

⁴ Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους
λαβεῖν. ⁵ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· ὁράτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύ-
μησ τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων. ⁶ οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν
ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ⁷ γνοῦς δὲ ὁ ἰησοῦς
εἶπεν· τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ
ἔχετε; ⁸ οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν
πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ⁹ οὐδὲ τοὺς ζ'
ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε;
¹⁰ πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ
ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων. ¹¹ τότε συν-
ῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων
καὶ σαδδουκαίων, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν φαρισαίων
καὶ σαδδουκαίων.

39 ^c μαγεδαν XVI, 1 ^c καὶ οἱ σαδδ. | ^{ca} ηρωτησαν, ^{cb} επηρωτων 9 ουδ.
μνημον. ^c: *om 12 ζυμ. τ. φα. κ. σα.: ^c ζυμ. των αρτων | ^c α. τ. διδαχης

38 ἦσαν ὡς τετρακ. ἀνδρ. χω. γυν. κ. παιδ. XVI, 1 επηρωτησαν 4 επιζητει:
αιτει 5 λαβ. αρτ. 6 ειπ. αυτοις 10 επτα | σφυριδας 12 ζυμ. τ. φα. κ. σαδδ.:
ζυμ. των αρτων | τ. διδαχης τ. σαδδουκ. κ. φαρισ.

38 ἦσαν τετρακ. ἀνδρ. χω. γυν. κ. παιδ. 39 μαγδαλα XVI, 1 επηρωτησαν
2 αυτοις: add οψιασ γενομενης λεγετε· ευδια, πυρραζει γαρ ο ουρανος· ³ και πρωι·
σημερον χειμων, πυρραζει γαρ στυгнаζων ο ουρανος. υποκριται· το μεν προσωπον
του ουρανου γινωσκετε διακρινειν, τα δε σημεια των καιρων ου δυνασθε; 4 ιωνα
του προφητου 5 οι μαθ. αυτου 6 ειπ. αυτοις 8 ειπ. αυτοις | ουκ ελαβετε
10 επτα 11 αρτου | ειπ. υμ. προσεχειν απο 12 ζυμ. τ. φα. κ. σαδδ.: ζυμ. του
αρτου | αλλ απ. τ. διδαχης

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη καισαρίας τῆς φιλιππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· τίνα οἱ ἄνθρωποι εἶναι λέγουσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 οἱ δὲ εἶπον· οἱ μὲν ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ ἠλίαν, ἕτεροι δὲ ἱερεμίαν ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. 15 λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 16 ἀποκριθεὶς δὲ σίμων πέτρος εἶπεν· σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριστος εἶ, σίμων βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλὰ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 καὶ γὰρ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τὴν γῆν ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ χριστός. 21 ἀπὸ τότε ἤρξατο ἰησοῦς χριστὸς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμαῖν αὐτῷ λέγων· ἰλεῶς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. 23 ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

24 Τότε ὁ ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. 25 ὅς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν

13 ^c λεγουσ. εν. 19 ^c τας κλεισ | ^c δησησ επι της γης 20 ^c ησους ο χριστ. 21 ησ. χριστ.: ^{ca} om, ^{cb} ο ησους 23 ^c ει μου

13 καισαρειασ | λεγ. οι α. εν. 14 ειπαν | αλλ. δε: οι δε | ηλειαν 17 οτι: *om^{bent12} | αλλ | om τοις 19 * * και δω. | ο αν δησησ επι της γης 20 * τοτε επιτιμησεν 21 * * om χρ. | δεικνυναι 22 ηρξ. ε. α. λεγ.: λεγει αυτω επιτιμων 24 ο ησ.: *om^{bir}, *ησ.^{mai}

13 καισαρειασ | τινα με | λεγ. οι ανθρ. εν. 14 ιωαννην 17 και αποκριθ. | βαρ ιωνα | αλλ 19 και δωσω | τας κλεισ | δησησ επι της γης 20 τοις μα. αυτου | ησους ο χριστος 21 ο ησους δεικν. | απελθ. εις ιεροσολ. 23 σκ. μου ει 25 γαρ αν

αὐτοῦ ἔνεκεν ἔμοῦ, εὐρήσει αὐτήν. ²⁶ τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, εἰὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ²⁷ μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

XVII.

¹ Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν πέτρον καὶ τὸν ἰάκωβον καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτούς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. ² καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. ³ καὶ ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς μωϋσῆς καὶ ἡλίας συνλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ. ⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπεν τῷ ἰησοῦ· κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ μωϋσεῖ μίαν καὶ ἡλείᾳ μίαν. ⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. ⁷ καὶ προσῆλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν· ἐγένθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ⁸ ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ ἰησοῦν αὐτὸν μόνον. ⁹ καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων· μηδεὶς εἴπητε τὸ ὄραμα

26 εαν: ^{ca} οταν, ^{cb} εαν 27 τ. εργ.: ^c την πραξιν 28 βασ. αυτου: ^c δοξη του πατρος αυτου

27 τ. εργ.: την πραξιν XVII, 1 om τον θεο | καθ ιδ. 4 σκην. τρεις | μιαν ηλια 8 *αυτον ιησουν, **τον ιησ.

26 ωφελειται 27 τ. εργα: την πραξιν 28 οτι: om | εστηκοτων XVII, 1 om τον θεο | ιωαννην 3 ωφθησαν | μωσησ | ηλιασ | μετ αυτ. συλλαλουντ. 4 ποιησωμεν | μωση | μιαν ηλια 5 αυτ. ακουετ. 6 επεσον 7 κ. προσελθων ο ιη. ηψατο αυτ. και ειπ. 8 τον ιησ. μονον 9 εκ: απο

ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹⁰ καὶ ἐπηρώ-
τησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέ-
γουσιν ὅτι ἡλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς ὅτι ἡλείας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. ¹² λέγω
δὲ ὑμῖν ὅτι ἡλείας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ’
ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
μέλλει πάσχειν ὑπ’ αὐτῶν. ¹³ τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ
ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

¹⁴ Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος
γονυπετῶν αὐτόν ¹⁵ καὶ λέγων· ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σελή-
νιαζεται καὶ κακῶς ἔχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ
πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ¹⁶ καὶ προσήνεγα αὐτόν τοῖς μαθηταῖς
σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ¹⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε
μεθ’ ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτόν
ᾧδε. ¹⁸ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ
τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ἀπὸ τῆς ὄρας ἐκείνης. ¹⁹ τότε
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ κατ’ ἰδίαν εἶπαν· διατί
ἡμεῖς οὐκ ἔδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς·
διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε
πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μετὰβα ἐν-
θεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.

²² Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς
ὁ ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας

17 ^c τότε αποκριθ. ο ἰησοῦς ειπ. 20 αδυν. υμιν: ^{cb} add τουτο δε το γενοσ
ουκ εκβαλλεται ει μη εν προσευχη και νηστεια

9 εκ νε. εγερθη 10 οι μαθ. αυτου 11 ομ αυτοις οτι 12 εποι. εν αυτω
15 κυριε ελεησ. | *μου τ. υι. μου 16 ηθυνασθησαν 17 αποκρ. δε ο ιησοῦς ειπ. ω
18 εθεραπ. ο παις 19 καθ | ειπον | εδυνηθημεν

10 οι μαθ. αυτου | ηλιαν 11 ο δε ιησοῦς | ομ οτι | ηλιασ | ερχεται πρω-
τον 12 ηλιασ | εποι. εν αυτω 13 ιωαννου 14 ελθοντων αυτων 15 κυριε
ελεησ. | κακ. πασχει 17 αποκριθεισ δε ο ιησοῦς ειπ. ω | εσομ. μ. υμων 18 εθε-
ραπ. ο παις 19 ειπον 20 ο δε ιησοῦς ειπεν αυτ. | απιστιαν | μεταβηθι εντευ-
θεν | αδυν. υμιν: add ²¹ τουτο δε το γενοσ ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη
και νηστεια 22 αναστρεφομενων

ἀνθρώπων, ²³ καὶ αποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγεροθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

²⁴ Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς καφαρναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ διδραχμα λαμβάνοντες τῷ πέτρῳ καὶ εἶπον· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ διδραχμα; ²⁵ λέγει· ναί. καὶ εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτόν ὁ ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ, σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ ὁ δὲ ἔφη· ἀπο τῶν ἀλλοτρίων. εἰπόντος δὲ· ἀπο τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἄραγε ἐλευθεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί. ²⁷ ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίζωμεν αὐτούς, πορευθεῖς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκείνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

XVIII.

¹ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν ³ καὶ εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ εἰσελθῆτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ⁵ καὶ ὅς ἐὰν δέξῃται παιδίον ἐν τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. ⁶ ὅς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ονικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. ⁷ οὐαί

24 ^c εἶπαν | ^c τα διδραχμ. 25 ^{ca} ελθοντα, ^{cb} εἰσελθ.

23 ἀναστησεται 24 εἶπαν | τα διδρ. 25 ελθοντα | ἀπο τινος 26 om ο δε εφ. απ. τ. ἀλλοτρ. 27 σκανδαλισωμεν XVIII, 1 εν εκ. δε 5 εν παιδ. τοιουτ.

24 καπερναουμ | τα διδρ. 25 εἰσελθοντα: οτε εἰσηλθεν 26 ο δε υπε εφη αυτω: λεγει αυτω ο πετροσ· ἀπο τ. ἀλλ. εφη αυτω 27 σκανδαλισωμεν | εἰς την θαλασσ. XVIII, 2 προσκαλ. ο ἰησοου 4 ταπεινωση 5 παιδ. τοιουτου εν 6 ἐπι τον τραχ.

τῆ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ελθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἐρ-
χεται. ⁸ εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούσ σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε
αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν
ζωὴν κυλλὸν ἢ χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βλη-
θῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. ⁹ καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδα-
λίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοι ἐστὶν μον-
όφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ¹⁰ ὁρᾶτε μὴ καταφρονή-
σητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι
αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πα-
τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ¹² τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τι-
νι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῆ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ
ἀφείσ τὰ ἐνενηκονταεννέα πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;
¹³ καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ'
αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανη-
μένοις. ¹⁴ οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν
οὐρανοῖς ἵνα ἀπολήται ἓν τῶν μικρῶν τούτων. ¹⁵ ἐὰν δὲ ἀμαρ-
τήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε ἔλεγεσον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ
αὐτοῦ μόνου· ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.
¹⁶ ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σεαυτοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο,
ἵνα ἐπὶ στόματός δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθῆ πᾶν ῥῆμα.
¹⁷ ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς
ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώ-
νησ. ¹⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
δεδεμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται

8 ἐξελε: ^c εκκοψον 12 ^a τα ενεν. επι τα ορη 18 αν: ^b et ^c εαν

7 οσι εστιν | τω ανθρ. εκεινω 8 ἐξελε: εκκοψον 9 σκανδαλει 10 αυτων
εν τω ουρανω 12 συχ. αφησει τ. ε. προβατα επι τα ορη και πορ. 14 θελημ. εμ-
προσθεν του 16 παρ. ετ. ε. η δυ. μετ. σου | δυ. μαρτ. η τρ. 17 ειπε 18 οσα αν
θησ. | δεδεμ. εν ουρανω | οσ. εαν λυσ.

7 τω ανθρ. εκεινω 8 ἐξελε: εκκοψον | αυτα | χωλ. η κυλλ. 10 ουρανοισ: add
¹¹ ηλθε γαρ ο υιος του ανθρωπου σωσαι το απολωλοσ 12 εννενηκ. επι τα ορη 13 εν-
νενηκ. 14 θελημα εμπροσθεν του | εν: εις 15 αμαρτ. εις σε | υπαγε και 16 μετα
σου | δυ. μαρτ. η τρ. 17 ειπε 18 δεδεμ. εν τω ουρανω | οσα εαν λυσ.

λελυμένα ἐν οὐρανῷ. ¹⁹ πάλιν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσουσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὐ ἐὰν αἰτήσωνται, αὐτοῖς γενήσεται παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²⁰ οὐ γάρ εἰσιν δύο ἢ γ' συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

²¹ Τότε προσελθὼν ὁ πέτρος εἶπεν· κύριε, ποσάκις ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμέ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; ²² λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά. ²³ διὰ τοῦτο ὠμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἤθελεσεν συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ²⁴ ἄρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναῖρειν, προσηνέχθη εἰς αὐτῷ ὀφειλέτης πολλῶν ταλάντων. ²⁵ μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ αποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πρᾶθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. ²⁶ πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. ²⁷ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνιον ἀφήκεν αὐτῷ. ²⁸ ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων· ἀπόδος εἰ τι ὀφείλεις. ²⁹ πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ³⁰ ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, καὶ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως ἀποδοῦναι τὸ ὀφειλόμενον. ³¹ ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· οἱ δὲ ἐλθόντες διεσάφησαν

20 ου *et c: b οπουvid | η b: *om 21 c προσελθ. αυτω 24 c αυτω εισ οφ. μυριων τα. 26 c ο δουλ. εκεινος 29 και: c add παντα 30 c αλλα απελθ. 31 ουν: ca δε, cb ουν | ca γεινομενα, cb τωσους γεν.

19 παλιν αμην | γενησ. αυτ. 20 τρεις 21 ειπεν αυτω | ο αδ. μου εισ εμε 22 αλλα 24 προσηχηθη | μυριων ταλ. 25 παιδ.: τεκνα | οσα εχει 26 om κυριε 27 om εκεινου | δανειον 28 om εκεινος 30 αλλα απελθ. 31 αυτου οι συνδ. | οι δε: και

18 λελυμ. εν τω ουρ. 19 δυο υμων συμφωνησωσιν | γενησ. αυτ. 20 τρεις 21 προσελθ. αυτω 24 αυτω εισ | μυριων ταλ. 25 ο κυριος αυτου | τ. γυν. αυτου x. τ. τεκνα 26 σοι αποδωσω 27 δανειον 28 αποδος μοι οτι 29 αυτου: add εισ τους ποδας αυτου | και: add παντα 30 αλλα (εc αλλ) απελθ. | εως ου 31 ιδοντ. δε | οι δε: και

τῆ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. ³³ τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκα σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· ³³ οὐκ ἔδει καὶ σέ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς ἀγάγῳ σέ ἠλέησα; ³⁴ καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρεδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. ³⁵ οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

XIX.

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετήρην ἀπὸ τῆς γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. ³ καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; ⁵ καὶ εἶπεν· ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ⁶ ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολύσαι; ⁸ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς ὅτι μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. ⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπι

34 αὐτῶ: ^{cop}del, ^{cop}rest XIX, 3 ^o ἐξεστ. ἀνθρώπω 7 ^b μωυσησ

34 εἰς ἀποδω XIX, 3 om οι 4 ποιησας: κτισας 5 κολληθησεται 6 σαρξ μια 7 μωυσησ | ἀπολυσ. αὐτην 8 om ο ἰησ. 9 om οτι | μη ε. πορν.: παρεκτος λογου πορνειασ

31 αὐτῶν 33 καὶ ἐγώ 35 ἐπουρανιος | ὑμῶν: add τα παραπτωματα αὐτῶν XIX, 3 λεγοντ. αὐτῶ | ἐξεστιν ἀνθρώπω 4 εἶπεν αὐτοις 5 ἕνεκεν 6 σαρξ μια 7 ἀπολυσ. αὐτην 8 om ο ἰησ. | μωυσησ 9 εἰ μη ἐπι πορνεια

πορνία καὶ γαμήσι ἄλλην, μοιχᾶται. ¹⁰ λέγουσιν οἱ μαθηταί· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ ὅσους δεδοται. ¹² εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιτίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνοχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνοχίσαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. οὐκ ἀδύνατον εἶναι χωρεῖν χωρεῖτω.

¹³ Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ εἰσελθεῖν πρὸς ἐμέ· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹⁵ καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. ¹⁶ καὶ ἰδοὺ εἰς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν· διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς. ¹⁸ ποῖας; φησὶν. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, ¹⁹ τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁰ λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα ταῦτα ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· εἰ θέλεις τέλει γενέσθαι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ,

10 ^c λεγουσ. αυτω | ει ^b videt ^c: *om 12 ^c εισ. γαρ ευν. 18 ου μοιχ. ου κλεψ. *: *om 20 ^{cb} εφυλαξ. εκ νεοτητος μου 21 ^c τελ. ειναι

9 om και γαμ. αλλ. | μοιχεται: ποιει αυτην μοιχευθησαι, και ο απολελυμενην γαμησας μοιχεται 10 λεγουσ. αυτω 11 om τουτον 12 εισιν γαρ ευν. | *δυνομενος 14 om αυτοις | προσ με 15 τ. χ. αυτοις 16 ποιησω ινα σχω ζ. αι. 17 εισ: suprascriptum | τηρει 18 λεγει αυτω ποιασ | ειπεν: εφη 20 ταυτ. παντ. 21 εφη: λεγει | τελ. ειναι | τοις πτωχοις | εν ουρανοισ

9 μοιχεται: add και ο απολελυμενην γαμησας μοιχεται 10 λεγ. αυτω οι μαθ. αυτου 12 εισι γαρ ευν. 13 προσηνεχθη 14 om αυτοις | προσ με 15 αυτοις τας χειρ. 16 προσελθ. ειπ. αυτω | διδασκ. αγαθε | ποιησω ινα εχω ζω. αιων. 17 τι με λεγεις αγαθον; ουδεις αγαθ. ει μη εισ ο θεος | εισελθ. εισ τ. ζω. 18 λεγει αυτω ποιασ 19 πατερα: add σου 20 εφυλαξαμη εκ νεοτητος μου 21 τελ. ειναι

καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ²² ἀκούσασ δὲ ὁ νεανίσκος ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. ²³ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ²⁴ πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρήματος ραφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²⁵ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ²⁶ ἐμβλέψας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ δυνατὰ πάντα. ²⁷ τότε ἀποκριθεὶς ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ²⁸ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι υμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε καὶ αὐτοῖ ἐπὶ ἑπτὰ θρόνους, κρίνοντες τὰς ἑπτὰ φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. ²⁹ καὶ πᾶς ὅστις ἀφήκεν ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκα τοῦ ἔμου ὀνόματος, ἕκαστονταπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ πολλοὶ δὲ ἔσονται ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ πρῶτοι ἔσχατοι.

XX.

¹ Ὁμοία γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῃ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα

24 ^c τρυπηματος 25 ^a ακουσ. δε 26 παρ. ανθρ. ^a: *om 29 αγρουσ: ^aadd η οικιασ

22 ο νεαν. τον λογον τουτον | χρηματα πολλ. 24 om οτι | ραφ. διελθειν | ασελθειν εἰς τὴν 25 ακουσ. δε 26 παντ. δυν. 28 καθησ. και υμεις | bis δωδεκα 29 αφηκεν: add οικιασ η | om η γυναικα | ενεκεν | πολλαπλασιονα 30 πρωτ. εσχ. και εσχ. πρωτ.

22 ο νεαν. τον λογον 23 δυσκολ. πλουσ. 24 om οτι | τρυπηματος | ραφ. διελθειν | τ. θεου εἰσελθειν 25 ακουσ. δε οἱ μα. αυτου 26 παντ. δυν. 28 παλιγγενεσια | καθησεσθε και υμεις | bis δωδεκα 29 οστισ: οσ | αφηκεν: add οικιασ η | ενεκεν τ. ονομ. μου 30 πρωτ. εσχ. και εσχ. πρωτ.

αὐτοῦ. ³ καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ⁴ καὶ ἐκεῖνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ ὃ ἐὰν ᾗ δίκαιον δώσω ὑμῖν. ⁵ οἱ δὲ ἀπήλθον. πάλιν δὲ ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἑνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα. ⁸ ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος τὸν μισθόν, ἀρχάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνά δηνάριον. ¹⁰ ἐλθόντες δὲ οἱ πρώτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνά δηνάριον καὶ αὐτοί. ¹¹ λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου ¹² λέγοντες· οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσουσ αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν· ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηνάρου συνεφώνησάς μοι; ¹⁴ ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. ¹⁵ ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι; ¹⁶ οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρώτοι, καὶ οἱ πρώτοι ἔσχατοι.

¹⁷ Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς ἰβ' κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ἑδῶ εἶπεν αὐτοῖς· ¹⁸ ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται

6 ἐξελθων corr^a vel^a ex ἐξηλθεν 7 ουδεις: ^a add ημας

4 om μου 5 om δε sec? 7 ουδεις ημας 8 αποδος αυτοις 9 ελθοντ. δε 10 και ελθοντ. | πλειον | om το 12 ημιν αυτοις 13 αυτων ενι ειπ. | ουκ αδ. 14 δε: εγω 15 om η pr | η sec: *ει 17 μελλων δε αναβαινειν ιησουσ | τ. δωδεκα μαθητας | καθ

3 περι την τρ. 4 καιεινοις | om μου 5 om δε sec | ενατην 6 ενδ. ωραν | εστωτας αργουσ 7 ουδεις ημας | αμπελωνα: add και ο εαν η δικαιον ληψεσθε 8 αποδος αυτοις 10 κ. ελ. και αυτοι ανα δη. 12 λεγοντες οτι | ημιν αυτοις 13 ειπ. ενι αυτων | ουκ αδ. 15 ποιησ. ο θελω | η sec: ε^ο ει 16 εσχατοι: add πολλοι γαρ εισι κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι 17 τ. δωδεκα μαθητας | και post οδω ρον

τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινουῦσιν αὐτὸν εἰς θάνατον, ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

²⁰ Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνούσα καὶ αἰτουσά τι παρ' αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· εἶπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἰς ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ²² ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα. ²³ λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. ²⁴ καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ²⁵ ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἶδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ²⁶ οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, ²⁷ καὶ ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δούλος· ²⁸ ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

²⁹ Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ ἱεριχῶ ἠκολούθησεν ὄχλος πολὺς. ³⁰ καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι ἰησοῦς παράγει, ἐκραζαν λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, ἰησοῦ υἱὲ δαυεὶδ. ³¹ ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπή-

19 και quart: * vel *suppl 24 ^c ακουσι. δε 26 ^c εστω υμων διακ. 29 ^a ηκολουθ. αυτω

18 om εις θανατον 19 αναστησεται 20 απ αυτου 21 λεγ. αυτω: η δε ειπεν 22 μελλω πειν 23 η εξ 24 ηγανακτησαν 25 κατακυριευσουσιν 26 ουτ. εστιν | οσ αν θε. μεγ. εν υμ. 27 θε. ειν. υμων πρ. | εστω 29 ιεριχω | ηκολουθ. αυτω 30 κυριε ελ. ημ. υιοσ δα.

18 αυτ. θανατω 19 αναστησεται 21 δεξι. σου | om σου pr 22 πινειν: add και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι 23 και λεγει | πιασθε: add και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε | ευωνυμ. μου 24 ηγανακτησαν 26 ουχ ουτ. δε | εστω υμων διακ. 27 οσ εαν | εστω 29 ηκολουθ. αυτω 30 ελ. ημ. κυριε υιοσ δαβιδ

σωσιν· οί δέ πολλῶ μαλλον εκραξαν λεγοντες· κύριε, ελεησον ημας, υιε δαυειδ. ³² και στας ιησουσ εφωνησεν αυτους και ειπεν· τι θελετε ποιησω υμιν; ³³ λεγουσιν αυτω· κύριε, ινα ανοιγωσιν οί οφθαλμοί ημων. ³⁴ σπλαγχνισθεισ δε ο ιησουσ ηψατο των οφθαλμων αυτων, και ευθεωσ ανεβλεψαν και ηκούθησαν αυτω.

XXI.

¹ Και οτε ηγγισαν εις ιεροσολυμα και ηλθεν εις βηθφαγη προς το οροσ των ελαιων, τότε ο ιησουσ απεστειλεν β' μαθητασ ² λεγων αυτοισ· πορευεσθε εις την κωμην την κατεναντι υμων, και ευθυσ ευρησετε ονον δεδεμενην και pawλον μετ' αυτησ· λυσαντες αγαγετε μοι. ³ και εαν τισ υμιν ειπη τι, ερειτε οτι ο κυριουσ αυτου χρειαν χει· ευθυσ δε αποστελει αυτους. ⁴ τουτο δε γεγονεν ινα πληρωθη το ρηθεν δια του προφητου λεγοντοσ· ⁵ ειπατε τη θυγατρι σιων· ιδου ο βασιλευσ σου ερχεται σοι πραυσ και επιβεβηκωσ επι ονον και επι pawλον υιον υποζυγιου. ⁶ πορευθεντες δε οί μαθηται και ποιησαντες καθωσ προσεταξεν αυτοισ ο ιησουσ, ⁷ ηγαγον την ονον και τον pawλον, και επεθηκαν επ' αυτων τα ιματα, και εκαθισαν επανω επ' αυτων. ⁸ ο δε πλειστος οχλοσ εστρωσαν εαυτων τα ιματα εν τη οδω, αλλοι δε εκοπτον κλαδουσ απο των δενδρων και εστρωσαν εν τη οδω. ⁹ οί δε οχλοι οί προαγοντες αυτον και οί ακολουθουντες εκραζον λεγοντες· ωσαννα τω υιω δαυειδ, ευλογημενοσ ο ερχομενοσ εν ονοματι κυριου, ωσαννα εν τοισ υψιστοισ. ¹⁰ και

32 ^c θελετε ινα 34 αυτων ^a: *αυτου XXI, 1 ^c ηλθον 5 υιον: ^avel^b del, ^c rest 7 ^aτα ιμα. αυτων | ^c επεκαθισαν | επ αυτων: ^c αυτον 8 εστρωσαν sec: ^c εστρωννουν

31 πο. μαλλ.: μειζον | υιοσ 34 ηψ. αυτ. των ομματων XXI, 1 ηλθον | *βηθφαγη | προσ: εις | τοτε ιησουσ | δυο μαθ. 2 ευθεωσ | αγετε 3 αυτων χρ. 4 τουτ. δε ολον 6 συνεταξεν 7 επεκαθισεν | om επ sec 8 εστρωσ. sec: εστρωννουν

31 οι δε μειζον εκραζον | ελεη. ημ. κυρ. υιοσ δαβιδ 33 ανοιχθωσιν ημ. οι οφθ. 34 ανεβλ. αυτων οι οφθαλμοι XXI, 1 ηλθον | δυο μαθ. 2 πορευθητε | απεναντι | ευθεωσ 3 αυτων χρ. | ευθεωσ 4 τουτο δε ολον 5 om επι sec 7 επεθηκ. επανω αυτ. τα ιμα. αυτων | επεκαθισεν (s^c -σαν) | om επ sec 8 εστρωσ. sec: εστρωννουν 9 om αυτον

ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστὶν οὗτος; ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης ἰησοῦς ὁ ἀπὸ ναζαρέθ τῆς γαλιλαίας. ¹² καὶ εἰσῆλθεν ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐξέβαλεν πάντα τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς, ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον ληστῶν. ¹⁴ καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ¹⁵ ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν, καὶ τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ δαυεὶδ, ἠγανάκτησαν ¹⁶ καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε· ἐκ στόματος νηπιῶν καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ¹⁷ καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν εἰς βηθανίαν, καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.

¹⁸ Πρωτῷ δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπεινάσεν. ¹⁹ καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν ἐν αὐτῇ εἶ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένοιτο εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. ²⁰ καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ; ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. ²² καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.

²³ Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ δι-

10 ^c εἰσελθόντος 12 ἰησοῦς: ^{con}το ἰησ. sed o rursus deletum 17 ἐξῆλθεν: * add εἶω τῆς πολεως 18 ^c πρωτῶς δ. ἐπαναγῶν 19 οὐδεν: * add ευρεν

10 εἰσελθόντος 16 οτι εκ 17 ἐξηλθ. ἐξω τῆς πολεως 18 ** ἐπαναγῶν 19 οὐδεν ευρεν | ου μηκετι | γενηται:

10 εἰσελθόντος 11 ἰησ. ο προφητ. | ναζαρετ 12 ο ἰησοῦς | ἱερον: add του θεου 13 ἐποιησατε 15 οτι τουσ sec | δαβιδ 16 εἶπον | οτι εκ 17 ἐξηλθ. ἐξω τῆς πολεως 18 πρωτῶς δ. ἐπαναγῶν 19 οὐδεν ευρεν | γενηται 23 ἐλ-
θοντι αυτω

δάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ ἐγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιῶ· ²⁵ τὸ βάπτισμα τὸ ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς λέγοντες· ²⁶ ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσι τὸν ἰωάννην. ²⁷ καὶ ἀποκριθέντες τῷ ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιῶ. ²⁸ τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα β'. προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω· ὕστερον μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. ³⁰ προσελθὼν δὲ τῷ ἐτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. ³¹ τίς ἐκ τῶν β' ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν· ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ³² ἦλθεν γὰρ ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. ³³ ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὠρυξεν [ἐν] αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ

25 ἦν ^c: *η 28 ^c καὶ προσελθ. 29 ^c ὑστερ. δε 30 ^c δευτερω | ο δ. απ. ειπ. ^c: *om 31 ^c οτι οι 33 εν ^c: *om | ^c εξεδото

24 καγω bis | παρ: εν 25 ιωανου 26 ιωαννη 27 ειπον | ο ιησ.: καὶ αὐτος 28 δυο τεκνα | καὶ προσελθ. | ἀμπελ. μου 29 ου θελ. etc: εγω κυριε· καὶ ουκ ἀπῆλθεν 30 δευτερω | εγω κυρ. etc: ου θελω· ὑστερον μεταμεληθεῖς ἀπῆλθεν 31 δυο | ο ὑστερος | οτι οι 32 ιωανησ | ουδε μετεμελ.

24 καγω bis 25 om το sec 26 εχ. τ. ιω. ωσ προφ. 27 ειπον | ο ιησ.: καὶ αὐτος 28 δυο | καὶ προσελθ. | ἀμπελ. μου 29 ὑστερ. δε 30 καὶ προσελθ. τω δευτερω 31 δυο | λεγουσ. αυτω | οτι οι 32 πρ. υμ. ιωανν. 33 ανθρωπ. τισ | εξεδото

απεδήμησεν. ³⁴ ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστει-
 λεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς
 καρποὺς αὐτοῦ. ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους
 αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.
³⁶ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων,
 καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς
 αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.
³⁸ οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν
 ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κλη-
 ρονομίαν αὐτοῦ. ³⁹ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐβαλον ἔξω τοῦ ἀμ-
 πελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ⁴⁰ ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
 λῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκεῖνοις; ⁴¹ λέγουσιν αὐτῷ·
 κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται
 ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν
 τοῖς καιροῖς αὐτῶν. ⁴² λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέ-
 γνωστε ἐν ταῖς γραφαῖς· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-
 μῶντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίῳ
 ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; ⁴³ διὰ
 τοῦτο λέγω ὑμῖν, ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ
 δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. ⁴⁴ καὶ ὁ πεσὼν
 ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λυ-
 μήσει αὐτόν. ⁴⁵ ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι
 τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· ⁴⁶ καὶ
 ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον, ἐπεὶ εἰς προ-
 φήτην αὐτὸν εἶχον.

XXII.

¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐ-
 τοῖς, λέγων· ² ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βα-

36 και pr: ^c om 42 ^c κυρίου 43 ^c αὐτης 46 ^c τοὺς οὐλοὺς XXII, 1 εν ^a: *om

36 om και pr 39 ἐξεβαλον 42 παρ. κυρίου 43 οτι ἀρθησεν. | καρπ. αὐτης
 45 και ακουσ. 46 τοὺς οὐλοὺς

36 om και pr 38 κατασχωμεν 39 ἐξεβαλον 41 εκδωσεται 42 παρ. κυρίου
 43 οτι ἀρθησεν. | καρπ. αὐτης 45 και ακουσαντ. 46 τοὺς οὐλοὺς | ἐπειδη ως
 προφ. XXII, 1 ειπ. αυτ. εν παραβ.

σιλει, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ³ καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ελθεῖν. ⁴ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἶπατε τοῖς κεκλημένοις· ἴδου τὸ ἄριστόν μου ἡτοιμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. ⁵ οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον; ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· ⁶ οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ⁷ ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψασ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπόλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. ⁸ τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· ⁹ πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσοις ἐὰν εὔρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. ¹⁰ καὶ ἐξελθόντες οἱ δούλοι ἐκείνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντα οὓς εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφῶν ἀνακειμένων. ¹¹ εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. ¹² καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφίμωθη. ¹³ τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις· δῆσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹⁴ πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

¹⁵ Τότε πορευθέντες οἱ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν. ¹⁶ καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν ἡρωδιανῶν λέγοντας· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώ-

11 εἶδεν: ^c add ἐκεῖ 15 ελαβον ^c: *om | ^c παγιδευσ. εν λογω

5 οσ μεν 10 παντας οσοις | νυμφων: ** γαμος 11 εἶδεν ἐκεῖ 15 παγιδ. εν λογω

4 ητοιμασα 5 ο δε εις την 7 ακουσας δε ο βασιλ. 9 οσοις αν 10 παντας οσοις | νυμφων: γαμος 11 εἶδεν ἐκεῖ 13 ειπ. ο βασιλ. | εκβαλ. αυτον: αρατε αυτον και εκβαλετε 15 παγιδ. εν λογω 16 λεγοντες

πων· ¹⁷ εἶπέ οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον καί-
 σари ἢ οὐ; ¹⁸ γνοῦς δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· τί
 με πειράζετε, ὑποκριταί; ¹⁹ ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ
 κῆνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. ²⁰ καὶ λέγει αὐτοῖς·
 τίνοσ ἢ εἰκῶν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; ²¹ λέγουσιν· καίσαρος.
 τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ
 τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²² καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες
 αὐτὸν ἀπῆλθον.

²³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον σαδδουκαῖοι λέγοντες
 μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν ²⁴ λέγοντες· διδά-
 σκαλε, μωσῆς εἶπεν· ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμ-
 βρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει
 σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁵ ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί,
 καὶ ὁ πρῶτος γήμασ ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφή-
 κεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁶ ὁμοίως καὶ ὁ
 δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. ²⁷ ὕστερον δὲ πάντων
 ἀπέθανεν ἡ γυνή. ²⁸ ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνοσ τῶν ἑπτὰ ἔσται
 γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. ²⁹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε, μὴ εἰδότεσ τὰσ γραφὰσ μηδὲ τὴν
 δύναμιν τοῦ θεοῦ. ³⁰ ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσι οὔτε
 γαμίζονται, ἀλλ' ὡσ ἄγγελοι θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσίν. ³¹ περὶ
 δὲ τῆσ ἀναστάσεωσ τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρηθὲν ὑμῖν
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντοσ· ³² ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸσ ἀβραάμ καὶ θεὸσ
 ἰσὰκ καὶ θεὸσ ἰακώβ; οὐκ ἔστιν θεὸσ νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. ³³ καὶ
 ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

³⁴ Οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺσ σαδδου-
 καίουσ, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, ³⁵ καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἐξ
 αὐτῶν νομικὸσ πειράζων αὐτόν· ³⁶ διδάσκαλε, ποία ἐντολή με-

23 ^c om και pr | ^c προσηλθ. αυτω σαδδ. οι 32 ^c ισαακ

22 απηλθαν 23 om και pr | προσηλθ. αυτω 24 μωυσησ 29 αποκριθ. δε
 30 γαμουσιν | om θεου 32 ο θε. ισαακ κ. ο θε. ιακ. | ο θε. νεκρ.

21 λεγουσιν αυτω 23 om και pr | προσηλθ. αυτω σαδδ. οι λεγ. 25 γαμησασ
 27 απεθ. και η 28 εν τ. ουν αναστ. 29 αποκριθ. δε 30 γαμουσιν | εκγαμιζον-
 ται | του θεου | εν ουρανω 32 ο θε. ισαακ κ. ο θε. ιακ. | ο θεοσ θεοσ νεκρ. 35 πειρ.
 αυτ. και λεγων

γάλη ἐν τῷ νόμῳ; ³⁷ ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὄλῃ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὄλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὄλῃ τῇ διανοίᾳ σου. ³⁸ αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. ³⁹ δευτέρα ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ⁴⁰ ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.

⁴¹ Συνηγμένων δὲ τῶν φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς ⁴² λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνας υἱὸς ἐστίν; λέγουσιν αὐτῷ· δαυεὶδ. ⁴³ λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν δαυεὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ κύριον αὐτόν, λέγων· ⁴⁴ εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου. ⁴⁵ εἰ οὖν δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; ⁴⁶ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνησ τῆσ ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

XXIII.

¹ Τότε ὁ ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ² λέγων· ἐπὶ τῆσ μωϋσέωσ καθέδρασ ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι. ³ πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. ⁴ δεσμεύουσιν δὲ φορτία μεγάλα βαρέα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινήσαι αὐτά. ⁵ πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλα-

37 ^c ολ. τη καρδ. 39 ^c δευτερ. δε | ^c ολος ο νομος XXIII, 3 ^c ποιησατ. και τηρειτε

37 ολη ψυχη^{ma1} 39 ομοιωσ absque αυτη | ολος ο νομος 42 του δαυ. 43 καλ. αυτ. κυρ. 45 κυρ. αυτ. καλ. ^{bentl} 46 * * ηδυνατο XXIII, 1 τοτε ιησους 3 οσα αν | ποιησ. και τηρειτε 4 φορτ. βαρεα και δυσβαστακτα

37 ο δε ιησους ειπεν αυτω | ολ. τη καρδ. 38 εστ. πρωτη και μεγαλη 39 δευτ. δε 40 ολος ο νομος κ. οι πρ. κρεμανται 42 του δαβιδ 43 κυριον αυτον καλει 44 ειπ. ο κυριος | υποποδιον 46 αυτω αποκριθ. XXIII, 2 μωσσεωσ 3 οσα αν | υμ. τηρειν τηρειτε και ποιειτε 4 δεσμ. γαρ φορτ. βαρεα και δυσβαστακτα | αυτοι δε τω: τω δε 5 πλατυν. δε

κτῆρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα, ⁶ φιλοῦσι δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δεῖπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων βραβεί. ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε βραβεί· εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ καθηγητῆς, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. ⁹ καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος. ¹⁰ μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ καθηγητῆς ὁ χριστός. ¹¹ ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται διάκονος. ¹² ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. ¹³ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσερχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. ¹⁵ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. ¹⁶ οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ οἱ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· ὅς ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἐστὶν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. ¹⁷ μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάσας τὸν χρυσόν; ¹⁸ καὶ ὅς ἂν ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἐστὶν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. ¹⁹ τυφλοί, τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; ²⁰ ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· ²¹ καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· ²² καὶ ὁ

6 ^c τας πρωτοκλισιας 8 υμ. δε μ. κλ. ραββ. ^a: *om | καθηγητης: ^{ca} διδασκαλος, ^{cb} gursus καθηγ. 13 ^a ουαι δε 16 οι pr: erasmus

8 υμων ο διδασκαλος 10 εις γαρ etc: οτι καθηγ. υμ. εστ. εις 11 υμ. εστ. υμων 13 ουαι δε 16 om οι pr 19 μωροι και τυφλοι

5 τα κρασπ. των ιματιων αυτων 6 φιλουσ. τε 7 ραββι ραββι 8 ραββι | ο καθ. ο χριστος 9 ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις 10 υμων εστιν 11 υμ. εστ. υμων 13 ουαι δε | εισελθειν: ^s add ¹¹ ουαι υμιν γραμματεισ και φαρισαιοι υποκριται, οτι κατεσθιετε τας οικιας των χηρων και προφασει μακρὰ προσευχομενοι· δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα, ^s vero eadem (sed ουαι δε υμιν) ante v. 13 (ουαι υμιν) hab 16 om οι pr 17 ο αγιαζων 18 ος εαν 19 μωροι και τυφλοι

ὁμόσασ ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. ²³ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κάκεινα μὴ ἀφεῖναι. ²⁴ ὀδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. ²⁵ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. ²⁶ φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρὸν. ²⁷ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις· ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὠραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὅστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. ²⁸ οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. ²⁹ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ³⁰ καὶ λέγετε· εἰ ἡμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. ³¹ ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. ³² καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ³³ ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; ³⁴ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε· ἐξ αὐτῶν καὶ μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ³⁵ ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς

24 οἰ: *? del, c? rest 26 εκτος c: *εντος 27 c οτινεσ εξωθεν 34 εξ αυτ. και: c και εξ αυτ. 35 c οπως αν | παν c: *om

23 *αφηκατε | ταυτα δε 24 om οἰ 26 *αυτου 27 ομοιαζετε | οτινεσ εξωθεν 30 αυτων κοινωνοι 32 *πληρωσετε 34 εξ αυτ. και: και ε. α.

23 τον ελεον | αφιεναι 27 οτινεσ εξωθεν 28 μεστ. εστ. 30 ημεν bis 34 και εξ αυτων αποκτ. | και εξ αυτ. μαστ. 35 εκχυνομενον

γῆσ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος ζαχαρίου, ὃν ἐφρονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ³⁶ ἄμην λέγω ὑμῖν, ἤξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. ³⁷ ἱερουσαλήμ ἱερουσαλήμ, τοὺς προφῆτας ἀποκτείνουσα καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάγειν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ³⁸ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ³⁹ λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπάρτι ἕως ἂν εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὄνοματι κυρίου.

XXIV.

¹ Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάιν αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ³ καθήμενου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρουσ τῶν ελαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ καθ' ἰδίαν λέγοντες· εἰπέ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος; ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁵ πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὄνοματί μου λέγοντες· ἐγὼ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁶ μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοᾶς πολέμων· ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω ἐστὶν τὸ τέλος. ⁷ ἐγεγρήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται σεισμοὶ καὶ λιμοὶ κατὰ τόπους. ⁸ πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὧδίνων. ⁹ τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν

35 ζαχαρίου: ^{cb} add υἱοῦ βαραχίου 37 ^c ἡ αποκτείνουσα τ. προφ. | ^e ἐπισυναγαγεῖν | ^c τα νοσσ. εαυτῆς XXIV, 2 πάντα: videtur *omisisse et ^a supplesse

35 ζαχαρίου υἱοῦ βαραχίου 36 πάντα ταυτα 37 ἡ αποκτείνουσα τ. προφ. | ἐπισυναγαγεῖν | *om αυτῆς 38 om ἐρημος XXIV, 1 απο: εκ 7 ἐπι ἔθνος | λιμ. κ. σεισμ.

35 ζαχαρίου υἱοῦ βαραχίου 37 ἡ αποκτείνουσα τ. προφ. | ἐπισυναγαγεῖν | ἐπισυναγ. ὄρνις | τα νο. εαυτῆς XXIV, 1 ἐπορ. απο τ. ἱερ. 2 ο δε ἰησοῦς εἰπ. | παντ. ταυ. | οσ ου μη κατ. 3 κατ | και τῆς συντ. 6 δεῖ γαρ πάντα 7 ἐπι ἔθνος | λιμοι και λοιμοι και σεισμοι

καὶ ἀποκτενοῦσιν υμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁰ καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν εἰς θλίψιν. ¹¹ καὶ πολλοὶ ψευδοπροφηταὶ ἐγερθήσονται καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. ¹² καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ¹³ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ¹⁴ καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἦξει τὸ τέλος. ¹⁵ ὅταν οὖν ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ρηθὲν διὰ δανιήλ τοῦ προφήτου ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ¹⁶ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη, ¹⁷ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἄραι τὸ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁸ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστεψάτω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁹ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ²⁰ προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτω. ²¹ ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, ὅσα οὐκ ἐγένετο ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. ²² καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. ²³ τότε εἴαν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. ²⁴ ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφηταὶ, καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα, ὥστε πλανηθῆναι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ²⁵ ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν. ²⁶ εἴαν εἴπωσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶν, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμίοις, μὴ πιστεύσητε. ²⁷ ὥσπερ γὰρ

9 ^c ὑπο παντων των 15 ουν: ^c δε 17 το: ^c τα 22 εκολοβ. sec: ^c κολοβωθησονται 26 ^{cb} εαν ουν

9 ὑπο παντων των 10 παραδωσουσιν και μεισησουσιν αλληλους 11 πλανησ. πολλ. 14 εν ολη τη οικουμενη 15 *εστωσ 16 επι: εισ 17 αραι τα 21 ου γεγονεν 22 εκολοβ. sec: κολοβωθησονται 23 *πιστευετε, **πιστευητε 24 σημ. μεγαλα | πλανησαι 26 εαν ουν | ταμειοις

9 ὑπο παντων των (5^c om των) 10 παραδωσουσι και μεισησουσιν αλληλους 11 πλανησ. πολλ. 14 εν ολη τη οικουμενη 15 5^c εστωσ 17 καταβαινετω αραι τι 18 τα ιματια 20 εν σαββατω 21 ου γεγονεν 22 εκολοβ. sec: κολοβωθησονται 24 σημ. μεγαλα | πλανησαι 26 εαν ουν | ταμειοις

ἡ ἀστραπή ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁸ ὅπου ἐὰν ᾦ τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί. ²⁹ εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ³⁰ καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ, καὶ κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ³¹ καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν δ' ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. ³² ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν. ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς τὸ θέρος. ³³ οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁴ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρελθῆ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως πάντα ταῦτα γένηται. ³⁵ περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατὴρ μόνος. ³⁶ ὅσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ³⁷ ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, ³⁸ καὶ

28 οπου ^a videt ^c: *που | ^c το πτωμα 30 ^c και τοτε κοψ. 31 ^c επισυναξουσιν 32 τα: *vel^a suprl 34 γενηται: ^c add ο ουρανος και η γη παρελευσονται οι δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν 36 ουδ. ο υιος: ^{ca} vidom, sed rursus restituta 37 του υιου ^c: *om 38 ^c και γαμουντες

28 το πτωμα 29 εκ: απο 30 και τοτε κοψ. 31 σαλπ. φωνησ μεγ. | επισυναξουσιν | τεσσαρων 32 **γινωσκεται 33 παντ. ταυτ. 34 οτι ου μη | εως αν | γενηται. ³⁵ ο ουρανος και η γη παρελευσεται οι δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν 37 ωσπ. γαρ 38 ημερ. εκειναισ | γαμισκοντες

27 εσται και 28 οπου γαρ | το πτωμα 29 εκ: απο 30 εν τω ουρ. | και τοτε κοψοντ. 31 σαλπ. φωνησ μεγ. | επισυναξουσιν | τεσσαρων | εως των ακρ. 33 παντ. ταυτ. 34 εως αν | γενηται. ³⁵ ο ουρανος και η γη παρελευσονται, οι δε λογοι μου ου μη παρελθωσι 36 και της ωρας | om ουδε ο υιος | ο πατ. μου μο. 37 εσται και 38 ωσπερ | εκγαμίζοντες

οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἤλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἤρην ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ⁴⁰ τότε ἔσονται δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἰς παραλαμβάνεται καὶ εἰς ἀφίεται. ⁴¹ δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. ⁴² γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ἡμέρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποία φυλακῆ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἶασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. ⁴⁵ τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. ⁴⁷ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁸ ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτοῦ· χρονίζει μου ὁ κύριος, ⁴⁹ καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους ἑαυτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνη μετὰ τῶν μεθυόντων· ⁵⁰ ἦξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, ⁵¹ καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

XXV.

¹ Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου. ² πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ

40 ^c δυο εσοντ. 48 ^c δουλ. εκεινος

39 εσται η παρ. 43 διορυγναι 45 κατεστησεν | οικετειασ 48 δουλ. εκεινος | αυτου 49 εαυτου: αυτου XXV, 1 λαμπ. εαυτων

40 δυο εσοντ. | ο εια bis 41 μυλωνι 42 ποια ωρα 43 διορυγναι 44 η ωρα ου δοκειτε 45 κατεστησεν | ο κυριος αυτου ε. τ. θεραπειασ α. τ. διδοναι 46 ποιουντ. ουτ. 48 δουλ. εκεινος | αυτου | ο κυρ. μου ελθειν 49 οση εαυτου | εσθιειν δε και πινειν XXV, 1 απαντησιν 2 ησαν εξ αυτων φρον. και αι (5^c οση) πεντ. μωραι

πάντε φρόνιμοι· ³ αἱ γὰρ μωραί, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· ⁴ αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν· ⁵ χρονίζοντες δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθειδον· ⁶ μέσση δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν· ⁷ τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν· ⁸ αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννονται· ⁹ ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· μήποτε οὐκ ἄρκησθι ὑμῖν καὶ ἡμῖν, πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς· ¹⁰ ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα· ¹¹ ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· ¹² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς· ¹³ γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν· ¹⁴ ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ¹⁵ καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως· ¹⁶ πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἤργασατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα· ¹⁷ ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο· ¹⁸ ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὠρυξεν γῆν καὶ ἐκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ· ¹⁹ μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἐρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν· ²⁰ καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι

16 ° πορευθ. δε | ° εἰργασ. | ἐποι.: ° ἐκέρδησεν 17 ° ὡσαυτως καὶ

3 τ. λαμπ. αυτων 4 αγγειοις 6 εγενετο 8 ειπαν 9 ουκ: ου μη | ημιν κ. υμιν 16 ἐποι.: ἐκέρδησεν | οπι ταλ. σοο 17 ὡσαυτως καὶ 20 πεντ. τάλαντα λαβ.

3 αιτινες μωρ. | τ. λαμπ. αυτων 4 αγγειοις αυτων | λαμπ. αυτων 6 ο νυμφ. ερχεται | απαντησ. αυτου 7 λαμπ. αυτων 9 ημιν κ. υμιν | πορευ. δε 13 ὡραν: εδδ εν η ο υιοσ του ανθρωπου ερχεται 16 πορευθ. δε | εἰργασατο 17 ὡσαυτ. και | ἐκερδ. και αυτοσ 18 ὡρυξ. εν τη γη κ. απεκρυψε 19 χρονον πολυν | μετ αυτ. λογ. 20 πεντ. τάλαντα λαβων

Η. Τ. Γ.Ζ. ΟΟΨΙΔΙΣ ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗΣ

5

παρεδωκασ, ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦσ πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² προσελθὼν καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπεν· δύο τάλαντά μοι παρεδωκασ, ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα. ²³ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦσ πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²⁴ προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι ἀνθρώπος αὐστηρὸς εἶ, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρασ, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκορπίσασ· ²⁵ καὶ φοβηθεῖς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ²⁶ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκορπίσασ; ²⁷ ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύρια μου τοῖς τραπεζεῖταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμόν σὺν τόκῳ. ²⁸ ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ²⁹ τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁰ καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ³¹ ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· ³² καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, ³³ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἐναντίων αὐτοῦ. ³⁴ τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ

22 ^c προσελθ. δε και 27 ^c το αργυριον 32 ^c αφοριει

22 om λαβων | ειπεν: add κυριε 23 πιστοσ ησ 24 οτι σκληροσ ει ανθρ. 32 αφοριει | εριφιων 33 δεξι. αυτου | om αυτου

20 εκερδησα: add επ αυτοισ 21 εφη δε 22 προσελθ. δε και | ειπεν: add κυριε | εκερδ. επ αυτοισ 24 οτι σκληροσ ει ανθρ. 27 ουν σε | το αργυριον | τραπεζιταισ 29 απο δε του μη 30 εκβαλλετε 31 π. οι αγιοι αγγ. 32 συναχθησεται | αφοριει 33 δεξι. αυτου | om αυτου

κατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ³⁵ ἐπέινασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην καὶ συναγάγετέ με, ³⁶ γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην καὶ ἤλθατε πρὸς ἐμέ. ³⁷ τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; ³⁸ πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; ³⁹ πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴¹ τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ⁴² ἐπέινασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ⁴³ ξένος ἦμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ, ἀσθενῆς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. ⁴⁴ τότε ἀποκριθήσονται αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἠδικονήσαμεν σοι; ⁴⁵ τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴⁶ καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

XXVI.

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς πάντα τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ² οἴδατε ὅτι μετὰ δύο

43 γυμν. κ. ο. περιεβ. c: *om 44 c και αυτοι | ουκ ηδικονησαμεν: sic, page correctum

36 προσ με 37 ειδαμεν 39 ασθενοντα 40 *om των αδελφ. μου 41 πορευεσθε απ 42 *και εδιψησα 43 περιεβ. με 44 και αυτοι | ου δικονησαμεν

36 ηλθετε πρ. με 41 πορευεσθε απ εμ. οι κατ. 43 περιεβ. με 44 αποκρ. αυτω και αυτοι | ου δικονησαμεν

ημέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
ται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

³ Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ
λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου καϊάφα, ⁴ καὶ
συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν ἰησοῦν δόλω κρατήσωσιν καὶ ἀπο-
κτείνωσιν. ⁵ Ἐλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένη-
ται ἐν τῷ λαῷ.

⁶ Τοῦ δὲ ἰησοῦ γενομένου ἐν βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ
λεπροῦ, ⁷ προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου πο-
λυτίμου, καὶ κατέχευεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου.
⁸ Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώ-
λεια αὕτη; ⁹ ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι
πτωχοῖς. ¹⁰ γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρ-
έχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ. ¹¹ πάν-
τοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
ἔχετε. ¹² βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός
μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ¹³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου
εἰάν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθή-
σεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. ¹⁴ τότε πο-
ρευθεὶς εἰς τῶν ἱβ', ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς
ἀρχιερεῖς ¹⁵ εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν παρα-
δώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ λ' ἀργύρια. ¹⁶ καὶ ἀπὸ τότε
ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

¹⁷ Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ
ἰησοῦ λέγοντες· ποῦ θέλεις εἰτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;
¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἵπατε
αὐτῷ· ὁ διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστίν, πρὸς σέ
ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ καὶ ἐποίησαν οἱ

10 γαρ: ^{com}del itemque rest | ^c εἰργασατο 15 δοῦναι: ood δοῦνε

3 *om του λαου 4 *om και αποκειν. 7 βαρυτιμου 10 εἰργασατο 13 **αμη
δε 14 δωδεκα 15 καγω | τριακοντα

3 αρχιερ.: add και οι γραμματεισ 4 κρατησ. δωλω 7 αλαβ. μυρ. εχουσ. βα-
ρυτιμου | επι την κεφαλην 8 οι μαθ. αυτου 9 ηδυνατο γ. τουτ. το μυρον 10 ειρ-
γασατο 14 δωδεκα 15 καγω | τριακοντα 17 λεγοντες αυτω

μαθηταί ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. ²⁰ ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν ἑβ' μαθητῶν. ²¹ καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λέγει· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἰς ἕκαστος· μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ²³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ ἐμβάψασ με τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ²⁴ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος. ²⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν· μήτι ἐγὼ εἰμι, ραββί; λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· σὺ εἶπας. ²⁶ ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβῶν ὁ ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ δούσ τοῖς μαθηταῖς εἶπεν· λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. ²⁷ καὶ λαβῶν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· ²⁸ τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω ἀπάρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πῖω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. ³⁰ καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ελαιῶν.

³¹ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἑμοί ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης. ³² μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. ³³ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ· [εἰ] πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν

26 δουσ: ex edidou (ab *?) correctum 29 τουτου του c: *om του 33 ei: *om, c ei και

20 δωδεκα | om μαθητων 21 λεγει: ειπεν 25 om ο ιησους

20 δωδεκα | om μαθητων 21 λεγει: ειπεν 22 λεγ. αυτ. εκαστος αυτων 23 εν τ. τρυβλ. την χειρ. 25 ραββι | om ο ιησους 26 τον αρτον | edidou τ. μα. και 27 το ποτηριον 28 μου το της καινης διαθ. | εκχυνόμενον 29 οτι ου μη | γεννηματος 31 διασκορπισθησεται

ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς με ἀπαρνήσῃ. ³⁵ λέγει αὐτῷ ὁ πέτρος· καὶ δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

³⁶ Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε, ἕως ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι. ³⁷ καὶ παραλαβὼν τὸν πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁸ τότε λέγει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ. ⁴⁰ καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσελθῆτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. ⁴⁴ καὶ ἀφείσ αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν ἐκ τρίτου λόγον εἰπὼν πάλιν. ⁴⁵ τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύθετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ⁴⁶ ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδὼν με.

⁴⁷ Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ἰούδας εἰς τῶν ἑβ' ἦλθεν,

³⁴ ^c απαρν. με ⁴² προσηυξατο: *vel^b add ο ἰησοῦς, sed rursus erasum est ⁴⁴ ^c εκ τριτ. τον αυτ. ⁴⁶ ^c παραδιδουσ

³⁴ απαρνησει με ³⁶ γεθσημανει | μαθηταισ· καθισατε αυτου εωσ ου ³⁹ προελθων | παρελθετω ⁴² om λεγων ⁴⁴ εκ τριτ. τον αυτ. ⁴⁵ om το | ιδου γαρ ⁴⁶ παραδιδουσ ⁴⁷ δωδεκα

³⁴ απαρν. με ³⁶ γεθσημανη | τοισ μαθ. καθισ. αυτου εωσ ου απ. πρ. εκ. ³⁹ προελθων | παρελθετω ⁴² τουτο το ποτηριον παρελθ. απ εμου ⁴³ ελθ. ευρισκει αυτ. παλιν καθευδ. ⁴⁴ απελθ. παλ. προσ. εκ τριτ. τον αυτ. | om παλιν sec ⁴⁵ μαθητ. αυτου ⁴⁶ παραδιδουσ ⁴⁷ δωδεκα

καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἐὰν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. ⁴⁹ καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε βραβεί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν μετὰ ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μάχαιρῇ ἀπολοῦνται. ⁵³ ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ὧδε ἄρτι πλείω δώδεκα λεγόντων ἀγγέλων; ⁵⁴ πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ⁵⁶ τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

⁵⁷ Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ⁵⁸ ὁ δὲ πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. ⁵⁹ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτησαν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν·

53 ° om ωδε | ° πλειους δωδ. λεγαιωνας | αγγελων: ° αγγελους, ° cursus αγγελων

48 on an 50 ο δε ιησους 51 των μετ αυτου 53 δυναμαι | om ωδε | λεγι-
ωνας, ° λεγειωνας 56 μαθητ. αυτου 58 απο μακροθ.

48 on an 49 ραββι 50 ο δε ιησους | εφ ω 52 σου τ. μαχ. | εν μαχαιρα
53 αρτι παρακαλ. | om ωδε αρτι | πλειους η δωδεκ. λεγειωνας αγγελ. 55 εξη-
θετε | καθ ημερ. προσ υμας εκαθ. διδασκ. εν τ. ιερ. 58 απο μακροθ. 59 αρχι-
ερεις: add και οι πρεσβυτεροι

⁶⁰ και οὐχ εὐρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες β' ⁶¹ εἶπαν· οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ και διὰ τριῶν ἡμερῶν αὐτὸν οἰκοδομησαι. ⁶² και ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνη τί οὐ- τοί σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶³ ὁ δὲ ἰησοῦς ἐσιώπα. και ὁ ἀρ- χιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζώντος, ἵνα ἡμῖν εἴπησ εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ⁶⁴ λέγει αὐ- τῷ ὁ ἰησοῦς· σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως και ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶⁵ τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ και λέγει· ἴδε ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφη- μίαν. ⁶⁶ τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· ἔνοχος θανά- του ἐστίν. ⁶⁷ τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ και ἐκο- λάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν. ⁶⁸ λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστίν ὁ παῖσας σε;

⁶⁹ Ὁ δὲ πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ. και προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· και σὺ ἦσθα μετὰ ἰησοῦ τοῦ γαλιλαίου. ⁷⁰ ὁ δὲ ἠρνήσατο ἐμπροσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις. ⁷¹ ἐξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη και λέγει τοῖς ἐκεῖ· οὗτος ἦν μετὰ ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου. ⁷² και πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὄρκου· οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ⁷³ μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ πέτρῳ· ἀληθῶς και σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· και γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. ⁷⁴ τότε ἤρξατο καταθεματίζειν και ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον· και εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁷⁵ και ἐμνήσθη ὁ

⁶² ουδεν αποκρινη usq ⁶³ ειπεν αυτω c: *om ⁶⁵ ο: suppl *vel^b | x. λεγ. ιδε: c λεγων ⁶⁶ c ειπον

⁶⁰ δυο ⁶¹ ειπον | om αυτον ⁶⁵ αυτ. λεγων βλασφημ. | μαρτυρων ⁶⁶ ει- πον ⁷² οτι ουκ ⁷⁴ ευθυσ

⁶⁰ και ουχ ευρον· και πολλων ψευδ. προσελθ. ουχ ευρον | δυο ψευδομαρτυρες ⁶¹ ειπον | οικοδομ. αυτον ⁶³ και αποκριθεις ο αρχ. ⁶⁵ λεγων οτι βλασφ. | μαρτυρων | τ. βλασφημ. αυτου ⁶⁶ ειπον ⁶⁷ εραπισαν ⁶⁹ εξω εκαθ. ⁷¹ εξελθ. δε: add αυτον | και ουτος ⁷² μεθ ορκου οτι ουκ ⁷⁴ καταναθεματίζειν

πέτροσ τοῦ ῥήματοσ ἰησοῦ εἰρηκότοσ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φω-
νῆσαι τρισ ἀπαρήση με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶσ.

XXVII.

¹ Πρωτίασ δὲ γενομένησ συμβούλιον ἔλαβον πάντεσ οἱ ἀρ-
χιερεῖσ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ ἰησοῦ, ὥστε θα-
νατῶσαι αὐτόν. ² καὶ δῆσαντεσ αὐτόν ἀπήγαγον καὶ παρέδω-
καν πλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

³ Τότε ἰδὼν ἰούδασ ὁ παραδιδούσ αὐτόν ὅτι κατεκρίθη,
μεταμελήθη καὶ ἔστρεψεν τὰ λ' ἀργύρια τοῖσ ἀρχιερεῦσι καὶ
πρεσβυτέροισ ⁴ λέγων· ἤμαρτον παραδοῦσ αἷμα ἀθῶν. οἱ δὲ
εἶπον· τί πρὸσ ἡμᾶσ; σὺ ὄψη. ⁵ καὶ βίψασ τὰ λ' ἀργύρια εἰσ
τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγεστο. ⁶ οἱ δὲ ἀρχιερεῖσ
λαβόντεσ τὰ ἀργύρια εἶπον· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰσ τὸν
κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματόσ ἐστιν. ⁷ συμβούλιον δὲ λαβόντεσ
ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέωσ εἰσ ταφὴν τοῖσ
ξένοισ. ⁸ διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸσ ἐκεῖνοσ ἀγρὸσ αἱματοσ ἕωσ τῆσ
σήμερον. ⁹ καὶ ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ ἱερεμίου τοῦ προφήτου
λέγοντοσ· καὶ ἔλαβον τὰ λ' ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημέ-
νου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἰῶν ἰσραήλ, ¹⁰ καὶ ἔδωκα αὐτὰ εἰσ
τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέωσ, καθὰ συνέταξεν μοι κύριουσ.

¹¹ Ο δὲ ἰησοῦσ ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνοσ· καὶ ἐπη-
ρώτησεν αὐτόν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺσ τῶν ἰουδαί-
ων; ὁ δὲ ἰησοῦσ ἔφη· σὺ λέγεισ. ¹² καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι
αὐτόν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο.
¹³ τότε λέγει αὐτῷ ὁ πλάτοσ· οὐκ ἀκούεισ πόσα σου καταμαρ-
τυροῦσιν; ¹⁴ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸσ οὐδὲ ἐν ῥήματι, ὥστε

3 ^c μεταμεληθεῖσ εστρεψ. 9 καὶ pr: ^c τότε 11 ο ηγεμ.: ο suppletum

2 πειλατω 3 παραδοσ | μεταμεληθεῖσ εστρεψ. | τριακοντα 4 **αιμα δι-
καιον 5 om λ' 6 ειπαν | *κορβαν 9 τότε επληρ. | τριακοντα 10 εδωκαν 11 εφη
αυτω 12 **και των πρεσβ. 13 πειλατοσ | *οσα

75 του ιησου ειρηκ. αυτω XXVII, 2 παρεδωκαν: add αυτον | ποντιω πιλατω
3 μεταμεληθεῖσ απεστρεψε | τριακοντα | κ. τοισ πρεσβ. 4 οφει 5 om λ' | εν τω ναω
9 τότε επληρ. | τριακοντα 10 εδωκαν 11 εστη | εφη αυτω 12 και των πρεσβ.

θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. ¹⁵ κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῶ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν παρηγοῦντο. ¹⁶ εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον βααραββᾶν. ¹⁷ συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ πιλατοσ· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, βααραββᾶν ἢ ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; ¹⁸ ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. ¹⁹ καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῶ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν βααραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν β' ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον· τὸν βααραββᾶν. ²² λέγει αὐτοῖς ὁ πιλατοσ· τί οὖν ποιήσω ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; λέγουσιν πάντες· σταυρωθήτω. ²³ ὁ δὲ ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· σταυρωθήτω. ²⁴ ἰδὼν δὲ ὁ πιλατοσ ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· ἀθῆός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς δὲ ὄψεσθε. ²⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν βααραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. ²⁷ τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὄλην τὴν σπειραν. ²⁸ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, ²⁹ καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κώλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε ὁ

15 ^c ὃν ἠθέλον 24 ^c ὃν δε sec 26 παρέδωκεν: ^{ca} add αὐτοῖς, ^{cb} rursus del 28 ^{ca} ἐνδυσαντες, ^{cb} rursus εκδ.

15 ὃν ἠθέλον 17 πειλατοσ | τὸν βααραββᾶν 21 δυο 22 πειλατοσ 24 πειλατοσ | κατεναντι | ὃν τοῦ δικαίου | ὃν δε sec 28 ἐνδυσαντες 29 περιέθηκαν

15 ὃν ἠθέλον 21 δυο | ὃν τὸν 22 λεγουσιν αὐτῷ 23 ὁ δε ἡγεμῶν 24 ὃν δε sec 28 περιεθ. αυτ. χλαμ. κοκκιν. 29 ἐπι τῆν' κεφαλῆν | ἐπι τῆν δεξιᾷν | ἐνεπαιζον

βασίλευσ τῶν Ἰουδαίων. ³⁰ καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον· καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ καὶ ὅτε ἐπέκλιξαν αὐτῷ, ἐκδύσαντες αὐτὸν τὴν χλαμύδα ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

³² Ἐξέρχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον κυρηναῖον, ὀνόματι σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν κρανίου τόπος λεγόμενος, ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἠθέλησεν πῖν. ³⁵ σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βαλόντες κλῆρον, ³⁶ καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. ³⁷ καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ³⁸ τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. ³⁹ οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινουῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ⁴⁰ καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν, εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, καὶ κατάρβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ⁴¹ ὁμοίως οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων ἔλεγον· ⁴² ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσωμεν ἐπ' αὐτόν· ⁴³ πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. ⁴⁴ τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταί οἱ συνσταυρωθέντες σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 ^c τοπον λεγομενον | ^{ca} del λεγομενος, ^{cb} rest 34 ^c πειν bis | ^{ca} ηθελεν, ^{cb} ταισιν ηθελησεν

29 βασιλευ 31 εξεδυσαν αυτ. τ. χλ. και ενεδ. 33 τον τοπον τον λεγομενον γο. 34 πειν bis 35 βαλλοντες 40 υιος θεου ει | om και tert 41 ομοι. και | γραμμ. κ. πρεσβ. 42 πιστευσομεν 43 επι τω θεω

31 εξεδυσαν αυτ. τ. χλ. και ενεδ. 33 εις τοπ. λεγομενον | οσ εστι λεγ. κρ. τοπ. 34 πειν | οινον: οξοσ | ηθελε πειν 35 βαλλοντες | κληρον: add ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου· διεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον 40 και tert: om 41 ομοι. δε και | γραμματ. κ. πρεσβυτ. 42 ει βασιλευσ | πιστευσομεν αυτω 43 ρυσ. νυν: add αυτον 44 οι συσταυρωθ. αυτω

⁴⁵ Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκοτός ἐγένετο ἕως ὥρας ἐνάτης. ⁴⁶ περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· ἐλωὶ ἐλωὶ λεμὰ σαβαχθανεὶ; τουτέστιν· θεέ μου θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες; ⁴⁷ τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· ἤλιαν φωνεῖ οὗτος. ⁴⁸ καὶ εὐθέως δραμῶν εἰς καὶ λαβῶν σπόγγον πλήσασ τε ὄξουσ καὶ περιθεῖς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. ⁴⁹ οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἡλίαισ σώσαι αὐτόν. ἄλλοσ δὲ λαβῶν λόγχην ἐνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα.

⁵⁰ Ὁ δὲ ἰησοῦς πάλιν κράξασ φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, ⁵² καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν, ⁵³ καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. ⁵⁴ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες· ἄληθῶσ υἱὸσ ἦν τοῦ θεοῦ οὗτος. ⁵⁵ ἦσαν δὲ κάκει γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ ἰησοῦ ἀπὸ τῆσ γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ. ⁵⁶ ἐν αἷσ ἦν μαρία ἡ τοῦ ἰακώβου καὶ ἡ μαρία ἡ ἰωσήφ καὶ ἡ μαρία ἡ τῶν υἱῶν ζεβεδαίου.

⁵⁷ Ὁψίας δὲ γενομένησ ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ ἄρι-

45 ἐγενετο: ^a add εφ ολην την γην 49 ^c σωσων 51 ἐσχίσθησαν: ^c add ⁵² και τα μνημια ανεωχθησαν 54 ^c θε. υι. ην ουτ. 56 ην: ^c add μαρια η μαγδαληνη και | και η μα. η ιωσ. κ. η μα. η των: ^c και η (sic) ιωσ. μητηρ κ. η μητηρ των

45 ἐγενετο: add επι πασαν την γην 46 ἐβοησεν | ἐλωει ἐλωει | σαβακτανει 47 οτι ηλειαν 48 εἰσ ἐξ αυτων 49 ἐλεγον: εἶπαν | ηλειαισ | σωσον 51 ἀπ ἀνωθ. ε. κ. εἰσ δυο | ἐσχισθ.: add ⁵² και τα μνημια ανεωχθησαν 53 εἰσηλθον εἰσ τ. αγ. πολ. και ἐνεφ. 54 ἐκατονταρχοσ | γεινομενα | υι. θε. ην ουτ. 55 ἐκει 56 ην μαρια η μαγδαληνη και μαρ. η τ. ιακ. και ιωση μητηρ και η μητηρ των

45 ἐγενετο: add επι πασαν την γην | ἐνατησ 46 ἐνατην | ηλι ηλι λαμα σαβαχθανι 47 ἐστωτων | οτι ηλιαν 48 εἰσ ἐξ αυτων 49 σωσων | αλλοσ δε usq αιμα: om 51 ἀπο ἀνωθεν | ἐσχισθ.: add ⁵² και τα μνημια ανεωχθησαν 52 ηγερθη 53 εἰσηλθον εἰσ τ. αγ. πολ. και ἐνεφ. 54 ἐκατονταρχοσ | θεου υι. ην ουτ. 55 ἐκει 56 ην μαρια η μαγδαληνη και μαρια η τ. ιακ. και ιωση μητηρ και η μητηρ των

μαθαίας, τοῦνομα ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθητεύθη τῷ ἰησοῦ·
⁵⁸ οὗτος προσελθὼν τῷ πιλάτῳ ἤτησατο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ.
 τότε ὁ πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. ⁵⁹ καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ
 ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν
 τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσ-
 κυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπήλθεν. ⁶¹ ἦν δὲ
 ἐκεῖ μαριὰμ ἡ μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη μαρία, καθήμεναι ἀπέ-
 ναντι τοῦ τάφου.

⁶² Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συν-
 ἤχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς πιλάτον ⁶³ λέγον-
 τεσ· κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν·
 μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι
 τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἔλθόντες οἱ μαθη-
 ται κλείψουσιν αὐτὸν καὶ εἰπωσιν τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν
 νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ⁶⁵ ἔφη
 δὲ αὐτοῖς ὁ πιλάτος· ἔχετε κουστωδῖαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσα-
 σθαι ὡς οἴδατε. ⁶⁶ οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφάλισαν τὸν τάφον,
 σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

XXVIII.

¹ Ὁψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων,
 ἦλθεν μαριὰμ ἡ μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη μαρία θεωρῆσαι τὸν
 τάφον. ² καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου
 καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον, καὶ
 ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ³ ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ
 τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιῶν. ⁴ ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ
 ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ⁵ ἀποκρι-

64 cod χειρον XXVIII, 3 ἦν δε η ειδ. αυτου 2: *om | ωσ χιων: °ωση χιων

57 ἐμαθητεύσεν 58 πελατω ετ πελατος 59 εν σινδονι 62 πελατον 63 **ο
 κλαν. εκειν. 64 κλειψωσιν 65 om δε | πελατος | ασφαλισασθε XXVIII, 1 μα-
 ρια η μαγδ.

57 ἐμαθητεύσε 58 αποδοθ. το σωμα 61 μαρια η μαγδ. 64 οι μαθ. αυτου|
 νεκτος κλειψωσιν 65 ασφαλισασθε XXVIII, 1 μαρια η μαγδ. 2 om και see |
 λιθον απο της θυρας 3 ιδεα | ωσει χιων 4 εγενοντο ωσει νεκρ.

θεις δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν· μὴ φοβηθῆτε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγγέρθη γάρ, καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ἔπου ἔκειτο. ⁷ καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὤψεσθε· ἰδοὺ εἶπα ὑμῖν. ⁸ καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ⁹ καὶ ἰδοὺ ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτᾶ. ¹⁰ τότε λέγει αὐταῖς ὁ ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγεῖλατε τοῖς ἀδελφοῖς ἵνα ἔλθωσιν εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ με ὄψονται.

¹¹ Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀνήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. ¹² καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε ἐποίησαν καὶ λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ¹³ λέγοντες ὅτι εἶπατε· οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. ¹⁴ καὶ εἰάν ἀκουσθῆ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσωμεν. ¹⁵ οἱ δὲ λαβόντες ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν· καὶ ἐφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις ἕως τῆς σήμερον.

¹⁶ Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ¹⁷ καὶ ἰδόντες αὐτὸν

5 ^a et ^c εἶπεν ταις γυναῖξιν | ^c φοβεῖσθε 7 ^c εἶπον ὑμῖν 9 ^c ἀπητήσ. 10 ^c τ. ἀδελφ. μου | ^c ἀπελθωσιν 12 ἐποίησ. καὶ λαβ. ^a: *om x. λαβ., ^{ca} ἐποι. καὶ del, ^{cb} rest 15 ^c τα ἀργυρ. | ^c καθὼς εδιδ. | εἰς: ^c μεχρι

5 εἰπ. ταις γυναῖξιν | φοβεῖσθε 7 εἶπον ὑμῖν 10 τ. ἀδελφ. μου | ἀπελθωσιν | κακει 11 ἀπηγγειλαν 12 om ἐποίησαν καὶ 13 λεγοντ. εἶπατε οτι 14 ἐπι: υπο 14 ποιησομεν 15 τα ἀργυρια | διεφημισθη | μεχρι τ. σημ. ημερασ

5 εἰπ. ταις γυναῖξι | φοβεῖσθε 6 ἐκειτο ο κυριος 7 εἶπον ὑμῖν 8 ἐξελθουσαι 9 ὡς δε ἐπορευοντο ἀπαγγεῖλαι τοις μαθηταις αὐτου, καὶ ἰδου ο ἰησοῦς ἀπηγήτησεν 10 τ. ἀδελφ. μου | ἀπελθωσιν | κακει 11 ἀπηγγειλαν 12 om ἐποίησαν καὶ 13 λεγοντ. εἶπατε οτι 14 πεισομεν αὐτον | ποιησομεν 15 τα ἀργυρια | διεφημισθη | εἰς: μεχρι

προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. ¹⁸ καὶ προσελθὼν ὁ ἰησοῦς ἐλάλησεν λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. ¹⁹ πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

18 ^c ελαλησ. αυτοισ 20: nil subscriptum

18 ελαλησ. αυτοισ | ἐπὶ τῆς γῆς 19 πορευθ. ουν | βαπτισαντες 20 μεθ υμ. εμι. Subscriptum est: κατα μαθθαιον

17 προσεκυν. αυτω 18 ελαλησ. αυτοισ 19 πορευθ. ουν 20 μεθ υμ. εμι | αιωνος: add αμην | nil subscriptum. Inscriptum vero (adde supra): το κατα μαθθαιον (ε add αγιον) ευαγγελιον.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

I.

¹ Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου ἰησοῦ χριστοῦ. ² καθὼς γέγραπται ἐν τῷ ἥσαϊα τῷ προφήτῃ· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου. ³ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ καὶ ἐγένετο ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ⁵ καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ ἱεροσολυμεῖται πάντες ἐβαπτίζοντο ὑπὸ αὐτοῦ ἐν τῷ ἰορδάνῃ ποταμῷ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁶ καὶ ἦν ὁ ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκριδας καὶ μέλι ἄγριον. ⁷ καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμί ἱκανὸς κύψασθαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν ἰησοῦς ἀπὸ ναζαρέτ τῆς γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν ἰορδάνην ὑπὸ ἰωάννου. ¹⁰ καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον

1 ἰησ. χρ.: ^a add υἱοῦ θεοῦ 4 και pr: ^c om 5 ^c και βαπτιζ. 6 ^c vid. εσθίων 8 ^c βαπτισει υμασ

1 ἰησ. χρ. υἱοῦ θεοῦ 2 ἰδοῦ ἀποστελλω 4 om και pr et sec | ἰωανησ 5 και εβαπτιζ. 6 ἰωανησ 7 om μου sec 8 βαπτισει υμασ πν. 9 om και pr | ἰωανου

Inscriptum est: το κατα μαρκον (ς add αγιον) ευαγγελιον 1 ἰησ. χρ. υἱοῦ τοῦ θεοῦ 2 ὡσ γεγρ. ἐν τοῖσ προφηταισ | ἀποστελλω | τ. οδ. σου ἐμπροσθεν σου 4 om και pr | ἰωανν. βαπτιζ. 5 οἱ ἱεροσολυμιται και εβαπτιζ. παντ. ε. τ. ιο. πο. υπ αυτ. 6 ἦν δε ἰωανν. | εσθίων 8 ἐγὼ μὲν | ἐν ὕδατι | βαπτισει υμασ 9 ε^ο ναζαρεθ | υπ. ἰωανν. εἰσ τ. ἰορδ. 10 εὐθεωσ | εκ: απο | ὡσει περιστ.

καὶ μένον ἐπ' αὐτόν. ¹¹ καὶ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

¹² Καὶ εὐθύς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον.

¹³ καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ μ' ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

¹⁴ Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν ἰωάννην ἦλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ¹⁵ ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεῦτε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

¹⁶ Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας εἶδεν σίμωνα καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν σίμωνος, ἀμφιβάλλοντασ ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλειῖς ἀνθρώπων.

¹⁸ καὶ εὐθύς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ¹⁹ καὶ πρόβας ἐκείθεν ἶδεν ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτούς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντασ τὰ δίκτυα. ²⁰ καὶ εὐθύς ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πάτερᾶ αὐτῶν ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθῶν ἀπηλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

²¹ Καὶ εἰσπορεύονται εἰς καφαρναοὺμ· καὶ εὐθύς τοῖς σάββασις ἐδίδαξεν εἰς τὴν συναγωγὴν. ²² καὶ ἐξεπλήρσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτούς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. ²³ καὶ εὐθύς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν ²⁴ λέγων· τί ἡμῖν καὶ σοί, ἰησοῦ ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς· οἶδαμέν

11 ^c φωνη εγενετο 15 οτι: ^{a vld} λεγων οτι 16 ^c ειδεν 19 ^c προβ. ολιγον εκ.
21 ^c εδιδασκεν 24 λεγων: ^c add εα

10 om και μενον | επ: εις 11 φωνη εγενετο 13 τεσσαρακοντα 14 και μετα το
ιωαννην 15 και λεγων οτι 16 *αλειεις 17 **αλειεις 18 ευθεωσ | ηκολυθουεν 19 προ-
βας ολιγον ειδεν | ιωαννην 21 ευθεωσ | εισελθων εις τ. συ. εδιδασκεν 24 οιδα

10 om και μενον 11 φωνη εγενετο | εν ω ευδοκ. 13 κ. ην εκει | ημερας τεσ-
σαρακοντα 14 τησ βασιλειασ του θεου 15 και λεγων οτι 16 περιπατων δε παρα|
σιμωνος: αυτου | βαλλοντασ αμφιβληστρον εν τ. θ. 17 αλειεις 18 ευθεωσ | τα δικτ.
αυτων 19 προβας εκειθ. ολιγον ειδεν 20 ευθεωσ 21 καπερναουμ | ευθεωσ | ε:σ-
ελθων εις την (5^o om) συ. εδιδασκε 23 om ευθυς 24 λεγων εα | οιδα

σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ²⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· φημώθητι καὶ ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ. ²⁶ καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνήσαν φωνῇ μεγάλη ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. ²⁷ καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες, ὥστε συζητεῖν αὐτοὺς λέγοντας· τί ἐστὶν τοῦτο; διδασχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. ²⁸ καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς ἰουδαίας.

²⁹ Καὶ εὐθύς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν σίμωνος καὶ ἀνδρέου μετὰ ἰακώβου καὶ ἰωάννου. ³⁰ ἡ δὲ πενθερὰ σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθύς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. ³¹ καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφήκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. ³² ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντα τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. ³³ καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν. ³⁴ καὶ θεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας [ποικιλαῖς νόσοις], καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλεν· καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

³⁵ Καὶ πρῶτ' ἐννοχὰ λίαν ἀναστάς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κάκει προσηύχεται. ³⁶ καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ³⁷ καὶ εὗρον αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι πάντες ζητοῦσίν σε. ³⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κάκει κηρύξω· εἰς τοῦτο

25 * ο ἰησοῦς λεγων 28 αὐτου: c add εὐθύς πανταχῇ | ιουδ.: c γαλιλαίας 32—34 *transiluit a κακ. εχοντ. pr ad κακ. εχοντ. sec, c supplevit omissa unaque add ποικιλαις νοσοις 34 αὐτον: c add τον χριστον ειναι 38 cod αγομεν

25 ο ἰησοῦς λεγων 26 ομ το πνευμ. 28 αὐτου: add εὐθύς πανταχοῦ | τῆς γαλιλαιας 29 ἐξελθων ἦλθεν | ιωανου 32 εδυσεν 34 ἐξεβαλεν | τα δαιμ. λαλ. | αὐτον: add χριστον ειναι 35 ομ και απηλθ. 36 *ομ οι 38 και εκει

25 ο ἰησ. λεγων 26 φωνησαν: κραξαν 27 παντες | συζητειν προσ αὐτους | διδασχη etc: τισ η διδασχη η καινη αυτη; οτι κατ εξουσι. και 28 εξηλθ. δε | αυτου: add εὐθύς | τῆς γαλιλαιας 29 ευθεωσ 30 ευθεωσ 31 τ. χειρ. αυτησ | ο πυρετ. ευθεωσ 33 και η πολ. ολη επισ. ην 34 ἐξεβαλεν 35 εννοχων 36 κατεδιωξαν | ο σιμων 37 και ευροντες αυτ. λεγ. 38 ομ αλλαχου

γὰρ ἐξῆλθον. ³⁹ καὶ ἦλθεν κηρύσσειν εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλησ, δύνασαι με καθαρίσαι. ⁴¹ καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἤψατο καὶ λέγει· θέλω, καθαρίσθητι. ⁴² καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. ⁴³ καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, ⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ· ὄρα μηδενὶ εἴπησ, ἀλλὰ ὑπάγε σαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν μωϋσῆσ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁴⁵ ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι δύνασθαι αὐτὸν εἰς πόλιν φανερωσ εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο προσ αὐτὸν πάντοθεν.

II.

¹ Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν, ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. ² καὶ συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. ³ καὶ ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ δ'. ⁴ καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβακτον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ⁵ καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον μου, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁶ ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· ⁷ τί οὕτως

39 ^c κηρυσσων 40 γονυπετων: ^c add και II, 5 ^c om μου

39 κηρυσσων 40 om και γονυπ. | κυριε οτι | δυνη 41 λεγει αυτω 42 *εκαθερισθη 44 μηδενι μηδεν | σεαυτον 45 αυτ. δυν. φαν. εις πο. | om την II, 3 τεσσαρων 4 *κραβατον (-ττον?), **κραβατον 5 om μου | αφιενται 7 τι: οτι | ουτω

38 εξεληλυθα 39 και την κηρυσσων εν ταις συναγωγαῖς 40 κ. γονυπ. αυτον και λε. 41 ο δε ιησους σπλαγγν. | τ. χει. ηψ. αυτ. κ. λε. αυτω 42 και ειποντοσ αυτου ευθεωσ 43 ευθεωσ 44 μηδενι μηδεν | αλλ | σεαυτον | μωυσησ 45 αυτ. δυνασθ. φαν. εις πολ. | επ: εν | πανταχοθεν II, 1 κ. παλ. εισηλθεν ε. καπερναουμ | και ηκουσθ. | εις οικον 2 κ. ευθεωσ συνηχθ. 3 πρ. αυτ. παραλυτ. φεροντ. | τεσσαρων 4 μ. δυν. προσεγγισαι | κραβατον εφ ω 5 ιδων δε | om μου | σοι αι αμαρτ. σου

οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίαν εἰ μὴ εἰς ὁ θεός; ⁸ καὶ εὐθύς ἐπιγυνοῦς ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁹ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφιένται σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβακτόν σου καὶ ὑπαγε; ¹⁰ ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίαν, λέγει τῷ παραλυτικῷ· ¹¹ ἔγειρε, σοὶ λέγω, ἄρον τὸν κράβακτόν σου καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ¹² καὶ ἠγέρθη, καὶ εὐθύς ἄρας τὸν κράβακτον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεόν, λέγοντας ὅτι οὕτως οὐδέποτε ἐφάνη ἐν τῷ Ἰσραήλ.

¹³ Καὶ ἐξῆλθον πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτούς, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. ¹⁴ καὶ παράγων εἶδεν λευεὶ τὸν τοῦ ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. ¹⁵ καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ ¹⁶ καὶ γραμματεῖς τῶν φαρισαίων· καὶ ἰδόντες ὅτι ἦσθιν μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹⁷ καὶ ἀκούσας ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ

12 εφ. ε. τ. ισρ.: ^c εἶδομεν 13 ^c ἐξῆλθεν | εἰς: ^c παρα | ^c πρ. αὐτον 14 ^c λευεῖν

8 om ουτως | om αυτοις 9 εγειρου | *κραβατον (-βαττον?), **κραββατον. Item vv. 11 et 12. | υπαγε: περιπατει 10 αφιεν. αμαρτ. επ. τ. γ. 11 σοι λεγω εγειρε 12 om λεγοντας | εφ. ε. τ. ισρ.: εἶδομεν 13 ἐξῆλθεν | εἰς: παρα | πρ. αὐτον 14 λευεῖν 16 και οι γραμμ. ? | om και σεε? | εσθιει μ. τ. αμαρτ. κ. (*add τω) τελ. | διατι: οτι | κ. των αμαρτ. | om ο διδ. υμ. 17 οτι ου

7 λαλει βλασφημιας 8 ευθεωσ | οτι ουτως αυτοι | ειπεν αυτοις 9 αφενωνται σοι αι αμαρτ. | εγειραι | κραββατον | υπαγε: περιπατει 10 αφιεν. επ. τ. γ. αμαρτ. 11 σοι λεγ. εγειραι και αρον | κραββατον 12 ηγερθ. ευθεωσ και αρ. | κραββατον | εναντιον παντων | ουδεπ. ουτως | εφα. ε. τ. ισρ.: εἶδομεν 13 ἐξῆλθε | εἰς: παρα | πρ. αὐτον 14 λευεῖν 15 κ. εγενετο εν τω κατ. | ηκολουθησαν 16 και οι γραμμ. κ. οι φαρισαιοι ιδοντ. αυτον εσθιοντα | τι οτι μετα | εσθιει και πινει | om ο διδασκ. υμ. | αμαρτωλ. εἰς μετανοιαν

ισχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἤλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοῦς.

¹⁸ Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ μαθηταὶ σοῦ οὐ νηστεύουσιν; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύναται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσι τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν· ²⁰ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ²¹ οὐδεὶς ἐπίβλημα βράκου ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μὴ, αἶρει πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. ²² καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοῦς.

²³ Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι διὰ τῶν πορσίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδοὶ ποιεῖν τιλλόντες τοὺς στάχνας. ²⁴ καὶ οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστι; ²⁵ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ²⁶ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἀβιάθαρ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββα-

22 καινοῦς: * add βλητεον

17 ἀλλὰ οἱ^{ben} 18 Ἰωαννου bis | οἱ δε σοι ου νη. 21 το πληρ. αφ εαυτου
22 εκχεεται: απολλυται | om απολουντ. 23 διαπορευεσθαι | οδοποιειν 25 ελεγεν
26 om πωσ | ηλθεν^{ben}

18 οἱ φαρισαιοι: οἱ των φαρισαιων | om μαθηται tert | οἱ δε σοι μαθ. ου
19 μεθ εαυτων εχουσι τον νυμφ. 20 εν εκειναισ ταισ ημεραισ 21 και ου-
δεις | επιραπτει επι ιματιω παλαιω | αφ. το πληρ. αυτου το 22 ρησει ο οι. ο
νεος | καινοῦς: add βλητεον 23 παραπορ. αυτον εν τ. σαββ. | κ. ηρξ. οι μα. αυ.
24 εν τοις σαββ. 25 και αυτουσ ελεγεν αυτ. | δαβιδ 26 του αρχιερ. | τοις ιερευσι
27 om και sec

τον· ²⁸ ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

III.

¹ Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα· ² καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ ἐν τοῖς σάββασι θεραπεύει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ³ καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι· Ἐγείρε εἰς τὸ μέσον. ⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἔξεστιν τοῖς σάββασι ἀγαθὸν ποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. ⁵ καὶ περιβλεψάμενος αὐτούς μετ' ὀργῆς, συνλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἐξελθόντες οἱ φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίησαν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

⁷ Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς γαλιλαίας καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἠκολούθησαν, ⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων [καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας] καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, περὶ τύρον καὶ σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούοντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. ⁹ καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· ¹⁰ πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μάλιστα. ¹¹ καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντες ὅτι σὺ εἶ ο

8 κ. απ. τ. ιδουμαίας c: *om | c και περι

2 om εν | θεραπευσει 3 την χει. εχ. ξηρ. 4 αγαθοποιησαι 5 om σου 6 συμβ. εδιδουν 7 γαλ. ηκολουθησεν και απ. τ. ιουδ. 8 και περι | ποιει 9 πλοιαρια 11 προσεπιπταν | λεγοντα

1 εις την συναγ. 2 om εν | θεραπευσει 3 τω εξηραμμενην εχ. την χει. | εγειραι 4 αγαθοποιησαι 5 συλλυπουμ. | αποκατεσταθη | αυτου: add υγιησ ωσ η αλλη 6 ευθεωσ | ποιουν 7 ανεχω. μετ. τ. μαθ. αυτ. | γαλιλ. ηκολ. αυτω κ. απ. τ. ιουδ. 8 και οι περι | ακουσαντες 11 εθεωρει | προσεπιπτεν | εκραζε λεγοντα

υῖος τοῦ θεοῦ. ¹³ καὶ πολλὰ ἐπέτιμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φα-
νερὸν ποιήσωσιν.

¹³ Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν
αὐτόσ, οἱ δὲ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. ¹⁴ καὶ ἐποίησεν ἰβ', οὓς καὶ
ἀποστόλους ὠνόμασεν, ἵνα ὧσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ
αὐτούσ κηρύσσειν ¹⁵ καὶ ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια.
¹⁶ καὶ ἐποίησεν τοὺς ἰβ', καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ σίμωνι πέτρον·
¹⁷ καὶ ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ
ιακώβου, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα βοανηργέσ, ὃ ἐστὶν υἱὸς
βροντῆσ· ¹⁸ καὶ ἀνδρέαν καὶ φιλιππον καὶ βαρθολομαῖον καὶ
ματθαῖον καὶ θωμᾶν καὶ ἰάκωβον τὸν τοῦ ἀλφαίου καὶ θαδ-
δαῖον καὶ σίμωνα τὸν καναναῖον ¹⁹ καὶ ἰούδαν ἰσκαριώθ, ὃσ καὶ
παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· ²⁰ καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλοσ, ὥστε
μὴ δύνασθαι αὐτούσ μήτε ἄρτον φαγεῖν. ²¹ καὶ ἀκούσαντες οἱ
παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη.
²² καὶ οἱ γραμματεῖσ οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον
ὅτι βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκ-
βάλλει τὰ δαιμόνια. ²³ καὶ προσκαλεσάμενοσ αὐτούσ ἐν παρα-
βολαῖσ ἔλεγεν αὐτοῖσ· πῶσ δύναται σατανᾶσ σατανᾶν ἐκβάλ-
λειν; ²⁴ καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται
σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη. ²⁵ καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν με-
ρισθῆ, οὐ δυνήσεται ἢ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι. ²⁶ καὶ εἰ ὁ σα-
τανᾶσ ἀνέστη ἐφ' ἑαυτόν, ἐμερίσθη καὶ οὐ δύναται σῆναι,
ἀλλὰ τέλος ἔχει. ²⁷ ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶσ εἰσελθὼν εἰς τὴν

19 ^c ερχονται | ^c ο οχλοσ 26 ^c καὶ ἐμερισθη καὶ (per errorem, ut videtur,
intactum reliquit) ου

12 ** ποιωσιν 13 οἱ δε: καὶ 14 δωδεκα | om ἵνα sec 16 δωδεκα 17 ἰω-
αννη | ονομα 18 ματθαιον 20 ο οχλοσ | μηδε 22 βεεζεβουλ 25 σθηται 26 καὶ
ἐμερισθη ου 27 εἰσελθων: πρὸτι ἰσχυρ. ποη

13 οἱ δε: καὶ 14 δωδεκα | om οὓσ κ. ἀποστ. ὠνομ. 15 ἐξουσίαν: add θε-
ραπευειν τασ νοσοουσ καὶ 16 om κ. ἐποι. τ. ἰβ' | τῷ σιμ. ονομα 17 βοανηργεσ
18 κανανιτην 19 ἰσκαριωτην | ερχονται 25 ου δυναται σταθ. η οικ. εκ. 26 καὶ
μεμερισται, ου δυ. σταθηναι 27 om ἀλλ

οίκιαν τοῦ ἰσχυροῦ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, εἰ μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆση, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ²⁸ ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι, ὅσα ἂν βλασφημήσωσιν· ²⁹ ὅς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἐνοχος ἔσται αἰωνίου ἁμαρτήματος. ³⁰ ὅτι ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

³¹ Καὶ ἔρχεται ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω στάντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, καλοῦντες αὐτόν. ³² καὶ ἐκάθητο πρὸς αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἔξω ζητοῦσίν σε. ³³ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου; ³⁴ καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένουσ λέγει· ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ ὅς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

IV.

¹ Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συναγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλείστος, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. ² καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ³ ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων σπεῖραι. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεῖρειν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ

32 προσ: ^c περι IV, 3 ^c του σπειραι

28 οσα εαν 29 αλλ ενοχος εστιν 31 ερχονται | εξω στηκοντες 32 προσ: περι 33 ομ μου σεο 34 ομ και pr 35 ομ γαρ | τα θεληματα IV, 1 * ειο το κλ. 2 εν παραβ. πολλ.

27 τα σκευ. του ισχυρου εισελθ. εισ τ. οικ. αυτου διαρπ. 28 τα αμαρτ. τοις υι. των ανθρ. | και βλασφ. οσας 29 αλλ ενοχ. εστιν αιω. κρισεωσ 31 ερχονται ουν οι αδελφ. και η μητ. αυτου | εξω εσωτες | φωνουντες 32 οχλος περι αυτον | και λεγ.: ειπον δε 33 και απεκριθη αυτ. λεγων | και οι: η οι 34 κυκλω τουσ πε. αυτ. καθ. 35 αδελφη μου IV, 1 συνηθη | οχλ. πολυς | εμβαντ. εισ το κλ. | ησαν: ην 2 εν παραβ. πολλ. 3 του σπειραι 4 τα πετ. του ουρανου

κατέφαγεν αὐτό. ⁵ καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρῶδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθύς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ⁷ καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνένιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. ⁸ καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα, καὶ ἔφερον εἰς λ' καὶ εἰς ξ' καὶ εἰς ρ'. ⁹ καὶ ἔλεγεν· ὅς ἔχει ὧτα ἀκούειν, ἀκούετω. ¹⁰ καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτουν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς ἰβ' τὰς παραβολὰς. ¹¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῶν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς πάντα γίνεται, ¹² ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσι, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῆ αὐτοῖς. ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνῶσατε; ¹⁴ ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. ¹⁵ οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθύς ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ ἀρπάζει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν αὐτοῖς. ¹⁶ καὶ οὗτοι ὁμοίως εἰσιν οἱ ἐπὶ τὰ πετρῶδη σπειρόμενοι, οἱ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, εὐθύς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, ¹⁷ καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθύς σκανδαλίζονται. ¹⁸ καὶ ἄλλοι εἰσιν οἱ ἐπὶ τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες τὸν λόγον,

5 ^c ἐπὶ το πετρωδες 8 ἄλλα: ^{ca} ἄλλο, sed restitutum ἄλλα | αὐξανόμενα: non mutatum 9 ^c ο εχων 14 σπείρει: cod σπερει

5 ἐπ. το πετρωδες και οπου | βαθ. της γης 6 εκαυματισθησαν 8 εφερον ειν τριακοντα κ. εν εξηκοντα κ. εν εκατον 10 ηρωτων | δωδεκα 11 εξωθεν | τα παντα 15 και οταν: οι οταν | αρπαζ.: αιρει | εσπαρμ. ειν αυτους 16 ειν ομοιωσ 18 επι: ειν | οι τον λο. ακ.

5 ἄλλο δε | το πετρωδες | ευθεωσ 6 και οτε ετο: ηλιου δε ανατειλαντος 8 ἄλλο | αὐξανοντα | εφερον ἔν τριακοντα κ. ἔν εξηκοντα κ. ἔν εκατον 9 ελεγ. αυτουσ | ο εχων 10 οτε δε | ηρωτησαν | δωδεκα | την παραβολην 11 δεδοτ. γνωμαι το μυστ. της | τα παντα 12 αυτοις: add τα αμαρτηματα 15 ευθεωσ | αρπαζ.: αιρει | εσπαρμ. εν ταισ καρδιαισ αυτων 16 ειν ομοιωσ | ευθεωσ 17 ευθεωσ 18 επι: ειν | οι τ. λογ. ακουοντες

¹⁹ και αι μεριμναι του αιδωουσ και η απατη του πλουτου συν-
πνιγει τον λογον, και αι περι τα λοιπα επιθυμια εισπορευομεναι,
και ακαρπος γινεται. ²⁰ και εκεινοι εισιν οι επι την γην την
καλην σπαρεντες, οστινες ακουουσι τον λογον και παραδεχον-
ται, και καρποφορουσιν εν λ' και εν ξ' και εν ρ'.

²¹ Και ελεγεν αυτοις· μητι ερχεται ο λυχνος υπο τον μοδιον
τεθηναι η υπο την κλινην; ουχ ινα επι την λυχνιαν τεθη; ²² ου
γαρ εστιν τι κρυπτον, εαν μη ινα φανερωθη· ουδε εγενετο
αποκρυφον, αλλ' ινα ελθη εις φανερον. ²³ ει τις εχει ωτα ακου-
ειν, ακουετω.

²⁴ Και ελεγεν αυτοις· βλέπετε τι ακουετε. εν ξι μετρω με-
τρεϊτε μετρηθησεται υμιν, και προστεθησεται υμιν. ²⁵ ος γαρ
εχει, δοθησεται αυτω· και ος ουκ εχει, και ο εχει αρθησεται
απ' αυτου.

²⁶ Και ελεγεν· ουτως εστιν η βασιλεια του θεου, ως ανθρω-
πος βαλλη τον σπορον επι της γης, ²⁷ και καθευδη και εγειρεται
νυκτα και ημεραν, και ο σπορος βλαστανη και μηκυνηται, ως
ουκ οιδεν αυτος. ²⁸ αυτοματη η γη καρποφορει, πρωτον χορ-
τον, ειτα σταχυν, ειτεν πληρη σιτον εν τω σταχυι. ²⁹ οταν δε
παραδοι ο καρπος, ευθυσ αποστελλει το δρεπανον, οτι παρ-
εστηκεν ο θερισμος.

³⁰ Και ελεγεν· πως ομοιωσωμεν την βασιλειαν του θεου, η
εν τινι αυτην παραβολη θωμεν; ³¹ ως κοκκω σιναπεωσ, οταν
σπαρη επι της γης, ο μικροτερον ον παντων των σπερματων

19 περι ^c: * παρα | εισπορ.: * add συνπνιγουσιν τον λογον (prioribus per in-
curiam ut videtur non deletis) 21 ^c ινα υπ. τ. μο. τεθη | επι: cod υπο 28 ειτα
σταχυν ^c: * om 29 ^c παραδω 30 ^a ελεγ. αυτοις 31 οταν: ^c οσ οταν | ο: ^c om

19 συνπνιγουσιν τ. λογ. eaque post εισπορ. pon 20 εν τριακοντα κ. εξηκοντα
κ. εκατον 21 οτι μητι | ινα υπ. τ. μο. τεθη | επι: * υπο 22 om τι | ελθη etc:
φανερωθη 27 εγειρηται | βλαστα κ. μηκυνεται 28 ειτα: * ειτεν | ** ειτα | πλη-
ρες (sic) σιτισσ 31 οσ οταν | om ο

19 τ. αιω. τουτου | συμπνιγουσι τ. λογ. eaque post εισπορ. pon 20 εκεινοι:
ουτοι | εν τριακοντα κ. εν εξηκοντα κ. εν εκατον 21 ο λυχν. ερχετ. ινα υπ. τ. μ.
τεθη | λυχνι. επιτεθη 22 ο εαν μη φανερωθ. | εις φαν. ελθη 24 προστ. υμ. ταις
ακουουσιν 25 οσ γ. αν εχη 26 ως εαν ανθρ. 27 εγειρηται 28 αυτομ. γαρ | ειτεν:
ειτα 29 παραδω | ευθεωσ 30 πως: τινι | εν ποια παραβολη παραβαλωμεν αυτην
31 οσ οταν σπ. ε. τ. γ. μικροτεροσ πα. τ. σπ. εστι των

τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· ³³ καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. ³³ καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν· ³⁴ χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ἰδίῳ μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.

³⁵ Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· διεβῶμεν εἰς τὸ πέραν. ³⁶ καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦσαν μετ' αὐτοῦ. ³⁷ καὶ γίνεται λαίλαψ μέγας ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλεν εἰς τὸ πλοῖον [ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον]. ³⁸ καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; ³⁹ καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ· σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ⁴⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε; οὐπω ἔχετε πίστιν; ⁴¹ καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούει;

V.

¹ Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν γερασσηνῶν. ² καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθύς ὑπῆντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,

37 ^c μεγαλη | ωστ. η. γε. τ. πλ. ^a: ^oom 40 εἶπεν: ^c λέγει 41 ^c οἱ ἀνεμοί, sed restitutum est ο ἀνεμ. | ^c υπακ. αυτ. V, 1 ^c γεργεσηνω

32 κατασκηνοιν 34 καὶ χωρὶς | ^a καθ 36 ἦσαν: ην 37 μεγαλη | επεβαλε-
λεν 38 ^a* διεγειρουσιν 41 υπακ. αυτω V, 2 om ευθυς

32 πα. τ. λαχ. μειζων 34 τοις μαθ. αυτου 36 καὶ ἀλλα δε πλοιαρια ην
37 ἀνεμου μεγαλη | τα δε κυ. επεβαλεν | ωστ. αυτο ηδ. γεμιζ. 38 καὶ τὴν αυ-
του ἐπι τῇ | διεγειρουσιν 40 εστε ουτω; πως ουκ εχ. π. 41 υπακουουσιν αυτω
V, 1 γαδαρηνων 2 εξελθοντι αυτω | ευθεωσ απηνητησεν

³ ὅς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν· καὶ οὐδὲ ἀλύσεισιν οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι, ⁴ διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαισ καὶ ἀλύσεισι δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετριφῆθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυσεν αὐτὸν δαμάσαι, ⁵ καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. ⁶ καὶ ἰδὼν τὸν ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, ⁷ καὶ κράξας φωνῇ μεγάλη λέγει· τί ἐμοὶ καὶ σοί, ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μὴ με βασανίσῃς. ⁸ καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· Ἐξέλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. ⁹ καὶ ἐπηρώτα αὐτὸν· τί ὄνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ· λεγιῶν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. ¹⁰ καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὸν ἀποστελεῖ ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· ¹² καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσελθωμεν. ¹³ καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. καὶ ἐξεληθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσηλθόντες εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὄρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχιλιοὶ, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. ¹⁴ καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός. ¹⁵ καὶ ἦρχοντο πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. ¹⁶ καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς

3 δια το αυτον ^c (sic): *διαυτον 4 δαμασαι ^c: *οm 9 ^c λεγαιων 11 ορει
 α: *οm | ^c βοσκομενων 14 cod απηγγειλον | ^c ηλθον 15 ^c et iam ^a ^{vid} ερχονται |
^c λεγαιωνα

3 αλυσει | **ηδυνατο 4 ισχυεν 6 προσεκυν. αυτον 8 ελεγ. γαρ 9 μοι: add
 εστιν 10 αυτα αποστ. 13 εισηλθεν | δισχ.: β 14 ηλθον 15 ερχονται | **λεγεωνα

3 μνημειοις | κ. ουτε αλ. | om ουκετι | ηδυνατο 4 αυτον ισχυε 5 εν τ. ορεσ.
 κ. εν τ. μνημ. 6 ιδων δε 7 λεγει: ειπε 8 ελεγε γαρ 9 σοι ονομα; κ. απε-
 κριθη λεγων | λεγεων 10 αυτους αποστ. 11 προσ τα ορη 12 παρεκ. αυ. παν-
 τες οι δαιμονες λεγ. 13 αυτοις: add ευθεωσ ο ιησοσ | ησαν δε ωσ δισχιλ.
 14 οι δε βοσκοντ. τους χοιρους | απηγγειλαν 15 ερχονται | καθημ. και ιμ. |
 λεγεωνα

οί ιδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων.
 17 καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὄριων αὐ-
 τῶν. 18 καὶ ἐμβαίνοντοσ αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν
 ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾗ. 19 καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν,
 ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοῦς,
 καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅσα ὁ κύριος πεποίηκέν σοι καὶ ἠλέ-
 ησέν σε. 20 καὶ ἀπῆλθεν, καὶ ἤρξατο κηρῦσαι ἐν τῇ δεκα-
 πάλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὸ πέραν
 πάλιν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θά-
 λασσαν. 22 καὶ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι ἰαίροσ,
 καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, 23 καὶ παρα-
 καλεῖ αὐτὸν πολλὰ, λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει,
 ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆσ τὰς χεῖρας αὐτῇ, ἵνα σωθῆ καὶ ζήσῃ. 24 καὶ
 ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ
 συνέθλιβον αὐτόν. 25 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα
 ἔτη, 26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανή-
 σασα τὰ παρ' ἑαυτῆσ πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ
 μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, 27 ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ ἰησοῦ,
 ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὅπισθεν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. 28 ἔλεγεν
 γὰρ ὅτι ἐὰν ἀψωμαι κἄν τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. 29 καὶ
 εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆσ, καὶ ἔγνω τῷ σώ-
 ματι ὅτι ἔαται ἀπὸ τῆσ μᾶστιγοσ. 30 καὶ εὐθὺς ὁ ἰησοῦς ἐπι-
 γνούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶσ
 ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; 31 καὶ ἔλεγον
 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεισ τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε,
 καὶ λέγεις· τίς μου ἤψατο; 32 καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο

27 c om τα | c et iam a vid οπισθεν

18 ἡ: *ην 19 σοι πεποιηκ. 21 ἐν πλοίῳ πάλιν ε. τ. περ. 22 ἰαειροσ
 23 παρεκαλει 26 παρ αὐτῆσ 27 οπισθεν 28 *om κἄν | τῶν ἱματίων

18 ἐμβαίνοντοσ | ἵνα ἡ μετ αὐτ. 19 ο δε ἰησοῦσ οὐκ ἀφ. | ἀναγγειλον | σοι
 ο κυρ. ἐποίησε 21 πάλιν εἰς το περ. 22 καὶ ἰδοσ ἐρχετ. | ἰαειροσ 23 παρ-
 εκαλει | αὐτῆ τ. χεῖρ. | ὁπωσ σωθῆ καὶ ζῆσεται 25 γυνῆ τισ | ἐτῆ δωδεκ.
 27 om τα | οπισθεν 28 οτι κἄν τῶν ἱματίων αὐτ. ἀψωμαι 29 εὐθεωσ 30 εὐθεωσ

ποιήσασαν. ³³ ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, καὶ εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.

³⁵ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν, τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ ὁ δὲ ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγῶγῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ³⁸ καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ, ³⁹ καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθέδρι. ⁴⁰ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντα παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον. ⁴¹ καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον· το κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. ⁴² καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ὡσεὶ ἐτῶν ἑβ'· καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ. ⁴³ καὶ διεστειλάτο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γινῶ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

VI.

¹ Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατριδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ γενομένου

33 και sec: c et iam a? om 36 ca? ακουσας, cb? γαρσας παρακ.

33 om και sec 34 θυγατηρ 36 τ. λογ. τον λαλ. 37 ιωαννην 41 ταλειθα 42 γαρ ετων δωδεκα 43 γνοι

33 γεγ. επ αυτη 36 ευθεωσ ακουσας 37 ουδενα αυτω συνακολ. | om τον 38 ερχεται | om και tert 40 αυτ. δε: ο δε | απαντας | το παιδ. ανακειμενον 41 κουμι | εγειραι 42 ευθεωσ | om ωσει | ετ. δωδεκα | om ευθυσ sec VI, 1 ερχεται: ηλθεν

σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα πάντα, καὶ τίς ἡ σοφία ἢ δοθεῖσα τούτῳ, καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι; ³ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς μαρίας καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ καὶ Ἰούδα καὶ σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ⁴ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἐστὶν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατριδί ἐαυτοῦ καὶ ἐν [τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν] τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵ καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεῖσ τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. ⁶ καὶ ἐθαύμασεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. καὶ περιῆγεν ὁ ἰησοῦς τὰς κόμας κύκλω διδάσκων.

Καὶ προσκαλεῖται τοὺς ἰβ', ⁷ καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστελεῖν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, ⁸ καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μὴδὲν ἄρωσιν εἰς ὕδον εἰ μὴ βράβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώην χαλκόν, ⁹ ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσασθε δύο χιτῶνας. ¹⁰ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃτε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένατε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε ἐκεῖθεν. ¹¹ καὶ ἴσ' ἂν τόπος μὴ δέξῃται ὑμᾶς μὴδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹² καὶ ἐξεληθόντες ἐκήρυξαν αὐτοῖς ἵνα μετα-

2 ^c αἱ τοιαυται αἱ 4 ^c ἐν τῇ ἰδία πατριδί αὐτοῦ | τοῖς συγγ. καὶ ἐν ^a: *om 7—8 ἐξουσίαν ὑεφ παρηγγ. αὐτοῖς ^a: *ab αὐτοῖς ad αὐτοῖς translaerat 12 αὐτοῖς: ^a vid'del

2 οἱ πολλοὶ | om παντα 3 καὶ ἀδελφός | ἰωσητός 4 πατριδ. αὐτοῦ | συγγενέσιν (**-νεσιν) αὐτοῦ 5 *ἐδυνατο 6 om ο ἰησοῦς | δωδεκα 8 ἀρωσιν 9 ἐνδυσασθε (**-σθαι) 10 μένετε 12 om αὐτοῖς

2 ηρξ. ἐν τ. συ. διδασκ. | om παντα | η δοθ. αὐτω | καὶ δυν. τοῖ. δι. τ. χει. αὐτ. γινονται 3 ο υι. μαρίας, ἀδελφ. δε | ἰωση 4 ελεγε δε | πατριδ. αὐτοῦ 5 ουδεμ. δυν. ποιησ. 6 ἐθαυμαζε | om ο ἰησ. | δωδεκα 8 ἀρωσιν | μ. πηρ. μ. αρτ. 9 ἀλλ | ^ε ἐνδυσασθαι 10 μένετε 11 κ. οσοι ἀν μὴ δεξωνται ὑμ. | αὐτοῖς: add ἀμην λεγω ὑμιν, ἀνεκτοτερον εσται σοδομοις ἢ γομορροῖς ἐν ἡμερα κρισεωσ ἢ τῇ πολει ἐκεινη 12 ἐκηρυσσον ἵνα

νοήσωσιν, ¹³ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

¹⁴ Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἠρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης, ὡς εἶς τῶν προφητῶν. ¹⁶ ἀκούσας δὲ ὁ ἠρώδης ἔλεγεν· ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα, οὗτος ἰωάννης ἠγέρθη. ¹⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ ἠρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ ἠρωδιάδα τὴν γυναῖκα φιλιππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ¹⁸ ἔλεγεν γὰρ ὁ ἰωάννης τῷ ἠρώδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ ἡ δὲ ἠρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτείνειν, καὶ οὐκ ἠδύνατο. ²⁰ ὁ γὰρ ἠρώδης ἐφοβεῖτο τὸν ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἄγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἠδέετο αὐτοῦ ἤκουεν. ²¹ καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιροῦ, ὅτε ἠρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς γαλιλαίας, ²² καὶ ἐλθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἠρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρσεν τῷ ἠρώδῃ καὶ τοῖς συνακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν τῷ κορασίῳ· αἴτησαι με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. ²³ καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσῃς δώσω σοι, ἕως ἡμίσουσ τῆς βασιλείας μου. ²⁴ καὶ ἐξελθούσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν· τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος. ²⁵ καὶ ἐλθούσα εὐθὺς μετὰ

16 ^a οὗτος ἰωαν. αὐτος, ^c ἰωαννην οὗτος 17 αυτ. γ. ο: ^{ca} ο γαρ, sed prius restitutum 22 ^c εἰσελθουσης 25 ^c εἰσελθουσα

12 μετανωσιν 14 ελεγον | ἰωαννης 15 ηλιας | αλλοι δε sec: add ελεγον
16 ἰωαννην οὗτος ηγ. 17 ἰωαννην | *om την γυναικ. 18 ἰωαννης 20 ἰωαννην | om
και sec 22 εἰσελθουσης | αιτησον 23 αυτη ο τι εαν με αιτ. 24 ἰωανου 25 εἰσελθουσα

14 εκ νεκρ. ηγερθη 15 om δε pr | αλλ. δε: add ελεγον | προφητ. εστιν η ωσ
16 ειπεν οτι ον | ἰωαννην, οὗτος εστιν· αὐτος ηγερθ. εκ νεκρων 17 εν τη φυλακη
20 ηπορει: εποιει 21 εποιει 22 εἰσελθουσης | θυγ. αυτης της ηρωδ. | ορχ.
και αρεσασσης | ειπεν ο βασιλ. | αιτησον 23 με αιτησης 24 η δε εξελθουσα | αι-
τησομαι | του βαπτιστου 25 εἰσελθουσα ευθεως

σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἠτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξ-
 αυτῆς δῶς μοι ἐπὶ πύνακι τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.
²⁶ καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ
 τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτήν. ²⁷ καὶ
 εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι
 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²⁸ [καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν
 τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ] ἐπὶ πύνακι, καὶ
 ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ
 μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ
 ἦραν τὸ πτώμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν μνημείῳ.

³⁰ Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ ἀπ-
 ἠγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ἐδίδαξαν. ³¹ καὶ λέγει
 αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ
 ἀναπαύεσθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες
 πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. ³² καὶ ἀπῆλθον ἐν πλοίῳ
 εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. ³³ καὶ ἴδον αὐτοὺς ὑπάγοντας,
 καὶ ἐπέγνωσαν αὐτοὺς πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων
 συνεδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς. ³⁴ καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὄχ-
 λον πολύν, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα
 μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. ³⁵ καὶ
 ἦδη ὥρα πολλῆς γινομένης προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 ἔλεγον ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἦδη ὥρα πολλή· ³⁶ ἀπό-
 λυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ
 κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα τί φάγωσιν. ³⁷ ὁ δὲ ἀπο-

28 καὶ ἀπελθὼν etc: scriptor a τὴν κεφ. αὐτ. pr ad τ. κεφ. αὐτ. sec transiluit
 30 c καὶ οσα εδιδ. 31 εἰς: c ἐπ 34 ὡς προβ. c: om 35 c προσελθ. αὐτω .

25 ἰωανου 26 ανακειμενους 29 ηλθον | εθηκ. αυτο 30 καὶ οσα εδιδ.
 31 καθ | αναπαυσασθε 32 ἐν τῷ πλοι. 33 εἶδον | *εγνωσαν | om αὐτοὺς sec
 34 πολυν οχλον 35 γενομενης | προσελθ. αὐτω 36 om βρωματ.

25 μοι δωσ ἑαυτησ 26 αυτην αθετησαι 27 ευθεωσ | σπεκουλατωρα | ενεχ-
 θηραι 28 ο δε απελθ. 29 αυτο ἐν τῷ μνημ. 30 πα. καὶ οσ. ἐπ. κ. οσα εδιδ.
 31 ειπεν | ηυκαιρουν 32 εἰς ἐρ. τοπ. τῷ πλοιω 33 εἶδον | υπαγοντ. οἱ οχλοὶ κ.
 ἐπ. αυτον πο. | προ. αυτους: add καὶ συνηλθον προς αυτον 34 εἶδεν ο ἰησουσ πολ.
 οχλ. | ἐπ αυτοις 35 γενομενης | προσελθ. αὐτω | λεγουσιν 36 αγ. εαυτ. αρτους·
 τι γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν

κριθεισ εἶπεν αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν; ³⁸ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ ἐλθόντες λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. ³⁹ καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλιθῆναι πάντασ συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. ⁴⁰ καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ ν'. ⁴¹ καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κλάσας τοὺς ἄρτους ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς β' ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. ⁴² καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. ⁴³ καὶ ἦραν κλασμάτων ἰβ' κοφίνων πληρώματα, καὶ ἀπὸ τῶν δύο ἰχθύων. ⁴⁴ καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες ὡς πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

⁴⁵ Καὶ εὐθύσ ἠνάγκασε τοὺς μαθητάσ αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸσ ἀπολύει τὸν ὄχλον. ⁴⁶ καὶ ἀποταξάμενοσ αὐτοῖσ ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ⁴⁷ καὶ ὄψιασ γενομένησ ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆσ θαλάσσησ, καὶ αὐτὸσ μόνοσ ἐπὶ τῆσ γῆσ. ⁴⁸ καὶ ἰδὼν αὐτοῦσ βασανιζομένοουσ ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ἐναντίοσ ὁ ἀνεμοσ αὐτοῖσ, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆσ νυκτὸσ ἔρχεται πρὸσ αὐτοῦσ, περιπατῶν ἐπὶ τῆσ θαλάσσησ. καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτοῦσ. ⁴⁹ οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆσ θαλάσσησ περιπατοῦντα, ἔδοξαν ὅτι φάντασμα ἔστιν, καὶ ἀνέκραξαν. ⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθύσ ἐλάλησεν

38 ελθόντες: ^c γινόντες 41 ^c καὶ εδιδου (non mutato κλασας) 41 ^c παραθωσιν 44 φαγόντες: ^c additurus erat τοὺσ ἀρτους sed το quod iam scripserat rursus delevit

38 ἔχετε ἀρτους | ἐλθόντες: γινόντες 39 * ἀνακλιναὶ | * ἐν τῷ 40 πρασιαὶ | πεντηκοντα 41 κ. κατεκλασεν τ. α. καὶ εδ. | δυο 43 κλασματα | δωδεκα | om δυο 44 φαγοντ. τοὺσ ἀρτους | om ωσ 45 εἰσ το πλοι. 48 ο ανεμ. ἐναντ.

37 διακοσ. δηναρ. | δωμεν 38 υπ. καὶ ιδετ. κ. γινόντες λεγ. 39 ἀνακλιναὶ 40 ἀνεπεσον | πρασιαὶ πρασιαὶ ἀνα εκ. κ. ἀνα πεντηκοντα 41 κ. κατεκλασε τ. ἀρτ. καὶ εδ. τ. μα. αὐτου | παραθωσιν | δυο 43 δωδεκα κοφινουσ πληρεισ | om δυο 44 φαγ. τοὺσ ἀρτους ωσει πεντ. 45 εὐθεωσ | εἰσ το πλοι. | ἀπολυση 48 ειδεν; ο ανεμ. ἐναντ. | καὶ περὶ 49 περιπατ. επ. τῆσ θαλ. | εδοξ. φαντασμ. εἶναι 50 ειδον | καὶ εὐθεωσ ἐλαλ.

μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.
 51 καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνε-
 μος· καὶ λίαν ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο. 52 οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς
 ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.

53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς γεννησαρέτ,
 καὶ προσωρμῆθησαν. 54 καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου
 εὐθὺς ἐπιγόντες αὐτὸν 55 περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην
 καὶ ἤρξαντο ἐν τοῖς κραβάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέ-
 ρειν, ὅπου ἠκούσθη ὅτι ἔστιν. 56 καὶ ὅπου εἰς εἰσεπορεύετο εἰς
 κόμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν
 τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἄν τοῦ κρα-
 σπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ᾤψαντο αὐτοῦ,
 ἐσώζοντο.

VII.

1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν
 γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. 2 καὶ ἰδόντες τινας
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν, τουτέστιν ἀνίπτοις,
 ἐσθίουσιν ἄρτον· 3 οἱ γὰρ φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι
 εἰ μὴ πυκνὰ νίψονται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες
 τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, 4 καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς εἰ μὴ
 βαντίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστὶν ἃ παρελάβον
 κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων· 5 καὶ
 ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· διατί οὗ

53 ^c προσωρμισθησαν 55 εν: ^c επι 56 εν: eod η εν VII, 2 τινες ^c: *τινες
 3 eod εσθιωσιν

53 *γεννησαρεθ | προσωρμισθησαν 54 *om αυτων 55 επι τοις | *κραβα-
 ταις (-αττοις?), **κραββατοις | ηκουον 56 οπου αν | σοι αν VII, 2 εσθ. τουσ
 αρτουσ 3 πυκνα: πυγμα 4 απ αγορασ | απερ ελαβον

51 λιαν εκ περισσου ε. εαν. εξ. και εθαιμαζον 52 ην γαρ η καρδ. αυτ. 53 διαπ.
 ηλθον επι τ. γην γεννησαρετ κ. προσωρμισθησαν 54 ευθεωσ 55 περιδραμοντες ολ.
 τ. περιχωρον εκ. ηρξαντο επι τ. κραββατοις | οπ. ηκουον οτ. εκει εστ. 56 οπ.
 αν | om εισ see et text | επιθουν | σοι αν ηπτοντο VII, 2 om οτι | εσθιοντας
 αρτουσ εμεμψαντο 3 πυκνα: πυγμα 4 βαπτισωνται | χαλκι. και κλιων 5 επειτα
 επερωτ.

περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· καλῶς ἐπροφήτευσεν ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. ⁷ μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίᾳ ἐντάλματα ἀνθρώπων. ⁸ ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων. ⁹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. ¹⁰ μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· κορβᾶν, ὃ ἐστὶν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελήθῃσ. ¹² οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, ¹³ ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε. καὶ παρόμοια πολλὰ τοιαῦτα ποιεῖτε. ¹⁴ καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούετε καὶ συνίετε. ¹⁵ οὐδὲν ἐστὶν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον ἐπ' αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν, ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον.

¹⁷ Καὶ ὅτε εἰσηλθον εἰς τὸν οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί αὐτοῦ τὴν παραβολήν. ¹⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὕτω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφε-

5 κοιναῖς: ^c ἀνιπτοῖς 15 ἐπ.: ^c εἰς 18 ^c οὕτως

6 **προεφθ. | ο λαος ουτ. 9 om κ. ελεγ. αυτ.^{bentl} | τηρητε 13 τοιαυτ. πολλ. 14 λεγει αυτ. ακουσατε μου παντες κ. συνετε 15 εἰσπ. εἰς αυτον το κοινουν αυτον αλλα | *om τον^{bir} 17 εἰσηλθεν εἰς οἶκον 18 οὕτως | ου νοεῖτε | εἰσπορ. εἰς τον ανθρωπον ου δυναται αυτον κοινωσαι 19 εἰς τ. αφ. ἐκπορευεται

5 οἱ μαθητ. σου ου περιπ. | αλλα ἀνιπτοῖς χερσ. 6 ο δε ἀποκριθεις | οτι καλῶς προεφθητευσεν | om οτι 8 ἀφέντες γαρ | ἀνθρώπων: add βαπτισμους ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιεῖτε 10 μωσῆς 12 και ουκετι | τ. πατρ. αυτου η τ. μη. αυτου 14 καλιν: παντα | ακουετε μου παντες 15 ἐπ.: εἰς | αυτον κοινωσαι | αλλα τα ἐκπορ. ἀπ αυτου ἐκεινα εἰσι | ἀνθρώπων: add ¹⁶ εἰ τις εχει ωτα ακουειν, ακουετω 17 εἰσηλθεν εἰς οἶκον | περι της παραβολης 18 ου νοεῖτε | εἰσπορ. εἰς τον ανθρωπον ου δυναται αυτον κοινωσαι

δρῶνα ἐκβάλλεται, καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα; ³⁰ ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ²¹ ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, πορνίαι, κλοπαί, φόνοι, ²² μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· ²³ πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, κάκεινα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²⁴ Ἐκειθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια τύρου καὶ σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελησεν γινῶναι, καὶ οὐκ ἤδυνασθη λαθεῖν. ²⁵ ἀλλὰ εὐθύς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἣς εἶχεν τὸ θυγάτριον πνεῦμα ἀκάθαρτον, εἰσελθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ²⁶ ἡ δὲ γυνὴ ἦν ἐλληνίς, συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ ἐστὶν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν. ²⁸ ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε· καὶ τὰ κυνάρια ἐσθίουσιν ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἀπὸ τῶν ψιγίων τῶν παιδίων. ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον. ³⁰ καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον ἑαυτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.

³¹ Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὄριων τύρου ἦλθεν διὰ σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ἑρίων δεκαπόλεως. ³² καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιλάλον; καὶ

23 λαθεῖν^c: *λαλεῖν 28 υποκατω^a: *αποκατω

21 πορνεῖαι 23 κακεῖνα: καὶ 24 σειδω. | ἠθελεν 25 ἀλλ εὐθύς | θυγατρ. αὐτης | ελθοῦσα 26 συρα φοιν. 28 υποκ. τ. τραπ. εσθι. 30 αὐτης 31 σειδω. 32 **μογγιλαλον

19 ἀφεδρ. ἐκπορευεται καθαρίζων 21—22 μοιχ. πορνεῖαι φονοί²³ κλοπ. πλεον. 23 κακεῖνα: καὶ 24 καὶ ἐκειθ. | μεθορία | εἰς τὴν οἰκίαν | ἠθελε | ἠδυνήθη. 25 ἀλλὰ εἰς: ἀκούσασα γὰρ γυνὴ | θυγατρ. αὐτης | ελθοῦσα 26 ἡν δε ἡ γυνὴ | συροφοινίσσα | ἐκβάλλῃ 27 ὁ δε ἰησοῦς εἶπεν αὐτ. | καλὸν ἐστὶ | βαλ. τοῖς κυν. 28 καὶ γὰρ τα κυ. υπ. τ. τραπ. εσθιει 29 τὸ δαιμ. ἐκ τ. θυ. σου 30 αὐτης | ευρ. τὸ δαιμ. ἐξελ. καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλινῆς 31 τυρ. καὶ σιδωνος ἦλθε πρὸς τὴν 32 κωφὸν μογιλ.

παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῆ αὐτῷ τὰς χεῖρας. ³³ καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν κατ' ἰδίαν ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἔβαλεν τοὺς δακτύλους εἰς τὰ ὕδα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ³⁴ καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφραθά, ὃ ἐστὶν διανοίχθητι. ³⁵ καὶ ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἄκοαί, καὶ εὐθύς ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. ³⁶ καὶ διεστειλάτο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσοτέρως ἐκήρυσσον. ³⁷ καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ ἀλάλους λαλεῖν.

VIII.

¹ Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· ² σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσιν. ³ καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν ἤκασιν. ⁴ καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ εἶπαν· πόθεν τούτους δυνησεταιῖς τισ ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; ⁵ καὶ ἠρώτα αὐτοῦ· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· ζ'. ⁶ καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ λαβὼν τοὺς ζ' ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. ⁷ καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλο-

32 ^c την χειρα 33 εβαλεν^c: *ελαβ. 34 ^c εφραθα

32 την χειρα 33 απο τ. οχλ. κ. ιδ. | δακτ. αυτου 35 ομ ευθυς 36 περισσοτερον 37 ωσ και τουσ κω. VIII, 1 μαθητ. αυτου 2 ημεραις τρεισιν | ομ μοι 3 νηστεισ | ηκασιν: εισιν 4 απεκρ. αυτω | ομ και ειπ. | οτι ποθεν 5 εχετ. αρτ. | επτα 6 επτα

32 την χειρα 33 απο τ. οχλ. κ. ιδι. | δακτ. αυτου 35 κ. ευθεωσ διανοιχθησαν | ομ ευθυς 36 ειπωσιν· οσ. δ. αυτουσ αυτοισ | ομ αυτοι | περισσοτερον 37 κ. τουσ αλαλ. VIII, 1 παλ. πολλ.: παμπολλου | προσκαλ. ο ιησουσ τ. μα. αυτου 2 ημερασ τρεισ 3 νηστεισ | τινεσ γαρ | ομ απο | σ^c ηκουσι 4 απεκρ. αυτω | ομ κ. ειπαν 5 επηρωτα | εχετ. αρτ. | ειπον | επτα 6 παρηγγειλε | επτα | παραθωσι 7 ειχον

γήσασ αὐτὰ παρέθηκεν. ⁹ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὰ περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σφυρίδας. ⁹ ἦσαν δὲ τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

¹⁰ Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη δαλμανουθά. ¹¹ καὶ ἐξῆλθον οἱ φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἰδεῖν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. ¹² καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. ¹³ καὶ ἀφείσ αὐτούς πάλιν ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. ¹⁴ καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. ¹⁵ καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· ὁρᾶτε βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης ἡρώδου. ¹⁶ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. ¹⁷ καὶ γνοὺς ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐκ ἔχετε οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ¹⁸ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, ὅρα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε, καὶ οὐ μνημονεύετε, ¹⁹ ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἐκλάσα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, καὶ πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἦρατε; λέγουσιν αὐτῷ· ἑβ. ²⁰ ὅτε καὶ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἦρατε; καὶ λέγουσιν· ἑπτὰ. ²¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐκ ἔχετε;

²² Καὶ ἔρχεται εἰς βηθσαιδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. ²³ καὶ ἐπιλαβόμε-

7 παρεθηκεν: ^a ειπεν και ταυτα παρατιθεναι 10 ο ιησους: ^c om 17 ο ιησους: ^c om 18 ^a και ωτα 22 ^c ερχονται

7 παρεθηκεν: ειπεν και ταυτα παρατιθεναι 8 om παντες et τα | σφυριδας 9 ως τετρακισχ. 10 εμβας αυτος | om ο ιησους | δαλμανουθα 11 om ιδειν 12 om υμιν 14 *επελαθεντο 15 om και sec^{bent} 16 εχουσιν 17 om ο ιησους | *συνειτε? συνειτε? 18 και ωτα 19 om και | δωδεκα 20 και οτε τους | om αρτους | λεγουσιν: add αυτω 21 πως ου νοειτε 22 ερχονται

7 και ευλογησας ειπε παραθειναι και αυτα 8 εφαγ. δε | om παντες et τα | σφυριδας 9 ης. δε οι φαγοντες ως 10 ευθεως | om ο ιησους 11 συζητειν | om ιδειν 12 σημειον επιζητει 13 εμβας παλιν εις το πλοιον 16 πρ. αλληλ. λεγοντες 17 ετι πεπωρωμ. 18 και ωτα 19 om και | πληρεις κλασματ. | δωδεκα 20 οτε δε τους | om αρτους | και λεγ.: οι δε ειπον 21 ουπω: πως ου 22 ερχεται

νος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πύσασ εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. ²⁴ καὶ ἀναβλέψασ εἶπεν· βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντασ. ²⁵ εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν, καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐβλεψεν δηλαυγῶσ ἅπαντα. ²⁶ καὶ ἀπέστειλεν εἰς οἶκον αὐτὸν αὐτοῦ λέγων· μὴ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῆσ.

²⁷ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμασ καισαρίας τῆς φιλίππου. καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητάσ αὐτοῦ λέγων αὐτοῖσ· τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; ²⁸ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντεσ ὅτι ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· καὶ ἄλλοι ἠλεῖαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἰς τῶν προφητῶν. ²⁹ καὶ αὐτὸσ ἐπηρώτα αὐτοῦσ· ὑμεῖσ δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεῖσ δὲ ὁ πέτροσ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ χριστὸσ ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ. ³⁰ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖσ ἵνα μὴδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. ³¹ καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοῦσ ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖσ ἡμέρασ ἀναστῆναι. ³² καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει· καὶ προσλαβόμενοσ αὐτὸν ὁ πέτροσ ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ³³ ὁ δὲ ἐπιστραφεῖσ καὶ ἰδὼν τοὺσ μαθητάσ αὐτοῦ ἐπετίμησεν πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖσ τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. ³⁴ καὶ προσκαλεσάμενοσ τὸν ὄχλον σὺν τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖσ· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλ-

24 ^c αναβλ. ελεγεν 25 ^c ενεβλεπεν τηλαυγῶσ 26 ^c απεστ. αυτον εις τον οικ. αυτου | ^c μηδε εις 27 αυτοις: ^cdel, ^{cb}rest 28 οτι pr: ^c om

23 βλεπεισ 24 ειπεν: ελεγεν 25 εθηκεν | αποκατεστη κ. ενεβλεπεν τηλαυγῶσ 26 αυτον ε. οικ. αυτου | μη: μηδε 27 καισαρειασ 28 ιωαννην 29 om δε sec | om ο υι. τ. θεου 32 *παρρησια | ο πετροσ αυτον

23 εξηγαγεν 24 αναβλ. ελεγε | ^c 1633 om οτι ετ ορω 25 οφθ. αυτ. και εποιησεν αυτον αναβλεψαι κ. αποκατεσταθη κ. ενεβλεψε τηλαυγῶσ απαντασ 26 απεστ. αυτον εις οικ. αυτου | μηδε εις τ. κω. εισελθ. μηδε ειπησ τινι εν τη κωμη 27 καισαρειασ 28 οι δε απεκριθησαν ιωαννην | ηλιαν | οτι εις: ενα 29 κ. αυτ. λεγει αυτοις | om ο υι. τ. θεου 31 υπο: απο | om των sec et tert 33 τω πετρω λεγων 34 ει τισ: οστισ

θεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ³⁵ ὅς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν. ³⁶ τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπος κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ³⁷ τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ³⁸ ὅς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

ΙΧ.

¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων, οἳ τινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

² Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν πέτρον καὶ τὸν ἰάκωβον καὶ τὸν ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν κατ' ἰδίαν μόνους, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. ³ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι. ⁴ καὶ ὤφθη αὐτοῖς ἡλίος σὺν μωϋσῇ, καὶ ἦσαν λαλοῦντες τῷ ἰησοῦ. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ πέτρος λέγει τῷ ἰησοῦ· βαββεί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν γ' σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ μωϋσεῖ μίαν καὶ ἡλίᾳ μίαν. ⁶ οὐ γὰρ ᾔδει τί ἀπεκρίθη· ἐκφοβοὶ γὰρ ἐγένοντο. ⁷ καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης φωνή· οὕτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός,

36 ^c ἀνθρωπον 37 ^c δω ΙΧ, 7 αγαπητος: * add εν ω ευδοκησα

34 σταυρ. αυτου 35 την εαυτου ψυ. σωσαι 36 ανθρωπον 37 ο ανθρωπος | αυτου ΙΧ, 1 ωδε των εστηκοτων 2 και ιωαννην | ομ λιαν 4 ηλειος | * μωυσει | συναλουντες 5 τρεις | ηλεια 6 αποκριθη 7 φωνη εκ τ. νεφ.

34 σταυρ. αυτου 35 γαρ αν | αν απολεση | ουτος σωσει 36 ωφελησει ανθρωπον εαν κερδηση | ζημιωθη 37 η τι δωσει 38 γαρ αν ΙΧ, 1 εστηκοτων 2 μεθ. ημ. | ομ λιαν 3 λιαν: add ωσ χιων | ομ ουτωσ 4 μωυσει | συλλαουντ. 5 ραββει | σκην. τρεις | μωυσει 6 τι λαληση· ησαν γαρ εκφοβ. 7 κ. ηλθε φων. εκ τ. νεφ. λεγουσα

ἀκούετε αὐτοῦ. ⁸ καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. ⁹ καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἄ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹⁰ καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοῦς, συζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹¹ καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγουσιν οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς ὅτι ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹² ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαταστάνει πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουθενωθῆ. ¹³ ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, καὶ ἡλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

¹⁴ Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοῦς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας πρὸς ἑαυτοῦς. ¹⁵ καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. ¹⁶ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοῦς· τί συζητεῖτε πρὸς ἑαυτοῦς; ¹⁷ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλλο· ¹⁸ καὶ ὅπου αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίξει τοὺς ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ¹⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς ἐμέ. ²⁰ καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτόν, τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάρραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. ²¹ καὶ

9 εἰ μὴ^a: *om 12 ^c πρῶτος ἀποκαθισταν· 13 ^c οτι και ηλ. | ^c επ. εν αυτω 14 ^c προσ αυτους 16 ^a vid^oπρ. αυτους, sed restitutum πρ. εαυτ. 18 ^c οπου εαν

8 μετα εαυτων εἰ μὴ τ. τη. μον. 9 απο: εκ 11 om oi φαρισ. και | ηλειαν 12 ηλειασ | *αποκαθιστανει, *αποκαθιστ. | εξουθενηθη 13 οτι και ηλειασ 14 *ειδαν | προσ αυτους 16 προσ αυτους 18 οπου εαν | ρησσει αυτον 19 προσ με

7 αυτου ακουετε 8 εἰ μὴ: αλλα 9 καταβαιν. δε | διηγησ. α ειδον 10 συζητ. 11 om oi φαρισ. και 12 ο δε αποκριθεισ ειπεν αυτ. | αποκαθιστα | εξουθενωθη 13 οτι και ηλ. | ηθελησαν 14 ελθων et ειδεν | συζητουντ. αυτοις 15 ευθεως | ιδων α. εξεθαμβηθη 16 αυτους: τους γραμματεισ | συζητειτ. πρ. αυτους 17 αποκριθεισ εις ε. τ. οχλ. ειπε 18 οπου αν | ρησσ. αυτον | τ. οδοντ. αυτου | ειπον 19 αποκρ. αυτω | προσ με 20 ευθεως το πν. εσπαραξεν

ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν· ἐκ παιδιότηεν. ²² καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλὰ εἴ τι δύνη, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ²³ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τὸ εἰ δύνη, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. ²⁴ καὶ κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου ἔλεγεν· πιστεύω, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. ²⁵ ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὁ ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσελθῆς εἰς αὐτόν. ²⁶ καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας αὐτόν ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ²⁷ ὁ δὲ ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. ²⁸ καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.

³⁰ Κάκειθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ. ³¹ ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. ³² οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβούντο αὐτόν ἐπερωτήσαι.

³³ Καὶ ἦλθον εἰς καφαρναοῦμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτοῦ· τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; ³⁴ οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέγχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων ἐστίν.

21 ωσ: °εξ ου 23 °δυνασαι 24 και: °ευθυσ 25 °εγω επιτασσω 26 αυτον: corr^{del}, corr^{rest} 29 προσευχη: °b^{add} και νηστεια

21 ωσ: εωσ 22 αλλ ει 24 και: ευθυσ 25 om δ | εγω εγω (**om sec) επιτασσω 26 om αυτον 28 *καθ 30 *επορευοντο 31 om αυτοις 34 διελεχθησαν | om εστιν

21 om εκ 22 αυτον και εις πυρ | αλλ ει τι δυνασαι 23 ει δυνασαι πιστευσαι 24 και ευθεωσ κραξ. | μετα θακρυων ελεγε· πιστευω κυριε 25 om ο | το πνευμ. το αλαλ. κ. κωφ. εγω σοι επιτασσω. 26 κραξαν | σπαραξαν | om τουσ 27 αυτον της χειροσ ηγ. 28 εισελθοντα αυτον | επηρωτ. αυτ. κατ ιδιαν 29 εν προσευχ. και νηστεια 30 και εκειθεν | γνω 31 τη τριτη ημερα 33 ηλθεν εις καπερναουμ | προσ εαυτουσ διελογ. 34 διελεχθησαν | om εστιν

³⁵ καὶ καθίσασ ἐφώνησεν τοὺς ἰβ' καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. ³⁶ καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· ³⁷ ὅς ἂν ἐν τῶν παιδίων τούτων δέξῃται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἐμὲ δέχεται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. ³⁸ ἔφη αὐτῷ ὁ ἰωάννης· διδάσκαλε, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ³⁹ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογήσασί με· ⁴⁰ ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν. ⁴¹ ὅς γὰρ εἰάν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματί μου, ὅτι χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ⁴² καὶ ὅς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περὶκείται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ καὶ εἰάν σκανδαλίσῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν ἐστίν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα εἰσελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. ⁴⁵ καὶ εἰάν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστίν σε εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν κυλλὸν ἢ χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα εἰς τὴν γέενναν βληθῆναι. ⁴⁷ καὶ εἰάν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἐκβαλε αὐτόν· καλὸν σε ἐστίν μονόφθαλ-

41 ^c om μου | χριστοῦ^c: *εμον (ex emoi ortum?) 43 ^c εχοντα απελθειν | ειο τ. π. τ. ασβ.: ^{corr}del, ^{corr}rest

35 δωδεκα 37 των τοιουτων παιδιων | και ος αν εμε δεχεται 38 ιωανης 41 γαρ αν | om μου 42 πιστευοντ. ειο εμε 43 εχοντα απελθειν 45 σκανδαλιζη | εισελθειν ειο τ. ζω. χωλον η τους | βληθην. ειο τ. γε.

35 δωδεκα 37 ος εαν εν τ. τοιουτων παιδιων | κ. ος εαν εμε δεξεται 38 απεκριθη δε αυτω ο ιω. λεγων | ε om εν | δαιμον. ος ουκ ακολουθει ημιν κ. εκωλυσαμεν α. οτ. ο. ακολουθει ημιν 40 καθ υμων υπ. υμων 41 γαρ αν | εν τω ονομ. | om οτι sec 42 om τουτων | τ. πιστ. ειο εμε | λιθος μυλικος 43 σκανδαλιζη | καλ. σοι εστι κυ. ειο τ. ζω. εισελθ: | εχοντα απελθειν | ασβεστον: add 44 οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται 45 σκανδαλιζη | εστι σοι εισελθ. ειο τ. ζω. | om κυλλ. η | βληθ. ειο τ. γενεν. ειο το πυρ το ασβεστον 46 οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται 47 καλ. σοι εστι

μον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἣ δὺο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, ⁴⁸ ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁹ πᾶσ γὰρ ἐν πυρὶ ἀλισθήσεται. ⁵⁰ καλὸν τὸ ἄλασ· ἐὰν δὲ τὸ ἄλα ἀναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

X.

¹ Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συναγορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἴωθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. ² καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξοστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολύσαι, πειράζοντες αὐτόν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετεῖλατο μωϋσῆς; ⁴ οἱ δὲ εἶπαν· ἐπέτρεψεν μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολύσαι. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. ⁶ ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς· ⁷ ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σαρξ μία. ⁹ ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ¹⁰ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτων ἐπηρώτων αὐτόν. ¹¹ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὁ ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾷται ἐπ' αὐτήν· ¹² καὶ ἐὰν αὕτη ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾷται.

¹³ Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα αὐτῶν ἄψῃται· οἱ δὲ

47 εἰσελθεῖν^c: ^com 50 ἀλα bis: ^c αλασ X, 7 ἀνθρωπος: ^cod ἀνθρωπωσ

47 εἰς γεενναν 49 om εν 50 το αλασ αναλον X, 2 om οι 7 om αυτου σοc 8 μια σαρξ 10 περι τουτου

47 γεενναν του πυροσ 49 om εν | αλισθησ.: add και πασα θυσια αλι αλισθησεται 50 ἀλα bis: αλασ X, 1 κακειθεν | ιουδ. δια του περαν | συμπορευοντ. | 2 ἐπηρωτησαν 3 μωυσησ 4 ειπον | μωσησ επετρεψ. 5 και αποκριθεισ ο ιησους 6 αυτουσ ο θεουσ 7 κ. τ. μητερα, και προσκολληθησεται πρως την γυναικα αυτου 10 εν τη οικια | οι μαθ. αυτου περι του αυτου επηρωτησαν αυτ. 11 σοσ εαν 12 κ. εαν γυνη απολυση τ. α. αυτ. και γαμηθη αλλω 13 αψητ. αυτ.

μαθηται ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδιά ἐρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσελθῆ εἰς αὐτήν. ¹⁶ καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει, τίθεισ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.

¹⁷ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμῶν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁸ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. ¹⁹ τὰς ἐντολάς οἶδας· μὴ φονεύσῃς, [μὴ μοιχεύσῃς,] μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. ²⁰ ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ²¹ ὁ δὲ ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἐν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ²² ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. ²³ καὶ περιβλεψάμενος ὁ ἰησοῦς ἔλεγεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁵ εὐκώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρήματος βραβίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ οἱ δὲ περισπῶς ἐξεπλήσσαντο, λέγοντες πρὸς αὐτόν· καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

19 μη μοιχ.^a: *om | σου sec: ^c om 23 ^c λεγει 25 τρηματος: ^c τρυμαλιασ

14 om και sec 19 αποστερησῃς: in marg suppletum | om σου sec 21 om ετι | om τοις 23 λεγει 25 δια της τρυμαλιασ της ραφ. εισελθ. (δελθ.?)

13 επιτιμων τοις προσφερουσιν 15 ος εαν 16 εν. αυτ. τιθεισ τ. χ. ε. αυτ. ηυλογει αυτα 19 μη μοιχ. μη φονευσ. | om σου sec 20 ο δε αποκριθεισ ειπεν αυτω 21 om ετι | σε: σοι | ακολ. μοι: add αρασ τον σταυρον 23 λεγει 24 δυσκολ. εστιν: add τοου πεποιθουτασ επι τοις χρημασιν 25 δια της τρυμαλιασ της ραφ. διελθειν 26 λεγοντ. πρ. εαυτουσ

²⁷ ἐμβλέψασ αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς εἶπεν· παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῶ· πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ. ²⁸ ἤρξατο λέγειν ὁ πέτρος αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ²⁹ ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἐνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ³⁰ ἐὰν μὴ ἀπολάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον. ³¹ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

³² Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοῦς ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς β' ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ³³ ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, ³⁴ καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

³⁵ Καὶ παραπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου, λέγοντες αὐτῷ· διδάσκαλε, θέλομεν ἕνα ὃ ἐὰν αἰτήσομέν σε ποιήσῃς ἡμῖν. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετέ με

27 εἶπεν: ^c λέγει 29 αγρουσ: ^c add ἐνεκεν ἐμου καὶ 30 τουτω: ^a add οικιασ καὶ ἀδελφουσ καὶ ἀδελφασ καὶ μητερα καὶ (^c suprl πατερα καὶ) τεκνα (^c add insuper καὶ αγρουσ μετα διωγμων) 33 αρχιερευσι: ^c add καὶ τοισ γραμματευσιν 34 εμπτυσουσιν^c: ^e εμπτυουσιν 35 ^c προσπορευοντ. 35—37 ἵνα ο εαν usq ὁσ ἡμιν^c: ^o om

27 εἶπεν: λέγει | om τῳ (?) 28 om τι αρ. ε. ημ. 29 om αυτω | ἡ μητερ. ἡ πατερ. | ἐνεκεν ἐμου καὶ (^a *add ἐνεκεν) του ευαγγ. 30 λαβη | τουτω: add οικιασ καὶ ἀδελφουσ καὶ ἀδελφασ καὶ μητερασ καὶ τεκνα καὶ αγρουσ μετα διωγμων | αιωκαν 32 δωδεκα 33 τ. αρχιερευσιν καὶ τοισ γραμματευσιν 35 προσπορ. | ιωανησ | οἱ δυο υιοι | αιτησωμεν

27 ἐμβλεψ. δε | εἶπεν: λέγει | α. ου παρ. τῳ θεῳ | δυνατα ἐστιν 28 καὶ ηρξατο ο πετρ. λεγ. αυτω | om τι αρ. ε. ημ. 29 ἀποκριθεισ δε ο ιησ. εἶπεν | μητερα: add ἡ γυναικα | ἐνεκεν ἐμου καὶ του ευαγγ. 30 λαβη | τουτω: add οικιασ καὶ ἀδελφουσ καὶ ἀδελφασ καὶ μητερασ καὶ τεκνα καὶ αγρουσ μετα διωγμων 31 καὶ ἐσχατ. 32 οἱ δε: καὶ | δωδεκα 33 αρχιερ. καὶ τοισ γραμματευσι 34 κ. μαστιγ. αυτ. κ. εμπτυσ. αυτω | ἀποκτενουσ.: add αυτον | τῇ τριτῇ ημερα 35 προσπορευοντ. | om αυτω | αιτησωμεν | om σε

ποιήσω ὑμῖν; ³⁷ οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ὅσο ἡμῖν ἵνα εἰς σου ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς σου ἐξ εὐωνύμων καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ³⁸ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; ³⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε. ⁴⁰ τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. ⁴¹ καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν καὶ περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ⁴² καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοῦς ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ βασιλεῖς κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ⁴³ οὐχ οὕτως δὲ ἔστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἂν θέλη μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔστω ὑμῶν διάκονος, ⁴⁴ καὶ ὅς ἂν θέλη ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. ⁴⁵ καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

⁴⁶ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχώ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου Ἰακώβου, ὁ υἱὸς τιμαίου βαρτιμαῖος τυφλὸς καὶ προσαιτήσας ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. ⁴⁷ καὶ ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κρᾶζειν καὶ λέγειν· υἱὲ δαυεὶδ ἰησοῦ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἐκραζεν· υἱὲ δαυεὶδ, ἐλέησόν με. ⁴⁹ καὶ στὰς ὁ ἰησοῦς εἶπεν· φωνήσατε

36 με ποιήσω ^{ca}: ^{cb}? με ποιησαι^{vid} 40 υπ. τ. πατρ. μου: ^{corr}del, ^{corr}rest 42 ^c ο ἰησοῦς

37 ειπαν | και εις εξ αριστερων 39 *δυναμεθα 40 ομη υπ. τ. πατρ. μου 41 ομη και see | ιωανου 42 ο ιησοῦς | βασιλεις: μεγαλοι αυτων 43 εστω: εσται 46 εις ιεριχω, see² *ομη x. ερχοντ. ε. ιερ. | τειμαιου βαρτειμαιος | τυφλος προσαιτησ 47 ιησ. εστιν ο ναζαρηνοσ 48 επετ. αυτον

36 θελ. ποιησαι με 37 εις εκ δεξ. σου x. εις εξ ευ. σου 38 η το: και το 39 ειπον | το μεν ποτηρ. 40 και εξ ευων. μου | ομη υπ. τ. πατρ. μου 41 ομη και see 42 ο δε ιησ. προσκαλεσ. αυτ. | βασιλεις: μεγαλοι αυτων 43 εστιν: εσται | οσ εαν θε. γεν. μεγ. | εσται διακ. υμων 44 οσ εαν θε. υμων γενεσθαι πρωτ. 46 απο ιεριχω | ομη ο | ο τυφλος εκαθ. π. τ. οδ. προσαιτων 47 ο υιοσ δαβιδ 48 δαβιδ 49 ειπεν αυτον φωνηθηται

αὐτόν. καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγριε, φωνεῖ σε. ⁵⁰ ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν ἰησοῦν. ⁵¹ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· βραβουνί, ἕνα ἀναβλέψω. ⁵² ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

XI.

¹ Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς ἱεροσόλυμα, εἰς βηθφαγή καὶ εἰς βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ² καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐκω ἐκάθισεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. ³ καὶ εἴαν τις ὑμῖν εἴπη· τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. ⁴ καὶ ἀπήλθον καὶ εὗρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδου; καὶ λύουσιν αὐτόν. ⁵ καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ ἰησοῦς· καὶ ἀφήκαν αὐτούς. ⁷ καὶ ἄγουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῷ, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτόν. ⁸ καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας κόψαντες ἐκ τῶν ἄγρων. ⁹ καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολου-

52 ^{ca} καὶ ο ἰησ., sed ^{cb} gursus ο δε ἰησ. XI, 2 κωμην: ^{cb} add την κατεναντι υμων 7 αγουσιν: ^c φερουσιν | ^c αυτω τα ιματια αυτων

51 ραββουνει 52 καὶ ο ἰησ. XI, 1 *βηδφ., **βηθσαφαγη | om εἰς tert | το ἐλαιων 2 κωμην την κατεναντι υμων | ουδ. ουκω ανθρ. 3 om οτι | αποστελλ. παλ. αυτ. 4 om τον ετ την 7 αγουσιν: φερουσιν | αυτω τα ιματ. εαυτων | εκαθισεν 8 τ. ιματ. εαυτων

49 εγριαι 50 αναπηδ.: αναστας 51 αποκρ. λεγει αυτω ο ἰησ. | τι θελ. ποιησω σοι | ραββوني 52 ευθεωσ | ηκολ. τω ἰησου εν XI, 1 ἱερουσαλημ | om εἰς tert 2 κωμην την κατεναντι υμων | ευθεωσ | om ουκω | κεκαθικε | λυσαντες αυτον αγαγετε 3 ευθεωσ αυτον αποστελει ωδε 4 απηλθ. δε 6 ειπεν: ενετειλατο 7 ηγαγον | επεβαλον αυτω τα ιμ. αυτων | εκαθισεν επ αυτω 8 πολλοι δε | στοιβαδας εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννουσιν εἰς την οδον

θοῦντες ἔκραζον· ὠσαννά, εὐλογημένοσ ὁ ἐρχόμενοσ ἐν ὀνόματι κυρίου· ¹⁰ εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸσ ἡμῶν δαυεὶδ, ὠσαννά ἐν τοῖσ ὑψίστοισ. ¹¹ καὶ εἰσῆλθεν εἰσ ἱεροσόλυμα εἰσ τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενοσ πάντα, ὄψε ἤδη οὕσησ τῆσ ὄρασ, ἐξῆλθεν εἰσ βηθανίαν μετὰ τῶν ἰβ'.

¹² Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελεθόντων αὐτῶν ἀπὸ βηθανίασ ἐπει-
νασεν. ¹³ καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα,
ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὐρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν
εὔρεν εἰ μὴ φύλλα· ὁ γὰρ καιρὸσ οὐκ ἦν σύκων. ¹⁴ καὶ ἀπο-
κριθεὶσ εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι εἰσ τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶσ καρ-
πὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ ἔρχονται εἰσ
ἱεροσόλυμα. καὶ εἰσελθὼν εἰσ τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοῦσ
πωλοῦντασ καὶ τοῦσ ἀγοράζοντασ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰσ τραπέ-
ζασ τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰσ καθέδρασ τῶν πω-
λούντων τὰσ περιστεράσ, ¹⁶ καὶ οὐκ ἤφριεν ἵνα τισ διενέγκῃ
σκεῦοσ διὰ τοῦ ἱεροῦ, ¹⁷ καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· οὐ
γέγραπται ὅτι ὁ οἶκόσ μου οἶκοσ προσευχῆσ κληθήσεται πᾶσιν
τοῖσ ἔθνεσιν; ὑμεῖσ δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. ¹⁸ καὶ
ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ γραμματεῖσ, καὶ ἐζήτουν πῶσ αὐ-
τὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶσ γὰρ ὁ ὄχλοσ ἐξ-
επλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδασκῇ αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ ὅταν ὄψε ἐγένετο, ἐξ-
επορεύετο ἔξω τῆσ πόλεωσ. ²⁰ καὶ παρεπορεύετο πρῶτ, καὶ ἰδὼν
την συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ριζῶν. ²¹ καὶ ἀναμνησθεῖσ ὁ πέτροσ
λέγει αὐτῷ· ραββεί, ἶδε ἡ συκῆ ἦν κατηράσω ἐξήρανται.
²² καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ ἰησοῦσ λέγει αὐτοῖσ· εἰ ἔχετε πίστιν θεοῦ,

12 ἐπεινασεν ^a: *om 15 κατέστρεψεν: ^c post περιστερ. transpon 20 ^c x. παρα-
πορευομενοι πρῶτ ἰδων

11 οφιασ ηδη | om τῆσ ὡρασ | δωδεκα 13 om μιαν 15 κατέστρεψ. post
περιστερ. pon 17 om αυτοισ | πεποιηκατε 18 ἐξεπλησσετο 19 ἐξεπορευοντο
20 παραπορευομενοι πρῶτ ειδων 22 om ει

9 εκραζον λεγοντες 10 βασιλεια: add εν ονοματι κυριου | δαβιδ 11 εἰσ ἱεροσ.
ο ἰησοου και εἰσ | οφιασ | δωδεκα 13 om μιαν et απο | ευρησει τι | ου γαρ ην
καιροσ συκ. 14 αποκριθ. ο ἰησοου | εκ σου εἰσ τ. αιω. | 5^ο ουδεισ 15 εἰσελθων ο
ἰησοου | om τουσ sec | κατεστρ. post περιστ. pon 17 εδιδ. λεγων αυτοισ 18 οι
γραμμ. κ. οι αρχιερ. | απολεσουσιν | οτι πασ | ἐξεπλησσετο 19 και οτε 20 x.
πρῶτ παραπορευομενοι ειδων 21 ραββι 22 om ο | om ει

²³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν εἶπη τῷ ὄρει τούτῳ· ἄρθητι καὶ βλή-
θητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῆ ἓν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ,
ἀλλὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. ²⁴ διὰ τοῦτο
λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι
ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. ²⁵ καὶ ὅταν στῆτε προσευχόμενοι,
ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

²⁷ Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περι-
πατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ²⁸ καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην
ἵνα ταῦτα ποιῆς; ²⁹ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερωτήσω
ὑμᾶς κἀγὼ ἓνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ³⁰ τὸ βάπτισμα τὸ ἰωάννου πόθεν ἦν;
ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. ³¹ καὶ προσελογι-
ζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ·
διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ³² ἀλλὰ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώ-
πων; ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ εἶχον τὸν ἰωάννην ὅτι
προφήτης ἦν. ³³ καὶ ἀποκριθέντες τῷ ἰησοῦ λέγουσιν· οὐκ οἴ-
δαμεν. καὶ ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

XII.

¹ Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. ἀμπελῶνα ἄν-
θρωπος ἐφύτευεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὄρυξεν ὑπο-

29 καὶ sec: ^c καγω 31 ^{ca} διελογίζοντο, sed restitutum προσελογ. 32 ^c α-
παντες | ^c τ. ιωανν. οντως οτι

23 οτι ος αν 25 οταν στηχητε 29 οση καγω 30 ιωανου | οση ποθεν ην | εξ
ουρ. ην η εξ 31 διελογιζοντο 32 αλλ ειπωμεν | απαντες | τ. ιωαννην οντως οτι

23 αμην γαρ λε. υμ. οτι ος | πιστευση οτι α λεγει | εστ. αυτω: add ο εαν ειπη
24 οσα αν προσευχομενοι αιτ. | λαμβανετε 25 στηχητε | τ. παρ. υμων: add ²⁶ ει
δε υμεις ουκ αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτω-
ματα υμων 28 λεγουσιν | και τισ σοι την εξ. ταυ. εδωκ. 29 ο δε ιησ. αποκριθεισ
30 οση το sec | οση ποθεν ην | εξ ουρ. ην η 31 ελογιζοντο 32 αλλ εαν ειπ. | τον
λαον· απαντες | οτι οντως 33 λεγουσι τω ιησου | κ. ο ιησ. αποκριθεισ XII, 1 λε-
γειν | εφυτ. ανθρ.

λήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ² καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβοι ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος. ³ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. ⁴ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον· κάκεινον ἐκεφαλίωσαν καὶ ἠτίμασαν. ⁵ καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κάκεινον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτείνοντες. ⁶ ἔτι ἓνα εἶχεν υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτούς, λέγων ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ⁷ ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. ⁸ καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. ⁹ τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ¹⁰ οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· ¹¹ παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; ¹² καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

¹³ Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν φαρισαίων καὶ τῶν ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. ¹⁴ καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξοστιν δοῦναι κῆνσον καίσαρι ἢ οὐ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; ¹⁵ ὁ δὲ ἰδὼν αὐτῶν

² λαβη ⁴ αλλον: ^c add δουλον ⁴ ἐκεφαλίωσαν (ut etiam VL): non mutatum ⁵ ^c ἀποκτείνοντες ¹⁵ ἰδων: ^c ἰδωσ

¹ ἐξεδοτο ² λαβη ⁴ αλλον δουλον | ἐκεφαλίωσαν non correctum ⁵ ἀποκτείνοντες (^{bent}et^{mai}, -o, ^{bir}) ⁸ ἐξέβαλαν αὐτον ⁹ οἱ οὖν ¹⁵ ἰδωσ

¹ ἐξεδοτο ² λαβη | τρυ καρπου ³ οἱ δε λαβοντ. ⁴ αλλον δουλον | κακειν. λιθοβολησαντες ἐκεφαλίωσαν κ. απεστειλαν ητιμωμενον ⁵ κ. παλιν αλλ. | τοσ μεν ετ τοσ δε | ἀποκτείνοντες ⁶ ετι ουν εν. υι. εχων αγαπ. αουτου απεστ. και αυτ. πρ. αυτ. εσχατ. ⁷ ειπον πρ. εαυτ. ⁸ αυτ. απεκτ. ¹⁴ οἱ δε ελθοντ. | κησ. καισ. δουν. ¹⁵ ἰδωσ

τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· τί με πειράζετε· φέρετέ μοι δηνάριον ὧδε ἵνα ἴδω. ¹⁶ οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνοσ ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· καίσαρος. ¹⁷ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὰ καίσαρος ἀπόδοτε καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

¹⁸ Καὶ ἔρχονται σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν λέγοντες· ¹⁹ διδάσκαλε, μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι εἰάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλείψῃ γυναῖκα καὶ μὴ ἀφῆ τέκνα, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁰ ζ' ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ εἰς ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα. ²¹ καὶ ὁ δεῦτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν μὴ καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως ²² καὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. ²³ ἐν τῇ ἀναστάσει τίνοσ αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. ²⁴ ἔφη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότεσ τὰσ γραφὰσ μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; ²⁵ ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡσ ἄγγελοι ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. ²⁶ περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βάρτου πῶσ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸσ λέγων· ἐγὼ ὁ θεὸσ ἄβραάμ· καὶ ὁ θεὸσ ἰσακ καὶ ὁ θεὸσ ἰακώβ; ²⁷ οὐκ ἔστιν ὁ θεὸσ νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πολὺ πλανᾶσθε.

15 ὦδε: ^c om 19 ^{ca} τεκνον, ^{cb} rursus τεκνα 20 ἦσαν: ^a add παρ ἡμιν, ^c rursus del | ο εἰσ: ^a ο πρωτος 22 ἀφηκαν ^c: *ἀφηκεν 25 ουτ. γαμουσιν ^a: *om 26 ^c ισαακ

15 om ὦδε 17 om αυτοισ 19 καταλιπη | τεκνον 20 επτα | εἰσ: πρωτος 25 οι αγγελιοι οι 26 και θεος ισαακ και θεος 27 om ὁ

15 om ὦδε 16 ειπον 17 και αποκριθεις ο ιησ. ειπ. αυτ. | αποδ. τα καισαρος καισαρι | εθαυμασαν 18 επιρωτησαν 19 μωσση | καταλιπη | τεκνα μη αφη | τ. γυναικα: add αυτου 20 επτα (5^ο add ουν) αδ. | ο πρωτος 21 κ. απεθ. και ουδε αυτος αφηκε σπερμ. 22 και ελαβον αυτην οι επτα και ουκ αφ. σπ. εσχατη π. απεθ. και η γυ. 23 εν τη ουν αναστ. οταν αναστωσι 24 και αποκριθεις ο ιησ. ειπ. αυτοισ 25 γαμιζονται: γαμισκονται | οι εν 26 μωσσεωσ | επ. της βατ. ωσ | ισαακ 27 αλλ. θεος ζωντ. | υμεις ουν πολ. πλ.

²⁸ Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσασ αὐτῶν συζητούντων, ἰδὼν ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων; ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς ὅτι πρώτη ἐστίν· ἄκουε ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἰς ἐστίν· ³⁰ καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. ³¹ δευτέρα αὕτη ἐστίν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μεῖζων δὲ τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. ³² καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἰς ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. ³³ καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν περισσότερόν ἐστιν πάντων τῶν ολοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. ³⁴ καὶ ὁ ἰησοῦς, ἰδὼν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα ἐπερωτῆσαι αὐτόν. ³⁵ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς δαυεὶδ ἐστίν; ³⁶ αὐτὸς δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ³⁷ αὐτὸς δαυεὶδ λέγει αὐτόν κύριον, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; καὶ πολὺς ὄχλος ἤκουσεν αὐτοῦ ἠδέως.

²⁸ Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμ-

28 ἰδων: ^c ἰδωσ 32 ^c εἶπασ 33 ^c τῆσ ἰσχυοσ | ^c om σου sec 34 εἰ ^a εἰ^{cb} h. 1., ^{ca} post βασιλ., ^{om} | ^c αὐτον ἐπερωτῆσαι 37 πωσ: ^c ποθεν

28 εἰδωσ 30 om τῆσ prim sec tert 31 om ἐστιν | om δε 32 om και pr | εἶπασ 33 om τῆσ pr | om σου utramque | τῆσ ἰσχυοσ | ωσ εαυτον | om των sec 34 ἰδων αὐτον οτι | αὐτ. ἐπερωτ. 36 om εν | om ὁ | καθισον | υποκατω 37 κ. ποθεν αὐτ. ἐστ. υ. | ο πολυσ | ἠκουεν

28 συζητ. | εἰδωσ | αὐτ. ἀπεκριθ. | πρώτη πασων ἐντολη 29 ο δε ἰησ. ἀπεκριθη αὐτω οτι πρωτ. πασων των ἐντολων ἐστ. 30 ἰσχυοσ σου: add αὐτη πρώτη ἐντολη 31 και δευτερ. ομοια αὐτη | om ἐστιν | om δε 32 εἶπασ ο. ε. ἐστ. θεοσ 33 om σου utramq | συνεσεωσ: add και ἐξ ὀλησ τῆσ ψυχῆσ | τῆσ ἰσχυ. | ωσ εαυτον πλειον ἐστ. 34 ἰδ. αὐτον οτι | αὐτ. ἐπερωτ. 35 ἐστ. δαβιδ 36 αὐτ. γαρ δαβιδ 37 αὐτ. ουν δαβιδ | και ποθεν | ο πολυσ | ἠκουεν 38 κ. ἐλεγ. αυτοισ εν τ. διδ. αὐτ.

ματέων τῶν θελότων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ³⁹ καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δεῖπνοις· ⁴⁰ οἱ κατεσθίνοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

⁴¹ Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου θεωρεῖ πῶς ο ὄχλος βάλλει τὸν χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλοῦσιοι ἐξέβαλλον πολλὰ· ⁴² καὶ ἐλθοῦσα μία γυνὴ χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὃ ἐστὶ κοδράντης. ⁴³ καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλεον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· ⁴⁴ πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

XIII.

¹ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. ² καὶ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταῦτα τας μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ³ καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπιρῶτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν ὁ πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἄνδρέας· ⁴ εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα; ⁵ ὁ δὲ ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· βλέπετε μὴ τισ ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁶ πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι

41 ^c θεωρεῖ | ^c ἐβαλλον πολλ. 43 ^c ἐβαλεν XIII, 2 ^c οὐ μὴ καταλυθῆ 3 ἰω-
αννης; ^a ἰωαννης, sed ἰωαννης restitutum

40 κατεσθίνοντες 41 απεναντι | εθεωρεῖ | om τον | ἐβαλλον 42 om γυνη
43 πλειον | ἐβαλεν XIII, 2 οὐ μὴ καταλυθῆ 3 καθ ιδιαν πετρος | ἰωαννης

40 ληψοντ. 41 καθισ. ο ἰησοῦς | εθεωρεῖ | om τον | ἐβαλλον 42 om γυνη
43 λεγει αυτοις | πλειον πα. βεβληκε τ. βλόντων XIII, 2 καὶ ο ἰησ. αποκριθεις |
om ὧδε | ἐπὶ λίθω | οὐ μὴ καταλυθῆ 3 ἐπιρῶτων | om ὁ 4 εἶπε τιμιν | μελλ.
παντ. ταυτ. συντελ. 5 ο δε ἰησ. αποκριθεις αυτ. ηρξ. λεγ. 6 πολλοι γαρ

ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁷ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμου καὶ ἀκοῶς πολέμων, ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω τὸ τέλος. ⁸ ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί. ⁹ ἀρχὴ ὧδίνων ταῦτα. βλέπετε δὲ ὑμεῖς· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁰ καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ¹¹ καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐάν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾃ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ¹² καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανάτωσουσιν αὐτούς. ¹³ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ¹⁴ ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδελυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ¹⁵ ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ εἰσελθάτω ἄραι τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι το ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁷ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ¹⁸ προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος. ¹⁹ ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψις, οἷα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἣν ἐκτίσεν ὁ θεός, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. ²⁰ καὶ εἰ μὴ ἐκόλόβωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη

7 ορατε: ^c corr del, ^c corr rest | ^c θροεῖσθαι | ^c δεῖ γαρ 8 *a βασι ad βασι transiluerat, ^c suppl; idem suppl kat. top. es. λιμ. 9 υμεῖς: ^c add εαυτουσ 18 γενηται: ^{cb} add η φυγη υμων

7 ακουετε | om ορατε 9 υμεῖς εαυτουσ | om γαρ | ενεκα 12 επαναστησεται 15 om δε | εισελθητω τι αραι 16 εἰς τα οπισω

7 om ορατε | δεῖ γαρ 8 ἐπὶ ἐθνος | καὶ εσοντ. σεισμ. | καὶ εσοντ. λιμ. καὶ παραχαι 9 αρχαι | υμεῖς εαυτουσ | ^c συναγωγασ 10 δε πρωτ. 11 οταν δε αγαγωσιν | λαλησητε: add μηδε μελετατε 12 παραδωσει δε 14 ἐρημωσεως: add το ρηθεν υπο δανηλ του προφητου | ^c εστοσ, ^c εστωσ 15 καταβατω: add εἰς την οικιαν | εισελθητω 16 αγρον: add ων | εἰς τα οπισω 18 γενηται: add η φυγη υμων 19 ησ εκτισεν

πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὗτος ἐξελεξάτο ἐκολόβω-
 σεν τὰς ἡμέρας. ²¹ καὶ τότε εἰάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἴδε ὧδε ὁ χρι-
 στός, Ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε. ²² ἐγερθήσονται δὲ ψευδόχριστοι καὶ
 ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀπο-
 πλανᾶν, εἰ δυνατόν, τοὺς ἐκλεκτούς. ²³ ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ
 προεῖρηκα ὑμῖν πάντα. ²⁴ ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ
 τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ
 δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ²⁵ καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ πίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθή-
 σονται. ²⁶ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον
 ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. ²⁷ καὶ τότε ἀπο-
 στέλλει τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς
 αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐ-
 ρανοῦ. ²⁸ ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν. ὅταν ἦδη
 ὁ κλάδος αὐτῆς ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσ-
 κετε ὅτι ἐγγύς τὸ θέρος ἐστίν· ²⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε
 ταῦτα γινόμενα, γινώσκατε ὅτι ἐγγύς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁰ ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρι ταῦτα πάντα
 γένηται. ³¹ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου
 οὐ μὴ παρελεύσονται. ³² περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς
 ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ
 μὴ ὁ πατήρ. ³³ βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἶ-
 दाτε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. ³⁴ ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείλ-
 τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν,
 ἐκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρη-
 γορῇ. ³⁵ γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰ-
 κίας ἔρχεται, ἢ ὅψῃ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωί·

21 εἶπη ὑμῖν ^{benetbir} | καὶ ἰδε ἐκεῖ 22 ἐγερθ. γαρ 23 οὐκ ἰδου 27 απο-
 στέλει | οὐκ αὐτοῦ ^{pr} 28 * γινώσκαται 30 μεχρῖς οτου 31 οὐκ μῃ 32 ἐκ. ἡ
 τῆς | οὐδε ἀγγελος 33 οὐκ καὶ προσευχ. 34 οἰκ. εαυτου | δουλ. εαυτου 35 * μεσα-
 νυκτιον

20 κυριος ἐκολοβ. 21 ἰδου ὧδε | ἡ ἰδου ἐκεῖ | πιστευσητε 22 ἐγερθησ. γαρ |
 καὶ τοὺς ἐκλ. 24 ἀλλ ἐν 25 ἀστερ. του ουρανου εσont. ἐκπιπτοντες 27 ἀποστέλει
 28 αὐτῆς τῆς ο κλαδ. | ε ἐκφυῆ 29 ταυτ. ἰδητ. 30 μεχρῖς ου παντ. ταυτ. 31 ου
 μῃ παρελθωσι 32 οἱ ἀγγ. οἱ ἐν 34 καὶ ἐκαστῳ 35 οὐκ ἢ ^{prim} | μεσονυκτιου

³⁶ μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὖρη ὑμᾶς καθεύδοντασ. ³⁷ ὁ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

XIV.

¹ Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐζήτουν οἱ ἄρχιερεῖσ καὶ οἱ γραμματεῖσ πῶσ αὐτὸν ἐν δόλω κρατήσαντες ἀποκτείνωσι. ² Ἐλεγον γάρ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ. ³ καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆσ πολυτελοῦσ· συντρίψασα τὸν ἀλάβαστρον κατέχευεν αὐτοῦ τῆσ κεφαλῆσ. ⁴ ἦσαν δὲ τινεσ ἀγανακτοῦντεσ πρὸσ αὐτοῦσ· εἰσ τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ ἠδύνατο γάρ τὸ μύρον πραθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ δοθῆναι τεῖσ πτωχοῖσ· καὶ ἐνεβριμοῦντο αὐτῇ. ⁶ ὁ δὲ ἰησοῦσ εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν γάρ ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί. ⁷ πάντοτε γάρ τοῦσ πτωχοῦσ ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν καὶ ὅταν θέλῃτε δύνασθε εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ⁸ ὁ ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι τὸ σῶμά μου εἰσ τὸν ἐνταφιασμόν. ⁹ ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγελιον εἰσ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰσ μνημόσυνον αὐτῆσ.

¹⁰ Καὶ ἰούδασ ἰσκαριώθ, εἰσ τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸσ τοῦσ ἄρχιερεῖσ, ἵνα αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖσ. ¹¹ οἱ δὲ ἀκούσαντεσ ἐχάρησαν, καὶ ἀπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργίριον δοῦναι· καὶ ἐζήτηε πῶσ αὐτὸν εὐκαιρίωσ παραδῶ.

1 αποκτεινωσι: sic neque correctum. Non item B 3 ° ἐν τῇ οἰκίᾳ | τον: ° τὴν 4 ° πρὸσ εαυτοῦσ 6 ° εἰργασατο 7 ° δύνασθε αυτοῖσ παντοτε 10 ἰουδ. ο ἰσκ. ο εἰσ 11 ° (et iam ante eum) ἐπηγγείλαντο

3 ἐν τῇ οἰκ. | συντρ. τὴν ἀλ. 4 πρ. εαυτοῦσ 5 τοῦτο το μυρ. | τριακ. δηναρ. | ἐνεβριμωντο 6 οἱμ γαρ | *εἰργασ. 7 δύνασθε αυτοῖσ παντοτε 10 ο εἰσ | παραδοι 11 ἐπηγγείλαντο | παραδοι

37 α δε XIV, 2 ελεγ. δε | θορυβ. εστ. 3 ἐν τῇ οἰκ. | καὶ συντριψ. το ἀλαβ. | αὐτου κατα τῆσ κε. 4 πρὸσ εαυτοῦσ καὶ λεγοντεσ 5 τ. μυρον: τοῦτο | τριακ. δηναρ. | ἐνεβριμωντο 6 οἱμ γαρ | εἰργασατο εἰσ ἐμε 7 δύνασθε αὐτοῦσ εἰ 8 εἰχεν αὐτη, ἐποίησε | μου το σῶμα 9 οἱμ δε | οπου ἀν | το εὐαγγ. τοῦτο 10 ο ἰουδ. ο ἰσκαριωτησ | παραδω αντον 11 ἐπηγγείλ. | εὐκαιρ. αὐτ.

¹² Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἄζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγησ τὸ πάσχα; ¹³ καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· υπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ¹⁴ καὶ ὅπου ἐὰν εἰσελθῇ εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹⁵ καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγκαιον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον, κακεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ εὔρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

¹⁷ Καὶ ὄψιας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. ¹⁸ καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ¹⁹ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἶς· μήτι ἐγώ; ²⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· εἰς τῶν δώδεκα ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρίβλιον. ²¹ ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου υπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ²² καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ὁ ἰησοῦς ἄρτον ἐκλασεν εὐλόγησας καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· λάβετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. ²³ καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. ²⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν. ²⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν

16 εἰς: ^c καὶ ἦλθον εἰς 22 ο ἰησοῦς: ^a del, ^c rest

14 σπου αν 15 **ανωγειον | καὶ ἐκεῖ 16 εἰς: καὶ ἦλθον εἰς 18 ο ἐσθ.: τῶν ἐσθιόντων 20 εἰς το ἐν τρυβλ. 21 om ἦν 22 om ο ἰησ. | εὐλογ. ἐκλασ. 24 om αυτοῖς 25 ουκετι ου μη

14 om μου pr 15 ανωγειον | ἐκεῖ 16 οἱ μαθ. αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς 18 εἶπεν ο ἰησ. 19 οἱ δε ἤρξαντο | εἰς καθ εἰς | ἐγω: add καὶ αλλοσ· μῆτι ἐγω 20 ο δε αποκριθεις | εἰς ἐκ τῶν 21 om οτι 22 εὐλογ. ἐκλασ. | λαβετε φαγετε 23 το ποτηρ. 24 μου το τῆσ καινησ διαθ. το περι πολλ. ἐκχυννομενον 25 ουκετι ου μη | γεννηματος

ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ²⁶ καὶ υμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἔλαιων.

²⁷ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. ²⁸ ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με· προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. ²⁹ ὁ δὲ πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. ³⁰ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς με ἀπαρνήσει. ³¹ ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει· εἰάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσωμαι. ὁμοίως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. ³² καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα γεθσημανεὶ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. ³³ καὶ παραλαμβάνει πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην μετ' αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· περιλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. ³⁵ καὶ προελθὼν μικρὸν ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσήυχετο εἰ δυνατὸν παρελθεῖν ἀπ' αὐτοῦ ἢ ὥρα, ³⁶ καὶ ἔλεγεν· ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκαι τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θελω ἀλλὰ τί σύ. ³⁷ καὶ ἔρχεται καὶ εὕρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ πέτρῳ· σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; ³⁸ γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ ἔλθῃτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ³⁹ καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. ⁴⁰ καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν

31 με δεη: *μεη, ° δεη με | ομοιωσ: ° ωσαυτωσ 33 ° τον πετρον 35 δυνατον: ° add εστιν, reliquis non mutatis 38 ° εισελθητε

30 οτι συ | πριν: add η δισ | απαρνηση 31 δεη με | απαρνησομαι | ωσαυτωσ και παντ. 32 *γητσημανει | ° om ωδε 33 τον πετρ. κ. τον ιακ. κ. τον ιωαννη 35 ινα ει δυν. εστιν παρελθη 36 παρενεγκε 38 προσευχετε

27 σκανδαλισθ. εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη | διασκορπ. τα προβ. 29 και ει παντες 30 εν τη νυκτ. ταυτ. πρ. η δισ | απαρνηση με 31 εκ περισσου ελεγε μαλλον | απαρνησομαι | ωσαυτωσ δε και 32 γεθσημανη 33 τον πετρ. κ. τον ιακ. | μεθ εαυτου 35 επεσεν | ινα ει δυν. εστι παρελθη 36 παρενεγκε το ποτηρ. απ εμ. τουτο 38 εισελθητε 40 κ. υποστρεψασ ευρ. αυτ. παλ. καθ.

αὐτοὺς καθεύδοντασ· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καταβεβαρημένοι, καὶ οὐκ ἤδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. ⁴¹ καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖσ· καθέυδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδεται ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου εἰσ τὰσ χεῖρασ τῶν ἀμαρτωλῶν. ⁴² ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούσ με ἤγγισεν.

⁴³ Καὶ εὐθύσ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντοσ παραγίνεται ἰουδασ, εἰσ τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλοσ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων. ⁴⁴ δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούσ αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖσ λέγων· ὄν ἂν φιλήσω, αὐτόσ ἐστίν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶσ. ⁴⁵ καὶ ἐλθῶν εὐθύσ καὶ προσελθῶν αὐτῷ λέγει· βραββεί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁴⁶ οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰσ χεῖρασ αὐτῶν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁴⁷ εἰσ δὲ τῶν παρεστηκότων σπασάμενοσ τὴν μάχαιραν καὶ ἐπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέωσ καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. ⁴⁸ καὶ ἀποκριθεῖσ ὁ ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· ὡσ ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· ⁴⁹ καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸσ ὑμᾶσ ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκράτησατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. ⁵⁰ καὶ ἀφέντεσ αὐτὸν ἐφυγον πάντεσ. ⁵¹ καὶ νεανίσκοσ τισ συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένοσ σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν· ⁵² ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνοσ ἐφυγεν.

⁵³ Καὶ ἀπήγαγον τὸν ἰησοῦν πρὸσ τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχονται πάντεσ οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖσ. ⁵⁴ καὶ ὁ πέτροσ ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕωσ ἕσω

40 ^c καταβαρυνόμενοι 43 ^a x. των πρεσβυτ. 45 ^c om και sec 46 αυτων: ^c αυτω 47 ^c om και pr

40 καταβαρυνόμενοι 42 ηγγικεν 43 ο ιουδασ | παρα: απο | και των πρεσβ. 44 συσσημον 45 om και sec 46 αυτων: αυτω 47 om και pr 49 εκρατει εις 53 συνερχ. αυτω

40 οι οφθ. αυτων βεβαρημενοι | αυτω αποκριθ. 42 ηγγικε 43 ευθεωσ | εισ ων των | οχλοσ πολυσ | και των πρεσβ. 44 συσσημον | απαγαγετε 45 ευθεωσ | om και sec | ραββι ραββι 46 επεβαλον επ αυτον τ. χει. αυτ. 47 εισ δε τισ | om και pr | ωπιον 48 εξηλθετε 50 παντ. εφυγ. 51 και εισ τισ νεαν. ηκολουθει | κρατουσ. αυτον: add οι νεανισκοι 52 εφυγεν: add απ αυτων 53 συνερχ. αυτω

εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συνακθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. ⁵⁵ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὔρισκον. ⁵⁶ πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. ⁵⁷ καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες ⁵⁸ ὅτι εἶπεν ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. ⁵⁹ καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. ⁶⁰ καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν ἰησοῦν λέγων· οὐκ ἀποκρίνη οὐδὲν τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶¹ ὁ δὲ ἰησοῦς ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδὲν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ⁶² ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶³ ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ⁶⁴ ἴδε νῦν ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου. ⁶⁵ καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολαφίζειν αὐτόν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ξαπίσμασιν αὐτόν ἔλαβον.

⁶⁶ Καὶ ὄντος τοῦ πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία παιδίσκη τοῦ ἀρχιερέως, ⁶⁷ καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ σὺ μετὰ τοῦ ἰησοῦ ἦσθα τοῦ ναζαρηνοῦ. ⁶⁸ ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ

61 θεου: ^c ευλογητου

55 ουκ ηυρισκον 58 ειπεν: ημεις ηκουσαμεν αυτου λεγοντος 60 ουδεν οτι ουτοι 61 ο (*οσ) δε εσιωπα | θεου: ευλογητου 63 διαρηξας | *χιτωνας 64 οτι ιδε νυν 66 μια των παιδισκων 67 μετα του ναζαρ. ησθ. του ιησ.

54 συγκαθημ. | ^c (1624. 1633.) οτι το 58 ειπεν: ημεις ηκουσαμεν αυτου λεγοντος 60 εις το μεσον | ουδεν; τι 61 οτι ιησοου | και ουδεν απεκριν. | θεου: ευλογητου 63 καθημ. εκ δεξ. 64 οτι ιδε νυν | ειναι ενοχον 65 το προσω. αυτ. | ελαβον: εβαλλον 66 εν τ. αυλ. κατ. | μια των παιδισκων 67 μετ. του ναζαρ. ιησιν ησθ. 68 ουκ οίδα ουδε επ. τι συ

τί λέγεις. καὶ ἐξήλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον. ⁶⁹ καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρεστώσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ⁷⁰ ὁ δὲ πάλιν ἤρνεϊτο. μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστώτες ἔλεγον τῷ πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ γαλιλαῖος εἶ. ⁷¹ ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ⁷² καὶ εὐθύς ἀλέκτωρ ἐφώνησεν, καὶ ἀνεμνήσθη ὁ πέτρος τὸ ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ· καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαυσεν.

XV.

¹ Καὶ εὐθύς πρῶτῃ συμβούλιον ἐτοιμάσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ὄλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν περὶ λάτῳ. ² καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ πειλαῖτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ³ καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ⁴ ὁ δὲ πειλαῖτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτόν· οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ⁵ ὁ δὲ ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν πειλαῖτον. ⁶ κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὃν παρητοῦντο. ⁷ ἦν δὲ ὁ λεγόμενος βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον τινὰ πεποιθήκεισαν. ⁸ καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς. ⁹ ὁ δὲ πειλαῖτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω

70 ^c καὶ μετὰ 72 ^c εκλευεν XV, 4 επηρωτ. αυτου: ^c add λεγων 6 ^c ονπερ ητουντο 8 αναβασ: ^{cd} αναβοησασ

69 ηρξ. πα. λεγ.: ειπεν 70 και μετα 71 ομνυται | τ. ανθρωπ. τουτου ον λεγετε 72 ευθυς εκ δευτερου | αλεκτορα δια | εκλαιε XV, 1 συμβουλ. ποιησαντες | ομ των sec 4 επηρωτα αυτ. λεγων | *ομ ουδεν 6 **ονπερ ητουντο 7 ομ τινα

68 προαυλιον: add και αλεκτωρ εφωνησε 69 παλ. ηρξ. λεγ. τ. παρεστηκοσιν 70 και μετα | γαλιλαιος | ει: add και η λαλια σου ομοιαζει 71 ανθρωπον: add τουτου ον λεγετε 72 και εκ δευτερου αλεκτ. | του ρηματος ου | φωνησαι δια απαρν. με τρις | εκλαιε XV, 1 ευθεωσ επι το πρωι συμβ. ποιησαντες | ομ των sec | καταμαρτυρουσιν 5 πιατ. | αυτ. λεγει: ειπεν αυτω 4 πιατ. | επηρ. αυ. λεγων | καταμαρτυρουσιν 5 πιατ. 6 ονπερ ητουντο 7 συστασιαστων | ομ τινα 8 αναβοησασ | καθωσ αι 9 πιατ.

ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ ἐγνώκει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἄρχιερεῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἄρχιερεῖς ἀνέσεισαν τον ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² ὁ δὲ πειλᾶτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς· τί οὖν ποιήσω ὃν λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ πειλᾶτος ἔλεγεν· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν λέγοντες· σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ ὁ δὲ πειλᾶτος, βουλόμενος ποιῆσαι τὸ ἱκανὸν τῷ ὄχλῳ, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσασ ἵνα σταυρωθῇ.

¹⁶ Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἔστιν πραιτώριον, καὶ συναλοῦσιν ὄλην τὴν σπεῖραν, ¹⁷ καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀσπάξασθαι αὐτὸν καὶ λέγειν· χαῖρε βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, ¹⁹ καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλᾶμῳ καὶ ἐνέπτυσον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴδια ἱμάτια αὐτοῦ.

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν. ²¹ καὶ ἐγγαρεύουσιν παράγοντά τινα σίμωνα κυρῆναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα ἀλεξάνδρου καὶ βρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ²² καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν γολγοθᾶν, ὃπερ ἔστιν μεθερμηνευόμενον κρανίου τόπος. ²³ καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν.

²⁴ Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,

10 ° εγινωσκε 14 ° ελεγ. αυτοισ 21 εγγαρ. (item b°): ° αγγαρ. 22 γολγοθαν: ° add τοπον

10 εγινωσκε γαρ | om οι αρχιερ. 12 om ον 14 ελεγεν αυτοισ | εποι. κακ. | om λεγοντες 15 βουλομ. τω οχλ. το ικαν. ποιειν | παρεδωκ. δε 18 om και λεγειν 20 om ιδια | σταυρωσ. αυτον 21 ° αγγαρ. 22 γολγοθα τοπον ο εστιν μεθερμηνευομενος 24 κ. σταυρουσιν αυτ. και διαμ.

10 εγινωσκε γαρ 12 πιατ. | αποκρ. παλ. ειπεν αυτ. | θελετε ποιησω | om τον 14 πιατ. | ελεγ. αυτοισ | περισσοτερωσ | om λεγοντες 15 πιατ. | βουλ. τω οχλ. το ικ. ποι. 16 συγκαλ. 17 ενδουσιν 18 om και λεγειν 20 τα ιματ. τα ιδια οπισθο αυτου | σταυρωσ. αυτον 21 αγγαρευ. 22 επι γολγοθα τοπον ο εστ. 23 εδιδ. αυτ. πειν | ο δε 24 διεμεριζον

βάλλοντες κληρον ἐπ' αὐτά, τίς τί ἄρη. ²⁵ ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

²⁷ Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστὰς, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ ἐναντίων αὐτοῦ. ²⁹ καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλάσφημον αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐαὶ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, ³⁰ σῶσον σεαυτὸν καταβάς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ³¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἄρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· ἄλλουσι ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ³² ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

³³ Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ³⁴ καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ· ἔλωι ἔλωι λεμὰ σαβακτανεὶ; ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον· ὁ θεὸς μου ὁ θεὸς μου, εἰς τί ἐγκατέλιπές με; ³⁵ καὶ τινες τῶν παρεστώτων ἀκούσαντες ἔλεγον· ἴδε ἡλεῖαν φωνεῖ. ³⁶ δραμῶν δὲ τίς καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεῖς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἡλεῖα καθελεῖν αὐτόν. ³⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείσ φωνῆν μεγάλῃν ἐξέπνευσεν. ³⁸ καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ο παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως ἐξέπνευσεν, εἶπεν· ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς θεοῦ ἦν.

⁴⁰ Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷσι

29 οὐα: ^{ca} del, ^{cb} rest 34 ^c σαβακτανει

27 ἐσταυρωσαν 29 κ. οικοδ. εν τρ. ημερ. 34 λαμα ζαβαφθανει | ομ ο θεος μου alterum 35 των εστηκοτων 36 ομ και | αφετε 38 απ ανωθεν

27 εξ ευω. αυτ.: add ²⁸ και πληρωθη η γραφη η λεγουσα· και μετα ανομων ελογισθη 30 και καταβα 31 ομοι. δε και 32 του ισραηλ | ομ συν 33 γενομ. δε | ενατησ 34 τη ωρ. τη ενατη | μεγαλη: add λεγων | λαμμα σαβακθανει | με εγκατελ. 35 παρεστηκοτων | ιδου | ηλιαν 36 τισ: εις | περιθεισ τε | αφετε | ηλιασ 39 οτι ουτω κραξασ | ο ανθρωπ. ουτ. υι. ην θε. 40 εν αισ ην

K. T. G. OGDON'S SIGNIFIC.

9

καὶ μαρία ἡ μαγδαληνὴ καὶ μαρία ἡ ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ ἰωσή μήτηρ καὶ σαλώμη, ⁴¹ αὐτὴ ὅτε ἦν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβαῖσαι αὐτῷ εἰς ἱεροσόλυμα.

⁴² Καὶ ἤδη ὀψίασ γενομένησ, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὃ ἐστὶν προσάβατον, ⁴³ ἔλθὼν ἰωσήφ ὁ ἀπὸ ἀρειμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτήσ, καὶ αὐτὸσ ἦν προσδεχόμενοσ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τομήσασ εἰσῆλθεν πρὸσ τὸν πειλᾶτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. ⁴⁴ ὁ δὲ πειλᾶτοσ ἐθαύμαζεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενοσ τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανεν, ⁴⁵ καὶ γνοῦσ ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνοσ ἐδωρήσατο τὸ πτώμα τῷ ἰωσήφ. ⁴⁶ καὶ ἀγοράσασ σινδόνα, καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρασ, καὶ προσεκύλισεν λίθον μέγαν ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ⁴⁷ ἡ δὲ μαρία ἡ μαγδαληνὴ καὶ μαρία ἡ ἰωσήτοσ ἐθεώρουσ ποῦ τέθειται.

XVI.

¹ Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου ἡ μαρία ἡ μαγδαληνὴ καὶ μαρία ἡ ἰακώβου καὶ σαλώμη ἠγόρασασ ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. ² καὶ λίαν πρῶτὶ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνῆμα, ἀνατειλαντοσ τοῦ ἡλίου. ³ καὶ ἔλεγον πρὸσ ἑαυτάσ· τίσ ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆσ θύρασ τοῦ μνημείου; ⁴ καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ἀνακεκυλισμένον τὸν λίθον· ἦν γὰρ μέγασ σφόδρα. ⁵ καὶ εἰσελθοῦσαι εἰσ

40 ^c ἰωσήτοσ 43 ἀρειμαθαίας: ^{cop}-θαιασ, sed restitutum -θαιασ | ^c οσ και αυτοσ 47 *a μαγδ. ad μαγδ. seq transiluerat, ^c suppl XVI, 1 ^c η του ιακ. 2 ^c μνημιον

40 μαριαμ η μαγδ. | και η ιωσητοσ 42 **προσ σαββατ. 43 om δ | οσ και αυτοσ 44 εθαυμασεν | παλαι: ηδη 45 τω ιωση 46 om μεγαν XVI, 1 om η prim | η του ιακ. 2 om τη | μνημιειον 4 θεωρ. οτι ανακεκυλισται ο λιθοσ 5 ελθοσαι

40 η του ιακ. 41 αι και οτε | γαλιλαια 43 ηλθεν | αριμαθαιασ | οσ και αυτοσ | om τον 44 εθαυμασεν 45 το σωμα 46 και καθελων | και κατεθηκεν | μνημειω | om μεγαν 47 ιωση | τιθεται XVI, 1 om η prim | η του ιακ. 2 τησ μιασ σαββατων | μνημιειον 4 θεωρ. οτι αποκεκυλισται ο λιθοσ

τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβελημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ⁶ ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ⁷ ἀλλὰ ὑπάγετε εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

6 ζητετε: ^a add τον ναζαρηνον

6 ζητ. τον ναζαρηνον τον 7 **αλλ υπαγετε | γαλιλαιαν (sic). Subscriptum est: κατα μαρκον

6 ζητ. τον ναζαρηνον τον 7 αλλ υπαγετε | γαλιλαιαν 8 εξελθ. ταχυ | ειχε δε | εφοβ. γαρ: add haec: ⁹ αναστας δε πρωτῃ πρωτη σαββατου, εφανερωθη πρωτων μαρια τη μαγδαληνη, αφ' ης εκβεβληκει επτα δαιμονια. ¹⁰ εκεινη πορευθεισα απηγγειλε τοις μετ' αυτου γενομενοις, πενθοῦσι καὶ κλαῖουσι. ¹¹ κἀκεινοι, ακουσαντες οτι ζηη, καὶ εθεαθη υπ' αυτης, ηπιστησαν. ¹² μετα δε ταυτα δυσιν εξ αυτων περιπατουσιν εφανερωθη εν ετερα μορφη, πορευομενοις εἰς ἀγρόν. ¹³ κἀκεινοι απελθόντες απηγγειλαν τοις λοιποις· ουδε εκεινοις επιστευσαν. ¹⁴ ὕστερον, ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα εφανερωθη, καὶ ὠνειδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ σκληροκαρδῖαν· ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγγεγμένον οὐκ ἐπίστευσαν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ¹⁶ ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθῆς, σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται. ¹⁷ σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· ¹⁸ ὄφεις ἀροῦσι· κἄν θανάσιμόν τι πῖωσιν, οὐ μὴ αὐτοῦς βλάψει· ἐπὶ ἀβρόστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν. ¹⁹ ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ²⁰ ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργούντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. (s add αμην, non item s°)

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

I.

¹ Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ³ ἔδοξε κάμοι παρηκολουθηκότη ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνοῖς περὶ ὧν κατηχήθησ λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

⁵ Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἠρώδου βασιλέως τῆς ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐλισάβητ. ⁶ ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. ⁷ καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ ἐλειςάβητ στείρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. ⁸ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ θεοῦ, ⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου. ¹⁰ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὄρῃ τοῦ θυμιάματος. ¹¹ ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. ¹² καὶ ἐταράχθη ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου ἐλειςάβητ γεννήσει υἱὸν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα

4 ° επιγνωσ 9 ° ελαχεν 13 σοι: ex σου (pr. m.?) correctum

4 επιγνωσ 5 ελειςαβητ 7 om η 8 εναντι

Inscriptum est το κατα λουκαν (ς add αγιον) ευαγγελιον 4 επιγνωσ 5 του βασιλευσ | κ. η γυνη αυτου 6 ενωπιον 7 καθ. η ελειςαβητ ην 8 εναντι 10 του λαου ην 13 ελειςαβητ

αὐτοῦ ἰωάννην. ¹⁴ καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. ¹⁵ ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖη, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ πολλοὺς τῶν υἰῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει ἡλεία, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. ¹⁸ καὶ εἶπεν ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ τί γνῶσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι γαβριὴλ ὁ παρεστηκὸς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε καὶ εὐαγγελίσασθαι σοι ταῦτα. ²⁰ καὶ ἰδοὺ ἔσσι σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οὔτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. ²¹ καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. ²² ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὄπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. ²³ καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ²⁴ μετὰ δὲ ταῦτα τὰς ἡμέρας συνέλαβεν ελισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ²⁵ ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖθεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

²⁶ Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς γαλιλαίας ἣ ὄνομα ναζαρέτ, ²⁷ πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα ἰωσήφ, ἐξ οἴκου καὶ

26 γαλιλαίας c: *ιουδαίας 27 c^a μεμνηστευμένην, sed restitutum em.

13 *ιωαννην, **ιωαννη (sic) 15 του κυριου 17 **ηλιου 21 εν τ. να. αυτον 22 *ηδυνατο 25 ο κυριος | **το ονειδος 27 **μεμνηστευμένην

13 ιωαννην 14 γεννησει 15 του κυριου 17 ηλιου 22 ηδυνατο 24 ελισαβετ 25 ο κυριος | το ονειδος 26 υπο | s^o ναζαρεθ 27 μεμνηστευμένην

πατριάσ δαυεῖδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆσ παρθένου μαριάμ. ²⁸ καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν ὁ ἄγγελος εἶπεν· χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ. ²⁹ ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διαταράχθη, καὶ διελογίζετο ποταπὸσ εἶη ὁ ἀσπασμὸσ οὔτοσ. ³⁰ καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, μαριάμ· εὔρεσ γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. ³¹ καὶ ἰδοῦ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν. ³² οὔτοσ ἔσται μέγασ καὶ υἱὸσ ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸσ τὸν θρόνον δαυεῖδ τοῦ πατρὸσ αὐτοῦ, ³³ καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον ἰακώβ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ, καὶ τῆσ βασιλείασ αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. ³⁴ εἶπεν δὲ μαριάμ πρὸσ τὸν ἄγγελον· πῶσ ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ³⁵ καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἁγίον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμισ ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννῶμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸσ θεοῦ. ³⁶ καὶ ἰδοῦ ἐλεισάβητ ἡ συγγενίσ σου καὶ αὐτὴ συνειληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆσ, καὶ οὔτοσ μὴν ἕκτοσ ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένη στείρα, ³⁷ ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ῥῆμα. ³⁸ εἶπεν δὲ μαριάμ· ἰδοῦ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆσ ὁ ἄγγελος.

³⁹ Ἀνασταῖσα δὲ μαριάμ ἐν ταῖσ ἡμέραισ ταύταισ ἐπορεύετο εἰσ τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆσ εἰσ πόλιν ἰούδα, ⁴⁰ καὶ εἰσῆλθεν εἰσ τὸν οἶκον ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν ἐλεισάβητ. ⁴¹ καὶ ἐγένετο ὡσ ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆσ μαριάσ ἡ ἐλεισάβητ, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφοσ ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆσ. καὶ ἐπλήσθη πνεύματοσ ἁγίου ἡ ἐλεισάβητ, ⁴² καὶ ἀνεβόησεν φωνῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένοσ ὁ καρπὸσ τῆσ κοιλίας σου. ⁴³ καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ

37 ^c παρα τω θεω 41 εν αγαλλ.: ^c om

27 om κ. πατριασ 28 om ο αγγελ. 34 * * * εσται μοι 36 συγγενησ 39 επορευθη 41 om εν αγαλλ. 42 ανεφωνησεν κραυγη

27 om κ. πατρ. 28 ο αγγελ. πρ. αυτ. | μετα σου: add ευλογημενη συ εν γυναιξιν 29 η δε ιδουσα διαταρ. επι τ. λο. αυτου 31 συλληψ. 36 ελισταβητ η συγγενησ | συνειληφουια | γηρα 37 παρα τω θεω 39 επορευθη 40 ελισταβητ 41 ηκουσ. η ελισταβ. τ. α. τ. μα. | om εν αγαλλ. 42 ανεφωνησε

μητηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ; ⁴⁴ ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκήρτησεν ἐν ἀγαλλιᾶσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. ⁴⁵ καὶ μακαρία ἡ πιστεύουσα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου. ⁴⁶ καὶ εἶπεν μαριάμ· μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, ⁴⁷ καὶ ἡγαλλίασεν τὸ πνευμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτηρῇ μου, ⁴⁸ ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί, ⁴⁹ ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ⁵⁰ καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ⁵¹ ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίᾳς αὐτῶν, ⁵² καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινοὺς, ⁵³ πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξᾠπέστειλεν κενούσ. ⁵⁴ ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ ἄβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁶ ἔμεινεν δὲ μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

⁵⁷ Τῇ δὲ ἐλισάβητ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. ⁵⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. ⁵⁹ καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι του πατρὸς αὐτοῦ ζαχαρίαν. ⁶⁰ καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται ἰωάννης. ⁶¹ καὶ εἶπαν πρὸς αὐτήν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ⁶² ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θελοῖ καλεῖσθαι αὐτό. ⁶³ καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· ἰωάννης ἐστὶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ⁶⁴ ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ,

43 ^c πρὸς με 49 ^{ca} μεγαλία, sed rest -λα | ὄνομα ^c: *ελεος 51 ^{ca} διανοιας, sed rest -οια

50 γενεασ x. γενεασ 57 ελειςαβητ 61 ειπον 63 *οιμ το

43 πρὸς με 49 μεγαλεια | ο δυνατος, x. α. τ. ο. αυτου· 50 εἰς γενεασ γε-
νεων 56 ωσει 59 ἐν τη ογδ. ημερ. 61 ειπον | ἐν τη συγγενεια 62 καλ. αυτον

καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. ⁶⁵ ἐγένετο δὲ ἐπὶ πάντα φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτοὺς καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, ⁶⁶ καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες· τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χεῖρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

⁶⁷ Καὶ ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων· ⁶⁸ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ⁶⁹ καὶ ἤγειρεν κέρασ σωτηρίας ἡμῖν ἐν οἴκῳ δαυεὶδ παιδὸς αὐτοῦ, ⁷⁰ καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν, ⁷¹ σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, ⁷² ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκησ ἁγίας αὐτοῦ, ⁷³ ὄρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς ἄβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ⁷⁴ ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν βυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ ⁷⁵ ἐν δσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν. ⁷⁶ καὶ σὺ δὲ παιδίον προφήτησ ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, ⁷⁷ τοῦ δοῦναι γινῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν ⁷⁸ διὰ σπλάγχχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπισκέπεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους ⁷⁹ ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνησ.

⁸⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδειξέωσ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ.

II.

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ καίσαρος ἀγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ² αὐ-

65 ^c και εγενετο | δια: ^a διελαλειτο παντα 67 ^c προεφητευσεν 78 ^c επεσκεψατο

65 και εγενετο | δια: διελαλειτο παντα 66 εαυτων 67 ^{**} προεφητ. 70 αιων. προφητ. αυτ. 75 πασαισ ταισ ημεραισ II, 1 αυγουστου

65 και εγενετο | δια: διελαλειτο παντα 66 om γαρ 67 προεφητ. 69 εν τω οικ. δαβιδ του 70 τ. αγ. των α. αι. προφ. αυτ. 74 των εχθρων ημων 75 ημερ. της ζωης ημων 76 om δε | ενωπιον: προ προσωπου 78 επεσκεψατο II, 1 αυγουστου

τη ἀπογραφὴ ἐγένετο πρώτη ἡγεμονεύοντος τῆς συρίας κυρηνίου. ³ καὶ ἐπορεύοντο ἕκαστος ἀπογράφεσθαι εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν. ⁴ ἀνέβη δὲ καὶ ἰωσήφ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἐκ πόλεως ναζαρέθ εἰς τὴν ἰουδαίαν εἰς τὴν πόλιν δαυεὶδ ἧτις καλεῖται βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς δαυεὶδ, ⁵ ἀπογράφεσθαι σὺν μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ, οὔσῃ ἐγκύῃ. ⁶ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, ⁷ καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. ⁸ καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν. ⁹ καὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου ἐπέλαμψεν αὐτοῖς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. ¹⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἧτις ἐστὶν παντὶ τῷ λαῷ, ¹¹ ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν χριστὸς κύριος, ἐν πόλει δαυεὶδ. ¹² καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον ἐν φάτνῃ. ¹³ καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἄγγέλῳ πληθεὺς στρατιᾶς οὐρανοῦ ἀινούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· ¹⁴ δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.

¹⁵ Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ

2 αὐτὴ ἀπογραφὴ ἐκ αὐτῆς ἀπογραφῆς *vel * fecit; ^c αὐτ. ἡ ἀπογρ. | ^c πρωτ. ἐγεν. 3 ^c ἐπορ. παντες ἀπογρ. ἕκαστος | ^c εαυτου 4 ^c οἱσ τὴν sec 5 ^c ἀπογραψασθαι | ^{ca} μεμνηστευμένη, sed restitutum ἐμνηστ. 7 εν: ipse *ἐκ ἐπι restituit 9 ^c δόξα θεου περιελαμψ. αὐτους 10 ^c ἧτις ἐσται 12 ὑμιν ^c: *ἡμιν | εν (ut v. 7 ἐκ ἐπι): * καὶ κειμενον εν 14 ^c εὐδοκία

2 πρωτ. ἐγενετ. | *κυρινον, **κυρινον 3 ἐπορ. παντες ἀπογρ. ἕκαστος | εαυτου 4 ναζαρετ | εἰς πολιν 5 ἀπογραψασθαι | *μεμνηστευμένη | ἐγκυω 9 περιελαμψ. αὐτους | φοβ. μεγ.: σφοδρα 10 ἧτις ἐσται 12 οἱσ το | ἐσπαργ. καὶ κειμενον εν 13 *στρατείας ουρανου 14 **εὐδοκία

2 αὐτὴ ἡ ἀπογρ. πρω. ἐγεν. 3 ἐπορ. παντες ἀπογρ. ἕκαστος ε. τ. ἰδιαν πολ. 4 ε ναζαρετ (ε^c -ρεθ) | εἰς πολιν δαβιδ | δαβιδ 5 ἀπογραψασθαι | μεμνηστευμ. αὐτ. γυναικι | ἐγκυω 7 εν τῆ φατν. 9 καὶ ἰδου ἀγγ. | περιελαμψ. αὐτους 10 ἧτις ἐσται 11 δαβιδ 12 ἐσπαργαν.: add κειμενον | εν τῆ φα. 14 εὐδοκία

ἄγγελοι, οἱ ποιμένεσ ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· διέλ-
θωμεν δὴ ἕως βηθλεέμ καὶ ἴδωμεν τὸ ρῆμα τοῦτο τὸ γεγονόσ,
ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀν-
εῦρον τὴν τε μαριάμ καὶ τὸν ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν
τῇ φάτνῃ· ¹⁷ ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ρήματος τοῦ λα-
ληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. ¹⁸ καὶ πάντες οἱ ἀ-
κούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων
πρὸς αὐτούς· ¹⁹ ἡ δὲ μαρία πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα
συνβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ²⁰ καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποι-
μένεσ, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκου-
σαν καὶ ἴδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

²¹ Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν,
καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦσ, τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου
πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ. ²² καὶ ὅτε ἐπλήσ-
θησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον μωϋ-
σέως, ἀνήγαγον αὐτόν εἰς ἱεροσόλυμα παραστήσαι τῷ κυρίῳ,
²³ καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοίγων
μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, ²⁴ καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν
κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, ζευγος τρυγόνων ἢ δύο
νοσσοῦσ περιστερῶν. ²⁵ καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν ἱερουσαλήμ,
ὃ ὄνομα αὐτοῦ συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐ-
σεβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν
ἅγιον ἐπ' αὐτόν· ²⁶ καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον ἕως ἂν ἴδῃ τὸν χριστόν
κυρίου. ²⁷ καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐν τῷ

15 αγγελοι οι α: * om οι 16 α ανευραν, c ευραν 19 c μαριαμ | α εαυτης 21 c το κληθεν | αυτον α videt: * αυτην 22 ca επληρωθησαν, cb gursus επλησθ. | παραστησαι c: * -σεται 23 c διανοιγον 25 c om αυτου | c ευλαβησ 26 c πριν η αν

15 om λεγοντ. 16 ηλθαν | ανευραν 19 om ταυτα | συμβαλλ. 20 ειδον 21 λεχθεν: κληθεν 22 * om του 23 διανοιγον 25 om αυτου | ευλαβησ 26 πριν αν

15 και οι ανθρωποι οι ποιμ. ειπον | om λεγοντ. 17 διεγνωρισαν 19 μαριαμ | συμβαλλ. 20 επεστρεψ. | ειδον 21 περιτεμ. το παιδιον | το κληθεν | συλληφθηται 22 αυτων: σ° αυτησ | μωσειωσ 23 διανοιγον 24 εν νομω | νεοσσοουσ 25 ην ανθρωπ. | om αυτου | ευλαβησ | πν. αγι. ην 26 πριν η ιδη

είσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, ²⁸ καὶ αὐτὸς δὲ ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας, καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν· ²⁹ νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥήμά σου ἐν εἰρήνῃ, ³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ³¹ ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, ³² φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. ³³ καὶ ἦν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. ³⁴ καὶ ἠλόγησεν αὐτοὺς συμεών, καὶ εἶπεν πρὸς μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ σημεῖον ἀντιλεγόμενον. ³⁵ καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται βροφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοὶ πονηροί. ³⁶ καὶ ἦν ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἕτη ζ' ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· ³⁷ καὶ αὕτη χήρα ἕως ἐτῶν ἐβδομήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἐκ τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸ καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἰερουσαλήμ.

³⁹ Καὶ ὡς ἐτέλεσεν πάντα κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ἐπέστρεψεν εἰς γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν ναζαρέτ. ⁴⁰ τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

27 παιδιον: ^c add ἰησουν 28 ^a om δε 29 ^a ἀπολλυεις 33 ^a om αυτου sec 34 ^c και εις σημ. 35 ^c om πονηροι 36 ^{ca} και αυτη, sed και rursus deletum 37 εως: e erasum (°) | ^c ογδοηκοντα | εκ: ^{ca}? om, ^{cb}? rest | ^c νηστιας κ. δεησιν? 39 ^c ετελεσαν | ^c υπεστρεψαν | ^c εις την γαλ. εις την 40 σοφιας: σ erasum (°)

27 τ. παιδ. ἰησουν 28 om δε 34 ευλογησεν | κ. εις σημ. 35 om δε | om πονηροι 36 ^{**} μετ. του ανδρ. αυτης | επτα 37 ογδοηκοντα | om εκ 39 ετελεσαν πα. τα | υπεστρεψαν εις την | ^{*}ναζαρεθ 40 σοφια

27 το παιδ. ἰησουν 28 om δε | αγκαλ. αυτου 33 ο πατ. αυτου: ιωσηφ 34 ευλογησεν | και εις σημ. 35 om πονηροι 36 ετη μετ. ανδρ. επτα 37 αὕτη | ως ετων ογδοηκοντ. | εκ: απο 38 κ. αὕτη αὕτῃ | θεω: κυριω | εν ιερουσ. 39 ετελεσαν απαντα τα | υπεστρεψαν εις την γα. εις την πο. αυτων | ^ε ναζαρεθ 40 εκραται. πνευματι

⁴¹ Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔθος εἰς ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. ⁴² καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν ἑβ', καὶ ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, ⁴³ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοῦς ὑπέμεινεν ὁ παῖς ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. ⁴⁴ νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ, ἤλθον ἡμέρας ὄδον καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσιν, ⁴⁵ καὶ μὴ εὐρόντες ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλήμ ζητοῦντες αὐτόν. ⁴⁶ καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὐρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτοῦς. ⁴⁷ ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. ⁴⁸ καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυνώμενοι ζητοῦμέν σε. ⁴⁹ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· τί ὅτι ζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; ⁵⁰ καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ⁵¹ καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ⁵² καὶ ὁ ἰησοῦς προέκοπτεν ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῶ καὶ ἀνθρώποις.

III.

¹ Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαίδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας τιβερίου καίσαρος, ἡγεμονεύοντος ποντίου πιλάτου τῆς ἰουδαίας, καὶ τε-

41 ^a κατ ετος 42 ^c om και sec 43 ^c ιησους ο παις 44 συγγενεσιν: ^c add και τοις γνωστοις 45 ^c αναζητουντες 48 ^c εξητουμεν 49 ^c εξητετε 51 ρηματα: ^c add ταυτα συμβαλλουσα | ^c εαυτης 52 ^c και ιησους | παρα θεω ^c: *θεου III, 1 δε: ^{ca}? del, ^{cb}? rest | τῆς ἰουδαίας ^c: *om

41 ετος 42 δωδεκα | om και sec 43 ιησους ο παις 44 συγγεν. και τοις γνωστοις 45 αναζητουντες 47 om: οι ακουοντ. αυτ. 49 εξητετε 51 *ναζαρεθ 52 om ὁ | om εν III, 1 ηγεμονιας: ^{mat} βασιλειας | πειλατου

41 ετος 42 ετων δωδεκα αναβαντων αυτ. εις ιεροσολυμα 43 ιησους ο παις | γνωωσηφ και η μητηρ αυτου 44 αυτ. εν τ. συν. εν. | συγγεν. και εν τοις γνωστοις 45 ευροντες: add αυτον 46 μετ 48 πρ. αυτ. η μη. αυτ. ειπε | εξητουμεν 49 εξητετε 51 ^s ναζαρεθ | ρηματα: add ταυτα 52 om ὁ | προεκοπτε σοφια

τραραρχοῦντος τῆς γαλιλαίας ηρώδου, φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραραρχοῦντος τῆς ἰτουραίας τετραχωνίτιδος χώρας, καὶ λυσανίου τῆς ἀβιληνῆς τετραραρχοῦντος, ² ἐπὶ ἀρχιερέως ἄννα καὶ καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ ἰωάννην τὸν ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ³ καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περιχωρον τοῦ ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεισιν ἁμαρτιῶν, ⁴ ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων ἡσαίου τοῦ προφήτου· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· ⁵ πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· ⁶ καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. ⁷ ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν ἄβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ ἄβραάμ. ⁹ ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹⁰ καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν; ¹¹ ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδώτω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. ¹² ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ¹³ ὁ δὲ μὴδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μὴδένα διασεύσητε, μὴδένα συκοφαντήσητε,

1 ^c τετραρχ. ter | ιτουραι. usq λυσανίου ^a rescripsit | τετραχων.: ^c καὶ τραχ. 5 τραχ. ^c: *τροχαι 13 ο δε: ^c add ειπεν προς αυτους 14 ^c μηδε συκοφ.

1 τετραρχ. ter | ιτουρ.: ^{marb} ορεινησ | καὶ τραχωνειτιδος | αβειληνησ 2 ιω-αννην 3 om την 4 βιβλιω 5 ευθειασ 8 αξιους καρπους 13 ο δε ειπεν προς αυτους 14 ειπ. αυτοις | μηδε συκοφαντ.

1 τετραρχ. ter | καὶ τραχωνιτιδ. 2 επ αρχιερων | τον του ζαχ. 4 προφητ.: add λεγοντος 10 ποιησομεν 11 λεγει 12 ποιησομεν 13 ο δε ειπε προς αυτους 14 και ημ. τι ποιησομεν | ειπεν αυτοις | μηδε συκοφαντ.

καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀφωνίοις ὑμῶν. ¹⁵ προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ ἰωάννης· ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθαῖραι τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν σίτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

¹⁸ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ¹⁹ ὁ δὲ ἠρώδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ ἠρωδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, περὶ πάντων τῶν πονηρῶν ὧν ἐποίησεν ὁ ἠρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, κατέκλεισεν τὸν ἰωάννην ἐν φυλακῇ.

²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι πάντα τὸν λαὸν καὶ ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν, ²² καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡς περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

²³ Καὶ αὐτὸς ἦν ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν λ', ὧν υἱός, ὡς ἐνομιζέτο, ἰωσήφ, τοῦ ἡλεὶ ²⁴ τοῦ μαθθαθ τοῦ λευεὶ τοῦ μελχεὶ τοῦ ἰανναὶ τοῦ ἰωσήφ ²⁵ τοῦ ματταθίου τοῦ ἀμῶσ τοῦ ναοῦμ τοῦ ἐσλεὶ τοῦ ναγγαὶ ²⁶ τοῦ μαθθ τοῦ ματταθίου τοῦ σεμεεὶν τοῦ ἰωσήφ τοῦ ἰωδὰ ²⁷ τοῦ ἰωνὰν τοῦ ῥησὰ τοῦ ζορο-

15 ^a εαυτων 16 ^c πασιν λεγων | αυτος ^a: *om 17 ^a και διακαθαριει | ^a συναξει, ^c συναξει | αυτου: ^copt del, sed restitutum est | κατακαυσει ^a: *κατασβεσει 18 ευηγγελιζετο τον ^a: *-λιζετον 19 ^c τετραρχης | ^c και περι πα. ων εποι. πονηρ. 20 ^c και κατεκλ. 27 ^a ιωαναν

15 ιωανου 16 ιωανης 19 τετραρχ. | και περ. πα. ων εποι. πονηρ. 20 ιωανην 21 απαντα 23 τριακοντα 24 ματθατ | *ηλευει 25 μαθθαθιου, **μαθθ. 27 ιωαναν

16 απεκρ. ο ιω. απασι λεγ. 17 και διακαθαριει | και συναξει 19 τετραρχ. | φιλιππου τ. αδελφ. α. και περ. πα. ων εποι. πονηρ. 20 και κατεκλ. | εν τη φυ. 21 απαντα 22 ωσει περιστ. | γενεσθ. λεγουσαν | ηυδοκησα 23 ο ιησους | ωσει ετ. τριακοντα αρχομενος | ων ωσ ενομ. υιος | ηλι 24 ματθατ | λευι | μελχι | ιαννα 25 εσλι 26 σεμεει | ιωσηφ | ιουδα 27 ιωαννα

βάβελ τοῦ σαλαθιήλ τοῦ νηρεί ²⁸ τοῦ μελχει τοῦ ἀδδει τοῦ κωσά τοῦ ελμαδάμ τοῦ ἦρ ²⁹ τοῦ ἰησοῦ τοῦ ελιάζερ τοῦ ἰωριμ τοῦ μαθθαᾶθ τοῦ λευεί ³⁰ τοῦ συμεών τοῦ ἰούδα τοῦ ἰωσήφ τοῦ ἰωνάμ τοῦ ἐλιακειμ ³¹ τοῦ μελεᾶ τοῦ μεννά τοῦ ματταθᾶ τοῦ ναθαμ τοῦ δαυεῖδ ³² τοῦ ἰεσσαί τοῦ ἰωβήλ τοῦ βοοσ τοῦ σαλά τοῦ ναασσών ³³ τοῦ ἀδάμ τοῦ ἀδμίν τοῦ ἀρνεῖ τοῦ ἐσρώμ τοῦ φάρεσ τοῦ ἰούδα ³⁴ τοῦ ἰακώβ τοῦ ἰσᾶκ τοῦ ἀβραᾶμ τοῦ θάρα τοῦ ναχώρ ³⁵ τοῦ σερούχ τοῦ ξαγαῦ τοῦ φαλέκ τοῦ ἔβερ τοῦ σαλά ³⁶ τοῦ καῖνάμ τοῦ ἀρφαξᾶδ τοῦ σήμ τοῦ νᾶε τοῦ λάμεχ ³⁷ τοῦ μαθουσαλα τοῦ ἐνώχ τοῦ ἰάρετ τοῦ μελελεήλ τοῦ καῖνάμ ³⁸ τοῦ ἐνώσ τοῦ σήθ τοῦ ἀδάμ τοῦ θεοῦ.

IV.

¹ Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ, ² ἡμέρας μὲν πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπέινασεν. ³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. ⁴ καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ ἰησοῦς· γέγραπται ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτι μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος. ⁵ καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. ⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σὶ

28 ^c κωσαμ 29 ^c ελαιζερ | ^c μαθθαθ 31 ^c (et iam ante?) ναθαν 32 ^c ἰωβηδ | βοοσ ^c: *βαλλο (altero l iam pr. m. ? notato) | σαλα: ^c σαλμων 33 αδαμ: ^c αμιναδαβ 34 ^c ισαακ | ^c θαρρα 36 sq. καῖναμ: *καίναμ (ut *plerumque i non i) 37 ^c μαλελεηλ IV, 1 υπεστρεψ. *: *om 5 αναγ. αυτον: * add εις ορος υψηλον

28 κωσαμ 29 ελαιζερ | ἰωριμ | μαθθατ, **μαθ. 31 μετταθα 33 om του αδαμ | αδμειν | εσρων 34 ισαακ 37 *μαθουσαλα | (*ιαρατ ^{mai}, -ετ ^{ben s}) * *ιαρεδ | μαλελεηλ | καῖναν IV, 2 τεσσερακοντα

27 νηρι 28 μελχι | αδδι | κωσαμ | ελμωδαμ 29 ιωση | ελαιζερ | ἰωριμ | ματθατ | λευι 30 ιωναν 31 μεννα: μαῖναν | ναθαν | δαβιδ 32 ωβηδ | βοοξ | σαλα: σαλμων 33 αδαμ: αμιναδαβ | τ. αδμ. τ. αρνει: τ. αραμ | ^s (non s) εσρων 34 ισαακ 35 σαρουχ 36 καῖναν 37 ιαρεδ | μαλελεηλ | καῖναν IV, 1 πνευμ. αγ. πληρ. | εις την ερημον 2 τεσσαρακοντα | αυτων: add υστερον 3 και ειπεν 4 κ. απεκρ. ιησους πρ. αυτ. λεγων | ο ανθρ. αλλ επι παντι ρηματι θεου 5 αναγ. αυτ. ο διαβολος εις ορος υψηλον

δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην πᾶσαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ὃ ἐὰν θέλω δώσω αὐτήν· ⁷ σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς μοι ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· γέγραπται· κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ⁹ ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· ¹⁰ γέγραπται ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, ¹¹ καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀρούσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ¹² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ὅτι εἴρηται· οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ¹³ καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

¹⁴ Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλησ τῆσ χώρασ περὶ αὐτοῦ· ¹⁵ καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

¹⁶ Καὶ ἦλθεν εἰς ναζαρά, οὗ ἦν ἀνατεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸσ αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. ¹⁷ καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου ἡσαίου· καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὔρεν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· ¹⁸ πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ ἐνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖσ, ἀπέσταλκέν με ¹⁹ κηρῦξαι αἰχμαλώτοισ ἄφεισιν καὶ τυφλοῖσ ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρῦξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. ²⁰ καὶ

6 δωσω sec: c διδωμι 7 μοι: c om | c ενωπ. μου 10 c (et iam *) γεγρ. γαρ 12 οτι: a om, sed restitutum

6 απασαν | ω αν θ. διδωμι α. 7 om μοι 8 αποκρ. αυτω ειπεν ιησους 10 γεγραπτ. γαρ 14 ολ. της περιχωρου 16 ναζαρετ | τεθραμμενος 17 αναπτυξ.: αν-οιξασ | τον τοπον

6 απασαν | δωσω sec: διδωμι 7 om μοι | ενωπ. μου | σου παντα *8 αποκρ. αυτ. ειπ. ο ιησ. υπαγε οπισω μου σατανα * γεγραπτ. γαρ προσκ. κυ. τ. θ. σ. 9 και ηγαγ. | εστησ. αυτον | ο υιοσ 10 γεγρ. γαρ 14 ολ. της περιχωρου 16 εις την ναζαρεθ (σ^ε -εθ, σ -ετ) | τεθραμμενος 17 ησαι. του προφ. | τον τοπον 18 ενε-κεν | ευαγγελιζεσθαι | απεστ. με ιασασθαι τουσ συντετριμμενουσ την καρδιαν

πτύξας το βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν, καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ²¹ ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφή αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν υμῶν. ²² καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν ἰωσήφ οὗτος; ²³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν καφαρναοὺμ, ποιήσον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. ²⁴ εἶπεν δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστὶν ἐν τῇ πατρίδι ἑαυτοῦ. ²⁵ ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἑπτὰ τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμοσ μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ²⁶ καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη ἡλείας εἰ μὴ εἰς σάρεπτα τῆς σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν. ²⁷ καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ ναϊμᾶν ὁ σύρος. ²⁸ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον ἕξω τῆς πόλεως καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρουσ τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν· ³⁰ αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

³¹ Καὶ κατῆλθεν εἰς καφαρναοὺμ πόλιν τῆς γαλιλαίας, καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. ³² καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐξουσία ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ³³ καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· ³⁴ ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, ἰη-

29 ἐξεβαλον: ^c add αυτον

24 αυτου 25 ομη οτι | ηλειου | ομη επι 26 **σαρεφθα | σιδωνιας 27 ελειου 29 εξεβαλ. αυτον

20 παντ. εν τ. συνα. οι οφθ. ησ. 22 ουχ ουτ. εστ. ο υι. ιωσ. 23 εν τη καπερναουμ 24 αυτου 25 ομη οτι 26 ηλιας | της σιδωνος 27 επι ελισσαιου τ. προφ. εν τ. ισρ. | νεμμαν 29 εξεβ. αυτον | της οφρουσ | αυτων ωκοδομ. εισ το κατ. 31 καπερναουμ 33 φων. μεγ. λεγων

σοῦ ναζαρηνέ; ἦλθεσ ἀπολέσαι ἡμᾶσ· οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ³⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ ἐξέλθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ρῖψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάβαν αὐτόν. ³⁶ καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντα, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆσ περιχώρου.

³⁸ Ἀναστάσ δὲ ἀπὸ τῆσ συναγωγῆσ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ σίμωνοσ· πενθερὰ δὲ τοῦ σίμωνοσ ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆσ. ³⁹ καὶ ἐπιστάσ ἐπάνω αὐτῆσ ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετόσ· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖσ. ⁴⁰ δύνοντοσ δὲ τοῦ ἡλίου πάντεσ ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντασ νόσοισ ποικιλιασ ἤγαγον αὐτοῦσ πρὸσ αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστω αὐτῶν ἐπιθεῖσ τὰσ χεῖρασ ἐθεράπευσεν αὐτοῦσ. ⁴¹ ἐξήρχοντο δὲ καὶ δαιμόνια πολλῶν κράζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν χριστόν αὐτόν εἶναι. ⁴² γενομένησ δὲ ἡμέρασ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰσ ἔρημον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν· καὶ ἦλθον ἕωσ αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτόν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸσ αὐτοῦσ ὅτι καὶ ταῖσ ἐτέραισ πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην. ⁴⁴ καὶ ἦν κηρῦσσων εἰσ τὰσ συναγωγὰσ τῆσ ἰουδαίασ.

36 εξερχονται: * υπακουουσιν αυτω, sed ^c illud rest 41 κραζοντα ^c: *κραζοντων 42 ερημον: * add τοπον 43 το ευαγγ.: * την βασιλειαν

38 om του pr 39 om ο πυρετ. 40 απαντες | τασ χει. επιτιθεισ | εθεραπευεν 41 εξηρχετο | απο πολλων 42 ερημ. τοπον 43 δει με την βασιλειαν τ. θ.

35 εξελθε εξ αυτου 38 απο: εκ | om του pr | η πενθ. δε 39 om ο πυρετ. 40 απαντες | τασ χει. επιτιθεισ 41 εξηρχετο | απο πολλων | συ ει: add ο χριστοσ 42 ερημ. τοπον | ζητουν 43 την βασιλειαν του θεου | εισ τουτο απεσταλμαι 44 εν ταισ συναγωγαισ | ιουδαιασ: γαλιλαιασ

V.

¹Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συναχθῆναι τὸν ὄχλον καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστῶς παρὰ τὴν λίμνην γεννησαρέτ, ² καὶ εἶδεν πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλεισάμενοι αὐτῶν ἀποβάαντες ἐπλυναν τὰ δίκτυα. ³ Ἐμβὰς δὲ εἰς ἐν τῶν πλοίων, ὃ ἦν σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ⁴ ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν σίμονα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν σίμων· ἐπιστάτα, δι' ὅλησ νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα. ⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ· διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσεν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντασ συναμβάνεσθαι αὐτοῖσ· καὶ ἦλθαν, καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέροι τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ Ἰδὼν δὲ σίμων πέτροσ προσέπεσεν τοῖσ γόνασιν ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἀμαρτωλὸσ εἰμι. ⁹ θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτοὺσ καὶ πάντα τοὺσ σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ἣ συνέλαβον. ¹⁰ ὁμοίωσ δὲ καὶ ἰακώβωσ καὶ ἰωάννησ οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν σίμονα ὁ ἰησοῦσ· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπουσ ἔσῃ ζωγράφω. ¹¹ καὶ καταγαγόντεσ τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντεσ πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

1 ^c εν τω τ. οχλ. επικεισθαι αυτω | λιμνην ^c: *om 2 ^c δυο πλοια | ^c αλειεισ απ αυτων 5 ^c σιμων ειπεν 7 ^c κατενευσαν | ^aει^c συναβεσθαι | αμφοτεροι: ^avel* ex oi fecit a 8 ειμι: ^c add κυριε 9 αυτοουσ: ^c αυτον

1 εν τω τ. οχλ. επικεισθαι αυτω 2 πλοια δυο | αλειεισ απ αυτ. | επλυνον 3 εκ του πλοιου 5 σιμ. ειπ. 6 *διερρησσετο 7 κατενευσαν | συλλαβεσθαι | ηλθον | αμφοτερα 8 ειμι κυριε 9 περιεσχ. αυτον | ων συνελ. 10 ιακωβον κ. ιωαννην υιουσ | om ὁ

1 εν τω τ. ο. επικεισθαι αυτω του ακου. 2 δυο πλοιαρια | αλειεισ | αποβ. απ αυτων απεπλυναν 3 του σιμωνουσ | και καθισ. εδιδ. εκ του πλοιου 5 ο σιμ. ειπ. αυτω | ολ. της νυκτ. | το δικτυον 6 ιχθ. πληθ. πολ. | διερρηγνυτο | το δικτυον 7 κατενευσαν τ. μετ. τοισ | συλλαβεσθαι | ηλθον | αμφοτερα 8 του ιησου | ειμι κυριε 9 περιεσχ. αυτον 10 ιακωβον κ. ιωαννην υιουσ 11 απαντα

10*

¹² Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρασ· ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ¹³ καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας ἤψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν [δειξὼν σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ] προσένεγκαι περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὰς προσέταξεν μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

¹⁵ Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

¹⁷ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐηλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς γαλιλαίας καὶ ἰουδαίας καὶ ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. ¹⁸ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἄνθρωπον ἐπὶ κλίνῃς βεβλημένον, ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ μὴ εὐρόντες ποῖα εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ ἰησοῦ. ²⁰ καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ²¹ καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι λέγοντες· τίς ἐστὶν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφίεναι ἁμαρτίας εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; ²² ἐπιγνοῦς δὲ ὁ ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐ-

13 τὰς χεῖρας: * τὴν χεῖρα 14 δεῖξον etc *: *οὐκ 15 αὐτοῦ: * περὶ αὐτ. 17 οἱ *: *οὐκ

18 τὴν χεῖρα 14 προσένεγκε 15 περὶ αὐτοῦ 17 οἱ φαρ. κ. οἱ νομοδ. | ἐκ πάσ. τῆς 18 φεροντ. ἐπὶ κλ. ἀνθρώπ. οὐκ | θείναι αὐτόν 19 ἐμπροσθ. πάντων 20 σοὶ αἱ ἁμαρτ. σου 21 ἁμαρτ. ἀφίενται

12 καὶ ἰδὼν 13 τὴν χεῖρα | λέγων: εἰπὼν 14 προσένεγκε | μωϋσῆς 15 περὶ αὐτοῦ | θεραπεύεσθ. ὑπὸ αὐτοῦ 17 ἰασθ. αὐτοῦ 18 φεροντ. ἐπὶ κλίνῃς ἀνθρ. οὐκ 19 διὰ ποῖα 20 εἶπεν αὐτῷ | σοὶ αἱ ἁμαρτ. σου

τούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ²³ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει; ²⁴ ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίαν, εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρον τὸ κλινιδίόν σου καὶ πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτοῦ, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν θεόν. ²⁶ καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδοξάζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

²⁷ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. ²⁸ καὶ καταλιπὼν ἅπαντας, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. ²⁹ καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην λευεὶς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. ³⁰ καὶ ἐγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· ³² οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἀσεβεῖς εἰς μετάνοιαν.

³³ Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; ³⁴ ὁ δὲ ἰησοῦς

28 ἀπαντας: σ ερασμ (c) 29 c τελων. και αλλων 32 ἀσεβεῖς: a ἀμαρτωλους 33 διατι: punctis notatum cursus ερασμ

23 σοι αι αμαρτ. σου 24 οτι ο υι. τ. ανθρ. εξουσι. εχ. | τω παραλελυμενω | αρας το κλ. σου πορευου 25 ενωπ. αυτων 26 *εδομεν 27 λεγει: ειπεν 28 καταλι. παντα | ηκολουθει 29 λευεισ αυτω | τη οικια | τελων. και αλλων 30 γραμματ. αυτων 31 ομ ο | αλλα 32 αλλα αμαρτωλους 33 ομ διατι | ιωαννου

23 σοι αι αμ. σου | εγειραι 24 τω παραλελυμενω | εγειραι κ. αρας | ομ και sec 25 ενωπ. αυτων | εφ ω 27 λευειν | ειπεν αυτω 28 απαντα 29 ο λευεισ αυτω | τη οικια | τελωνων πολυσι και αλλων 30 εγογγ. οι γραμμ. αυτων κ. οι φαρισ. | ομ των 32 αλλα αμαρτωλους 34 ομ ο ιησους

εἶπεν πρὸς αὐτούς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ο
 νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, νηστεύειν; ³⁵ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι
 ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. ἐν
 ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ³⁶ ἔλεγεν πρὸς αὐτούς παραβολὴν ὅτι
 οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσασ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱ-
 μάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, τὸ καινὸν σχίσει, καὶ τῷ παλαιῷ
 οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ καὶ οὐδεὶς
 βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ
 οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπο-
 λούνται. ³⁸ ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βάλλουσιν.
³⁹ καὶ οὐδεὶς πιδὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς
 χρηστός ἐστιν.

VI.

¹ Εγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σορι-
 μων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ στάχυας καὶ ἤσθιον ψώ-
 χοντες ταῖς χερσίν. ² τινὲς δὲ τῶν φαρισαίων εἶπον· τί ποιεῖτε
 ὃ οὐχ ἔξεστιν ποιεῖν τοῖς σάββασιν; ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς
 πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν δαυεὶδ,
 ὅτε ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν
 οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, καὶ
 ἔδωκεν καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐχ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μό-

34 ^c δυνασθαι τοὺς υἱοὺς εἰ ποιησαι νηστευσαι 35 ἐν etc: ipss scriptura
 codicis haec trahuntur ad ea quae sequuntur 36 ^c ελεγ. δε και παραβ. πρ. αυτ. |
 μηγε: ^c add και 38 ^a βλητεον 39 ^c om και VI, 1 ^c δια των 2 ^c ουκ 4 ^c πως

34 δυνασθε τοὺς υἱοὺς εἰ ποιησαι νηστευσαι 35 και οταν | om και | ἐν etc
 cum antecedd conj 36 ελεγ. δε και παραβ. πρ. αυτ. | και το καινον 37 ο οιν. ο
 νεος 38 αλλ | βλητεον 39 om και | χριστος^{bent} VI, 1 οι μα. αυ. και ησθ. τους
 σταχ. 2 ουκ | om ποιειν 3 πρ. αυ. ειπ. ιησ. 4 οιν ωσ | λαβων εφαγεν |
 om και tert

34 δυνασθε τοὺς υἱοὺς εἰ ποιησαι νηστευειν 35 και οταν | om και | ἐν etc
 cum antecedd conj 36 ελεγε δε και παρ. πρ. αυτ. | om απο | om σχισασ | και το
 καιν. σχιζει | συμφωνει επιβλημα 37 ο νεος οινος 38 βλητεον και αμφοτεροι
 συντηρουνται 39 ευθεωσ θελει | χρηστοτερος VI, 1 σαββατ. δευτεροπρωτω | δια
 των | τους σταχυας 2 ειπον αυτοις | ουκ | ἐν τοις σαββ. 3 πρ. αυτ. ειπ. ο ιησ. |
 δαβιδ | οποτε | αυτου: add οντεσ 4 ελαβε και εφαγε

νουσ τοὺς ἱερεῖς; ⁵ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν ἐτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά· ⁷ παρατήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ⁸ αὐτὸς δὲ ᾄδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν· εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ τὴν ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον. καὶ ἀναστάς ἔστη. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτοῦς· ἐπερωτῶ ὑμᾶς εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; ¹⁰ καὶ περιβλεψάμενος πάντα αὐτοὺς εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατέστη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ¹¹ αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσειεν τῷ ἰησοῦ.

¹² Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐπὶ τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. ¹³ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, ¹⁴ σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν πέτρον, καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην καὶ φίλιππον καὶ βαρθολομαῖον ¹⁵ καὶ μαθθαῖον καὶ θωμᾶν καὶ ἰάκωβον ἀλφαίου καὶ σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν ¹⁶ καὶ ἰούδαν ἰακώβου καὶ ἰούδαν ἰσκαριώθ, ὃς ἐγένετο προδότης, ¹⁷ καὶ

5 ° οτι κυριος 7 ° κατηγοριαν κατ αυτου 10 ° απεκατεσταθη 12 επι: ° εν 14 κ. βαρθολ. °: ° om 16 ° ισκαριωτην

7 παρατηρουντο | θεραπευσει 8 om την pr 9 om ο 10 ειπεν αυτω | ο δε εποιησεν | αποκατεσταθη 11 ποιησαιεν 12 εν τη 14 ιωτην 15 om και post θωμ.

5 οτι κυρ. εστ. ο υι. τ. ανθρ. και του σαββ. 6 εγ. δε και | εκει ανθρ. 7 θεραπεισει | κατηγοριαν αυτου 8 και ειπε τ. ανθρωπω τω ξηραν | εγειραι | ο δε αναστας 9 ειπεν ουν | επερωτησω υμας τι· εξεστ. τοις σαββασιν 10 ο δε εποιησεν ουτω | αποκατεσταθη | αυτου υγιησ ωσ η αλλη 11 ποιησαιεν 12 εξηλθεν εισ | εν τη 14 om και ante ιακ. et ante φιλ. 15 om και prim et tert | ματθαιον | ιακ. τον του αλφ. 16 om και pr | ισκαριωτην οσ και

καταβάς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ ἀπὸ πάσης τῆς ἰουδαίας καὶ ἱερουσαλήμ καὶ πειραιᾶς καὶ τῆς παραλίου τύρου καὶ σιδωνοῦ, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, ¹⁸ καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· ¹⁹ καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτητον ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξηρχετο καὶ ἰατο πάντα.

²⁰ Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσονται. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. ²² μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²³ χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁴ πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ²⁵ οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. ²⁶ οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι πάντες· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁷ ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. ²⁹ τῷ τύπτοντί σε εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ

17 ^c πληθ. πολ. του λαου | κ. πειραιας (cod pir.): ^c om 20 πτωχοι: ^{ca} add τῷ πνευματι, ^{cb} rursus del 21 ^{ca} χορτασθησεσθαι, ^{cb} rursus -σονται 26 ταυτα: ^a τα αυτα | ψευδο: punctis notatum rursus erasis 29 εἰς: ^c ἐπι | ^c om δεξιαν

17 πλ. πολυ του λαου | om κ. πειραιας 21 χορτασθησεσθε 23 εν τοις ουρανοις | κατα τα αυτα 26 υμας καλ. ειπω. παντ. οι ανθρ. | κατ. τα αυτα | om ο: πατερ. αυτ. 29 επι την | om δεξιαν

17 om πολυς | πολυ του λαου | om κ. πειραι. | σιδωνοσ 18 οχλουμενοι υπο | και θεραπ. 19 εξητει 21 χορτασθησεσθε 23 χαριετε 25 om νυν pr | ουαι υμιν οι γελ. ν. 26 ουαι υμιν | καλ. υμ. ειπω. παντ. οι ανθρ. 27 αλλ 28 καταρωμ. υμιν | και προσευχ. υπερ 29 επι την | om δεξιαν

αἶροντόσ σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. ³⁰ παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἶροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. ³² καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. ³³ καὶ γὰρ ἐὰν ἀγαθοποιήτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ καὶ ἐὰν δανίσῃτε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε, μηδένα ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. ³⁶ γίνεσθε οἰκτιρμονες, καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτιρμῶν ἐστίν. ³⁷ καὶ μὴ κρίνετέ, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. ³⁸ δίδετε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιασμένον σεσαλευμένον ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ὃ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. ³⁹ εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐκ ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται; ⁴⁰ οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον· κατηρτισμένος δὲ ἔστω ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. ⁴¹ τί δὲ βλέπεισ τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² πῶς δὲ

33 ^c om γαρ 35 πολυς: ^a add εν τοις ουρανοισ 36 ἐστιν: ^a add ο ουρανοισ, ^{ca} rursus del 38 ^c πεπιεσμενον

31 om και υμεις 34 ^{**}δανειση. et δανειζ. | om ἐστιν 35 ^{**}δανειζ. | μηδεν ἀπελπ. 37 δικαζετε et δικασθητε 38 πεπιεσμενον | ^{**}υπερεκχυνομενον | ^{*}μετρηθησεται 39 ουκ: ουχι | εμπεσουνται 40 δε πασ εσται ωσ 42 om δε

30 παντι δε τω 33 om γαρ | και γαρ οι αμ. 34 δανειζητε | απολαβειν | και γαρ οι αμαρτ. | δανειζουσιν 35 δανειζετε μηδεν απ. | του υψιστου 36 γινεσθ. ουν | καθωσ και 37 om και tert 38 πεπιεσμ. και σεσ. και υπερεκχυνομενον | τω γαρ αυτω μετρ. ω μετρ. 39 om και | ουχι 40 τον διδ. αυτου | δε πασ εσται ωσ 42 η πωσ δυν.

δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω το κάρφοσ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸσ τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφοσ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. ⁴³ οὐ γὰρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ⁴⁴ ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συνλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βᾶτου σταφυλῆν τρυγῶσιν. ⁴⁵ ὁ ἀγαθὸσ ἄνθρωποσ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆσ καρδίασ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸσ ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματοσ καρδίασ τὸ στόμα αὐτοῦ λαλεῖ. ⁴⁶ τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; ⁴⁷ πᾶσ ὁ ἐρχόμενοσ πρόσ με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων μου καὶ ποιῶν αὐτούσ, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὁμοιοσ. ⁴⁸ ὁμοιοσ ἐστὶν ἀνθρώπω οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃσ ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμελίον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρησ δὲ γενομένησ προσέρρηξεν ὁ ποταμόσ τῇ οἰκίᾳ ἐκεῖνη, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν διὰ τὸ καλῶσ οἰκοδομηθῆσαι αὐτὴν. ⁴⁹ ὁ δὲ ἀκούσασ καὶ μὴ ποιήσασ ὁμοιοσ ἐστὶν ἀνθρώπω οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶσ θεμελίου, ἣ προσέρρηξεν ὁ ποταμόσ, καὶ εὐθὺσ συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥήγμα τῆσ οἰκίασ ἐκεῖνησ μέγα.

VII.

¹ Ἐπει δὲ ἐπλήρωσεν τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰσ τὰσ ἀκοᾶσ τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰσ καφαρναούμ. ² ἑκατοντάρχου δὲ τινος

44 βατου ᾶ: *βλαστου 45 πονηροσ: ᶜ add ἀνθρωποσ 47 ᶜ om μου sec 48 ᶜ προσερρηξεν VII, 1 ᶜ παντα τα

42 εκβαλειν post τ. αδελφ. σουρον 44 συλλεγουσιν 45 λαλει το στ. αυτ. 46 ο λεγω 47 om μου sec 48 **πλημμυρασ | **προσερρηξ. | **οικοδομεισθαι 49 *προσερρηξ. VII, 1 επειδη επλ. παντα τα

43 om παλιν 44 συλλεγ. | τρυγ. σταφυλ. 45 τησ καρδ. αυτου | ο πον. ανθρωποσ | πονηρου θησαυρου τησ καρδιασ αυτου | του περισσ. τησ καρδ. λαλ. το στ. αυτ. 47 om μου sec 48 πλημμυρασ | προσερρηξεν | δια etc: τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν 49 ευθεωσ επεσε VII, 1 παντα τα | καπερναουμ

δουλος ἤμελλεν τελευτᾶν, ὅς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ³ ἀκούσασα δὲ περὶ τοῦ ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως αὐτὸς ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δούλον αὐτοῦ. ⁴ οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν ἰησοῦν ἠρώτων αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ὃ παρέβη τοῦτο· ⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ⁶ ὁ δὲ ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος τῆς οἰκίας, ἐπεμψεν φίλους ὁ ἑκατόνταρχος λέγων· κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθῆς. ⁷ διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἤξιωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· ἀλλ' εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁸ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ ἀκούσασα δὲ ταῦτα ὁ ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. ¹⁰ καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὔρον τὸν δούλον ὑγιαίνοντα.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν ναῖν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολὺς. ¹² ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς μονογενῆς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. ¹³ καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτήν, καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε. ¹⁴ καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βασταύζοντες ἕστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ καὶ ἀνεκάθισεν ὁ

2 ° δουλ. κακῶς εχων 6 επεμψεν: ° add προς αυτον | ° λεγων αυτω 11 τη: ° τω | πολιν: ° add καλουμενην

2 δουλ. κακῶς εχων 3 om αυτος 4 παρεκαλουν αυτον 6 απο της οικ. | ο (big om) εκατονταρχης | λεγ. αυτω | υπο τ. στ. μου 7 αλλα | ιαθητω 11 εν τω | πολιν καλουμενην 13 επ αυτη 15 εκαθισεν

2 δουλ. κακῶς εχων 3 om αυτος 4 παρεκαλουν αυτον | παρεξει 6 απο της | προς αυτον ο εκατ. φιλ. λεγ. αυτω | ειμι ικαν. | υπο τ. στ. μου 7 αλλα 10 οι πεμφθ. εις τ. οικ. | τ. ασθενοντα δουλ. 11 επορευετο | πολ. καλουμενην | οι μα. αυτ. ικανοι: 12 υιος μονογεν. | 5° om την pr | 5 om την sec 13 επ αυτη

νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.
¹⁶ ἔλαβεν δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες
 ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκεύαστο ὁ θεὸς
 τὸν λαὸν αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
 καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

¹⁸ Καὶ ἀπήγγειλαν ἰωάννει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων
 τούτων. ¹⁹ καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐ-
 τοῦ ὁ ἰωάννης ἐπεμψεν πρὸς τὸν ἰησοῦν λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχό-
 μενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ²⁰ παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν
 εἶπαν· ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σε λέγων·
 σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ²¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡ-
 μέρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευ-
 μάτων ἀκαθάρτων, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν.
²² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε ἰω-
 ἄννει ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περι-
 πατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ
 ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. ²³ καὶ μακάριός ἐστιν
 ὁ ἄνθρωπος ὃς ἂν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

²⁴ Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων ἰωάννου ἤρξατο λέγειν τοῖς
 ὄχλοις περὶ ἰωάννου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι;
 κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν;
 ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱμα-
 τισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν.
²⁶ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ πε-

17 ἰουδαία: ^a add περι αὐτοῦ 20 δε: ^a add οἱ ἀνδρες 21 ἡμερὰ: ^c ὥρα |
 ἀκαθάρτων: ^c πονηρῶν | ^a εὐαρ. το βλ. 24 ^c πρὸς τοὺς ὄχλους

16 παντας 17 ἰουδαία: add περι αὐτοῦ 18 ἰωάνει, ^{**}-νῃ 19 ἰωάννης | πρ.
 τοῦ κυρίου 20 πρ. αὐτ. οἱ ἀνδρες | ἰωάννης | ἕτερον: ἄλλον 21 ἡμερὰ: ὥρα | πνευμ.
 πονηρῶν 22 ἰωάνει, ^{**}-νῃ | om και ante πτωχ. 23 οὐσαν 24 ἰωάννου bis |
 πρὸς τοὺς ὄχλους

16 ἐγγεγραμται 17 ἰουδαία: add περι αὐτοῦ | και εν παση 18 ἰωάννη 19 ε-
 τερον: ἄλλον 20 πρ. αὐτ. οἱ ἀνδρες εἶπον | ἀπεσταλκεν | ἢ ἄλλον 21 ἐν αὐτῇ δε
 τῇ ὥρᾳ | πνευμ. πονηρῶν | το βλέπειν 22 κ. ἀποκρ. ο ἰησοῦς | ἰωάννη | ὅτι τυ-
 φλοὶ | om και ante κωφ. et ante πτωχ. 23 οὐσαν 24 πρὸς τοὺς ὄχλους | ἐξ-
 εληλυθατε 25 ἐξεληλυθατε 26 ἐξεληλυθατε

ρισσότερον προφήτου. ²⁷ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, μεῖζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν ἰωάννου οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μεῖζων αὐτοῦ ἐστίν. ²⁹ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα ἰωάννου· ³⁰ οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. ³¹ τίνοι δὲ ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνοι εἰσὶν ὅμοιοι; ³² ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, ἃ λέγει· ἠυλόησαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὤρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ³³ ἐλήλυθεν γὰρ ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴ ἐσθίων ἄρτον μηδὲ πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. ³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. ³⁵ καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτῆς.

³⁶ Ἡρῶτα δὲ τισ αὐτὸν τῶν φαρισαίων ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ φαρισαίου κατέκειτο. ³⁷ καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλὸς, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατὰκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου ³⁸ καὶ σταῖσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειπεν τῷ μύρῳ. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν

32 α λέγει: ° λεγοντα 35 παντων: ° om 36 ° κατεκλιθη 38 ° εξεμασεν

28 om αμην | ιωανου 29 ιωανου 30 ηθετησαν εις εαυτους 31 τινοι ουν 33 ιωανης | εσθων | μητε 35 εργαυ: τεκνων 36 κατεκλιθη 38 εξεμασεν 39 ° ο προφητης

27 ιδου εγω 28 om αμην | λεγω γαρ | προφητης ιωαννου του βαπτιστου 30 ηθετησ. εις εαυτους 31 ειπε δε ο κυριος· τινοι ουν 32 αλληλ. και λεγουσιν | εθρην. υμιν 33 μητε αρτ. εσθ. μητε οιν. πιν. 34 τελων. φιλ. 35 απ. τ. τεκνων αυτ. παντ. 36 την οικιαν | ανεκλιθη 37 γυν. εν τ. πο. ητισ ην | om και sec | ανακειται 38 οπισω ante κλαιουσα ρον | ηρξ. βρ. τ. πο. α. τοισ δακρ. | εξεμασσε

ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνὴ ἦτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ διδάσκαλε εἰπέ, φησίν. ⁴¹ δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῆ τινί· ὁ εἰς ὄφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. ⁴² μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροισι ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ⁴³ ἀποκριθεὶς δὲ σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. ⁴⁴ καὶ στραφείς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μου ἐπὶ τοὺς πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς ἐξέμαξεν. ⁴⁵ φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ ελαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέν μου τοὺς πόδας. ⁴⁷ οὐ χάριν, εἰπὸν σοι, ἀφέρονται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ὃ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφέρονταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁴⁹ καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τίς οὗτός ἐστιν, ὅς καὶ ἁμαρτίας ἀφήσιν; ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἢ πίστις σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰς εἰρήνην.

VIII.

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναῖκές τινες, αἵ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ ἀσθενειῶν, μαρία ἢ καλουμένη μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτὰ ἐξελη-

47 εἶπον: ° λεγω | ° αφρωνται 48 ° αφρωνται

41 * δανειστη 42 ομ δε 43 ομ δε 44 υδωρ μοι επι ποδας 45 διελιπεν 46 τουσ ποδ. μου 47 λεγω σοι | αφρωνται | αι αμαρτ. αυτησ | και ολιγ. αγαπ. 48 αφρωνται VIII, 1 διωδευεν 2 πνευμ. πονηρων

40 ο δε φησ. δι. ει. 41 χρεωφειλεται | δανειστη 42 τισ ουν αυ. ειπε | αυτον αγαπ. 43 ο σιμων 44 υδ. επι τ. ποδ. μου | θριξι της κεφαλησ αυτ. 45 διελιπε 47 λεγω σοι | αφρωνται | αι αμ. αυτησ 48 αφρωνται: VIII, 1 διωδευε 2 πνευμ. πονηρων

λύθει, ³ και ἰωάννα γυνή χουζᾶ ἐπιτρόπου ἡρώδου, και σου-
σάννα, και ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἐκ τῶν ὑπ-
αρχόντων αὐτῶν.

⁴ Συνόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ και τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευ-
ομένων πρὸς αὐτόν, εἶπεν διὰ παραβολῆς· ⁵ ἐξῆλθεν ὁ σπειρῶν
τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. και ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτὸν ὃ μὲν
ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, και κατεπατήθη, και τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό· ⁶ και ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν,
και φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα· ⁷ και ἕτερον ἔπεσεν
ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, και συνφυεῖσαι αἱ ἀκάνθαι ἐπνιξαν αὐτό·
⁸ και ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, και ἔφυεν και ἐ-
ποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ
ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁹ Ἐπρωτῶν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ
παραβολή· ¹⁰ ὃ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέ-
ποντες μὴ βλέπωσιν και ἀκούοντες ἀκούωσιν και μὴ συνιῶσιν.
¹¹ ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ.
¹² οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διά-
βολος και αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ
πιστεύσαντες σωθῶσιν. ¹³ οἱ δὲ ἐπὶ τὴν πέτραν, οἱ ὅταν ἀκού-
σωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· οὗτοι ῥίζαν
οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν και ἐν καιρῷ πειρασ-
μοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάθασ πεσόν, οὗτοί εἰσιν
οἱ ἀκούσαντες, και ὑπὸ μεριμνῶν και πλοῦτου και ἡδονῶν τοῦ

3 αυτων: ^c et iam ^a vid αυταις 4 ^c συνιοντος 6 δια ^c et iam ^a vid: *και δια
7 ^c απενιξαν 8 επεσεν ^c: *εφυεν | εφυεν και: *ετ^c φυεν 10 ακουωσιν: ^c puncta
imposuit sed rursus deletit 13 ^c επι της πετρας | ^c ομ του θεου | ^c και ουτοι

3 ιωανα | διηκ. αυτοις | υπαρχ. αυταις 4 συνιοντος 5 α μεν et αυτα 6 κατ-
επεσεν | ομ την 7 συμφυ. | απενιξ. 8 και φυεν εποιησεν 9 ομ η 10 ομ ακου-
ωσιν και 13 επι της πετρας | ομ του θεου | και αυτοι (*ουτοι) ριζ.

3 απο τ. υπ. αυταις 4 συνιοντος 7 συμφυ. | απενιξ. 8 επι την | και
φυεν εποι. 9 λεγοντες τις ειη η πα. αυτη 10 ομ ακουωσ. και: 12 ακουοντες
13 επι της πετρας | ομ του θεου | και ουτοι

βίου πορευόμενοι συνπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. ¹⁵ τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. ¹⁶ οὐδεὶς δὲ λύχον ἄψασ καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνῃσι τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. ¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῆ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὅσ ἂν γὰρ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὅσ ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁹ Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ ὅτι ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἐστήκασιν ἔξω ἰδεῖν σε θέλοντες. ²¹ ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτοῦσ· μήτηρ μου καὶ ἀδελφοὶ μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες καὶ ποιῶντες.

²² Ἐγένετο δὲ μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦσ· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. καὶ ἀνήχθησαν. ²³ πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνεον. ²⁴ προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὃ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσατο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτοῖσ· ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; οἱ δὲ φοβηθέντες ἐθαύμασαν, λέγοντες· τίς ἄρα οὕτως ἐστίν, ὅτι καὶ τοῖσ ἀνέμοισ ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

22 * εν μια | * και αυτοσ ενεβη 24 επιστατα sec: punctis notatum rursus deletis

14 συμπν.? 16 επι λυχνιασ | om ινα οι usq φωσ 19 παρεγενετο | om αυτου pr 20 om οτι | η μητ. σου θελ. σε 21 τ. λογ. του θεου 22 εν μια | και αυτοσ ενεβη 23 εισ τ. λι. ανεμου 24 επαυσαντο 25 φοβηθ. δε εθαυμ. λεγ. προσ αλληλουσ | om και υπακου. αυτ.

14 συμπνιγ. 16 επι λυχνιασ επιτιθησιν 17 ου γνωσθησεται 18 οσ γαρ αν 19 om αυτου pr 20 και απηγγελη αυτ. λεγοντων | om οτι | η μητ. σου 21 τ. λογ. του θεου | ποιουντ. αυτον 22 και εγενετ. εν μια | και αυτοσ ενεβη 24 εγερθεισ | επαυσαντο 25 που εστιν | φοβηθ. δε εθ. λεγ. προσ αλληλουσ

²⁶ Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν γεργεσηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς γαλιλαίας. ²⁷ ἐξεληθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενον ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ²⁸ ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν, ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου μὴ με βασανίσῃς. ²⁹ παρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελεθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἔδεσμεύετο ἀλύσειν καὶ πέδαισ φυλασσόμενος· διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἤλαυνετο ὑπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ ἐπηρώτησεν δὲ αὐτόν· τί σοι ὄνομά ἐστιν; οὗ δὲ εἶπεν· λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν. ³¹ καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ³² ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει, καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν. ³³ ἐξεληθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὄρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπεπνίγη. ³⁴ ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός ἐφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ,

27 ^c οσ ειχεν | και χρ. ικανω: ^c εκ χρονων ικανων, sed priora restituta | ουκ ενεδ. ιματ.: ^c και ιματ. ουκ ενεδ., sed priora restituta 29 ^a και διαρρησων | δεσμα ^a: *δεμονια 30 αυτον: ^c add ο ιησους | ^c λεγιων 32 ^c παρεκαλεσαν | ^c επετρεψ. αυτοις 35 ^c τα δαιμ. εξηλθον

26 γερασηνων 27 τις ανηρ 29 παρηγγειλεν | και διαρρησων (*διαρρ.) | απο του 30 αυτον ο ιησους | λεγιων, **λεγεων 32 παρεκαλεσαν | επετρεψ. αυτοις 33 εἰς την λιμνην 35 *ηλθαν ει ευραν | οση του

26 γαδαρηνων | αντιπεραν 27 υπηντ. αυτω | οσ ειχε δαι. εκ χρονων ικανων και ιματ. ουκ ενεδιδυσκετο 28 και ανακραξ. 29 ^c παρηγγειλε | εδεσμειτο | και διαρρησ. | υπο τ. δαιμονος 30 αυτον ο ιησους λεγων | σοι εστ. ονομ. | λεγων | οτι δαιμ. πο. εισηλθ. 31 παρεκαλει 32 βοσκομενων | επετρ. αυτοις 33 εισηλθεν | εἰς την λιμνην 34 το γεγεννημενον | και απελθοντες απηγ. 35 εξηληλυθει

καὶ ἐφοβήθησαν. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ λέγοντες αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς. ³⁷ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν πᾶν τὸ πλήθος τῆς περιχώρου τῶν γεργεσηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ἐπέστρεψεν. ³⁸ εἶδέτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· ³⁹ ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς.

⁴⁰ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέφειν τον ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες τὸν θεόν. ⁴¹ καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς αὐτῷ ὡς ἑτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπιγον αὐτόν. ⁴³ καὶ γυνὴ οὕσα ἐν βύσει αἵματος ἀπὸ ἑτῶν δώδεκα, ἧτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον ἑαυτῆς καὶ οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ βύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ⁴⁶ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· ἤψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύνάμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ

37 ^c γαδαρηνων, sed γεργεσην. restitutum | ^a συνεστρεψ., ^c υπεστρ. 38 ^a ε-δειτο, sed εδειτο restitutum 40 εγεν. δε εν: ^{ca} εν δε, sed ^{cb} priora rest | τον θεον: ^a αυτον 41 ^c του ιησου 42 ^c μονογενησ ην 43 ^c om εαυτης και 47 ιδουσα usq ηλθεν ^a: *om

36 om λεγοντ. 37 απαν | γερασηνων | υπεστρεψεν 38 εδειτο 40 εν δε τω υποστρ. | προσδοκ. αυτον 41 και ουτος αρχ. 42 μονογεν. ην 43 om ιατροισ αυτου και | απ ουδενος 45 om και οι σ. αυτ.

36 om λεγοντ. | αυτοισ και οι 37 ηρωτησαν | απαν | γαδαρηνων | εισ το πλοιον | υπεστρεψ, 38 ο ιησουσ λεγων 39 εποι. σοι 40 υποστρεψαι | προσδοκ. αυτον 41 του ιησου 42 μονογεν. ην 43 εισ ιατροουσ | om εαυτης και 45 μετ αυτου | αποθλιβ.: add και λεγεισ τις ο αψαμενος μου 46 εξελθουσαν

ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ [δι' ἣν αἰτίαν ἦψατο αὐτοῦ] διήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ⁴⁸ ὁ δὲ εἶπεν· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. ⁴⁹ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ ὁ δὲ ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτῷ· μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. ⁵¹ ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐδένα ἀφῆκεν συνεισελθεῖν αὐτῷ εἰ μὴ πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην καὶ τὸν πατέρα τῆσ παιδὸσ καὶ τὴν μητέρα. ⁵² ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· μὴ κλαίετε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότεσ ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ αὐτὸσ δὲ κρατήσασ τῆσ χειρὸσ αὐτῆσ ἐφώνησεν λέγων· ἡ παῖσ, ἔγειρε. ⁵⁵ καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆσ, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. ⁵⁶ καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖσ αὐτῆσ· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖσ μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ΙΧ.

¹ Συνκαλεσάμενοσ δὲ τοῦσ δώδεκα ἀποστόλουσ δέδωκεν αὐτοῖσ δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσουσ θεραπεύειν. ² καὶ ἀπέστειλεν αὐτοῦσ κηρῦσαι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι τοῦσ ἀσθενεῖσ, ³ καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτοῦσ· μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε βᾶβδον μήτε πῆραν μήτε ἄρτον μηδὲ ἀργύριον μήτε δύο χιτῶνασ. ⁴ καὶ εἰσ ἦν ἂν οἰκίαν

47 δι' ἣν αι. ηψ. αυτου: haec omissa nec suppleta 50 ειπεν: ^c απεκριθη 55 αυτησ: ^a add και ανεστη παραχρημα IX, 3 χιτωνασ: ^a add εχετε

47 απηγγειλεν 48 ειπεν αυτη | θυγατηρ 50 ειπεν: απεκριθη | πιστευσον 51 ουκ αφηκ. εισελθ. τινα συν αυτ. | κ. ιωαννην κ. ιακω. 55 αυτησ: add και ανεστη παραχρημα IX, 1 συγκαλ. | om αποστολ. | εδωκεν δυναμ. αυτοισ 2 om τουσ ασθ. 3 μητε αργυρ. | χιτων. εχειν

47 απηγγειλεν αυτω 48 ειπεν αυτη· θαρσει θυγ. 49 λεγων αυτω | μη σκ. 50 απεκριθη αυτω λεγων 51 εισελθων | ουκ αφηκ. εισελθ. ουδενα ει 52 ουκ απεθ. 54 αυτ. δε εκβαλων εξω παντασ και κρα. | εγειρου 55 αυτησ: add και ανεστη παραχρημα IX, 1 συγκαλ. | δωδ. μαθητασ αυτου εδωκεν 2 τ. ασθενουντασ 3 ραβδουσ | μητε αργυρ. | μητ. ανα δ. χιτ. εχειν

εἰσελθῆτε, ἐκεῖ μένατε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. ⁵ καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁶ ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ κόμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

⁷ Ἦκουσεν δὲ ἠρώδης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινῶν ὅτι ἰωάννης ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ⁸ ὑπὸ τινῶν δὲ ὅτι ἡλείας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ εἶπεν δὲ ἠρώδης· ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν αὐτόν.

¹⁰ Καὶ υποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ἃ ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον. ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γινόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλησεν αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. ¹² ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλας κόμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὔρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὤδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. ¹³ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλείονες ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μῆτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. ¹⁴ ἦσαν δὲ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν

5 ^{ca} επ αυτους, ^{cb} επ αυτοις 7 ^a ηρωδ. ο τετραρχησ 10 εποιησαν ^a: *-σεν| εἰς τοπ. ἐρημ.: ^{ca} εἰς πολιν καλουμένην βηθσαιδα, sed ^{cb} priora rest 12 ^{ca} τοὺς οχλοὺς, ^{cb} turbus τον οχλ. 13 ^c πλειον η πεντ. ἀρτ. 14 δε: ^{ca} γαρ, ^{cb} turbus δε

4 μενετε 5 εξερχ. απο | μαρτ. επ αυτους 6 κατ. τας κωμ. 7 ηρωδ. ο τετραρχησ | ιωανησ 9 ο ηρωδης | ιωαννην 10 οσα εποτ. | συνεχωρ.^{mal} 1 | εἰς πολιν καλουμένην βηθσαιδα 11 ελαλει 12 η δε: ηδη 13 ειπ. δ. προσ αυτους | φαγειν υμεις | πλειον η αρτ. 14 ησαν γαρ

4 μενετε 5 δεχωνται | εξερχ. απο | και τον κον. | αποτιναξατε ε. μ. επ αυτους 6 τας κωμας 7 ηρωδ. ο τετραρχησ | γινομ. υπ αυτου | εγηγερται 8 ηλιασ | προφ. εις 9 και ειπ. ο ηρωδ. | εγω ακουω 10 οσα εποτ. | ἐρημον: add πολεωσ καλουμένησ βηθσαιδα 11 δεξαμενος | ελαλει 12 ινα απελθοντες | τοὺς αγρουσ 13 ειπ. δε προσ αυτους | ειπον | πλειον η πεντ. ἀρτ. κ. δυ. ιχθ. 14 ησαν γαρ

δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πενήκοντα. ¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν πάντα. ¹⁶ λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν, καὶ ἔδιδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν τῶν κλασμάτων, κόφιοι δώδεκα.

¹⁸ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς λέγων· τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; ¹⁹ οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. ²¹ ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο, ²² εἰπὼν ὅτι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου δεῖ πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²³ ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁴ ὃς γὰρ ἐὰν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. ²⁵ τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; ²⁶ ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ²⁷ λέγω δὲ ὑμῖν ἀλη-

18 αυτον: ^a add εν τοπω, sed rursus deletum est | ^c λεγουσ. οι οχλ. 22 δει: ^c post οτι pon 23 ερχεσθαι: ^a ελθειν | καθ ημερ.: ^{corr}del, ^{corr}rest

15 απαντας 16 ευλογ. αυτους 17 το περισσ. αυτοις κλασμ. 18 om ο ιησ. 19 ιωαννην | ηλειαν 22 δει τον υι. τ. ανθρ. | 23 ^(ma1) απαρνησασθω 24 γαρ αν 25 ωφελειται

14 om ωσει sec 15 ανεκλιναν απαντ. 16 ευλογ. αυτους | παρατιθεναι 17 το περ. αυτοις κλασματ. 18 om ο ιησ. | λεγ. οι οχλ. ειναι 19 ειπον 20 αποκριθ. δε ο πετρ. 21 ειπειν τουτο 22 δει: post οτι pon 23 οπ. μου ελθειν απαρνησασθω 24 γαρ αν 25 ωφελειται

θῶσ, εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἐστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

²⁸ Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὥσει ἡμέραι ὀκτώ, παραλαβὸν πέτρον καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύχασθαι. ²⁹ καὶ ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐγένετο ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. ³⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν μωϋσῆς καὶ ἡλείας, ³¹ οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν ἱερουσαλήμ. ³² ὁ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. ³³ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ πέτρος πρὸς τὸν ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσομεν σκηναὶς τρεῖς, σοὶ μίαν καὶ μωσεῖ μίαν καὶ μίαν ἡλίᾳ, μὴ εἰδῶσ' ὃ λέγει. ³⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτοῦσ· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἐώρακασιν.

³⁷ Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήνητησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁸ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοι ἐστίν, ³⁹ καὶ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ βράσσει καὶ σπαράσσει αὐτόν

28 ^c καὶ παραλαβ. 29 ^c καὶ ἐγενετο ἐν τῷ προσευχεσθαι

28 ἰωαννην | προσευξασθαι 29 καὶ ἐγενετο ἐν τ. προσευχεσθαι | οὐκ ἐγενετο 31 ἐμελλεν 32 εἶδον 33 ποιησωμεν | μίαν σοι | μίαν μωυσει | ἡλια 36 ἐωρακασιν 38 ἐπιβλεψαι 39 καὶ ἰδου πν. | οὐκ κ. ρασσει

27 τῶν ὧδε ἐστηκ. | γευσονται 28 καὶ παραλαβ. τὸν πετρ. | προσευξασθαι 29 καὶ ἐγενετο ἐν | προσευχεσθαι | οὐκ ἐγενετο 30 μωυσῆς | ἡλιας 31 ἐμελλε 32 εἶδον 33 ποιησωμεν | μίαν σοι 34 ἐπεσκιασεν | ἐκεινοὺς εἰσελθεῖν 35 ἐκλελ.: ἀγαπητός 36 ὁ υἱός. 37 δε ἐν τῇ 38 ἀνεβοησε | ἐστὶ μοι 39 καὶ ἰδου πν. | οὐκ καὶ ρασσει

μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντριβὸν αὐτόν.
 40 καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ
 ἠδυνήθησαν. 41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος
 καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι καὶ ἀνέξομαι
 ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. 42 ἔτι δὲ προσερχομένου
 αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμη-
 σεν δὲ ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν
 παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. 43 ἐξεπλήσσοντο
 δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ θαυμα-
 ζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ·
 44 θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὧτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.
 45 οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ'
 αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθῶνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν
 περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων
 αὐτῶν. 47 ὁ δὲ ἰησοῦς εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐ-
 τῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου ἕστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, 48 καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς· ὅς ἐάν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί
 μου, ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅς ἐμὲ δέχεται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά
 με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν μέ-
 γας. 49 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰωάννης εἶπεν· ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα
 ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν,
 ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. 50 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ἰησοῦς·
 μὴ κωλύετε· ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν.

51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀνα-
 λήμψεωσ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξεν τοῦ πορεύ-

39 *συντριβον, sed u sec a c et iam ante eum deletum 41 c προσαγ. μοι
 42 προσερχ. c: *προσευχ. 43 ειπεν *: *om 46 μειζων: cod -ζον 50 c ο ιησ. |
 ca bis ημων, cb bis υμων 51 c αναλημψ. αυτου

39 μολισ 41 εσομ. προσ υμασ 47 παιδιον 48 οσ αν εμ. δεξηται 49 δε
 ιωανησ 50 υπερ υμων 51 αναλημψ. αυτου | om αυτου | εστηριξεν

40 εκβαλλωσιν 41 εσομ. προσ υμασ 43 εκποιησεν ο ιησοουσ 47 ιδων 48 οσ
 εαν εμε δεξηται | εσται μεγασ 49 επι τω | τα δαιμον. | εκωλυσαμεν 50 και ειπε
 ο ιησ. | καθ ημων 51 αναληψ. αυτου

εσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵² καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς πόλιν σαμαριτῶν ὡς ἐτοιμάσαι αὐτῶ. ⁵³ καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· κύριε, θέλεις εἰπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς; ⁵⁵ στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. ⁵⁶ καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

⁵⁷ Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ. ⁵⁸ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσῃς, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. ⁵⁹ εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολουθεῖ μοι. ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ· ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶¹ εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετὸς ἐστὶν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

X.

¹ Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρουσ ἐβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς ἀνά δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτοὺς ἔρχεσθαι. ² ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·

52 ^c εἰς κωμην σαμ. ὡστε 62 ^c ἐστὶν ἐν τῇ

52 εἰς κωμην σαμαριτῶν 53 αὐτοῦ: ^{ma1} om 54 ἰωαννης 57 οπου εαν 58 om ὁ 59 ^oom κυριε 62 om πρὸς αὐτον | om αὐτου X, 1 om και pr | εβ-δομηκ. δυο | om. αὐτουσ | ανα δυο δυο

52 εἰς κωμην σαμαριτῶν ὡστε 54 οἱ μαθ. αὐτοῦ | εἶπον | αὐτοῦσ: add ὡσ και ἠλιασ ἐποιησε 55 ἐπετ. αὐτοῖσ: add και εἶπεν· ουκ οιδατε οἰον πνευματοσ εστε υμεισ 56 και etc: praem ο γαρ υἱοσ του ανθρωπου ουκ ἠλεθ ψυχασ ανθρωπων ἀπολεσαι ἀλλα σωσαι 57 ἐγενετο δε πορευομ. | οπ. αν ἀπερχ. κυριε 59 ἀπελθ. πρωτ. 60 αὐτω: add ο ἰησοῦσ 62 εἰς την βασιλειαν X, 1 ἐμελλεν 2 ἐλεγ. ουν

δεθήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ³ ὑπάγετε· ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. ⁴ μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα· μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. ⁵ εἰς ἣν δ' ἂν εἰσελθῆτε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. ⁶ καὶ εἰάν ἢ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνησ, ἐπαναπαήσεται ἐπ' αὐτὸν ἢ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ⁷ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. ⁸ καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσερχήσθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁰ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσελθῆτε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε· ¹¹ καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὑμεῖς, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹² λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι σοδομοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹³ οὐαὶ σοι χοραζεῖν, οὐαὶ σοι βηθσαϊδᾶν· ὅτι εἰ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. ¹⁴ πλὴν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. ¹⁵ καὶ σὺ καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψώθησ; ἕως ἄβου καταβιβασθήσῃ. ¹⁶ ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

¹⁷ Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες·

4 ^c καὶ μηδενᾶ 6 ο ante υιοσ: ^{corr} (°) erasit 11 ἡμῖν ^a: *ὕμιν | υμεις: ^a om

2 εργατ. εκβαλ. 4 καὶ μηδενᾶ 6 εαν εκει η υιοσ | επαναπαυσεται 7 εσθοντες 11 om υμεις 12 om δε 13 *βηθσαϊδα, *βηθσαϊδα 15 **του ουραν. | του αδου καταβηση 17 οι εβδομ. δυο

2 εκβαλλη 3 ιδου εγω 4 βαλαντιον | μηδε υποδημ. | καὶ μηδενᾶ 5 οικιαν εισερχησθε 6 κ. εαν μεν | ε om ὁ | επαναπαυσεται 7 τ. μι. αυτ. εστι 8 κ. ε. ην δ αν 10 πολ. εισερχησθε 11 om εισ τ. ποδασ | om υμεις | ηγγικ. εφ υμασ 13 ε° χοραζιν, ε χωραζιν | βηθσαϊδα | εγενοντο | καθημεναι 15 καφερναουμ | η εωσ του ουρ. υψωθειςα

κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. ¹⁸ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἄστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ¹⁹ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς ἀδικήσει. ²⁰ πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίrete, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίrete δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

²¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιᾶσατο ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· ἐξομολογοῦμαι σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. ²² πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃς ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²³ καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἤθελησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ ἴδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

²⁵ Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτόν, λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ²⁶ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁸ εἶπεν δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ, καὶ ζήσῃ.

19 υμασ: * add ου μη 25 ποιησας: *add ινα, sed ipse vid del

18 εκ τ. ουρ. ως αστρ. 19 την δυν. την του | ουδ. υμ. ου μη αδικηση 21 om εν sec | ευδοκ. εγενετ. 22 ω αν 24 ειδαν | ακουσαι μου α 27 *om σου prim | om της | om και prim

19 διδωμι | ου μη αδικηση (ς° -σει) 20 χαιρ. δε μαλλον | εγραφη 21 om εν sec | τω πνευμ. ο ιησους | om τ. αγιω 22 παντα: ς (non ς°) praem και στραφεις προς τους μαθητας ειπε | παρεδοθη μοι 24 ειδον 25 και λεγων 27 εξ ολης της ψυχης | εξ ολης της ισχυος | εξ ολης της διανοιας

²⁹ ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι αὐτὸν εἶπεν πρὸς τὸν ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; ³⁰ ὑπολαβὼν ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ ἱερουσαλήμ εἰς εἰρηχὴ καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμίθνη. ³¹ κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ³² ὁμοίως δὲ καὶ λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. ³³ σαμαρίτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδόκιον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοκεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐν τῷ ἐπανερχεσθαί με ἀποδώσω σοι. ³⁶ τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπροσθέντος εἰς τοὺς ληστάς; ³⁷ ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποιεὶ ἕμοίως.

³⁸ Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοῦς αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνή δὲ τις ὀνόματι μάρθα ὑπέδεξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. ³⁹ καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη μαριάμ, καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ· ⁴⁰ ἡ δὲ μάρθα περισπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν. ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπέ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.

29 ^a εαυτον 30 ^c υπολαβ. δε 32 ὁμοίως usq αντιπαρ. ^c: *om 34 ^c πανδοχιον 35 ^c πανδοχει 36 των ^a: *om 38 οικιαν: ^a add αυτης, ^c rursus del 39 μαριαμ: ^a add η | ^c ηκουεν

29 εαυτον 30 ιερειχω 32 λευειτησ 33 σαμαρειτησ 34 πανδοχειον 35 εδωκ. δυο δην. | πανδοχει | om αυτω | ο τι εαν πρ. εγω εν 36 σοι δοκει σοι 37 *om ὁ tert 38 om εἰς τ. οικ. 39 *μαρια | *η και παρακ. | **παρα τους ποδ. | κυριου: *ιησου 40 *κατελειπεν

29 δικαιουν εαυτον 30 υπολαβ. δε | ιερειχω | ημιθνη τυγγανοντα 32 γενομενος κατα 33 σαμαρειτησ | κ. ιδων αυτον 34 πανδοχειον 35 εξελθων εκβαλων | πανδοχει | εγω εν τω 36 τισ ουν | δοκει σοι πλησιον 37 ειπεν ουν αυτω 38 εγενετο δε εν τω πο. α. και αυτοσ | ε. τον οικον αυτης 39 μαρια η και παρακθισασα παρα τ. π. τ. ιησου

⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· μάρθα μάρθα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλὰ, ⁴² ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεῖα ἢ ἐνός· μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.

XI.

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ οὕτω καὶ ἐπὶ γῆς· ³ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν καθ' ἡμέραν· ⁴ καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. ⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπη αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ⁶ ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· ⁷ κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη· μή μοι κόπους παρέχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου εἰς τὴν κοίτην μετ' ἐμοῦ εἰσίν, καὶ οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. ⁸ λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ δὲ τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ ἐγερθεῖς

⁴² χρεῖα ^c: *om | ^c αφ. απ αυτησ XI, 1 ιωαννης: suppl ^a vel ipse[~]; ^c και ιω. ² ^c om ουτω | επι: ^{ca} add της, ^{cb} rursus del ³ ^c το καθ ⁴ ^c και γαρ αυτ. αφιομεν | πειρασμον: ^c add αλλα ρυσαι ημασ απο τ, quibus rursus deletis post γησ v. 2. add και ρυσαι ημασ απο του πονηρου ⁵ ^a μεσονυκτιον, sed restitutum -τιου ⁸ δε: ^c et fortasse iam ^a γε

⁴¹ κυριος: *ιησους ⁴² χρ. εστ. | μαριαμ XI, 1 καθωσ και ιωανης ² ελ-θετω | om γενηθητω usq επι γησ ³ διδου ημ. το καθ ⁴ και γαρ αυτ. αφιομεν ⁷ μετ εμ. εισ τ. κοιτ. | om και sec ⁸ δια γε τ. αναιδειαν

⁴¹ κυριος: ιησους | τυρβαζη ⁴² ενος δε εστι χρεια | μαρ. δε | αφ. απ αυτησ XI, 1 καθωσ και ² πατερ ημων ο εν τοις ουρανοις | ελθετω | om ουτω | επι της γησ ³ διδου | το καθ ⁴ και γαρ αυτοι | πειρασμον: add αλλα ρυσαι ημασ απο του πονηρου ⁷ μετ εμ. εισ τ. κοιτ. | om και sec ⁸ αυτου φιλον | δια γε τ. αναιδειαν

δώσει αὐτῷ ὅσων χρήξει. ⁹ καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ¹⁰ πᾶσ γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ¹¹ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹² ἢ καὶ αἰτήσῃ ὄν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; ¹³ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ δίδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῃ μᾶλλον ὁ πατὴρ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτουσιν αὐτόν.

¹⁴ Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελεθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι· ¹⁵ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· ἐν βεεζεβούλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ¹⁶ ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. ¹⁷ αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. ¹⁸ εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; τί λέγετε ἐν βεεζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια; ¹⁹ εἰ δὲ ἐγὼ ἐν βεεζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ²⁰ εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ ὅταν ἰσχυρὸς καθοπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰρήνῃ ἔσται τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ²² ἐπὰν δὲ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ἧς ἐπεποιθεῖ, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν.

8 ° οσον 18 τι: ° οτι 20 ° εγω εκβαλλω 21 ° et iam °? ο ισχυρ.

10 ανοιγεται 11 τινα δε εξ υμ. αιτ. τ. πατ. ο υιοσ | om αρτον ησφ αυτω; η | ιχθ. και αντι ιχθ. οφ. αυτ. επιδ. 12 om μη 13 πονηρ. υπαρχοντες | ο πα. ο εξ 15 ειπαν 17 εφ εαυτ. διαμερ. 18 διεμερισθη | τι: οτι 19 υμων κριτ. εσont. 20 εγω εκβαλλ. 21 οτ. ο ισχυρ. | εστιν

11 τινα δε υμων | αιτησει ο υιοσ | ει και ιχθυν | αυτω επιδωσει 12 η και εαν αιτηση (σ° -σει) 13 πονηρ. υπαρχοντες | αγαθα δοματα | ο πατ. ο εξ 14 δαιμ. και αυτο ην κωφ. 15 βεελζεβουλ | om τω 16 παρ αυτ. εζητ. εξ ουρ. 17 εφ εαυτ. διαμερ. 18 διεμερισθη | τι: οτι | βεελζεβουλ, item post 19 κριτ. υμ. αυτ. εσ. 21 ο ισχυρ. | εστι 22 ο ισχυρ.

²³ ὃ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὃ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει με. ²⁴ ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. ²⁵ καὶ ἔλθον εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. ²⁷ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. ²⁸ αὐτὸς δὲ εἶπεν· μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

²⁹ Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρὰ ἐστίν· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ. ³⁰ καθὼς ἐγένετο ἰωνᾶς τοῖς νινευεῖταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον σολομῶνος ᾧδε. ³² ἄνδρες νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον ἰωνᾶ ᾧδε. ³³ οὐδεὶς λύχνον ἄψας εἰς κρύπτῃν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰς-

23 με: ^{ca} om, ^{cb} rest 24 ^c ευρ. τότε λεγει 25 ^c ευρ. σχολαζοντα σεσαρ. 26 μεθ εαυτου: super gaso επτα ab ^{vid} rescriptum 28 ^a om τ. λογ. τ. θε. sec loco 31 ^c μετα τ. ανδρων

23 om με 24 τότε λεγει 25 ευρ. σχολαζοντα σεσαρ. 26 om μεθ εαυτ. 27 η κοιλια 28 ^{**}μενουγγε | om τ. λογ. τ. θε. sec loco 29 om γενεα sec 30 καθωσ γαρ εγ. ο ιωνασ 31 μετα τ. ανδρων

23 om με 26 om μεθ εαυτ. | επτα: ante ετερα pon 27 τις γυνη φωνη | η κοιλια 28 μενουγγε | τ. λο. τ. θε. sec loco: αυτον 29 om γενεα sec | επιζητει | ιωνα του προφητου 30 καθωσ γαρ | σημ. τοις νινευιταις 31 μετα τ. ανδρων | σολομωντος bis 32 νινευι 33 ουδεις δε | ε^o (1624) κρυπτῃν, ε (item ε^o 1633) κρυπτον | ε^o αλλα

πορευόμενοι τὸ φῶς βλέπουσιν. ³⁴ ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός σου· ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦσ ᾗ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστὶν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾗ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. ³⁵ σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. ³⁶ εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὅλον, ὡς ὅταν λύχνος τῆ ἀστραπῆ φωτίζῃ σε.

³⁷ Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. ³⁸ ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. ⁴⁰ ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσασ τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; ⁴¹ πλὴν τὰ ἐνόητα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν. ⁴² ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαῖοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κάκεινα μὴ ἀφείναι. ⁴³ οὐαὶ ὑμῖν, φαρισαῖοι, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. ⁴⁴ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν. ⁴⁵ ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ⁴⁶ ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἄνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. ⁴⁷ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐ-

34 ^c om σου prim | και το: ^c κ. ολον το, sed ολ. rursus erasum 36 ^c ο λυχνος 42 ηδυοσμον ^c: *ηδυοσμον | παν: *vel^a ex το corrigxit | ^a ταυτα δε | ^c παρειναι 47 ^c οι δε πατ.

33 βλεπωσιν 36 μεροσ τι | ωσ οτ. ο λυχν. εν τη 40 *ουκ 42 αλλ | *om τ. θεου | ταυτα δε | *παρειναι, *αφειναι 43 τοισ φαρεισαιοισ 46 και αυτοι υμεισ 47 οι δε πατ.

33 το φεγγος βλεπωσιν 34 om σου prim | οταν ουν 36 ο λυχν. 37 ηρωτα | φαρισ. τισ 42 αλλ | αφειναι 43 τοισ φαρεισαιοισ 44 υμιν: add γραμματεισ και φαρισαιοι υποκριται 47 οι δε πατ.

τούς. ⁴⁸ ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. ⁴⁹ διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰς αὐτούς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτείνουσιν καὶ διώξουσιν, ⁵⁰ ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυννόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ⁵¹ ἀπὸ αἵματος ἄβελ ἕως αἵματος ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ⁵² οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλειδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

⁵³ Κάκειθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ⁵⁴ ἐνεδρεύοντες, θηρεύσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

XII.

¹ Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις. ² οὐδὲν κεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ³ ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμίοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων. ⁴ λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. ⁵ ὑποδείξω ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· τὸν μετὰ τὸ

49^c αποκτενουσιν 50^c εκδηκηθη XII, 1 πρῶτον: in codice a sqq distinctum

49 αποκτενουσιν 50 εκκεχυμενον 54 ενεδρ. αυτον XII, 1 των φαρ. post υποκρισις ρον 2 ουδεν δε συγκεκαλ. 3 ταμειοις 4 αποκτεινοντων 5 υποδειξ. δε | φοβηθητε· φοβηθητε τον

48 αρα μαρτυρετε | οικοδομ. αυτων τα μνημεια 49 αποκτενουσι | εκδιωξουσιν 50 εκχυννομενον 51 απο του et εωσ του 52 εισηλθετε 53 κακ. εξε. αυτ.: λεγοντοσ δε αυτου ταυτα προσ αυτουσ 54 ενεδρ. αυτον και ζητουντες θηρ. | αυτου: add ινα κατηγορησωσιν αυτου XII, 1 5^c πρῶτον cum seqq copj 2 ουδ. δε συγκεκαλ. 3 ταμειοις 4 αποκτεινοντων 5 υποδειξ. δε | φοβηθητε· φοβηθητε τον

ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβάλλειν εἰς τὴν γέενναν. ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ⁶ οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἄσσαριών δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁷ ἄλλα καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡριθμῆνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. ⁸ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ⁹ ὃ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ¹⁰ καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημοῦντι οὐκ ἀφεθήσεται. ¹¹ ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἶπητε· ¹² τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

¹³ Εἶπεν δὲ τισ ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερῖσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ¹⁴ ὃ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμῶν; ¹⁵ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοῦς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀποπάσσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. ¹⁶ εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀνθρώπου· τινὸς πλουσίου εὐφρόρησεν ἡ χώρα. ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονα ανοικοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου, ¹⁹ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχῆ,

8 ^a ἔμπρ. των ἀγγελων του θε. 9 ἀπαρνηθησεται ^a: ^a-νησεται 14 ^c ἐφ υμας 15 ^c υπαρχ. αυτω 18 ^c οικοδομησω | τα γεν. μου: ^aετ^c τον (^c παντα τον) σιτον μου και τα αγαθα μου

5 ἐμβαλειν 7 οπι ουν 8 οπι οτι | ^aο αν ομολογησει | ἔμπρ. των ἀγγελων του θε. 10 βλασφημησαντι 11 εἰς: ἐπι 14 ἐφ υμας 15 υπαρχ. αυτω 17 εν αυτω 18 οικοδομησω | παντα τον σιτον και τα αγαθα μου

5 ἐξουσ. εχοντ. ἐμβαλειν 6 πωλειται 8 οπι οτι | ἔμπρ. των ἀγγελων του θε. 10 βλασφημησαντι 11 προσφερωσιν υμ. ἐπι | μεριμνατε 13 αυτω εκ τ. σχλ. 14 κριτην: δικαστην | ἐφ υμας 15 πασσης: της 18 οικοδομησω | τα γεννημ. (^aγεννημ.) μου και τα αγαθα μου

ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τίνοι ἔσται; ²¹ οὕτως ο θησαυρίζων αὐτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²² εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσθησθε. ²³ ἡ γὰρ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. ²⁴ κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε σπεύρουσιν οὔτε θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν τάμιον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. ²⁵ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πηχυν; ²⁶ εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστόν τι δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; ²⁷ κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ²⁸ εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. ²⁹ καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. ³⁰ ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τούτων. ³¹ πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν. ³² μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὑμῶν ὁ πατὴρ δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ³³ πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐνγίζει οὐδὲ σῆς διαφθείρει. ³⁴ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. ³⁵ ἔστωσαν ὑμῶν

21 ^c εαυτω 23 ^c ἐστιν 25 ^a πηχυν ενα 26 τι pr: ^c om 29 μη: suppl ^a 31 ^a ταυτα παντα

20 αιτουσιν 22 om αυτου | σωματι υμων 24 ου σπειρ. ουδε | ταμιειον 25 επι τ. ηλ. αυτ. προσθ. 26 om τι pr 27 om οτι 28 αμφιαζει 32 ο πατηρ υμων 33 εγγιζει

20 ^c 1633 αφρων 21 εαυτω 22 υμιν λεγω | τη ψυχ. υμων 23 om γαρ 24 ου σπειρ. ουδε | ταμιειον 25 πηχ. ενα 26 ουτε | om τι pr 27 om οτι 28 τ. χθ. εν τω αγρ. σημερ. οντ. 29 η τι πιητε 30 επιζητει 31 αυτου: του θεου | ταυτα παντα 32 ο πατ. υμων 33 βαλαντια | εγγιζει

αὶ ὀσφύες περιζωσμένοι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· ³⁶ καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοι τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῶ. ³⁷ μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. ³⁸ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθη καὶ εὖρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν. ³⁹ τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ ἂν ἀφήκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁴⁰ καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἑτοιμοί, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴¹ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ πέτρος· κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας; ⁴² καὶ εἶπεν ὁ κύριος· τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διαδοῦναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτρον; ⁴³ μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. ⁴⁴ ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ ἐὰν δὲ εἴπη ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει μου ὁ κύριος ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· ⁴⁶ ἡξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἢ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἢ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρῆσεται πολλάς· ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ

37 καὶ παρελθ. διακ. αυτ. ^a: *om 38 ^a εἰσιν ἐκεῖνοι 39 ἔρχεται: ^aet^c add ε-γρηγορησεν (^c add αν) καὶ 42 δούλος: ^c οικονομος | ^c καταστήσει | ^c διδοῖαι 45 ^{ca} ὁ κυρ. μου, sed ^{cb} furus μου ὁ κυρ.

38 εἰσιν ἐκεῖνοι 39 εγρηγορησεν αν καὶ οὐκ αφηκ. 41 om αυτω 42 ὁ πιστ. οικονομος ὁ φρον. | καταστήσει | διδοῖαι | om το 43 ποιοῦντ. αυτ. 45 ὁ κυρ. μου

36 ἀναλυσει 38 καὶ εαν ἐλθη ἐν τ. δευ. φυλακη καὶ ἐν τ. τρ. φυ. ἐλθ. | εἰσιν οἱ δούλοι ἐκεῖνοι 39 εγρηγορησεν αν καὶ οὐκ αφηκε διορυγηται 40 κ. υμεις ουν 42 εἰπε δε | ὁ πιστ. οικονομος | καταστήσει | διδοῖαι 43 ποιοῦντ. αυτ. 45 ὁ κυρ. μου 47 κυριου εαντου | μηδε ποιησας

ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγασ. παντὶ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. ⁴⁹ πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θελω εἰ ἤδη ἀνήφθη. ⁵⁰ βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῆ. ⁵¹ δοκεῖτε ὅτι εἰρηνὴν παρεγενόμενῃ δοῦναι ἐν τῇ γῆ; οὐχὶ λέγω ὑμῖν ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. ⁵² ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἐνὶ οἴκῳ διαμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισίν· ⁵³ διαμερισθήσονται πατὴρ ἐπὶ υἱῶ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, καὶ μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν.

⁵⁴ Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνα-
 τελλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι ὄμβρος ἐρχεται, καὶ
 γίνεται οὕτως· ⁵⁵ καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε· καύσων ἐρ-
 χεται, καὶ γίνεται. ⁵⁶ ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ
 οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐκ οἴ-
 दाτε δοκιμάζειν; ⁵⁷ τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;
⁵⁸ ὡς γὰρ ὑπάγεισ μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ
 ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ
 σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει τῷ πράκτορι,
 καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν. ⁵⁹ λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξ-
 ἔλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτόν ἀποδώσ.

XIII.

¹ Παρήσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐ-
 τῷ περὶ τῶν γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα πειλαῶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν

48 ^a παντι δε | πολυ alterum suppl ^a 50 ^{ca} συντελεσθη, sed συν rursus era-
 sum 52 εσονται usque διαμερισμε (sic, voi est ipsius *) suppl ^a 53 ^c νυμφην
 αυτησ et πενθεραν αυτησ 55 ^c λεγετε οτι | ερχεται: ^a εσται 56 ^c του ουρ. κ. τ.
 γησ 59 ^c τον εσχατ.

48 παντι δε 53 om και sec | επι την μητερα | την νυμφην αυτησ 55 οτι
 καυσων εσται 56 τον καιρ. δε 57 αφ: εφ ^{mai} 58 om απ

48 παντι δε 49 επι: εισ 50 εωσ ου 52 εν οικω εν 53 διαμερισθησεται |
 εφ υιω | om και sec | επι θυγατρι et επι μητρι | νυμφην αυτησ | πενθεραν αυτησ
 54 την νεφελην | απο δυσμ. | om οτι 55 οτι καυσων εσται 56 πωσ ου δοκιμα-
 ζετε 58 παραδω | βαλλη 59 εωσ ου XIII, 1 πιλατοσ

θυσιῶν αὐτῶν. ² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντα τοὺς γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; ³ οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε. ⁴ ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτώ, ἐφ' οἷς ἐπέπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αυτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; ⁵ οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεισθε.

⁶ Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν. συκὴν εἶχεν τις πεφυτευμένην ἐν ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὔρεν. ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελοουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὕρισκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλω κόπρια, ⁹ καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

¹⁰ Ἦν δὲ διδασκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. ¹¹ καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δεκαοκτώ, καὶ ἦν συνκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ¹² ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυται ἀπὸ τῆς ἀσθενείας σου, ¹³ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷσι δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ¹⁵ ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ

4 ^c δεκ. και οκτ. 5 ^{ca} μετανοητε, sed restitutum -νοησητε 6 εν: ^c εν τω | cod απελωνι 13 εδοξαζεν: εν *ex ον ^{vid} 14 εν αις δ. εργ. ^a: *om 15 τω σαββ. ^c: *om

4 επεσεν | om εν σεε 5 μετανοητε 6 εν τω αμπ. 7 την γην: *τον τοπον 11 συγκυπτ. 12 om απο 13 ανορθωθη (-ω-mai)

2 αποκριθ. ο ιησους | τοιαυτα 3 ωσαυτως 4 δεκ. και οκτ. | επεσεν | οτι ουτοι | om τους ρη 5 μετανοητε | ομοιωσ 6 εν τω αμπ. αυ. πεφυτ. | καρπ. ζητ. 7 om αφ ου 8 ^c κοπρια, σκοπριαν 9 εις τ. μελλον: post μηγε ρον 11 γυνην | δεκ. και οκτ | συγκυπτ. 12 om απο 14 om οτι σεε | εν ταυταις ουν 15 απεκρ. ουν | υποκριτα

λύει τὸν βούν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπάγων ποτίζει; ¹⁶ ταύτην δὲ θυγατέρα ἀβραάμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπο τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ¹⁷ καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

¹⁸ Ἐλεγεν οὖν· τίς ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ; καὶ τίς ὁμοιώσω αὐτήν; ¹⁹ ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον αὐτοῦ, καὶ ἠῤῥξῆσεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ²⁰ καὶ πάλιν εἶπεν· τίς ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; ²¹ ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὄλον.

²² Καὶ διεπορεύετο κατα πόλεις καὶ κώμας διδασκων καὶ πορίαν ποιούμενος εἰς ἱεροσόλυμα. ²³ εἶπεν δὲ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοῦ· ²⁴ ἀγωνίεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ²⁵ ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε [ἐξω ἐστάναι καὶ] κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· κύριε, ἀνοιξον ἡμῖν, καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε ἄρξησθε λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξασ, ²⁷ καὶ ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες, ἐργάται ἀδικίας. ²⁸ ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ἴδητε ἀβραάμ καὶ ἰσακ καὶ ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας

15 ° απαγαγων 17 γινομενοις (° γειν.) °: *λεγόμενοις 19 εβαλεν ipse *ex εισβαλεν restituit | ° εἰς τον κηπ. 25 sqq: interpuncta haec non sunt | ἐξω ἐστ. καὶ °: °om 28 ° ἰσαακ

15 απαγαγων 17 γενομενοις 19 κηπ. εαυτου 21 εκρυψεν 22 πορειαν 26 αρξεσθε 27 ερει: add λεγων | om υμας 28 οταν οψησθε (*°-ησθε) | ἰσαακ

15 απαγαγων 18 ελεγε δε 19 ον: 5° ο | κηπ. εαυτου | εἰς δενδρ. μεγα 22 πορειαν | ἱερουσαλημ 24 στεν. πωλησ 25 κυριε κυριε 26 αρξεσθε 27 ερει: add λεγω | οἱ εργατ. τῆσ ἀδικ. 28 οταν οψησθε | ἰσαακ

ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. ²⁹ καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

³¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν τινες φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ [αὔριον καὶ] τῇ ἐρχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω ἱερουσαλήμ. ³⁴ ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὡς τρόπον ὄρνιθ τὴν ἑαυτῆς νοσσιᾶν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ³⁵ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἰδητέ με ἕως ἂν εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

XIV.

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. ² καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἐμπροσθεν αὐτοῦ. ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ φαρισαίους λέγων· ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσαι ἢ οὐ; ⁴ οἱ δὲ ἠσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν καὶ ἀπέλυσεν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνας ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει

33 απρ. και ε: *om 34 αυτην ε: *αυτον | εαυτης ε: *εαυτου 35 ε λεγω δε XIV, 5 αποκριθεις: punctis notatum rursus rasis | πρ. αυτους ε: *πρ. αυτον

29 και απο βορρα 31 ωρα: **ημερα | προσηλθαν 32 τ. τριτ. ημερα 33 τη εχομενη 34 ορνις 35 λεγω δε | om αν XIV, 5 om αποκριθ. | ονος: υιοσ

29 και απο βορρα 31 ωρα: ημερα 32 επιτελω 33 εχομενη 34 ορνις 35 υμων: add ερημος | αμην δε λεγω υμ. οτι | με ιδητε | εωσ αν ηξη οτε ειπητε XIV, 1 των φαρισαιων 3 ει εξεστι | θεραπευειν | om η ου 5 εμπσεεται

αὐτον ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀποκριθῆναι πρὸς ταῦτα. ⁷ ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοῦς· ⁸ ὅταν κληθῆς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερόσ σου ἢ κεκλημένος αὐτοῦ, ⁹ καὶ ἔλθῶν ὁ σέ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ ἀλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε ἐρεῖ σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. ¹¹ ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. ¹² ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκώτι αὐτόν· ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ¹³ ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιήσῃς, κάλει πτωχοὺς, ἀναπειρούς, χωλοὺς, τυφλοὺς, ¹⁴ καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται δέ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. ¹⁵ ἀκούσας δὲ τισ τῶν συνανακειμένων εἶπεν· μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπόσ τισ ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλοὺς, ¹⁷ καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις ἔρχεσθαι, ὅτι ἤδη ἔτοιμά εἰσιν. ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν

5 ^c ἐν τη ημ. 8 ^a κεκλ. υπ αυτου 10 τοτε: ^a add σοι 14 δε: ^c γαρ 15 τισ: ^a add ταυτα | μακαρ. vsq 16 ο δε ειπεν ^a: *om | ^c ειπεν αυτω 17 ερχεσθαι: ita co-dex (ut ADKLPB etc) | εισιν: ^a add ^{vid} παντα, sed rursus rasum

6 ανταποκριθ. 8 κεκλ. υπ αυτου 10 *αναπεσαι | εσαι σοι 12 συγγεν. σου μη γειτ. 13 ποιησ 14 δε: γαρ 15 των συναν. ταυτα ειπ. αυτω 16 *μεγαν sed restitutum μεγα 17 ερχεσθε | ετοιμ. εστιν

5 ἐν τη ημ. 6 ανταποκριθῆναι αυτω 8 κεκλημ. υπ αυτου 9 μετ 10 αναπεσον | ειπη σοι | om παντων 12 συγγεν. σου | σε αντικαλ. | σοι ανταποδ. 13 ποιησ δοχην | αναπηρουσ 14 δε: γαρ 15 των συναν. ταυτα ειπ. αυτω· μακ. σσ 16 ε-ποιησε 17 ερχεσθε | ετοιμα εστι παντα 18 παραιτ. παντ. | εξελθειν και ιδειν

αυτόν· ἐρωτῶ, ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ καὶ ἕτερος εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ²⁰ καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ἐγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἔλθειν. ²¹ καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπεύρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. ²² καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. ²³ καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου.

²⁵ Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· ²⁶ εἴ τις ἔρχεται πρὸς ἐμέ, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. ²⁷ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. ²⁸ τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ εἰς ἀπαρτισμόν; ²⁹ ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίξειν ³⁰ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. ³¹ ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβάλλειν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευσεται εἰ δυνατός ἐστίν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ

18 ^a ἐρωτῶ σε 21 καὶ τοὺς· ^a καὶ οσοὺς ἐκν εὐρητε, sed ^c ut * 27 ^c καὶ οἷσις

18 ἐρωτῶ σε 24 ἀνθρώπ.: ἀνδρῶν 26 πρὸς με | πατερ. ἐαυτοῦ | ἐτι τε 27 οἷσις οὖν | σταυρ. ἐαυτοῦ 28 οἱ τα 31 συμβαλεῖν

18 ἐρωτῶ σε 21 ὁ δουλ. ἐκεῖνος | ἀναπεύρους | χωλ. κ. τυφλ. 22 ὡς ἐπέταξ. 23 ὁ οἶκ. μου 24 τῶν ἀνδρῶν ἐκ. 26 πρὸς με | πατερ. ἐαυτοῦ | τὴν ἐαυτ. ψυχ. | μου μαθητ. εἶναι 27 καὶ οἷσις | μου εἶναι μαθητ. 28 τα πρὸς ἀπαρτισμ. 29 ἐμπαίξ. αὐτῷ 31 συμβαλεῖν ἑτερ. βασιλ. | βουλευεται | ἀπαντῆσαι

εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένων ἐπ' αὐτόν; ³² εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ πρὸς εἰρήνην. ³³ οὐ—
 τωσ οὖν πᾶσ ἐξ ὑμῶν ὅσ οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖσ ἑαυτοῦ
 ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητῆς. ³⁴ καλὸν οὖν τὸ
 ἄλλα· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἄλλα μωρανθῆ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ οὔτε
 εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἕξω βάλλουσιν αὐτό.
 ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

XV.

¹ Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ α—
 μαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. ² καὶ διεγόγγυζον οἱ τε φαρισαῖοι καὶ
 οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συν—
 εσθίει αὐτοῖσ. ³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺσ τὴν παραβολὴν ταύτην
 λέγων· ⁴ τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ
 ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενηκονταεννέα ἐν
 τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως οὗ εὔρη αὐτό;
⁵ καὶ εὐρῶν ἐπιτιθήσιν ἐπὶ τοὺσ ὄμους αὐτοῦ χαίρων, ⁶ καὶ
 ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συναλεῖ τοὺσ φίλους καὶ τοὺσ γείτονας
 λέγων αὐτοῖσ· συνχάρητέ μοι, ὅτι εὔρον τὸ πρόβατόν μου τὸ
 ἀπολωλός. ⁷ λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται
 ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενηκονταεννέα δικαίοισ,
 οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετανοίας. ⁸ ἢ τίς γυνὴ δραχμὰσ
 ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπτει λύχνον
 καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶσ ἕως οὗ εὔρη; ⁹ καὶ
 εὐροῦσα συναλεῖ τὰσ φίλασ καὶ γείτονας λέγουσα· συνχάρητέ
 μοι, ὅτι εὔρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπόλεσα. ¹⁰ οὕτως, λέγω ὑμῖν,
 γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ
 μετανοοῦντι.

32 ἐρωτα: c add τα 34 c αλασ bis

32 εἰς εἰρηνην 34 αλασ bis XV, 2 οτι: add ουτοσ 4 * απολεση | om ου
6 συγκαλει et συγχαρ. 9 συγκαλ. et συγχαρ. 10 om των32 τα προσ ειρ. 33 μου ειναι μαθητ. 34 om ουν | αλασ bis | om και
XV, 1 εγγιζ. αυτ. παντ. 2 om τε | οτι: add ουτοσ 4 εν εξ αυτων | εννενηκοντ. |
om ου 5 ωμουσ εαυτου 6 συγκαλ. et συγχαρ. 7 εστ. εν τ. ουρ. | εννενηκοντ.
8 εωσ οτου 9 συγκαλειται | και τασ γειτ. | συγχαρ. 10 χαρ. γινετ.

¹¹ Εἶπεν δέ· ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ο νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ· δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ο νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν ἑαυτοῦ ζῶν ἄσωτως. ¹⁴ δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ¹⁶ καὶ ἐπεθύμει χορτασθῆναι ἐκ τῶν κερατίων ὧν ἦσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· πόσοι μισθιοὶ τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῶ ὥδε ἀπόλλυμαι. ¹⁸ ἀναστὰς δὲ πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σοῦ, ¹⁹ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. ²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγγίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ²¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱὸς· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σοῦ, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. ²² εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους ἑαυτοῦ· ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, ²³ καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ²⁴ ὅτι ὁ υἱὸς μου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν

12 πατρι: ^{cb} add πατερ | ^c ο δε διειλεν 13 ζων ασωτ. ^a: * εἰς χωραν μακρην 18 δε: ^c om

12 πατρι: add πατερ | ο δε διειλεν 13 παντα | ουσ. αυτου 17 περισσευονται 18 om δε 20 πατερ. αυτου 21 ο υιος αυτω 22 δουλ. αυτου 24 ουτ. ο υι. μου | εξησεν

12 πατρι: add πατερ 13 ουσ. αυτου 14 ισχυροσ 15 πολιτων 16 επεθ. γεμισαι την κοιλιαν αυτου απο των 17 εφη: ειπε | om ωδε 18 om δε 19 και ουκετι 20 πατερ. αυτου 21 και ουκετι | om ποιησον με usq μισθ. σου 22 δουλ. αυτου | om ταχυ | την στολ. την 23 φερετε: ενεγκαντες 24 ουτ. ο υι. μου

ἀπολωλὸς καὶ εὐρέθη. ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ²⁵ ἤν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, ²⁶ καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ²⁸ ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ³⁰ ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. ³¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· ³² εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἐζήσεν, ἀπολωλὸς ἦν καὶ εὐρέθη.

XVI.

¹ Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἄνθρωπος τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν· τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ ἔτι δύνη οἰκονομεῖν. ³ εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ⁴ ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ἂν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. ⁵ καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ·

²⁴ ^c ἀπολωλ. ἦν | ^c καὶ ἠρξαντο ³² ^c ἀνεζήσεν | ^c ἀπολωλός XVI, 1 οσ ^c:
*om 5 ^c εαυτου

²⁴ ἀπολωλός ²⁶ τι αν ειη ²⁹ πατρι αυτου^{bent} | εριφιον ³² και απολωλ. και
XVI, 1 *οικονομος ² ειπεν αυτω | δυνη ετι ³ και επαιτειν ⁴ ινα οταν ⁵ κυρ. εαυτου

²⁴ και απολωλ. ἦν | και ἠρξαντο ²⁶ ε (non ε^o) παιδ. αυτου ²⁸ ο ουν πατηρ
³⁰ τον μοσχ. τον σιτευτ. ³² ανεζησε | και απολωλός ἦν XVI, 1 μαθητ. αυτου
² ειπεν αυτω | δυνηση ετι ⁴ ινα οταν | om εκ | οικ. αυτων ⁵ χρεωφειλετ. τ.
κυ. εαυτου

πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἑκατὸν βά-
δους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ
καθίσασα ταχέως γράψον πεντήκοντα. ⁷ ἔπειτα ἑτέρω εἶπεν· σὺ
δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου. λέγει δὲ
αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὄγδοήκοντα. ⁸ καὶ
ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως
ἐποίησεν· ὅτι φρονιμώτεροι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου ὑπὲρ τοὺς
υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. ⁹ καὶ ἐγὼ
υμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδι-
κίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπη, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκη-
νάς. ¹⁰ ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ
ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. ¹¹ εἰ οὖν ἐν
τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν
πιστεύσει; ¹² καὶ εἰ ἐν τῷ ἄλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ
ὑμέτερον τίς δώσει ὑμῖν; ¹³ οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυ-
ρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπή-
σει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε
θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

¹⁴ Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρ-
χοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς
ἐστέ οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς
γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέ-
λυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι ἰω-
άννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται. ¹⁷ εὐκο-
πώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου
μίαν κεραίαν πεσεῖν. ¹⁸ πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ

9 * ποιησ. εαυτ. | ^{ca} εκλιπηται, ^{cb} rursus εκλιπη 13 η γαρ: cod ει γαρ 14 οι
φαρισαι: ^a: *om 16 ευαγγελιζεται: ^c add και πασ εις αυτην βιαζεται και βιασαι
απραζουσιν αυτην

6 om αυτω pr | βατους | γραψ. ταχε. 7 om δε tert 8 φρονιμωτεροι post
τουτου 9 * εκλειπη 12 ημετερον | υμιν δωσει 15 * εν ανθρωπω | ενωπ. κυριου
16 ιωανου | ευαγγελιζ. και πασ εις αυτην βιαζεται 17 κεραι. μιαν

6 om αυτω pr | βατους | ο δε sec: και | το γραμμα 7 και λεγει αυτω | το γραμμα
8 φρονιμωτ. post τουτου 9 καγω | ποιησ. εαυτ. | εκλιπητε 12 υμιν δωσει 14 παντα:
add και 15 θεου: add εστιν 16 μεχρι: εωσ | ευαγγελιζ. και πασ εις αυτην βιαζεται

γαμῶν ἐτέραν μοιχεύει, καὶ πᾶσ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς
γαμῶν μοιχεύει. ¹⁹ ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδι-
δύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραϊνόμενος καθ' ἡμέραν λαμ-
πρῶς. ²⁰ πτωχὸς δέ τις ὀνόματι λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν
πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ
τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ
κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² ἐγένετο δὲ ἀπο-
θανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς
τὸν κόλπον ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη.
²³ ἐν τῷ ἄδῃ ἐπάρασ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βα-
σάνοις, ὁρᾷ ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις
αὐτοῦ. ²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· πάτερ ἀβραάμ, ἐλέησόν
με καὶ πέμψον λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐ-
τοῦ ὕδατι καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν
τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ εἶπεν δὲ ἀβραάμ· μνησθήτι τέκνον ὅτι ἀπ-
έλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ λάζαρος ὁμοίως τὰ
κακὰ· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ καὶ ἐν
πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται,
ὅπως οἱ θελοντες διαβῆναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ
ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. ²⁷ εἶπεν δέ· ἐρωτῶ οὖν σε, πά-
τερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ²⁸ ἔχω
γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς ἵνα μὴ καὶ
αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. ²⁹ λέγει δὲ
ἀβραάμ· ἔχουσι μωσέα καὶ τοὺς προφήτας, ἀκουσάτωσαν
αὐτῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· οὐχὶ πάτερ ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ
νεκρῶν ἀναστῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν. ³¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ·

21 ἀπο των: ^c add ψυχίων των 23 ^c καὶ ἐν τῷ 26 ἐστηρικται: x ipse *ex
γ fecit | ^c οἱ ἐκειθεν

18 οὐκ πασ sec 23 καὶ ἐν τῷ 24 ὕδατος 25 τέκνον μνησθήτι 27 σε οὐκ
29 μωσεία 30 ἀναστῆ: πορευθῆ

20 τις: add ἦν | οὐς ἐβέβλητο | ἠλωμένος 21 ἀπο των ψυχίων των πιπτ. |
ἀπέλειχον 22 τοῦ ἀβραάμ 23 καὶ ἐν τῷ | τὸν ἀβραάμ 24 ὕδατος 25 τέκνον
μνησθ. | ἀπέλαβες συ | ὧδε: οὐδε 26 ἐν: ἐπι | ἐνθεν: ἐντεθεν | οἱ ἐκειθεν 29 λέ-
γει δε αὐτῷ 30 ἀναστῆ: πορευθῆ

εἰ μωσέωσ καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθησονται.

XVII.

¹ Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, πλὴν οὐαὶ δι' οὗ ἔρχεται· ² λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς περικείται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση τῶν μικρῶν τούτων ἓνα. ³ προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν ἀμάρτη ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφεσ αὐτῷ. ⁴ καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆσ ἡμέρας ἀμάρτη εἰς σέ καὶ ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σε λέγων· μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

⁵ Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθεσ ἡμῖν πίστιν. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεωσ, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ· ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. ⁷ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δούλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὅσ εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ· εὐθέωσ παρελθὼν ἀνάπεσε; ⁸ ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἐτοίμασόν μοι τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενοσ διακόνει μοι ἕωσ φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; ⁹ μὴ ἔχει χάριν [τῷ δούλῳ] ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; ¹⁰ οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ, ὅταν ποιήσητε τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλαμεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορευέσθαι εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸσ διήρχετο διὰ μέσον σαμαρίας καὶ γαλιλαίας. ¹² καὶ εἰσερχο-

² c ενα των μικρ. τουτ. 7 ευθεωσ: nil distinctionis secum habet 9 τω δουλω*: *om 10 ουτωσ και usq διαταχθ. *: *om | c παντα τα διαταχθ. | c et iam *? ωφειλομεν

31 ουδ εαν XVII, 4 αμαρτηση 6 συκαμινω: add ταυτη 8 om μοι pr 10 παντα τα διατ. | *ωφειλομεν, **οφειλ. 11 σαμαρειασ

1 om αυτου | 5^o om του | μη ελθ. τα σκανδ. ουαι δε 2 μυλοσ ονικοσ | ενα των μι. τουτ. 3 εαν δε αμαρτη εισ σε 4 επτακις sec: add της ημερας | επιστρ. επι σε 5 ειπον 6 ει ειχετε | τη συκαμ. ταυτη 7 om αυτω | ευθεωσ c. antecedd copj | αναπεσαι 8 om μοι pr 9 χαριν εχει | τω δουλ. εκεινω | τα διαταχθ. αυτω; ου δοκω 10 παντα τα διαταχθ. | οτι ο ωφειλομεν 11 πορευεσθ. αυτον | δια μεσου σαμαρειασ

μένου αὐτοῦ εἶς τινα κώμην, ὑπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, ¹³ καὶ αὐτοὶ ἦσαν τὴν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. ¹⁴ καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. ¹⁵ εἶς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, ¹⁶ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν σαμαρίτης. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; ¹⁸ οὐχὲν εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστάς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

²⁰ Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, ²¹ οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ἢ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. ²² εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. ²³ καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ἐκεῖ, καὶ ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μήτε διώξητε. ²⁴ Ὅσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπὲρ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. ²⁵ πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ²⁶ καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ²⁷ ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας. ²⁸ ὁμοίως καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις λώτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν,

12 ἄνδρες: ^c add οἱ ἐστήσαν πορρωθεν 16 καὶ ἐπεσεν usq σαμαριτης *bis scripsit; sec loco ^a vel ipse * uncis inclusit

12 ἀπηντησαν | om αὐτῶ | ἄνδρες: add οἱ ἀνεστήσαν πορρωθεν 13 om τῆν 16 σαμαριτης 17 ουχ^{ben?} 19 om ἡ πιστ. σ. σε. σε 23 καὶ ἰδου: ἡ ἰδου | om ἀπελθῆτ. μητε 24 om ἐν τ. ημ. αὐτ. 27 ἀπώλεσεν παντας

12 ἀπηντησαν | ἄνδρες οἱ ἐστήσαν πορρωθεν 13 om τῆν 16 σαμαριτης 21 ἡ ἰδου ἐκεῖ 23 ἰδου ὧδε ἡ ἰδου ἐκεῖ | μηδε 24 ἡ ἀστραπτουσα ε. τ. ὑπ οὐρ. | ἐσται καὶ 26 του νωε | ^s om του ante υιου 27 ἐξεγαμίζοντο | ἦρην: ἀπώλεσεν 28 ὁμοι. καὶ ὡς

ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· ²⁹ ἢ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν λῶτ ἀπὸ σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπόλεσεν ἅπαντας. ³⁰ κατὰ ταῦτα ἔσται ἢ ἡμέρα ὃ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτειται. ³¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκευὴ αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ³² μνημονεύετε τῆς γυναικὸς λῶτ. ³³ ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσει, ζωογονήσει αὐτήν. ³⁴ λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνῃσ μιᾶς, ὃ εἰς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. ³⁵ ἔσονται δύο ἀλήθουςαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἢ μία παραλημφθήσεται, ἢ δὲ ἕτερα ἀφεθήσεται. ³⁷ καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὃ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἄστοι ἐπισυναχθήσονται.

XVIII.

¹ Ἐλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, ² λέγων· κριτῆς τις ἦν ἐν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπομενος. ³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ⁴ καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, ⁵ διὰ γε τὸ παρενοχλεῖν μοι κόπους τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάξῃ με. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε τί ὁ κριτῆς τῆς ἀδικίας λέγει· ⁷ ὃ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν

30 ^c κατ. τα αυτα 33 inter os et ean scriptum est dan, sed punctis improbatum 35: totum versum ^a suppl XVIII, 1 αυτους: ^{ca} del, ^{cb} rest 5 παρενοχλειν: ^c παρεχειν | ^c κοπον 6 ακουσατε ^a: ^a om

28 οικοδομουν 29 παντας 30 κατ. τα αυτα | αποκαλυπτηται 31 om αυτου sec 33 σωσαι: περιποιησασθαι | ^c σ δ αν απολεση 34 om μιας XVIII, 4 μετα ταυτ. δε 5 παρεχειν μοι κοπον

31 om αυτου sec | εν τω αγρω 33 και os ean απολεση αυτην 34 παραληφθησ. 35 δυο εσοντ. | η (ς om) μια παραληφθησ. και η ετερ. | αφεθησεται: ⁵ (non 5) add ³⁶ δυο εσονται εν τω αγρω· ο εισ παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται 37 εκει συναχθησονται οι αστοι XVIII, 1 ελεγε δε και | om αυτους | εκκακειν 3 ⁵ χηρα δε τις 4 ηθελησεν | και ανθρωπ. ουκ εντρ. 5 παρεχειν μοι κοπον 7 ποιησει

ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βρώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; ⁸ λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

⁹ Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεπειθότασ ἐφ' ἑαυτοῖσ ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἐξουθενούντασ τοὺσ λοιποὺσ τὴν παραβολὴν ταύτην. ¹⁰ ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰσ τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὃ εἰσ φαρισαῖοσ καὶ ὁ ἕτεροσ τελώνησ. ¹¹ ὁ φαρισαῖοσ σταθεῖσ ταῦτα προσηύχετο· ὁ θεόσ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγεσ, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡσ οὗτοσ ὁ τελώνησ. ¹² νηστεύω δισ τοῦ σαββάτου; ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι. ¹³ ὁ δὲ τελώνησ μακρόθεν ἐστῶσ οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ ἐπάραι εἰσ τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτε τὸ στήθοσ αὐτοῦ λέγων· ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτοσ δεδικαιωμένοσ εἰσ τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον, ὅτι πᾶσ ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹⁵ Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἄπτηται· ἰδόντεσ δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖσ. ¹⁶ ὁ δὲ ἰησοῦσ προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· ἄφετε τὰ παιδιὰ ἔρχεσθαι πρὸσ με καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁷ ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅσ ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡσ παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰσ αὐτήν.

¹⁸ Καὶ ἐπῆρώτησέν τισ αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσασ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦσ· τί με λέγεισ ἀγαθόν; οὐδεὶσ ἀγαθὸσ εἰ μὴ εἰσ θεόσ. ²⁰ τὰσ ἐντολὰσ οἶδασ· μὴ μοιχεύησ, μὴ φονεύησ, μὴ κλέψησ,

11 ταυτα: ^c add πρὸσ εαυτον 12 ^c αποδεκατω 13 λεγων: ^c add ο θεοσ 19 ^c εἰσ ο θεοσ

9 εξουθενουντεσ 10 om ὁ πρ 11 ταυτα: add πρὸσ εαυτον 13 το στηθ. εαυτου | λεγων: add ο θεοσ 14 οικ. εαυτου 15 *om αυτων 16 om αυτα πρ 19 *εἰσ ο θεοσ

7 βρωντ. πρὸσ αυτον | και μακροθυμων 9 εξουθενουντασ 11 σταθεῖσ πρὸσ εαυτον 12 αποδεκατω 13 και ο τελωνησ | εἰσ τον ουρ. επαρ. | ετυπτεν εἰσ το | λεγων: add ο θεοσ 14 παρ εκ.: η εκεινοσ 15 ἐπετιμησαν 16 προσκαλεσαμενοσ αυτα εἰπεν 17 οσ εαν 19 εἰσ ο θεοσ

μη ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. ²¹ ὁ δὲ εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητός μου. ²² ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ ὅτι ἐν σοὶ λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ²³ ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα πάντα περιλυπος ἐγενήθη· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ²⁴ ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται· ²⁵ εὐκολώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν.

²⁸ Εἶπεν δὲ ὁ πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοὶ. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα ἐνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ³⁰ ὃς οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

³¹ Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τελεστήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· ³² παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὕβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, ³³ καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. ³⁴ καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

22 οτι: ^c (et iam *)? ετι 28 αφηκ. πα. και: ^c αφεντες τα ιδια | σοι: ^c add τι αρα εσται ημιν 29 υμιν: ^c add οτι

20 ψευδομαρτυρησ | ομ σου see 21 ομ μου 22 οτι: ετι | διαδος | εν τοις ουρανοις 23 ομ παντα 24 ομ ο | εισπορευονται 26 ειπον 28 αφηκ. πα. και: αφεντες τα ιδια 29 οτι ουδεις 30 λαβη

21 εφυλαξαμην 22 ακουσ. δε ταυτα | οτι: ετι | διαδος | εν ουρανω 23 ομ παντα | εγενετο 24 ο ιησους: add περιλυπον γενομενον | εισελευσont. εις τ. βα. τ. θε. 25 δια τρυμαλιασ ραφιδος εισελθ. 26 ειπον 27 εστι παρα τ. θε. 29 οτι ουδεις | η γονεις η αδελφ. η γυναικ. | ενεκεν 30 οσ ου μη 31 ιεροσολυμα

³⁵ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχῶν, τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαλιτῶν. ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἶη τοῦτο. ³⁷ οἱ δὲ ἀπήγγειλαν ὅτι Ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος παρέρχεται. ³⁸ καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ δαυεὶδ, ἐλέησόν με. ³⁹ καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶν μᾶλλον ἔκραζεν· Ἰησοῦ υἱὲ δαυεὶδ, ἐλέησόν με. ⁴⁰ σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· ⁴¹ τί σοι θέλεις ποιῆσω; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ⁴² καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. ⁴³ καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτὸν δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

XIX.

¹ Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχῶν. ² καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ ἦν πλούσιος· ³ καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστίν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. ⁴ καὶ προδραμῶν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν τοῦ ἰδεῖν αὐτόν, ὅτι ἐκεῖνησ ἦμελλεν διέρχεσθαι. ⁵ καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· ζακχαῖε· σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. ⁶ καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. ⁷ καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι παρὰ ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ εἰσῆλθεν καταλύσαι. ⁸ σταθεὶς δὲ ὁ ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς

³⁷ c απηγγελ. δε αυτω ⁴³ c ηκολ. αυτω XIX, 4 του ιδειν: c ινα ιδη 8 cod ημισια (ita etiam b* q al, b** l -σεια)

³⁵ ιεριχω ³⁷ απηγγελ. δε αυτω ³⁹ ινα σιγηση· αυτοσ δε | om ιησου ⁴⁰ om ο ⁴³ ηκολ. αυτω XIX, 2 και ην: και αυτοσ 3 *εδυνατο 4 του ιδειν: ινα ιδη 5 om ο 7 αμαρτωλω ανδρι 8 om ο | *ημισια, **ημισια)-σεια^{ma} 1) | om τοις

³⁵ προσαιτων ³⁷ απηγγελαν δε αυτω ³⁹ ο δε: αυτοσ δε | om ιησου ⁴¹ λεγων· τι σοι ⁴³ ηκολουθ. αυτω XIX, 1 ιεριχω 2 και ουτοσ ην πλουσ. 4 om εισ το | ε συκομωραιαν | ινα ιδη αυτον | δε εκεινησ 5 ο ιησουσ: add ειδεν αυτον και 7 απαντες | αμαρτωλ. ανδρι 8 om ο | τα ημιση των. υπ. μου

πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ⁹ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς ἀβραάμ· ¹⁰ ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

¹¹ Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγύς εἶναι ἱερουσαλήμ αὐτόν, καὶ δοκεῖ αὐτοῖς ὅτι παραχρῆμα ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μέλλει ἀναφαίνεσθαι. ¹² εἶπεν οὖν· ἄνθρωπος τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. ¹³ καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πραγματεύσαθε ἐν ᾧ ἔρχομαι. ¹⁴ οἱ δὲ πολεῖται αὐτοῦ ἐμίσησαν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλευσάειν ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τί διεπραγματεύσαντο. ¹⁶ παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εὖ, δούλε ἀγαθὲ, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. ¹⁸ καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. ¹⁹ εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. ²⁰ καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ²¹ ἐφοβούμην γὰρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἵρεις ὁ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὁ οὐκ ἔσπειρας. ²² λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δούλε. ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶμι, αἵρων ὁ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὁ οὐκ ἔσπειρα;

9 ^c αβρααμ εστιν 11 ^c δοκειν αυτους 16 ^c προσεργασατο 18 μνα: ^c μνας
20 ο ετερος ^c: *οτερος | μνα: ^c μνας

9 om δ | αβρααμ εστιν 11 δοκειν αυτους | μελλει η βα. τ. θε. 16 **προσεργασατο 17 ευγε αγαθε δουλε

8 διδ. τοις πτωχ. 9 αβρααμ εστιν 11 εγγ. αυτ. ειν. ιερουσ. | δοκειν αυτους | μελλ. η βα. τ. θε. 13 εν ω: εωσ 14 πολιται 15 εδωκε | γνω τις τι διεπραγματευσατο 16 προσεργ. δεκ. μνας 17 αγαθε δουλε 18 κυριε η μνα σου 19 γινου επανω 20 om δ 22 λεγει δε αυτω

²³ και διατί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν οὖν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἐπραξα. ²⁴ και τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μναῖν και δότε τῷ τὰς δέκα μναῖς ἔχοντι. ²⁵ και εἶπαν αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μναῖς. ²⁶ λέγω ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος και ὃ ἔχει ἀρθήσεται. ²⁷ πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς ἀγάγετε ὧδε, και κατασφάζετε αὐτούς ἔμπροσθέν μου.

²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς ἱεροσόλυμα. ²⁹ και ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς βηθθαγαῆ και βηθανία πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν ³⁰ λέγων· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἧ εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσαίντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ και εἰάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³² ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³³ λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³⁵ και ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν, και ἐπιρίψαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν ἰησοῦν. ³⁶ πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ³⁷ ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλη περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγοντες· εὐλογημένος ὁ βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνη, και δόξα ἐν ὑψίστοις. ³⁹ και τινες

23 ^c om ουν 24 αρατε ^c: *αρε 26 λεγω: ^a add υμιν | αρθησεται: ^c add απ αυτου 29 βηθανια (ita etiam vd *d am): ^c -νιαν 31 λυετε: ^{ca} add αυτον, ^{cb} rursus del 38 ^c ο ερχομενος βασιλευς | ειρηνη (ἱρ.) ^c: *εν ἱρηνη

23 om ουν 25 κυριε: suppletum 26 λεγω υμιν 27 κατασφαξατε 29 βηθσφαγη 30 και λυσαντες 36 τ. ιματ. εαυτων 37 πασων: παντων 38 ο ερχομενος ο βασιλ.

23 το αργ. μου επ. την τραπ. και εγω | om ουν | επραξα αυτο 25 ειπον 26 λεγω γαρ υμιν | αρθησεται: add απ αυτου 27 τουτους: εκεινους | κατασφαξατε | om αυτους 29 βηθανιαν | των μαθ. αυτου 30 λεγων: ειπων 31 ερειτε αυτω 33 ειπον 34 ειπον | om οτι 35 επιριψαντες εαυτων 38 ο ερχομενος βασιλ. | ειρηνη. εν ουραν.

τῶν φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν. ⁴¹ καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, λέγων ⁴² ὅτι εἰ ἔγνωσ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπο ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ ἐχθροὶ σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσιν καὶ συνέξουσιν πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

⁴⁵ Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας, ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. ⁴⁷ καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, ⁴⁸ καὶ οὐχ εὔρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπασ ἐξεκρέμετο αὐτοῦ ἀκούων.

XX.

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, διδάσκοντος αὐτοῦ τον λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις ² καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούσ σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον, καὶ εἰπατέ μοι· ⁴ τὸ βάπτισμα τὸ

43 ^c περικυκλ. σε και συνεξ. σε 46 γεγραπτ.: ^c add και εσται 47 ιερω· οἱ δε ^a: ^oom XX, 2 εν: ^a ειπον ημιν εν 3 αυτουσ ^c: ^aαυτον

40 οτι: ^oom 43 περιβαλουσιν | περικυκλ. σε κ. συνεξ. σε 46 γεγραπται: add και εσται XX, 2 ειπον ημιν εν ποια 4 om το sec

39 ειπον 40 ειπεν αυτοις | σιωπησωσιν | κεκραξονται 41 επ αυτη 42 και συ καιγε εν τη ημ. σου ταυτη τα πρ. ειρ. σου 43 περιβαλουσιν | περικυκλ. σε κ. συνεξ. σε 44 εν σοι λιθον επι λιθω 45 τ. πωλουντ. εν αυτω και αγοραζοντασ 46 γεγραπται: ε add οτι | προσευχησ: εηδ εστιν 48 εξεκρεματο XX, 1 ημερων: add εκεινων 2 ειπον πρ. αυτ. λεγ. ειπε ημιν εν 3 ενα λογον 4 om το sec

ιωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ οἱ δὲ συνελογίζοντο πρὸς αὐτοὺς λέγοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διατί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ⁶ ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ἅπασ καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γὰρ ἐστὶν ἰωάννην προφήτην εἶναι. ⁷ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐδ' ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

⁹ Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωπος ἐφυτευσεν ἄμπελῶνα καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνουσ ἰκανούσ. ¹⁰ καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἄμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. ¹¹ καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ ἀκείνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹² καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. ¹³ εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἄμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ¹⁴ ἰδόντες δὲ οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. ¹⁵ καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἄμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἄμπελῶνος; ¹⁶ ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει [τοὺς γεωργοὺς] τούτους, καὶ δώσει τὸν ἄμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· μὴ γένοιτο. ¹⁷ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· τί οὖν ἐστὶν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· ¹⁸ πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συν-

5 ^c πρ. εαυτουσ 7 μῆ ^a: *om 8 ἀποκριθεῖσ: ^c ο ἰησοῦσ | ουδ: ^a (nisi forte ipse *corrig) ουδε 9 λεγειν ^a: *om | ^c ἐξεδοτο 10 καρπου του suppl ^c 11 προσεθετο ^a: *εθετο 14 ιδ. δε: ^c add αυτον 16 τουσ γεωργ. ^c: *om

4 ιωανου 5 συνελογισαντο πρ. εαυτουσ 6 ιωαννην 8 αποκριθεισ: ο ἰησοῦσ | ουδε 9 ἐξεδοτο | ικανουσ: *om 13 τι ποιησω: *om 14 ιδοντ. δε αυτον | om δευτε

5 συνελογισαντο πρ. εαυτουσ | διατι ουν ουκ 6 πασ ο λαοσ 8 αποκριθ.: ο ἰησοῦσ | ουδε 9 ανθρωπ. τισ | ἐξεδοτο 10 και εν καιρω | δωσιν | δειραντ. αυτ. εξαπ. 11 πεμψ. ετερ. 12 πεμψ. τριτ. 13 ιδοντες εντραπ. 14 ιδοντ. δε αυτον | πρ. εαυτουσ λεγ. 16 ειπον

θλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέρσῃ, λιχμήσει αὐτόν; ¹⁹ καὶ ἐξή-
τησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς
χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν
γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.

²⁰ Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινο-
μένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου,
ὥστε παραδοῦναι αὐτόν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνου.
²¹ καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ'
ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ²² ἔξεστιν ἡμᾶς
καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ; ²³ κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν παν-
ουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁴ δεῖξατέ μοι δηνάριον. οἱ δὲ ἔ-
δειξαν αὐτῷ. καὶ εἶπεν· τίνοσ ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν; οἱ δὲ
εἶπαν· καίσαρος. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τοίνυν ἀπόδοτε
τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²⁶ καὶ οὐκ ἴσχυ-
σαν ἐπιλαβέσθαι τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμά-
σαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

²⁷ Προσελθόντες δὲ τινες τῶν σαδδουκαίων, οἱ λέγοντες ἀνά-
στασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν ²⁸ λέγοντες· διδάσκαλε,
μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν· ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα,
καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾗ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ
ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· ³⁰ καὶ
ὁ δεῦτερος ³¹ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ
ἑπτα οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ³² ὕστερον καὶ ἡ γυνή

19 εγνωσ. γαρ ^a: *om 20 υποκρινομενουσ ^c: *αποκρ. 24 ειπεν ^c: *-παν
28 και ουτος ατ. η (ita ^c, *ην) ησγ γυναικα ^a: *om 29 ησαν: ^a add παρ ημιν
31 ^c ελαβον 32 ^c υστερ. δε

19 οι γραμμ. κ. οι αρχιερ. 20 εγκαθετουσ | λογον ^{ben} | και τη εξουσια 24 om
οι δε εδ. αυτ. και ειπεν 27 επηρωτων 28 μωυσησ 31 απεθαναν

19 τ. παραβ. ταυ. ειπε 20 εγκαθετ. | ωστε: εις το | και τη εξουσια 22 εξ-
εστ. ημιν 23 πρ. αυτουσ: add τι με πειραζετε 24 επιδειξατε | om οι δε εδ. αυτ.
κ. ειπεν | αποκριθεντες δε ειπον 25 ειπεν αυτοισ | αποδοτε τοινυν 26 επιλ. αυ-
του ρηματος 27 αντιλεγοντες 28 ατεκνος αποθανη 30 και ελαβεν ο δευτερ. την
γυναικα, και ουτος απεθανεν ατεκνος 31 οι επτα και (ς om) ου 32 υστερ. δε
παντων απεθ. και η γυνη

ἀπέθανεν. ³³ ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἐπὶ τὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ γαμίσκονται, ³⁵ οἱ δὲ καταξιοθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται. ³⁶ οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ θεοῦ εἰσιν, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βράτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν ἄβραάμ καὶ θεὸν ἰσὰκ καὶ θεὸν ἰακώβ. ³⁸ θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν αὐτῷ· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. ⁴⁰ οὐκέτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. ⁴¹ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοῦς· πῶς λέγουσι τὸν χριστὸν εἶναι δαυεὶδ υἱόν; ⁴² αὐτὸς γὰρ δαυεὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ⁴³ ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ⁴⁴ δαυεὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν;

⁴⁵ Ἀκούοντες δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ⁴⁶ προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ φιλοῦντων ἄσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· ⁴⁷ οἱ κατασθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται, οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

XXI.

¹ Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους. ² εἶδεν δὲ τινα χήραν πενιχρὰν

33 ^c εν τη ουν | ^c τινος αυτων 37 ^c ισαακ

33 η γυνη ουν εν τη αναστ. τινος αυτων γινεται γυνη 35 γαμισκονται 36 ουδε γαρ | υιοι εισιν θεου 37 μωυσησ | ισαακ 39 om αυτω 42 om ο 44 αυτον κυριον | αυτου υιοσ 45 om αυτου 46 περιπατ. εν στο.

33 εν τη ουν αναστ. τινος αυτων γινεται γ. 34 και: add αποκριθεισ | εκγαμισκονται 35 εκγαμισκονται 36 εισι του θεου 37 τον θε. ισαακ κ. τον θε. 39 ειπον 40 ουκετι δε 41 υιον δαβιδ ειναι 42 και αυτος δαβιδ 44 δαβιδ 46 περιπ. εν στολ. 47 ε μακρᾱ | ληψονται XXI, 1 τα δωρ. αυτ. εις το γαζοφ. 2 δε και τινα

βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτά δύο. ³ καὶ εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλεον πάντων ἔβαλεν· ⁴ πάντες γὰρ οὐτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

⁵ Καὶ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν· ⁶ ταῦτα ἂ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται· ἡμέραι ἐν αἷσι οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὧδε, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ⁷ ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ ὁ δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ⁹ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. ¹⁰ τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα μέγала ἀπ' οὐρανοῦ ἔσται. ¹² πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτοὺς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένουσ ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. ¹³ ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹⁴ θέτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· ¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντιπεῖν πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. ¹⁶ παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν,

5 καλοῖς: ^a μεγαλοῖς, sed restitutum καλ. 6 ^c ἐπὶ λίθον 8 ο καιρ. ἡγγ. μη ^c: ^oση 12 ἐπ αὐτοὺς: ^a ἐφ ὑμας 13 ^c ἀποβησ. δε 14 ^c θέτε οὖν

3 πλεον 5 ἀναθημασιν 10 ἐπὶ ἔθνος 11 λοιμοὶ καὶ λιμοὶ (-ει- etiam κ) | φόβητρα | ἀπ οὐρ. σημ. μεγ. 12 ἀπαντων | ἐπ αὐτοὺς: ἐφ ὑμας 13 θέτε (**θεσθε) οὖν 15 ἀπαντες

2 δύο λεπτ. 3 ἡ πτωχ. αὕτη | πλεον 4 ἀπαντες | δωρα: add του θεου | ἀπαντα 5 ἀναθημασι 6 οη ωδε 8 λεγοντες: add οτι | μη οὖν 10 ἐπὶ ἔθνος 11 μεγ. κατ. τοπ. καὶ | ἀπ οὐρ. μεγαλ. 12 ἀπαντων | ἐπ αὐτοὺς: ἐφ ὑμας | οη τας σεσ | αγομενουσ 13 ἀποβησ. δε 14 θεσθε οὖν | εἰς τας καρδιασ 15 ἀντιπεῖν οὐδε ἀντιστηναι

¹⁷ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπο πάντων δια το ὄνομά μου. ¹⁸ καὶ θριξ̄ ἐκ τῆσ κεφαλῆσ ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ¹⁹ ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰσ ψυχὰσ ὑμῶν. ²⁰ ὅταν δὲ ἴδητε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων ἱερουσαλήμ, τότε γινῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσισ αὐτῆσ. ²¹ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰσ τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσφ αὐτῆσ ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖσ χώραισ μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰσ αὐτήν, ²² ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεωσ αὐταὶ τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. ²³ οὐαὶ δὲ ταῖσ ἐν γαστρὶ ἐχούσαισ καὶ ταῖσ θηλαζούσαισ ἐν ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ· ἔσται γὰρ ἐν ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆσ γῆσ καὶ ὄργῃ τῷ λαῷ τούτῳ, ²⁴ καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρασ καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰσ τὰ ἔθνη πάντα, καὶ ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. ²⁵ καὶ ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροισ, καὶ ἐπὶ τῆσ γῆσ συνοχὴ ἐθνῶν καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἤχουσ θαλάσσησ καὶ σάλου, ²⁶ ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίασ τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεισ τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεισ καὶ δόξησ πολλῆσ. ²⁸ ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰσ κεφαλὰσ ὑμῶν, διότι ἐγγίξει ἡ ἀπολύτρωσισ ὑμῶν. ²⁹ καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖσ. Ἴδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα· ³⁰ ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντεσ ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἐγγύσ ἐστὶν ἡ ἔρημωσισ. ³¹ οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύσ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ³² ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕωσ πάντα γένηται. ³³ ὁ οὐρανὸσ καὶ ἡ γῆ παρελεύσον—

23 εν εκ. τ. ημερ. sec loco: c om 26 επερχομ. c: *επαρχομ. 30 αφ (*praem αυτων, a del) εαυτων: ca απ αυτων, sed restitutum αφ εαυτ.

19 κτησεσθε 22 αυται εισιν 23 om δε | om εν εκ. τ. ημερ. sec loco 24 *μαχαιρησ | πληρωθωσιν: add και εσονται 25 και εν: om και 30 οτι ηδη εγγ. το θερ. εστ. 32 εωσ αν

20 την ιερουσ. 22 αυται εισιν | πληρωθηται 23 om εν εκ. τ. ημερ. sec loco | οργη εν τω 24 παντα τα εθνη | om ου 25 εσται | και εν: om και | ηχουσησ 30 ηδη εγγ. το θερ. εστ. 32 εωσ αν

ται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. ³⁴ προσέχετε ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναισι βιωτικαῖσι, καὶ ἐπιστῆ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἢ ἡμέρα ἐκείνη ³⁵ ὡς παγίσι· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντα τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατασχύσητε ἐκφυγεῖν πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

³⁷ Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠύλιζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν. ³⁸ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

XXII.

¹ Ἠγγίζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἢ λεγομένη πάσχα, ² καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. ³ εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα, ⁴ καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖσι τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν. ⁵ καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· ⁶ καὶ ἐζήτηε εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.

⁷ Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· ⁸ καὶ ἀπέστειλεν πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπὼν· πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. ⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμεν; ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἴδου εἰς—

³⁵ ἐπεισελευσεται: ^{cop} (C) rasura fecit επελευσο. ³⁶ C ταυτα παντα XXII, 6 και: ^{cb} graem και εξωμολογησεν

³⁴ προσεχ. δε | αι καρδ. υμων ³⁶ ταυτα παντα ³⁷ διδασκ. εν τ. ιερ. XXII, 6 και εξητει: graem και εξωμολογησεν ⁷ om εν ⁸ ιωαννην ⁹ ετοιμασωμεν: add σοι φαγειν το πασχα

³³ ου μη παρελθωσι ³⁴ προσεχ. δε | βαρυνθωσιν | αιφνιδ. εφ υμ. επιστη ³⁵ ωσ παγισ γαρ επελευσεται ³⁶ αγρυπν. ουν | ινα καταξιωθητε εκφ. ταυτα παντ. XXII, 3 ο σατανας | επικαλουμενον ⁴ και τοισ στρατ. | αυτον παραδω αυτοισ ⁶ και εξωμολογησε και εξητει | αυτοισ ατερ οχλ. ⁹ ειπον

ελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμειον βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται. ¹¹ καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας λέγοντες· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹² κάκεινος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον, κάκει ἑτοιμάσατε. ¹³ ἀελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. ¹⁴ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. ¹⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. ¹⁶ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁷ καὶ δεξιόμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε καὶ διαμερίσατε ἀλλήλοις· ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως οὗ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. ¹⁹ καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁰ καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματι μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον. ²¹ πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. ²² ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὀρισμένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδεται. ²³ καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλον πράσσειν.

²⁴ Ἐγένετο δὲ φιλονεικία εἰς ἑαυτοῦς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ

10 κεραμειον: ^{cb} add υδατος 14 αποστολοι: ^{ca} δωδεκα, ^{cb} δωδ. αποστολοι
17 ^c λαβετε τουτο | αλληλοις: ^c εις εαυτους 22 ο υιος: ^c add μεν 23 cod ειη εξ
αυτων ειη, sed ειη sec ^c del 24 εις εαυτους: ^c εν αυτοις

10 κεραμειον υδατος 11 om λεγοντες | om μου pr 12 εκει 17 λαβετε τουτο
x. διαμ. εις εαυτους 18 om οτι 22 ο υιος μεν 24 εγεν. δε και φιλ. εν αυτοις

10 κεραμειον υδατος | εις ην: ου 11 om λεγοντες | om μου pr 12 ανωγειον |
εκει 13 ειρηκεν 14 οι δωδεκα αποστ. 16 ουκετι ου μη φα. εξ αυτου 17 λαβετε
τουτο x. διαμ. εαυτοις 18 om απο του νυν | γεννηματος | εως του 20 ωσαντ.
και το ποτηρ. | εκχυνομενον 22 οτι εις: και ο μεν υιος | πορευ. κατα το ωρ.
23 συζητειν 24 εγεν. δε και φιλ. εν αυτοις

εἶναι μελζων. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν [ἐθνῶν] ἐξουσιαζουσιν αὐτῶν καὶ εὐεργέται καλοῦνται. ²⁶ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μελζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ τίς γὰρ ὁ μελζων, ὁ ἀνακειμένος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακειμένος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. ²⁸ ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. ²⁹ κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διεθέτο μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ³⁰ ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ. ³¹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξήτήσατο ὑμᾶς τοῦ ξινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. ³² ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου. καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι, πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι. ³⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πῆρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινοσ ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον· οὐδένος. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πῆραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. ³⁷ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. ³⁸ οἱ δὲ εἶπαν· ἰδοὺ μάχαιραι ὡς δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰκανόν ἐστιν.

25 οἱ ἀρχοντες τῶν [supplevimus ἐθνῶν ex Mt] ἐξουσιαζουσιν αὐτ. καὶ: ° οἱ ἐξουσιαζοντες αὐτῶν 27 ° om ὁ prim 30 ° ἐπι ἰβ' θρονῶν 31 ξινιασαι: super ἔ ipse ° s posuit, ξ non deleto 35 τινοσ °: ° τι (exceunte versu) 36 ὁ δε εἶπεν: ° εἶπεν δε 38 ° κυριε ἰδου

25 καὶ οἱ ἐξουσιαζοντες αὐτῶν εὐεργ. 27 om ὁ prim 30 ἐσθίητε | ° καθήσθε | τας δωδ. φυλ. κριν. του 31 om εἰπ. δε ὁ κυρ. | σιμων σιμων | σεινιασαι 35 εἶπαν | οὐθενος 36 εἶπεν δε (37 om γαρ ^{bir}?) 38 εἶπαν: add κυριε

25 καὶ οἱ ἐξουσιαζοντες αὐτῶν εὐεργ. 26 γενεσθω 27 om ὁ prim | εἰμι ἐν με. υμ. 30 καθήσθε 31 σιμων σιμων | σινιασαι 32 ἐκλειπη | στηριξον 34 οὐ μὴ φωνήσει | πριν ἢ τρ. ἀπαρν. μὴ εἰδεν. με 35 βαλαντίου 36 εἶπεν οὖν | βαλαντιον 37 ὅτι ἐπι τουτο | τα περι 38 εἶπον· κυριε

³⁹ Καὶ ἐξεληθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. ⁴⁰ γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. ⁴¹ καὶ αὐτὸς ἀπεσπασθή ἀπ' αὐτῶν ὥσει λίθου βολήν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύξατο ⁴² λέγων· πάτερ, εἰ βούλει παρενέγκαι τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θελημα μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. ⁴³ ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. ⁴⁴ καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσήχετο, καὶ ἐγένετο ἰδρῶς αὐτοῦ ὥσει θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν γῆν. ⁴⁵ καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσελθῆτε εἰς πειρασμόν.

⁴⁷ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ ἰησοῦ φιλησάιν αὐτόν. ⁴⁸ ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδω; ⁴⁹ ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; ⁵⁰ καὶ ἐπάταξεν εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δούλον καὶ ἀφείλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. ⁵¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ἕατε ἔως τούτου, καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου ἴασατο αὐτόν. ⁵² εἶπεν δὲ ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους πρὸς αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων· ⁵³ καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ'

41 απεσπασθή: σ sec (exeunte versu) suppl^a 42 τουτο το ποτηριον^a: *τουτ. τ. ποτ. τουτο 43 et 44: ^a hos versus uncis et punctis notavit, ^c rursus his signis liberavit 48 αυτω: ^c add ιουδα

39 *om και 40 *om εισελθειν 41 προσηυχετο 42 παρενεγκε | **γενεσθω^{mai} 44. 45: hi versus desunt 48 αυτω: add ιουδα 51 om ο 52 επ αυτον

39 οι μαθ. αυτου 41 προσηυχετο 42 παρενεγκειν το ποτηρ. τουτο | γενεσθω 44 γενομενος | εγενετο δε ο ιδρ. | καταβαινοντες 45 μαθητας: ^c add αυτου | αυτους κοιμωμενους 47 ετι δε | προηρχ. αυτων 48 ο δε ιησ. | αυτω: add ιουδα 49 ειπον αυτω | μαχαιρα 50 τον δουλ. του αρχιερ. | αυτου το ουσ 51 ωτιου: add αυτου 52 ο ιησους | επ αυτον | εξηληλυθατε

αὕτη ἐστὶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκοτόου. ⁵⁴ συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέωσ· ὁ δὲ πέτροσ ἠκολούθει μακρόθεν. ⁵⁵ περιαιψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆσ ἀύλησ καὶ συναθισάντων ἐκάθητο ὁ πέτροσ ἐν μέσῳ αὐτῶν. ⁵⁶ ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τισ καθήμενον πρὸσ τὸ φῶσ καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὔτοσ σὺν αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. ⁵⁸ καὶ μετὰ βραχὺ ἔτεροσ ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ πέτροσ ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ καὶ διαστάσησ ὡσεὶ ὄρασ μιᾶσ ἄλλοσ τισ διῖσχυριζέτο λέγων· ἐπ' ἀληθείασ καὶ οὔτοσ μετ' αὐτοῦ· καὶ γὰρ γαλιλαῖόσ ἐστίν. ⁶⁰ εἶπεν δὲ ὁ πέτροσ· ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα τί λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντοσ αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. ⁶¹ καὶ στραφεισ ὁ κύριοσ ἐνέβλεψεν τῷ πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ πέτροσ τοῦ ῥήματοσ τοῦ κυρίου, ὡσ εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίσ. ⁶² καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶσ.

⁶³ Καὶ οἱ ἄνδρεσ οἱ συνέχοντεσ αὐτὸν ἐνέπαιζαν αὐτῷ δέροντεσ, ⁶⁴ καὶ περικαλύψαντεσ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντεσ· προφήτευσον, τίσ ἐστίν ὁ παῖσασ σε; ⁶⁵ καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντεσ ἔλεγον εἰσ αὐτόν.

⁶⁶ Καὶ ὡσ ἡμέρα ἐγένετο, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ ἀρχιερεῖσ τε καὶ γραμματεῖσ, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰσ τὸ σινεδριον αὐτῶν, λέγοντεσ· εἰ σὺ εἶ ὁ χριστόσ, εἰπὸν ἡμῖν. ⁶⁷ εἶπεν δὲ αὐτοῖσ· ἐὰν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ⁶⁸ ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ

53 ^c ὡμων ἡ ὡρα 58 βραχυ: ^a add παλιν, sed ^c rursus del 59 αὐτου: ^a add ἡν 60 ετι: ^a add αὐτου sed rursus (ipse) del 63 ἐνεπαιζαν (cod -πεζαν): ^c -ζον 67 ^c εαν ὡμιν

53 ὡμων ἡ ὡρα | οἱ ἡ sec 55 μεσοσ αὐτων 59 μετ αὐτου ἡν 60 ο λεγεισ 61 πρὶν ἡ 63 ἐνεπαιζον 64 αὐτον ἐπηρωτων 66 ἐγενετο ἡμερα | *πρεσβυτεριον 67 εαν ὡμιν εἶπω

53 ὡμων ἐστιν ἡ 54 εισηγαγ. αὐτον εἰσ τον οικον 55 ἀψαντων | συγκαθισαντ. αὐτων 57 ἠρνησατ. αὐτον | γυναι ουκ οι. αυ. 58 ἐφη sec: εἶπεν 59 μετ αυτ. ἡν 60 ο λεγεισ | ο αλεκτ. 61 ῥηματοσ: λογου | οἱ σι σήμερον 62 ἐξω ο πετροσ 63 αὐτον: τον ἱησουν | ἐνεπαιζον 64 περικαλυψαντεσ: add αὐτον ἐτυπτον αὐτου το προσωπον και 66 ἐγεν. ἡμερα | ἀνηγαγον | εαυτων | εἶπε 67 εαν ὡμιν 68 εαν δε και

μη ἀποκριθῆτε. ⁶⁹ ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ εἶπαν δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς εἶπε· ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι. ⁷¹ οἱ δὲ εἶπαν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἤκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

XXIII.

¹ Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν πιλατον. ² ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὗρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους καίσαρι διδόναι καὶ λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. ³ ὁ δὲ πιλατος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ⁴ ὁ δὲ πιλατος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ⁵ οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνασεύει τὸν ὄχλον καθ' ὄλην τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἕως ὧδε. ⁶ πειλατος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος γαλιλαῖός ἐστιν. ⁷ καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας ἠρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς ἠρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν αὐταῖς ταῖς ἡμέραις. ⁸ ὁ ἠρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἰκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζε τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ γινόμενον. ⁹ ἐπηρώτα αὐτὸν ἐν λόγοις ἰκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐκ ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ¹⁰ ἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς

5 ὄχλον: ^c add διδασκων 7 και αυτον: ita restitutum est ex καταυτον | αυταις: ^c ταυταις 8 ^c ο δε ηρωδ. | ^c ηλπιζεν 9 ^c επηρωτ. δε

71 εχομ. μαρτυρ. χρει. XXIII, 1 πειλατον 2 *ευραμεν | εαυτον: αυτον 3 πειλατος | λεγει: εφη 4 πειλατος 5 τον λαον διδασκων καθ 6 *om ο 7 τον ηρωδην | αυταις: ταυταις 8 ο δε ηρωδ. | υπο αυτου 9 επηρωτα δε | ουκ: ουδεν 10 ειστηκεισαν

68 αποκριθ. μοι η απολυσητε 69 om δε 70 ειπον 71 ειπον XXIII, 1 ηγαγεν 2 om ημων | καισαρι φορ. διδον. | om και sec 3 επηρωτησεν | λεγει: εφη 5 τον λαον διδασκων καθ | om και 6 πιλατ. δ. ακουσ. γαλιλαιαν 7 αυταις: ταυταις 8 ο δε ηρωδ. | θελων εξ ικανου ιδειν | ακουειν πολλα 9 επηρωτα δε | ουκ: ουδεν 10 ειστηκεισαν

καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνωσ κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ¹¹ ἐξουθενήσας τε καὶ ὁ ἠρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐπαίξας, περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἐπεμφεν αὐτὸν τῷ πιλάτῳ. ¹² ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε ἠρώδης καὶ ὁ πιλάτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπήρχοντο γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς.

¹³ Πιλάτος δὲ συνκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὥς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθὲν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε αὐτοῦ. ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ ἠρώδης· ἀνεπεμφε γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ¹⁷ ἀνάγκη δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἓνα. ¹⁸ ἀνέκραγον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν βαρᾶββᾶν. ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον ἐν τῇ φυλακῇ. ²⁰ πάλιν δὲ ὁ πιλάτος προσεφώνησεν αὐτοῖς θέλων ἀπολύσαι τὸν ἰησοῦν. ²¹ οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· σταύρου σταύρου αὐτόν. ²² ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ²³ οἱ δὲ ἔκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἰφωναὶ αὐτῶν. ²⁴ καὶ πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· ²⁵ ἀπέλυσε δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον

11 τε: ^c add αυτον | ^c ανεπεμφεν 12 ^c προϋπηρχον 19 φονον: ^a add βεβλημενος 23 εκειντο: intactum mansit

11 εξουθεν. δε αυτον | εμπαιξας | ανεπεμφεν | πειλατω 12 πειλατος | προϋπηρχον 13 πειλατ. 14 κατηγ. κατ αυτου 15 πρ. υμας ^{bent} 17 om versum 18 πανπληθει 19 φονον: add βληθεισ 20 πειλατ. 23 επεκειντο | σταυρωσαι 24 πειλατος

11 εξουθεν. δε αυτον ο ηρ. | εμπαιξας | περιβαλων αυτον | ανεπεμφεν 12 ο τε πιατ. κ. ο ηρωδ. | προϋπηρχον | προσ εαυτους 13 συγκαλεσ. 14 ουθεν | κατηγ. κατ αυτ. 15 ανεπεμφα γαρ υμασ πρ. αυτον 18 ανεκραξαν | πανπληθει 19 βεβλημενος εις φυλακην 20 παλιν ουν | ομ αυτοις 21 σταυρωσον σταυρωσον 23 επεκειντο | αυτων: add και των αρχιερων 24 ο δε πιατ. 25 απελυσ. δε αυτοις

εἰς φυλακὴν, ὃν ἤτοῦντο, τὸν δὲ ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

²⁶ Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι σίμωνά τινα κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν αἰρεῖν ὅπισθεν τοῦ ἰησοῦ. ²⁷ ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν· ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. ²⁸ στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτὰς ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ²⁹ ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι στεῖραι, καὶ αἱ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἔθρεψαν. ³⁰ τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς· ³¹ ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; ³² ἤγοντο δὲ καὶ ἔτεροι κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

³³ Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ ὁ δὲ ἰησοῦς ἔλεγεν· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλῆρον. ³⁵ καὶ ἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξεμυκτῆριζον δὲ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· ἄλλουσ ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. ³⁶ ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὅσος προσφέροντες αὐτῷ ³⁷ καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. ³⁸ ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν ἐλληνικοῖς ῥωμαϊκοῖς ἐβραϊκοῖς· ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων οὗτος.

26 αἰρεῖν ^a: ὁ φερεῖν, ^oom 28 ἰησοῦς: ὁ praeposuit o, sed rursus deletum est 30 ὁ πεσατε 34 ὁ δε ἰησοῦς usque ποιοῦσιν: ^a uncis inclusit, ὁ rursus delevit uncis 35 ὁ του θεου: ^a o del 38 γραμμ. ελλ. ρωμ. εβρ.: ^{ca} uncis inclusit, ^{cb} uncis rursus del

26 ἀπηγον | φερεῖν 27 αἱ ἐκοπτοντο 29 ἐρχοντ. ἡμερ. | αἱ στεῖραι 31 om τω pr 34 om vensum usq ποιοῦσιν 35 εἰστήκει | ἐξεμυκτ. δε και | ουτος: υιος | om ὁ ante του | om ὁ ante εκλ. ^{mai} 1 (?) 36 και οι 38 om γραμμ. ελλ. ρω. εβρ. | om ὁ ^{mai} 1 (?)

25 εἰς τὴν φυλακὴν 26 σιμωνος τινος κυρηναιου του ερχομενου | φερεῖν 27 και ἐκοπτοντο 28 ὁ ἰησοῦς 29 ἐρχοντ. ἡμερ. | αἱ στεῖραι | και κοιλαι | ἐθρεψαν: ἐθηλασαν 32 δυο κακουργ. 33 ἀπηλθον 35 εἰστήκει | ἐξεμ. δε και οι αρχ. συν αυτοις | ὁ του θεου εκλεκτ. 36 ἐνεπαιζον | και οι στρ. | και οσος 38 ἐπιγρ. γε- γραμμενη επ | και ρωμ. και εβρα. ουτος ἐστιν ὁ βασιλ. τ. ιουδ.

³⁹ εἶς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων· οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ⁴⁰ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· οὐ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; ⁴¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐπραξεν. ⁴² καὶ ἔλεγεν· ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ⁴³ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. ⁴⁴ καὶ ἦν ὥρα ὡσεὶ ἕκτη, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἑνάτης, ⁴⁵ τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος· ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. ⁴⁶ καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνευμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ⁴⁷ ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γερόμενον, ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων ὅτι ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. ⁴⁸ καὶ πάντες οἱ συναραγενομένοι ὄχλοι εἰς τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. ⁴⁹ εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, ὁρᾶσαι ταῦτα.

⁵⁰ Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ⁵¹ οὗτος οὐκ ἦν συνακατατιθέμενος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ ἀρριμαθαιῶσ πόλεωσ τῶν ἰουδαίων, ὃσ προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ⁵² οὗτος προσελθὼν τῷ πιλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. ⁵³ καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι

40 ου: ° ουδε 42 ιησου: ° τω ιησου 44 ° και σκοτος 47 ° εκατονταρχος

39 om λεγων 40 ουδε φοβη 42 εις την βασιλειαν 43 σοι λεγω 44 και: om bent | ην ηδη ωσει ωρ. εκτ. και 45 εκλειποντος 47 om οτι 48 εις: επι 49 γνωστοι αυτω | και αι γυναικ. 50 om και sec et tert 51 συνακαταθειμενος | αρειμαθαιας 52 πειλατ. 53 εθηκεν αυτο

39 ουχι: ει 40 °επιτιμα αυτω λεγων ουδε 42 τω ιησου | μνησθ. μου κυριε 43 αυτω: add ο ιησουσ 44 ην δε ωσει ωρα εκτη και | ενατης 45 του ηλ. εκλ.: και εσκοτισθη ο ηλιος | και εσχισθη 46 παραθησομαι | και ταυτα ειπων 47 εκατονταρχος | εδοξασε | om οτι 48 συμπαραγενομ. οχλ. επι | θεωρουντες | εαυτων τα στηθη 49 om απο | συνακολουθησασαι 50 om και sec 51 συγκαταθειμενος | οσ και προσεδεχ. και αυτοσ 53 καθελ. αυτο | εθηκεν αυτο

λαξευτῶ, οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐδέπω κείμενος. ⁵⁴ καὶ ἡμέρα ἡν παρασκευῆσ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. ⁵⁵ κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς γαλιλαίας αὐτῶ, ἐθέασαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη το σῶμα αὐτοῦ. ⁵⁶ ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἠσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

XXIV.

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἦλθον, φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα. ² εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, ³ εἰσελθοῦσαι δὲ οὐκ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ. ⁵ ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινοῦσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη. μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, ⁷ λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ⁸ καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν πάντα ταῦτα τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ¹⁰ ἦσαν δὲ ἡ μαγδαληνὴ μαριάμ καὶ ἰωάννα καὶ μαρία ἡ ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς τοὺς αποστόλους ταῦτα. ¹¹ καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ¹² ὁ δὲ πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια· καὶ ἀπῆλθεν προσ ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

1 cod ὄρθου (ut etiam AC) 7 ° οτι δει τον υι. τ. ανθρ. 10 ° αι ελεγον 12 οθονια: ^{cb} add μονα

53 ουπω 55 αι γυναικες ΧΧΙV, 1 επι το μνημα | *ηλθαν 3 ουχ 5 ενφοβων 9 ταυτα παντα 10 μαριαμ: -ρια 12 οθονια: add μονα | προσ αυτον

53 ουδεπω ουδεις 54 παρασκευη 55 κατακολουθ. δε και | αυτω εκ της γαλιλ. ΧΧΙV, 1 βαθεος | ηλθ. επι το μνημα | αρωματα: add και τινες συν αυταις 3 και εισελθ. ουχ 4 διαπορεισθαι | δυο ανδρες | εν εσθησεσιν αστραπτουσαις 5 το προσωπον | ειπον 6 αλλ 7 οτι δει τον υι. τ. ανθρ. 9 ταυτα παντα 10 η μαγδ. μαρια | μαρια ιακωβου | αι ελεγον 11 ταυτα: αυτων 12 οθονια: add κειμενα μονα

¹³ Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίουσ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἀπὸ ἱερουσαλήμ, ἣ ὄνομα ἑμμαούσ, ¹⁴ καὶ αὐτοὶ ὠμίλουσ πρὸς ἀλλήλουσ περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ομιλεῖν αὐτούσ καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτοσ ἰησοῦσ ἐγγίσασ συνεπορευέτο αὐτοῖσ. ¹⁶ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. ¹⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούσ· τίνεσ οἱ λόγοι οὔτοι οὗσ ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλουσ περιπατοῦντεσ; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωποί. ¹⁸ ἀποκριθεῖσ δὲ εἰς ὄνόματι κλεόπασ εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μόνουσ παροικεῖσ ἱερουσαλήμ καὶ ταῦτα οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖσ ἡμέραισ ταύταισ; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· ποία; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· τὰ περὶ ἰησοῦ τοῦ ναζαρηνοῦ, ὃσ ἐγένετο ἀνὴρ προφήτησ δυνατὸσ ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸσ τοῦ λαοῦ, ²⁰ ὅπωσ τε παρέδωκαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ ἄρχοντεσ ἡμῶν εἰσ κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ ἡμεῖσ δὲ ἐλπίζομεν ὅτι αὐτόσ ἐστὶν ὁ μελλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσι τούτοισ τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² ἀλλὰ καὶ γυναῖκεσ τινεσ ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶσ, γενόμεναι ὀρθρῖναι ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ²³ καὶ μὴ εὔροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέσαι, οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν. ²⁴ καὶ ἀπηλθόν τινεσ τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτωσ καθὼσ καὶ αἱ γυναῖκεσ εἶπον, αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ καὶ αὐτόσ εἶπεν πρὸς αὐτούσ· ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖσ τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦειν ἐπὶ πᾶσιν οἷσ ἐλάλησαν οἱ προφῆται. ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστόν καὶ εἰσελθεῖν εἰσ τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ καὶ ἀρξάμενοσ ἀπὸ μωσέωσ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν

13 ἦσαν ^a? et ^c: *add δε. Praeterea ^c post αυτων addiderat η (scripturus ἦσαν), sed rursus del 21 αγει ^c: *om

13 ἐν αὐτῇ τῇ | om ἑκατὸν 15 καὶ αὐτοσ: *αὐτοσ (αὐτοῦσ ^{ma}?) 18 om ταῦτα 19 ἐν ἐργῳ καὶ λόγῳ 21 *ἠλπίζαμεν (εἰπ. ^{ma}'), * -ζομεν 22 γενόμεναι 23 *ἦλθον 24 om καὶ tert 27 μωυσεωσ

13 ἦσαν πορευομ. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμερ. | om ἑκατὸν 15 συζητεῖν | ο ἰησοῦσ 17 ἐσταθῆσαν: ἐστε 18 ο εἰσ ω ὄνομα | ἐν ἱερουσαλ. | om ταῦτα 19 εἶπον | ναζω- ραιου | ἐν ἐργ. κ. λογ. 21 ἠλπίζομεν | om καὶ | αγει: add σημερον 22 ὀρθρῖαι

προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς τί ἦν ἐν ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. ²⁸ καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο πορρωτέρω πορεύεσθαι. ²⁹ καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλιχεν ἤδη ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μείναι συν αὐτοῖς. ³⁰ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, καὶ λαβὼν τὸν ἄρτον ἠυλόγησεν καὶ κλάσας ἐδίδου αὐτοῖς. ³¹ αὐτῶν δὲ διηνοίγησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος καὶ ὤφθη τῷ σίμωνι. ³⁵ καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

³⁶ Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. ³⁷ φοβηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ³⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ³⁹ ἴδετε τοὺς πόδας μου καὶ τὰς χεῖρας μου, ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκας καὶ οστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμέ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. ⁴¹ ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν

27 διερμηνευσεν ^c: *καὶ διερμηνευειν (addendum ἡν ante ἀρξάμ. ut est in cod D?) 31 διηνοίγησαν: ^c -χῆσαν | οφθαλμοί: * add καὶ ἐπεγνώσαν αὐτον 39 σαρκας: σ erasum et iam antea notatum

27 διερμηνευσεν ^{ma1}? | τι ἡν ἐν: ἐν πασαις 28 ἠγγικαν | πορρωτερον 30 om καὶ sec | ευλογησεν | επεδιδου 31 διηνοιχθησαν οἱ οφθ. καὶ επεγνωσαν αὐτον 32 om ἐν ἡμῖν 34 om τω 37 θροηθεντες 38 διατι: τι | ἐν ταις καρδιας 39 τας χειρας μου καὶ τοὺς ποδ. μου | καὶ σαρκα καὶ

27 διερμηνευσεν αὐτ. ἐν πασαις ταις | ^ε αὐτου 28 προσεποιετο 29 om ἡδη 30 om καὶ sec | ευλογησε | επεδιδου 31 διηνοιχθησαν οἱ οφθ. καὶ επεγνωσαν αὐτον 32 ειπον | καὶ ὡς διηνοιγ. 33 συνηθροισμενους 34 ηγερθη ο κυρ. οντ. | om τω 36 αὐτος ο ιησους 37 πτοηθεντες 39 τας χειρ. μ. καὶ τοὺς ποδ. μ. | αὐτος εγω εἰμι | σαρκα 40 επεδειξεν

αὐτοῖς· ἔχετε τι βρώσιμον ὧδε; ⁴² οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῶ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος. ⁴³ καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. ⁴⁴ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοῦς· οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὦν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ μωσέως, ἐν τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. ⁴⁵ τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ⁴⁷ καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἅφεςιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενοι ἀπὸ ἱερουσαλήμ. ⁴⁸ ὑμεῖς ἐστέ μάρτυρες τούτων. ⁴⁹ καὶ ἀποστελλῶ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσηθε ἐξ ὕψους δύναμιν.

⁵⁰ Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἠϋλόγησεν αὐτοῦς. ⁵¹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν. ⁵² καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ⁵³ καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

41 ὦδε: ^c ενθαδε 45 συνιεναι: ^{ca} -ειναι, ^{cb} -ιεναι 49 ^c εξαποστελλω 51 απ αυτων: ^c add και ανεφερετο εις τον ουρανον

41 ὦδε: ενθαδε 44 λογοι μου | απαντα | μωυσεωσ και τοις 48 om εστε 49 και ιδου εγω εξαποστελλω 50 ευλογησεν 51 απ αυτων: add και ανεφερετο εις τον ουρανον 52 *om μεγαλησ 53 τον θεον: add αμην. In subscriptione ευαγγελιον om

41 ὦδε: ενθαδε 42 μέρος: add και απο μελισσιου κηριου 44 ειπ. δε αυτοι | και προφηταις 46 γεγραπται: add και ουτως εδει 47 μετανοιαν και αφεσιν | αρξαμενον 48 υμεις δε 49 και ιδου εγω αποστ. | πολει: add ιερουσαλημ | δυναμ. εξ υψους 50 εξω εωσ εις βηθ. | ευλογησεν 51 αυτων: add και ανεφερετο εις τον ουρανον 53 αινουντες και ευλογουντ. | θεον: add αμην

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

I.

¹ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲν ὃ γέγονεν. ⁴ ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστίν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. ⁵ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ⁶ ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ἦν ὄνομα αὐτῷ ἰωάννης· ⁷ οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ¹⁰ ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτὸν ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹³ οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. ¹⁴ καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ¹⁵ ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν· οὗτος ἦν

3 ουδεν: ^c ουδε εν. Ceterum in verbis ουδ. ο γεγ. εν nullo modo distinctum est 6 ην: ^c et iam ^a? del 10 ^c δι αυτου 13 ουδε sec: ^c add ex 15 κεκραγεν: ^a add λεγων | ουτος ην: ^a add ο (^b? corr ον) ειπων, ^{cb} ον ειπον

In inscriptione ιωαννην 3 ουδεν: ουδε εν 4 εστιν: ην | των ανθρ. suppl^{ms} 5 αυτο: αυτον (testibus Blanch. et Birch.) 6 om ην | ιωανησ 10 δι αυτου 12 *ε-λαβαν 13 verba ουδε εκ θελημ. ανδρως suppl^{ms} | *εγεννηθησαν 14 *om και ante αληθ. 15 ιωανησ | κεκραγεν λεγων· ουτος ην ον ειπον

Inscriptum est το κατα ιωαννην (ς add αγιον) ευαγγελιον 3 ουδεν: ουδε εν 4 εστιν: ην 6 om ην 10 δι αυτου 13 ουδε εκ θελ. ανθρ. 15 κεκραγε λεγων· ουτ. ην ον ειπον

ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτόσ μου ἦν. ¹⁶ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ¹⁷ ὅτι ὁ νόμος διὰ μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ ἰησοῦ ἐγένετο. ¹⁸ θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· μονογενὴς θεὸς εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. ¹⁹ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευεΐτας, ἵνα ἐπερωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ; ²⁰ καὶ ὠμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμι ὁ χριστός. ²¹ καὶ ἐπηρώτησαν πάλιν· τί οὖν; ἡλίαις εἶ; λέγει· οὐκ εἰμί. προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὐ. ²² εἶπον οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισὶν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν ἡσαΐας ὁ προφήτης. ²⁴ καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων, ²⁵ καὶ εἶπον αὐτῷ· τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός οὐδὲ ἡλίαις οὐδὲ ὁ προφήτης; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰωάννης λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν τῷ ὕδατι· μέσος ὑμῶν ἐστὴκει ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ²⁷ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμι ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ ταῦτα ἐγένετο ἐν βηθανίᾳ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, ὅπου ἦν ὁ ἰωάννης βαπτίζων.

²⁹ Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

15 οσ: ^c om 17 ἰησου: ^c add χριστου 18 ^c ο μονογενης | θεος: ^{b?} add ο ων 21 ^a ηρωτησαν | ^c αυτον παλιν | ^c ο προφητης 24 και: ^c (^{cb} potius quam ^{ca}) add οι 26 ^c om τω 27 ^c ο οπισω 28 βηθανια: ^{cb} βηθαβα

15 om οσ 17 δια ιησ. χριστου 18 θεος: add ο ων 19 ιωανου | απεστειλ. προσ αυτον | ερωτησωσιν 20 ηρηησατο: add και ωμολογησεν 21 ηρωτησαν αυτον· συ ουν τι | ηλειαις | και λεγει | ο προφητης 22 ειπαν | om ουν^{bis} 25 και ηρωτησαν αυτον και ειπαν αυτω | ηλειαις 26 ιωαννης | om τω | στηκει 27 ειμι· εγω αξιος 28 εν βηθαν. εγενετ. | om ποταμου | ιωαννης

15 om οσ 16 οτι: και 17 μωσσεωσ | δια ιησ. χριστου 18 ο μονογεν. υιοσ ο ων εις 19 λευιταισ | ερωτησωσιν 20 ηρηησατο: add και ωμολογησεν | ουκ ειμι· εγω 21 ηρωτησαν αυτον· τι ουν; ηλ. ει συ; και λεγει | ο προφητ. 24 οι απεσταλμ. 25 και ηρωτησαν αυτον και ειπ. αυ. | ουτε bis 26 om τω | μεσσοσ δε υμ. εστηκεν 27 αυτοσ εστιν ο οπισω μ. ερχ. οσ εμπροσθεν μου γεγονεν | ου εγω ουκ 28 εν βηθαβαρσ εγενετ. | om ποταμου | om ὁ 29 βλεπει: add ο ιωαννης

³⁰ οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. ³² καὶ ἐμαρτύρησεν ἰωάννης ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ μένον ἐπ' αὐτόν. ³³ καὶ ἐγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψασ με βαπτίζειν ἐν τῷ ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ κἀγὼ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ἐκλεκτός τοῦ θεοῦ.

³⁵ Τῇ ἐπαύριον πάλιν ἰστήκει ὁ ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνος τοῦ θεοῦ. ³⁷ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ ἰησοῦ. ³⁸ στραφείς ὁ ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτούς ἀκολουθοῦντας λέγει· ³⁹ τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, ὃ λέγεται ἐρμηνεύμενον διδάσκαλε, ποῦ μένεις; ⁴⁰ λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. ἦλθον οὖν καὶ ἴδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην· ὦρα ἦν ὡς δεκάτη. ⁴¹ ἦν ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο ἀκουσάντων παρὰ ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴² εὗρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὗρήκαμεν τὸν μεσσίαν, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευσόμενον χριστός. ⁴³ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ σίμων ὁ υἱὸς ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται πέτρος.

30 υπερ: ^c (et iam b?) περι 32 ιωαννης: ^b vid add λεγων 34 εκλεκτος: ^c υιοσ 37 ^c και ηκουσαν 38 ^a vel ^b στραφεις δε | λεγει: ^c add αυτοισ 39 ^c μεθερμηνευομενον 41 των δυο: ^c add των 42 ^c πρωτον

32 ιωαννης λεγων οτι | καταβαι. ωσ περιστ. εξ ουρ. κ. εμεινεν 33 καγω | οση τω 34 εκλεκτος: υιοσ 35 εισηκει ιωαννης 37 και ηκουσαν 38 στραφ. δε | λεγει αυτοισ 39 ειπαν | μεθερμηνευομενον 40 ιδετε: οψεσθε | *ηλθαν et ειδαν (*ειδον) 41 δυο: add των | ιωανου 42 πρωτον 43 *ιωανου, **ιωνα

30 υπερ: περι 31 εν τω υδατι 32 ιωανν. λεγων | καταβαι. ωσει περιστ. εξ ουρ. κ. εμεινεν 33 καγω | οση τω 34 εκλεκτος: υιοσ 35 εισηκει 37 και ηκουσαν | αυτου οι δυ. μαθ. 38 στραφ. δε | λεγει αυτοισ 39 ραββι 40 οση ουν | ειδον | ωρα δε 41 δυο: add των 42 ο χριστος 43 και ηγαγεν | εμβλεψ. δε | ιωνα

⁴⁴ Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει φιλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ἰησοῦς· ἀκολούθει μοι. ⁴⁵ ἦν φιλιππος ἀπὸ βηθσαιδᾶν τῆς πόλεως ἀνδρέου καὶ πέτρου. ⁴⁶ εὐρίσκει φιλιππος τὸν ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψεν μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφηταί, εὐρήκαμεν, ἰησοῦν υἱὸν τοῦ ἰωσήφ τὸν ἀπὸ ναζαρέτ. ⁴⁷ εἶπεν αὐτῷ ναθαναήλ· ἐκ ναζαρέτ δύναται ἀγαθόν τι εἶναι; λέγει αὐτῷ φιλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. ⁴⁸ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὸν ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν λέγει περὶ τοῦ ναθαναήλ· ἴδε ἀληθῶς ἰσραηλιεῖτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ⁴⁹ λέγει αὐτῷ ναθαναήλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε φιλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, ἴδον σε. ⁵⁰ ἀπεκρίθη ναθαναήλ καὶ εἶπεν· βαββεί, συ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ. ⁵¹ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἰπὸν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζονα τούτων ὄψη. ⁵² καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἡνεωγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Π.

¹ Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν κανὰ τῆς γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ ἰησοῦ ἐκεῖ. ² ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ καὶ οἶνον οὐκ εἶχον, ὅτι συνετελέσθη ὁ οἶνος τοῦ γάμου. εἶτα λέγει ἡ μήτηρ

44 ^c ο ἰησοῦς 45 ἦν: ^c add δε | ^c ο φιλιππ. | ^{ca} βηθσαιδα εκ (εκ gursus e-rasum) τῆς 47 ^c τι αγαθον 48 ^c ειδεν et και λεγει περι αυτου 52 ^c ανεωγοτα Π, 3 ^a και υστερησαντος οινου λεγει η

44 ο ἰησοῦς 45 ἦν δε ο φιλιππ. | βηθσαιδα εκ τῆς 46 μωυσησ 47 και ειπεν | τι αγαθον | ο φιλιππ. 48 ειδεν ἰησοῦς | και λεγει περι αυτου· ἴδε | ἰσραηλιεῖτης 49 om ὁ | ειδον 50 om και ειπεν | συ βασιλευσ ει του 51 μειζω 52 ανεωγοτα Π, 1 τη τριτη ημερα 3 και οινον ουκ etc: και υστερησαντος οινου λεγει η

44 ηθελησ. ο ἰησοῦς | om ἰησοῦς 45 ἦν δε ο φιλ. α. βηθσαιδα εκ 46 ἰησουν τον υιον | ^s ναζαρεθ, item v. sq 47 και ειπεν | τι αγαθον 48 ειδεν ο ἰησ. | και λεγει περι αυτου· ἴδε | ἰσραηλιεῖτης 49 ειδον 50 απεκρ. ναθαν. και λεγει αυτω | ραββι 51 om οτι sec | μειζω | οψει 52 απ αρτι οψεσθε | ανεωγοτα Π, 3 και οινον ουκ etc: και υστερησαντος οινου λεγει η

τοῦ ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνος οὐκ ἔστιν. ⁴ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. ⁵ λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις ὅτι ὃ ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. ⁶ ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρῖαι ἕξ κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀγὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. ⁷ καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγένισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. ⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. ⁹ ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος ¹⁰ καὶ λέγει· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω· σὺ δὲ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ ταύτην ἐποίησεν τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ ἰησοῦς ἐν κανὰ τῆς γαλιλαίας πρώτῃν, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν, καὶ ἐπίστευσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς αὐτόν. ¹² μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς καφαρναοῦμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

¹³ Ἐγγὺς δὲ ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἰησοῦς. ¹⁴ καὶ εὔρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας καὶ τὰ πρόβατα καὶ βόας καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους· ¹⁵ ἐποίησεν φραγέλλιον ἐκ σχοινίων καὶ πάντα ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας κατέ-

3 ^c οἶνον οὐκ εχουσιν 4 λέγει: ^{ca} praem καὶ, sed rursus erasum est 6 Ἰουδαίων: ^c add κειμεναὶ 10 ^c τότε τον ελασσω 11 πρωτην: ^avel^b del | δοξαν: ^c add αυτου | ^c εἰς αυτ. οἱ μα. αυτ. 14 ^c πωλουντ. βοας καὶ προβατα καὶ περιστ. 15 ^c καὶ ποιησας φρ. ε. σχ. παντας | τα: ^{ca} add (sic) καὶ, sed rursus erasum est

3 οἶνον οὐκ εχουσιν 4 καὶ λεγει 5 ο τι αν 6 Ἰουδαιων: add κειμεναὶ 7 om και pr 10 κ. λεγει αυτω | om δε 11 om την | om πρωτην | δοξαν: add αυτου | εἰς αυτ. οἱ μα. αυ. 12 και οἱ αδελφοι και οἱ μαθηται αυτου 13 και εγγυς 14 πωλ. βοας και προβ. και περιστ. 15 και ποιησας | om και ante παντ. | τα τε προβ. | τα κερματα | ανεστρεψεν

3 οἶνον οὐκ εχουσιν 5 ο τι αν 6 υδρι. λιθιν. εξ κειμεναὶ 7 om και pr 8 οἱ δε: και 10 και λεγει αυτω | τότε τον ελ. | om δε 11 om πρωτην | τ. δοξαν αυτου | εἰς αυτ. οἱ μαθ. αυτ. 12 καπερναουμ | αδελφ. αυτ.: add και οἱ μαθηται αυτου 13 και εγγυς 14 πωλ. βοας και προβ. και περιστ. 15 και ποιησας | om και pr im | τα τε προβατ. | ανεστρεψε

στρεψεν, ¹⁶ και τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. ¹⁸ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος. ²² ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. ²³ ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ γινώσκειν πάντα, ²⁵ καὶ ὅτι χρεῖαν οὐκ εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

III.

¹ Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, νικόδημος ὀνόματι, ἀρχων τῶν Ἰουδαίων· ² οὗτος ἦλθεν νυκτὸς πρὸς αὐτόν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ραββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος, καὶ οὐδεὶς δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ λέγει πρὸς αὐτόν ὁ νικόδημος· πῶς δύναται ἄν-

24 ^c εαυτον αυτοις III, 1 ^b ονομα αυτω 3 ο ιησους: ^c add και ειπεν αυτω

17 εστιν γεγραμμ. 18 ειπαν 19 om δ | om εν 20 ειπαν | *ωκοδομ. | εν τρισιν 21 σωματος: add αυτου 23 om εν tert 24 om δ | δια το αυτον γινωσκειν 25 ου χρει. ειχ. III, 1 ανομα αυτω 2 πρ. αυτ. νυκτ. | ουδεις γαρ 3 απεκριθη ιησους και ειπεν αυτω 4 om δ | νεικοδημος

17 εμνησθ. δε | καταφαγε 20 τεσσαρακοντ. | ωκοδομηθη | εν τρισιν 21 σωματ. αυτου 22 ελεγεν: add αυτοις | ω ειπεν 23 om τοις 24 εαυτον αυτοις | δια το αυτον γινωσκειν 25 ου χρει. ειχ. III, 1 ονομα αυτω 2 προς τον ιησουν νυκτος | ραββι | ουδεις γαρ ταυ. τ. σημ. δυνατ. 3 απ. ο ιησ. και ειπεν αυτω

θρωπος γέρων ὧν γεννηθῆναι; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρου εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος γεννηθῆ, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνευμά ἐστιν. ⁷ μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα ὅπου θελεῖ πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πνεύματος. ⁹ ἀπεκρίθη νικοδῆμος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; ¹³ καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ¹⁴ καὶ καθὼς μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁶ οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δέ ἐστὶν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον,

5 ἰησοῦς: ^c add καὶ εἶπεν, sed rursus rasum est | ἰδεῖν (cod. ed.): ^c εἰσελθεῖν εἰς | τῶν ουρ.: ^c του θεου 16 υιον: ^c add αυτου | εδωκεν ^a: ^c om

4 γεννηθ. γερ. ων 5 ο ἰησοῦς | γεννηθ. εξ υδ. κ. πν. | εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασ. του θεου 8 ἀλλὰ οὐκ | om του υδατ. καὶ 9 νεικοδημος 10 om ὁ pr 15 εἰς αυτον: εν αυτω 16 ἀλλὰ

4 γεννηθ. γερ. ων 5 ο ἰησοῦς | γεννηθ. εξ υδ. κ. πν. | εἰσελθεῖν εἰς τ. βασ. του θεου 6 ^s 1624 γεγεννημενον bis 8 om του υδατ. καὶ 13 τ. ανθρωπου: add ο ων εν τω ουρανω 14 μωσῆς 15 μὴ αποληται ἀλλ. εχη ζω. αι. 16 τον υιον αυτου 17 τον υιον αυτου 18 ο δε μὴ πιστ.

καὶ οἱ ἄνθρωποι ἠγάπησαν τὸ σκότος μᾶλλον ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. ²⁰ πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσωσιν μισεῖ τὸ φῶς [καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς], ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένον.

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν ἰουδαίαν γῆν, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, κάκει διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ ἦν δὲ καὶ ἰωάννης βαπτίζων ἐν αἰνῶν ἐγγύσ τοῦ σαλεῖμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ἰωάννης. ²⁵ ἐγένετο δὲ συζητήσις ἐκ τῶν μαθητῶν ἰωάννου μετὰ ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ ἀπεκρίθη ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄνθρωπος λαβεῖν οὐδὲν ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ αὐτοὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ²⁹ ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐσθηκῶς αὐτοῦ καὶ ἀκούων, χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἣ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ ἐκείνον δεῖ ἀυξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ³¹ ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν, ὁ δὲ ὢν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ³² ὃν εἶδον καὶ ἤκουσε μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ

20 καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς c: *om 21 οὐκ ποιῶν ἔργα αὐτοῦ c: *om | εἰργασμένον: a -μένα 24 c οἰωάννης 25 c ἐγέν. οὐκ ἐζητήσις | c ἰουδαίου 31 δε: c om | ἐπι: c ἐκ | ἐρχόμενος: c add ἐπάνω πάντων ἐστίν 32 οὐ: b ο | c ἐώρακεν ἐτῆκουσεν

19 ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωπ. μαλλ. το σκ. 21 αὐτοῦ τὰ ἔργα | εἰργασμένα 22 καὶ οἱ μαθ. αὐτ. εἰς τ. ἰουδ. γῆν | καὶ ἐκεῖ 23 οἰωάννης | ἐγγύς 24 ἰωάννης 25 ἐγέν. οὐκ ἐζητήσις ἐκ τ. μαθ. τῶν ἰωάννου | ἰουδαίου 26 ἦλθον | ἰωάννην | εἶπαν 27 ἰωάννης | λαμβάνειν οὐδε ἐν ἀν μὴ 28 μοι μαρτυρ. οτ. εἶπ. ἐγώ 29 ἐστ. κ. ἀκου. αὐτ. 31 om δε | ἐπι: ἐκ | ἐρχόμενος: add ἐπάνω πάντων ἐστίν 32 οὐ: ο | τοῦτο μαρτυρεῖ

19 ἠγάπησ. οἱ ἀνθρ. μαλλ. το σκ. | πονηρὰ αὐτῶν 21 αὐτοῦ τὰ ἔργα | εἰργασμένα 22 καὶ οἱ μαθ. αὐτ. εἰς τ. ἰου. γ. καὶ ἐκεῖ 23 ἐγγύς 24 οἰωάννης 25 ἐγέν. οὐκ ἐζητήσις 26 ῥαββί 27 λαμβάνειν 28 ὑμεῖς μοι μαρτ. 29 ἐστ. κ. ἀκου. αὐτ. 31 ο ὢν ἐκ τῆς γῆς | ἐρχόμενος: add ἐπάνω πάντων ἐστίν 32 οὐ: καὶ ο | τοῦτο μαρτυρεῖ

οὐδείς λαμβάνει. ³³ ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ³⁴ ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσι τὸ πνεῦμα. ³⁵ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπ' αὐτὸν μένει.

IV.

¹ Ὡς οὖν ἔγνω ὁ ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι ὅτι ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ ἰωάννης, ² καίτοιγε ἰησοῦς αὐτοὺς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ³ ἀφῆκεν τὴν ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν γαλιλαίαν. ⁴ Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχασθαι διὰ τῆς σαμαρίας. ⁵ Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς σαμαρίας λεγομένην συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν ἰακώβ τῷ ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ⁶ Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ ἰακώβ· ὁ οὖν ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. ⁷ Ἐρχεται τις γυνὴ ἐκ τῆς σαμαρίας ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· δός μοι πῖν. ⁸ οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. ⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ σαμαρίτις· πῶς σὺ ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πῖν αἵτεις, γυναικὸς σαμαρίτιδος οὕσης; ¹⁰ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ἤδεισ τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστίν ὁ λέγων σοι· δός μοι πῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ λέγει αὐτῷ ἐκείνη·

36 ^c ο δε απ. | οψεται: ^a εχει, ^c rursus οψεται IV, 4 sq ^a σαμαριασ ad σαμαριασ transiluit, ^a suppl 6 ωσ: ^{ca} ωσει, sed ωσ restitutum 7 ^c πειν 9 ^c λεγει ουν | ^c πειν | ουσησ: ^a add ου γαρ συγχρωνται ιουδαιοι σαμαρειταισ 10 ^c πειν 11 εκεινη: ^c η γυνη

34 ^o om το πνευμ. 36 ο δε απειθ. | μενει επ αυτ. IV, 1 εγνω ο κυριος οτι | η: ^o om | ιωανησ 3 ^o om παλιν 4 σαμαριασ 5 σαμαριασ 6 ουτω 7 om τισ | σαμαριασ | ^{*} πειν, ^{**} πειν (8 απελυθεισαν ^{bent} negante Maio) 9 λεγει ουν | σαμαρειταισ | ^{*} πειν, ^{**} πειν | σαμαρειταιδος | ουσησ: add ου γαρ συγχρωνται ιουδαιοι σαμαρειταισ 10 ^{*} πειν, ^{**} πειν 11 om εκεινη

34 διδωσιν ο θεος 36 ο δε απειθων | μενει επ αυτον IV, 1 εγνω ο κυριος οτι 4 σαμαριασ 5 ^o σιχαρ | om τω pr 6 ωσει εκτη 7 om τισ | σαμαριασ | πειν 9 λεγει ουν | σαμαρειταισ | πειν | ουσησ γυν. σαμαρειταιδος; ου γαρ συγχρωνται ιουδαιοι σαμαρειταισ 10 πειν 11 εκεινη: η γυνη

κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² μὴ σὺ μερίζων εἰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἰακώβ, ὅστις ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ; αὐτὸς καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ. ¹³ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ¹⁴ ὁ δὲ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ ἐγὼ δώσω γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζῶν αἰῶνιον. ¹⁵ λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι ὧδε ἀντλεῖν. ¹⁶ λέγει αὐτῇ ἰησοῦς· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθέ ἐνθάδε. ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνή· ἄνδρα οὐκ ἔχω. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· καλῶς εἶπες ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχεις· ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθῶς εἶρηκας. ¹⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· θεῶρά ὅτι προφήτης εἰ σὺ· ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. ²¹ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· πιστεῦέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· ²³ ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατήρ τοιοῦτος ζητεῖ τοὺς προσκυνούντας αὐτῷ.

12 μερίζων c: * -ζον | αὐτος καὶ: c και αὐτος 14 ο δε πινων: c οσ δ αν πιη
15 c μηδε ερχομαι ενθαδε αντλ. 16 c ο ιησους 17 η γυνη: c add και ειπεν 19 η
γυνη: c add κυριε 23 αυτω: c αυτον

11 ποθεν ουν 12 οστις: οσ | αυτ. και: και αυτ. 14 οσ δ αν πιη εκ | om
εγω sec | δωσω sec: add αυτω 15 διερχομαι ενθαδε αντλ. 16 om ιησους | σου
τον ανδρ. 17 η γυνη: add και ειπεν αυτω | ουκ εχω ανδρα | *επιπασ | εχεις: εχω
18 αληθεσ 19 κυριε θεωρω 20 εστιν: add ο τοποσ 23 τουσ προσκ. αυτον

11 ποθεν ουν 12 οστις: οσ | αυτ. και: και αυτ. 13 ο ιησους 14 οσ δ αν
πιη εκ | διψηση | om εγω sec | δωσω sec: add αυτω 15 μηδε ερχομαι ενθαδε
αντλ. 16 ο ιησους 17 η γυνη: add και ειπεν | ουκ εχω ανδρ. | επιπασ οτ. α. ο.
εχω 18 αληθεσ 19 κυριε θεωρω 20 εν τουτ. τ. ορει | εστ. ο τοποσ οπ. δει προσκ.
21 γυναι πιστευσον μοι 23 αλλ ερχ. | τ. προσκν. αυτον

²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν πνεύματι ἀληθείας προσκυνεῖν δεῖ. ²⁵ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγέλλει ἡμῖν ἅπαντα. ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. ²⁷ καὶ ἐν τούτῳ ἐπῆλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν αὐτῷ· τί ζητεῖς, ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· ²⁹ δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ἃ ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ³⁰ ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. ³¹ ἐν τῷ μεταξύ ἡρώτων αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ραββί, φάγε. ³² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν ἢ ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ λέγουσιν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐμὸν βρώμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ο θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν. ἤδη ³⁶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει· καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπειρῶν ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπειρῶν καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ ἐγὼ ἀπέσταλκα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ³⁹ ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν τῶν σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυ-

²⁴ c προσκυνουντ. αυτον εν πνευμ. και αληθεια δει προσκυν. ²⁵ c οιδαμεν | ^c αναγγελει ²⁷ c επι τουτω | ^c ηλθον ²⁹ c ειπεν ³³ c ελεγον ουν οι ³⁵ ηδη: *nec ante nec post interpunxit; ^c vero post θερισμ. punctam addidit ³⁹ c επιστευσαν εις αυτον

²⁴ τ. προσκ. αυτον εν πν. και αληθεια δει προσκ. ²⁵ αναγγελει ²⁷ επι τουτω ηλθαν | om αυτου ^{best 12?} | om αυτω ³⁰ om ουν ³³ ελεγον ουν ³⁴ ποιησω ³⁶ om και ^{sec} ³⁸ απεστειλα ³⁹ επιστ. εις αυτον | σαμαρειτων

²⁴ τ. προσκν. αυτον εν πν. και αληθεια δει προσκ. ²⁵ αναγγελει | παντα ²⁷ επι τουτω ηλθον | εθαυμασαν | om αυτω ²⁹ παντα οσα ³¹ εν δε τω | ραββι ³³ ελεγον ουν ³⁵ τετραμηνον | ηδη cum θερισμον copjg ³⁶ και ο θεριζων ³⁸ απεστειλα ³⁹ επιστευσ. εις αυτον | σαμαρειτων

ρούσησ ὅτι εἶπέ μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ⁴⁰ ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ σαμαριῖται, ἡρώτων αὐτὸν μείναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν παρ' αὐτοῖς ἡμέρας δύο. ⁴¹ καὶ πολλῶ πλείουσ ἐπίστεισαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον τῇ γυναικὶ ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν μαρτυρίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν παρ' αὐτοῦ, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

⁴³ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν. ⁴⁴ αὐτὸς γὰρ ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρὶδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ ὡς οὖν ἦλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ γαλιλαῖοι, ἑωρακότες πάντα ἃ ἐποίησεν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἐληλύθεισαν εἰς τὴν ἑορτήν. ⁴⁶ ἦλθαν οὖν πάλιν εἰς τὴν κανὰν τῆς γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἴνον. ἦν δὲ τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἦσθένει, ἐν καφαρναοῦμ ⁴⁷ ἀκούσας ὅτι ὁ ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν. ἦλθεν οὖν πρὸς αὐτόν, καὶ ἡρώτα ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁴⁹ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸν παιδᾶ μου. ⁵⁰ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· πορεύου· ὁ υἱὸς σου ζῆ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐπορεύετο. ⁵¹ ἦδη δὲ αὐτοῦ κατα-

39 ^c εἶπεν 42 ^c τῇ τε γυναικὶ εἶλεγον | μαρτυρίαν: ^c λαλίαν 45 ὡς: ^c ὅτε | ε-
δεξ. αὐτ. οἱ γαλιλαῖοι ^c: *nil nisi οἱ (a γαλιλαίαν ad γαλιλαῖοι aberravit) | ^c πάντα
εωρ. οσα 46 ^c κανα | ^c ἐποίησεν 47 ^c οὗτος ἀκούσας | ἠλθ. ουν: ^c ἀπηλθεν | ^c η-
μελλεν 50 τ. ἰησοῦ: ^c add ον εἶπεν αὐτῷ

40 ὡς ἠλθ. ουν (sic * ex ὡς ουν συνηλθ. teste Maio) | σαμαριῖται | ἐμεινεν
ἐκεῖ δυο ἡμερας 42 τῇ τε γυναικὶ εἶλεγον | δια τὴν λαλίαν σου | οὐκ παρ αὐτοῦ |
οὗτος ἐστ. ἀληθ. 45 ὅτε ουν | πάντα εωρακ. οσα | ἠλθον 46 ἠλθεν | ἐν κανα | ἐ-
ποίησεν | καὶ τὴν τισ 47 οὗτος ἀκούσας | οὐκ ὁ | ἠλθ. ουν: ἀπηλθεν 49 το παι-
διον μου 50 τ. λογῶν ον εἶπεν αὐτῷ ο ἰησοῦς

39 πάντα οσα 40 σαμαριῖται | ἐμεινεν ἐκεῖ δυο ἡμερας 42 τῇ τε γυναικὶ
εἶλεγον | μαρτυρίαν: λαλίαν | οὐκ παρ αὐτοῦ | οὗτος ἐστ. ἀληθ. | κόσμου: add ο
χριστοσ 43 ἐκεῖθεν: add καὶ ἀπηλθεν 44 ο ἰησοῦς 45 ὅτε ουν | πάντα εωρα-
κότες | ἠλθον 46 ἠλθεν ουν ο ἰησοῦς παλ. | κανα | ἐποίησεν | καὶ τὴν τισ | κατερ-
ναοῦμ 47 οὗτος ἀκούσας | οὐκ ὁ | ἠλθ. ουν: ἀπηλθε | ἠρώτα αὐτόν 49 το παιδιον
μου 50 καὶ ἐπίστευσεν | τ. λογ. ὦ εἶπεν αὐτῷ ἰησοῦς

βαίνοντος, οἱ δούλοι ὑπήντησαν αὐτῷ καὶ ἠγγειλαν ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῆ. ⁵² ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν, ἐν ἣ κομιψότερον ἔσχεν· καὶ εἶπον αὐτῷ ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφήκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ⁵³ ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ· ὁ υἱὸς σου ζῆ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ τοῦτο πάλιν δεύτερον ἐποίησεν σημεῖον ὁ ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν.

V.

¹ Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἐορτὴ τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα. ² ἔστιν δὲ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις προβατικὴ κολυμβήθρα, τὸ λεγόμενον ἐβραϊστὶ βηθζαθά, πέντε στοᾶς ἔχουσα. ³ ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ⁵ ἦν δὲ τις ἄνθρωπος τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. ⁶ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἰησοῦς ἀνακείμενον, καὶ γνοῦς ὅτι πολὺν χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; ⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα, ὅταν ταραχθῆ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἐρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁸ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐγειρε, ἄρον τὸν κράβακτόν σου καὶ περιπάτει. ⁹ ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἠγέρθη καὶ ἦρε τὸν κράβακτον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν

53 ^c ἐν ἐκείνη | αὐτῷ: ^c add ο ἰησοῦς V, 2 ^c ἐν τῇ προβατικῇ | ^c ἡ ἐπιλεγομένη 6 ^c κατακείμενον 9 ^c καὶ εὐθεὸς ἐγένετο | ^c κραβαττον (v. 8. non cognit.)

51 οἱ δουλ. αὐτοῦ ὑπῆντ. αὐτῷ (om κ. ἠγγειλ.) λεγοντες 52 τὴν ὥρ. ἐκείνην) om παρ αὐτ. | εἶπον οὖν | **χθες | αὐτον: *om den, suppl αὐτην 53 εἰπ. αὐτῷ: add ο ἰησοῦς 54 τοῦτο δε πα. δευ. σημ. εποι. V, 1 om ἡ | om ὁ 2 ἐπι τῇ προβατικῇ | ἡ ἐπιλεγομένη | βηθζαθα 5 ἄνθρωπος ἐκεῖ | om καὶ 6 κατακείμενον | πολὺν ἡδῆ 7 προ: *προς 8 *κραβαττον, **κραβατον. Item vv sqq 9 καὶ εὐθεὸς ἐγένετο | om καὶ ἠγέρθη

51 οἱ δουλ. αὐτοῦ ἀπῆντησαν αὐτῷ κ. ἀπηγγειλαν λεγοντες | αὐτου: σου 52 παρ αὐτου τὴν ὥραν | χθες 53 ἐν ἐκείνη | εἶπεν αὐτῷ ο ἰησοῦς ὅτι ο 54 σημ. ἐπει. V, 1 om ἡ 2 ἐπι τῇ προβατικῇ | ^c 1633 κολυμβήθρα | ἡ ἐπιλεγομένη | βηθζαθα 3 πλῆθος πολὺ | ξηρῶν: add ἐκδεχομένων τὴν του ὕδατος κινήσιν | ⁴ ἀγγελοσ γαρ κατα καιρον καταβαίνειν ἐν τῇ κολυμβήθρα καὶ ἐταρασσε το ὕδωρ· ο οὖν πρῶτος ἐμβασ μετα τὴν ταραχὴν του ὕδατος υγιῆς ἐγένετο, ὡ δηποτε κατεχέτο νοσηματι 5 ἄνθρωπ. ἐκεῖ | om καὶ | om αὐτου 6 κατακείμενον | πολὺν ἡδῆ 7 βαλλῆ 8 ἐγειραι | κραβατον 9 καὶ εὐθεὸς ἐγένετο | om κ. ἠγέρθη | κραβατον

ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ. ¹⁰ Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστίν, καὶ οὐκ ἐξεστὶν σοι ἄραι τὸν κράβακτόν σου. ¹¹ ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆν, ἐκείνός μοι εἶπεν ἄραι τὸν κράβακτον καὶ περιπατεῖν. ¹² ἤρώτησαν αὐτόν· τίς ἐστίν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι ἄραι καὶ περιπατεῖν; ¹³ ὁ δὲ λαθεὶς ἔειπεν· ἴδεις τίς ἐστίν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐνευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ μέσῳ. ¹⁴ μετὰ ταῦτα εὗρισκει ὁ Ἰησοῦς τὸν τεθεραπευμένον ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγει αὐτῷ· ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρὸν τί σοι γένηται. ¹⁵ ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. ¹⁶ καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ ὁ δὲ ἀπεκρίνετο αὐτοῖς· ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. ¹⁸ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἐζητούν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. ¹⁹ ἔλεγεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μὴ τι βλέπη τὸν πατέρα ποιούντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκείνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ποιεῖ ὁμοίως. ²⁰ ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μεῖζονα τούτων ἔργα δείξει αὐτῷ, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζετε. ²¹ ὥς γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὗς θέλει ζωοποιεῖ. ²² οὐδὲ γὰρ

11 ^c ἀπεκριθη | ^c υγιη | ^c ἀρον τ. κραβαττον σου κ. περιπατει 12 ^c ἀρον item-que ^{vdte} περιπατει 13 ^c ἐξενευσεν | μεσω: ^c τοπω 14 ^c ευρισκ. αυτον ο ιησους εν 15 ^c απηλθεν ουν 17 ἀπεκρινετο: intactum mansit 19 ^c ἀπεκρινετο ουν ο ιησους και ελεγεν αυτοις αμην αμην

10 om σου 11 οσ δε ἀπεκριθη αυτ. | υγιη | ἀρον τ. κρ. σου κ. περιπατει 12 ἀρον κ. περιπατει 13 ἐξενευσεν | μεσω: τοπω 14 ευρισκει αυτον ιησους εν | λεγει: ειπεν | σοι τι 15 ειπεν: ανηγγειλεν 17 ἀπεκρινετο 18 δια τουτ. ουν 19 ἀπεκρινετο ουν και ελεγεν αυτοις αμην αμην | ομοιως ποιει 20 δειξει αυτω εργα | θαυμαζητε 21 ωσπερ

10 om και | κραβατον | om σου 11 om ο δε | ἀπεκριθη | υγιη | ἀρον τ. κραβατον σου κ. περιπατει 12 ηρωτ. ουν | ἀρον τον κραβατον σου κ. περιπατει 13 ἐξενευσεν | μεσω: τοπω 14 ευρισκ. αυτον ο ιησους εν | λεγει: ειπεν 15 ειπεν: ανηγγειλε 16 τον ιησουν οι ιουδ. και εζητουν αυτον αποκτειναι 17 ο δε ιησους ἀπεκρινετο 18 δια του. ουν 19 ἀπεκρινετο ουν ο ιησους και ειπεν αυτοις· αμην αμην | εαν μη τι | ομοι. ποι. 20 δειξει αυτω εργα | θαυμαζητε 21 ωσπερ

ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ²³ ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ²⁵ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσωσι τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ²⁶ ὡς γὰρ ὁ πατήρ ζωὴν ἔχει ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ κρίσιν ἔδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ²⁸ μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσωσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ²⁹ καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ³⁰ οὐ δύναμαι ποιεῖν ἐγὼ ἅπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω· ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δίκαια ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ³¹ ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ³² ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἴδατε ὅτι ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ ὑμεῖς ἀπεστάλακατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· ³⁴ ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς ἠθέλησατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ ἐγὼ δὲ ἔχω μαρτυρίαν μεῖζον τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα αὐτοῦ δέδωκέν

25 ὥρα: ^c add και νυν εστιν | ^c και οι ακουσ. 26 ^c ὡσπερ γαρ | οὕτως ησρ εν εαυτω ^c: ^oom 27 ^c και εξουσι. εδωκ. αυτ. κρισ. ποι. 30 ^a και η κρισις 32 ^c οίδα 35 ^c υμεις δε

25 ὥρα: add και νυν εστιν | ακουσουσιν | οι ακουσαντες 26 ὡσπερ | εχει ζωην 27 και εξουσι. εδω. αυτ. κρισ. ποι. 28 ακουσουσιν 29 om δε 30 [εγω ποιεειν | και η κρισις 32 οίδα 33 ιωαννην 35 υμεις δε | αγαλλιασθηναι 36 την μαρτυριαν | μειζων | ιωανου

25 ὥρα: add και νυν εστιν | ακουσονται | και οι ακουσ. ζησονται 26 ὡσπερ | εχει ζωην | ουτ. εδωκε και τω. υιω 27 κ. εξουσι. εδω. αυτ. και κρισ. ποι. 28 ακουσονται 30 εγω ποιεειν | και η κρισις | με: add πατροσ 32 οίδα 35 υμεις δε | αγαλλιασθηναι 36 την μαρτυριαν | εδωκε

μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ ἐμὲ ἀπέσταλκεν. ³⁷ καὶ ὁ πέμψασ με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ εώρακατε, ³⁸ καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, ⁴² ἀλλ' ἐγνωκα ὑμᾶς, ὅτι οὐκ ἔχετε τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. ⁴⁴ πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητοῦντες; ⁴⁵ μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν μωσύησ, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. ⁴⁶ εἰ γὰρ ἐπιστεύετε μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος γέγραπεν. ⁴⁷ εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε;

VI.

¹ Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ ἰησοῦς· πέραν τῆς θαλάσσης τῆς γαλιλαίας τῆς τιβεριάδος· ² ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺς ὄχλος, ὅτι ἐώρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει περὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος ἰησοῦς, καὶ ἐκαθέζετο μετὰ τῶν μαθητῶν

42 *sic: ουκ εχετε τ. αγ. τ. θε. ουκ εχετε, ° ουκ εχ. priore loco om 44 ζητουντες: ° ζητιτε 46 ° γραψεν VI, 3 ° ανηλθεν δε | ° ο ιησους | ° και εκι εκαθ.

36 εμε: με 39 **ερευνατε 42 αλλα | ουκ εχετε post θεου 43 ελθη εν τω 44 παρ αλληλ. | om θεου | ζητιτε 45 ο κατηγ. υμ. προσ τον πατερα 46 μωσυει | εγραψεν 47 πιστευετε VI, 2 οχλ. πολ. | οτι εθεωρουν | περι: επι 3 ανηλθεν δε | και εκει εκαθητο

36 α εγω ποιω | με 37 εκεινος: αυτοσ | ακηκο. πωποτ. 38 μενοντα εν υμιν 39 ερευνατε 42 ουκ εχετε post θεου 43 ελθη εν τω | ληψεσθε 44 ου ζητιτε 45 μωσησ 46 μωση | εγραψεν VI, 2 και ηκολ. αυτ. οχλ. πολ. | αυτου τα σημ. | περι: επι 3 ανηλθε δε | ο ιησους κ. εκει εκαθητο

αὐτοῦ. ⁴ ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἢ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ ἐπάρασ οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι ὄχλος πολὺς ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς φιλιππον· πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα οὗτοι φάγωσιν; ⁶ τοῦτο γὰρ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς δὲ ᾔδει τί ἐμελλε ποιεῖν. ⁷ ἀποκρίνεται οὖν ὁ φιλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ. ⁸ λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου· ⁹ ἔστιν παιδάριον ὃδε ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσοῦτους; ¹⁰ εἶπεν ὁ ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς τρισχιλιοί. ¹¹ ἔλαβεν δὲ τοὺς ἄρτους ὁ ἰησοῦς καὶ εὐχαρίστησεν καὶ ἔδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ¹² ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. ¹³ συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένεσαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσεν τοῖς βεβρωκόσιν. ¹⁴ οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον, ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ¹⁵ ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάξαι αὐτὸν καὶ ἀναδεικνύναι βασιλέα, φεύγει πάλιν εἰς τὸ ὄρος μόνος αὐτός.

5 ^c ο ἰησοῦς 6 γαρ: ^c δε | ^c αὐτος γαρ | ^c ἐμελλεν 7 αποκριν. ουν: ^{ca} ἀπεκρίθη αὐτῷ, ^{cb} ἀπεκρ. ουν (ut ^{vdtr} αὐτῷ) 10 χόρτος ^c: *τοπος | ^c πεντακισχιλιοί 11 ^c ἐλαβεν ουν | ἐδωκεν: ^c add τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταί 15 ^c ἀρπαζειν αὐτ. ἵνα ποιησωσιν βασ. ἀνεχώρησεν παλ.

5 ο ἰησοῦς | πολ. οχλ. | φαγῶσ. οὗτοι 6 τοῦτο δε | αὐτος γαρ 7 ἀπεκρίθη αὐτῷ φιλιππος | ἀρκοῦσιν αὐτοῖς | οὐ τι 9 ος ἔχει 10 πεντακισχιλιοί 11 ἐλαβεν ουν | καὶ εὐχαρίστησας διεδωκεν 12 περισσεύοντα 13 ἐπερίσσευσαν 14 ἀ ἐποι. σημεῖα ἐλ. ὅτι | ο ἐρχ. εἰς τ. κο. 15 καὶ ἀναδεικν.: ἵνα ποιησωσιν | φεύγει: ἀνεχώρησε | αὐτος μόνος

5 ο ἰησ. τοῦσ οφθ. | πολ. οχλ. | πρ. τον φιλ. | ἀγορασόμεν | φαγ. οὗτοι 6 τοῦτο δε | αὐτος γαρ 7 ἀπεκρίθη αὐτῷ φιλιππος | ἀρκοῦσιν αὐτοῖς | ἕκαστ. αὐτῶν 9 ἐν ὧδε 10 εἶπε δε | ἀνεπεσον ουν | ὡσει πεντακισχιλ. 11 κ. εὐχαρίστησας διεδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταί τοῖς 14 σημεῖον: add ο ἰησοῦς | ἐλεγ. ὅτι οὗτος | ο ἐρχ. εἰς τ. κο. 15 καὶ ἀναδεικν.: ἵνα ποιησωσιν αὐτον | ἀνεχώρησε πάλιν | αὐτος μόνος

¹⁶ Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἔρχονται πέραν τῆς θαλάσσης εἰς καφαρναούμ. κατέλαβεν δὲ αὐτοὺς ἡ σκοτία, καὶ οὐκ ἔληλύθει ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, ¹⁸ ἢ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. ¹⁹ ἔληλακότες οὖν ὡς στάδια εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ²¹ ἦλθον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τὴν γῆν εἰς ἣν ὑπήντησεν.

²² Ἦν ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστὼς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδεν ὅτι πλοῖον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ τοῦ ἰησοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνελήλυθει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²³ ἐπελθόντων οὖν τῶν πλοίων ἐκ τιβεριάδος, ἐγγὺς οὔσης ὅπου καὶ ἔφαγον ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου, ²⁴ καὶ ἰδόντες ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ ὁ ἰησοῦς οὐδὲ οἱ μαθηταί, ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἦλθον εἰς καφαρναούμ, ζητοῦντες τὸν ἰησοῦν. ²⁵ καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέ-

19 ^a vel^b σταδίου 21 ^c ἐπὶ τῆς γῆς ε. η. υπηγον 22 ἐκεῖνο (cod ἐνεκίνο, ν ποτάτο) εἰς ο ἐνεβ. οἱ μα. τ. ἰησοῦ: ^c εν, improbatīs reliquiis | συνεληλ. αυτοῖς: ^c συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ | πλοῖον: cod πλοῖαν ποτάτο ο super α | οἱ μα. αὐτ.: ^b add ἀπηλθον 23 ουσση: ^c του τοπου | και: ^c om 24 κ. ἰδόντες etc: ^c οτε ουν εἶδεν ο οχλος οτι ἰησοῦς οὐκ ἐστὶν ἐκεῖ οὐδ. οἱ μα. αὐτοῦ ἐνεβησαν αὐτοῖς εἰς τὰ πλοῖα

17 ἦρχοντο | και σκοτια ἡδη ἐγεγονει κ. ουπ. πρ. αὐτ. ἐληλ. ο ἰησ. 18 διηγείρετο 19 σταδίου 20 ο δε λεγει 21 ἦλθον: ἠθελον | ἐγενετ. το πλοῖ. ἐπὶ τῆς γῆς ε. η. υπηγον 22 ἐστηκωσ | *περα | εἶδον | εἰ μὴ εν και οτι ου συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ο ἰησ. | οἱ μα. αὐτ. ἀπηλθον 23 ἐπελθόντων etc: ἀλλα ἦλθεν πλοια ἐκ τῆς τιβερ. ἐγγ. του τοπου οπου εφαγον τον αρτ. 24 οτε ουν εἶδεν ο οχλος οτι ἰησοῦς οὐκ ἐστὶν ἐκεῖ οὐδ. οἱ μα. αὐτοῦ ἐνεβησαν αὐτοῖς εἰς τὰ πλοῖα

17 εἰς τὸ πλοῖον ἦρχοντο | καπερναουμ | και σκοτια ἡδη ἐγεγονει κ. οὐκ ἐληλύθ. πρ. αὐτ. ο ἰησοῦς 19 σταδίου 20 ο δε λεγει 21 ἦλθον: ἠθελον | ἐπὶ τῆς γῆς ε. η. υπηγον 22 ἐστηκωσ | ἰδων | εἰ μὴ εν ἐκεῖνο εἰς ο ἐνεβ. οἱ μα. αὐτοῦ | ου συνεισηλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ο ἰησ. εἰς τὸ πλοῖον | αὐτοῦ: add ἀπηλθον 23 ἀλλα δε ἦλθε πλοῖα ἐκ τιβερ. ἐγγ. του τοπου οπου εφαγ. τον αρτ. 24 οτε ουν εἶδεν ο οχλος οτι ἰησοῦς οὐκ ἐστὶν ἐκεῖ οὐδ. οἱ μα. αὐτοῦ, ἐνεβησ. και αὐτοῖς εἰς τὰ πλοῖα | καπερναουμ

ραν τῆσ θαλάσσησ εἶπον αὐτῷ· βαββεί, πότε ὧδε ἦλθεσ; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖσ ἰησοῦσ καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ²⁷ ἐργάζεσθε βρωσιν μὴ τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν μένουσαν εἰσ ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου διδωσιν ὑμῖν· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεόσ. ²⁸ εἶπον οὖν πρὸσ αὐτόν· τί ποιῶμεν ἐν' ἐργαζόμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ²⁹ ἀπεκρίθη ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεῦητε εἰσ ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνοσ. ³⁰ εἶπον οὖν αὐτῷ· τί ποιεῖσ σημεῖον σύ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμέν σοι; τί ἐργάζη; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼσ ἐστιν γεγραμμένον· [ἄρτον] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δέδωκεν αὐτοῖσ φαγεῖν. ³² εἶπεν οὖν αὐτοῖσ ὁ ἰησοῦσ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μωῦσθσ δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατὴρ μου διδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ³³ ὁ γὰρ ἄρτοσ ὁ τοῦ θεοῦ ἐστίν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδούσ τῷ κόσμῳ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸσ αὐτόν· πάντοτε, κύριε, δὸσ ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖσ ὁ ἰησοῦσ· ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτοσ τῆσ ζωῆσ· ὁ ἐρχόμενοσ πρὸσ ἐμέ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰσ ἐμέ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατε καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν ὃ διδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸσ ἐμέ ἤξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸσ ἐμέ οὐ μὴ ἐκβάλω, ³⁸ ὅτι οὐ καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τὸ

26 ζητετε με c: *om 27 εσφραγισεν a: *om 28 c ινα εργ. 31 αρτον c: *om 37 c εκβαλω εξω 38 ου: c om | ινα: c ουχ ινα

25 ηλθεσ: γεγονασ 26 ο ιησοουσ | **ιδετε 27 εργαζ. μη την βρωσιν | αλλα την βρωσιν την μενουσαν | υμιν δωσει 28 ινα εργ. 29 ο ιησοουσ 30 τι ουν ποιεισ ου σημ. 31 εδωκεν 32 εδωκεν 33 om ὁ θεοσ 34 κυριε παντοτε 35 om ουν | **διψηση 36 εωρακ. με 37 τον ερχομ. προσ με | εκβαλω εξω 38 οτι καταβεβ. απο τ. ουρ. ουχ ινα ποιω

25 ραββι | ηλθεσ: γεγονασ 26 ο ιησοουσ 27 εργαζ. μη την βρωσ. | αλλα την βρωσιν την μενουσαν | υμιν δωσει 28 ε ποιουμεν | ινα εργ. 29 ο ιησοουσ | πιστευσητε 30 τι ουν ποι. ου σημ. 31 εδωκεν 32 μωουσθ 33 om ὁ θεοσ 34 κυριε παντοτε 35 ειπε δε | προσ με | διψηση 36 εωρακ. με 37 τον ερχ. πρ. με | εκβαλ. εξω 38 om ου | ουχ ινα ποιω

έμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με [. ³⁹ τοῦτο δέ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με], ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁰ τοῦτο γάρ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεω-
 ρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴¹ ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν καὶ τὸν πατέρα; πῶς οὖν οὗτος λέγει· ἐγὼ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ ἀπεκρίθη οὖν Ἰησοῦς αὐτοῖς καὶ εἶπεν· μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς με εἰ μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτόν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁵ ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ θεοῦ. πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ. ⁴⁶ οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἐώρακέν τις εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ πατρὸς, οὗτος ἐώρακεν τὸν θεόν. ⁴⁷ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀπέθανον· ⁵⁰ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· εἰ μὴ τις φάγῃ ἐκ τοῦ ἔμου ἄρτου, ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. ὁ ἄρτος ὃν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς,

39 * τοῦτο δε etc: *om, ^{ca} suppl, sed (a^{cb}) rursus extincta sunt 42 και τον πατερα: ^c τον πατερα και την μητερα 46 θεον: ^c πατερα 51 ^c και ο αρτος ον

39 om εν 40 om εν 42 ουχι: | οιδ. τον πατερ. και την μητερα | ουν: νυν | om ουτος | οτι εκ του 43 om ουν | ιησ. και ειπ. αυτοις | μετα 44 προς εμε | εν τη 46 παρα θεου ουτ. εωρ. τ. πατερα 47 om οτι 49 εν τ. ερημ. το μανν. 50 μη αποθνησκη 51 εκ τουτου του αρτου ζησεται | και ο αρτ. δε ον εγ. δω. η σαρξ μ. εστ. υπ. τ. του κο. ζω.

39 τ. πεμφ. με πατροσ 40 τουτο δε | πατροσ μου: πεμψαντοσ με | om εν 42 οιδαμεν τον πατ. και την μητερα | λεγει ουτοσ | εγω εκ: οτι εκ 43 ο ιησουσ και ειπ. αυτοισ 44 και εγω 45 του θεου | πασ ουν | προς με 46 τισ εωρακ. | παρα του θεου ουτ. εωρ. τ. πατερα 47 om οτι | ο πιστ. εισ εμε 51 εκ τουτου του αρτ. ζησεται | και ο αρτ. δε ον ε. δω. η σαρξ μ. εστ. την εγω δωσω υπ. τ. τ. κο. ζωησ

ἡ σὰρξ μου ἐστίν. ⁵² ἐμάχωτο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὖν δύναται ἡμῖν οὗτος δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; ⁵³ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε τὸ αἷμα αὐτοῦ, οὐκ ἔχετε ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶν βρωσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶ ποτόν. ⁵⁶ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ καθὼς ἀπέστειλén με ὁ ζῶν πατήρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κάκεινος ζήσει δι' ἐμέ. ⁵⁸ ἔστιν ὁ ἄριστος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, οὐ καθὼς οἱ πατέρες ἔφαγον καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄριστον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα.

⁵⁹ Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν καφαρναούμ. ⁶⁰ πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ⁶¹ ἔγνω οὖν Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ⁶² ἐὰν θεωρῆτε ἀναβαίνοντα τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ⁶³ πνεῦμά ἐστὶν τὸ ζωοποιούν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα δὲ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν, πνεῦμά ἐστὶν καὶ ζωή. ⁶⁴ ἀλλ' ἐξ ὑμῶν εἰσὶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ὁ σωτὴρ τίνες εἰσὶν οἱ πιστεύοντες, καὶ τίς ἦν ὁ μέλλων αὐτὸν

55 ab ἀληθῶς priore ad posterius scriptor transiluit; c vero suppl. ἀληθῶς ἐστὶν βρωσις καὶ το αἷμα μου. Idem ἀληθῶς pro ἀληθῶς reposuit, sed h. l. ἀληθῶς restitutum | ποτόν: c ποσις 58 ἐστίν: c οὗτος ἐστ. | c καταβας 61 c ἰδῶς δε ο ἰησους εν | c om καὶ 62 c εαν ουν 63 c το πνευμα 64 τιν c: *om

52 om ουν sec | ουτος ημιν | σαρκα: add αυτου 53 om ὁ | εαν μη | αυτου το αιμα | om αιωνιον 55 ἀληθῶς bis | ἐστίν ποσις 58 ουτος ἐστ. ο αρτ. ο ἐξ ουρ. καταβας | εφαγ. οι πατερ. 61 ειδῶς δε ο ἰησους | om καὶ 62 εαν ουν | τ. υι. τ. ανθρ. αναβ. 63 το πνευμα | ζωη: add ἐστίν 64 εἰσιν ἐξ ὑμων | ἐξ αρχῆς ο ἰησους | οι μη πιστευοντ. x. τισ ἐστίν ο παραδῶσων αυτου

52 om ουν sec | ουτος ημιν 53 εαν μη | αυτου το αιμα | om αιωνιον 54 καὶ ἐγω 55 ἐστὶ ποσις 57 ζῆσεται 58 ουτος ἐστίν ο αρτ. |,καταβας | εφαγ. οι πατερ. υμων το μαννα | ζῆσεται 59 καπερναουμ 60 ουτος ο λογος 61 ειδῶς δε ο ἰησους | om καὶ 62 εαν ουν θε. τον υι. τ. α. αναβαιν. 63 το πνευμα | λαλω | ζωη: add ἐστίν 64 εἰσιν ἐξ υμ. τιν. | ἐξ αρχῆς ο ἰησους | οι μη πιστευ. x. τισ ἐστίν ο παραδῶσων αυτου

παραδιδόναί. ⁶⁵ καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς ἐμέ, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον ἐκ τοῦ πατρός. ⁶⁶ ἐκ τούτου οὖν πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπεκρίθη αὐτῷ σίμων πέτροσ· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· ⁶⁹ καὶ ἡμεῖς πεπιστευκάμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἄγιος τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· οὐχὶ ἐγὼ ὑμᾶς ἐξελεξάμην δώδεκα, καὶ ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστιν; ⁷¹ ἔλεγεν δὲ ἰουδαὶν σίμωνος ἀπὸ καρυώτου· οὗτος γὰρ καὶ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναί, εἰς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα.

VII.

¹ Μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ ἰησοῦς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. ² ἦν δὲ ἐγγύς ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. ³ εἶπον οὖν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· μετὰβηθὶ ἐντεῦθεν καὶ ὑπάγε εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωροῦσιν τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς. ⁴ οὐδεὶς γὰρ τι ἐν κρυπτῷ ποιῶν ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ λέγει αὐτοῖς ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐ πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἑτοιμος. ⁷ ὁ κόσμος οὐ δύναται μι-

65 ^c δεδομενον αυτω 70 ^c τους δωδεκα | ^c και εις εξ 71 ^c τον ιουδαν σιμ. ισκαριωτου VII, 1 ^{ca} και μετα, sed και rursus etiam 3 ^c θεωρησουσιν τα εργα σου α 6 ^c λεγ. ουν αυτοις ο ιησους | ^c ουπω παρ. 7 ου δυνατ. ο κοσμ.

65 προσ με | δεδομενον αυτω 66 om ουν | εκ των μαθ. αυτου 70 απεκριθ. αυτοις ο ιησους· ουκ εγ. υμ. τους δωδ. εξελ. | εις διαβολος 71 τον ιουδαν σιμ. ισκαριωτου | om και | παραδιθ. αυτον | om ων VII, 1 και μετα | om ὁ 3 πρ. αυτ. αι αδ. αυτ. | *θεωρησουσιν, *-σωσιν | σου τα εργα 4 ποιει και ζητει αυτο | *παρρησια 6 λεγει ουν αυτ. ο ιησ. | ουπω παρεστ. | παντοτ. παρεστιν ετ. 7 ου δυν. ο κοσμ.

65 προσ με | δεδομενον αυτω ε. τ. πατρ. μου 66 om ουν | πολλ. απηλθ. των μα. αυτου 68 απεκριθ. ουν 69 συ ει ο χριστος ο υιος του θε. του ζωντος 70 απεκριθη αυτοις ο ιησους· ουκ ε. υ. τους δωδ. εξελ. | εις διαβολ. 71 τον ιουδαν σιμ. ισκαριωτην | om και | ημελλεν VII, 1 και περιεπ. ο ιησ. μετα ταυτ. 3 πρ. αυτ. αι αδελφ. αυτ. | θεωρησωσι τα εργ. σου 4 εν κρυπτ. τι ποιει και ζητ. 6 λεγει ουν αυτ. ο ιησ. | ουπω παρ. 7 ου δυν. ο κοσμ.

σεῖν ὑμᾶς, ἐμέ δὲ μισεῖ, ὅτι μαρτυρῶ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πο-
νηρά ἐστίν. ⁸ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὐκ
ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ἐμὸς καιρὸς οὐπω πε-
πλήρωται. ⁹ ταῦτα εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. ¹⁰ ὡς
δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς
ἀνέβη, οὐ φανερῶς ἀλλ' ἐν κρυπτῷ. ¹¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν
αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹² καὶ γογ-
γυσμὸς πολὺς ἦν περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ὄχλῳ· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι
ἀγαθὸς ἐστίν· ἄλλοι ἔλεγον· οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ οὐ-
δεὶς μὲντοι παρρησίᾳ περὶ αὐτοῦ ἐλάλει διὰ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων.

¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν
καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὐ-
τος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμ-
ψαντός με· ¹⁷ ἐάν τις θελή τὸ θελημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται
περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ
λαλῶ. ¹⁸ ὁ ἀφ' ἐαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, καὶ ὁ
ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθὴς ἐστίν,
καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹⁹ οὐ μωῦσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν
νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀπο-
κτεῖναι; ²⁰ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ
ἀποκτεῖναι; ²¹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἔργον ἐ-
ποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² ὁ μωῦσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν
περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ὅτι ἐκ τῶν πα-

8 ταυτην pr: ^{ca} del, ^{cb} rest | ^c ο εμοσ 22 ο μωυσησ: ^c δια τουτο (sed nec ante nec post interpuncti) μωυσησ

7 οτι εγω μαρτ. περι αυτου 8 οm ταυτην pr | ουκ: ουπω | ο εμοσ 9 ταυτα δε ειπ. αυτοις εμ. 10 αλλα ωσ εν κρ. 12 περι αυτου ην πολ. εν τοις οχλοις | αλλοι δε 13 ελαλ. περι αυτ. 17 εκ του θεου 18 ο δε ζητων 19 εδωκεν 22 δια τουτο μωυσησ | *ουκ οτι | μωυσησ | οm οτι sec

7 οτι εγω μαρτ. περι αυτου 8 ουπω αναβαιν. | ο καιρ. ο εμοσ 9 ταυτα δε | αυτος: αυτοις 10 εις τ. εορτ. post ανεβη | αλλ ωσ εν 12 περι αυτου ην εν τοις οχλοις | αλλοι δε 13 ελαλ. περι αυτ. 14 ο ιησουσ 15 και εθαυμαζ. οι 16 οm ουν | ο ιησουσ 17 εκ του θεου 18 ο δε ζητων 19 μωυσησ 20 απεκρ. ο οχλ. και ειπε 21 ο ιησουσ 22 δια τουτο μωυσησ | μωυσησ | οm οτι sec

τέρων, και ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος ὁ μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιή ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ²⁵ ἔλεγον οὖν τινὲς τῶν ἱεροσολυμειτῶν· οὐκ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ²⁶ και ἴδε παρρησία λαλεῖ, και οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήτι ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἀρχιερεῖς ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ²⁷ ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ χριστὸς ὅταν ἔρχεται, οὐδεὶς γινώσκει αὐτὸν πόθεν ἐστίν. ²⁸ ἔκραξεν οὖν ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν και λέγων· και ἐμέ οἶδατε, και οἶδατε πόθεν εἰμί· και ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλὰ ἔστιν ἀληθὴς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε. ²⁹ ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτῷ εἰμί, κακεῖνός με ἀπέσταλκεν. ³⁰ οἱ δὲ ἐζήτησαν αὐτὸν πιάσαι, και οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ πολλοὶ δὲ ἐπίστευσαν ἐκ τοῦ ὄχλου εἰς αὐτόν, και ἔλεγον· ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ποιεῖ; ³² ἤκουσαν δὲ οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος ταῦτα περὶ αὐτοῦ, και ἀπέστειλαν τοὺς ὑπηρέτας οἱ ἀρχιερεῖς και οἱ φαρισαῖοι ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμί, και ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσατέ με, και οὐχ εὕρησατε, και ὅπου εἰμί ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε εἶθαι. ³⁵ εἶπον οὖν

27 inter ο χριστ. et όταν ερχεται scripta haec sunt: όταν ελθῃ μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ἡ (cf v. 31), ^c delenda significavit 29 ^c παρ αὐτοῦ 31 ποιεῖ: ^c εποιησεν

22 om εν 23 ο ἀνθρώπος | om ὁ sec 24 κρίνατε: κρίνετε 25 τινες εκ των | ουκ: ουχ 26 μήποτε αλ. εγν. οι αρχοντες 27 ο δε χριστος | ερχεται | om αυτου 28 εν τ. ιερω διδ. ο ("om) ιησους | καμε | αλλ εστιν αληθινος 29 om δε | παρ αυτου | απεστειλεν 30 οι δε εζ.: εζητ. ουν | εληλυθεν ^{beni} 31 εκ του οχλ. δε πολλοι επιστ. εις | ποιει: εποιησεν 32 om δε | περι αυτου ταυτα | οι αρχ. κ. οι φαρ. υπηρετας 34 ευρησατε με | ελθειν εκει

23 om ὁ sec | μωσῆως 25 τινες εκ τ. ιεροσολυμιτων | ουχ 26 μήποτε αλ. εγν. οι αρχοντες | αληθως ο χριστος 27 ο δε χριστ. | ε ερχεται | om αυτου 28 εν τ. ιε. διδ. ο ιησ. | καμε | αλλ εστιν αληθινος 29 παρ αυτου | απεστειλεν 30 εζητουν ουν 31 εκ τ. οχλ. επιστ. | οτι ο χρ. | μητι πλει. ση. τουτων | ουτος εποιησεν 32 om δε | περι αυτ. ταυτ. | απεστ. οι φαρ. κ. οι αρχ. υπηρετας 33 ειπ. ουν αυτοις | μικρ. χρον.

οἱ Ἰουδαῖοι· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν ἐλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; ³⁶ τί ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε· ζητήσατέ με καὶ οὐχ εὐρήσατε, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς ἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραζεν λέγων· ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω καὶ πινέτω. ³⁸ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ βρεύουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ τοῦτο δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἤμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐπω δεδοξαστο. ⁴⁰ ἐκ τοῦ ὄχλου οὗν ἀκούσαντες αὐτοῦ τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης, ⁴¹ ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ἄλλοι ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς γαλιλαίας ὁ χριστός ἐρχεται; ⁴² οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος δαυεὶδ καὶ ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν ὁ δαυεὶδ, ὁ χριστὸς ἐρχεται; ⁴³ σχίσμα οὗν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· ⁴⁴ τινὲς δὲ ἔλεγον ἐξ αὐτῶν πιᾶσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν αὐτῷ τὰς χεῖρας.

⁴⁵ Ἦλθον οὗν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαίους, καὶ λέγουσιν αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διατί οὐχ ἠγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ οἱ δὲ ὑπηρέται ἀπεκρίθησαν· οὐδέποτε οὕτως ἄνθρωπος ἐλάλησεν ὡς οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. ⁴⁷ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ

35 ° οἱ ἰουδ. προσ εαυτους 36 ° εἶπεν 37 ° ἐρχεσθω προσ με 39 ° εδοξασθη 40 ° om αυτου 44 ελεγον: ° ηθελον | ° επεβ. επ αυτον 46 ° ελαλησεν ουτως ανθρωπος, omissis ως ουτ. λαλ. ο ανθρ.

35 οἱ ἰουδ. προσ εαυτους | οτι ημεις ουχ 36 τισ εστ. ο λογ. ουτος | ευρησ. με 37 ° εισηκει | εκραξε | ερχεσθω προσ εμε 39 ελεγεν: ειπεν | ο εμελλον | πιστευσαντες | πνευμα: add αγιον δεδομενον | εδοξασθη 40 om αυτου | οτι ουτος εστ. αληθ. 41 αλλοι sec: οἱ δε 42 *ουκ, **ουχ | om ὁ pr | ερχ. ο χριστ. 44 ελεγον: ηθελον | εβαλεν επ αυτον 45 λεγουσιν: ειπον 46 απεκριθησ. οἱ υπηρετ. | ελαλησ. ουτως ανθρ. | om ως ουτ. λα. ο ανθρ. 47 απεκριθ. ουν οἱ

35 οἱ ἰουδ. προσ εαυτους | οτι ημεις ουχ 36 τισ εστιν 37 εισηκει | εκραξεν | ερχεσθω προσ με 39 ελεγεν: ειπε | εμελλον | πνευμα αγιον | ο ιησους | ουδεπω εδοξασθη 40 πολλοι ουν εκ τ. οχλ. ακουσ. τον λογον ελεγ. ουτ. εστ. αληθ. 41 αλλοι sec: add δε 42 δαβιδ bis | om ὁ 43 εν τ. οχλ. εγεν. 44 ελεγον: ηθελον | επεβ. επ αυτον 45 λεγουσιν: ειπον 46 απεκριθησ. οἱ υπηρ. ουδ. ουτ. ελαλ. ανθρ. | om λαλει 47 απεκρ. ουν αυτοισ

φαρισαῖοι· μή καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ⁴⁸ μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων πιστεύει εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων; ⁴⁹ ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. ⁵⁰ εἶπεν δὲ νικόδημος πρὸς αὐτούς, εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν. ⁵¹ μή ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ⁵² ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· μή καὶ σὺ ἐκ τῆς γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς γαλιλαίας οὐκ ἐγείρεται.

VIII.

¹² Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς λέγων· ἐγὼ φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔχει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· καὶ ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον

⁴⁸ c επιστευσεν ⁵⁰ πρ. αυτουσ: c add ο ελθων προσ αυτων προτερον ⁵¹ c πρωτ. παρ αυτου VIII, 12 c εμι το φωσ | c αλλ εξει

⁴⁸ επιστευσεν ⁴⁹ αλλα ⁵⁰ λεγει νικοδημος πρ. αυ. ο ελθων προσ αυτον προτερον ⁵¹ πρωτον παρ αυτου ⁵² ειπαν | *ερευνησον | εκ της γαλ. προφητ. VIII, 12 om δ | εμι το φωσ | μοι | εξει ¹⁴ απεκριθη ιησους και ειπεν αυτοις | η μαρτ. μου αληθ. εστ.

⁴⁸ επιστευσεν ⁴⁹ επικαταρατοι ⁵⁰ λεγει νικοδ. πρ. αυτ. ο ελθων νυκτος προσ αυτον ⁵¹ ακουσ. παρ αυτου προτερον ⁵² ερευνησον | εγηγηρται ⁵³ και ε-πορευθη εκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. VIII, ¹ ἰησοῦς δὲ ἐπορευθῆ εἰς τὸ ὄρος τῶν ελαιῶν. ² ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, ⁴ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχοευμένη· ⁵ ἐν δὲ τῷ νόμῳ μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; ⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχῃσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁷ ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. ⁸ καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ οἱ δὲ, ἀκούσαντες καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἐστῶσα. ¹⁰ ἀνακύψας δὲ ὁ ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· ἡ γυνή, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ ἡ δὲ εἶπεν· οὐδεὶς, κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε. ¹² ο ἰησ. αυτοις ελαλ. | εμι το φωσ του | περιπατησει | εξει ¹⁴ απεκριθη ιησους και ειπεν αυτοις

καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι καὶ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ καὶ κρίνω δὲ ἐγὼ, ἢ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθῆς ἐστίν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψασ με. ¹⁷ καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ υμετέρῳ γεγραμμένον ἐστίν ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθῆς ἐστίν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψασ με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστίν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὔτε ἐμέ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμέ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα ᾔδειτε ἂν. ²⁰ ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

²¹ Ἐλεγεν οὖν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ²² Ἐλεγον οὖν οἱ ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἂν ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ Ἐλεγεν οὖν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ εἶπον ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητέ μοι ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ Ἐλεγον αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν; ²⁶ πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψασ με πατήρ ἀληθῆς ἐστίν, καὶ ἐγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτῷ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν τὸν θεόν. ²⁸ εἶπεν οὖν

16 με: ^c add πατηρ 22 ^c om αν 23 ελεγ. ουν: ^{ca} και ελεγ., ^{cb} tursus ελεγ. ουν 25 post και additum est εν, sed ipse ^{notavit punctis} 26 ^c παρ αυτου 27 τον θεον: ^c om

14 υμεις δε | ερχ. η που 16 και εαν | αληθινη | με: add πατηρ 17 γεγραπται 19 om ο sec | om και ειπεν | κ. τ. πατερα μου αν ηδειτ. 20 γαζοφυλ.: add διδασκων εν τω ιερω 21 ειπεν ουν παλιν αυτοις 22 om αν 23 και ελεγεν αυτ. | υμεις εκ τουτου του κο. | ειμ. εκ τουτ. του κο. ^{mai} 2 24 ειπον ουν | om μοι 25 ελεγον ουν | om ουν | om ο 26 om πατηρ | παρ αυτου 27 om τον θεον

14 υμεις δε ουκ 16 και εαν | με: add πατηρ 17 γεγραπται 19 om και ειπεν | και τ. πατερα μου 20 ελαλησεν ο ιησους | γαζοφυλ.: add διδασκων εν τω ιερω 21 ειπεν ουν παλιν αυτ. ο ιησους 22 om αν 23 και ειπεν αυτοις 24 ειπον ουν | om μοι 25 ελεγον ουν | και ειπεν αυτοις | εστι, ε^o ο, τι 26 om πατηρ | παρ αυτου ταυ. λεγω 27 om τον θεον

αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς πάλιν· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψασ με οὐκ ἀφήξέ με μόνον· μετ' ἐμοῦ ἐστίν, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

³¹ Ἐλεγεν οὖν ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ ἐστε, ³² καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ³³ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας· ³⁵ ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα. ³⁶ ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. ³⁷ οἶδα ὅτι σπέρμα ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν υμῖν. ³⁸ Ἄ ἐγὼ ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ μου λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἄ ἐώρακατε παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῶν ποιεῖτε. ³⁹ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατήρ ἡμῶν ἀβραάμ ἐστίν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ ἀβραάμ ἐποιεῖτε. ⁴⁰ νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεννήμεθα· ἓνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. ⁴² εἶπεν οὖν

29 ^c μετ εμ. εστ. ουκ αφηκεν με μον. 31 ^c ο ιησους | ^c μαθηται μου 36 ελευθερωση ^c: *-θη 38 α εωρακατε: ^c ο ηκουσατε 39 ^c εποιειτ. αν 41 ^c υμεις δε | ουκ εγεννημεθα (ut etiam Lt): ^c ου γεγεννημεθα

28 om αυτοις et παλιν | οτι οταν | ο πατηρ μου ταυτα λαλω 29 μετ εμ. εστ. ουκ αφηκεν με μον. 31 ο ιησους | μαθηται μου 34 om ο 35 αιωνα: add ο υιος μενει εις τον αιωνα 38 om μου | α ηκουσατε πα. τ. πατρ. υμων ποιειτε 39 απεκριθη: λεγει | om ο sec 41 ειπον | πορνειας | ουκ εγεννηθημεν 42 om ουν

28 om παλιν | ο πατηρ μου ταυτα λαλ. 29 μετ εμ. εστ. ουκ αφηκ. με μον. ο πατηρ 31 ο ιησους | μαθητ. μου 33 απεκριθ. αυτω 35 αιωνα: add ο υιος μενει εις τον αιωνα 38 εγω ο εωρακα | ο εωρ. πα. τω πατρι υμ. 39 ειπον | απεκριθη: λεγει | εστε: ητε | ποιειτε αν 41 ειπον ουν αυτω | πορνειας | ου γεγεννημεθα

αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπάτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἦκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνόσ με ἀπέστειλεν. ⁴³ διατί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλήτῃ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ⁴⁵ ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. ⁴⁶ τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; ⁴⁷ ὃν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. ⁴⁸ ἀπεκρίθησαν οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι σαμαρίτης εἶ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. ⁵⁰ ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ⁵¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν ἐμόν λόγον τηρήσει, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσει εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² εἶπαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ἐὰν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ⁵⁴ ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστίν· ἔστιν ὁ πατὴρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστίν. ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν καὶ τὸν

42 ὑμων: cod ημων 48 c ει συ 52 θανατου c: *om 54 δοξασω: ca -ζω, cb -σω

42 om ὁ pr | ο πατηρ υμων 44 *ουχ εστηκ. 48 σαμαρειτης ει συ 49 om και ειπεν 51 τηρηση | θεωρηση 52 ειπον | ου μη γευσ. θαν.: θανατον συ μη θεωρηση 54 om ὁ prim 55 ὁμοιος υμιν | αλλα

44 om του prim | ουχ εστ. 46 ει δε αληθ. 48 απεκριθ. ουν | ειπον | σαμαρειτης ει συ 49 om και ειπεν 51 τον λογ. τον εμον τηρηση | θεωρηση 52 ειπον ουν | γευσεται 53 σεαυτον συ 54 om ὁ prim | δοξαζω 55 και εαν

λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ ἄβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα ἔτη οὕτω ἔχεις, καὶ ἄβραάμ ἐώρακέν σε; ⁵⁸ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν ἄβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμι. ⁵⁹ ἦσαν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

IX.

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ραββεί, τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ³ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἤμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντος ἡμᾶς ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ⁶ ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαί, καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ, ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπήλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. ⁸ οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότερον, ὅτι προσαιτήσῃ ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ κατήμενος καὶ προσαιτῶν; ⁹ ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς οὖν ἠνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὁ ἄνθρωπος

57 εωρακεν σε: ^c εωρακασ 59 ἱερου: ^{ca} add και (^{cb} non deletit) διελθων δια μεσου αυτων επορευετο και παρηγεν ουτως (^{cb} om επορ. κ. παρ. ουτ.) IX, 4 ημας bis: ^avel^b εμε et με 9 εκειν. δε ελ. οτι: ^{ca} del δε et οτι, ^{cb} rest 10 ^c ελεγον

57 ειπον | εωρακεν σε: *εωρακεσ, *-κασ 58 om ὁ 59 om δε IX, 2 γενηθη^{mai} 1? 4 του πεμψαντ. με 6 επεχρισεν: επεθηκεν 7 om ουν κ. ενιψ. κ. ηλθεν 9 οτι ουτος εστ. | om δε pr et sec | αλλ ομοιος 10 ελεγον | om ουν sec

57 ειπον | εωρακασ 59 ἱερου: add διελθων δια μεσου αυτων και παρηγεν ουτως IX, 2 ραββι 3 ο ιησους 4 ημας bis: εμε et με 6 om αυτου | οφθαλμους: add του τυφλου 8 προσαιτησ: τυφλος 9 οτι ουτος | ελεγ. ουχι αλλα: οτι | om δε sec 10 ελεγον | om ουν sec | ανεωχθησαν | σου: ^ε σοι 11 απεκρ. εκ. και ειπεν | om ὁ pr et sec

ὁ λεγόμενος ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέν μοι ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν σιλωὰμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. ¹² καὶ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα.

¹³ Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ ἦν δὲ σάββατον ἐν ἧ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἀνέφωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκεν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι δὲ ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. ¹⁷ λέγουσιν οὖν τῷ ποτὲ τυφλῷ πάλιν· τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. ¹⁸ οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, ¹⁹ καὶ ἠρώτησαν αὐτούς· εἰ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; ²⁰ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ²² ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἦδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε.

16 ^c ελεγον 17 πάλιν ^c: *add ουν | αυτου: cod σεαυτου 19 ει: ^c λεγοντες 21 ^c αυτον ερωτησατε ηλικιαν εχει αυτοσ περι 23 εχει: suppl ^c, *om

16 ελεγον 17 om ποτε | ηνεωξεν 19 ει: λεγοντες 21 αυτον ερωτησατε ηλικ. εχ. αυτοσ περι 22 ειπον

11 om οτι | εις την κολυμβηθραν του σιλωαμ | απελθων δε 12 ειπον ουν 14 εν η ημερα: οτε 15 επι τ. οφθ. μου 16 ελεγον | ουτος ο ανθρ. ουκ εστ. παρ. του θε. | om δε 17 om ουν | om ποτε | συ τι | ηνεωξεν 18 τυφλ. ην 19 ει: λεγοντες | αρτι βλεπει 20 απεκριθησαν αυτοισ οι | ειπον 21 αυτ. ηλικ. εχ. αυτον ερωτησατε· αυτοσ περι αυτου λα. 22 ειπον 23 ειπον | ερωτησατε

²⁴ Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτωλός ἐστιν. ²⁵ ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἐν δὲ οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. ²⁶ εἶπαν αὐτῷ· τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ²⁷ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἤκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε μαθηταὶ αὐτοῦ γενέσθαι; ²⁸ καὶ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν· σὺ μαθητῆς εἶ ἐκεῖνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ μωϋσέως ἐσμέν μαθηταί· ²⁹ ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μωϋσεὶ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ³⁰ ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. ³¹ οἴδαμεν ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆσ ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει. ³² ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἤκούσθη ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου· ³³ εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ³⁴ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

³⁵ Καὶ ἤκουσεν ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρῶν αὐτὸν εἶπεν· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ³⁶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· κύριε, καὶ τίς ἐστιν, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; ³⁷ ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. [³⁸ ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε,

25 ° om δε 26 ° εἶπον οὖν αὐτῷ πάλιν 28 ° οἱ δε ἐλοιδορήσαν 35 ° om καὶ pr | ° ο ἰησοῦς | ° εἶπεν αὐτῷ 36 καὶ: suppl supra lineam ipse * 38 ο δε εφη usq ³⁹ x. ειπ. ιησ. °: °om

25 om δε 26 εἶπον οὖν 27 τι οὖν πάλιν | αὐτοῦ μαθηταὶ 28 εἶπον | μωσέως 31 ο θεος ἁμαρτωλῶν | ἀλλὰ 32 ἠνεώξεν 35 om καὶ pr 36 ἀπεκρ. ε-κει. x. ειπ. κυρ. ετε: καὶ τίς ἐστιν, εφη, κυριε, ινα 37 εἶπεν αὐτῷ | °εωρακας| ἐκεῖνος: αὐτος bent 2?

24 εκ δευτ. τον ανθρ. | εἶπον | ο ανθρ. ουτ. 25 ἐκεῖνος: add καὶ εἶπεν | om δε 26 εἶπον δε αὐτῷ πάλιν 27 αὐτοῦ μαθηταὶ 28 ἐλοιδορ. οὖν | εἶπον | εἰ μαθητ. ἐκεῖνου | μωσέως 29 μωσῆ 30 ἐν γαρ τούτῳ θαυμαστόν | ἀνεώξε 31 οἰδαμ. δε 34 εἶπον 35 om καὶ pr | ο ἰησοῦς | εἶπεν αὐτῷ | ἀνθρώπου: θεοῦ 36 om καὶ sec | τίς ἐστι κυριε 37 εφη: εἶπε δε

καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. ³⁹ καὶ εἶπεν ἰησοῦς·] εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. ⁴⁰ ἤκουσαν ἐκ τῶν φαρισαίων οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχτε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

X.

¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτῃς ἐστὶν καὶ ληστής. ² ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. ³ τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ ὅταν τὰ ἴδια ἐκβάλῃ, ἐμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ⁵ ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν φωνήν. ⁶ ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, καὶ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἢ ἐλάλει αὐτοῖς. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. ⁸ πάντες ὅσοι ἦλθον κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. ¹⁰ ὁ κλέπτῃς οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωῆν αἰώνιον ἔχωσιν καὶ

40 φαρισαίων: ^{ca} add ταυτα, ^{cb} rursus del 41 η αμαρτ. υμ. μενει: ^{ca} αι αμαρτιαι υμ. μενουσιν, ^{cb} priora rest X, 4 ιδια: ^{ca} add παντα, ^{cb} rursus del 6 και ουκ: ^c εκεινοι δε ουκ 7 ειπεν ουν: ^a add αυτοις παλιν (^{ca} om παλ., ^{cb} rest) 8 ηλθον: ^c add προ εμου

39 ο ιησους 40 φαρισαιων: add ταυτα | ειπον 41 om ο X, 1 υμιν λεγω 4 τ. ιδια παντα εκβ. 5 ακολουθησουσιν 6 και ουκ: εκεινοι δε ουκ 7 ειπ. ουν παλιν | om ο | υμιν λεγω | om οτι 8 ηλθον: add προ εμου 10 om αιωνιον

39 ο ιησους 40 και ηκουσαν ε. τ. φα. ταυτα οι οντ. μ. αυτ. | ειπον 41 η ουν αμαρτια X, 3 φωνει: καλει 4 και οταν τα ιδ. προβατα 6 και: εκεινοι δε 7 ειπ. ουν παλιν αυτοις 8 προ εμου ηλθον 10 om αιωνιον

περισσὸν ἔχωσιν. ¹¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλός τὴν ψυχὴν αὐτοῦ δίδωσιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹² ὁ δὲ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει. ¹³ ὅτι μισθωτὸς ἐστίν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά. ¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ γὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου δίδωμι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆσ αὐτῆσ ταύτησ· κάκεινα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆσ φωνῆσ μου ἀκούσωσιν, καὶ γενήσεται μία ποιμνὴ, εἰς ποιμὴν. ¹⁷ διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ οὐδεὶσ ἦρεν αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. ¹⁹ σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖσ Ἰουδαίοισ διὰ τοῦσ λόγουσ τούτουσ. ²⁰ ἔλεγον οὖν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ²¹ ἄλλοι δὲ ἔλεγον· ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοῦσ ἀνοῖξει; ²² Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν Ἱερουσολύμοισ· χειμῶν ἦν. ²³ καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦσ ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ σολομώνου. ²⁴ ἐκύκλωσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕωσ πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἵρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν ἡμῖν παρρησίᾳ. ²⁵ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦσ· εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ

11 δίδωσιν: ^c τίθησιν 15 δίδωμι: ^c τίθημι 16 ^c γενήσονται 18 ἦρεν: ^c ερει (i. e. αἵρει) 20 ^c ἔλεγον | οὖν: ^{ca} δε, ^{cb} rursus οὖν 23 ^c σολομώνουσ 24 ^c ἐκυκλ. ο. αυτον | εἶπον: ^{ca} εἶπε, ^{cb} rursus εἶπον 25 ^c ἀπεκρίθη αυτοισ

11 δίδωσιν: τίθησιν 12 ομ δε 15 δίδωμι: τίθημι 16 ακουσουσιν | γενήσονται 18 ομ την 20 ελεγον δε πολλ. 21 ομ δε 22 δε: τοτε | εν τοισ ιερ. 23 ομ ὁ | του σολομωνουσ 24 εκυκλευσαν ουν αυτον | εἶπε ημιν | *παρρησια? 25 *ομ ὁ | ουκ επιστευσατε

11 δίδωσιν: τίθησιν 12 ο μισθ. δε | ἐστιν: εἰσι | σκορπίζει: add τα προβατα 13 οτι: praes ο δε μισθωτος φευγει 14 γινωσκουσι etc: γινωσκομαι υπο των εμων 15 δίδωμι: τίθημι 16 με δεῖ | ακουσουσι 17 ο πατ. με 18 ἦρεν: αἵρει 19 σχισμα ουν 20 ελεγον δε 21 ομ δε | ανοιγειν 22 εγκαινια | εν τοισ ιεροσ. | και χειμων 23 του σολομωνουσ 24 εκυκλ. ουν αυτον | εἶπε ημιν 25 απεκριθη αυτοισ

ἐγὼ ποιῶ ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.²⁶ ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν.²⁷ τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, καὶ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι,²⁸ καὶ ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόληται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐ μὴ ἀρπάσῃ τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου.²⁹ ὁ πατὴρ ὁ δέδωκέν μοι, πάντων μεζῶν ἐστίν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρός τοῦ πατρός.³⁰ ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐσμέν.³¹ ἐβαστασαν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.³² ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα καλὰ εἰδείξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμέ λιθάζετε; ³³ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὅτι εἶπα· θεοὶ ἐστέ; ³⁵ εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, ³⁶ ὃν ο πατὴρ ἠγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς θεοῦ εἰμί; ³⁷ εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι· ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἐμοὶ μὴ πιστεύετε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ καὶ ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ.³⁹ ἐζήτησαν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

⁴⁰ Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ὅπου ἦν Ἰωάννης

28 ^c απολωνται 29 ^c ο πατηρ μου | ο et μειζων: intacta manserunt. (Eadem L) 32 πατρος: ^c add μου 34 νομω: ^a add υμων | ειπα: ^c (c^{but}vid) εγω ειπα 39 αυτον: ^c add παλιν 40 οπου: ^c εισ τον τοπον οπου

25 εν τω ονομ. 26 αλλ 27 καγω γεινωσχω 28 απολωνται | ουχ αρπασει 29 ο πατηρ μου | ο: ^{**}ος | μειζον (nec mutatum) 32 εδειξ. υμ. κατα 33 και οτι συ 34 ομ ὁ | νομω υμων οτι εγω 36 υιοσ του θεου 38 εμ. μη πιστευητε | ινα γνωτ. κ. γεινωσκητε οτι 39 εξητουν παλιν αυτον 40 εισ τον τοπον οπου | ιωανησ

25 εν τω ονομ. 26 αλλ | οτι ουκ: ου γαρ | εμων: add καθωσ ειπον υμιν 27 ακουει καγω 28 ζω. αιων. διδ. αυτ. | απολωνται | ουχ αρπασει 29 ο πατηρ μου οσ δεδ. | μειζ. παντ. | του πατρ. μου 31 εβαστασ. ουν 32 κατα εργα | πατρος: add μου | λιθαζ. με 33 οι ιουδ. λεγοντες | και οτι συ 34 νομω υμων· εγω ειπα 36 του θεου 38 εμ. μη πιστευητε | πιστευσατε ινα | και πιστευσητε | εν τ. πατρι: εν αυτω 39 εξητ. ουν παλιν 40 εισ τον τοπον οπου

τὸ πρότερον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. ⁴² καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.

XI.

¹ Ἦν δὲ τισ ἀσθενῶν, λάζαρος ἀπὸ βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης τῆς μαρίας καὶ μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² ἦν δὲ μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς λάζαρος ἠσθένει. ³ ἀπέστειλαν οὖν πρὸς αὐτὸν αἱ ἀδελφαὶ λέγουσαι· κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ⁴ ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ ἠγάπα δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν λάζαρον. ⁶ ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπω δύο ἡμέρας· ⁷ ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν ἰουδαίαν. ⁸ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· ραββί, νῦν ἐζήτησον σε λιθάσαι οἱ ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὥραι εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ¹⁰ ἐάν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² εἶπαν οὖν αὐτῷ οἱ μαθηταί· κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ¹³ εἰρήκει δὲ ὁ ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου

7 ἰουδαίαν: ^c add πάλιν 13 θανάτου: ^c add αὐτου

40 το πρώτων | ἐμενεν 41 ελεγ. στι ἰωαννης | ἰωαννης XI, 1 om τῆς sec 2 μαριαμ 3 αἱ ἀδελφ. (add αὐτου ^{bart?}) πρ. αὐτ. 4 om ἀλλ sec loco 7 ἰουδαίαν: add πάλιν 12 εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ μαθ. 13 θανάτου: add αὐτου

40 το πρώτων 41 στι ἰωανν. 42 ἐπιστ. πολλ. ἐκεῖ εἰς αὐτ. XI, 1 om τῆς sec 3 αἱ ἀδελφ. πρ. αὐτ. 4 om ἀλλ sec 7 ἰουδαίαν πάλιν 8 ραββί 9 ο ἰησοῦς | εἰσιν ὥραι 12 εἶπον οὖν οἱ μαθ. αὐτου 13 θανάτου αὐτου

λέγει. ¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς παρησία· λάζαρος ἀπέθανεν. ¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ εἶπεν οὖν θωμᾶς ὁ λεγόμενος δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρες ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ ἦν δὲ βηθανία ἐγγὺς τῶν ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐηλύθεισαν πρὸς τὴν μάρθαν καὶ μαρίαν, ἵνα παραμυθῆσονται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ²⁰ ἡ οὖν μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. ²¹ εἶπεν οὖν ἡ μάρθα πρὸς ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. ²² καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἐὰν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. ²³ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ λέγει αὐτῷ μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ καὶ τοῦτο εἰπούσα ἀπήλθεν, καὶ ἐφώνησεν μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰπούσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν, ἠγέρθη ταχύ, καὶ ἦρχετο πρὸς αὐτόν· ³⁰ οὐπω δὲ ἐηλύθει ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ μάρθα. ³¹ οἱ οὖν ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν μαρίαν ὅτι τα-

14 ο ἰησοῦς: ο prima vid manu suppletum | c παρησία 17 ο ἰησοῦς: cb add εἰς βηθανίαν 18 c η βηθανία 22 c ἀλλὰ καὶ νῦν 25 c om δε

14 παρησία 15 ἀλλ 16 συμμαθηταῖς 17 τέσσαρας ηδ. ημ. 19 μαρίαμ 21 om κυριε 22 ὅσα ἀν αἰτήση 24 η μαρθα 25 om δε 28 μαρίαμ | εἶπασα 31 μαρίαμ

14 παρησία 15 ἀλλ 16 συμμαθηταῖς 17 τέσσαρας 18 η βηθανία 19 καὶ πολλοὶ | πρὸς τὰς περὶ μαρθ. | ἀδελφου αὐτῶν 20 ο ἰησοῦς 21 πρὸς τὸν ἰησ. | ο ἀδελφ. μ. οὐκ ἀν ἐτεθνηκει 22 ἀλλὰ καὶ νῦν | ὅσα ἀν αἰτήση 25 om δε 28 ταῦτα 29 om δε | ἐγείρεται τ. κ. ἐρχεται 30 om ἐτι

χέωσ ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, δόξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλύσῃ ἐκεῖ. ³² ἢ οὖν μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. ³³ ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ ἰουδαίους κλαίοντας, ἐβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν· ποῦ θεείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ³⁵ καὶ ἐδάκρυσεν ἰησοῦς. ³⁶ ἔλεγον οὖν οἱ ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. ³⁷ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· οὐκ ἡδύνατο οὗτος ὁ ἀνοῖξασ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; ³⁸ ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμούμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο αὐτῷ. ³⁹ λέγει ὁ ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος μάρθα· κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ⁴⁰ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· οὐκ εἶπὸν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὅψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; ⁴¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον· ὁ δὲ ἰησοῦς ἤρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἠκουσάσ μου. ⁴² ἐγὼ δὲ ἠῶδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περὶ-εστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγαζεν· λάζαρ, δεῦρο ἕξω. ⁴⁴ καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας χειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ὑπάγειν. ⁴⁵ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν μαρίαν καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ⁴⁶ τινὲς δὲ ἐξ

32 ^c ο ἰησοῦς 33 ^ω ^c: *om | ^avel^b ενεβριμήσατο 35 ^c ο ἰησοῦς 36 ^c ελεγον 37 ^c εἶπον 38 ^c ἐπ αὐτῷ 43 ^c ἐκραύγασεν | ^c λαζαρε

32 μαριαμ 33 ενεβριμήσατο 35 om και | ο ἰησοῦς 36 ελεγον 37 εἶπον | *εδυνατο 38 ενεβριμωμενος | ἐπ αὐτῷ 43 ἐκραύγασεν λαζαρε 44 om και prim | λεγει ἰησοῦς αυτοις | ἀφετε: add αὐτον 45 πολλοι ουν | μαριαμ | ο ἐποιησεν | om ἰησοῦς

31 δοξαντες: λεγοντες 32 ο ἰησοῦς | εἰς τοὺς ποδ. αὐτοῦ | ἀπεθ. μου ο ἀδε. 33 ενεβριμήσατο 35 om και | ο ἰησοῦς 36 ελεγον 37 εἶπον 38 ἐμβριμωμενος | ἐπ αὐτῷ 39 τοῦ τεθνηκotos 40 οἶπει 41 λιθον: add ου τιν ο τεθνηκωσ κειμενος 43 ἐκραύγασεν· λαζαρε 45 πολλοι ουν | ο ἰησοῦς

αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς.

⁴⁷ Συνήγαγον οὖν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιούμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ⁴⁸ ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τον τόπον καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ εἰς δέ τις ἐξ αὐτῶν, καϊάφασ, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ⁵⁰ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

⁵⁴ Ο οὖν ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγύς τῆς ἐρήμου, εἰς ἐφρέμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν. ⁵⁵ ἦν δὲ ἐγγύς τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ⁵⁶ ἐζήτησαν οὖν τὸν ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; ⁵⁷ δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐντολᾶς, ἵνα ἐάν τις γινῶ ποῦ ἐστὶν μνηύση, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

XII.

¹ Ο οὖν ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς βηθανίαν, ὅπου ἦν λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἰησοῦς ἐκ νεκρῶν. ² ἐποίησαν

48 ^c πιστευσουσιν 52 ἐθνους: ^{ca} add δε, ^{cb} rursus del XII, 1 ἰησοῦς: ^c ο ἰησ.

46 ειπον | om ὁ 47 ελεγον 48 πιστευσουσιν 50 συμφερει υμιν 51 ημελλεν 52 αλλα 54 *παρησια | εφραιμ 56 ελεγον XII, 1 εκ νεκρ. ιησ.

46 ειπον 47 ελεγον | σημ. ποιει 48 πιστευσουσιν 50 διαλογιζεσθε | συμφερ. ημιν 51 προεφητευσεν | ο ιησους 53 συνεβουλευσαντο 54 ιησους ουν | εφραιμ | κακει διετριβε | μαθητ. αυτου 56 ελεγον 57 δεδωκ. δε και | εντολην XII, 1 λαζαρος: add ο τεθηκωσ | om ιησους

οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ μάρθα διηκόνει, ὃ δὲ λάζαρος εἰς τῆν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. ³ ἡ οὖν μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ λέγει δὲ ἰούδας ὁ ἰσκαριώτης, εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὃ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· ⁵ διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων θηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἐμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· ⁸ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

⁹ Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, καὶ ἤλθον οὐ διὰ τὸν ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπήγον τῶν ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν ἰησοῦν.

¹² Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βᾶτα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον λέγοντες· ὦσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ. ¹⁴ εὐρῶν δὲ ὁ ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· ¹⁵ μὴ φοβοῦ, θύγατερ σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πᾶλλον ὄνου. ¹⁶ ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἐπ' αὐτῷ ἦν

12 ^c ο ελθων 13 και ο: ^{ca} del και, ^{cb} rest

3 μαριαμ | om του pr | επλησθη 4 om εκ 6 εμελλεν 7 τηρησει ^{bart} 9 * * om ὃ 10 εβ. δε και 12 ο οχλ. πο. ο ελθ. | ο ιησους 13 om λεγοντες 15 *θυγατερ, * * η θυγ. 16 ην επ αυτω

2 om εκ | συνανακειμενων αυτω 4 λεγει ουν εις εκ τ. μα. αυτ. ιουδας σιμωνος ισκαρ. 6 εχων: ειχε και 7 om ινα | τετηρηκεν 9 om ὃ 12 ο ελθων | ο ιησους 13 εκραζον | om λεγοντες | om και tert 16 ταυτα δε | οι μαθ. αυτου | ο ιησους | ην επ αυτω

γεγραμμένα και ταῦτα ἐποίησαν αὐτῶ. ¹⁷ ἔμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὃς ὦν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου και ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ διὰ τοῦτο και ὑπήντησεν αὐτῶ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἤκουσαν αὐτὸν τοῦτο πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. ¹⁹ οἱ οὖν φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτοῦς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

²⁰ Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. ²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον φιλίππῳ τῷ ἀπὸ βηθσαιδᾶ τῆς γαλιλαίας, και ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² ἔρχεται φιλιππος και λέγει τῷ ἀνδρέᾳ, και πάλιν ἔρχεται ἀνδρέας και φιλιππος και λέγουσιν τῷ ἰησοῦ. ²³ ὃ δὲ ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ²⁵ ὃ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, και ὃ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ²⁶ ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, και ὅπου εἰμι ἐγώ, ἐκεῖ και ὁ διάκονος ὃ ἐμὸς ἔσται· ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὃ πατήρ. ²⁷ νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, και τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. ²⁸ πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· και ἐδόξασα και πάλιν δοξάσω. ²⁹ ὃ οὖν ὄχλος ὃ ἐστῶς ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ³⁰ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· οὐ δι' ἐμέ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὃ ἄρχων τοῦ κόσμου τού-

22 ανδρεα c: *ανδραια 25 φυλαξ. αυτην a: *om 31 νυν ο αρχ. τ. κ. τουτ. suppl a: *και (pro νυν?)

18 δια του. (**add και) υπηγτ. αυτ. και (intactum?) ο οχλ. | om πολυς | τουτο αυτον 22 ο φιλιππ. | om και παλιν 28 σου: μου 29 om ον | και ακουσας 30 απεκριθ. και ειπεν

17 οτε: 5° οτι 18 ο οχλος | om πολυς | ηκουσε τουτο αυτον 19 ειπον 20 τινες ελλην. 22 om ερχεται sec | om και ante λεγουσιν 23 απεκρινατο 25 απολεσει 26 εμοι διακ. τισ | και εαν τισ 29 και ακουσας 30 απεκριθ. ο ιησους και ειπεν | αυτη η φωνη

του ἐκβληθήσεται ἔξω, ³² κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντα ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν. ³³ τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποιῶ θανά-
 τῳ ἔμελλεν ἀποθνήσκειν. ³⁴ ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς
 ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
 πῶς σὺ λέγεις ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς
 ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς·
 ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστίν· περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς
 ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ
 σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ³⁶ ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε
 εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.
³⁷ τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ
 ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ³⁸ ἵνα ὁ λόγος ἦσαίτου τοῦ προφήτου πλη-
 ρωθῇ, ὃν εἶπεν· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ
 βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ³⁹ διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο
 πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν ἡσαΐας· ⁴⁰ τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς
 ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπῆρσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν
 τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ στραφῶσιν καὶ ἰά-
 σομαι αὐτούς. ⁴¹ ταῦτα εἶπεν ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐ-
 τοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρ-
 χόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς φαρισαίους
 οὐχ ὠμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ⁴³ ἠγάπησαν
 γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ὑπὲρ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.
⁴⁴ ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ οὐ πιστεύει
 εἰς ἐμέ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, ⁴⁵ καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ θεωρεῖ
 τὸν πέμψαντά με. ⁴⁶ ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς
 ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. ⁴⁷ καὶ ἐὰν τίς μου
 ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ

32 ° παντας 35 ° μη η σκοτια 36 ° ο ιησοου

32 αν | παντας 33 ημελλεν 34 λεγεις συ 35 εωσ: ωσ 40 *επωρωσεν,
 **πεπωρωκεν (επωρ. ^{mai} 2) | νοησωσι τη καρδ. 43 υπερ: ηπερ 46 ομ πασ .

32 παντας 33 ημελλεν 34 ομ ουν 35 εν υμιν: μεθ υμων 36 ωσ: εωσ |
 ο ιησοου 40 πεπωρωκεν | νοησωσι τη καρδια | επιστραφωσι | ιασωμαι 41 οτι:
 οτε 43 υπερ: ηπερ 44 αλλ 47 φυλαξη: πιστευση

γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.
⁴⁸ ὁ ἀθετῶν ἐμέ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρί-
 νοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκείνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ
 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁹ ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμ-
 ψασ με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἶπω καὶ τί λα-
 λήσω. ⁵⁰ καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν· ἃ οὖν
 ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

XIII.

¹ Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν
 αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πα-
 τέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος
 ἠγάπησεν αὐτούς. ² καὶ δεῖπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἦδη
 βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν ἰούδας σίμωνος
 ἰσκαριώτης, ³ εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς
 χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει,
⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεῖπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβῶν
 λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. ⁵ εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα,
 καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ
 λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ⁶ ἔρχεται οὖν πρὸς σίμωνα πέτρον,
 καὶ λέγει αὐτῷ· σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη ἰησοῦς
 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ
 ταῦτα. ⁸ λέγει αὐτῷ πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς
 τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐὰν μὴ νίψῃ σε, οὐκ ἔχεις
 μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος· μὴ τοὺς πόδας
 μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει
 αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν νίψασθαι, ἀλλὰ
 ἐστὶν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

1 ιδιους c: *ιουδαιους 2 c γενομενου (ex γενομ.) | c παραδω 6 αυτω: c add
 εκινος κυριε 7 α εγω: c ο εγω 9 πετροσ: c add κυριε

6 om και | κυριε συ μου 7 ο εγω 8 μου τους ποδ. | om ο ιησους 9 πετροσ
 σιμων | μη: praem κυριε 10 om ο pr | χρειαν: add ει μη τους ποδας | αλλ εστιν

49 εδωκε 50 λαλω εγω XIII, 1 εληλυθεν 2 γενομενου | καρδ. ιουδα σιμωνος
 ισκαριωτου ινα αυτον παραδω 3 ειδωσ ο ιησους | δεδωκεν 6 κ. λεγει αυτω εκεινοσ*
 κυριε 7 ο εγω 9 πετροσ: add κυριε 10 ου χρειαν εχει η τους ποδας νιψ. αλλ

¹¹ ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν· οὐχὶ πάν-
τες καθαροὶ ἐστε. ¹² ὅτε οὖν ἐνίψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, ἔλαβεν
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν πάλιν· εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε
τί πεποίηκα ὑμῖν; ¹³ ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ
κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. ¹⁴ εἰ οὖν ἐγὼ ἐνίψα ὑμῶν
τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε
νίπτειν ἀλλήλων τοὺς πόδας. ¹⁵ ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν,
ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιήτε. ¹⁶ ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μεζῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ
ἀπόστολος μεζῶν τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ¹⁷ εἰ ταῦτα οἴδατε,
μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιήτε αὐτά. ¹⁸ οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω·
ἐγὼ γὰρ οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ· ὁ
τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπήρκεν ἐπ' ἐμέ τὴν πτέρναν αὐ-
τοῦ. ¹⁹ ἀπάρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν
γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἅν
τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν
πέμψαντά με.

²¹ Ταῦτα εἰπὼν ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύ-
ρησεν καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παρα-
δώσει με. ²² ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι
περὶ τίνας λέγει. ²³ ἦν δὲ ἀνακειμένος εἰς ἓκ τῶν μαθητῶν αὐ-
τοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς· ²⁴ νεύει οὖν
τούτῳ σίμων πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ ἔλεγεν, καὶ
λέγει αὐτῷ· εἰπέ τίς ἐστὶν περὶ οὗ λέγει. ²⁵ ἐπιπεσὼν οὖν ἐκει-
νος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστίν;

12 αὐτοῦ ^c: *αὐτων | ανεπεσεν: ^c αναπεσων 22 εβλεπον ουν (^c del ουν): *add
οι ιουδαιοι, ^a del 25 ^c αναπεσων

11 ειπεν: add οτι 12 και ελαβεν 14 αλληλων νιπτειν 15 εδωκα 18 om
γαρ | μετ εμου: μου | επηρην | om επ 19 πιστευητε 21 υμιν λεγω 22 om ουν
23 om δε | om ο 24 om πυθεσθαι usque ελεγεν 25 αναπεσων | om ουν | κει-
νος ουτως επι

12 και ελαβε | και ανεπεσεν: αναπεσων 14 αλληλων νιπτειν 15 εδωκα 18 om
γαρ | τινας: ουσ | επηρην 19 ινα οταν γεν. πιστευς. 20 αν: εαν 21 ο ιησους
23 om εκ 24 om περι ου ελεγεν usque ειπε τις εστιν 25 επιπεσ. δε

²⁶ ἀποκρίνεται ο ἰησοῦς καὶ λέγει· ἐκεῖνός ἐστιν ὃ ἐγὼ βάρψασ τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. βάρψασ οὖν τὸ ψωμίον διδῶσιν ἰούδα σίμωνος ἰσκαριώτου. ²⁷ καὶ μετὰ τὸ ψωμίον εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς ποιήσον τάχιον. ²⁸ τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· ²⁹ τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ἰησοῦς· αγοράσον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. ³⁰ λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ. ³¹ ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. ³² καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθύς δοξάσει αὐτόν. ³³ τεκνία, ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί· ζητήσετε με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς ἰουδαίοις· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ³⁴ ἐντολὴν καινὴν διδῶμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ³⁵ ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων. ³⁶ λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκριθὴ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθεῖσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. ³⁷ λέγει αὐτῷ πέτρος· διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθεῖσαι ἄρτι; ὑπὲρ σοῦ τὴν ψυχὴν μου θήσω. ³⁸ ἀποκρίνεται ἰησοῦς· τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

26 ^c αποκριν. ουν | διδωσιν: ^{ca} praem λαμβανι και, ^{cb} gursus del 32 και ο: ^c praem ει ο θεος εδοξασθη εν αυτω | αυτω: ^{ca} εαυτω, ^{cb} gursus αυτω 33 ^c οτι οπου 37 πετρος: ^c add κυριε

26 αποκρινεται ουν ιησοου· εκεινος | βαψω το ψω. και δωσω αυτω | ουν (om το) ψω. λαμβανει και διδωσιν 27 εισηλθεν: praem τότε | om ὁ 28 om δε 33 om χρονον | οτι οπου 34 υμας: add ινα 35 εν αλληλοις 36 om αυτω ο | om εγω 37 ο πετρος· κυριε διατι | ακολουθειν | την ψυ. μ. υπερ σου 38 αρνηση

26 om και λεγει | και εμβαψασ το | ισκαριωτη 27 ψωμιον: add τότε 29 ο ιουδα | ο ιησοου 30 ευθewis εξηλθεν 31 ε om ουν (οτε εξ. cum νυξ conjg) | ο ιησοου 32 και ο θεος: praem ει ο θεος εδοξασθη εν αυτω | αυτ. εν εαυτω 33 om χρονον | οτι: οπου υπαγ. εγω 34 υμας: add ινα 35 εν αλληλοις 36 om εγω | υστερ. δε ακολουθ. μοι 37 ο πετρος· κυριε | την ψυ. μ. υπερ σου 38 απεκριθη αυτω ο ιησοου | φωνησει:

XIV.

¹ Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμέ πιστεύετε. ² ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ὑμῖν. ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· ³ καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμί ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ᾔητε. ⁴ καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. ⁵ λέγει αὐτῷ θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς τὴν ὁδὸν εἰδέναι δυνάμεθα; ⁶ λέγει αὐτῷ ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ εἰ ἐγνώκατε ἐμέ, καὶ τὸν πατέρα μου γνώσεσθε· καὶ ἀπάρτι γνώσεσθε αὐτὸν καὶ ἐώρακατε αὐτόν. ⁸ λέγει αὐτῷ ὁ φιλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· τοσοῦτω χρόνῳ μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, φιλιππε; ὁ ἐώρακῶς ἐμέ ἐώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις ὅτι δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹¹ πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μὴ, τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ¹² ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, ¹³ καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ.

9 τοσοῦτω χρονῳ: ^ca τοσοῦτον χρονον, ^{cb} priora rest | φιλιππε: nec ante nec post interpunctum; ^c vero post φιλ. interpunxit | οτι: ^c om 11 τα εργα: ^c praem δια

2 ειπον αν υμιν 5 om και | πωσ οιδαμεν τ. οδον 6 ο ιησουσ 7 εγνωκιτε με κ. τ. πα. μ. αν ηδείτε· απαρτι γεινωσκατε | om αυτον sec 8 om ο 9 τοσοῦτον χρονον | om οτι 10 *πιστευεις ^{mal} | α εγω λεγω (sed λεγω suppl) | ο εν: om ο 11 δια τα εργα αυτου πιστ. μοι 13 αιτηται

2 ειπον αν υμιν | om οτι 3 υμιν τοπον | παραληψομαι 4 υπ. οιδατε και την οδ. οιδατε 5 δυναμ. την οδ. ειδ. 6 ο ιησουσ 7 εγνωκιτε με κ. τ. πατ. μ. εγνωκιτε αν· κ. απ. γινωσκατε 8 om ο 9 τοσοῦτον χρονον | και πωσ συ | om οτι 10 αυτος ποιει τα εργ. | om αυτου 11 εν εμοι: ^s add εστιν | δια τα εργ. αυτ. πιστ. μοι 12 πατερα μου

¹⁴ ἔάν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. ¹⁵ ἔάν ἀγαπᾶτε, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσητε. ¹⁶ καὶ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν ᾗ εἰς τὸν αἰῶνα, ¹⁷ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. ¹⁸ οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε. ²⁰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν. ²¹ ὃ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκείνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

²² Λέγει αὐτῷ ἰουδαῖος, οὐχ ὁ ἰσκαριώτης· κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ²³ ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἔάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσῃ, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ²⁴ ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς. ²⁵ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ²⁶ ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃν πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκείνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. ²⁷ εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ὑμῖν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ²⁸ ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν·

15 αγαπατε: ^{cb} add με 16 ερωτησω ^c: *τηρησω 17 ὁ: ^{ca} ον, sed v rursus rasmus; item αυτο pr: ^{ca} αυτον, sed restitutum αυτο 23 αυτω: ^{ca} αυτοισ, sed restitutum αυτω 26 το πν. τ. αγ. ον πεμψ. ο πατ. ^c: *confuse πεμψει το πν. το αγ. ο πατ.

14 εγω: τουτο 15 αγαπατ. με | τηρησετε 16 εις τ. αι. η 17 εσται: εστιν 19 ζησετε 20 υμεις γνωσεσθ. 22 ομ και pr 23 τηρησει 26 ον: ο | υμιν 27 εγω ειρ. αφι. 27 ομ υμιν tert

14 ομ με 15 αγαπατ. με | τηρησατε 16 και εγω | μενη μεθ υμ. εις τ. αι. 17 γινωσκει: add αυτο | υμεις δε 21 και εγω 22 ομ και pr 23 ο ιησους | τηρησει | ποιησομεν 26 ον: ο 27 ομ υμιν tert

ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπάτέ με, ἐχάρητε ἄν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ μου μεῖζων μου ἐστίν. ²⁹ καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵν' ὅταν γένηται πιστεύσητε. ³⁰ οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ³¹ ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

XV.

¹ Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν. ² πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸν ἵνα καρπὸν πλείω φέρῃ. ³ ἤδη υμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. ⁴ μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν· καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μένη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ⁵ ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν αὐτῷ, οὕτως φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ ἐὰν μὴ τις μένη ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὸ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. ⁷ ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὅσα ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ⁸ ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε, καὶ γενήσεσθέ μοι μαθηταί. ⁹ καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ, καθὼς καὶ ἐγὼ τοῦ πατρός μου τὰς ἐντολάς ἐτήρησα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀ-

28 μου pr: ca vid om, cb vid rest XV, 2 αυτον: intactum mansit 6 μενη: c μενη 10 ab εν τ. αγ. τη εμη ad seq εν τ. αγ. τ. εμη transiluit, c suppl | εντολας sec: *add μου quod *et c del

28 om μου pr 29 ινα 31 ενετειλατο: εντολην εδωκεν XV, 2 αυτον: αυτο | πλειονα 5 ουδεν: ουδε εν 6 συναγ. αυτα 7 οσα εαν: ο αν | αιτησασθε 8 γενησθε εμοι 9 καγ. υμας ηγαπησα 10 τηρησητε | τη εμη: μου | καθωσ εγω | om μου | τηρηηκα

28 αν οτι ειπον: πορευομαι 29 ινα 30 του κοσμ. τουτου XV, 2 καθαιρ. αυτο | πλειονα καρπον 4 μη μεινη | μη μεινητε 6 μενη | συναγ. αυτα | εισ πυρ 7 ο εαν 8 εμοι 10 τηρησητε | τη εμη: μου | εγω τας εντ. του πατρ. μου τηρηηκα

γάπη. ¹¹ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνη καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῆ. ¹² αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. ¹³ μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ ὑμεῖς γὰρ φίλοι μου ἐστέ, εἰάν ποιήτε ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ οὐχ υμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη· ὅτι εἰάν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν. ¹⁷ ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ¹⁸ εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ἐμίσηκεν. ¹⁹ εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο ὁ κόσμος μισεῖ ὑμᾶς. ²⁰ μνημονεύετε τὸν λόγον ὃν ἐλάλησα ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δούλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσωσιν. ²¹ ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. ²² εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχουσαν· νῦν πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ²³ ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχουσαν· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ²⁵ ἀλλ' ἵνα πληρωθῆ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐ-

13 ^c ἵνα τις 14 γαρ: ^c om 16 μενη: ^c add ἵνα 18 ^c πρωτ. υμων μεμισηκεν 21 ποι. εἰς υμασ: scripsit ^a in litura, ita ut εἰς υμασ in margine addenda essent 22 ^c νυν δε 25 νομω ^c: *κοσμω

11 μενη: η 13 ουδε εἰς | ἵνα τις την 14 om γαρ | ο εγω 16 ἵνα ο τι αν αι- τητε | δω 18 πρωτον υμων μεμισηκεν 19 μεισει υμασ ο κοσμ. 20 του λογου ου εγω ειπον υμ. | τηρησουσιν 22 νυν δε

13 ἵνα τις 14 om γαρ | οσα εγω 15 υμασ λεγω 16 ἵνα ο τι αν | δω 18 πρωτ. υμων μεμισηκεν 19 μεισει υμ. ο κοσμ. 20 του λογου ου εγω ειπον υμ. | τηρη- σουσιν 21 εἰς υμασ: υμιν 22 ειχον | νυν δε 24 αλλος πεποιτηκεν | ειχον 25 γε- γραμμ. εν τ. ν. αυτ.

μίσησάν με δωρεάν. ²⁶ ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. ²⁷ καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστέ.

XVI.

¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ² ἀποσυνο-
αγώγους γὰρ ποιήσωσιν ὑμᾶς· ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ
ἀποκτεῖναισ ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ θεῷ. ³ καὶ ταῦτα
ποιήσωσιν ὑμῖν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ⁴ ἀλλὰ
ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἂν ἔλθῃ ἡ ὥρα μνημονεύητε αὐτῶν,
ὅτι ἐγὼ εἶπον· ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑ-
μῶν ἦμην. ⁵ νῦν δὲ ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ
οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; ⁶ ἀλλ' ὅτι ταῦτα λε-
λάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ ἀλλ'
ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω·
ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς·
ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. ⁸ καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος
ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ
περὶ κρίσεως. ⁹ περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ·
¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι
θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου
κέκριται. ¹² ἔτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βα-
σταῶσαι. ¹³ ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας,
ὁδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἐαυτοῦ,
ἀλλ' ὅσα ἀκούει λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

1 μη: suppl^c 4 αν: ^cεαν | αυτων: puncta addita (a^{ca}) sed rursus rasa (a^{cb}) |
ειπον pr: ^cadd υμιν 5 υπαγεισ ^c: *-γει 7 υμασ pr ^c: *ημασ 9 ου: suppl^c 12 βα-
σταζειν: ^cadd αρτι 13 αληθεια: ^cadd παση | οσα: ^csuper α' aliquid notaturus
erat, sed antequam absolveret rursus delevit

2 om γαρ | ποιησουσιν | αλλ | om υμασ sec 3 ποιησουσιν | om υμιν 4 ινα
οταν | αυτων μνημ. αυτ. | ειπον pr: add υμιν 5 om εγω 7 ου μη ελθη pr. υμ.
12 βασταζ. αρτι 13 εισ την αληθειαν πασαν | οσα ακουσει

26 οταν δε XVI, 2 om γαρ | ποιησουσιν | αλλ 3 ποιησουσιν 4 ινα οταν | εγω
ειπον: add υμιν 5 om εγω 10 πατερα μου 12 λεγειν υμιν | βασταζ. αρτι 13 εισ
πασαν την αληθειαν | οσα αν ακουση

¹⁴ ἐκεῖνος ἐμέ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται, καὶ ἀναγγέλλει ὑμῖν. ¹⁵ πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁶ μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. ¹⁷ εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, καὶ ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ¹⁸ ἔλεγον οὖν· τί ἐστιν τοῦτο τὸ μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. ¹⁹ ἔγνω ὁ ἰησοῦς ὅτι ἡμελλον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ²¹ ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. ²² καὶ ὑμεῖς νῦν μὲν οὖν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. ²³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃ ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου. ²⁴ ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτήσασθε, καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

²⁵ Ταῦτα ἐν παροιμαῖσι λελάληκα ὑμῖν· ἐρχεται ὥρα ὅπου οὐκέτι ἐν παροιμαῖσι λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ

15 παντα usque αναγγ. υμιν: suppl^c 17 μικρον usque και παλιν: suppl^c | οτι^c: *ω (ex οτι εγω οριστ?) 18 τουτο το: ^c τουτο ο λεγι 20 θρηνησετε: cod -σητε, sed ipse * e super η notavit | ^c υμεισ^σ δε λυπ. 21 ^a del ὃ 22 ^c ουν νυν μεν | ^c εξετε 24 αιτησασθε (-ai cod): ^c αιτιται 25 οπου: ^c οτε

14 αναγγελει 15 om υμιν pr 17 ειπαν 18 τουτο ο λεγει μικρ. | om τι λαλει 19 om ὃ | ημελλον: ηθελον 21 om ὃ 22 ουν νυν μεν | αρει 23 ερωτησετε | υμιν αν τι αιτ. 24 αιτησασθε: αιτειτε 25 οπου: οτε | *παρησια

14 ληψεται | αναγγελει 15 om υμιν pr | λαμβανει: ληψεται 16 ουκετι: ου | οψ. με: add οτι εγω υπαγω προσ τον πατερα 17 οτι εγω υπαγω 18 τουτο τι εστιν ο λεγει το μικρ. 19 εγνω ουν | ημελλον: ηθελον 20 υμεισ δε λυπ. 21 om ὃ 22 ουν λυπ. μεν νυν εχ. 23 ερωτησετε | οτι οσα αν | εν τ. ον. μ. δωσ. υμ. 24 αιτειτε και ληψεσθε 25 αλλ ερχεται ωρ. οτε

πατρός ἀπαγγέλω ὑμῖν. ²⁶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ αἰτήσασθε ἐν τῷ ὀνόματί μου, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. ²⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ πατήρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς με πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ θεοῦ ἐξῆλθον. ²⁸ ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. ²⁹ λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ· Ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. ³⁰ νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ³¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; ³² ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, καὶ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καὶ μὴ μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατήρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. ³³ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

XVII.

¹ Ταῦτα λελάληκεν ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱὸς δοξάσῃ σε· ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσω αὐτῷ ζωὴν αἰώνιον. ³ αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας ἰησοῦν χριστόν. ⁴ ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· ⁵ καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣν εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. ⁶ ἐφανερώσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οἷς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ

²⁷ θεοῦ: ^{ca} suprascripsit πατρος, sed rursus (ab ipso?) deletum ²⁹ αυτω: ^c αυτου ³² η ωρα: ^c om XVII, 2 ^c δωση αυτοις ⁴ μοι ^c: *με ⁵ ην: ^c η

²⁵ απαγγελω ²⁶ εν τ. ον. μ. αιτησεσθε ²⁷ υμεις εμε | παρα πατρος εξηλθ. ²⁸ παρα: εκ ²⁹ αυτω: αυτου ³¹ om ο ³² om η ωρα XVII, 1 ελαλησεν ² δωσε αυτοις ⁵ ην: η

²⁵ αναγγελω ²⁶ εν τ. ον. μ. αιτησεσθε ²⁷ υμεις εμε | του θεου ²⁹ λεγ. αυτω οι μαθ. αυτου | om εν ³² νυν εληλυθεν | om η ωρα | και εμε ³³ 5^o θλιψ. εξετε (item 5 in textu sed substitui vult εκ.) XVII, 1 ελαλησεν ο ιησ. | επηρε et και ειπε | ινα και ο υιος σου ² δωση αυτοις ⁴ ετελειωσα ⁵ ην: η ⁶ ουσ δεδωκασ μ.

κόσμου. σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου ἐτήρησαν· ⁷ νῦν ἔγνω ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ εἰσίν· ⁸ ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξήλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁹ ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, ¹⁰ καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ γὰρ πρὸς σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ ἔδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς. ¹² ὅτε ἦμην μετ' αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου καὶ ἐφύλασσον, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπόλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφή πληρωθῆ. ¹³ νῦν δὲ πρὸς σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσίν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁵ οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσίν, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁷ ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθεια ἐστίν. ¹⁸ καθὼς ἐμέ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· ¹⁹ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγιαζῶ ἑμαυτόν, ἵνα

8 και εγνωσαν (exciderunt etiam ad a e q goth): suppl c | επιστευσαν c: *-σας 12 σου: c add ο δεδωκας μοι | c εφυλαξα 13 εαυτοις: ε prima manu suppletam 14 c καθωσ εγω 17 *ab αληθεια pr ad αληθεια sec transiluit; c vero suppl σου ο λογοσ ο σοσ αληθεια

6 καιμοι | τητηρηκαν 7 εγνωκαν | εδωκεσ 8 εδωκεσ 10 και εμοι αυ. εδ.: και τα εμα παντα σα εστιν και τα σα εμα 11 πατηρ | δεδωκασ | *καθ. και ημεισ 12 ημεν | σου: add ω δεδωκασ μοι | εφυλαξα 14 καθωσ εγω 15 sq: in textu om αλλ εν. τηρ. αυτ. item εκ τ. κοσμ. Suppl ^{ms} αλλ εν. τηρησῃσ αυτ. item (quae bent ² his ipsis adnectit) εκ τ. κοσμ. post πονηρου. Ita fere ^{bent} ² et ^{bart} et ^{dress}, silet ^{mal} 17 om τη | η αληθεια 19 εγω αγιαζω

6 καιμοι αυ. δεδωκασ | τητηρηκαισ | επιστηκαισ | εισιν: εστιν 10 και εμ. αυ. εδωκ.: και τα εμα παντα σα εστι και τα σα εμα 11 αυτοι: ουτοι | και εγω | ω εδωκασ: ουσ δεδωκασ 12 μ. αυτων: add εν τω κοσμω | σου: add ουσ δεδωκασ μοι | om και pr | εφυλαξα 13 εν αυτοισ 14 καθωσ εγω 16 εκ τ. κο. ουκ ειμ. 17 εν τ. αληθ. σου 19 εγω αγιαζω

ᾧσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. ²⁰ οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ²¹ ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. ²² καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι ἔδωκάς αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. ²³ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ᾧσιν τετελειωμένοι εἰς ἐν, καὶ γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σὺ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμέ ἠγάπησας. ²⁴ πάτερ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ κείνοι ᾧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ²⁵ πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. ²⁶ καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησας αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς ἢ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς.

XVIII.

¹ Ταῦτα εἰπὼν ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ κέδρου, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² ἦδει δὲ καὶ ἰούδας ὁ παραδιδούσ αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ³ ὁ οὖν ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων. ⁴ ἰησοῦς δὲ εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ⁵ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ἰησοῦς·

²¹ ^c πιστευση ²² ἡμεῖς: ^c add ἐν εσμεν XVIII, 1 ^c των κεδρων 3 ἐκ των sec loco: ^{ca}? del, ^{cb} rest | ἐρχεται: ^c add ἐκ:

²¹ πατηρ | ἐν ἡμῖν ὡσιν ²² δεδωκα | ἡμεῖς: add ἐν ²³ καὶ sec: ἵνα ²⁴ πατηρ | ἣν εδωκασ μοι ²⁵ πατηρ ²⁶ αυτοου: με XVIII, 1 των κεδρων 2 ἐκει post αυτοου 3 om ἐκ sec | ἐρχεται: add ἐκει 4 δε: ουν | ἐξῆλθε καὶ λεγει αυτοις 5 ἰησοου εγω εἰμι: εγ. εἰμ. ἰησ.

¹⁹ ἵνα καὶ αὐτ. ὡσιν ²⁰ πιστευουστων ²¹ πιστευση ²² καὶ ἐγω | δεδωκα αυτοου | ἡμεῖς: add ἐν εσμεν ²³ καὶ ἵνα γινωσκη ²⁴ ο: ους | ἣν εδωκασ μοι ²⁶ αυτοου: με XVIII, 1 ο ἰησοου | των κεδρων 2 ο ἰησοου 3 om ἐκ των sec loco | ἐρχεται ἐκει 4 δε: ουν 5 ο ἰησοου

ἐγὼ εἶμι. ἰστήκει δὲ καὶ ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐ-
τῶν. ⁶ ὡς οὖν εἶπεν· ἐγὼ εἶμι, ἀπῆλθαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπε-
σαν χαμαί. ⁷ πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν· τίνα ζητεῖτε; οἱ
δὲ εἶπον· ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. ⁸ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν
ὅτι ἐγὼ εἶμι· εἰ οὖν ἐμέ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. ⁹ ἵνα
πληρωθῆ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα
ἐξ αὐτῶν οὐδένα. ¹⁰ σίμων οὖν πέτρος ἔχων μάχαιραν εἴλκυσεν
αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀπέκοψεν
αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ μάλχος.
¹¹ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς τῷ πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θή-
κην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

¹² Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν ἰου-
δαίων συνέλαβον τὸν ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν, ¹³ καὶ ἤγαγον
πρὸς ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ καϊάφα, ὃς ἦν ἀρ-
χιερεὺς τοῦ ἑνιαυτοῦ ἐκείνου. ¹⁴ ἦν δὲ καϊάφας ὁ συμβουλεύσας
τοῖς ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ
λαοῦ. ¹⁵ ἠκολούθει δὲ τῷ ἰησοῦ σίμων πέτρος καὶ ἄλλος μαθη-
τῆς. ὁ δὲ μαθητῆς ἐκείνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συν-
εἰσῆλθεν τῷ ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ¹⁶ ὁ δὲ πέτρος
ἰσθήκει ἔξω πρὸς τῇ θύρᾳ. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητῆς ὁ ἄλλος,
ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήνεγκε
τὸν πέτρον. ¹⁷ λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ πέτρῳ· μὴ
καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκείνος·
οὐκ εἶμι. ¹⁸ ἰσθήκεισαν δὲ καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀν-
θρακιᾶν πεποικηότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ
καὶ ὁ πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος. ¹⁹ ὁ οὖν
ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ

6 ειπεν: ^c add αυτοις 13 ^c απηγαγον 15 ^{cb} και ο αλλος

5 εισηκει 6 ειπεν: add αυτοις 7 επηρωτ. αυτ. 10 τον του αρχιερ. δουλ.
15 γνωστος ην 16 εισηκει πρ. τη θυρ. εξω | ος ην etc: ο γνωστος του αρχιε-
ρεως | εισηγαγε 17 τω πετρ. η παιδ. η θυρ. 18 εισηκεισαν δε οι

5 εισηκει 6 ειπεν αυτοις οτι | απηλθον | επεσον 8 ο ιησους 10 τον του
αρχ. δουλ. | ωτιον 11 την μαχ. σου 13 απηγαγον αυτον 14 αποθανειν: απ-
ολεσθαι 15 και ο αλλος 16 εισηκει πρ. τ. θυρ. εξω | εισηγαγε 18 εισηκει-
σαν | ομ και prim | δε μετ αυτων ο πετρ.

περί τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ²⁰ καὶ ἀπεκρίθη ἰησοῦς αὐτῷ· ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· ²¹ τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἶδασιν ἅ εἶπον ἐγώ. ²² ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν βῆμα τῷ ἰησοῦ, εἰπὼν· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; ²³ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· εἰ κακῶς εἶπον, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ²⁴ ἀπέστειλεν δὲ αὐτὸν ὁ ἄννας δεδεμένον πρὸς καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. ²⁵ ἦν δὲ σίμων πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. ²⁶ λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν πέτρος τὸ ὄτιον· οὐκ ἐγὼ σε ἴδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; ²⁷ πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

²⁸ Ἄγουσιν οὖν τὸν ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωτὶ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα. ²⁹ ἐξῆλθεν οὖν πρὸς αὐτοῦς ὁ πιλάτος ἐξω καὶ φησὶν· τίνα κατηγορίαν φέρετε τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ³⁰ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιήσας, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν

20 ^c απεκρ. αυτ. ιησ. 22 ^c εις των παρεστηκωτων υπηρετ. 23 ειπον: ^c ελαλησα 29 φερετε: ^a add κατα 30 ποιησας: ^c ποιων | παρεδωκαμεν: cod -κειμεν 31 κρινατε: ^c add αυτον

20 om και prim | αυτω ιησους | *παρησια 23 απεκριθη αυτω ιησους· ει κακ. ελαλησα 24 δε: ουν 26 συγγενησ | ειδον 27 om ο 29 ο πειλατ. εξ. πρ. αυτ. 30 ποιων 31 om ο | πειλατος | κρινατε: add αυτον | om ουν sec

20 om και prim | αυτω ο ιησ. | ελαλησα | εν τη συναγ. | παντες: ^c παντοτε, ^c παντοθεν 21 επρωτασ; επρωτησων 22 εις των υπηρετ. παρεστ. 23 απεκριθη αυτω ο ιησ. ει κακ. ελαλησα 24 δε: ουν 26 συγγενησ | ειδον 28 πρωια | αλλ ινα φαγ. 29 ο πιλ. πρ. αυτ. | om εξω | φησιν: ειπε | φερετε κατα του 30 ειπον | κακοποιος 31 κρινατε αυτον

ἀποκτεῖναι οὐδένα. ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ ἰησοῦ πληρωθῇ, σημαίνων πρὶν θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ³³ εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ πιλάτος, καὶ ἐφώνησεν τὸν ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἀπὸ σεαυτοῦ τοῦτο εἶπας, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ³⁵ ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος· μὴ ἐγὼ ἰουδαίος εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ ὁ ἀρχιερεὺς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ ἀπεκρίθη ἰησοῦς· ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ ἐμὴ βασιλεία, καὶ οἱ ὑπηρετοὶ οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἄν ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ πιλάτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σὺ; ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς· σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεὺς εἰμι· ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω περὶ τῆς ἀληθείας· πᾶς ὁ ὢν τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ λέγει αὐτῷ ὁ πιλάτος· τίς ἐστὶν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ³⁹ ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἵνα ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων; ⁴⁰ ἐκράυγασαν οὖν πάλιν λέγοντες· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν βαρραβᾶν. ἦν δὲ ὁ βαρραβᾶς ληστής.

XIX.

¹ Τότε οὖν λαβὼν ὁ πιλάτος τὸν ἰησοῦν ἐμαστίγωσεν. ² καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐ-

32 πληρωθῆ: ^c add ον ειπεν 34 ^c συ τουτο λεγεις 35 ^c μητι εγω | ^c οι αρχιερεις 37 μαρτυρησω ^a (ipse " eorip?): ^a-ση | περι τ. αλ.: ^c τη αληθεια | ^c εκ της αληθ. 38 τις: ^c τι

32 πληρωθῆ: add ον ειπεν 33 παλιν εις τ. πραιτ. ο πειλατ. 34 om αυτω ο | α. σ. συ τουτ. λεγεις | ειπον σοι 35 πειλατ. | μητι εγω | οι αρχιερεις 36 η βασιλ. η εμη | ην η βασ. η εμη | om και | αν: suppl est | νυν δε η βασ. η εμη 37 πειλατ. | ο ων εκ της 38 πειλατ. | τις: τι | ευρισκ. εν αυ. αιτ. 39 om εν | om ινα sec XIX, 1 ελαβεν ο πειλατ. τ. ιησ. και

32 πληρωθῆ: add ον ειπε 34 αφ εαυτου συ του. λεγεις 35 μητι εγω | οι αρχιερεις 36 ο ιησους | η βασιλ. η εμη ter | om και | αν post υπηρεται 37 ειμι εγω· εγω εις | τη αληθεια | εκ της αληθ. 38 τις: τι 39 υμιν απολυσω bis | om ινα sec 40 παλιν: add παντες XIX, 1 ελαβεν et και εμαστιγ.

τοῦ τῆ κεφαλῆ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον· χαῖρε βασιλεῦ τῶν ἰουδαίων, καὶ ἐδίδουσαν αὐτῷ βασιμίματα. ⁴ ἐξήλθεν πάλιν ὁ πιλάτος ἐξω καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτόν ἐξω, ἵνα γινώτε ὅτι αἰτίαν οὐχ εὐρίσκω. ⁵ ἐξήλθεν οὖν ὁ ἰησοῦς ἐξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ πορφυροῦν ἱμάτιον, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ⁶ ὅτε οὖν ἴδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραξάν· σταύρωσον σταύρωσον αὐτόν. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ⁷ ἀπεκρίθησαν οἱ ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. ⁸ ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ πιλάτος τὸν λόγον τοῦτον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ λέγει τῷ ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ πιλάτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρώσαι σε; ¹¹ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· οὐκ ἔχεις ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἣν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούσ με σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² ἐκ τούτου ὁ πιλάτος ἐζήτηί ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἔλεγον· ἐάν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ καίσαρι. ¹³ ὁ οὖν πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἐξω τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λε-

4 ^a ὅτι αἰτ. ουδεμιαν ευρισκω εν αυτω 6 ^c εκραυγασαν 9 πραιτωριον: ^a add παλιν 10 λεγει: ^c add ουν 12 ελεγον: ^c εκραζον λεγοντες

3 ο βασιλευσ 4 και εξηλθε παλ. εξω ο πειλ. | οτι ουδεμ. αιτ. ευρ. εν αυτω 5 om ὁ pr | το πορφυρουν | om ὁ sec 6 ειδον | εκραυγασαν λεγοντες | om αυτον | om και ante λεγει | πειλ. 7 απεκριθ. αυτω 8 πειλ. | τουτ. τον λογ. 9 πραιτωριον: add παλιν 10 λεγει ουν | πειλ. 11 om ὁ pr | ουκ ειχες 12 πειλ. | εκραυγασαν λεγοντες | αυ: αν 13 πειλ.

3 om και ηρχ. πρ. αυτον | ο βασιλευσ | εδιδουν 4 εξηλθεν ουν πα. εξω ο πειλ. | εν αυτω ουδεμιαν αιτ. ευρισκ. 5 το πορφυρουν | ιδε 6 ειδον | εκραυγασαν λεγοντες | om αυτον | om και ante λεγει 7 απεκριθ. αυτω | κατα τ. νομ. ημων | 5^ο του θεου | εαυτον ante υιον 8 τουτ. τ. λογ. 9 πραιτωριον: add παλιν 10 λεγει ουν | σταυρ. σε κ. εξ. ε. απολυσ. σε 11 om αυτω | ουκ ειχες | ουδεμ. κατ εμ. | σοι δεδομενον | παραδιδουσ 12 εζητ. ο πειλ. | εκραζον λεγοντες | αυτον 13 τουτον τον λογον | επι του βηματος

ἔομενον λιθόστρωτον, ἐβραϊστί γαββαθά. ¹⁴ ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἑκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ οἱ δὲ ἔλεγον· Ἄρον Ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ καίσαρα. ¹⁶ τότε οὖν παρέδωκεν αὐτοῖς αὐτὸν ἵνα σταυρωθῇ.

Οἱ δὲ λαβόντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον αὐτόν, ¹⁷ καὶ βαστάζων ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξήλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃ λέγεται ἐβραϊστί γολγοθά, ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον ἐβραϊστί, ῥωμαϊστί, ἑλληνιστί. ²¹ ἔλεγον οὖν τῷ πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράφῃ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεὺς εἰμὶ τῶν Ἰουδαίων. ²² ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. ²³ οἱ οὖν στρατιῶται οἱ σταυρώσαντες τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὄλου. ²⁴ εἶπαν οὖν πρὸς αὐτοῦς· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· διμερίσαντό

13 ἐβραϊστί: ^c add δε | γαββαθα ^c: *γολγοθα 14 ἑκτη: ^c τριτη 15 οἱ δ. ελ.: ^c εκραυγασαν ουν εκινει | αρον pr punctis notatum rursus erasis 16 οἱ δε λαβ.: ^c παραλαβοντες ουν 20 sq τουτον ουν usque ο βασιλ. τ. Ιουδαϊων *: *om ab ο βασ. τ. Ιουδ. ad eadem verba transiliens 23 μέρος: ^c add και τον χιτωνα 24 ^c προς εαυτους

13 ἐβραι. δε 15 οἱ δε ελ.: εκραυγασαν ουν εκεινοι | πειλ. 16 αυτον αυτοις | οἱ δε usq αυτον: παρελαβον ουν τον ιησ. 17 αυτω | γολγοθ 19 πειλ. 21 πειλ. | των Ιουδ. ειμι 22 πειλ. 23 οἱ σταυρ.: οτε εσταυρωσαν | τεσσαρα | μέρος: add και τον χιτωνα | αρραφος 24 ειπον ο. πρ. αλληλους

13 ἐβραι. δε 14 ωρα δε ωσει 15 οἱ δε εκραυγασαν 16 αυτον αυτοις | οἱ δε etc: παρελαβον δε τ. ιησ. και απηγαγ. | om αυτον sec 17 εαυτω τ. στ.: τ. στ. αυτου | σσ λεγεται 20 της πολεωσ ο τοπος | εβραι. ελλην. ρωμαι. 23 οἱ σταυρ.: οτε εσταυρωσαν | τεσσαρα | μέρος: add και τον χιτωνα | αρραφος 24 ειπον ο. πρ. αλληλους | πληρωθη η λεγουσα

μου τὰ ἱμάτια ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κληῖρον. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. ²⁵ ἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆσ μητρὸς αὐτοῦ, μαριάμ ἡ τοῦ κλωπᾶ καὶ μαριάμ ἡ μαγδαληνή. ²⁶ ἰησοῦς δὲ ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὄν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνησ τῆσ ὥρασ ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητῆσ εἰς τὰ ἴδια. ²⁸ μετὰ τοῦτο εἰδὼσ ὁ ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα πληρωθῆ ἡ γραφή, λέγει· διψῶ. ²⁹ σκευὸσ δὲ ἔκειτο ὄξουσ μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν ὄξουσ ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξοσ, εἶπεν· τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

³¹ Οἱ οὖν ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν οὖν τὸν πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ³² ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ. ³³ ἐπὶ δὲ τὸν ἰησοῦν ἐλθόντες εὔρον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, καὶ οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ³⁴ ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺσ αἷμα καὶ ὕδωρ. ³⁵ καὶ ὁ ἑωρακῶσ μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθῆσ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κάκεινοσ οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖσ πιστεύητε. ³⁶ ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ

26 ἰησ. δε ιδ. τ. μητέρα ^a: *om | λέγει ^a? et ^c: *και λέγει (praegresso ιδεν pro ιδων?) 29 ^c μεστον του οξουσ 30 οξοσ: ^c add ο ιησοουσ 31 ουν sec: ^c om 33 ευρον: ^c ωσ ιδον, omisso και sq 35 ^a πιστευσητε

24 τα ιματ. μου 25 ειστηκεισαν | μαρια bis 26 ἰησ. ουν ιδων | ιδε 27 ο μαθ. αυτην 28 ιησοουσ ειδωσ | ηδη παντα | ινα τελειωθη 29 om δε | του οξουσ sec loco 30 οξοσ: add ιησοουσ 31 μεγαλη η ημ. | om ουν sec | πειλ. 33 ελθ. ωσ ειδον ηδη αυτ. τεθν. | om και 35 αληθινη | και εκεινοσ | ινα υμεισ

24 τα ιματ. μου 25 ειστηκεισαν | μαρια bis 26 ιησοουσ ουν | τη μητρ. αυτου 27 ιδου 28 ινα τελειωθη 29 σκευοσ ουν | οι δε πλησαντες σπογγον οξουσ και υσσ. περ. 30 το οξ. ο ιησ. 31 επει παρασκ. ην post σαββατω | μεγ. η ημε. | ^c εκεινη | om ουν sec 32 συσταυρωθ. 33 ευρον: ωσ ιδον, omisso και sq 34 ευθουσ εξηλθεν 35 αληθινη | om και post ινα | πιστευσητε

γραφῆ πληρωθῆ· ὅσπουν οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁷ καὶ πάλιν ἐτέρα γραφῆ λέγει· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

³⁸ Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν πιλατον ἰωσήφ ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας, ὃν μαθητῆς τοῦ ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πιλατος. ἦλθον οὖν καὶ ἦραν αὐτόν. ³⁹ ἦλθεν δὲ καὶ νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, ἔχων ἐλιγμασζμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἦν τοῖς ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ⁴¹ ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδεὶς οὐδέπω ἦν τεθειμένος· ⁴² ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν ἰησοῦν.

XX.

¹ Ἦν δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων μαριὰμ ἡ μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἀπὸ τῆς θύρας ἐκ τοῦ μνημείου. ² τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν σίμωνα πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ ἐξῆλθεν οὖν ὁ πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς, ⁴ καὶ ἔτρεχον οἱ δύο ὁμοῦ· προεδραμεν δὲ τάχιον τοῦ πέτρου καὶ ἦλθεν εἰς τὸ μνημεῖον πρῶ-

38 ^c ἦλθεν ο. κ. ἦρην το σωμα αυτου 39 εχ. ελιγμ.: ^c φερων μιγμα 40 ην: ^c εστιν 42 εθηκαν ^c: ὅπου εθηκαν XX, 3 sq και ετρεχον usq ταχιον: ^c και ηρχοντο εἰς το μνημιον ετρεχον δε οι δυο ομου και ο αλλος μαθητης προεδραμεν ταχιον

36 om απ 38 πειλ. bis | om ὁ pr | αρειμαθαιας | om του pr | ηλθεν ουν και ηρην το σωμα αυτου 39 νεικοδημος | προσ αυτον | φερων ελιγμα σμυρνης 40 ην: εστι 41 ουδεπω ουδεις XX, 1 μαρια | om απο τ. θυρ. 2 om τον prim 3 sq μαθητ. και ηρχοντο εἰς το μνημιον. 4 ετρεχον δε οι δ. σμ. και ο αλλος μαθητης προεδραμεν ταχιον | πρωτ. εἰς τ. μν.

36 om απ 38 ο ιωσηφ | ηλθεν ουν κ. ηρε το σωμα του ιησου 39 φερων μιγμα σμυρνης | ωσει 40 ην: εστι 41 ουδεπω ουδεις ετεθη XX, 1 μαρια | om απο τ. θυρ. 2 om τον prim 3 sq μαθητ. και ηρχοντο εἰς το μνημιον. 4 ετρεχον δε οι δ. σμ. και ο αλλος μαθητης προεδραμε ταχιον | πρωτ. εἰς τ. μν.

τοσ, ⁵ και παρακύψασ βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ ἔρχεται οὖν και σίμων πέτροσ ἀκολουθῶν αὐτῷ, και εἰσῆλθεν εἰσ τὸ μνημεῖον, και θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ και τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆσ κεφαλῆσ αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρίσ ἐντετυλιγμένον εἰσ ἓνα τόπον. ⁸ τότε οὖν εἰσῆλθεν και ὁ ἄλλοσ μαθητῆσ ὁ ἐλθὼν πρῶτοσ εἰσ τὸ μνημεῖον, και εἶδεν και ἐπίστευσεν. ⁹ οὐδέπω γὰρ ἤδει τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτόν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸσ αὐτοῦσ οἱ μαθηταί. ¹¹ μαριὰμ δὲ ἰστῆκει ἐν τῷ μνημείῳ κλαίουσα. ὡσ οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰσ τὸ μνημεῖον, ¹² και θεωρεῖ ἀγγέλουσ καθεζομένουσ ἐν λευκοῖσ, ἓνα πρὸσ τῇ κεφαλῇ και ἓνα πρὸσ τοῖσ ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. ¹³ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖσ ὅτι ἤραν τὸν κύριόν μου, και οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ ταῦτα εἰπούσα ἐστράφη εἰσ τὰ ὀπίσω, και θεωρεῖ τὸν ἰησοῦν ἐστῶτα, και οὐκ ἤδει ὅτι ἰησοῦσ ἐστί. ¹⁵ λέγει αὐτῇ ἰησοῦσ· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖσ; ἐκείνη δὲ δοκούσα ὅτι ὁ κηπουρόσ ἐστί, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ εἶ ὁ βαστάσασ αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκασ αὐτόν, καὶ γὼ αὐτόν ἀρῶ. ¹⁶ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦσ· μαριὰμ. στραφεῖσα δὲ ἐκείνη λέγει αὐτῷ ἐβραῖστί· ῥαββουνί, ὃ λέγεται διδάσκαλε. ¹⁷ λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦσ· μή μου ἄπτου· οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸσ τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸσ τοῦσ ἀδελφοῦσ και εἰπέ αὐτοῖσ· ἰδοῦ ἀναβαίνω πρὸσ τὸν πατέρα μου και πατέρα ὑμῶν, και θεόν μου και θεόν ὑμῶν. ¹⁸ ἔρχεται

5 sq *a κειμενα ad κειμενα sq transiluit; c suppl 9 c ηδειςαν 10 c προσ εαυτοσ 11 μνημειω: c add εξω 12 c δυο αγγελουσ 15 δε: c om | c ει συ εβαστασασ αυτον 16 διδασκαλε: ca add και προσεδραμεν αφασθαι αυτου, cb rursus del 17 πορευου δε: ca πορ. ουν, sed cb prius rest | c αδελφουσ μου

5 κειμ. τα οθον. 9 ηδειςαν 11 μαρια δ. ειστηκει προσ τω μν. εξω 12 δυο αγγελ. εν λευκ. καθεζ. 13 και λεγουσιν | και λεγει 15 om δε | συ εβαστασασ 16 om ο | om δε | ραββουνει 17 om ο | απτου μου | αδελφουσ μου | om ιδου

5 κειμενα τα οθον. 6 om και prim 9 ηδειςαν 10 πρ. εαυτοσ 11 μαρια δε ειστηκει προσ το μνημειον κλ. εξω 12 δυο αγγελ. εν λευ. καθεζ. 13 και λεγουσιν 14 και ταυτα ειπούσα | ο ιησοουσ 15 ο ιησοουσ | om δε | ει συ εβαστασασ | αυτον εθηκασ 16 μαρια | om δε | om εβραιστ. 17 πατερα μου· πορευου | αδελφ. μου | om ιδου

μαριάμ ἡ μαγδαληνη ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακα τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

¹⁹ Οὕτως οὖν ὁψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει· εἰρήνη ὑμῖν. ²⁰ καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. ²¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμψω ὑμᾶς. ²² καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ²³ ἂν τινῶν ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφεθήσεται αὐτοῖς· ἐὰν δέ τινῶν κρατῆτε, κερράτηνται.

²⁴ Θωμᾶς δὲ εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν. ὅτε οὖν ἦλθεν ἰησοῦς, ²⁵ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ· ἑώρακαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσίν τὸν τύπον τῶν ἤλων, καὶ βάλω μου τὸν δάκτυλον εἰς τὴν χεῖραν αὐτοῦ, καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. ²⁶ καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτῶ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταί, καὶ θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ θωμᾶ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.

18 ^c ἀπαγγέλλουσα 19 ^c τη μια | μαθηται: ^a add συνηγμενοι | λεγει: ^c add αυτοις 21 ειπεν ουν: ^{ca} και ειπεν, ^{cb} prius rest | πεμψω: ^{ca} αποστειλω, ^{cb} πεμπω 23 αφεθησεται: ^c αφεωνται | εαν δε: ^c αν 24 ^c ομ ουν 25 ^c ελεγον ουν α. οι αλλοι μαθ. | χερσιν: ^c add αυτου | την χειραν αυτου: ^c τον τυπον των ηλων

19 τη μια | και λεγει αυτοις 20 εδειξε και τας 21 αυτοις ο ιησους παλ. | πεμπω 23 αν τιнос | αφεθησ.: ^a αφειονται, ^{*} αφεινται | αν τιнос 24 ^c ομ ουν 25 ελεγον ουν αυ. οι αλλοι μαθ. | ^{*} εωρακαμεν | χερσιν: add αυτου | τον δακτ. μου ειν τον τυπον των ηλων 26 οι μαθ. αυτου

18 maria | ἀπαγγέλλουσα | ἑώρακε 19 τη μια των σαββ. | μαθηται: add συνηγμενοι | κ. λεγει αυτοις 20 εδειξεν αυτοις τ. χ. κ. τ. πλ. αυτου 21 αυτοις ο ιησους παλιν | πεμπω 23 αφεινται αυτοις· αν τινων 24 ^c ομ ουν | ο ιησους 25 ελεγον ουν αυ. οι αλλοι μαθ. | χερσιν αυτου | τον δακτ. μου ειν τον τυπον των ηλων κ. βα. την χει. μου 26 μαθηται αυτου

²⁸ ἀπεκρίθη ὁ θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. ²⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὅτι ἑώρακάς με, καὶ πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες με καὶ πιστεύσαντες.

³⁰ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ³¹ ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύοντες ζωὴν αἰώνιον ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

XXI.

¹ Μετὰ ταῦτα ἐφάνέρωσεν πάλιν ἑαυτὸν ὁ ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς τιβεριάδος· ἐφάνέρωσεν δὲ οὕτως. ² ἦσαν ἑμοῦ σίμων πέτρος καὶ θωμᾶς ὁ λεγόμενος δίδυμος καὶ ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ κανὰ τῆς γαλιλαίας καὶ οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ λέγει αὐτοῖς σίμων πέτρος· ὑπάγω ἀλιεῦν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον οὖν καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. ⁴ πρῶτας δὲ γενομένης ἔστη ἰησοῦς ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ ὅτι ἰησοῦς ἐστίν. ⁵ λέγει οὖν αὐτοῖς ἰησοῦς· παιδία, μὴ προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὐ. ⁶ λέγει αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. οἱ δὲ ἔβαλον, καὶ οὐκέτι αὐτὸ εἰλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.

29 εἶπεν: ^c λεγί | και pr: ^c om | με sec: ^c om 31 ^c πιστευσητε | ινα sec: ^c και ινα XXI, 3 επιασαν: ita ^a ex εκοπιασαν fecit 4 ^c πρω. δε ηδη 5 μη: ^c add τι 6 λεγει: ^{ca} ο δε ειπεν, ^{cb} gursus λεγει | ευρησετε: ^{ca} add οι δε ειπον δι ολησ της νυκτος εκοπιασαμεν και ουδεν ελαβομεν επι δε τω σω ρηματι βαλουμεν, ^{cb} gursus del | ειλκυσαι (cod ilx.): item d et (ειλικυσαι) Δ, nec correctum

28 om ὁ prim 29 λεγει αυτω ιησους | om και pr | om με sec 30 σημεια: add α ^{bentl} | om αυτου 31 ινα sec: και ινα | om αιωνιον XXI, 1 εαυτον παλιν ιησους 2 οι υιοι: οι του 3 om ουν 4 δε ηδη γεινομενης | επι: εις | εγνωσαν: ηδεισαν 5 μη τι προσφ. 6 ο δε ειπεν αυτοις | οι δε εβ.: εβαλον ουν | ειλκυσαι

28 και απεκριθη 29 ειπ. δε: λεγει | με θωμα πεπιστευκας | om με sec 31 πιστευσητε στι ο ιησους | και ινα | om αιωνιον XXI, 1 εαυτον παλιν 2 οι υιοι: οι του 3 om ουν | ανεβησαν | πλοιον: add ευθυς 4 δε ηδη γενομενης | ο ιησους εις τον | ηδεισαν 5 ο ιησους | μη τι προσφ. 6 ο δε ειπεν αυτοις | εβαλον ουν | ειλκυσαι ισχυσαν

⁷ λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς τῷ πέτρῳ· ὁ κύριός ἐστιν. σίμων οὖν πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· ⁸ οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ ἄλλῳ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ⁹ ὡς οὖν ἀνέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπι- κείμενον καὶ ἄρτον. ¹⁰ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ¹¹ ἐνέβη οὖν σίμων πέτρος καὶ εἰλ- κυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹² λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹³ ἔρχεται ὁ ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. ¹⁴ τοῦτο δὲ ἦδη τρίτον ἐφανε- ρώθη ὁ ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς, ἐγερθεῖς ἐκ νεκρῶν.

¹⁵ Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ σίμωνι πέτρῳ ὁ ἰησοῦς· σίμων, ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· βόσκει τὰ ἀρνία μου. ¹⁶ πάλιν λέγει αὐτῷ· σίμων ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποιμαίνε τὰ πρόβατά μου. ¹⁷ λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· σίμων ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη δὲ ὁ πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον καὶ φιλεῖς με, καὶ λέγει αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. καὶ λέγει αὐτῷ· βόσκει τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ Ἄμην ἄμην λέγω σοι,

9 ^c ἀπεβησαν | εἰς: ^{ca} ἐπι, ^{cb} rursus εἰς 15 σιμων: ^a add ἰωαννου (^c instauravit) 16 παλ. λε. αυτω: ^a add το β' | κυριε: ^c ναὶ κυριε 17 δε: ^c om | και pr: ^a del

8 om αλλω 9 απεβησαν 10 om ο 11 ανεβη 12 om ο | om δε 13 om ο 14 om δε | om ο 15 σιμων ἰωαννου 16 λεγει αυτ. παλ. δευτερον | ἰωαννου | ναὶ κυριε | προβατια 17 ἰωαννου | om δε | om και ante φιλεισ | λεγει αυτω: ειπεν | om και post σε | αυτω: add ἰησοου | προβατια

8 om αλλω | αλλ ωσ 9 απεβησαν 11 ανεβη | om ουν | επι: της γης 13 ερχεται ουν 14 om δε | μαθηταισ αυτου 15 σιμων ἰωνα | πλειον 16 λεγει αυτω παλιν δευτερον | σιμ. ἰωνα | ναὶ κυριε 17 σιμ. ἰωνα | om δε | om και prim | λεγει: ειπεν | συ παντα | om και post σε | λεγ. αυ. ο ἰησοου

ὅτε ἦσ νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεισ ὅπου ἤθελεσ· ὅταν δὲ γηράσῃσ, ἐκτενεῖσ τὴν χειρὰν σου, καὶ ἄλλοι ζώσουσίν σε καὶ ποιήσουσίν σοι ὅσα οὐ θέλεισ. ¹⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποιῶ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολουθεὶ μοι. ²⁰ ἐπιστραφεισ δὲ ὁ πέτροσ βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦσ, καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθοσ αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίσ ἐστίν ὁ παραδιδούσ σε; ²¹ τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ πέτροσ εἶπεν τῷ ἰησοῦ· οὔτοσ δὲ τί; ²² λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦσ· ἐάν αὐτὸν θέλω μένειν ἕωσ ἔρχομαι, τί πρὸσ σέ; σύ μοι ἀκολουθεὶ. ²³ ἐξῆλθεν οὖν οὔτοσ ὁ λόγος εἰσ τοὺσ ἀδελφούσ, ὅτι ὁ μαθητῆσ ἐκεῖνοσ οὐκ ἀποθνήσκει· οὐκ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦσ ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἐάν αὐτὸν θέλω μένειν ἕωσ ἔρχομαι.

²⁴ Οὗτόσ ἐστίν ὁ μαθητῆσ ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γράψασ ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθῆσ ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. [²⁵ ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ ἰησοῦσ, ἅτινα ἐάν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσειν τὰ γραφόμενα βιβλία.]

[ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ]

18 ^c τασ χειρασ | ποιησ. σοι οσα: ^c αποισουσιν σε οπου 20 ο ιησουσ: ^a add ακολουθουντα, ^c ακολ. οσ | λεγει: ^c ειπεν 23 ερχομαι: ^a add τι προς σε 24 και γραψ.: ^a ο και γρ. Versum 25 una cum subscriptione suppli ^a

18 τασ χειρασ σου κ. αλλοσ ζωσει σε και οισει οπου ου θελεισ 20 ομ δε | ο ιησουσ: add ακολουθουντα οσ | λεγει αυτω: ειπεν 21 ειπεν: λεγει | κυριε ουτοσ 23 ερχομαι: add τι προς σε 24 ο και μαρτυρων | και ο γραψ. | αυτου η μαρτ. εστ. 25 adest nec differt. Subscriptum est: κατα ιωαννη

18 εκτ. τασ χειρασ σ. κ. αλλοσ σε ζωσει και οισει οπου ου θελ. 20 ιησουσ: add ακολουθουντα οσ | και ειπε: κυριε 21 ομ ουν | λεγει τω ιησου: κυριε 22 ακολουθ. μοι 23 ο λογ. ουτ. | και ουκ ειπεν αυτ. | ερχομαι: add τι προς σε 25 πολλα οσα | ουδε αυτον | χωρησαι | βιβλια: add αμην. Nil subscriptum.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

I.

¹ Παῦλος δοῦλος ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ² ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος δαυεὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ ἰησοῦ χριστοῦ, ⁷ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν βώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ. ⁹ μάρτυς γὰρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνησθῆναι ὑμῶν ποιούμαι. ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἶπωσ ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δὲ ἐστὶν συνπαράκληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. ¹³ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινα καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνε-

8 μου: * add δια ἰησοῦ χριστοῦ

1 χριστοῦ ἰησοῦ ^{ben} 8 μου: add δια ἰησοῦ χριστοῦ

Inscriptum est: παυλου του αποστολου η προς ρωμαιους επιστολη 3 δαβιδ
8 μου: add δια ἰησοῦ χριστοῦ | περι: υπερ 12 συμπαρακλ. 13 καρπον τινα

σιν. ¹⁴ Ἑλλησίν τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφει-
λέτῃς εἰμί· ¹⁵ οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν βῶ-
μῃ εὐαγγελίσασθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον·
δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι,
Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. ¹⁷ δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ
ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ
δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

¹⁸ Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν
ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ
κατεχόντων, ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐ-
τοῖς· ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφάνέρωσεν. ²⁰ τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ
ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθοράται, ἧ τε
ἀίτιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοῖς ἀνα-
πολογητούς, ²¹ διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἧ
ἡὺχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐ-
τῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. ²² φάσκοντες
εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ²³ καὶ ἠλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀ-
φθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνοσ φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πε-
τεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. ²⁴ διὸ παρέδωκεν αὐτοῖς
ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν
τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ²⁵ οἵτινες με-
τήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν
καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλο-
γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. ²⁶ διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοῖς
ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἳ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν
τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ
ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν
ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρρενες ἐν ἄρρεσι τὴν ἀσχη-
μοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλά-

15 ^c ουτως, sed σ rursus abstersum ^{vid} 16 ἰουδαίω τε ^a: *ἰουδε 27 ^a αρ-
σενες εν αρσει, sed restitutum app. εν αρρ.

15 ουτως 16 om πρωτον 21 ευχαριστησαν | αλλα 27 αρσενες | αρσενες
εν αρσειν

16 το ευαγγ. του χριστου 19 ο γαρ θεος 21 ευχαριστησαν 24 διο και,
εν εαυτοις

νησ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. ²⁸ καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ κακίᾳ πλεονεξίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ³⁰ ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοσυγεῖς, ὕβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας, ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιῶσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

II.

¹ Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. ² οἶδαμεν γὰρ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; ⁵ κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ, πειθόμενοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. ⁹ θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρώτον

28 αυτοῦς: ^a add ο θεοσ 31 αστοργουσι: ^c add ασπονδουσι II, 5 ^c και δικαιοκρισι. 8 ^c απιθουσιν μεν

27 εν αυτοις 28 παρεδ. αυτ. ο θεοσ 29 πλεονεξια κακια 32 επιγεινωσκοντες | ποιουντες αλλ. κ. συνευδοκουντες II, 2 οιδαμ. δε

28 παρ. αυτ. ο θεοσ 29 αδικια: add πορνεια .| πλεονεξ. κακια 31 αστοργουσι: add ασπονδουσι *II, 2 οιδαμ. δε 8 κ. απειθουσι μεν | θυμοσ και οργη

καὶ Ἕλληνοσ· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζο-
μένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.

¹¹ Οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. ¹² ὅσοι γὰρ
ἀνόμωσ ἤμαρτον, ἀνόμωσ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· ¹³ οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου
δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται.
¹⁴ ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποι-
ῶσιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖσ εἰσὶν νόμοσ, ¹⁵ ὅτινεσ
ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖσ καρδίαισ αὐ-
τῶν, συναμαρτυροῦσι αὐτῶν τῆσ συνειδήσεωσ καὶ μεταξὺ
ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων,
¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸσ τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ
τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ χριστοῦ ἰησοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ σὺ Ἰουδαίωσ ἐπ-
ονομάζει καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹⁸ καὶ γι-
νώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεισ τὰ διαφέροντα, καταχού-
μενοσ ἐκ τοῦ νόμου, ¹⁹ πέποιθάσ τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν,
φῶσ τῶν ἐν σκότει, ²⁰ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων,
ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆσ γνώσεωσ καὶ τῆσ ἀληθείασ ἐν τῷ
νόμῳ· ²¹ ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεισ; ὁ κη-
ρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεισ; ²² ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοι-
χεύεισ; ὁ βδελυσσόμενοσ τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖσ; ²³ ὁσ ἐν νόμῳ
καυχᾶσαι, διὰ τῆσ παραβάσεωσ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεισ;
²⁴ τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶσ βλασφημεῖται ἐν τοῖσ ἔθνε-
σιν, καθὼσ γέγραπται. ²⁵ περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον
πράσσεισ· ἐὰν δὲ παραβάτησ νόμου ᾖσ, ἡ περιτομὴ σου ἀκρο-
βυστία γέγονεν. ²⁶ ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ
νόμου φυλάσσει, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰσ περιτομὴν λο-
γισθήσεται; ²⁷ καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεωσ ἀκροβυστία τὸν νόμον
τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματοσ καὶ περιτομῆσ παραβάτην νό-
μου. ²⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερωῷ Ἰουδαίῳσ ἐστὶν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ

16 δια (suppl *vel^a) χριστ. ιησ.: ^a δ. ιησ. χρ.

13 om τω 16 εν η ημερα χρ.

11 προσωποληψια 13 του νομου bis 14 ποιη 15 συμμαρτυρ. 16 ιησου
χριστου 17 ει δε: ιδε | τω νομω 26 ουχι η

φανερῶ ἐν σαρκὶ περιτομή· ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαίῳ, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

III.

¹ Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; ² πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. ³ τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; ⁴ μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶσ δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθάπερ γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. ⁵ εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν αὐτοῦ; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ⁶ μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; ⁷ εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἐτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; ⁸ καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν. ⁹ τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, ¹⁰ καθὼς γέγραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· ¹² πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνόσ. ¹³ τάφος ἀνεωγμένον ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, ἵσος ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν. ¹⁴ ὧν τὸ στόμα ἄρασ καὶ πικρία γέμει. ¹⁵ ὄξεισ οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, ¹⁶ σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εἰ-

1 ° η ωφελεια 5 ° om αυτου

29 αλλα εκ III, 1 η ωφελεια 2 om γαρ 4 νεικτηση 5 om αυτου 7 ει γαρ 8 om και sec 9 υπο αμαρτιαν 11 om ὁ bis | ζητων 12 **ηχρειωθησαν| om. ὁ | om ουκ εστιν sec loco 14 στομα: add αυτων

1 η ωφελεια 4 καθως γεγρ. | νικησης 5 om αυτου 7 ει γαρ 12 ηχρειωθησαν | om ὁ

ρήνησ οὐκ ἔγνωσαν. ¹⁸ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁹ οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λαλεῖ, τοῖσ ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶσ ὁ κόσμος τῷ θεῷ. ²⁰ διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

²¹ Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεωσ ἰησοῦ χριστοῦ, εἰσ πάντασ τοῖσ πιστεύοντασ. οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή· ²³ πάντεσ γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆσ δόξησ τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆσ ἀπολυτρώσεωσ τῆσ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ²⁵ ὃν προέθετο ὁ θεὸσ ἰλαστήριον διὰ πίστεωσ ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰσ ἐνδειξίν τῆσ δικαιοσύνησ αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸσ τὴν ἐνδειξίν τῆσ δικαιοσύνησ αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰσ τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεωσ ἰησοῦ. ²⁷ ποῦ οὖν ἡ καύχησισ; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχὶ ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεωσ. ²⁸ λογιζόμεθα γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶσ ἔργων νόμου. ²⁹ ἢ ἰουδαίων ὁ θεὸσ μόνον; οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ³⁰ εἴπερ εἰσ ὁ θεὸσ ὅσ δικαιοῦσει περιτομὴν ἐκ πίστεωσ καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆσ πίστεωσ. ³¹ νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆσ πίστεωσ; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἰστάνομεν.

IV.

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν εὐρηκέναι ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; ² εἰ γὰρ ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸσ θεόν. ³ τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; ἐπίστευσεν

19 λαλει pr: c λεγει 22 εἰσ παντασ: c add και ἐπι παντασ 28 c πιστει δικαι. 30 c επειπερ 31 c ιστωμεν IV, 1 προπατορα: a πατερα, c gurgus προπατ.

19 λαλει pr: λεγει 22 om ιησου 25 δια τησ πιστ. | εαυτου αιματι 28 λογιζομ. ουν 29 μονων IV, 1 om ευρηκεναι

19 ο νομοσ λεγει 22 εἰσ παντασ και ἐπι παντασ 25 δια τησ πιστεωσ 26 om την 28 λογιζομ. ουν πιστει δικαι. 29 ουχι δε και 30 επειπερ 31 ιστωμεν IV, 1 ευρηκεναι ante κατα | πατερα 2 pr. τον θεον

δὲ ἄβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὄφελιμα. ⁵ τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἄσεβην, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶ καθάπερ καὶ δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων. ⁷ μακάριοι ὧν ἀπέβησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. ⁸ μακάριος ἀνὴρ οὐ οὐ μὴ λογίσθῃται κύριος ἁμαρτιῶν. ⁹ ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· ἐλογίσθη τῷ ἄβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. ¹⁰ πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. ¹¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίαν, εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς δικαιοσύνην, ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἔχουσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἄβραάμ. ¹³ οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ ἄβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. ¹⁴ εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήρηται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. ¹⁶ διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως ἄβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, ¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, ¹⁸ ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πα-

8^c ω ου μη 11^c λογισθ. και αυτοισ 12^a transiluit a περιτομησ ad περιτομησ, suppl^a; idem πιστεωσ suppl 13^η: suppl^a 15^c ου γαρ ουκ

5 ασεβη 11 την δικαιοσυνην

4 κατ. το οφειλ. 5 ασεβη 8 ω ου μη 9 οτι ελογισθη 11 λογισθ. και αυτοισ την δεκ. 12 εν τη ακροβυστ. 13 του κοσμου 15 ου γαρ ουκ

τέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου, ¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νεκρῶσιν τῆς μήτρας σάρρασ· ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει δούσ δόξαν τῷ θεῷ, ²¹ καὶ πληροφορηθεῖς ὅτι ὁ ἐπήγγελται δυνατός ἐστίν καὶ ποιῆσαι. ²² διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶσ, οἷσ μέλλει λογιζέσθαι τοῖσ πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγγείραντα ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὃσ παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

V.

¹ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεωσ εἰρήνην ἔχωμεν πρὸσ τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην, ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆσ δόξησ τοῦ θεοῦ. ³ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖσ θλίψεσιν, εἰδότεσ ὅτι ἡ θλίψισ ὑπομονὴν κατεργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίσ οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖσ καρδίαισ ἡμῶν διὰ πνεύματοσ ἀγίου τοῦ δοθέντοσ ἡμῖν. ⁶ ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. ⁷ μόγισ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τισ ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τισ καὶ τολμᾶ ἀποθανεῖν. ⁸ συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰσ ἡμᾶσ ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸσ ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν· ⁹ πολλῶ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆσ ὀργῆσ. ¹⁰ εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,

1 ^a εχομεν 2 τη πιστ.: ^a praem en, sed rursus rasum est 5 ημων ^c: ^a υμων 7 ^a μολις

19 om ηδη 20 αλλα 22 om και V, 1 ^a εχομεν 2 om τη πιστει 3 καυχωμενοι 6 ετι γαρ: ειγε 7 μολις 8 om ο θεος

19 ου κατενοησε V, 1 εχομεν 6 om ετι sec 7 μολις

πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ¹¹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

¹² Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντα ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρτον. ¹³ ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐνελογεῖτο μὴ ὄντος νόμου. ¹⁴ ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ ἀδάμ μέχρι μωσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μελλοντος. ¹⁵ ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. ¹⁶ καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δῶρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περικοιαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνός ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁸ ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς ἀνθρώπου παραπτώματος εἰς πάντα ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος εἰς πάντα ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ¹⁹ ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ νόμος δὲ παρεῖσθη ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπίσσευσεν ἡ χάρις, ²¹ ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ,

13 * ελλογαται, ^c ενλογειται 16 αμαρτησαντος: ita ^c; *αμαρτη (omissa ex-eunte versu syllaba) τος 18 ἀνθρώπου: ^c om

11 om χριστου 13 ελλογειται 14 αλλα | επι τω: εν τω 15 om και pr 17 om της δωρεας | χριστου ιησου 18 om ανθρωπου

13 ελλογειται 14 μωσewe 18 om ανθρωπου

οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

VI.

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² μὴ γένοιτο. οἷτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. ⁵ εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα, ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, ⁹ εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ¹⁰ ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. ¹¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς λογιζέσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐκέτι κυριεύσει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπο νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. ¹⁵ τί οὖν; ἁμαρ-

11 ^c νεκροὺς μὲν εἶναι 14 οὐκετι: ^{ca} οὐ (^{cb} rursus οὐκετι? videntur puncta super κετι potius abstersa per incuriam quam erasa esse) | ^c ἀλλ

21 χριστ. ἰησ. VI, 1 ἐπιμενωμεν 3 om ἰησουν 6 καὶ τοῦτο 11 om τῷ κυρ. ἡμων 13 om τα sec 14 οὐκετι: ου

1 ἐπιμενουμεν 8 συζησομεν 11 νεκρ. μὲν εἶναι 12 αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμ. αυ. 13 ὡσει: ὡς 14 οὐκετι: ου | ἀλλ 15 ἁμαρτησομεν

τήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο.
¹⁶ οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,
 δοῦλοι ἐστε ὃ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπα-
 κοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς
 ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον
 διδαχῆς. ¹⁸ ἐλευθερωθέντες οὖν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε
 τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρ-
 κὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ
 ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν παρα-
 στήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.
²⁰ ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιο-
 σύνῃ. ²¹ τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε·
 τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ
 τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν
 εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς
 ἁμαρτίας θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

VII.

¹ Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι
 ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ; ² ἡ γὰρ
 ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· εἰάν δὲ ἀποθάνῃ
 ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ ἄρα οὖν
 ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει, εἰάν γένηται ἀνδρὶ
 ἐτέρῳ· εἰάν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου,
 τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλὶδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ⁴ ὥστε
 καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοί μου, ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώ-
 ματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν
 ἐγεροθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ

15 ^c ἀλλ 18 ^c ἐλευθερωθ. δε 21 ^c το μεν γαρ

18 ἐλευθερωθ. δε 19 om εἰς τὴν ἀνομίαν | οὕτως 21 το μεν γαρ VII, 4 ἀ-
 δελφ. μου καὶ ὑμεῖς

15 ἀλλ 18 ἐλευθέρ. δε VII, 2 ^o om τοῦ νομοῦ (ex errore) 4 ἀδελφ. μ.
 καὶ ὑμεῖς

σαρκί, τὰ παθηματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ δια τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· ⁶ νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γραμματος.

⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτιάν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις. ⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ⁹ ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ¹⁰ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἢ εἰς ζώην, αὕτη εἰς θάνατον. ¹¹ ἢ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἅγια καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. ¹³ τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. ¹⁴ οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκινὸς εἶμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτιάν. ¹⁵ ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλὰ ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· ¹⁷ νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ· ¹⁹ οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. ²⁰ εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ²¹ εὑρίσκω

8 ἁμαρτία: ^c ἡ ἁμαρτ. 14 ^c σαρκικός

6 om ημασ 8 *κατηργασατο 9 εζηγ 13 ἀλλ 15 ἀλλ 16 συμφημι 17 ἀλλα 20 om εγω pr

6 ^c ἀποθανοντοσ 13 εγενετο: γεγονε 14 σαρκικός 15 ἀλλ 16 συμφημι 17 οικουσα 18 ου: ουχ ευρισκω 19 ἀλλ 20 ἀλλ

ἄρα τὸν νόμον τῷ θελοντι ἔμοι ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἔμοι τὸ κακὸν παράκειται. ²² συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· ²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦ μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. ²⁴ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ²⁵ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ νοῖ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

VIII.

¹ Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ² ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ⁴ ἵνα τὸ δικάϊωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ⁵ οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος· ⁶ τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἐχθρὰ εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. ⁸ οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ⁹ ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος τὸν ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ

25 ευχαριστω: ^a χαρισ δε | ^c τω μεν νοι VIII, 1 ιησου: ^c add μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα 11 ^c om τον

22 θεου: νοου 25 ευχαριστω: χαρισ | τω μεν νοι VIII, 10 δια αμαρτιαν

23 om εν ante τω νομω 25 τω μεν νοι VIII, 1 ιησου: add μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα 2 σε: με 9 αλλ 11 om τον

ἐγείρασ ἐκ νεκρῶν χριστὸν ἰησοῦν ζωοποιήσῃ τὰ θνητὰ σώματα
 υμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ
 κατὰ σάρκα ζῆν. ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀπο-
 θνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε,
 ζήσεσθε. ¹⁴ ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ θεοῦ
 εἰσίν. ¹⁵ οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ
 ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· ἀββᾶ ὁ πατήρ.
¹⁶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα συνμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν
 τέκνα θεοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν
 θεοῦ, συνκληρονόμοι δὲ χριστοῦ, εἴπερ συνπάσχομεν ἵνα καὶ
 συνδοξασθῶμεν.

¹⁸ Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν και-
 ροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ ἡ
 γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ
 θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ
 ἐκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ²¹ ἐφ' ἐλπίδι, διότι καὶ αὐ-
 τῇ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φορᾶς εἰς
 τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²² οἶδαμεν γὰρ
 ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· ²³ οὐ
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες,
 ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι,
 τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθη-
 μεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις,
 καὶ ὑπομένει. ²⁵ εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς
 ἀπεκδεχόμεθα.

²⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσ-

11 ^c ο εγειρ. τον χριστον εκ νεκρ. 24 και υπομενει: ^c τι και ελπίζει:

11 χριστον εκ νεκρ. ζωοποι. και τα | δια το ενοικουν αυτου πνευμα 14 υιοι
 εισιν θεου 15 δουλειας 21 *επ | οτι | δουλειας 22 συστεναζει 23 ομ ημεισ
 24 και υπομενει: *ελπιζει, **τι ελπίζει

11 τον χριστον εκ νεκρ. | ζωοποι. και τα | ε δια το ενοικουν αυτου πνευμα
 14 εισιν υιοι θεου 15 αλλ 16 συμμαρτυρ. 17 συγκληρ. | συμπασχ. 21 επ | οτι |
 δουλειας 23 εχοντ. και ημεισ αυτοι 24 κ. υπομενει: τι και ελπίζει 26 ταισ
 ασθενειαισ

θενεῖα ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὼς δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. ²⁷ ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. ²⁸ οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ²⁹ ὅτι οὖς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνοσ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· ³⁰ οὖς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

³¹ Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ³² ὅσγε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρεδῶκεν αὐτόν, πῶσ οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; ³³ τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων. ³⁴ τίς ὁ κατακρίνων; χριστὸς ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. ³⁵ τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; ³⁶ καθὼς γέγραπται ὅτι ἐνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ³⁷ ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. ³⁸ πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελος οὔτε ἀρχαί, οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις ³⁹ οὔτε ὑψώματα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

IX.

¹ Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συναρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ² ὅτι λύπη μοί

26 υπερεντυγγ. : ^c add υπερ ημων 34 εκ νεκρων : ^{ca} del (^{cb} rest?) | οσ pr: ^c add και

26 αλλ 27 ερευνηων 28 συνεργει : add ο θεος 29 συμμορφ. 34 om ιησους | om εκ νεκρ. | οσ και εστ. ε. δε. του θε. 35 τ. θεου : add της εν χριστω ιησου

26 αλλ αυτο | υπερεντ. υπερ ημων 27 ερευνηων 29 συμμορφ. 32 αλλ 34 om ιησους | μαλλον δε και | om εκ νεκρ. | οσ pr: add και 35 θεου : χριστου 36 ενεκα 38 ουτε δυναμεις ante ουτε ενεστωτα IX, 1 συμμαρτ.

έστιν μεγάλη και ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ³ ἡνύχουμένη γὰρ εἶναι ἀνάθεμα αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ⁴ ὅτινές εἰσιν ἰσραηλεῖται, ὧν ἡ υἰοθεσία και ἡ δόξα και αἱ διαθήκαι και ἡ νομοθεσία και ἡ λατρεία και αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες, και ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα. ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

⁶ Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ. ⁷ οὐδ' ὅτι εἰσιν σπέρμα ἄβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν Ἰσακ κληθήσεται σοι σπέρμα. ⁸ τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ⁹ ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι και ἔσται τῇ σάρρα υἰός. ¹⁰ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ και ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ¹² ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι, ¹³ καθὼς γέγραπται· τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαὺ ἐμίσησα. ¹⁴ τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. ¹⁵ τῷ μωϋσεὶ γὰρ λέγει· ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, και οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτειρῶ. ¹⁶ ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. ¹⁷ λέγει γὰρ ἡ γραφή τῷ φαραῶ ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, και ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ¹⁸ ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. ¹⁹ ἐρεῖς μοι οὖν· τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ

7 ^c Ἰσαακ 8 τουτεστιν: ^c add οτι 10 Ἰσαακ: h. l. ipse * 20 ^c μενουγγ. ω ανθρ.

3 αναθεμ. ειναι | *om των αδελφ. μου 4 η διαθηκη 7 Ἰσαακ 8 *^c τουτεστ. οτι 12 **ερρηθη 13 καθαπερ 15 *μωση, **μωσει 16 **ελευντος 19 τι: add ουν 20 μενου

3 αυτ. εγ. αναθ. ειν. 4 ἰσραηλιται 7 Ἰσαακ 11 φαυλον: κακον | του θεου προθεσις 12 ερρηθη 15 τω γαρ μωση 16 ελευντος 19 ερ. ουν μοι | ^c om γαρ 20 μενουγγ. ω ανθρ.

τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεύς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν; ²⁴ οὕς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, ²⁵ ὡς καὶ ἐν τῷ ὡσπὲ λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου, καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην, ²⁶ καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐρρέθη αὐτοῖς· οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. ²⁷ ἡσαΐας δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται. ²⁸ λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. ²⁹ καὶ καθὼς προεῖρηκεν ἡσαΐας· εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐνκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς γόμορρα ἂν ὁμοιωθήμεν.

³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως, ³¹ Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³² διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων. προσέκοψεν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται· ἰδοὺ τίθημι ἐν σιῶν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυθήσεται.

X.

¹ Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς

26 τοπω ω: ^a vid τοπω ου 27 υπολειμμα (cod -λιμμα): ^a καταλ. 28 συντεμων: ^c add εν δικαιοσυνη οτι λογον συντεμημενον 31 εις νομον: ^c add δικαιοσυνη 32 εργων: ^c add νομου | ^c προσεκοψαν γαρ X, 1 ^c εστιν εις

23 om και 25 om εν 26 τοπω ου | ^{**}ερρηθη | om αυτοις 28 ο κυριος 29 εγκατελ. 32 προσεκοψαν 33 ^{*}σειων (item Mt 21, 5 Jo 12, 15 et ubique)

26 ου ερρηθη 27 καταλειμμα 28 συντεμων: add εν δικαιοσυνη οτι λογον συντεμημενον 29 εγκατελ. 31 εις νομον δικαιοσυνης 32 εργων: add νομου | προσεκοψαν γαρ 33 πας ο πιστ. X, 1 η δεησις η | αυτων: του ισραηλ εστιν

ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ³ ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. ⁴ τέλος γὰρ νόμου χριστός, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. ⁵ μωῦσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. ⁶ ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· μὴ εἶπησ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τουτέστιν χριστὸν καταγαγεῖν· ⁷ ἡ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τουτέστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ βῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τουτέστιν τὸ βῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. ¹⁰ καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. ¹¹ λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυθήσεται. ¹² οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντα τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. ¹³ πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. ¹⁴ πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσονται χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπται· ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά. ¹⁶ Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. ἡσαῖας γὰρ λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος χριστοῦ. ¹⁸ ἀλλὰ λέγω· μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος

5 οτι: ^c post ex νομου | ^c ο ποιησ. αυτα ανθρ. ζη. εν αυτοις 14 ^c ακουσωσιν 15 ευαγγελιζ.: ^c add ἔρηνην των ευαγγελιζομενων | ^c om τα 16 τω: ^a εν τω, sed ipse notavit εν 17 χριστου: ^c et iam ^a? θεου

3 om δικαιοσυνην see 5 οτι post νομου | ποιησας: add αυτα 9 ομολογησθη το ρημα | οτι κυριος ιησους 14 ακουσωσιν 15 καθαπερ | om τα

5 μωυσησ | οτι post νομου | εκ του νομ. | ποιησας: add αυτα | εν αυτοις 6 ⁵ (ex errore) om τη 14 επικαλεσονται | πιστευουσιν | ακουσουσι 15 κηρυξουσιν | τ. ευαγγελ. ειρηνην των ευαγγελιζομενων τα αγ. 17 χριστου: θεου

αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.
 19 ἀλλὰ λέγω· μὴ ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ
 παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπ' ἔθνη ἀσυνέτῳ παροργιῶ
 ὑμᾶς. 20 ἤσαίσαο δὲ ἀποτολμᾶ καὶ λέγει· εὐρέθην τοῖς ἐμέ μὴ
 ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμέ μὴ ἐπερωτῶσιν, 21 πρὸς
 δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς
 μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI.

1 Λέγω οὖν· μὴ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο·
 καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσδραηλείτης εἰμί, ἐκ σπέρματος ἀβραάμ, φυλῆς
 βενιαμίν. 2 οὐκ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.
 ἢ οὐκ οἴδατε ἐν ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ
 κατὰ τοῦ ἰσραὴλ λέγων· 3 κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτει-
 ναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ γὰρ ὑπελείφθη μόνος
 καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου; 4 ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρημα-
 τισμός; κατέλιπον ἑμαυτῷ ἑπτακισχιλίουσ ἀνδρας, οἵτινες οὐκ
 ἔκαμψαν γόνυ τῇ βᾶσι. 5 οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ
 λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. 6 εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ
 ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. 7 τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ
 ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ
 ἐπωρώθησαν, 8 καθάπερ γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς
 πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὄτα τοῦ
 μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. 9 καὶ δαυεὶδ λέγει· γε-
 νηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς
 σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, 10 σκοτισθήτωσαν οἱ
 ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν δια-

19 ὑμας bis: ^c αὐτοὺς XI, 1 αὐτοῦ: add ὃν προέγνω 2 λεγών: ^c om 3 ^c καὶ
 τα θυσ. 6 χάρις: ^c add εἰ δε ἐξ ἔργων ουκετι ἐστιν χάρις· ἐπεὶ το ἔργον ουκετι
 ἐστιν ἔργον

20 εὐρέθην ἐν τοῖς | ἐγενομ. ἐν τοῖς XI, 1 ἰσραηλείτης 2 ἡλεῖα | om λεγών
 6 χάρις: add εἰ δε ἐξ ἔργων ουκετι χάρις ἐπεὶ το ἔργον ουκετι ἐστιν χάρις

19 μὴ οὐκ ἐγν. ἰσρ. | μωσῆς | ἐπὶ ἔθνη XI, 1 ἰσραηλίτης | βενιαμίν 3 καὶ
 τα 6 χάρις: add εἰ δε ἐξ ἔργων, ουκετι ἐστὶ χάρις, ἐπεὶ το ἔργον ουκετι ἐστιν ἔρ-
 γον 7 τουτου 8 καθῶς 9 δαβιδ

παντὸς σύγκαμψον. ¹¹ λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτοῦς. ¹² εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

¹³ Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμι ἐγὼ ἔθνων ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, ¹⁴ εἴπωσ παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἢ πρόσληψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. ¹⁷ εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθησ ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πίότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, ¹⁸ μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάξεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. ¹⁹ ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνεκεντριθῶ. ²⁰ καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· ²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. ²² Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σέ χρηστότησ θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃσ τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. ²³ κἀκεῖνοι δὲ ἐὰν μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνεκεντρισθήσονται· δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς πάλιν ἐνεκεντρίσαι αὐτοῦς. ²⁴ εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆσ κατὰ φύσιν ἐξεκόπησ ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθησ εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐνεκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

²⁵ Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔητε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους

17 ρίζησ: ^c add καὶ 22 αποτομία: ^c addiderat v, sed rursus ipse ^{vid} delevit. Pro χρηστοτησ scriptum est -τητοσ, nec correctum 23 ^c επιμεινωσιν

19 οἱ κλαδοι 20 εκλασθησαν ^{bent} 22 αποτομ. του θε. 25 ου γαρ θελ. | εν εαυτοισ

10 συγκαμψ. 13 υμιν γαρ | om ουν 15 προσληψις 17 συκοινωνοσ | τ. ριζησ και τησ 18 αλλ 19 οἱ κλαδοι | εγκεντρισθ. 20 υψηλοφρονει 21 μηπωσ ουδε σου φεισηται 22 αποτομια et χρηστοτησ: -μιαν ει -τητα | om θεου sec | επιμεινησ 23 και εκεινοι | επιμεινωσι | εγκεντρ. bis, item v. sq 25 ου γαρ θελ.

τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρισ οὐ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσελθῆ,
²⁶ καὶ οὕτω πᾶσ Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· ἤξει ἐκ
 σιών ὁ βυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ ἰακώβ. ²⁷ καὶ αὕτη
 αὐτοῖς ἢ παρ' ἑμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας
 αὐτῶν. ²⁸ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἔχθροί δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν
 ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ²⁹ ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ
 χαρίσματα καὶ ἡ κλησις τοῦ θεοῦ. ³⁰ ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ
 ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεθήητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ,
³¹ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ
 νῦν ἐλεηθῶσιν· ³² συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς
 ἀπειθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. ³³ ὡ βᾶθος πλούτου καὶ
 σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ
 καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου;
 ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ³⁵ ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ
 ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ³⁶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς
 αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

XII.

¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ
 θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ
 θεῷ εὐάρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· ² καὶ μὴ συνοχη-
 ματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαι-
 νώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ
 θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. ³ λέγω γὰρ διὰ τῆς
 χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρο-
 νεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ
 ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. ⁴ καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώ-
 ματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει

30 ὡσπερ γὰρ (c add καὶ) usque ἀπειθεία suppl^a, *om 31 ἵνα καὶ: * add
 αυτοὶ XII, 1 c εὐαρεστ. τ. θεῷ 2 cod μεταμορφουσθαι (sed συνοχηματίζεσθε)

25 *ἀχρι 26 οὕτως | *σειῶν (cf ad 9, 33) 30 νυνὶ 31 ἵνα καὶ αυτοὶ νῦν
 33 **ἀνεξερευνητα XII, 1 εὐαρεστ. τ. θεῷ 2 **συνοχηματίζεσθαι et μεταμορ-
 φουσθαι | αἰῶνι: αἰωνίω | om ὑμῶν

26 καὶ ἀποστρέψει 30 γὰρ καὶ ὑμεῖς 31 ἵνα καὶ αυτοὶ ἐλεηθ. 33 ἀνεξερευ-
 νητα XII, 1 εὐαρεστ. τ. θεῷ 2 συσχημ. 4 μέλη πολλὰ

πρᾶξι, ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη, ⁶ ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητεῖαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆσ πίστεωσ· ⁷ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ο διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούσ ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάνόμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι. ⁹ ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ¹³ ταῖσ χρεῖαισ τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ εὐλογεῖτε τοὺσ διώκοντασ ὑμᾶσ, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ χαίρειν μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖσ ταπεινοῖσ συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖσ. ¹⁷ μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· ¹⁸ εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· ¹⁹ μὴ ἑαυτοὺσ ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ ὁδοὺ τὸν ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησισ, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριοσ. ²⁰ ἀλλ' ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρόσ σου, ψάμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακασ πυρὸσ σωρεύσεισ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²¹ μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII.

¹ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίασ ὑπερεχούσαισ ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὔσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ² ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενοσ τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ

7 ° ειτ ο διακωνων XIII, 1 ° του θεου sec loco

8 προϊσταμενοσ 14 om υμασ 16 συναπαγαμενοι 20 αλλα | επι της κεφαλης

5 το δε: ο δε 8 προϊσταμενοσ 11 κυριω: ε καιρω 15 και κλαιειν 20 αλλ εαν: εαν ουν XIII, 1 ει μη απο θεου | οusiai: add εξουσαι | υπο του θεου

θεοῦ διαταγῆ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. ³ οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεισ δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἐξεῖς ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· ⁴ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. εἰ δὲ τὸ κακὸν ποιῆσ, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν, εἰς ὀργὴν ἐκδικῶσ τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνειδήσιν. ⁶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ⁷ ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν. ⁸ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλοντες, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὃ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. ⁹ τὸ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἕτερα ἐστίν ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁰ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. ¹¹ καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὦρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹² ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκοτοῦς, ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ¹⁴ ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίαν.

⁴ c εκδικ. εἰς οργ. ⁷ c αποδ. οὖν πασιν ⁸ c οφιλῆτε ⁹ εστιν: c om ¹¹ u-μασ: c ημασ ¹² c καὶ ἐνδυσώμεθα

⁴ om το prim | εκδικ. εἰς οργ. ⁸ *οφειλετε, **οφειλετε ⁹ om ου ψευδομαρτ. | om εστιν | om εν τω ¹² ἐνδυσωμ. δε ¹³ εριστ. κ. ζηλοιστ ¹⁴ ἀλλὰ ἐνδ. τον χριστ. ιησουσ

² ληψοντ. ³ των αγαθων εργαων ἀλλὰ των κακων ⁴ εκδικ. εἰς οργ. ⁵ ε (ex ergore) προτασσεσθαι ⁷ αποδοτε οὖν ⁸ οφειλετε | αγαπ. ἀλλῆλ. ⁹ om εστιν | εν τούτῳ τῷ λογ. | ωσ εαυτον ¹¹ ημασ τηδη ¹² καὶ ἐνδυσωμ.

XIV.

¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ² ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. ⁴ σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στήσαι αὐτόν. ⁵ ὅς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῖ πληροφορεῖσθω. ⁶ ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ, καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει· εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. ⁷ οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ⁸ ἕάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἕάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν· ἕάν τε οὖν ζῶμεν ἕάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ¹⁰ σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ. ¹¹ γέγραπται γὰρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. ¹² ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. ¹³ μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρινώμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. ¹⁵ εἰ γὰρ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ χριστὸς

3 ο δε μη: ^c και ο μη 5 γαρ: ^c om 9 ^c και απεθαν. και ανεστη κ. εξη. 10 θεου: ^c χριστου

5 om γαρ 8 τω κυριω αποθνησκομεν 11 εξομολογ. πασα γλ. 12 om ουν | αποδωσει | om τω θεω 13 τιθεναι τω αδελφω σκανδαλον

3 και ο μη εσθ. 4 δυνατος γαρ εστιν ο θεος 5 om γαρ 6 φρονει: add και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει | και ο εσθιων: om και 8 τω κυρ. αποθνησκομεν 9 και απεθαν. και ανεστη κ. ανεζησεν 10 θεου: χριστου 15 ει δε

ἀπέθανεν. ¹⁶ μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁸ ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ μὴ ἕνεκεν βρώματος ἀπόλλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. ²¹ καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου λυπείται. ²² σὺ πιστὴν ἦν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχει. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ²³ ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγη κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν.

XV.

¹ Ὁφειλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω προσ οἰκοδομήν. ³ καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. ⁴ ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῶκε ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ ἰησοῦν χριστόν, ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ⁷ διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς

18 ^c ἐν τουτοῖς 20 ^c καταλυε | καθαροῖς: ^c add τοῖς καθαροῖς 21 λυπείται: ^a προσκοπτεῖ, ^c προσκοπτεῖ ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ 22 εχει: ^a add ἐνωπιον του θεου 23 ^a πιστεως ad πιστεως transilluit, suppl ^a XV, 2 ἀρεσκετω: ^a add εἰς το αγαθον 4 εγραφη: ^c προεγραφη

18 δοκιμοις 20 καταλυε 21 λυπείται: προσκοπτεῖ: ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ 22 εχει: add ἐνωπιον του θεου 23 ἀν φαγη XV, 2 ἀρεσκετω: add εἰς το αγαθον 4 οσα γαρ εγραφη παντα | εχωμεν: add τῆς παρακλήσεως 5 κατα χριστ. ἰησ.

18 ἐν τουτοῖς 19 διωκωμεν 20 καταλυε 21 λυπείται: προσκοπτεῖ ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ 22 om ἠν | ε σαυτον | εχει: add ἐνωπιον του θεου XV, 2 ε-καστος γαρ | ἀρεσκετω: add εἰς το αγαθον 3 επεπεσαν (ε^ο-σεν ex ετρορε) 4 ε-γραφη: προεγραφη | om δια σοε 5 κατα χριστ. ἰησ.

προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁸ λέγω γὰρ χριστὸν διά-
κονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαι-
ῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους
δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἔξομολογήσο-
μαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. ¹⁰ καὶ πάλιν λέ-
γει· εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ πάλιν· αἰ-
νεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον, καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν
πάντες οἱ λαοί. ¹² καὶ πάλιν λέγει ἡσαΐας· ἔσται ἡ ρίζα τοῦ
ἰεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστανόμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλ-
πιούσιν. ¹³ ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς
καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦναι, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ
ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

¹⁴ Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν,
ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης
τῆς γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νοθετεῖν. ¹⁵ τολμηρό-
τερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνησῶν ὑμᾶς
διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ¹⁶ εἰς τὸ εἶναι
με λειτουργὸν χριστοῦ ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐ-
αγγελίον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσ-
δεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ ἔχω οὖν καύχησιν ἐν
χριστῷ ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. ¹⁸ οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν
ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ
καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει
πνεύματος θεοῦ, ὥστε με ἀπὸ ἱερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι
τοῦ ἰλλυρικῆς πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. ²⁰ οὐ-
τως δὲ φιλοτιμούμενον, εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη

9 εθνεσιν: ° add κυριε 15 υμιν: ° add αδελφοι | ° υπο του θεου 18 ° τολμω

7 προσελαβ. ημας 8 γενεσθαι 11 κ. παλιν λεγει 12 ησαϊ. λεγ. | ανισταμε-
νος 13 πληροφορησαι υμας εν παση χαρα κ. ειρηνη | ομη εις το περισσ. 14 υπερ
υμων 15 τολμηροτερωσ | αναμνησων 16 ομη εις τα εθνη | ινα γενηθη 17 την
καυχησιν 18 τολμω | δι εμου: add λογων | εις ακοτην 19 ομη θεου 20 φιλο-
τειμουμαι

7 προσελαβ. ημας | ομη του 8 λεγω δε ιησουν χριστον 11 τον κυρ. παντ. τ.
εθν. | επαινεσατε 12 ησαϊ. λεγ. | ανισταμενος 14 πασης γνωσεως 15 εγραψ.
υμιν αδελφοι | υπο του θεου 16 ιησ. χριστ. 17 ομη τον 18 λαλειν τι

χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ²¹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν, συνήσουσιν. ²² διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ²⁴ ὥς ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν σπανίαν, ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.

²⁵ Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς ἱερουσαλήμ διακονήσων τοῖς ἀγίοις. ²⁶ ἠὲ δόκησαν γὰρ μακαριδονία καὶ ἀχαῖα κοινωσίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ. ²⁷ ἠὲ δόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ τοῦτο οὖν ἐπιτελέσασ καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς σπανίαν. ²⁹ οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας χριστοῦ ἐλεύσομαι. ³⁰ παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἢ εἰς ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται, ³² ἵνα ἐλθὼν ἐν χαρᾷ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος ἰησοῦ χριστοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν.

21 eod ἀνηγγέλη 24 σπανίαν: c add ελευσομαι προς υμας 25 c διακωνων
28 c εἰς τὴν σπαν. 29 εὐλογιασ: c add του ευαγγελιου του 31 c καὶ ἵνα ἡ διακ.
32 c ἵν. ἐν χαρᾷ ἐλθῶ | ἰησοῦ χριστοῦ: c θεου καὶ

21 ὄψονται ante οἷς ουκ 22 πολλακισ 23 πολλων: ικανων 24 υφ: απο
25 διακωνων 26 ηυδοκησεν (**ευδ.) | μακεδον. 27 ευδοκησαν 28 om αυτοις
30 om αδελφοι 31 διακονια: δωροφορια | εἰς: ἐν 32 ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθῶ | ἰησ.
χριστ.: κυριου ἰησοῦ | om συναναπαυσ. υμιν

24 ὡς εαν | σπανίαν: add ελευσομαι προς υμας 25 διακωνων 26 ευδοκησαν | μακεδ.
27 ευδοκησαν | αυτων εἰσιν 28 εἰς τὴν σπαν. 29 εὐλογιασ: add του ευαγγελιου του 31 καὶ ἵνα ἡ | γενητ. τοις αγι. 32 ἵν. ἐν χαρ. ἐλθῶ | ἰησ.
χριστ.: θεου καὶ

XVI.

¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὐσαν διακονοῦσαν τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν κενχραιοῖς, ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆσις πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστατίσκει πολλῶν ἐγενήθη καὶ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ³ ἀπάσασθε πρίσκαν καὶ ἀκύλαν τοὺς συνεργοὺς μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ. ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀπάσασθε ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητὸν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς ἀσίας εἰς χριστόν. ⁶ ἀπάσασθε μαριάμ, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἀπάσασθε ἀνδρονικὸν καὶ ἰουλίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινες εἰσὶν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν χριστῷ. ⁸ ἀπάσασθε ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ ἀπάσασθε οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ καὶ στάχυν τὸν ἀγαπητὸν μου. ¹⁰ ἀπάσασθε ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. ἀπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ἀριστοβόλου. ¹¹ ἀπάσασθε ἡρωδίωναν τὸν συγγενῆ μου. ἀπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ¹² ἀπάσασθε τρύφειαν καὶ τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀπάσασθε περσιδά τὴν ἀγαπητήν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ¹³ ἀπάσασθε βρούφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ ἀπάσασθε ἀσύγκριτον, φλέγοντα, ἐρμῆν, πατρόβαν, ἐρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφοὺς. ¹⁵ ἀπάσασθε φιλόλογον καὶ ἰουλίαν, νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ ὄλυμπαν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντα ἁγίους. ¹⁶ ἀπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ χριστοῦ.

1 ^c ουσαν καὶ 7 ἀποστολοῖς: ^c add οἱ

1 ουσαν καὶ | κενχραιοῖς 2 προσδέξ. αὐτ. | ἐγεν. καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ 3 πρίσκαν 6 μαριαν 7 ἀνδρονεικὸν | καὶ τοὺς συναιχμ. | οἱ καὶ προ 8 ἀμπλίαν | οὐκ μου 10 ἀριστοβόλου 11 συγγενῆν 12 τρυφειαν 14 ἀσύγκριτ.

1 κενχραιοῖς 2 καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ 3 πρίσκίλλαν 5 ἀσία: ἀχαΐας 6 εἰς ἡμας 7 οἱ καὶ πρ. ἐμ. γεγονασιν 8 ἀμπλίαν 11 ἡρωδίωναν (ex errore) 12 τρυφειαν 14 ἀσύγκριτ. | ἐρμαν πατροβ. ἐρμην 16 οὐκ πασαι .

¹⁷ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν. ¹⁸ οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ¹⁹ ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντα ἀφίκετο ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκραιούσ δὲ εἰς τὸ κακόν. ²⁰ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.

²¹ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ λούκιος καὶ ἰάσων καὶ σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ τρίτος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ²³ ἀσπάζεταιται ὑμᾶς γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὄλησ τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ κούαρτος ὁ ἀδελφός.

²⁵ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηριξάμενος κατὰ τὸ εὐαγγελίον μου καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένον, ²⁶ φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τὴν γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁷ μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

17 ^c εκκληνατε 19 ^c χαίρω ουν το εφ υμιν 25 κυριου: * το κηρυγμα

21 τειμοθεος | om μου pr | om και sec 25 και κυριου: και το κηρυγμα | χριστου ιησου 27 χριστου ιησου | om ω | om των αιωνων. Ad subscriptionem * add εγραφη απο κορινθου

17 εκκληνατε 18 ιησου χριστω 19 χαίρω ουν το εφ υμιν | σοφους μεν 20 ιησου χριστου | υμων: ^c add αμην 21 ασπαζονται 23 της εκκλησ. ολησ | αδελφος: add ^c 24 η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην 25 και κυριου: και το κηρυγμα 27 om των αιωνων. Subscriptum est: προς ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ της διακονου της εν κεγγραισ εκκλησιασ.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

A.

I.

¹ Παῦλος, κλητὸς ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ σωσθένης ὁ ἀδελφὸς ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν καὶ ἡμῶν. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ⁸ ὅς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ⁹ πιστὸς ἔθεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῖ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ ἔδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν χλόης, ὅτι ξριδεσ ἐν ὑμῖν εἰσίν. ¹² λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν εἰμι παύλου, ἐγὼ δὲ ἀπολλῶ, ἐγὼ

2 ^c αυτων τε και ημ. 4 θεω: ^a add μου

1 χριστ. ιησ. 2 om τη pr ^{bent}? | τη ου. εν κορ. post ηγιασμ. εν χρ. ιη. 8 om χριστου 11 μου: ^aμοι

Inscriptum est: η (5^o παυλου του αποστολου η) προς τους κορινθ. επιστολη πρωτη 2 αυτων τε και 4 θεω: add μου

δὲ κηφᾶ, ἐγὼ δὲ χριστοῦ. ¹³ μεμέρισται ὁ χριστός; μὴ παῦλος ἔσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ εὐχαριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ πρίσκον καὶ γάϊον, ¹⁵ ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ¹⁶ ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν στεφαναῖ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἰ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

¹⁷ Οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ. ¹⁸ ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. ¹⁹ γέγραπται γάρ· ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ²⁰ ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου; ²¹ ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντασ. ²² ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἑσταυρωμένον, Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν· ²⁵ ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων. ²⁶ βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφοὺς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, ²⁸ καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ. ²⁹ ὅπως μὴ καυ-

14 ευχαριστω: ^c add τω θεω | πρισκον: ^c κρισπον 20 κοσμου: ^c add τουτου
25 ανθρωπων: ^c add εστιν 28 ασθενη: ^a αγενη | ^c και τα μη οντα

13 περι υμων 14 κρισπον 17 ο χριστος | ευαγγελισασθαι 18 om ὁ sec
28 ασθενη: αγενη | και τα μη οντ.

14 ευχαριστω τω θεω | κρισπον 15 εβαπτισα 17 αλλ 20 συζητητησ | τ.
κοσμ. τουτου 22 σημειον 23 εθνεσιν: ελλησι 25 ανθρωπων: add εστι 27 τουσ σοφ.
καταισχ. 28 ασθενη: αγενη | και τα μη οντ. 29 ε^ο καυχησεται

χρήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³⁰ ἔξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστέ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, ³¹ ἵνα καθὼς γέγραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

II.

¹ Καγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ. ² οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ ἰησοῦν χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. ³ ἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. ⁴ καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. ⁶ σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων. ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. ⁹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹⁰ ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βῆθη τοῦ θεοῦ. ¹¹ τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ¹² ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ

29 του θεου: ^c videtur αυτου substituturus fuisse, sed abiecit inceptum II, 1 μυστηριον: ^c μαρτυριον 4 ^c ἀνθρωπινησ σοφιασ | λογοισ ^c (et iam *?): *λογος 10 πνευματος: ^c add αυτου

30 σοφ. ημων II, 1 το μαρτυριον 2 τι ειδεναι 4 αλλα 5 αλλα 9 α: οσα 10 δε: γαρ | **ερευνα

29 τ. θεου: αυτου 30 ημιν σοφια II, 1 το μαρτυριον 2 του ειδεν. τι 3 και εγω 4 ανθρωπινησ σοφιασ 7 σοφιαν θεου 10 ο θεος απεκαλυψ. | πνευματος: add αυτου | ερευνα 11 εγνωκεν: οιδεν

θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. ¹³ ἅ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ λόγῳ, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικᾶ συνκρίνοντες: ¹⁴ ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ¹⁵ ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. ¹⁶ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

III.

¹ Καὶ γὰρ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθη λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ. ² γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὐπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε. ³ ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ⁴ ὅταν γὰρ λέγῃ τις· ἐγὼ μὲν εἰμι παύλου, ἕτερος δὲ· ἐγὼ ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρωποι ἐστε; ⁵ τί οὖν ἐστὶν ἀπολλῶς; τί δὲ ἐστὶν παῦλος; διάκονοι, δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστω ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. ⁶ ἐγὼ ἐφύτευσα, ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠὔξανε· ⁷ ὅσπερ οὕτως ὁ φυτεύων ἐστὶν τι οὐδὲ ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ⁸ ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. ⁹ θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε. ¹⁰ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. ¹¹ θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν ἰησοῦς χριστός. ¹² εἰ δὲ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέ-

15 ^a ab ἀνακρίνεται ¹⁴ ad ἀνακρίνεται transiluerat, ^a suppl III, 4 οὐκ ἄνθρωποι: ^c οὐχι σαρκικοί 5 τι bis: ^c τις 7 ουδε: ^c ουτε 10 ^c τεθεικα 12 θεμελιον: ^c add τουτου

13 ἀλλ ἐν διδακτῷ ^{bart?} | πνευματικοῖς: -κως | συγκρίνοντες 16 χριστου: κυριου III, 2 οἱ ἐτι 7 ουδε: ουτε

13 πνευματος: add αγιου | συγκριν. III, 1 καὶ ἐγω | σαρκικοί: 2 καὶ οὐ βρωμ. | ἠδύνασθε | ουτε ἐτι 3 ἐρις: add καὶ διχοστασαι 4 οὐκ ἀνθρ.: οὐχι σαρκικοί 5 τις ο. ε. παυλος; τις δε απολλωσ | ἀλλ ἡ διακονοι 6 ἀλλ 7 ουδε: ουτε 8 ληψεται 10 τεθεικα 11 ἱησ. ο χριστ. 12 θεμελιον: add τουτου

λιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ¹³ ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὅποιόν ἐστὶν τὸ πῦρ δοκιμάσει. ¹⁴ εἴ τινοσ τὸ ἔργον μένει ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· ¹⁵ εἴ τινοσ τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸσ δὲ σωθήσεται, οὕτωσ δὲ ὡσ δια πυρόσ.

¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸσ θεοῦ ἐστὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; ¹⁷ εἴ τισ τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὃ θεόσ· ὃ γὰρ ναὸσ τοῦ θεοῦ ἁγίοσ ἐστὶν, οἷτινέσ ἐστε ὑμεῖσ. ¹⁸ μηδεῖσ ἐαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τισ δοκεῖ σοφοσ εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρόσ γενέσθω, ἵνα γένηται σοφόσ. ¹⁹ ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. γέγραπται γάρ· ὃ δρασσόμενοσ τοὺσ σοφοὺσ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. ²⁰ καὶ πάλιν· κύριοσ γινώσκει τοὺσ διαλογισμοὺσ τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. ²¹ ὥστε μηδεῖσ καυχάσθω ἐν ἀνθρώποισ· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, ²² εἴτε παῦλοσ εἴτε ἀπολλῶσ εἴτε κηφᾶσ, εἴτε κόσμοσ εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατοσ, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, ²³ ὑμεῖσ δὲ χριστοῦ, χριστόσ δὲ θεοῦ.

IV.

¹ Οὕτωσ ἡμᾶσ λογιζέσθω ἀνθρωποσ, ὡσ ὑπηρέτασ χριστοῦ καὶ οἰκονόμοσ μυστηρίων θεοῦ. ² ὥδε λοιπόν τί ζητεῖτε ἐν τοῖσ οἰκονόμοισ; ἵνα πιστόσ τισ εὐρεθῇ. ³ ἐμοὶ δὲ εἰσ ἐλάχιστόν ἐστὶν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνησ ἡμέρασ· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· ⁴ οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύννοδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα· ὃ γὰρ ἀνακρίνων με κύριοσ ἐστίν. ⁵ ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕωσ ἂν ἔλθῃ ὃ κύριοσ, ὃσ καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότουσ καὶ φανερώσει τὰσ βουλάσ τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὃ ἔπαινοσ γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

2 τι: a vid et c om 4 ο γαρ: c ο δε

12 χρυσ. και αργυρ. 13 πυρ: add αυτο 14 * * επωκοδομησεν 16 εν υμιν οικει 22 παντα ημων 23 ημεισ δε IV, 2 om τι | ζητειται 4 ο δε ανακρ.

12 χρυσον αργυρον 14 επωκοδομησε | ληψεται 22 υμων: add εστιν IV, 2 ωδε: ο δε | om τι | ζητειται 4 ο δε ανακρ.

⁶ Ταῦτα, ἀδελφοί, μετσοχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ ἀπολλῶν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. ⁷ τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβῶν; ⁸ ἤδη κεκορησμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. ⁹ δοκῶ γάρ, ὃ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ¹⁰ ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ¹¹ ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν ¹² καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ¹³ δυσφημούμενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περιψήμα ἕως ἄρτι.

¹⁴ Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶν. ¹⁵ ἐὰν γὰρ μυρίουσ παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ¹⁶ παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. ¹⁷ διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν τιμόθεον, ὃς ἐστίν μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. ¹⁸ ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· ¹⁹ ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφουσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· ²⁰ οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία

6 ^a ταυτα δε | ^a vid et ^c απολλω | γεγραπται: ^c add φρονιν 9 ^c δοκ. γαρ οτι 13 ^c βλασφημουμενοι 17 ^c om αυτο

6 ταυτα δε 11 ^a *γυμνητευομεν (*γυμνειτ.) 13 βλασφημουμενοι 14 αλλα | νουθετω 15 om ιησου 17 om αυτο | τειμοθεον | om ιησου

6 ταυτα δε | απολλω | υπερ ο γεγραπτ. φρονειν 8 συμβασιλ. 9 δοκω γαρ οτι 11 γυμνητευομεν 13 βλασφημουμενοι 14 νουθετω 17 om αυτο | τεκνον μου | om ιησου

τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. ²¹ τί θέλετε; ἐν βράβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος;

V.

¹ Ὅλωσ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνία, καὶ τοιαύτη πορνία ἦ-
τις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν.
² καὶ ὑμεῖς πεφουσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενήθησατε,
ἵνα ἀρθῆ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξασ; ³ ἐγὼ μὲν
γὰρ ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα
ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, ⁴ ἐν τῷ ὀνόματι
τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύ-
ματοσ σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ ⁵ παραδοῦναι
τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾶ εἰς ὄλεθρον τῆσ σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα
σωθῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ⁶ οὐ καλὸν τὸ καύχημα
ὑμῶν. οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;
⁷ ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς
ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη χριστός. ⁸ ὥστε
εορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πο-
νηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζύμοις εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας.

⁹ Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρ-
νοισ, ¹⁰ οὐ πάντως τοῖσ πόρνοισ τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖσ
πλεονέκταισ καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραισ, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα
ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. ¹¹ νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμί-
γνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸσ ὀνομαζόμενοσ ἢ πόρνοσ ἢ πλεονέκτησ
ἢ εἰδωλολάτρησ ἢ λοιδοροσ ἢ μέθυσοσ ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ
μηδὲ συνεσθίειν. ¹² τί γὰρ μοι τοὺσ ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺσ ἔσω

1 ἔθνεσιν: ^c add ονομαζεται 7 ^c εκκαθαρ. ουν | το πα. ημων: ^c add υπερ ημων
10 ^c και ου παντως | ^c η αρπαξιν 11 ^c νυν | η πορνος unum versum efficit ut
credi possit potius ἢ quam ἢ explicandum esse

21 πραυτητος V, 1 πορνεια bis 2 πραξασ: ποιησασ 4 κυριου pr: add ημων |
om χριστου 5 om ιησου 8 μηδε: μη | ειλικρινειας 10 οφειλετε 11 νυν |
**ἢ πορνος

1 πορνεια bis | ἔθνεσιν: add ονομαζεται 2 εξαρθη | πραξασ: ποιησασ 3 μεν
γαρ: add ωσ 4 κυριου pr: add ημων | ιησου sec: add χριστου 7 εκκαθαρ. ουν |
ημων: add υπερ ημων | ^c ε θυθη 8 ειλικρινειας 10 και ου παντως | η αρπαξιν |
οφειλετε 11 ἢ: ^c ἢ 12 γαρ μοι: add και

υμεῖς κρινεῖτε; ¹² τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. ἐξάρατε τὸν πορνηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

VI.

¹ Τοῦ μὲν τῶν ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ² ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινούσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοι ἔστε κριτηρίων ἐλαχίστων; ³ οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινούμεν, μήτιγε βιωτικά; ⁴ βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια εἰάν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; ⁵ πρὸς ἐντροπήν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἐν ἑν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός, ὅς δυνήσεται ἀνακρίναι ἀνά μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ⁶ ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ⁷ ἤδη μὲν ὄλωσ ἥττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίμα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ⁸ ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ⁹ ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται ¹⁰ οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοιδοροὶ, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν. ¹¹ καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἠγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

¹² Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνίᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ¹⁴ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον

12 κρινεῖτε: ^a κρινετε VI, 5 ^c διακριναι 7 ^c ἦδη μὲν οὖν

12 κρινετε VI, 1 om τον 5 λεγω | διακριναι 7 ἦδη μὲν οὖν | κριματα 9 ου: *om 10 ουτε μεθυσοι 11 κυριου: add ημων 13 πορνεια

12 κρινετε 13 κρινει | και εξαρατε VI, 2 om η 5 εν: εστιν | σοφος ουδε εις | διακριναι 7 ἦδη μὲν οὖν | εν υμιν | κριματα 8 τουτου: ταυτα 9 βασιλειαν θεου 10 ουτε μεθυσοι | ου κληρονομ. 11 αλλ εδικαιωθ. | om χριστου 13 πορνεια

ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεωσ αὐτοῦ. ¹⁵ οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ἡμῶν μέλη χριστοῦ ἐστίν; ἄρασ οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνησ μέλη; μὴ γένοιτο. ¹⁶ ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώμενοσ τῇ πόρνη ἐν σῶμά ἐστιν; ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰσ σάρκα μίαν. ¹⁷ ὁ δὲ κολλώμενοσ τῷ κυρίῳ ἐν πνευμά ἐστιν. ¹⁸ φεύγετε τὴν πορνίαν. πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐάν ποιήσῃ ἄνθρωποσ, ἐκτὸσ τοῦ σώματόσ ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰσ τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. ¹⁹ ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸσ τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματόσ ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ αὐτῶν; ²⁰ ἠγοράσθητε γάρ τιμῆσ· δοξάσατε τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

VII.

¹ Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸσ μὴ ἄπτεσθαι. ² διὰ δὲ τὰσ πορνίασ ἕκαστοσ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. ³ τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότη, ὁμοίωσ δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ⁴ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματοσ οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ· ὁμοίωσ δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματοσ οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. ⁵ μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλουσ, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸσ καιρόν, ἵνα σχολάσθητε τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶσ ὁ σατανᾶσ διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. ⁷ θέλω δὲ πάντασ ἀνθρώπουσ εἶναι ὡσ καὶ ἑμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστοσ ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτωσ, ὁ δὲ οὕτωσ.

⁸ Λέγω δὲ τοῖσ ἀγάμοισ καὶ ταῖσ χήραιοσ, καλὸν αὐτοῖσ ἐάν

15 ἡμῶν: ^c ὑμῶν 19 ^c ἀπο τοῦ θεοῦ | ^c εαυτῶν 20 ^a δοξάσατε δη VII, 5 ^c σχολ. τη νηστια και τη προσευχ. 7 δε: ^c γαρ | ^c οσ μεν et οσ δε

14 εξεγερει: εξηγειρεν 15 ἡμῶν: ὑμῶν 18 πορνειαν 19 πνευματοσ αγιου | εαυτων 20 δοξασατε δη VII, 2 πορνειασ 5 om αν | om ὑμῶν 6 συγγνωμη 7 θελω γαρ | αλλα 8 αν

14 ^c ὑμασ 15 ὑμῶν 18 πορνειαν 19 εαυτων 20 δοξασατε δη | ὑμῶν: add και εν τω πνευματι ὑμῶν ατινα εστι του θεου VII, 1 εγραψατ. μοι 2 πορνειασ 3 την οφειλομενην ευνοιαν 4 αλλ bis 5 σχολαζητε τη νηστια και τη προσευχ. | ητε: ε συνερχησθε, ^c συνερχεσθε 7 θελω γαρ | χαρισμ. εχει | οσ μεν et οσ δε 8 αυτοισ: add εστιν

μείνωσιν ὡς κάγω· ⁹ εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν γαμῆν ἢ πυροῦσθαι. ¹⁰ τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι· ¹¹ ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. ¹² τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· ¹³ καὶ γυνὴ εἴ τις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. ¹⁴ ἡγιασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγιασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἁγιά ἐστιν. ¹⁵ εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιοῦτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς ὁ θεός. ¹⁶ τί γὰρ οἶδας, γυναί, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; ¹⁷ εἰ μὴ ἐκάστω ὡς μεμέρικεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτω περιπατεῖτω. καὶ οὕτως ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις διατάσσομαι. ¹⁸ περιτετμημένους τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληται τις, μὴ περιτεμενέσθω. ¹⁹ ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ²⁰ ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ἣ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. ²¹ δοῦλος ἐκλήθησ, μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ²² ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλος χριστοῦ ἐστίν. ²³ τιμῆσ ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δούλοι ἀνθρώπων. ²⁴ ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.

9 ^c γαμησαι 13 cod αυτον ανδρα, sed αυ iam ipse * del ^{vid} 14 * suppl στος in απιστος seo | αδελφω: ^c ανδρι 15 ^c η η αδελφη | ^c ημας 17 ^c εμερισεν | ^c ουτως 22 ^c δουλ. εστ. χριστ.

9 ενκρατ. | γαμησαι 13 ει τις: ητις | ευδοκει 15 η η αδελφη | ημας 17 ουτως (om ουτ. περιπατ. και ^{benf??}) | εν ταις εκκλ. πασ. 22 δουλ. εστιν χριστου

9 κρεισσον | γαμησαι 10 αλλ 12 εγω λεγω | αυτη: αυτη 13 ει τις: ητις | ουτος: αυτοσ | τ. ανδρα: αυτον 14 αδελφω: ανδρι 15 η η αδελφη | ημας 17 εμερισεν ο θεοσ | κεκλ. ο κυριωσ | εν ταις εκκλ. πασ. 18 εν ακροβ. τισ εκληθη 22 ομοιωσ και | δουλ. εστ. χριστ. 24 τω θεω

²⁵ Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ δεδεσασαί γυναικί, μὴ ζῆτει λύσιν· λελυσαί ἀπὸ γυναικός, μὴ ζῆτει γυναικᾶ. ²⁸ ἐὰν δὲ καὶ γαμήσησ, οὐχ ἡμαρτεσ· καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φειδομαι. ²⁹ τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. ³² θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ γαμήσασ μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί, ³⁴ καὶ μεμερίσται. καὶ ἡ γυνὴ ἢ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἢ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἢ ἅγια καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἢ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. ³⁵ τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφερον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστωσ. ³⁶ εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἢ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει, γαμείτωσαν. ³⁷ ὃσ δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἔξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶσ ποιήσει.

31 τον κοσμον: ° τω κοσμω τουτω 35 ° συμφερον 37 ° εδραιος εν τ. καρδ. αυτ.

28 om ἢ 34 om η αγαμος sec loco | om τα του κοσμου 37 om ιδια

28 γαμήσησ: γημησ 29 5° οτι ο καιρος | συνεστ. (σ συνεσταλμενος·) το λοιπον εστιν (σ° εστιν·) | οι: 6° om per etrogem 31 χρ. τω κοσμω τουτω 32 αρεσει 33 αρεσει 34 om και prim | μεμερισται η γυνη και η παρθενος. η αγαμος μεριμνα | om τω bis | αρεσει 35 συμφερον | ευπροσεδρον 37 εδραιος εν τ. καρδ. | om αυτου | ιδια καρδ.: καρδ. αυτου | του τηρειν | ποιει

³⁸ ὥστε καὶ ὁ γαμιζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμιζων κρεῖσσον ποιήσει. ³⁹ γυνὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ὧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. ⁴⁰ μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μείνη, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ καὶ γὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

VIII.

¹ Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκοντες ἔχομεν. ἡ γινῶσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. ² εἴ τις δοκεῖ ἐγνωσκέναι τι, οὕτω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι. ³ εἴ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὕτως ἔγνωσται. ⁴ περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδῶλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἶς. ⁵ καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ⁶ ἀλλ' ἡμῖν εἶς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς κύριον Ἰησοῦν χριστόν, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. ⁷ ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γινῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνειδησις αὐτῶν ἀσθενῆς οὕσα μολύνεται. ⁸ βρῶμα δὲ ὑμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. ⁹ βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. ¹⁰ ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σε τὸν γινῶσιν ἔχοντα ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνειδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα

38 ^c ο δε μη εκγαμιζων 39 ^c δεδεται νομω VIII, 3 εγνωσται: ^c add υπ αυτου 4 θεοσ: ^c add ετεροσ 6 εσ pr: ^a add θεοσ 7 συνηθεια (cod -θια): ^c συνιδησι | εσθιουσιν ^a: ^a εστιν 8 ^c ημασ ου παριστησιν 10 ^c εχοντα γνωσιν

38 τ. παρθ. εαυτ. καλ. ποιησει 40 δοχω γαρ VIII, 3 εγνωσται υπ αυτου 6 om αλλ | εσ pr: add θεοσ | δι ον 8 ημασ | ουτε εαν μη φα. υστερ. ουτε εαν φα. περισσεουμεθα 10 om σε | εχοντ. γνωσ.

38 εκγαμιζων | om την εαυτ. παρθ. | ο δε μη εκγαμιζων κρ. ποιει 39 δεδεται νομω | εαν δε και κοι. ο αν. αυτησ VIII, 2 ει δε τισ | δοκ. ειδεναι | ουδεπω ουδεν εγνωκε 3 εγνωσται υπ αυτου 4 θεοσ ετεροσ 5 επι της γησ 6 εσ pr: add θεοσ 7 συνηθεια: συνειδησει | εωσ αρτι post ειδωλου 8 ημασ ου παριστησι | ουτε γαρ εαν φα. 9 ασθενουσιν 10 εχοντ. γνωσ.

ἐσθίειν; ¹¹ ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῆ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν χριστὸς ἀπέθανεν. ¹² οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς χριστὸν ἁμαρτάνετε. ¹³ διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέας εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

ΙΧ.

¹ Οὐκ εἰμι ἐλεύθερος; οὐκ εἰμι ἀπόστολος; οὐχὶ ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐόρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυρίῳ; ² εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμι ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμί· ἡ γὰρ σφραγὶς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυρίῳ. ³ ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ἔστιν αὕτη. ⁴ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πῖν; ⁵ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ κηφᾶς; ⁶ ἢ μόνος ἐγὼ καὶ βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; ⁷ τίς στρατεύεται ἰδίοις ὄψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; ⁸ μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ⁹ ἐν γὰρ τῷ μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ¹⁰ ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. ¹¹ εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; ¹² εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχου-

11 ^c καὶ απολλυτ. ο ασθ. αδελφος εν τ. σ. γνωσ. δι 13 ^c κρεα ΙΧ, 4 πιν: ^c πιῦν 7 τον καρπον: ^c εκ του καρπου 10 ^c επ ελπ. οφειλ. ο αροτρ. | επ ελπ. τ. μετεχ.: ^c της ελπιδος αυτου μετεχιν επ ελπιδι

11 om ση 13 κρεα ΙΧ, 1 **εωρακα 4 πειν 7 om η. 9 *κημωσεις

11 καὶ αποκλειται ο ασθ. αδελφος επι τη ση γν. δι 13 κρεα ΙΧ, 1 ο. ε. αποστολ. ο. ε. ελευθερ. | ιησουν χριστον | εωρακα 2 της εμης αποστολ. 3 αυτη εστι 4 πειν 6 του μη εργαζ. 7 εκ του καρπου 8 η ουχι και ο νομ. ταυτ. λεγ. 9 μωσσεωσ 10 οτι επ ελπ. οφειλ. ο αροτρ. | της ελπιδος αυτου μετεχιν επ ελπιδι 12 τ. εξουσ. υμων

σιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μὴ τινα ἐκκοπὴν δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. ¹³ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; ¹⁴ οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν· ¹⁵ ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ τὸ καυχήμα μου οὐδεὶς κενώσει. ¹⁶ ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι χάρις· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαί γάρ μοι ἔστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. ¹⁷ εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. ¹⁸ τίς οὖν μου ἔστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. ¹⁹ ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· ²⁰ καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· ²¹ τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔνομος χριστοῦ, ἵνα κερδάνω τοὺς ἀνόμους. ²² ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινασ σῶσω. ²³ πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. ²⁴ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. ²⁵ πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκείνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρ-

12 ου: ^c ουχι 13 ^c προσεδρευοντες 15 ^c ουκ εχρησαμην | ουδεις: ^c ινα τις 16 χαρις: ^a καυχημα | ^c ουαι δε 18 μου: ^c μοι 21 ^c ινα κερδησω ανομους 22 ^c ωσ ασθηνησ | ^c πασι

12 ενκοπην 16 χαρις: καυχημα | εαν μη ευαγγελισωμαι 18 μου: μοι 23 συνκοινων.

12 εκκοπην τινα 13 om τα ante εκ | προσεδρευοντες 15 δε ουδενι εχρησαμην | ινα τις κενωση 16 χαρις: καυχημα | ουαι δε 18 μου: μοι | το ευαγγ. του χριστου 20 om μη ων αυτ. υπ. νομον 21 θεω et χριστω | ινα κερδησω ανομους 22 ωσ ασθηνησ | τα παντα 23 παντα: τουτο

τὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. ²⁶ ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλωσ, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἄερα δέρων· ²⁷ ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξασ αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

X.

¹ Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφελην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διηλθον, ² καὶ πάντες εἰς τὸν μωσῆν ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφελην καὶ ἐν τῇ θαλάσσει, ³ καὶ πάντες πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον, ⁴ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ χριστός· ⁵ ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ⁶ ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς καὶ κεῖνοι ἐπεθύμησαν. ⁷ μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν, ὥσπερ γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. ⁸ μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. ⁹ μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον, καθὼς τινες ἐξεπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων ἀπώλλυντο. ¹⁰ μηδὲ γογγύζωμεν, καθάπερ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα τυπικῶς συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ εἰς νοθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήνηται. ¹² ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέση. ¹³ πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι

1^c ου θελω δε 3^c το αυτο βρωμ. πνευματικ. 8^c εν μια 9^c τινες αυτων
11^c προς νοθεσιαν

27 αλλα X, 2 μωυσην | βαπτισαντο 3 το αυτο πνευμ. βρ. 5 ηυδοκησεν
7 πειν 9 τινες αυτων επειρασαν 10 γογγυζετε 11 ταυτα δε τυπικως | προς
νοθεσιαν 13 πειρασθ. υμας

1 γαρ: δε 2 βαπτισαντο 3 το αυτο βρω. πνευμ. 4 πομ. πνευμ. επιον | η
δε πετρ. 5 ηυδοκησεν 7 ωσ γεγρ. | πειν 8 επεισον εν μια 9 κυριον: χριστον |
καθωσ και τινες αυτων επειρασαν | απωλοντο 10 γογγυζετε καθωσ και 11 ταυτα
δε παντα τυποι συνεβαινον | προς νοθεσιαν | κατηνητησεν

ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

¹⁴ Διόπερ, ἀγαπητοὶ μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. ¹⁵ ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι. ¹⁶ τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνίας τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; ¹⁷ ὅτι εἰς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; ¹⁹ τί οὖν φημί; ὅτι εἰδωλόθυτός ἐστιν; ²⁰ ἀλλ' ὅτι ἃ θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. ²¹ οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζην κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζην δαιμονίων. ²² ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν;

²³ Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ μηδεὶς πρὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. ²⁵ πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνειδησιν· ²⁶ τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνειδησιν. ²⁸ ἐὰν δὲ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτός ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνειδησιν. ²⁹ συνειδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; ³⁰ εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; ³¹ εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε,

13 δύνασθαι: ^c add ὑμας 16 κοινωνίας: ^a -νια 18 ^c ουχι οι 19 ^a ειδωλοθ. τι εστιν η οτι ειδωλον τι εστιν 23 ^c παντ. μοι εξεστ. bis

16 κοινωνια εστ. τ. αιμ. τ. χριστ. 18 ουχι οι 19 ειδωλοθυτ. τι εστιν η οτι ειδωλον τι εστιν 20 om τα εθνη

13 ὑμας ὑπενεγκειν 16 κοινωνια 18 ουχι 19 οτι ειδωλον τι εστιν η οτι ειδωλοθυτ. τι εστιν 20 θυει bis | δαιμ. θυει κ. ου θεω 23 μοι εξεστιν bis 24 ε-τερου: add εκαστος 26 γαρ κυριου 27 ει δε τις 28 ειδωλοθυτον | συνειδησιν: add του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης 30 ει δε εγω

πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ³² ἀπρόσκοποι καὶ ἰουδαίους γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ³³ καθὼς ἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

• ΧΙ.

¹ Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς ἀγὼ χριστοῦ.

² Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παραδέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ χριστοῦ ὁ θεός. ⁴ πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⁵ πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἐν γὰρ ἐστὶν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. ⁶ εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. ⁷ ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρὸς ἐστίν. ⁸ οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. ¹⁰ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἁγγέλους. ¹¹ πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ. ¹² ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¹³ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; ¹⁴ οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, ¹⁵ γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾶ,

³² ὁ ἀπροσκ. γίνεσθε (ita ipse *) καὶ ἰουδ. καὶ ³³ ὁ συμφερον ΧΙ, 1 μιμηταὶ etc potius cum antecedd quam cum seqq juncta sunt ⁷ ὁ ἡ γυνὴ δε ¹⁴ μὲν: additum est γαρ, sed iam prima ut videtur manu notatum

² παρεδωκα ³ ὁμ ὁ prim ⁵ εαυτης ⁶ κειρασθω: add ἡ ξυρασθῶ ⁷ ἡ γυνὴ δε

³² ἀπροσκ. γιν. καὶ ἰουδ. ³³ ὁ συμφερον ΧΙ, 2 υμας: add ἀδελφοὶ | παρεδωκα ³ ὁμ του ⁵ εαυτης ¹¹ ουτ. γυν. χω. ανδρ. post γυναικισ ¹⁴ ἡ ουδε αὐτῆ ἡ φυσ.

δόξα αὐτῇ ἐστίν, ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ; ¹⁶ εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦτο δὲ παραγγελλὼν οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον συνέρχεσθε. ¹⁸ πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. ¹⁹ δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· ²¹ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ μεθύει. ²² μὴ γὰρ οἰκίασ οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε καὶ κατασιχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἶπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. ²³ ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον ²⁴ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ εἶπεν· τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δεῖπνησαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκισ ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁶ ὡσάκισ γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. ²⁷ ὥστε ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως τοῦ κυρίου, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. ²⁸ δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ²⁹ ὃ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων

17 αλλα: α sec ipse * suppl 24 υπερ υμων: c add κλωμενον 26 ποτηριον: c add τουτο | c αχρισ ου αν 28 εαυτον: c add πρωτον 29 πινων: c add αναξίως

17 επαινων (praegresso -λων) 19 ινα και οι 22 επαινεσω: επαινω 23 om ιησους | **παρεδιδετο 26 **αχρισ 27 om του κυριου sec loco

17 κρειττον et ηττον | αλλ 18 εν τη εκκλ. 22 υμιν ειπω 23 παρεδιδετο 24 ειπεν: add λαβετε φαγετε | υμων: add κλωμενον 25 οσακ. αν 26 γαρ αν| ποτηριον: add τουτο | αχρισ ου αν 27 αρτον: add τουτον | om του ante αιματος 29 πινων αναξίως

κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. ³⁰ διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ³¹ εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ³² κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ³³ ὥστε, ἀδελφοί μου, συνεργόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. ³⁴ εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

ΧΙΙ.

¹ Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγροεῖν. ² οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἰδῶλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. ³ διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· κύριος ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ⁴ διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. ⁵ καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. ⁶ καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ⁷ ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ⁸ ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ⁹ ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ¹⁰ ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διάκρισις πνευμάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεῖα γλωσσῶν. ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἕν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

¹² Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστὶν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἐν ἐστὶν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ χριστός. ¹³ καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες

29 σωμα: ^c add του κυριου 31 ^c ει γαρ 34 ^c ει δε τις XII, 6 αυτος: ^c add εστιν 9 ^c ετερω δε 10 ^c ετερω δε 12 σωματος: ^c add του ενος

2 **ἀνήγεσθε 4 το δ αυτο 6 και ο αυτος | ἐνεργων: add εστιν 9 αυτω sec: ενι 10 om δε sec et tert | διακρισεις | om αλλω δε ερμη. γλωσσ.

29 το σωμα του κυριου 31 ει γαρ 32 om του 34 ει δε XII, 2 om οτε 3 ιησουν | κυριον ιησουν 6 αυτος: add εστι 9 ετερω δε πι. 10 διακρισεις | ετερω δε γε. 12 εχει πολλα | τ. σωματος του ενος

εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε
 δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. ¹⁴ καὶ
 γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλοσ ἀλλὰ πολλά. ¹⁵ ἔὰν εἴπη ὁ
 πούσ· ὅτι οὐκ εἰμι χεῖρ, οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ
 τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁶ καὶ ἔὰν εἴπη τὸ οὐσ· ὅτι
 οὐκ εἰμι ὀφθαλμός, οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο
 οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁷ εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ
 ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; ¹⁸ νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο
 τὰ μέλη, ἐν ἑκαστὸν αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν.
¹⁹ εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλοσ, ποῦ τὸ σῶμα; ²⁰ νῦν δὲ πολλά
 μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. ²¹ οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμός εἰπεῖν τῇ
 χειρί· χρεῖαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρεῖαν
 ὑμῶν οὐκ ἔχω. ²² ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ
 σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, ²³ καὶ ἂ δο-
 κοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσο-
 τέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην πε-
 ρισσοτέραν ἔχει, ²⁴ τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλὰ
 ὁ θεὸς συνεκέρασεν σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δούσ
 τιμὴν, ²⁵ ἵνα μὴ ἡ σχίσματα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ
 ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. ²⁶ καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλοσ, συν-
 πάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλοσ, συγχαίρει πάντα
 τὰ μέλη. ²⁷ ὑμεῖσ δὲ ἐστε σῶμα χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους.
²⁸ καὶ οὐσ μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους,
 δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις,
 ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη
 γλωσσῶν. ²⁹ μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ
 πάντες διδασκαλοὶ; μὴ πάντες δυνάμεις; ³⁰ μὴ πάντες χαρίσ-
 ματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαισ λαλοῦσιν; μὴ

24 ^c το σωμα | ^c τω υστερουντι 26 ^c δοξαζ. εν μελοσ 28 γενη suppl ^a

18 νυν 19 om τα 20 om μεν 24 το σωμα | τι περισσοτερον δουσ 25 σχισμα
 26 εἴτε pr: εἰ τι | συγχαίρει

13 εἰς ἐν πνευ. ἐποτ. 21 om ὁ 24 ἀλλ | το σωμα | τω υστερουντι 25 σχισμα
 26 συμπασχει | δοξαζ. εν μελοσ 28 εἴπειτα σοc: εἴτα | ἀντιληψεις

πάντες διερμηνεύουσιν; ³¹ ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

ΧΙΙΙ.

¹ Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. ² καὶ ἔὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἔὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. ³ καὶ ἔὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἔὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυχῆσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν ὠφελοῦμαι. ⁴ ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ. ⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. ⁸ ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσεις, καταργηθήσονται. ⁹ ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. ¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ¹¹ ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνὴρ, κατήρηγκα τὰ τοῦ νηπίου. ¹² βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. ¹³ νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

1 sq γεγονα χαλκος usq δε μη εχω suprl ^a 8 ^c εκπιπτει | γνωσεις (cod -σις) καταργηθησονται: nil mutatum 11 ^c οτε δε γεγονα

2 και εαν sec loco: καν | ουδεν 3 καν ψωμ. | και αν παραδ. | ουδεν 4 om η αγαπη tert 5 το μη εαυτης 6 συναιρ. 8 om η | προφητεια καταργηθησεται | γνωσις καταργηθησεται 11 γεγονα: εγενομην

31 μειζονα: κρειττονα XIII, 2 μεθιστανεν | 5^o ουδεν 3 ψωμιζω | 5 καυθησωμαι, 5^o καυθησομαι | ουδεν 8 εκπιπτει | γνωσις καταργηθησεται 9 εκ μερ. δε 10 τοτε το εκ 11 ωσ νηπ. ελαλ. ωσ νηπ. εφρο. ωσ νηπ. ελογ. οτε δε

XIV.

¹ Διώκετε τὴν ἀγάπην. ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ² ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐχ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ θεῷ· οὐθεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ³ ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ⁴ ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ θέλω δὲ πάντα ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μερίζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. ⁶ νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ; ⁷ ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; ⁸ καὶ γὰρ ἐὰν ᾄδῃλον σάλπιγγε φωνὴν δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; ⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἄερα λαλοῦντες. ¹⁰ τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον. ¹¹ ἐὰν οὖν μὴ εἶδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. ¹² οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. ¹³ διὸ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. ¹⁵ τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί. ¹⁶ ἐπεὶ ἐὰν εὐλόγησ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ

1 δω. τ. αγαπ. cum praegressis nexa sunt 2 ° τω θεω 5 ° μειζων γαρ 6 ° εν διδαχη 10 ° ουδεν αυτων 13 ° διοπερ 16 ° εν πνευματι

2 ουκ | ουδεισ 6 η εν αποκαλ. | εν διδαχη 7 τοις φθογγ.: φθογγου 8 φων. σαλπ. 14 ομ γαρ 15 προσευξομαι τ. πν. | ομ δε post ψαλω 16 εν πνευματι

2 ουκ | τω θεω | ουδεισ 3 μειζ. γαρ 6 νυνι | η εν αποκαλ. | εν διδαχη 8 φων. σαλπ. 10 εστιν | ουδεν αυτων 13 διοπερ 16 προσευξομαι τ. πν. 16 ευλογησισ τω πνευματι

σῆ εὐχαριστία; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν. ¹⁷ σὺ μὲν γὰρ κα-
λῶσ εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. ¹⁸ εὐχαριστῶ
τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσση λαλῶ. ¹⁹ ἐν ἐκκλησίᾳ
θέλω πέντε λόγους τῷ νοῖ μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατη-
χῆσω, ἧ μυρίους λόγους ἐν γλώσση.

²⁰ Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ
νηπιᾶζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ²¹ ἐν τῷ νόμῳ τί γέ-
γραπται; ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χειλεσιν ἐτέρων λαλήσω
τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύ-
ριος. ²² ὥστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν
ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἧ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ
τοῖς πιστεύουσιν. ²³ ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ
αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ
ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ²⁴ ἐὰν δὲ πάντες προφητεύ-
ωσιν, εἰσέλθῃ δὲ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων,
ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ
φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει
τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν. ²⁶ τί οὖν
ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδα-
χὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἐρμηνείαν ἔχει· πάντα
πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. ²⁷ εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο
ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς καὶ ἀνά μέρος, καὶ εἰς διερμηνευέτω. ²⁸ ἐὰν
δὲ μὴ ἦ διερμηνευτήσ, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω
καὶ τῷ θεῷ. ²⁹ προφητῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ
ἄλλοι διακρινέτωσαν. ³⁰ ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ,
ὁ πρῶτος σιγάτω. ³¹ δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν,
ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται. ³² καὶ πνεύ-
ματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. ³³ οὐ γὰρ ἐστὶν ἀ-

19 ^a ἀλλ ἐν 21 τι: ^c om 25 ^c ο θεος 26 ^c ἕκαστος ὑμῶν

16 ἐπειδῆ: ἐπέι 17 ἀλλα 18 γλώσσαις 19 ἀλλα ἐν ἐκκλ. 21 om τι 23 ἐλθῃ |
om ἡ ἀπιστοι 25 ο θεος 28 ἐρμηνευτήσ

18 τ. θεῶ μου | γλώσσαις λαλῶν 19 ἀλλ ἐν ἐκκλ. | δια του νοου 21 om τι |
χειλ. ἑτεροισ 23 παντ. γλωσσ. λαλωσ. 25 και ουτω τα κρυ. | οτι ο θεος οντως
26 ἕκαστος ὑμῶν | γλωσσ. ἐχ. ἀποκαλ. ἐχ. | γενεσθῶ

καταστασίασ ὁ θεὸσ ἀλλὰ εἰρήνησ, ὡσ ἐν πάσαισ ταῖσ ἐκκλη-
σῖαισ τῶν ἁγίων.

³⁴ Αἱ γυναῖκεσ ἐν ταῖσ ἐκκλησίαισ σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπι-
τρέπεται αὐταῖσ λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασέσθωσαν, καθὼσ και ὁ
νόμοσ λέγει. ³⁵ εἰ δέ τι μανθάνειν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοῦσ ἰδίουσ
ἄνδρασ ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γὰρ ἐστί γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκ-
κλησίᾳ. ³⁶ ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγοσ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰσ ὑμᾶσ
μόνοουσ κατήντησεν;

³⁷ Εἴ τισ δοκεῖ προφήτησ εἶναι ἢ πνευματικὸσ, ἐπιγινωσκέ-
τω ἂ γράφῳ ὑμῖν, ὅτι κυρίου ἐντολή ἐστί. ³⁸ εἰ δέ τισ ἀγνοεῖ,
ἀγνοεῖται. ³⁹ Ὡστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεῦειν, και
τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαισ· ⁴⁰ πάντα δέ εὐσχημόνωσ και
κατὰ τάξιν γινέσθω.

XV.

¹ Γνωρίζω δέ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισά-
μην ὑμῖν, ὃ και παρελάβετε, ἐν ᾧ και ἐστήκατε, ² δι' οὐ και
σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸσ εἰ
μὴ εἰκῆ ἐπιστεῦσατε. ³ παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοισ, ὃ και
παρελαβον, ὅτι χριστὸσ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν
κατὰ τὰσ γραφάσ, ⁴ και ὅτι ἐτάφη, και ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡ-
μέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰσ γραφάσ, ⁵ και ὅτι ὤφθη κηφᾶ, ἐπει-
τα τοῖσ ἰβ'. ⁶ Ἐπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοισ ἀδελφοῖσ ἐφ-
άπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονεσ μένουσιν ἕωσ ἄρτι, τινέσ δέ ἐκοιμή-
θησαν. ⁷ Ἐπειτα ὤφθη ἰακώβῳ, ἔπειτα τοῖσ ἀποστόλοισ πᾶσιν.
⁸ Ἐσχατον δέ πάντων ὡσπερ εἰ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κάμοι. ⁹ ἐγὼ
γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστοσ τῶν ἀποστόλων, ὃσ οὐκ εἰμι ἰκανὸσ κα-
λεῖσθαι ἀπόστολοσ, διότι ἐδίδωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ·

³³ ὡσ ἐν πασαισ usq ἁγιων cum prioribus juncta, non cum sqq ³⁵ μαθεῖν |
ᶜ ἐστὶν γυναῖξ ³⁷ ἐστὶν ἐντολή ³⁸ ἀγνοεῖτω XV, 6 ᶜ τινεσ δε και 7 ἐπειτα sec: ᶜ εἰτα

³⁵ μαθεῖν | om ἐστί ³⁷ γεινωσκετω | ἐστὶν ἐντολή ³⁸ ἀγνοεῖτω ³⁹ και
λαλεῖν μη κω. ἐν γλ. XV, 5 εἰτα τοῖσ δωδεκα 7 ἐπειτα sec: εἰτα

³³ ἀλλ ³⁴ αἱ γυναῖκ. ὑμῶν | ἐπιτετραπται | ἀλλ ὑποτασέσθαι ³⁵ μαθεῖν |
γυναῖξ ἐν ἐκκλ. λαλ. ³⁷ τοῦ κυρίου εἰσιν ἐντολαὶ ³⁸ ἀγνοεῖτω ³⁹ om μου |
γλώσσ. μη κωλ. ⁴⁰ om δε XV, 4 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ 5 εἰτα τοῖσ δωδεκα 6 οἱ
πλείουσ | τινεσ δε και 7 ἐπειτα sec: εἰτα

¹⁰ χάριτι δὲ θεοῦ εἰμὶ ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμέ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσώτερον αὐτῶν ἀπάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σὺν ἐμοί. ¹¹ εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

¹² Εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινὲς ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁴ εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. ¹⁵ εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν χριστὸν αὐτοῦ, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. ¹⁶ εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁷ εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ¹⁸ ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ ἀπώλοντο. ¹⁹ εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. ²⁰ νυνὶ δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. ²¹ ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ²² ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ ἀδάμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. ²³ ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ²⁴ εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ²⁵ δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι οὗ θῆ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται

10 c vid παντων | c η συν εμοι 11 επιστευσατε c: *πιστευσατε 13 ει δε usque estin suppl a 14 c om και pr 15 αυτου: c om 17 και: c om 23 δε: suppl ipse * 25 c αχρισ ου αν | παντα γαρ usq ποδ. αυτου suppl a (*a verbis υπο τ. π. αυτ. ad sqq υπο τ. π. αυτ. transiluerat), c post καταργειτ. ο θα. transp

10 παντων 14 om και pr | η πιστ. ημων 15 om αυτου 17 η πιστ. υμ. εστιν | om και 24 παραδιδοι 25 **αχρισ | παντ. γ. υπε. υπ. τ. πο. αυτ. post καταργ. ο θα.

10 παντων | αλλ η χα. τ. θ. η 12 τινες εν υμιν 14 om και pr | κενη δε και 15 om αυτου 17 om και 19 εν χριστω post εσμεν 20 τ. κεκοιμημ. εγενετο 21 ο θανατος 23 om (ex errore) του 24 παραδω 25 αχρισ ου αν 25 et 26 παντα

ὁ θάνατος. ²⁷ ὅταν δὲ εἴπη ὅτι τὰ πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ²⁸ ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἢ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

²⁹ Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; ³⁰ τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, γνῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ³² εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθνηριομάχησα ἐν ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίνωμεν, αὐριο γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³ μὴ πλανᾶσθε· φθίρουσιν ἦθη χρηστὰ ὁμιλίας κακαί. ³⁴ ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν. πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.

³⁵ Ἄλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; πῶς δὲ σώματα ἔρχονται; ³⁶ ἀφρων, σὺ ὁ σπεῖρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· ³⁷ καὶ ὁ σπεῖρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γεννησόμενον, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινοσ τῶν λοιπῶν· ³⁸ ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστω τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. ³⁹ οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. ⁴⁰ καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπίγειων. ⁴¹ ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴² οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπεῖρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³ σπεῖρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεῖρεται

28 όταν δ. υ. α. τ. πα. rursus suppl * 37 γεννησομενον: * add σπειρεις
38 ^c το ιδιον

27 om οτι τα 28 om και | om τα tert 35 αλλα 37 γεννησομενον: add
σπειρεις 40 αλλα 41 om και sec bent?

26 γαρ υπεταξεν υπ. τ. ποδας αυτ. post ο θανατ. 27 om τα pr 29 αυτων:
των νεκρων 31 ε ημετεραν | om αδελφοι 33 χρησθ' 34 λεγω 36 αφρων 37 γε-
νησομενον: add σπειρεις 38 αυτω διδωσι | το ιδιον 39 σαρξ ανθρωπων | αλλη
δε ιχθυων, αλλη δε πτηνων

ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· ⁴⁴ σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. ⁴⁵ οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἀδάμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος ἀδάμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ⁴⁶ ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.

⁵⁰ Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομησαὶ οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ⁵¹ Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ⁵³ δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ⁵⁴ ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται τὴν ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ⁵⁵ ποῦ σου θάνατε τὸ νίκος; ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; ⁵⁶ τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. ⁵⁷ τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ⁵⁸ ὣστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

44 ει: ε suppl ipse * vid 47 ο δευτ. ανθρ.: c add ο κυριος 54 c το φθαρτον τουτο ενδυσηται αφθαρσιαν και το θνητον etc 55 c omissis που σου θα. το νικ. post κεντρον add που σου αδη το νικος

45 om ανθρωπος 49 φορεσομεν 51 παντες ου κοιμηθ. παντες δε 54 το φθαρτον τουτο ενδυσηται αφθαρσιαν και το θνητ. τουτ. ενδ. αθανασ.

44 om ει | εστιν και: και εστι σωμα 47 εξ: ο κυριος εξ 49 φορεσομεν 50 δυναται 51 παντ. μεν ου κοιμηθ. παντ. δ. αλλ. 54 στ. δε το φθαρτον τουτο ενδυσηται αφθαρσιαν και το θνητ. του. ενδ. αθανασιαν 55 π. σ. θαν. τ. κεντρον π. σ. αδη το νικος

XVI.

¹ Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὡς περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς γαλατείας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. ² κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὃ τι ἂν εὐδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαί γίνωνται. ³ ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἂν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς ἱερουσαλήμ. ⁴ ἂν δὲ ἢ ἄξιον τοῦ κάμει πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. ⁵ ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν μακαδονίαν διέλθω· μακαδονίαν γὰρ διέρχομαι· ⁶ πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ ἂν πορεύωμαι. ⁷ οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἂν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ. ⁸ ἐπιμενῶ δὲ ἐν ἐφέσω ἕως τῆς πεντηκοστῆς· ⁹ θύρα γὰρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργῆς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

¹⁰ Ἐὰν δὲ ἔλθῃ τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ· ¹¹ μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. ¹² περὶ δὲ ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ δηλῶ ὑμῖν ὅτι πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. ¹³ γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. ¹⁴ πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

¹⁵ Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν στεφανά, ὅτι ἔστιν ἀπαρχὴ τῆς ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοῦς· ¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις

2 σαββατου ^a ex -τω fecit; ^c -των | ^c ευδοθη 3 δι επιστολων: nec ante nec post distinctum 4 ^c αξιον η 11 ^c προπεμψ. δε 12 απολλω: suppl ^a | δηλ. υμ. οτι: ^c om 15 ^c παρακαλω δε υμας | στεφανα: ^c add και φορτουνατου

1 γαλατιας 2 αν: εαν 3 ους αν 4 αξιον η 5 μακεδονιαν bis 6 καταμενω η παραχειμ. 8 *επιμενω 10 τειμοθεος | ωσ εγω 11 προπεμψ. δε | πρ. εμε | om μετα τ. αδελφ. 12 om δηλω υμ. οτι 15 παρακα. δε

1 γαλατιας 2 σαββατων 5 μακεδονιαν bis 7 ελιτζ. δε | επιτρεπη 10 ωσ και εγω 11 προπεμψ. δε 12 om δηλω υμ. οτι 15 παρακαλ. δε

καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. ¹⁷ χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ στεφανᾶ καὶ φορτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· ¹⁸ ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. ¹⁹ ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς ἀσίας. ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ ἀκύλας καὶ πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ²⁰ ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

²¹ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. ²² εἶ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. μαραναθά. ²³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. ²⁴ ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

Α

22 κυριον: ^c add ἰησουν χριστον 23 ἰησου: ^c add χριστου

17 ὑμων: υμετερον 19 ασπαζονται sec loco 24 om αμην. In subscriptione
**add εγραφη απο εφεσου

17 φουρτουνατου 19 ασπαζεται: -ζονται | πρισκιλλα 22 τ. κυρ. ἰησουν χριστον 23 ἰησου χριστου. Subscriptum est: προς κορινθιους πρωτη εγραφη απο φιλιππων δια στεφανα και φουρτουνατου και αχαϊκου και τιμοθεου

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

B.

I.

¹ Παῦλος ἀπόστολος χριστοῦ ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὔσιν ἐν ὄλῃ τῇ ἀχαΐᾳ. ² χαρισὶς ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐλόγητος ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, ⁴ ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ⁵ ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. ⁶ εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν, ⁷ εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοὶ ἐστέ τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.

⁸ Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῆς θλίψεως

1 τιμοθεος 6 a verbis υπερ τ. υμ. παρακλησ. prioribus pergit ad της ενεργουμένης usque και η ελπ. υμων (sic) βε. υπ. υμων, tum addit (omissis h. l. και σωτηριας) εἴτε παρακαλ. υπ. τ. υμ. παρακλησ. και σωτηριας 8 περι: υπερ

Inscriptio: η (5° praem paulou του αποστολου) προς τους (5° om) κορινθιους (5° add επιστολη) δευτερα 1 ιησου χριστου 5 om του 6 verba εἴτε παρακαλ. υπ. τ. υμ. παρακλ. additis insuper και σωτηριας (servatis etiam και σωτηριας ante της ενεργ.) ante και η ελπις transpon (ex conjectura Erasmi?) 7 ωσπερ 8 περι: υπερ

ἡμῶν τῆσ γενομένησ ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρῆθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶσ καὶ τοῦ ζῆν. ⁹ ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖσ τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότεσ ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖσ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺσ νεκροὺσ, ¹⁰ ὅσ ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶσ καὶ ῥύσεται, εἰσ ὃν ἠλπικαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, ¹¹ συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰσ ἡμᾶσ χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

¹² Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆσ συνειδήσεωσ ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀγιότητι καὶ εἰλικρινίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρωσ δὲ πρὸσ ὑμᾶσ. ¹³ οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕωσ τέλουσ ἐπιγνώσεσθε, ¹⁴ καθὼσ καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶσ ἀπὸ μέρουσ, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν καθάπερ καὶ ὑμεῖσ ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ.

¹⁵ Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸσ ὑμᾶσ ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, ¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰσ μακαριδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ μακαριδονίασ ἐλθεῖν πρὸσ ὑμᾶσ καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰσ τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ τοῦτο οὖν βουλόμενοσ μῆτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλευόμαι κατὰ σάρκα βουλευόμαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ οὐ; ¹⁸ πιστὸσ δὲ ὁ θεὸσ ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸσ ὑμᾶσ οὐκ ἔστιν ναὶ καὶ οὐ. ¹⁹ ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸσ χριστὸσ ἰησοῦσ ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεῖσ, δι' ἐμοῦ καὶ σιλουανοῦ καὶ τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ

8 ^c γενομένησ ἡμιν 12 αἰοιότητι: ^c ἀπλοτητῆ | του: puncta addita sed rursus rassa 14 ἰησοῦ: ^c add χυ, sed antequam lineolam imposuit rursus abstersit 15 εβουλομην: ^a add προτερον | χαριν: ^c χαραν 18 ἐστιν: ^c ἐγενετο 19 ^c ἰησοῦσ χριστοσ

9 ἀλλὰ αὐτοὶ 10 ^a ἐρυσατο | om οτι 11 εὐχαρ. υπ. υμων 12 ελικρινεια | και ουκ εν 13 om η και επιγινωσκ. 15 εβουλομ. προτερον | χαραν 16 μακεδον. bis 19 ἰησοῦσ χριστοσ | τειμοθεου

8 γενομένησ ἡμιν | εβαρηθ. υπερ δυναμ. 9 ἀλλὰ 10 ρυσεται pr: ρυεται 11 εὐχαρ. υπ. υμων 12 αἰοιότητι: ἀπλοτητι | ελικρινεια | om του 13 οτι και εωσ
 · 14 om ἡμων sec 15 ελθειν προτερον | εχητε 16 μακεδον. bis 17 βουλευομενοσ 18 ἐστιν: ἐγενετο 19 ο γαρ του θεου | ἰση. χριστ.

καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ²⁰ ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ ἀμήν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ²¹ ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστὸν καὶ χρίσασ ἡμᾶς θεός, ²² καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοῦς τὸν ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ²³ ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμήν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἤλθον εἰς κόρινθον. ²⁴ οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

II.

¹ Ἐκρίνα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ² εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; ³ καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντα ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμή χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. ⁴ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. ⁵ εἰ δὲ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμέ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντα ὑμᾶς. ⁶ ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἢ ὑπὸ τῶν πλειόνων, ⁷ ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. ⁸ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ¹⁰ ὧ δὲ τι χαρίζεσθε, καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ, ¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

20 ^c το αμην 22 ^c ο και σφρ. II, 2 ^c και τις εστιν 3 εγραψα: ^c add υμιν | ^c εχω 10 καγω: ^c και εγω

20 το αμην 21 υμας συν υμιν (sic) | *χρ. υμας 22 ο και σφρ. | αρραβωνα II, 1 δε: γαρ 7 om μαλλον 9 ει εισ: η εισ

20 διο και δι αυτου: και εν αυτω | το αμην 22 ο και σφραγ. | αρραβωνα II, 1 παλιν ελθ. εν λυπ. πρ. υμ. 2 κ. τις εστιν 3 εγραψ. υμιν | εχω 5 αλλ 10 και εγω | και γαρ εγω ει τι κεχ. ω κεχ.

¹² Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν τρωάδα εἰς τὸ ευαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρασ μοι ἀνεωγμένησ ἐν κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τοῦ μὴ εὔρεῖν με τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ¹³ ἀλλὰ ἀποταξάμενοσ αὐτοῖσ ἐξῆλθον εἰσ μακαιδονίαν. ¹⁴ τῷ δὲ θεῷ χάρισ τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶσ ἐν τῷ χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆσ γνώσεωσ αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντί τόπῳ· ¹⁵ ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖσ σωζομένοισ καὶ ἐν τοῖσ ἀπολλυμένοισ, ¹⁶ οἷσ μὲν ὁσμὴ ἐκ θανάτου εἰσ θάνατον, οἷσ δὲ ὁσμὴ ἐκ ζωῆσ εἰσ ζωὴν. καὶ πρὸσ ταῦτα τίσ ἱκανόσ; ¹⁷ οὐ γάρ ἐσμὲν ὡσ οἱ πολλοὶ καπηλεύοντεσ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡσ ἐξ εἰλικρινίασ, ἀλλ' ὡσ ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν.

III.

¹ Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοῦσ συνιστάνειν; ἢ μὴ χρῆζομεν ὡσ τινεσ συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸσ ὑμᾶσ ἢ ἐξ ὑμῶν; ² ἢ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖσ ἐστέ, ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖσ καρδίαισ ὑμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, ³ φανερούμενοι ὅτι ἐστέ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐνγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντοσ, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναισ, ἀλλ' ἐν πλαξίν καρδίαισ σαρκίνοισ. ⁴ πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸσ τὸν θεόν. ⁵ οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἐσμὲν λογίσασθαί τι ὡσ ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἢ ἱκανότησ ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ⁶ ὅσ καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶσ διακόνουσ καινῆσ διαθήκησ, οὐ γράμματοσ ἀλλὰ πνεύματοσ· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. ⁷ εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοισ ἐγένεθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοῦσ υἱοῦσ Ἰσραὴλ εἰσ τὸ

12 του μη: ^c τω μη 17 ^c κατενωπιον του θεου III, 7 θανατου * ex th̄ fecit | ^c εν λιθοισ

12 τω μη 13 μακεδονιαν 17 αλλα ωσ | ειλικρινειας III, 1 συνισταν 2 υμων: ημων 3 και ενγεγρ. 5 om τι | ωσ εξ αυτων 6 αποκτεινει 7 εν γραμματι

12 τω μη 13 μακεδ. 16 om ex bis 17 ειλικρινειας | κατενωπιον του θεου III, 1 ει μη | post εξ υμων repetit συστατικων 2 εγγεγραμμενη· ε. τ. κ. ημων 3 εγγεγραμμ. | ^c αλλα εν πλ. | καρδιασ 5 ικ. εσμ. αφ εαυτ. 6 αποκτεινει 7 εν λιθοισ

πρόσωπον μωϋσέωσ, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, ⁸ πῶσ οὐχὶ μᾶλλον ἢ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; ⁹ εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆσ κατακρίσεωσ δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἢ διακονία τῆσ δικαιοσύνησ δόξῃ. ¹⁰ καὶ γὰρ οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἐνεκεν τῆσ ὑπερβαλλούσησ δόξῃσ. ¹¹ εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξῃσ, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃσ.

¹² Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, ¹³ καὶ οὐ καθάπερ μωϋσῆσ ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸσ τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺσ υἱοὺσ Ἰσραὴλ εἰσ τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ¹⁴ ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆσ σήμερον ἡμέρασ τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆσ παλαιᾶσ διαθήκησ μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν χριστῷ καταργεῖται. ¹⁵ ἀλλ' ἕωσ σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται μωϋσῆσ, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κείται. ¹⁶ ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπιστρέψῃ πρὸσ κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ ὁ δὲ κύριος τὸ πνευμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία. ¹⁸ ἡμεῖσ δὲ πάντεσ ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξῃσ εἰσ δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

IV.

¹ Διὰ τοῦτο ἔχοντεσ τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼσ ἡλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆσ αἰσχύνησ, μὴ περιπατοῦντεσ ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντεσ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆσ ἀληθείασ συνιστάντεσ ἑαυτοὺσ πρὸσ πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖσ

9 δοξη: cod δοξα, quod c mutavit in εν δοξη 16 δε εαν: c δ'αν 17 c εκι ελευθερια

9 ει γαρ η διακονια 13 προσω. αυτου 14 αλλα 15 αναγεινωσκεται mai? 16 ηνικα δ αν 18 καθωσπερ IV, 2 συνιστανοντεσ

7 μωσσεωσ 9 ει γαρ η διακονια | εν δοξη 10 ουδε δεδοξ. | ενεκεν 13 μωσση 14 οπι ημερασ 15 οm αν | αναγεινωσκεται | μωσθη 16 ηνικ. δ' αν 17 εκει ελευθερια IV, 1 εκκακομεν 2 αλλ | συνιστωντεσ

ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον, ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς το μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. ⁵ οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ ἰησοῦν χριστὸν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ ἰησοῦ. ⁶ ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν· ἐκ σκοτίου φῶς λάμψει, ὅς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ ἰησοῦ χριστοῦ.

⁷ Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, ⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, ⁹ διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν φανερωθῇ. ¹¹ ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ¹³ ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ καὶ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, ¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. ¹⁵ τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

¹⁶ Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ¹⁷ τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβο-

4 τ. θεου: ^c add του αορατου 5 ιησου: ^a χριστου 6 ^c λαμψαι 12 ὁ: supplevit ipse * supra lineam 14 συν: ^c δια 17 καθ υπερβολην: ^a add εἰς υπερβολην

5 χριστον ιησουν | δια ιησουν 6 om ὁ pr^{bent} | om ιησου 9 **εγκαταλιπομενοι 10 τοις σωμασιν: τω σωματι 13 διο ελαλησα 14 om κυριον 17 om ημων | καθ υπερβ. εἰς υπερβολην

4 αυγασαι αυτοις | τῆς: ^c τον ex errore 5 χριστον ιησουν | δια ιησουν 6 λαμψαι 10 τ. νεκρ. του κυριου ιησου | τοις σωμασιν: τω σωματι 12 ωστε ο μεν 13 διο ελαλησα 14 συν: δια 16 εκκακομεν | εσω: εσωθεν | om ημων see 17 καθ υπερβ. εἰς υπερβολην

λήν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ σκοπούτων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

V.

¹ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνου καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, ³ εἶγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθησόμεθα. ⁴ καὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ σκηνῷ στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλὰ ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ⁵ ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ὁ θεός, ὁ δούσ ἡμῖν τὸν ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος. ⁶ θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· ⁷ διὰ πίστεωσ γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδουσ· ⁸ θαρροῦντες δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημηῆσαι τοῦ σώματος καὶ ἐνδημηῆσαι πρὸς τὸν κύριον. ⁹ διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ τοὺς γὰρ πάντα ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.

¹¹ Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. ¹² οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ὑμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. ¹³ εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ¹⁴ ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, ¹⁵ κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰς ὑπὲρ

5 ο θεος ο: ° θεος ο και 8 ° εκδημ. εκ 15 ° οτι ει εις

3 ειπερ 4 αλλ 5 om ο pr | αρραβωνα 8 θαρροουμεν | εκδημ. εκ 10 φαυλον: κακον 12 *διδοντ. ημιν

4 εφ ω: σ επειδη | αλλ 5 om ο pr | ο και δουσ | αρραβωνα 8 θαρροουμεν | εκδημ. εκ 10 φαυλον: κακον 12 ου γαρ παλιν | υπερ ημων | και ου καρδια 15 οτι ει εις

πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. ¹⁶ ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ¹⁷ ὥστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινά. ¹⁸ τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ¹⁹ ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. ²⁰ ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. ²¹ τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

VI.

¹ Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς. ² λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. ³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες πρῶσοκπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ⁶ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ⁹ ὡς

16 ^c εἰ δε καὶ 19 cod καταλασσων 21 ^c τον γαρ μη VI, 1 υμας ^a: *ημας
4 ^c συνιστωντες

4 συνιστανοντες

16 εἰ δε καὶ 17 καινα: add τα παντα 18 δια ιησου χριστ. 21 τον γαρ μη |
γενωμεθα VI, 4 συνιστωντες

ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδου ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ¹⁰ ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

¹¹ Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέωγεν πρὸς ὑμᾶς, κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. ¹² οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. ¹³ τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

¹⁴ Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγούντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ διακαιοσύνης καὶ ἀνομίας; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ τίς δὲ συμφώνησις χριστοῦ πρὸς βελίαρ; ἢ τίς μερίς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; ¹⁶ τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναοὶ θεοῦ ἐσμέν ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. ¹⁷ διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορισθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, ¹⁸ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱὸς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

VII.

¹ Ταῦτα οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρῶς ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

² Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προεῖρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. ⁴ πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύ-

11 ἡμων sec: cod ὑμων 16 c ὑμεῖς γὰρ ναοὶ ἐστε θεοῦ VII, 3 cod ἐστε (sed ipse * notavit) ἐν τ. καρδ. ὑμων (c ἡμων) ἐστε

11 ἡμων sec: ὑμων 15 μερίς πιστοῦ 16 ναοί: ναοὶ | ἐνπεριπατήσω VII, 3 om ἐστε

14 ἡ τις: τις δε 15 χριστῶ | 5° βελιαρ 16 ὑμεῖς γ. ναοὶ θεοῦ. ἐστε | μοι λαός 17 ἐξέλθετε VII, 3 ου πρ. κατακρ. | συζην

ομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. ⁵ καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς μακαριδοῖαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἢ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ⁶ ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ τίτου. ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἧ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὄδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆσαι. ⁸ ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὄραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, ⁹ νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε εἰς ἡμῶν. ¹⁰ ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ¹¹ ἰδού γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσῃν κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιποθίαν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοοῦς εἶναι τῷ πράγματι. ¹² ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐκ ἔνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ἔνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἔνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹³ διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. ¹⁴ ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἐπὶ τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ καὶ

7 ἡμιν ^c: *ὕμιν 9 ἀλλ ὅτι ἐλυπ. suppl ^a, om * 10 ^c κατεργάζεται pro εργαζ. 11 ^c λυπηθην. ὑμας πο. κα. ἐν ὑμιν | ^c ἐπιποθῆσιν 12 οὐδε: ^c ἀλλ οὐδε | ἡμῶν: cod ὑμῶν 14 ^a ἐλαλησαμ. ὑμιν | ^c ἡ ἐπι τίτου

4 ἐν τῇ χαρᾷ ^{bent} 5 μακεδοῖαν | ἐσχεν 8 εἰ δε καὶ μετεμ. | om γὰρ 11 ἐπιποθῆσιν 12 οὐχ ἐν. τ. ἀδι. ἀλλ οὐδε | ἀλλὰ 14 ἐλαλησαμ. ὑμιν | ἡ καυχ. ὑμῶν

5 μακεδοῖαν 10 κατεργάζεται pro εργ. 11 λυπηθην. ὑμας | ἐπιποθῆσιν | ἀλλ ἐκδικῆσ. | ἐν τῷ πράγματι 12 οὐκ | ἐνεκεν ter | ^c ἡμῶν τῆν ὑπ. ὑμῶν 13 om δε | παρακλ. ὑμῶν | περισσοτ. δε 14 ἐλαλησ. ὑμιν | ἡ ἐπι

τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμνη-
σκομένου τὴν ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέ-
ξασθε αὐτόν. ¹⁶ χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

VIII.

¹ Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δε-
δομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς μακεδονίας, ² ὅτι ἐν πολλῇ
δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεῖα τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἢ κατὰ
βάθους πτωχείας αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλό-
τητος αὐτῶν. ³ ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν
αὐθαίρετοι, ⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν
χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους,
⁵ καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσσαμεν, ἀλλ' ἐαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ
κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, ⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡ-
μᾶς τίτον ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς
ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ⁷ ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε,
ἐν πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ὑ-
μῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.
⁸ οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς, καὶ
τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. ⁹ γινώσκετε γὰρ
τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώ-
χευσεν πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε.
¹⁰ καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἴ-
τινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε
ἀπὸ πέρους. ¹¹ νυνὲ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθ-
άπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ
ἔχειν. ¹² εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὼς ἂν ἔχη εὐπρόσδεκ-
τος, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει. ¹³ οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις,

15 ^c την παντων υμων VIII, 2 ^c τον πλουτον 7 ἐν sec: ^c om 13 ^c υμιν δε

15 την παντων υμων VIII, 1 μακεδονιας 5 ηλπιτικαμεν 6 ενηρξατο 7 om
εν sec | εξ ημων εν υμιν 9 om χριστου 12 καθο εαν εχει (εχει ^{b1c} certe)

15 την παντων υμων 16 ^c χαίρω ουν VIII, 1 μακεδονιας 2 τον πλουτον
3 παρα: υπερ 4 αγιουσ: add δεξασθαι ημας 7 om εν sec 8 ^c ημετερας ex
ergore 12 καθο εαν εχη τις 13 υμιν δε

ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκεῖνων ὑστέρημα, ¹⁴ ἵνα καὶ τὸ ἐκεῖνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, ¹⁵ καθὼς γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἡλαττόνησεν.

¹⁶ Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ τίτου, ¹⁷ ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. ¹⁸ συνεπέμψαμεν δὲ τὸν ἀδελφὸν μετ' αὐτοῦ, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, ¹⁹ οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν, ²⁰ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· ²¹ προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων. ²² συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. ²³ εἴτε ὑπὲρ τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ. ²⁴ τὴν οὖν ἐνδείξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

ΙΧ.

¹ Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόνοι ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν· ² οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι μακεδόσιν, ὅτι ἀγαθὰ παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζήλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ³ ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ

16 ^c ὄντι 18 ^c μετ' αὐτ. τον ἀδελφ. 21 ^c ἀλλὰ κ. ἐνώπιον

18 μετ' αὐτ. τ. ἀδελφ. 19 συν: ἐν | σπ' αὐτοῦ 21 ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον 22 πεποιθήσει δὲ 24 ἐνδείκνυμενοι ΙΧ, 1 ἐμοὶ 3 ἡμῶν: *ὕμων

18 μετ' αὐτ. τ. ἀδελφ. 19 προθυμ. ὑμῶν 21 προνοοῦμενοι | ἀλλὰ κ. ἐνώπιον 24 καὶ εἰς πρόσωπ. ΙΧ, 2 ο ἐξ ὑμῶν ζήλος

ὕμῶν κενωθῆ ἔν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, ⁴ μήπωσ ἂν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ μακαιδόνεσ καὶ εὖρωσιν ὑμᾶσ ἀπαρασκευάστουσ, καταισχυρθῶμεν ἡμεῖσ, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖσ, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ⁵ ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμεν παρακαλέσαι τοὺσ ἀδελφοὺσ ἵνα προέλθωσιν εἰσ ὑμᾶσ καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοιμὴν εἶναι οὕτωσ ὡσ εὐλογίαν, μὴ ὡσ πλεονεξίαν. ⁶ τοῦτο δέ, ὁ σπεῖρων φειδομένωσ φειδομένωσ καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπεῖρων ἐπ' εὐλογίαισ ἐπ' εὐλογίαισ καὶ θερίσει. ⁷ ἕκαστοσ καθὼσ προήρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπησ ἢ ἐξ ἀνάγκησ· ἵλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεόσ. ⁸ δυνατεῖ δέ ὁ θεόσ πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰσ ὑμᾶσ, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντεσ περισσεύητε εἰσ πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ⁹ καθὼσ γέγραπται· ἔσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖσ πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰσ τὸν αἰῶνα. ¹⁰ ὁ δέ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ στείροντι καὶ ἄρτον εἰσ βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆσ δικαιοσύνησ ὑμῶν. ¹¹ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰσ πᾶσαν ἀπλότητα, ἦτισ κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ. ¹² ὅτι ἡ διακονία τῆσ λειτουργίασ ταύτησ οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ. ¹³ διὰ τῆσ δοκιμῆσ τῆσ διακονίασ ταύτησ δοξάζοντεσ τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆσ ὁμολογίασ ὑμῶν εἰσ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ καὶ ἀπλότητι τῆσ κοινωνίασ εἰσ αὐτοὺσ καὶ εἰσ πάντα, ¹⁴ καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθοῦντων ὑμᾶσ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. ¹⁵ χάρισ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

4 ταυτη: ^c add της καυχησησ ⁵ ^c και μη ωσ ¹⁰ ^c χορηγησαι et πληθυναι et αυξησαι ¹⁴ υμων: cod ημων notato ipsa prima manu u super η | υμασ: ^c add ιδιν ¹⁵ ^c χαρισ δε

4 om εαν | μακεδονεσ ⁵ προσ υμασ | και μη ωσ ¹⁰ σπερμα: σπορον ¹¹ ευχαριστιαν θεου ¹² θεω: χριστω ¹³ και δια τησ ¹⁴ υπερ ημων (vide ad n)

4 μακεδονεσ (v. 2. etiam n) | ταυτη: add της καυχησησ ⁵ προκατηγγελμενην | και μη ωσπερ πλ. ⁷ προαιρειται ⁸ δυνατοσ δε ¹⁰ χορηγησαι et πληθυναι et αυξησαι | γεννηματα ¹⁵ χαρισ δε

X.

¹ Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆςπραῦτη-
τος καὶ ἐπεικίας τοῦ χριστοῦ, ὅς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς
ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· ² δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν
θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογιζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινας τοὺς
λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας· ³ ἐν σαρκὶ
γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, ⁴ τὰ γὰρ
ὄπλα τῆς στρατιᾶς ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ
πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, ⁵ λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ
πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχ-
μαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, ⁶ καὶ
ἐν ἐτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ
ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

⁷ Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε· εἴ τις πέποιθεν ἐαυτῷ χρι-
στοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς
χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς· ⁸ ἐάν τε γὰρ περισσώτερόν τι καυ-
χήσομαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκο-
δομήν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι· ⁹ ἵνα
μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν· ¹⁰ ὅτι αἱ
ἐπιστολαὶ μὲν, φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ
σώματος ἀσθενῆς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος· ¹¹ τοῦτο λογιζέσθω
ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἱοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοι-
οῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ· ¹² οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ
συγκρίναι ἑαυτοῦς τισιν τῶν ἑαυτοῦς συνισταπόντων· ἀλλὰ
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοῦς ἑαυτοῖς
οὐ συνιᾶσιν· ¹³ ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυησόμεθα, ἀλλὰ

¹ c πραοτητος 8 τε γαρ: c add και | ο κυριος: c add ημιν 10 c αι μεν επιστ.
12 εν εαυτοις: a add εαυτους | συνιασιν: cod συνισασιν σ priore ab a (ipso *)
notato posteaque eraso

1 επεικειασ | εισ: δι 4 στρατειασ 7 πεποιθεν: δοκει πεποιθεναι 8 om τε |
καυησωμαι 10 φασιν | εξουθενημενος 12 τολμω | ενκριναι et συνκριναι et
συνκρινοντες | εν εαυτοις: add εαυτους

1 πραοτητος | επεικειασ 4 στρατειασ 7 αφ εαυτου | ημεις: add χριστου
8 και περισσοτερ. τ. καυησωμαι | ο κυριος ημιν 10 αι μεν επιστολ. 12 εν εαυ-
τοις: add εαυτους | συνιουσιν 13 ουχι

κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνου, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρον, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. ¹⁴ οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνόμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνωμεν ἑαυτούς, ἄχρι καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἄλλοτρίοις κόποις, ἐλπῖδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνηταί κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισειάν, ¹⁶ εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχήσασθαι. ¹⁷ ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. ¹⁸ οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνος δόκιμος ἐστίν, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

XI.

¹ Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τι ἀφροσύνη· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ² ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστήσαι τῷ χριστῷ· ³ φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν εὖαν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς εἰς χριστόν. ⁴ εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε. ⁵ λογιζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκένοι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. ⁶ εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεάν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ⁸ ἄλλως ἐκκλησία ἐσύλησα λαβῶν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· ⁹ τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ μα-

14^a ἀχρι γαρ 15 ἡμων: cod ὑμων 18^c ἐστ. δοκιμ. XI, 1 ἀνεχεσθε: cod ἀνασχεσθε 3^c οση και της αγνοτητος 6^c φανερωθεντες

14^a ὡς γαρ μὴ ἐφικν. | ἀχρι γαρ 15 ὑμων: ἡμων 18 ἐστιν δοκιμος | ἀλλα XI, 3 εἰς τὸν χριστὸν 4 ἀνεχεσθε 5 λογίζ. δε 9 μακεδονιας

14^a ἀχρι γαρ 18 συνιστων | ἐστὶ δοκιμος XI, 1 6^c ἡνεχεσθε | 6^c μικρον τι της αφρ., 6^c μικρον τη αφροσυνη 3 εὖαν ἐξηπατ. | οὐτω φθαρη | οση και της αγνοτητ. | εἰς τὸν χρι. 4 ἡνεχεσθε 6 φανερωθεντες 8 ουθενος 9 μακεδονιας

καιδονίασ· και ἐν παντι ἀβαρῆ ἑμαυτὸν ὑμῶν ἐτήρησα και τηρήσω. ¹⁰ ἔστιν ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμέ ἐν τοῖς κλίμασι τῆσ ἀχαΐασ. ¹¹ διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶσ; ὁ θεὸσ οἶδεν. ¹² ὃ δὲ ποιῶ, και ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼσ και ἡμεῖσ. ¹³ οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰσ ἀποστόλους χριστοῦ. ¹⁴ και οὐ θαῦμα· αὐτὸσ γὰρ ὁ σατανᾶσ μετασχηματίζεται εἰσ ἄγγελον φωτόσ. ¹⁵ οὐ μέγα οὖν εἰ και οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡσ διάκονοι δικαιοσύνησ· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

¹⁶ Πάλιν λέγω, μή τίσ με δόξη ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἄν ὡσ ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχῆσωμαι. ¹⁷ ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡσ ἐν ἀφροσύνη, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆσ καυχήσεωσ. ¹⁸ ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ σάρκα, κἀγὼ καυχῆσωμαι. ¹⁹ ἡδέωσ γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντεσ· ²⁰ ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τίσ ὑμᾶσ καταδουλοῖ, εἴ τίσ κατεσθίει, εἴ τίσ λαμβάνει, εἴ τίσ ἐπαίρεται, εἴ τίσ εἰσ πρόσωπον ὑμᾶσ δέρει. ²¹ κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡσ ὅτι ἡμεῖσ ἡσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τίσ τολμᾶ, ἐν ἀφροσύνη, τολμῶ κἀγὼ. ²² ἔβραῖοὶ εἰσιν; κἀγὼ· ἰσραηλίται εἰσιν; κἀγὼ· σπέρμα ἀβραάμ εἰσιν; κἀγὼ. ²³ διάκονοι χριστοῦ εἰσίν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγὼ· ἐν κόποισ περισσοτέρωσ, ἐν πληγαῖσ περισσοτέρωσ, ἐν φυλακαῖσ ὑπερβαλλόντωσ, ἐν θανάτοισ πολλάκισ· ²⁴ ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκισ τεσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, ²⁵ τρισ ἐραβδίσθην, ἄπαξ ἐλιθάσθην, τρισ ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ²⁶ ὀδοπορίασισ πολλάκισ, κινδύνοισ ποταμῶν,

9 ^c ὑμιν ἑμαυτον 18 ^c κατὰ τὴν 21 ἐν ἀφροσυνῃ· * add λέγω 23 ^c ἐν πληγ. υπερβαλλ. ἐν φυλακ. περισσοτερ.

11 om οτι 18 κατὰ τὴν σαρκ. 21 ἐν ἀφροσυν. λέγω 22 ἰσραηλειται 23 ἐν φυλακ. περισσοτ. ἐν πληγ. υπερβαλλ. 24 **τεσσαρακ.

9 ὑμιν ἑμαυτ. 10 ^c σφραγισεται ἐκ ἐργοσ 14 θαυμαστον 16 μικρ. τι καγω 17 ου λαλ. κατ. κυρ. 18 κατ. τὴν σαρκ. 20 ὑμασ εἰσ προσω. 21 ἡσθενησαμεν | ἐν ἀφροσυν. λέγω 22 ἰσραηλειται 23 ἐν πλη. υπερβαλλ. ἐν φυλ. περισσ. 24 τεσσα- ρακοντ. 25 ἐραβδισθ.

κινδύνοισ ληστῶν, κινδύνοισ ἐκ γένουσι, κινδύνοισ ἐξ ἔθνων, κινδύνοισ ἐν πόλει, κινδύνοισ ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοισ ἐν θαλάσῃ, κινδύνοισ ἐν ψευδαδέλοισ · ²⁷ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαισι πολλάκις, ἐν λιμῶ καὶ δίψει, ἐν νηστείαισι πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. ²⁸ χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἢ ἐπίστασις μοι ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; ³⁰ εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ³¹ ὁ θεὸς καὶ πατήρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὃ ὧν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² ἐν δαμασκῶ ὁ ἐθνάρχῃς ἀρέτα τοῦ βασιλέωσ ἐφρούρει τὴν πόλιν δαμασκηνῶν πιάσαι με θέλων, ³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχάλασθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

XII.

¹ Καυχᾶσθαι δὲ οὐ συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὅπτα—
σίασ καὶ ἀποκαλύψω κυρίου. ² οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῶ πρὸ
ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ
σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως
τρίτου οὐρανοῦ. ³ καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώ—
ματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ⁴ ὅτι
ἤρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ
οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλήσαι. ⁵ ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι,
ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαισι μου.
⁶ ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν
γὰρ ἐρῶ· φειδομαι δέ, μὴ τις εἰς ἐμέ λογίσῃται ὑπὲρ ὃ βλέπει
με ἢ ἀκούει ἐξ ἑμοῦ, ⁷ καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων.
διὸ ἵνα μὴ ὑπεραἰρώμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος

27 ^c εν κοπω 28 μοι: ^c μου XII, 1 καυχασθαι: ^c praeposuit ei (praeterea-
que nihil mutavit) 6 ακουει: ^c add τι

30 om μου 32 om θελων XII, 1 κανχ. δει | ελ. δε και 2 om του 3 εκτος:
χωρισ | om ουκ οιδα 5 om μου

27 εν κοπω 28 η επισυστασις μου 31 τ. κυρ. ημων ιησ. χριστου 32 δαμασκ.
πολ. XII, 1 κανχ. δη ου συμφερει μοι | ελευσ. γαρ 6 ακουει: add τι 7 om διο

σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ. ⁸ ὑπὲρ τούτου τρίς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ, ⁹ καὶ εἰρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελείται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμέ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. ¹⁰ διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν καὶ ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

¹¹ Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὄφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ¹² τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ σημεῖοις τε καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσιν. ¹³ τί γάρ ἐστιν ὃ ἠσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. ¹⁴ Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἐτοίμωσ ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἦσσον ἀγαπῶμαι;

¹⁶ Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν· ἀλλὰ ὑπάρχων πανουργὸς δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ μὴ τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ παρεκάλεσα τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

¹⁹ Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέναντι θεοῦ

7 ^c σαταν | κολαφιζῃ: ^c add ἵνα μὴ υπεραιωμαι 9 δυναμις: ^c add μου | ^c τελειουται 10 και αναγκ. (scriptum est αναγκ. notato a prima manu super ε): ^c εν αναγκ. | και στενοχ.: ^c εν στ. 12 τε: ^a om, ^c vero post υπομονη add 13 ^c ητηθητε 15 ^c ει και περ. υμ. αγαπων ηττον αγ. 19 ^c παλιν | ^c κατεν. του θε.

7 κολαφιζῃ: add ἵνα μὴ υπεραιωμαι 9 om μου sec 10 και αναγκ.: εν αναγκ. 11 υφ υμων: υμων superscripto φυ inter υ et μ | ουδεν γαρ τι 12 *κατηργασθη 14 αλλ οι 15 αγαπων 16 κατεβαρησα υμας

7 σαταν | κολαφιζῃ: add ἵνα μὴ υπεραιωμαι 9 δυναμις: add μου | τελειουται 10 και pr: εν | και sec: εν 11 αφρων: add καυχωμενος 12 εν σημειοις | om τε 13 ητηθητε 14 om τουτο | καταναρκ. υμων | αλλ υμας | αλλ οι 15 ει και περ. υμ. αγαπων ηττον αγ. 16 κατεβαρησα υμας | αλλ 19 παλιν | κατενωπιον του θεου

ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. ²⁰ φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἶους θέλω εὔρω ὑμᾶς, ἀγῶ εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε, μήπως ἔρισ, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθειῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· ²¹ μὴ πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσῃ πολλοὺς τῶν προημαρτηκῶτων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνίᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἐπραξάν.

XIII.

¹ Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. ² προεῖρηκα καὶ πρό- λέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προημαρτη- κῶσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι. ³ ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. ⁴ καὶ γὰρ ἐ- σταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν σὺν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυ- νάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. ⁵ ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι χριστὸς ἰησοῦς ἐν ὑμῖν ἐστίν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. ⁶ ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν ἀδόκιμοι. ⁷ εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιεῖτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδό- κιμοι ὤμεν. ⁸ οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρ- τισιν. ¹⁰ διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀπο-

21 ἐλθόντος μου: ^c ἐλθόντα με XIII, 1 ^c ἴδου τρίτον | ^c om ἵνα 4 ^c εἰ εσταυρωθη | εἰς υμας cum praecedd conj, non cum seqq 5 ^c η οὐκ ἐπιγιν. 9 ^c τοῦτο δε και:

20 ερεῖς ζηλοσ 21 ταπεινωσει | πορνεια XIII, 1 om ἵνα | η τριων: και τρ. 4 ασθεν. εν αυτω | om εἰς υμας 5 η οὐκ ἐπιγ. | ἱησ. χριστ. | om ἐστίν 7 ποιητε 8 ἀλλ

20 ερεῖς 21 ἐλθόντα με omisso με seq | πορνεια XIII, 1 om ἵνα | η τριων: και τρ. 2 νυν: add γραφω 4 εἰ εσταυρ. | ε^ο και γαρ και ημ. ασθ. εν αυτω | ζησομεθα 5 η οὐκ ἐπιγιν. | ἱησ. χριστ. 7 ερχομαι | ποιητε 8 ἀλλ 9 τοῦτο δε και

τόμωσ χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

¹¹ Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. ¹³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

B

13 ὑμων: ^c add αμην

13 om χριστου. In subscriptione ^{**}add εγραφη απο φιλιππων

10 εδωκ. μοι ο κυρ. 13 ὑμων: add αμην. Subscriptum est: πρ. κορ. δευτερα εγραφη απο φιλιππων της μακεδονιασ δια τιτου και λουκα.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

I.

¹ Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς γαλατίας. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθῃται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ, κατὰ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

⁶ Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. ⁸ ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσῃται παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ ὡς προεῖρηκα, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ¹⁰ ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

¹¹ Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. ¹² οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὐδὲ ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀπο-

4 περι: ^c υπερ | ^c εκ του ενεστωτ. αιων. | ^c κατα το 7 και θελοντες ^a: ^a om
8 ^c ευαγγελισ. υμιν 9 ^c προειρηκαμεν 11 δε: ^a γαρ, ^c rursus δε

3 ημων post κυριου transp 4 περι: υπερ | κατα το 8 και | υμιν ευαγγελιζεται 9 προειρηκαμεν 11 δε: γαρ 12 ουτε εδιδ.

Inscriptum: ε η πρ. γαλ. επιστολη παυλου, ε^ο παυλ. του αποστολου η πρ. γαλ. επιστ. 3 ημων post κυριου transp 4 περι: υπερ | εκ του ενεστ. αιων. | κατα το 8 ευαγγελιζεται υμιν 9 προειρηκαμεν 10 ει γαρ ετι 12 ουτε εδιδ.

καλύψωσ ἰησοῦ χριστοῦ. ¹³ ἤκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· ¹⁴ καὶ προσέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοῦσ συνηλικιώτασ ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρωσ ζηλωτῆσ ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεοσ ὁ ἀφορίσασ με ἐκ κοιλίασ μητρόσ μου καὶ καλέσασ διὰ τῆσ χάριτοσ αὐτοῦ ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖσ ἔθνεσιν, εὐθέωσ οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, ¹⁷ οὐδὲ ἀνῆλθον εἰσ ἱεροσόλυμα πρὸσ τοῦσ πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλουσ, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰσ ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰσ δαμασκόν. ¹⁸ ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰσ ἱεροσόλυμα ἱστορησαὶ κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸσ αὐτὸν ἡμέρασ δεκαπέντε· ¹⁹ ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ ἴδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ ἔπειτα ἦλθον εἰσ τὰ κλίματα τῆσ συρίας καὶ κιλικίασ. ²² ἤμην δὲ ἀγνοούμενοσ τῷ προσώπῳ ταῖσ ἐκκλησίαισ τῆσ Ἰουδαίασ ταῖσ ἐν χριστῷ· ²³ μόνον δὲ ἀκούοντεσ ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶσ ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοί τὸν θεόν.

II.

¹ Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰσ ἱεροσόλυμα μετὰ βαρνάβα, συνπαραλαβὼν καὶ τίτον· ² ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖσ τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖσ ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖσ δοκοῦσιν, μήπωσ εἰσ κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ³ ἀλλ' οὐδὲ τίτοσ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· ⁴ διὰ δὲ τοῦσ παρεισάκτουσ ψευδαδελφοὺσ, οἵτινεσ παρεισῆλθον κατασκοπεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν

18 κηφᾶν: ^c πετρον 21 ^a καὶ τῆσ κιλικ.

15 om ο θεοσ | ἀφορίσασ 17 ἀνῆλθον: ἀπῆλθ. 18 ετη τρια 19 ^a ουχ | ειδον 21 καὶ τῆσ κιλικ. II, 3 om ὁ

17 ἀλλ 18 ετη τρια | κηφᾶν: πετρον 19 ειδον 21 καὶ τῆσ κιλικ. II, 1 συμ- παραλαβ.

ἡμῶν ἦν ἔχομεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν·
 5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὄραν εἶξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ
 εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. 6 ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί
 τι, ὅποιοι ποτ' ἦσαν, οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον ὃ θεὸς ἀν-
 θρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκούντες οὐδὲν προσανέθεντο,
 7 ἀλλὰ τοῦναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς
 ἀκροβυστίας καθὼς πέτρος τῆς περιτομῆς, 8 ὃ γὰρ ἐνεργήσας
 πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς
 τὰ ἔθνη, 9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθείσάν μοι ἰάκωβος
 καὶ κηφᾶς καὶ ἰωάννης, οἱ δοκούντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς
 ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ βαρνάβη κοινωνίαν, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη,
 αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· 10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημο-
 νεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

11 Ὅτε δὲ ἦλθεν κηφᾶς εἰς ἀντιοχείαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ
 ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. 12 πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινασ
 ἀπὸ ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθεν, ὑπέ-
 στελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς·
 13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι πάντες, ὥστε
 καὶ βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. 14 ἀλλ' ὅτε εἶδον
 ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον
 τῷ κηφᾶ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς
 καὶ οὐχ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαῖζειν;
 15 ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, 16 εἰδότες
 δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πί-
 στεως ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν ἰησοῦν ἐπιστεύσα-
 μεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων
 νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ. 17 εἰ
 δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀ-

6 ^c ποτε 8 ο γαρ usq περιτομησ ^a: *om 9 ημεισ: ^a add μεν 13 om παντες | συναπηχθη: ^c incepterat u super α 14 ουχ: ^c ουχει

4 **καταδουλωσωσιν 6 ποτε | om ὃ 9 ιωαννης 11 αντιοχειαν 13 om και sec | om παντες 14 ουχι ^{mai}et^{bir} 16 χριστου ιησου et ιησουν χριστον

4 καταδουλωσωνται 6 ποτε | om ὃ 11 πετρος εἰς αντιοχειαν 12 ηλθον 13 om παντες 14 τω πετρω | ζησ και ουκ ιουδ. τι 16 om δε | διοτι ου δικ. εξ εργ. νο.

μαρτωλοί, ἄρα χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. ¹⁸ εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνιστάνω. ¹⁹ ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῶ ζήσω. ²⁰ χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστὸς· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῆ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

III.

¹ Ὡ ἀνόητοι γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος; ² τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ³ οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; ⁴ τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἶγε καὶ εἰκῆ. ⁵ ὃ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμει ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ⁶ καθὼς ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁷ γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν ἀβραάμ. ⁸ προΐδουσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως τὰ ἔθνη δικαιοὶ ὁ θεός, προευηγγελίσαστο τῷ ἀβραάμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ ἀβραάμ. ¹⁰ ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ¹² ὃ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλὰ ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ¹³ χριστὸς ἡμᾶς ἐξ-

7 ^c εἰσιν υἱοὶ 10 ^c ἐμμένει ἐν

20 τοῦ υἱοῦ τ. θεοῦ· τοῦ θεοῦ καὶ χριστοῦ III, 8 δικαιοὶ τὰ ἔθνη 10 ἐνευλογημένοι ἐν 12 ἀλλ

18 συνιστήμι III, 1 ἐβάσκανεν: add τῆ ἀληθεία μὴ πειθεσθαι | ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος 7 εἰσιν υἱοὶ 8 δικαιοὶ τὰ ἔθνη. | 9 ^c εὐλογηθήσονται 10 omn ὅτι | ἐν κασι 12 ἀλλ ὁ ποι. ἀνθρώπος

ηγόρασεν ἐκ τῆσ κατάριασ τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρια· γέγραπται γάρ· ἐπικατάριατος πᾶσ ὁ κρεμᾶμενος ἐπὶ ξύλου· ¹⁴ ἵνα εἰσ τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ ἄβραάμ γένηται ἐν ἰησοῦ χριστῷ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆσ πίστεωσ.

¹⁵ Ἄδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὁμοσ ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶσ ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. ¹⁶ τῷ δὲ ἄβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖσ σπέρμασιν, ὡσ ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡσ ἐφ' ἐνόσ· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅσ ἐστὶν χριστόσ. ¹⁷ τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονῶσ νόμοσ οὐκ ἀκυροί, εἰσ τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. ¹⁸ εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίασ· τῷ δὲ ἄβραάμ δι' ἐπαγγελίασ κεχάρισται ὁ θεόσ. ¹⁹ τί οὖν ὁ νόμοσ; τῶν παραβάσεωσ χάριν προσετέθη, ἄχρισ οὐ ἔλθη τὸ σπέρμα ὃ ἐπήγγελται, διαταγῆσ δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ ὁ δὲ μεσίτησ ἐνόσ οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεόσ εἰσ ἐστίν. ²¹ ὁ οὖν νόμοσ κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμοσ ὁ δυνάμενοσ ζωοποιῆσαι, ὄντωσ ἐκ νόμου ἦν ἂν ἡ δικαιοσύνη· ²² ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεωσ ἰησοῦ χριστοῦ δοθῆ τοῖσ πιστεύουσιν. ²³ πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συνκλειόμενοι εἰσ τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ²⁴ ὥστε ὁ νόμοσ παιδαγωγόσ ἡμῶν γέγονεν εἰσ χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεωσ δικαιωθῶμεν· ²⁵ ἐλθούσησ δὲ τῆσ πίστεωσ οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. ²⁶ πάντεσ γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ τῆσ πίστεωσ ἐν χριστῷ ἰησοῦ· ²⁷ ὅσοι γὰρ εἰσ χριστόν ἐβαπτίσθητε, χριστόν ἐνεδύσαθε. ²⁸ οὐκ ἐνὶ ἰουδαῖοσ οὐδὲ ἔλλην, οὐκ ἐνὶ δοῦλοσ οὐδὲ ἐλεύθεροσ, οὐκ ἐνὶ ἄρρεν καὶ θῆλυ· ἅπαντεσ γὰρ

26 υιοι: cod υιοι οι, sed οι sec ipse * vel * notavit

13 οτι γεγραπται 16 **ερρηθησαν | αλλα 19 αχρισ αν 21 οση του θεου | οντωσ εν νομω αν ην 24 εγενετο 28 αρσεν | *παντες

14 εν χριστω ιησου 16 ερρηθησαν 17 υπο τ. θεου: add εισ χριστον | ετη ante τετρακ. 21 αν εκ νομ. ην 23 συγκεκριεισμενοι 28 αρσεν | παντες

ὕμεῖς ἐστέ χριστοῦ ἰησοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, κατὰ ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV.

¹ Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν, ² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπουσ ἐστὶ καὶ οἰκονόμουσ ἄχρι τῆσ προθεσμίας τοῦ πατρός. ³ οὕτωσ καὶ ἡμεῖσ, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμεθα δεδουλωμένοι. ⁴ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸσ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικόσ, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ⁵ ἵνα τοῦσ ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. ⁶ ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸσ τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰσ τὰσ καρδίασ ἡμῶν, κρᾶζον· ἀββᾶ ὁ πατήρ. ⁷ ὥστε οὐκέτι εἰ δούλοσ ἀλλὰ υἱόσ· εἰ δὲ υἱόσ, καὶ κληρονόμοσ διὰ θεοῦ. ⁸ ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότεσ θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖσ φύσει μὴ οὔσι θεοῖσ· ⁹ νῦν δὲ γνόντεσ θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντεσ ὑπὸ θεοῦ, πῶσ ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷσ πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θελετε; ¹⁰ ἡμέρασ παρηρηεῖσθε καὶ μῆνασ καὶ καιροῦσ καὶ ἐνιαυτούσ; ¹¹ φοβοῦμαι ὑμᾶσ, μήπωσ εἰκῆ κεκοπίακα εἰσ ὑμᾶσ.

¹² Γίνεσθε ὡσ ἐγώ, ὅτι καὶ γώ ὡσ ὑμεῖσ, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδὲν με ἠδικήσατε. ¹³ οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆσ σαρκόσ εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, ¹⁴ καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡσ ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡσ χριστὸν ἰησοῦν. ¹⁵ ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸσ ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοῦσ ὀφθαλμοῦσ ὑμῶν ἐξορούξαντεσ ἐδώκατέ μοι. ¹⁶ ὥστε ἐχθρόσ ὑμῶν

28 cod estote en (punctis notatum) χριστου: c εἰσ ἐστε ἐν χριστῶ IV, 7 c κληρ. θεου δια χριστου 12 et γινεσθε et ἀδελφοι ita scribuntur ut novi aliquid incipere videatur 14 ὑμων: c τον | ουκ: suppl a 15 c αν ἐδωκατε

28 εἰσ ἐστε ἐν χριστῶ ιησ. 29 σπερματος | κατ IV, 2 τ. προθεσμ. τῆσ 3 ημεθα: ημεν 6 ομ ο θεοσ 14 αλλα

28 εἰσ ἐστε ἐν χριστῶ ιη. 29 καὶ κατ επαγγ. IV, 3 ημεθα: ημεν 6 ὑμων 7 αλλ | κληρ. θεου δια χριστου 8 μη φυσει 9 δουλευειν 14 πειρασμ. μου τον ἐν 15 τισ ουν τῆν | αν ἐδωκατε

γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ¹⁷ ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκ-
κλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ¹⁸ καλὸν δὲ ζη-
λοῦσθε ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς
ὑμᾶς. ¹⁹ τέκνα μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῆ χρι-
στός ἐν ὑμῖν, ²⁰ ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλ-
λάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

²¹ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ
ἀκούετε; ²² γέγραπται γὰρ ὅτι ἄβραάμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα
ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ²³ ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ
τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
δι' ἐπαγγελίας. ²⁴ ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γὰρ εἰσιν
αἱ δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρουσιν αἰ, εἰς δουλείαν γεννώσα,
ἣτις ἐστὶν ἄγαρ. ²⁵ τὸ γὰρ σινᾶ ὄρος ἐστίν, ὃν ἐν τῇ ἀραβίᾳ·
συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν ἱερουσαλήμ; δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων
αὐτῆς. ²⁶ ἡ δὲ ἄνω ἱερουσαλήμ ἐλευθέρη ἐστίν, ἣτις ἐστὶν
μήτηρ ἡμῶν. ²⁷ γέγραπται γὰρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τί-
κτουςα, βῆξον καὶ βέησον ἢ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα
τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ²⁸ ἡμεῖς δέ,
ἀδελφοί, κατὰ ἰσακ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. ²⁹ ἀλλ' ὡσπερ
τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως
καὶ νῦν. ³⁰ ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ
τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης
μετὰ [τοῦ υἱοῦ] τῆς ἐλευθέρης. ³¹ διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν
παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρης· τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς χρι-
στός ἡλευθέρωσεν.

19 ^c τεκνια | ^c αχρισ 23 ἐλευθέρης: cod - ριας 24 ^c om αι 26 ητις
ἐστιν suppl^a | ^c παντων ημων 28 ^c ισακ 30 του υιου suppl^a 31 ^c χρι-
στος ημας

17 εκκλεισ. ημας^{mai} 23 αλλα ο εκ της | δια της επαγγελιας 24 om αι |
σεινα | δουλειαν 25 το δε αγαρ σεινα | om on | συστοιχει 28 ημεις et este |
ισακ 29 αλλα^{bent}

17 ^c εκκλ. ημας 18 καλ. το ζηλουσθαι 19 τεκνια | αχρισ 23 δια της
επαγγ. 24 δουλειαν 25 το γαρ αγαρ σινα | om on | δουλευει δε 26 παντων
ημων 28 ισακ 30 κληρονομηση 31 διο: αρα | τη ελευθ. ον η χριστ. ημας
(eaque ad 5, 1. trahuntur)

V.

¹ Στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ² Ἴδε ἐγὼ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ κατηργήθητε ἀπὸ χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξέπεσατε. ⁵ ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἐκδεχόμεθα. ⁶ ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

⁷ Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ μὴ πειθεσθαι; ⁸ ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσω ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. ¹¹ ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς. ¹³ ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆς σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁵ εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

¹⁶ Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ¹⁷ ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς· ταῦτα γὰρ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. ¹⁹ φανερά δὲ ἐστὶν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστιν πορνία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ²⁰ εἰδωλο-

1 εγω: c add παυλος 3 περιτεμνομενω: c add οτι 5 c απεκεδεχ. 8 c τη αληθ. 15 c υπο αλληλ. 17 c ταυτα δε 18 c ουκειτι εστε 19 πορνια: c praeus μοιχεια

1 δουλειασ 2 εγω παυλος | περιτεμηθητε 3 οτι οφειλ. 5 απεκεδεχ. 6 ομ ιησου 10 ομ εν κυριω 17 αλληλ. αντικειτ. | μη α εαν: ita **, *μη αν 19 πορνεια 20 **ειδωλοατρια

1 ομ ουν (vide ante) | δουλειασ 2 εγω παυλος 3 οτι οφειλετης 4 απο του χρ. 5 απεκεδεχ. 7 ανεκοψε τη αληθ. 10 οστις αν 14 πληρουται | ως εαυτον 15 υπο αλληλ. 17 ταυτα δε | α αν 19 μοιχεια πορνεια

λατρεία, φαρμακία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθείαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, ²¹ φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς εἶπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ²² ὃ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ²³ πραῦτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. ²⁴ οἱ δὲ τοῦ κυρίου χριστοῦ ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. ²⁵ εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. ²⁶ μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

VI.

¹ Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῆ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραῦτητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάσετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. ³ εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὢν, φρεναπατᾶ ἑαυτὸν. ⁴ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· ⁵ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. ⁶ κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ⁷ μὴ πλανᾶσθε· θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· ⁸ ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὃ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ⁹ τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσωμεν μὴ ἐκλυόμενοι. ¹⁰ ἄρα

20 scriptum est αιρεσις 21 κῶμοι: cod -μαι 21 ^c καθως και προειπον
24 κυριου: * vel ipse * notavit VI, 2 ^c βασταζετε

20 φαρμακεια | ζηλος 21 καθως προειπον 24 om κυριου 26 αλληλους
φθονουντ. VI, 2 βασταζετε | αναπληρωσατε 4 om εκαστος 7 ο γαρ αν 9 εν-
κακωμεν | θερισμεν

20 φαρμακεια | ερις 21 φθνοι φνοι | καθως και προειπον 23 πρατησ
24 om κυρ. | om ιησου VI, 1 προληφθη | πρατηστος 2 βασταζετε 3 εαυτ.
φρεναπ. 9 εκκακωμεν | θερισομεν

οὖν ὡς καιρον ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντα, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

¹¹ Ἴδετε πηλίκιοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ. ¹² ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ μὴ διώκωνται. ¹³ οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῆσονται. ¹⁴ ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καὶ γὰρ κόσμῳ. ¹⁵ ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἔστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνην ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ. ¹⁷ τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

15 ἐστιν: ^c εἰσχυῖ

10 **εχομεν | **εργαζομεθα 11 *ηλικιοις 12 τ. χριστ. ιησου 13 περιτετμημενοι | περιτεμεσθαι 15 om εν γαρ χρι. ιησ. | ουτε γαρ 17 om κυριου et χριστου 18 κυριου: add ημων. In subscriptione **add εγραφη απο ρωμησ

10 εχομεν 12 μη post ινα 14 τω κοσμω 15 ἐστιν: ισχυει 17 om χριστου 18 κυριου: add ημων. Subscriptum est: πρ. γαλατ. εγραφη απο ρωμησ.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

I.

¹ Παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ, ⁴ καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ ⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ⁶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, ⁷ ἐν ᾧ ἔσχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, ⁸ ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει ⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ¹⁰ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, ¹¹ ἐν ᾧ καὶ ἐκκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργούντος κατὰ τὴν βουλήν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¹² εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης

1 ἁγίοις: ^c add πασι | οὔσι: ^c add ἐν ἐφῆσω 3 ^c om και σωτηρος | ^a ο εὐλογ. ημας 6 ης: ^c ἐν η 7 ^c εχομεν | ^c τον πλουτον 10 ^c τα τε ἐν τοις

1 χριστου ιησου | ^a τ. ουσιν ἐν ἐφῆσω 3 om και πατηρ | om και σωτηρος | ο εὐλογ. ημας 5 χριστου ιησου 7 εχομεν

Inscriptum: ε πρ. ἐφῆσ. ἐπιστολῆ παυλου, ε ^a παυλου του αποστολου η πρ. ἐφῆσ. ἐπιστ. 1 τ. ουσιν ἐν ἐφῆσω 3 om και σωτηρος | ε om ἐν ἀντι χριστω 6 ης: ἐν η 7 εχομεν | τον πλουτον 10 τα τε ἐν τοις 12 τῆσ δοξῆσ

αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότεας ἐν τῷ χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ¹⁴ ὅς ἐστιν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ.

¹⁵ Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ ἰησοῦ καὶ τὴν εἰς πάντα τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνεῖαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῶῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψῃ ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς κληρονομίας τῆς δόξης αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ²⁰ ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ καθίσας αὐτὸν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ ἐκκλησίας, ²³ ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν παῖσιν πληρουμένου.

II.

¹ Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ² ἐν αἷσι ποτὲ περιπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα

13 ὑμεῖς: ^c η pro u scripserat, sed u restitutum 15 καὶ τὴν: ^c add αγαπὴν τὴν 18 ^c καὶ τὶς ο πλ.

14 ο ἐστὶν | τῆς δόξης 17 δω 18 om ὑμῶν | τῆς δοξ. τῆς κληρον. αὐτοῦ 20 ἐνήργηκεν | om αὐτὸν post καθίσας | οὐρανοῖς 21 ἐξουσ. κ. ἀρχ. II, 1 ἁμαρτίαις: ἐπιθυμῖαις

14 τῆς δόξης 15 καὶ τὴν: add αγαπὴν τὴν 16 μνεῖαν ὑμῶν ποι. 18 καρδίας: διανοίας | καὶ τὶς ο πλ. τῆς δοξ. τῆς κληρ. αὐ. 20 καὶ ἐκαθίσεν | om αὐτὸν sec 23 om τὰ II, 1 om ὑμῶν

τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, ³ ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιῶντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἡμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· ⁴ ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ χριστῷ, χάριτί ἐστε σεσωσμένοι, ⁶ καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ⁷ ἵνα ἐνδείξῃται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ⁸ τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχῆσθαι. ¹⁰ θεοῦ γὰρ ἔσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοιμάσεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

¹¹ Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ¹² ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. ¹³ νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγύς ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. ¹⁴ αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, ¹⁵ τὴν ἐχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, ¹⁶ καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ,

4 ^c ἐν ἐλεει 7 ἵνα usq ἰησοῦ suppl ^a 9 θεοῦ: ^a αὐτοῦ 11 ^c ὑμεῖς ποτε 15 ^c ἐν ἐαυτῷ

4 ἐν ἐλεει 5 ἐν τοῖς παραπτ. καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις | ἐν τῷ χριστῷ 9 καυχῆσθαι 10 θεοῦ: αὐτοῦ 13 om του

3 ἡμεν 4 ἐν ἐλεει 7 τὸν υπερβαλλοντα πλουτον 8 διὰ τῆς πιστ. 10 θεοῦ: αὐτοῦ 11 ὑμεῖς ποτε 12 ἐν τῷ καιρῷ 13 ἐγγυσ ἐγενηθ. 15 ἐν ἐαυτῷ

ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. ¹⁷ καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς, ¹⁸ ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέρωθεν ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ²⁰ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου τοῦ χριστοῦ, ²¹ ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

III.

¹ Γούτου χάριν ἐγὼ παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἔθνων, ² εἶγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ³ ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι το μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ, ⁵ ὃ ἐτέρισ γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν χριστῷ ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ⁷ οὗ ἐγενήθη διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ⁸ ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ χριστοῦ, ⁹ καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπου-

18 ^a εσχομεν 20 του χριστου: ^a αυτου χρι. ιησου 21 ^a πασα η III, 1 χριστου: ^a add ιησου 8 ^c τον ανεξιχ. πλουτον 9 ^c φωτισαι παντας | ^c εν τω θεω

19 συνπολειται 20 αυτου χριστου ιησου 22 θεου: χριστου III, 1 τ. χριστ. ιησου 3 om οτι· 5 om αποστολοις 9 φωτισ. παντας | εν τω θεω

17 om ειρηνην sec 19 αλλα συμπολιται 20 αυτου ιησου χριστου 21 πασα η III, 1 τ. χριστ. ιησου 3 εγνωρισε 5 εν ετερισ 6 συκληρ. κ. συσωμ. κ. συμμετ. | τ. επαγγελ. αυτου εν τω χριστω δια 7 εγενομην | την δοθεισαν 8 παντων των | εν τοις εθν. | τον ανεξιχ. πλουτον 9 φωτισ. παντας τις η κοινωνια | εν τω θεω | κτισαντι: add δια ιησου χριστου

ρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποικίλος σοφία τοῦ θεοῦ, ¹¹ κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἦν ἐποίησεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

¹³ Διὸ αἰτούμαι μὴ ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἧτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. ¹⁴ τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, ¹⁵ ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα δῶ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ¹⁸ ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ θεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, ¹⁹ γινῶναι τὴν υπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

²⁰ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, ²¹ αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων, ἀμήν.

IV.

¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν χριστῷ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, ² μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραύτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, ³ σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. ⁴ Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· ⁵ εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα· ⁶ εἰς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ

11 εν: ^a add τω, ^c rursus del 12 ^c και την προσαγωγ. 14 πατερα: ^c add του κυριου ημων ιησου χριστου

11 εν τω χρι. ιησ. 12 ^a παρησιαν 13 ενκακειν 18 κ. υψος κ. βαθ. 19 πληρωθη παν IV, 1 εν κυρω 2 om εν ^{bent?} 4 om και sec 6 om και tert

12 και την προσαγ. 13 εκκακειν 14 πατερα: add του κυριου ημων ιησου χριστου 16 δωη | τον πλουτον 21 om και IV, 1 εν κυρω 2 πραοτητος 6 εν πασιν υμιν

πάντων και διὰ πάντων και ἐν πᾶσιν. ⁷ ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. ⁸ διὸ λέγει· ἀναβάς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. ⁹ τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι και κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ¹⁰ ὁ καταβάς αὐτός ἐστὶν και ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. ¹¹ και αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας και διδασκάλους, ¹² πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, ¹³ μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως και τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ, ¹⁴ ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι και περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης, ¹⁵ ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, χριστός, ¹⁶ ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον και συνβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

¹⁷ Τοῦτο οὖν λέγω και μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς και τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ¹⁸ ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ¹⁹ οἵτινες ἀπηληγότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ²⁰ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν, ²¹ εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε και ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ ἰησοῦ, ²² ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστρο-

8 ° και εδωκεν 9 ° κατεβη πρωτον 15 ° ο χριστος 17 ° και τα λοιπα

7 υμων | ομη η 8 και εδωκεν 9 κατεβη πρωτον 16 συμβιβαζ. | οικοδ. εαυτου

8 και εδωκεν 9 κατεβη: add πρωτον 14 κυβεια | μεθοδειαν 15 ο χριστος 16 συμβιβαζ. | οικ. εαυτου 17 και τα λοιπα εθν. 18 εσκοτισμενοι

φήν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ²³ ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ τῆς ἀληθείας.

²⁵ Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἕκαστος ἀλήθειαν πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, ²⁷ μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ²⁸ ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχητε μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρεῖας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. ³⁰ καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. ³¹ πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺμ πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

V.

¹ Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, ² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν θυσίαν καὶ προσφορὰν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας.

³ Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις, ⁴ καὶ αἰσχροτήσ ἢ μωρολογία ἢ εὐτραπέλεια, ἃ οὐκ ἀνήκον, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.

23 cod ενδυσασθε praecedente ανανεουσθαι 24 ^c εν δικ. κ. οσιот. 25 ^c αληθειαν εκαστος | προσ τον: ^a μετα του 26 ^c επι τω παροργ. 28 ^c om ιδιαισ | εχητε (cod -ται): ^c εχη V, 2 υμασ: ^c ημασ 4 ^a και μωρολογ.

23 δε (om bent?) εν τω 24 ενδυσασθε (sed praecedit ανανεουσθαι) | εν δικαιοσ. κ. οσιот. 25 αληθειαν εκαστος μετα του 28 om ιδιαισ | εχη 29 αλλα 31 συν 32 om δε | εχαρισ. ημιν (*om bent?) V, 2 υπερ υμων προσφο. κ. θυσι. 3 πορνεια 4 και μωρολογια

24 εν δικαι. κ. οσιот. 25 αληθει. εκαστ. μετα του | ε αλληλοι (ex ergore) 26 επι τω παροργ. 27 μητε 28 το αγαθον ταισ χερσ. | εχη 31 συν V, 2 ηγαπ. ημασ | προσφ. κ. θυσι. 3 πορνεια | πασα ακαθαρσ. 4 και μωρολογ. | τα ουκ ανηκοντα

⁵ τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ. ⁶ μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοῦσ υἱοῦσ τῆσ ἀπειθείασ. ⁷ μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶσ ἐν κυρίῳ. ὡσ τέκνα φωτὸσ περιπατεῖτε· ⁹ ὃ γὰρ καρπὸσ τοῦ φωτὸσ ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· ¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, ¹¹ καὶ μὴ συνκοινωνεῖτε τοῖσ ἔργοισ τοῖσ ἀκάρποισ τοῦ σκότουσ, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. ¹² τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστὶν καὶ λέγειν· ¹³ τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸσ φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶσ ἐστίν. ¹⁴ διὸ λέγει· ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάσει σοι ὁ χριστόσ.

¹⁵ Βλέπετε οὖν ἀκριβῶσ πῶσ περιπατεῖτε, μὴ ὡσ ἄσοφοι ἀλλ' ὡσ σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. ¹⁷ διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονεσ, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ φρόνημα τοῦ κυρίου. ¹⁸ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντεσ ἑαυτοῖσ ψαλμοῖσ καὶ ὕμνοισ καὶ ᾠδαῖσ πνευματικαῖσ, ᾄδοντεσ καὶ ψάλλοντεσ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντεσ πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοισ ἐν φόβῳ χριστοῦ. ²² αἱ γυναῖκεσ τοῖσ ἰδίοισ ἀνδράσιν ὑποτασσέσθωσαν ὡσ τῷ κυρίῳ, ²³ ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆσ γυναικὸσ ὡσ καὶ ὁ χριστόσ κεφαλὴ τῆσ ἐκκλησίας, αὐτόσ ὁ σωτήρ τοῦ σώματοσ. ²⁴ ἀλλ' ὡσ

6 scriptum est kainoiois | ^a δια ταυτ. γαρ 15 ^c ουν αδελφοι πωσ ακριβωσ 17 φρονημα: ^c θελημα 19 ^c εν ταισ καρδιαισ 23 και αυτοσ εστιν σωτηρ

6 δια ταυτ. γαρ 17 τι το θελημα τ. κυρ. ημων 19 εν ψαλμοισ | om πνευματικαισ 20 τ. κυρ. ημων χριστ. ιησ. 22 om υποτασσεσθ. 23 αν. κεφαλ. εστ. | om ὁ ante σωτηρ 24 αλλα η εκκλησια

5 ἴστε: εστε | os εστιν 6 δια ταυτ. γαρ 7 συμμετοχα 9 φωτοσ: πνευματοσ 11 συκοιν. 14 εγειραι 15 πωσ ακριβωσ 17 συνιεντεσ | το θελημα 19 εν τη καρδ. 20 τ. κυρ. ημων 21 χριστου: θεου 22 υποτασσεσθε 23 ο ανηρ | και αυτοσ εστι σωτηρ

ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. ²⁵ οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρῖσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς αὐτῷ ἕνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ βυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾗ ἁγία καὶ ἄμωμος. ²⁸ οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν τέκνα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. ²⁹ οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν σάρκα αὐτοῦ ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ³⁰ ὅτι μελὴ ἐσμέν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ³¹ ἀντὶ τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικί, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

VI.

¹ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστίν δίκαιον. ² τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἧτις ἐστίν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴ καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδίᾳ καὶ νο-

27 ^c αὐτος εαυτω | ἡ τι suprl ^a, om * 28 τεκνα: ^c σωματα 29 ^c την εαυτου σαρκα 30 αὐτου: ^c add εκ της σαρκος αὐτου καὶ εκ των οσσεων αὐτου 31 ^c τον πατερα αὐτου | ^a προσκ. τη γυναικι αὐτου, ^c κολληθ. προς την γυναικα αὐτου 33 ^c ινα εκαστος

27 αὐτος εαυτω 28 οφειλ. και οι | τεκνα: σωματα 29 την εαυτου σαρκα | αλλα 31 om τον ει την | προσκ. προς την γυναικα αὐτου 32 om εις sec VI, 1 om εν κυριω 2 om εστιν 4 παιδεια

24 ωσπερ | τοις ιδιοις ανδρ. 25 τ. γυναι. εαυτων 27 παραστ. αυτην εαυτω 28 τεκνα: σωματα 29 την εαυτου σαρκα | χριστος: κυριος 30 αὐτου: add εκ της σαρκος αὐτου καὶ εκ των οσσεων αὐτου 31 τ. πατερ. αὐτου | προσκ. προς την γυναικα αὐτου VI, 4 αλλ | παιδεια

θεσία κυρίου. ⁵ οἱ δούλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ ὑμῶν ὡς τῷ χριστῷ, ⁶ μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρώποισι, ἀλλ' ὡς δούλοι χριστοῦ ποιῶντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, ⁷ μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ⁸ εἰδότες, ὅτι ἐὰν ποιήσῃ ἕκαστος ἀγαθόν, τοῦτο κομίζεται παρὰ κυρίου, εἴτε δούλος εἴτε ἐλεύθερος. ⁹ καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ἑαυτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανῷ, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

¹⁰ Τοῦ λοιποῦ ἐνδυναμοῦσθε ἐν τῷ κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ ἐνδύσαθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου, ¹² ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκοτούς τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ¹³ διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. ¹⁴ στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ¹⁶ ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι. ¹⁷ καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ, ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ

8 ° οτι ο εαν | ° κομίζεται 9 ° και υμων και εαυτων 10 ° το λοιπον αδελφοι μου | τω pr: ° (et iam *) om 12 του σκοτους: ° add του αιωνος, sed turgus abstersit 18 δια πα. προσευχ. κ. δεη. a seqq seiuncta sunt

5 της καρδιας 6 οφθαλμοδουλειαν 7 μετα | ανθρωπω 8 οτι εκαστος εαν τι ποιηση 9 εαυτων: αυτων | ουρανοισ 10 δυναμουσθε | om τω pr 11 μεθοδιας 12 υμιν 16 om τα sec

5 τ. κυρ. κατ. σαρκ. | της καρδιας 6 οφθαλμοδουλειαν | του χριστου 7 om ωσ 8 οτι ο εαν τι εκαστ. ποιηση | κομίζεται πα. του κυρ. 9 οτι και υμων αυτων | ουρανοισ | προσωποληψια 10 το λοιπον αδελφοι μου | om τω pr 11 μεθοδιας 12 τ. σκοτ. του αιωνος τουτ. 16 επι πασιν

ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα δοθῇ μοι λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα παρρησιάσωμαι ἐν αὐτῷ ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

²¹ Ἴνα δὲ καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς ἐν κυρίῳ, ²² ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.

²³ Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. ²⁴ ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

19 ^c μοι δοθῇ 21 εἰδῆτε: cod ἴδῆτε | ante γνωρίσει scriptum est u, sed ab ipso * statim notatum; ^c vero ex eo fecit ὑμῖν, tamen ipse rursus deleuit (ὑμῖν quod sequitur intactum mansit) | πιστος: ^a add διακονος 24 ἀφθαρσία: ^c add ἀμην

19 μοι δοθῇ | om του ευαγγελιου 20 ἵνα αὐτο παρρησ. ὡς 21 εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς | πιστος διακονος. In subscriptione ** add εγραφη απο ρωμησ

18 εἰς αὐτο τουτο 19 μοι δοθῆι 20 ἐν αὐτω παρρησι. 21 εἰδῆτ. καὶ ὑμ. | ὑμῖν γνωρίσει | πιστος διακονος 24 post ἀφθαρσ. add ἀμην. Subscriptum est: πρ. εφεσ. εγραφη απο ρωμησ δια τυχικου.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

I.

¹ Παῦλος καὶ τιμόθεος δούλοι χριστοῦ ἰησοῦ πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεΐᾳ ὑμῶν ⁴ πάντοτε ἐν πάσῃ τῇ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος ⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, ⁶ πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας ἰησοῦ χριστοῦ, ⁷ καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. ⁸ μάρτυς γάρ μου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις χριστοῦ ἰησοῦ. ⁹ καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, ¹⁰ εἰς τὸ δοκιμάζειν τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ¹¹ πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τὸν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

¹² Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ¹³ ὥστε τοῦς

⁴ c om τη ⁸ γαρ μου: c add εστιν ¹⁰ δοκιμαζειν: c add υμας | ειλικρ. * nisi ipse * ex emendatione: *αλικρ.

¹ τειμοθεος | **συνεπισκοποις ⁴ om τη ⁶ χριστου ιησου ⁹ περισσευση ¹⁰ δοκιμαζ. υμας ¹¹ om τον

Inscriptum: ε η πρ. τους φιλιππ. επιστολη, ε ° παυλου του αποστολου η πρ. φιλ. επιστ. ¹ ιησου χριστου ⁴ om τη ⁵ om της ⁶ αχρισ ⁷ om εν tert | συγκοινωνων. ⁸ μου εστιν ο θε. | ιησου χριστου ¹⁰ δοκιμαζ. υμας ¹¹ καρπων δικαι. των

δεσμούς μου φανερούς ἐν τῷ χριστῷ γεγονέναι ἐν ὄλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ¹⁴ καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λαλεῖν. ¹⁵ τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν. ¹⁶ οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, ¹⁷ οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνώστ, οἴμενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. ¹⁸ τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς καταγγέλλεται. καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. ¹⁹ οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ, ²⁰ κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνηθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνηθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ²¹ ἐμὲ γὰρ τὸ ζῆν χριστός, καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. ²² εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. ²³ συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν χριστῷ εἶναι· πολλῶ μᾶλλον κρεῖσσον. ²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ²⁵ καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως ὑμῶν, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

²⁷ Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν

13 τω: ^c om | γεγονεναι: ^c (et iam ^a ut ^{vid}) γενεσθαι 15 και prim: ^c om | κηρυσουσιν ^a: *κηρυσσειν 16 τον: puncta apposita (^a ^{ca}) sed rursus (^a ^{cb}) etasa 23 πολλω: ^a add γαρ 25 υμων sec: ^c om 27 ευαγγελιου: ^a add του χριστου | ειτε απων ^a: *om | ^a ακουσω

13 εν χριστω γενεσθαι 17 om τον 18 om πλην 19 γαρ: δε 23 πολλω γαρ 24 επιμειναι εν τη 25 *μηνω | υμων sec: om 27 τ. ευαγγελ. του χριστου

13 εν χριστω γενεσθαι 14 om του θεου 16 sq οι μεν εξ εριθειας usq μου, 17 οι δε εξ αγαπης usq κειμαι 17 εγειρειν: επιφερειν 18 om οτι 23 συνεχ. γαρ | ^s πολλω γαρ 24 εν τη σαρκι 25 συμπαραμενω | om υμων sec 27 του ευαγγ. του χριστου | ακουσω

ἐν πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου,²⁸ καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἧτις ἐστὶν αὐτοῖς ἐνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ·²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν,³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες ὡς εἶδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

II.

¹ Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί,² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ αὐτὸ φρονούντες,³ μηδὲν κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι ὑπερέχοντες ἑαυτῶν,⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων.⁵ ἕκαστοι τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ,⁷ ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος,⁸ καὶ σχήματι εὔρεθεις ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ τοῦ σταυροῦ.⁹ διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα,¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων,¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσῃται ὅτι κύριος Ἰησοῦς χριστός, εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.

¹² Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ

2 ^c το ἐν φρονουντες 3 ^c om κατα 5 ab ἕκαστοι nova sectio incipit; aliter ^c qui γαρ ad τουτο add 10 ^c om χριστου 12 ^c om ἐν pr

30 *^c ἴδετε II, 2 *^c συνψυχοι | το ἐν φρονουντες 3 τους υπερεχοντ. 4 ἕκαστοι 5 ἕκαστοι ad priora trahi videtur 8 om του 10 om χριστου 12 om ωσ

28 ητις αυτοις μεν ἐστιν | υμιν δε 30 ἴδετε II, 1 εἰ τινα σπλαγχν. 2 το ἐν φρονουντ. 3 κατα εριθ. | μηδε κατα: η 4 σκοπειτε 5 ἕκαστος (c. prioribus iunctum) | τουτο γαρ φρονεισθω 7 ἀλλ 8 om του 9 om το pr 10 om χριστου

ἀπουσία μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. ¹³ θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. ¹⁴ πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἄμωμα μέσον γενεᾶς σχολιασ καὶ διαστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, ¹⁶ λόγον ζωῆς ἔχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. ¹⁷ ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συναίρω πᾶσιν ὑμῖν. ¹⁸ τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συχαίρετέ μοι.

¹⁹ Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ ἰησοῦ τιμόθειον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καὶ εὐψυχῶ γνοῦσ τὰ περὶ ὑμῶν. ²⁰ οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. ²¹ οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ ἰησοῦ χριστοῦ. ²² τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ²³ τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς. ²⁴ πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. ²⁵ ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντα ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. ²⁷ καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ αὐτόν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. ²⁸ σπουδαιότερως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτόν πάλιν χαρῆτε καὶ γὰρ ἀλυπότερος ὢ. ²⁹ προσδέξασθε οὖν αὐτόν ἐν κυρίῳ

16 ^a επεχοντες 17 και συναιρω suppl ^a 24 ^a αυτοσ εγω | προσ υμασ: ^c om 26 ιδειν: ^c om 27 ^c θανατου

16 επεχοντες | ουδ εισ κενον 17 αλλα ει 18 συναιρετε 21 χριστου ιησου 24 om πρ. υμασ 25 επαφροδειτον 26 υμασ παντασ | om ιδειν 27 θανατου 29 προσδεχεσθε

13 ο θεοσ 15 αμωμητα εν μεσω 16 επεχοντες 17 συναιρω 18 το δ αυτο 21 τα του χριστου ιησου 23 απιδω 24 om πρ. υμασ 26 om ιδειν 27 αλλ | αυτον ηλεη. | επι λυπη 29 προσδεχεσθε

μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, ³⁰ ὅτι διὰ τὸ ἔργον κυρίου μέχρι θανάτου ἤγγισεν, παραβουλεύσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσει τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς ἐμὲ λειτουργίας.

ΠΙ.

¹ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. ταῦτά γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. ² βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ³ ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν χριστῷ ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες. ⁴ καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί· εἴ τις δοκεῖ ἄλλοις πεποιθέσαι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον, ⁵ περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένου ἰσραήλ, φυλῆς βενιαμείν, ἐβραῖος ἐξ ἐβραίων, κατὰ νόμον φαρισαῖος, ⁶ κατὰ ζήλοσ διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. ⁷ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν. ⁸ ἀλλὰ μενουγγε ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα ἵνα χριστὸν κερδήσω, ⁹ καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ μὴ ἔχων δικαιοσύνην ἐμὴν τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστειος χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, ¹⁰ τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς γνώσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἶπωσ καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

30 ^c προσ με ΠΙ, 1 ταυτα: ^c τα αυτα 3 θεου: ^c θεω 4 εγω sec ^a ex pe (*ad περιτομη aberraverat) restituit 6 ^c ζηλον 7 ^c αλλ αυτα 8 μενουγγε: ^c add και | σκυβαλα: ^c add ειναι 9 ^c εμην δικαιοσυνην 10 γνωσεως: ^a αναστασεως | ^c την κοινω. των παθ. | ^c συμμορφουμενος

30 κυριου: χριστου | παρακολουσο. ^{mal}? | ινα πληρωση | προσ με ΠΙ, 1 τα αυτα 5 ^a περιτομη 7 αλλα αυτα μοι την 8 μενουγγε: μεν ουν και | του χριστ. ιησ. 9 εμην δικαιοσυνην 10 γνωσεως: αναστασεως | συμμορφ., sed ^a συμμορφ. ^{mal}?

30 κυριου: του χριστου | παραβουλευσαμενος | αναπληρωση | προσ με ΠΙ, 1 τα αυτα 3 θεου: θεω 5 περιτομη | βενιαμιν 6 ζηλον 7 αλλ αυτα 8 μενουγγ. και | σκυβαλ. ειναι 9 εμην δικαιοσυνην 10 γνωσεως: αναστασεως | και την κοινω. των παθ. | συμμορφουμενος 11 την εκ: των

¹² Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ χριστοῦ ἰησοῦ. ¹³ ἄδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐπω λογιζομαι κατεληφέναι. ¹⁴ Ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ¹⁵ ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο οὖν φρονοῦμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. ¹⁶ πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.

¹⁷ Συνμιμηταί μου γίνεσθε, ἄδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οἷς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ, ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ²⁰ ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον ἰησοῦν χριστόν, ²¹ ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμφωνα τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξει αὐτῷ τὰ πάντα.

IV.

¹ Ὡστε, ἄδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

² Εὐδοκίαν παρακαλῶ καὶ συντυχὴν παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ³ ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύζυγε, συναλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι

12 ° δε ει και | και °: °ει 15 ° om ουν sec 16 στοιχειν: ° add κανονι το αυτο φρονειν 21 αυτω: ° εαυτω IV, 3 ° συζυγε

12 δε ει και | om ιησου 13 ουπω: ου 15 om ουν sec | φρονωμεν (17 ουτω cum κ) 21 συμμορφ. IV, 1 ουτω | αγαπητοι: add μου

12 δε ει και | κατεληφθην | του χριστ. ιησ. 13 ουπω: ου 14 επι το βραβ. 15 om ουν sec | φρονωμεν 16 στοιχειν: add κανονι, το αυτο φρονειν 17 συμμιμηται 21 συμμορφον et praesent εισ το γενεσθαι αυτο | υποταξ. εαυτω IV, 2 § ευδοκίαν 3 ναι: και (ex errore ut videtur) | συζυγε γνησιε | συλλαμβ.

μετὰ καὶ κλήμεντος καὶ τῶν συνεργῶν μου καὶ τῶν λοιπῶν, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

⁴ Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· ἄλλοτε ἔρω, χαίρετε. ⁵ τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς. ⁶ μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετ' εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεόν. ⁷ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας υμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

⁸ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφρημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ⁹ ἀ καὶ ἐμάθετε καὶ παραλάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

¹⁰ Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ. ¹¹ οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκτης εἶναι. ¹² οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. ¹³ πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. ¹⁴ πλὴν καλῶ ἐποίησατε, συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. ¹⁵ οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, φιλιππηῖσι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ μακαδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν θεσσαλονίκῃ καὶ ἁπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. ¹⁷ οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ¹⁸ ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω, πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ ἐπαφροδείτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμήν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ

³ ^c καὶ τῶν λοιπ. συνεργ. μου ¹³ με: ^c add χριστῷ ¹⁸ παρα: ^a ἀπο ¹⁹ ^c κατὰ τὸν πλοῦτον

³ καὶ τῶν λοιπῶν συνεργ. μου ¹⁴ συνκοιν. ¹⁵ μακεδον. ¹⁶ θεσσαλονεικῆ ¹⁷ ἀλλὰ

³ καὶ τῶν λοιπῶν συνεργ. μου ⁶ μετὰ ευχ. ¹² οἶδα δε ταπει. ¹³ με: add χριστῷ ¹⁵ μακεδον. | ληψεως ¹⁸ επαφροδιδτου ¹⁹ τὸν πλοῦτον

δόξη ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ²⁰ τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

²¹ Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ²² ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς καίσαρος οἰκίας. ²³ ἢ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

19 ^a ἐν δοξῇ 20 ἡμῶν: ^aadd ω, ^cdel

19 ἐν δοξῇ 22 εκ: ἀπο 23 om ἀμην. In subscriptione ^{**} add εγραφη ἀπο ρωμησ

19 ἐν δοξῇ 23 τ. κυριου: add ἡμῶν | μετὰ παντῶν ὑμῶν. Subscriptum est: πρ. φιλιππ. εγραφη ἀπο ρωμησ δι ἐπαφροδιτου.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ.

I.

¹ Παῦλος ἀπόστολος χριστοῦ ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ² τοῖς ἐν κολοσσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντα τοὺς ἁγίους, ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ. ⁷ καθὼς ἐμάθατε ἀπὸ ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστος ὑπὲρ ἡμῶν διακονοῦς τοῦ χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. ⁹ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευμα-

4 κυριω: c χριστω 7 c υπερ υμων

In titulo * (ed. ^{mal} s * -o-, * al. m. -a-) κολασσαις 2 om και κυρ. ιησ. χρι. 3 om και | om χριστ. | περι: υπερ 4 εν χριστω ιησου | om ην εχετε 7 εμαθετε 9 om και αιτουμενοι

Inscriptum est: 5 η πρ. κολασσαις επιστολη παυλου, 6 ο παυλου του αποστολου η πρ. κολασσαις επιστολη 1 ιησου χριστου 2 5 κολασσαις 4 εν χριστω ιησου | ην εχετε την 6 εστιν: και εστι | om και αυξανομ. 7 καθως και | εμαθετε | υπερ υμων

τικῆ, ¹⁰ περιπατῆσαι ἄξιως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντί ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς ¹² εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ τῷ ἰκανῶσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ¹³ ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ¹⁵ ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατα καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται, ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν· ¹⁸ καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²¹ καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ²² ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, ²³ εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος

10 περιπατησαι: ^c add υμας | ^c αυξαν. εν τη 16 τα παντα: ^c add τα | επι: ^c τα επι 18 ^c πρωτ. εκ των

10 αρεσκιαν 12 τω θεω: αμα τω | τω καλεσαντι και ικανωσαντι 13 *ερυσατο 14 εσχομεν 18 η αρχη πρωτ. εκ των 20 om δι αυτου sec | om της 21 αποκατηλλαγητε 22 om αυτου sec

10 περιπατησ. υμας | αρεσκιαν | εις την επιγνωσιν 12 om θεω | ημας 14 απολυτρωσιν: add δια του αιματος αυτου 16 εν: τα εν | επι: τα επι 18 πρωτ. εκ των 22 om αυτου sec

ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος κήρυξ καὶ ἀπόστολος.

²⁴ Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ²⁵ ἧς ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανέρωθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ²⁷ οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τίς ὁ πλουτοσ τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης, ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν χριστῷ. ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

II.

¹ Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἐόρακαν τὸ πρόσωπόν μου, ² ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλουτοσ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ πατρὸς χριστοῦ, ³ ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. ⁴ τοῦτο λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵ εἰ γὰρ καὶ τῇ

23 παση: ^c add τη | κηρ. κ. αποστολος: ^c διακονος 24 υπερ ^a: * om, ^c μου υπερ 25 paulos: ^c om 27 ^c του μυστ. τουτου εν 28 ^c εν χριστ. ιησου II, 1 ^c εορα κασιν | μου: ^a add εν σαρκι 2 συμβιβασθεντες: ^c -ντων sed rursus abstersum | ^c εις παντα πλουτον | ^c και πατροσ του χριστου 3 ^c και της γνω. 4 ^c τουτο δε | μηδεις: ^c μη χεισ

23 κηρ. κ. αποστολ.: διακονος 25 om paulos 27 τι το πλουτοσ | του εν. τουτου εν | ο εστιν χρ. II, 1 λαοδικεια | εωρακαν | μου: add εν σαρκι 2 om πατροσ

23 εν παση τη | κηρ. κ. αποστ.: διακονος 24 μου υπερ υμων 25 om paulos 26 νυνι δε 27 του εν: τουτου εν 28 εν χριστω ιησου II, 1 υπερ: περι | λαοδικεια | εωρακασι | μου εν σαρκι 2 συμβιβασθεντων | παντα πλουτον | του θεου και πατροσ και του χριστου 3 και της γνω. 4 τουτο δε | ινα μη τις

σαρκί ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν. ⁶ ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ⁷ ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ. ⁸ βλέπετε μὴ τις ἔσται ὑμᾶς ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ χριστόν, ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, ¹⁰ καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης τῆς ἀρχῆς ἐκκλησίας, ¹¹ ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, ¹² συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹³ καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ¹⁴ ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῶν, καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ, ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

¹⁶ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς ἢ νομηνίας ἢ σαββάτων, ¹⁷ ἃ ἐστὶν σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ χριστοῦ. ¹⁸ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω

7 * ἐποικοδομ. ἐν αὐτῷ | περισσεύοντες: ^c add ἐν αὐτῷ 10 ἐκκλησίας: ^c καὶ ἐξουσίας 11 σώματος: ^c add τῶν ἀμαρτιῶν 12 ^c βαπτισμῷ 13 * ὄντας ἐν τοῖς | ὑμᾶς sec: ^c om | ἡμῖν: ^c ὑμῖν 14 * ὑπεναντ. ἡμῖν 17 ^c om τοῦ

7 ἐποικοδ. ἐν αὐτῷ | om ἐν post βεβαιουμ. | ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαρ. 8 ὑμᾶς ἐσται 10 ο ἐστὶν | om τῆς | ἐκκλησίας: καὶ ἐξουσίας 11 * ἀπεκδύσει 12 βαπτισμῷ | ἐκ τῶν νεκρ. 13 συνεζωοπ. ἡμᾶς 14 ὑπεναντ. ἡμῖν 15 καὶ ἐδειγματ. 16 καὶ ἐν πόσει | νεομηνίας 17 ο ἐστὶν

7 ἐποικοδ. ἐν αὐτῷ | ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαρ. 8 ὑμᾶς ἐσται 10 om τῆς | ἐκκλησίας: καὶ ἐξουσίας 11 σώματος: add τῶν ἀμαρτιῶν 12 ἐκ τῶν νεκρ. 13 ἐν τοῖς παραπτ. | om ὑμᾶς post συνεζω. | ^c ὑμῖν 14 ὑπεναντ. ἡμῖν 15 ἐν αὐτῷ

θελων ταπεινοφροσύνη και θρησκεία τῶν ἀγγέλων, ἃ ἐόρακεν ἐμβατεύων, εἰκὴ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοῦσ τῆσ σαρκὸσ αὐτῶν, ¹⁹ και οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν και συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον και συμβιβαζόμενον αὖξη τὴν αὖξησιν τοῦ θεοῦ. ²⁰ εἰ ἀπεθάνετε οὖν σὺν χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡσ ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· ²¹ μὴ ἄψη μηδὲ γέυση μηδὲ θίγησ, ²² ἃ ἔστιν πάντα εἰσ φθορὰν τῆ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα και διδασκαλίασ τῶν ἀνθρώπων; ²³ ἃτινά ἔστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίασ ἐν ἐθελοθρησκεία και ταπεινοφροσύνη και ἀφειδία σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸσ πλησμονὴν τῆσ σαρκὸσ.

III.

¹ Εἰ οὖν συνηγέρθητε ἐν χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐ ὁ χριστὸσ ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· ² τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆσ γῆσ. ³ ἀπεθάνετε γάρ, και ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· ⁴ ὅταν ὁ χριστὸσ φανερωθῆ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε και ὑμεῖσ σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

⁵ Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆσ γῆσ, πορνίαν, ἀκαθαρσίαν, πάθοσ, ἐπιθυμίαν κακὴν, και τὴν πλεονεξίαν ἣτισ ἔστιν εἰδωλολατρεία, ⁶ δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺσ υἱοὺσ τῆσ ἀπειθείασ. ⁷ ἐν οἷσ και ὑμεῖσ περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτητε ἐν τούτοισ. ⁸ νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, ⁹ μὴ ψεύδεσθε εἰσ ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἀνθρωπον σὺν ταῖσ πράξεσιν αὐτοῦ ¹⁰ και ἐπενδυσάμενοι τὸν νέον τὸν

18 ἃ θελων εν ταπ. | cod των μελλοντων αγγελων, sed ἃ notavit μελλ. | ὁ α μη εορακεν | αυτων: ἃ αυξει 19 ἃ αυξει 20 cod αποθανετε | ουν: ἃ del, ὁ ante αποθ. transp III, 1 εν χριστω: ἃ τω χρ. | ἃ εστιν εν δεξ. 5 μελη: ὁ add υμων 8 αποθεσθε: ἃ add και υμεισ 10 ὁ ενδυσουμενοι

18 θελων εν ταπ. | εωρακεν | αυτων: αυτου 19 συνβιβαζ. | αυξει 20 om ουν 23 εθελοθρησκεια | om και ποστ ταπεινοφρ. | αφειδεια III, 1 συνηγ. τω χρ. | εστιν εν δεξ. 4 ημων 5 πορνειαν 6 om επι τ. υι. της απειθειας 8 αποθεσθ. και υμεισ 10 ενδυσουμενοι

18 εν ταπεινοφρ. | α μη εωρακεν | αυτων: αυτου 19 αυξει 20 ει ουν απ. συν τω χρ. 23 εθελοθρησκεια III, 1 συνηγ. τω χρ. | εστιν εν δεξ. 4 ημων 5 τ. μελη υμων | πορνειαν 7 εζ. εν αυτοισ 8 αποθεσθ. και υμεισ 10 ενδυσουμενοι

ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν,
¹¹ ὅπου οὐκ ἐν Ἑλλην καὶ Ἰουδαίῳ, περιτομῇ καὶ ἀκροβυστία,
 βάρβαρος, σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν
 χριστός.

¹² Ἐνδύσαθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἡγαπημέ-
 νοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραύ-
 τητα, μακροθυμίαν, ¹³ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυ-
 τοῖς, ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐχαρί-
 σατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς, ¹⁴ ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην,
 ὅς ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. ¹⁵ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ χρι-
 στοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς τὴν καὶ ἐκλήθητε
 ἐν ἐνὶ σώματι, καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ¹⁶ ὁ λόγος τοῦ κυρίου
 ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ
 νουθετοῦντες ἑαυτοῦς, ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν
 χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ, ¹⁷ καὶ πᾶς ὁ τι
 ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ
 χριστοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

¹⁸ Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν
 κυρίῳ. ¹⁹ οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνε-
 σθε πρὸς αὐτάς. ²⁰ τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ
 πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. ²¹ οἱ πατέρες, μὴ
 παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. ²² οἱ δοῦλοι,
 ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλ-
 μοδουλείᾳ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ φο-
 βούμενοι τὸν κύριον. ²³ ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς

11 ^c τα πάντα 13 θεος: ^c et iam ^a? χριστος | ὑμιν: ^c correcturus erat ἡμιν, sed η rarsus abstersit 14 οσ: ^c ητις 15 χριστου: ^c θεου 16 κυριου: ^c χριστου | ψαλμοις etc ad sqq trahuntur | ^c εν τη χαριτι 17 ^c του κυριου 19 ^c τας εαυτων γυναικας 22 κυριον: ^c θεον 23 ^c παν ο εαν

11 τα πάντα 12 om και 13 θεος: κυριος 14 ο εστιν 15 om ενι 16 κυριου: χριστου | εν τη χαριτι 17 αν: εαν | om χριστου 21 μη ερεθιζετε 22 οφθαλμοδουλεια | αλλα εν

11 τα πάντα 12 οικτιρμων | πραοτητα 13 θεος: χριστος 14 ητις εστι 15 χριστου: θεου 16 κυριου: χριστου | ψαλμ. και υμν. και | εν τη καρδια | θεω: κυριω 17 om χριστου | και πατρι 18 τοις ιδιοις ανδρ. 20 εστιν ευαρεστ. τω κυρ. 21 μη ερεθιζετε 22 οφθαλμοδουλεια | κυριον: θεον 23 και παν ο,τι εαν

τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ²⁴ εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψετε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε. ²⁵ ὁ γὰρ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία.

IV.

¹ Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχετε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν εὐχαριστίᾳ, ³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοξῆ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλήσαι. ⁵ ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ⁶ ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

⁷ Τὰ δὲ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ⁸ ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, ⁹ σὺν ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριούσιν τὰ ὄψε.

¹⁰ Ἀσπάζεται ἡμᾶς ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ μάρκος ὁ ἀνεψιὸς βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε αὐτόν, ¹¹ καὶ ἰησοῦς ὁ λεγόμενος ἰουστός, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ¹² ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν δούλος χριστοῦ ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ

24 ὁ λημψετε 25 ὁ κομιεῖται IV, 1 παρεχετε: ὁ -σθαι (sic) | ὁ ουρανοῖς 2 γρηγορ.: ὁ add ἐν αὐτῇ 7 δε: ὁ om | διακονος: ὁ add καὶ συνδουλος 8 γνωτε: ὁ om τε | ὑμῶν pr: ὁ η super ὁ notaverat sed rursus abstersit 9 ὑμῶν: ὁ nt v. 8 | ὁ γνωρισουσιν 12 ὑμῶν sec: ὁ ἡμῶν, sed ὁ iam ante ὁ substitutum | ὁ ἵνα στητε 23 om καὶ 25 κομιεῖται IV, 2 ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαρ. 3 χριστου: ὁ θεου | δε ὁν 7 om δε | διακονος: add καὶ συνδουλος 9 γνωρισουσιν

24 ἀπολήμψετε | τῷ γὰρ κυρ. 25 ὁ δε ἀδικ. | προσωποληψία IV, 1 ουρανοῖς 2 ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαρ. 7 om δε | διακονος: add καὶ συνδουλος 8 om τε 12 om ἰησου | ἵνα στητε

πεπληροφορημένοι ἐν παντί θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν Ἰσαπόλει. ¹⁴ ἀσπάζεται ὑμᾶς λουκᾶς ὁ ἰατρός καὶ δεῦμας. ¹⁵ ἀσπάσασθε τοὺς ἐν λαοδικίᾳ ἀδελφούς καὶ νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ¹⁶ καὶ ὅταν ἀναγνωσθῆ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἕνα καὶ ἐν τῇ λαοδικαίων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῆ, καὶ τὴν ἐκ λαοδικίας ἕνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. ¹⁷ καὶ εἶπατε ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἕνα αὐτὴν πληροῖς.

¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. μνημονεύετε μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

18 ὑμων: ^c add αμην

13 λαοδικεια 15 λαοδικεια | ** νύμφαν | οικον αυτησ 16 om η επιστολη | λαοδικεων | λαοδικειας. In subscriptione ** κολοσσ., item ** add εγραφη απο ρωμησ

12 πεπληρωμενοι 13 ζηλον πολυν | λαοδικεια 15 λαοδικεια | αυτου 16 λαοδικεων | λαοδικειας 18 ὑμων: add αμην. Subscriptum est: προς κολοσσαεις (ς κολασσ.) εγραφη απο ρωμησ δια τυχειου και ονησιμου.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

Α.

Ι.

¹ Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

² Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν μνησθῆναι ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ³ ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁴ εἰδότες, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ⁵ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἶδατε οἷοι ἐγενήθημεν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. ⁶ καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, ⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ μακαριδονίᾳ καὶ ἐν τῇ ἄχαϊᾳ. ⁸ ἀφ' ὑμῶν ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ μόνον ἐν τῇ μακαριδονίᾳ καὶ ἐν τῇ ἄχαϊᾳ, ἀλλὰ ἐν παντὶ τόπῳ ἢ πίστις

² μνησθῆναι: ^c add ὑμῶν ⁸ ἀφ ὑμ. γαρ | θεοῦ: ^c κυρίου | ἀλλὰ ἐν: ^o omiserat ut vid ^e

In titulo est θεσσαλονικεῖς ¹ θεσσαλονικέων | om ἀπο θεοῦ πα. ημ. κ. κυρ. ιησ. χρ. ⁴ om του ⁵ om του θεου | ἐγενηθ. ἐν ὑμῖν ⁶ χαρὰς καὶ πνευμ. ⁷ τυπον | μακεδον. ⁸ ἀφ ὑμ. γαρ | θεοῦ: κυρίου | μακεδ. | om ἐν τῇ sec loco | ἀλλ ἐν

Inscriptum est: ^ε τῷ τοῦ ἁγίου παυλοῦ πρ. θεσσαλ. πρῶτῃ ἐπιστολῇ, ^ε παυλ. του αποστολου η πρ. θεσσαλ. επιστ. πρῶτ. ² μνησθῆναι: add ὑμῶν ⁴ om του ⁵ om του θεου | καὶ ἐν πληροφ. | ἐγεν. ἐν ὑμῖν ⁷ μακεδ. | om ἐν sec ⁸ ἀφ ὑμ. γαρ | θεοῦ: κυρίου | μακεδ. | om ἐν τῇ sec loco | ἀλλὰ καὶ ἐν πα.

ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. ⁹ αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, ἰησοῦν τὸν βυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

II.

¹ Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ² ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ³ ἢ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, ⁴ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἄνθρωποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ⁵ οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακίᾳ ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, ⁶ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων· δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι. ⁷ ἀλλὰ ἐγενήθημεν νήπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα, ⁸ οὕτως ὁμιροῦμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. ⁹ μνημονεῦετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ¹⁰ ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς δσίωσ καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν,

4 ^c τω θεω 5 εν sec: ^c om 7 νηπιοι: ^c ηπιοι | ^c ωσ εαν 9 υμιν: ^a εισ υμας

8 ημασ: ^a υμασ 9 περι υμων II, 2 ^a επαρρησιασαμεθα 5 κολακειασ | om εν sec 7 ωσ εαν 8 ηυδοκουμεν 9 εκηρυξ. εισ υμασ

8 ημασ εχειν 9 εχομεν 10 om των sec | απο της οργ. II, 2 αλλα και 3 ουτε εν 4 τω θεω 5 κολακειασ 7 αλλ | ηπιοι 8 μειρομενοι | γεγενηθε 9 νυκτοσ γαρ | εκηρυξ. εισ υμασ

¹¹ καθάπερ οἴδατε ὡς ἓνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἐαυτοῦ παρακαλοῦντες καὶ παραμυθούμενοι, ¹² καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

¹³ Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε, οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς ἔστιν λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ¹⁴ Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ¹⁵ τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, ¹⁶ κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. Ἐφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοῦσ ἡ ὀργὴ εἰς τέλος. ¹⁷ ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὄρασ προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. ¹⁸ διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. ¹⁹ τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίσ ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως, οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ Ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ χαρὰ.

13 καθως: * add αληθως | υμιν: cod ημιν 14 υμεις γαρ usq εκκλ. τ. θεου: ab his scriptor rursus ad edεξασθε ου usque πιστευουσιν deflexit repetitque etiam υμεις γ. μιμ. (h. l. inepte μιμηθητε scriptum) εγεν. usq θεου. Errorem notavit * 19^c η ουχι και 20^c η χαρα

11 παρακαλουντες: add υμας 12 καλουντος 13 καθως: add αληθως 16 om τας αμαρτίας | εφθακεν | η οργ. επ αυτ. 19 η ουχι και 20 και η χαρ.

11 παρακαλουντ. υμας 12 μαρτυρουμενοι | περιπατησαι | καλουντος 13 om και prim | καθ. εστ. αληθως 14 ταυτα 15 τ. ιδιους προφητ. | ε υμας (ex errore) 18 διο 19 η ουχι και | ιησου χριστου 20 κ. η χαρα

III.

¹ Διὸ μηκέτι στέγοντες ἠυδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν ἀθήναις μόνοι, ² καὶ ἐπέμψαμεν τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν ³ τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἶδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· ⁴ καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἶδατε. ⁵ διὰ τοῦτο καὶ γὰρ μηκέτι στέγων ἐπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπειράσεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ⁶ ἄρτι δὲ ἐλθόντος τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀπ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισσαμένου ἡμῖν τὴν ὑμῶν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν κυρίῳ. ⁹ τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ κυρίῳ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣν χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν, ¹⁰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; ¹¹ αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατασκευάσει τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς. ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντα, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἀγίων αὐτοῦ, ἀμήν.

8 ^c στήκετε 9 κυριω: ^c θεω | κυριου: ^c θεου 11 ημων sec ^c: *υμων 13 αμην: ^c del

1 διοτι 2 διακον. θεου: συνεργον 5 την υμων πιστ. 6 om υμων αυτε πιστιν 8 στήκετε ^{mal} 9 τω θεω ανταπ. | *περι ημων | κυριου: θεου 13 αμεμπτωσ | *αγιωσυνη | om αμην

1 ευδοκησαμεν 2 και διακο. θε. και συνεργον ημων | παρακαλεσαι: add υμασ | υπερ: περι 3 τω μηδενα 6 om υμων αυτε πιστιν 7 θλιψ. και αναγκ. 9 τω θεω ανταπ. 10 κυριου: θεου 11 ιησουσ χριστοσ 13 ιησου χριστου | om αμην

IV.

¹ Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν τῷ κυρίῳ ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. ² οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας δεδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ³ τοῦτο γὰρ ἐστὶν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἀγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ⁴ εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ ἐν τιμῇ, ⁵ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίασ, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, ⁶ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἐκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. ⁷ οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσία, ἀλλ' ἐν ἀγιασμῷ. ⁸ τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

⁹ Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδιδασκτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ¹⁰ καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐν ὄλῃ τῇ μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον ¹¹ καὶ φιλοτιμῆσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγελάμεν, ¹² ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

¹³ Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. ¹⁴ εἰ γὰρ ἐπιστεύομεν ὅτι ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ ἰησοῦ ἄξει σὺν

3 τῆς: ^c πασησ ⁴ ^c om εν sec 6 ^c ο κυριος 8 ^c δοντα 9 ^c εχομεν 10 υμων: ^c τουσ 11 ^c om ιδιαισ | ^c παρηγγειλ. υμιν 13 καθωσ: ^c ωσ 14 ^c πιστευομεν

1 **το λοιπον | *om ουν | om τω | ινα καθωσ παρελ. | περισσευσητε 2 εδωκαμεν 4 **ενα εκαστον | om εν sec 7 αλλα εν 8 om και 9 ειχομεν 10 αυτο και εις | υμων: τουσ 11 om ιδιαισ 14 πιστευομεν | ουτωσ ο θε. και τουσ

1 το λοιπον | om τω | om καθ. και περιπατ. 2 εδωκαμεν 4 om εν sec 6 εκδ. ο κυρ. 8 δοντα | εις ημασ 10 υμων: τουσ 13 θελω | κεκοιμημενων 14 πιστευομεν

αὐτῶ. ¹⁵ τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, ¹⁶ ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῶ ἀναστήσονται πρῶτον, ¹⁷ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ¹⁸ ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

V.

¹ Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε τοῦ γραφῆσθαι ὑμῖν· ² αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ³ ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὕδιν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. ⁴ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκοτει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ· ⁵ πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμέν νυκτὸς οὐδὲ σκοτούς. ⁶ ἄρα οὐ μὴ καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. ⁷ οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν. ⁸ ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, ⁹ ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁰ τοῦ ἀποθανόντος περὶ ἡμῶν ἵνα, εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. ¹¹ διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

1 ^c om του 3 ^c σταν δε 6 ^c ὡς και οι 8 πιστεωσ: ^c add και αγαπησ
10 ^c υπερ ημων

15 παρουσ. τ. ιησου 17 περιλειμενοι (sic neque correctam) | συν κυριω: εν κυρ.
V, 1 om του | υμιν γραφεισθ. 3 σταν δε | επιστατ. αυτοις 4 ὡς κλεπτασ 7 οι
μεθυοντες 8 πιστεωσ και αγαπησ 9 ο θεοσ ημασ | om χριστου

17 περιλειπομενοι V, 1 om του | υμιν γραφεισθ. 2 η ημερα 3 σταν γαρ | επι-
σταται 5 om γαρ 6 ὡς και οι 8 πιστεωσ και αγαπησ 9 αλλ εις 10 υπερ ημων

¹² Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊστανομένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, ¹³ καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν, καὶ εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς.

¹⁴ Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ¹⁵ ὄρατε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοί, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. ¹⁶ πάντοτε χαίρετε. ¹⁷ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. ¹⁸ ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. ¹⁹ τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε. ²⁰ προφητεῖας μὴ ἔξουθενεῖτε. ²¹ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε. ²² ἀπὸ παντὸς εἰδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. ²³ αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ δλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθείη. ²⁴ πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει. ²⁵ ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.

²⁶ Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ²⁷ ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. ²⁸ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν, ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

Α

13 ^c om και sec 15 ^c αποδω | ^c και εισ αλληλ. 18 του: ^c om 21 ^c παντα δε 27 ^c τοις αγιοις αδελφ.

12 προϊσταμενου 13 ηγεισθε | υπερεκπερισσω | om και sec | εν εαυτοις 15 αποδω | και εισ αλληλ. 18 om του 19 *ζβεννυτε 21 παντα δε 25 και περι 27 ενορκιζω 28 om αμην. In subscriptione est θεσσαλονεικεις, *add εγραφη απο αθηνων

12 προϊσταμενου 13 om και sec | εν εαυτοις 15 αποδω | και εισ αλληλ. 18 om του 27 τοις αγιοις αδελφ. Subscriptum est: πρ. θεσσαλ. πρωτη εγραφη απο αθηνων.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

B.

I.

¹ Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστεῖν ὀφειλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων εἰς ἀλλήλους, ⁴ ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, ⁶ εἶπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, ⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ⁸ ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ⁹ οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις

1 και ante πατρι: * om 3 παντων: c add υμων 7 μεθ ημων c: * μ. υμ. 8 c τον θεον

In titulo est θεσσαλονεικισ 1 σιλουανος κ. τιμοθεος | θεσσαλονεικων | om και ante πατρι 2 om ημων 3 παντων: add υμων 4 ενκαυχ. | ενχεσθε 8 εν φλογι πυρος | om χριστου

Titulus: ε η πρ. θεσσαλ. επιστολη δευτερα, ε° παυλου του αποστολου η πρ. θεσσαλ. επιστ. δευτ. 1 om και ante πατρι 3 παντων υμων εισ 4 ημας αυτους | καυχασθαι

αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ. ¹¹ εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

II.

¹ Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, ² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοσοῦ μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. ³ μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδὲνα τρόπον, ὅτι εἰ μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσει, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός. ⁵ οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὡν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ⁶ καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. ⁷ τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. ⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος ἰησοῦς ἀναλοῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. ⁹ οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημεῖοις καὶ τέρασιν ψεύδους ¹⁰ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας

4 καὶ υπεραϊρομενος: suppl^a 6 αὐτου: ^c εαυτου 7 ηδη: * add γαρ, quod^c del 8 ^c ανελοι 10 ^c της αδικιας εν τοις

1 om ημων pr 2 om η^{bent} 6 αὐτου: εαυτου 8 om ιησους | ανελοι

10 τοις πιστευουσιν 12 ιησου: ιησ. χριστου II, 2 μητε θροεισθ. | κυριου: χριστου 3 ανομιασ: αμαρτιασ 4 καθισαι: praeem ὡς θεον 6 αὐτου: εαυτου 8 om ιησους | αναλωσει 10 της αδικιας εν τοις

οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. ¹¹ καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνησ εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῆ ψεύδει, ¹² ἵνα κριθῶσιν ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

¹³ Ἡμεῖς δὲ ὀφειλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ τοῦ κυρίου, ὅτι εἴλατο ἡμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆσ εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, ¹⁴ εἰς ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁵ ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆσ ἡμῶν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ¹⁷ παρακαλέσαι τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

III.

¹ Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχη καὶ δοξάζεται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. ³ πιστὸς δὲ ὁ κύριός ἐστιν, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ πεποιθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ ὁ δὲ κύριος κατευθῆναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.

⁶ Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ

11 ^c πεμψει 12 ^c ἐν τῇ ἀδικίᾳ 13 ^c ὑμας 14 ἡμῶν ^a: * ὑμῶν 16 καὶ prim: *suprascriptum ipsa prima ut vid manu* | ο πατηρ: ^c πατηρ | ο αγαπ. ημασ *suppl* ^a III, 3 ^c ἐστιν ο κυριος 4 ^c καὶ ποιεῖτε

12 παντες 13 om του | ειλ. υμασ ο θε. απαρχην 14 om και | εκαλ. ημασ 16 χριστ. ιησουσ | om ο ante θεου 17 υμων τασ καρδ. III, 3 εστ. ο κυρ. | στηρισει 4 και εποιησατε και ποιετ. κ. ποι. 6 om ημων post κυριου

11 πεμψει 12 παντες | αλλ ευδ. ἐν τῇ 13 om του | ειλετο υμασ 14 om και 16 ο πατηρ: και πατηρ 17 υμων τασ καρδ. | στηριξ. υμασ | λογ. και εργ. III, 3 ἐστιν ο κυριος 4 παραγγελλ. υμιν και ποιεῖτε 5 om την sec

ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβουσαν παρ' ἡμῶν. ⁷ αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ⁸ οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλὰ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν· ⁹ οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ¹¹ ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζόμενους ἀλλὰ περιεργαζομένους· ¹² τοῖς δὲ τοιοῦτοισ παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ¹³ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιούντες. ¹⁴ εἴ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε μὴ συναμιγνύσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νοθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διαπαντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ παύλου· ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ, οὕτως γράφω. ¹⁸ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

B

6 ^c παρελαβον 10 ^c τουτο παρηγγ. 12 εν κυρ. ιησ. χριστω: ^c δια του κυριου ημων ιησ. χριστου 18 υμων: ^c add αμην

6 παρελαβετε αφ ημ. 8 αλλ εν 10 τουτο παρηγγελομεν (**-λλομεν) 13 ενκακησ. 14 τω λογ. υμων | συναμιγνυσθε. Subscriptum est: πρ. θεσσαλονεικεισ β, ** add εγραφη απο αθηνων

6 παρελαβε 8 αλλ εν | νυκτα κ. ημεραν 10 τουτο παρηγγελλ. 12 παρακ. δια του κυριου ημων ιησου χριστου 13 εκκακησητε 14 και μη συναμιγνυσθε 18 υμων: add αμην. Subscriptum est: πρ. θεσσαλ. δευτερα εγραφη απο αθηνων.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

I.

¹ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ² ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας, ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτον κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. ⁵ τίτι γὰρ εἶπεν ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν· ⁶ ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ⁷ καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρὸς φλόγα, ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασιλείας αὐτοῦ. ⁹ ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. ¹⁰ καὶ· σὺ κατ' ἀρχὰς κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· ¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ

3 ἁμαρτιῶν: c add υμων 5 αὐτω suppl^a 8 τῆς ευθυτητος ραβδος suppl^a

3 φερων: φανερων (litteris asc, „super raso scriptis“ sed iusto spatia) 4 om των 8 om του αιωνος 9 αδικιαν: ανομιαν

Titulus: η προς εβραιους επιστολη παυλου (5^o om παυλ.) 1 εσχατων 2 τους αιων. εποι. 3 καθαρισμον: p̄gasm δι εαυτου | καθαρισμ. ποιησ. των αμ. ημων 8 om και | ραβδος (omisso η) ευθυτ. η ραβδ. τ. βασ. σου 9 εμισ. ανομιαν

δὲ διαμένεισ· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἀλλάξεις αὐτούς, ὡς ἱμάτιον, καὶ ἀλλαγῆσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. ¹³ πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέν ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ¹⁴ οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

II.

¹ Διὰ τοῦτο περισσοτέρως δεῖ προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσι, μήποτε παραρῶμεν. ² εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἤτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. ⁵ οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. ⁶ διεμαρτύρατο δέ που τις λέγων· τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκη αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; ⁷ ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου, ⁸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξει αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὕτω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. ⁹ τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλου ἠλαττωμένον βλέπομεν ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφαναμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θα-

12 ^c ἐλιξίς | συ δε: additum est και, sed ipsa prima manu notatum II, 1 ^a ακουσθεῖσι, ^c -θισιν 4 μερισμοῖς ^a: *θερ.

12 ἐλιξίς 14 εἰς διακονίας II, 1 δεῖ περισσοτ. | * παραρρ. 4 συνμαρτυροῦντος 7 om και κατεστησας usque χειρων σου 8 om αυτω prim

12 ἐλιξίς | om ως ιματιον II, 1 δεῖ περισσοτ. ημας προσεχ. | παραρρωμεν 8 εν γαρ τω

νάτου. ¹⁰ ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ¹¹ ὃ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, ¹² λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. ¹³ καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. ¹⁴ ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστιν τὸν διάβολον, ¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. ¹⁶ οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. ¹⁷ ὅθεν ὄφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. ¹⁸ ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτός, δύναται τοῖς πειραζόμενοις βοηθῆσαι.

III.

¹ Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἀγιοὶ, κλήσεως ἐπουρανοῦ μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν ἰησοῦν, ² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ μωσῆς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ³ πλείονος γὰρ οὗτος δόξῃσ παρὰ μωϋσῆν ἡξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. ⁴ πᾶς γὰρ οἴκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός. ⁵ καὶ μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, ⁶ χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ. οὐ οἴκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τῆν

18 αὐτος: ^c add πειρασθεις III, 6 εαν ipse * pro καν correxit, ^c εανπερ

15 δουλειας 18 αὐτος: add πειρασθεις III, 2 om ολω (2 sq μωσησ et μωσησ ut κ) 5 μωσησ

14 σαρκ. και αιματ. 15 δουλειας 18 αὐτος: add πειρασθεις III, 1 χριστον ιησουν 3 δοξησ ουτος | μωσησ 4 τα παντα 5 μωσησ 6 εανπερ

παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.

⁷ Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, σήμερον ἐὰν τῆσ φωνῆσ αὐτοῦ ἀκούσητε, ⁸ μὴ σκληρύνητε τὰσ καρδίασ ὑμῶν ὡσ ἐν τῷ πειρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ⁹ οὐκ ἐπειράσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. ¹⁰ διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ εἶπον· αἰεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰσ ὁδοὺσ μου, ¹¹ ὡσ ὄμοσα ἐν τῇ ὄργῃ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰσ τὴν κατάπαυσίν μου. ¹² βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, ¹³ ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺσ καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρισ οὐκ τὸ σήμερον καλεῖται, ἐνα μὴ σκληρυνθῆ τισ ἐξ ὑμῶν ἀπάτη τῆσ ἁμαρτίας· ¹⁴ μέτοχοι γὰρ τοῦ χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆσ ὑποστάσεωσ μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. ¹⁵ ἐν τῷ λέγεσθαι· σήμερον ἐὰν τῆσ φωνῆσ αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰσ καρδίασ ὑμῶν ὡσ ἐν τῷ παραπικρασμῷ· ¹⁶ τίνεσ γὰρ ἀκούσαντεσ παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐκ πάντεσ οἱ ἐξεληθέντεσ ἐξ αἰγύπτου διὰ μωυσέωσ; ¹⁷ τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖσ ἁμαρτήσασιν; ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ¹⁸ τίσιν δὲ ὄμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰσ τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖσ ἀπειθήσασιν; ¹⁹ καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελεθεῖν δι' ἀπιστίαν.

IV.

¹ Φοβηθῶμεν οὐκ μήποτε καταλειπομένησ ἐπαγγελίας εἰσελεθεῖν εἰσ τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῆ τισ ἐξ ὑμῶν ὑστερηκῆναι.
² καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ

9 επειρασαν: ^c add με | εν δοκιμασια: ^c εδοκιμασαν με 16 cod εγυπτου

6 om μεχρι τελ. βεβαι. 8 εν τω παραπικρασμω 13 εξ υμ. τισ 16 *τινεσ ut videtur IV, 1 καταλειπομενησ

8 εν τω παραπικρασμω 9 επειρασαν: add με | εν δοκιμασια: εδοκιμασαν με τεσσαρακοντα 10 τη γεν. εκεινη 14 γεγοναμ. του χριστ. 16 τινεσ | μωσεωσ 17 τεσσαρακ. IV, 1 καταλειπομενησ

ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνουσ μὴ συνκεκρασμένους τῆ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. ³ εἰσερχόμεθα οὖν εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. ⁴ εἶρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως· καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. ⁵ καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ⁶ ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπιστίαν, ⁷ πάλιν ὀρίζει τινὰ ἡμέραν, σήμερον, ἐν δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προεῖρηται, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. ⁸ εἰ γὰρ αὐτοὺς ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. [⁹ ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ.] ¹⁰ ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.

¹¹ Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ¹² ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἄρμων τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· ¹³ καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραχλησιμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

¹⁴ Ἐχόντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοῦς, ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ¹⁵ οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συναπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις

6 απιστιαν: ^c απιθιαν 7 ^c τινα οριζει 9 *versum suppl* ^a 10 απο: ^c *additurus erat παντων sed mutavit consilium* 11 τις *suppl* ^c 12 ψυχης *suppletum est, ipsa prima ut videtur manu*

2 συνκεκρασμενους 3 εισερχομ. γαρ | om την pr 6 δι απειθειαν 7 τινα οριζει | προειρηκεν 8 ουκ αρα 9 απολειται 12 εναργησ

2 συγκεκραμενος 3 εισερχομ. γαρ 6 δι απειθειαν 7 τινα οριζει | δαβιδ (h. l. et m et v plene δαυειδ) | ειρηται 12 ψυχης τε και 15 συμπαθησαι

ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. ¹⁶ προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

V.

¹ Πᾶς γὰρ ἄρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, ² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν, ³ καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. ⁴ καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς περ καὶ ἁαρῶν. ⁵ οὕτως καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἄρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· ⁶ καθὼς καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. ⁷ ὅς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ⁸ καὶ περ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀπ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, ⁹ καὶ τελειωθείς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, ¹⁰ προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἄρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. ¹¹ περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ γεγονάτε ταῖς ἀκοαῖς. ¹² καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγονάτε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς τροφῆς. ¹³ πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιο-

4 ^c καθαπερ 12 ^c και ου στερεας

16 om ευρωμεν V, 1 om τε 3 περι αυτου 4 * om τις 8 αφ ων: * απ ων 12 * και ου στερε.

15 ε πεπειραμενον 16 ελεον V, 3 δια ταυτην | υπερ αμαρτιων 4 αλλα ο καλουμενος | καθαπερ κ. ο αρρ. 9 πασιν ante αιτιοςρονιτ 12 και ου στερεασ

οσύνησ, νήπιουσ γάρ ἐστίν· ¹⁴ τελείων δέ ἐστίν ἢ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

VI.

¹ Διὸ ἀφέντες τὸν τῆσ ἀρχῆσ τοῦ χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων καὶ πίστεωσ ἐπὶ θεόν, ² βαπτισμῶν διδαχῆσ ἐπιθέσεώσ τε χειρῶν ἀναστάσεώσ τε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου. ³ καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός. ⁴ ἀδύνατον γάρ τοῦσ ἀπαξ φωτισθέντασ γευσαμένουσ τε τῆσ δωρεᾶσ τῆσ ἐπουρανίου καὶ μετόχουσ γενηθέντασ πνεύματοσ ἁγίου ⁵ καὶ καλὸν γευσαμένουσ θεοῦ βῆμα δυνάμεισ τε μέλλοντοσ αἰῶνοσ, ⁶ καὶ παραπεσόντασ, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰσ μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντασ ἑαυτοῖσ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντασ. ⁷ γῆ γάρ ἢ πιούσα τὸν ἐπ' αὐτῆσ ἐρχόμενον πολλακίσ ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοισ δι' οὓσ καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίασ ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθασ καὶ τριβόλουσ ἀδόκιμοσ καὶ κατάρασ ἐγγύσ, ἧσ τὸ τέλος εἰσ καῦσιν.

⁹ Πειπίσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίασ, εἰ καὶ οὕτωσ λαλοῦμεν. ¹⁰ οὐ γάρ ἄδικοσ ὁ θεοσ ἐπιλαθῆσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆσ ἀγάπησ ἧσ ἐνεδείξασθε εἰσ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντεσ τοῖσ ἁγίοισ καὶ διακονοῦντεσ. ¹¹ ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδεῖκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆσ ἐλπίδοσ ἄχρι τέλουσ, ¹² ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεωσ καὶ μακροθυμίασ κληρονομούντων τὰσ ἐπαγγελίασ. ¹³ τῷ γάρ ἄβραᾶμ ἐπαγγειλάμενοσ ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸσ εἶχεν μείζονοσ

9 ἀδελφοί: ° ἀγαπητοί

2 διδαχὴν | om τε sec 4 om τε 7 ** ἐπ αὐτὴν 9 ἀδελφοί: ἀγαπητοί
10 ησ: ** ἠν

7 πολλακ. ἐρχομ. 9 ἀδελφοί: ἀγαπητοί | κρεῖττονα 10 καὶ τοῦ κοποῦ τῆσ ἀγαπ.

ὁμόσαι, ὡμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, ¹⁴ λέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· ¹⁵ καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέ-
 τυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁶ ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύ-
 ουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίασ πέρασ εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρ-
 κος· ¹⁷ ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδειξάι τοῖς
 κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλήσ αὐτοῦ
 ἐμεσίτευσεν ὄρκω, ¹⁸ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν
 οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι τὸν θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν
 οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένησ ἐλπίδος, ¹⁹ ἣν ὡς
 ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆσ ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερ-
 χομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ²⁰ ὅπου πρῶδρο-
 μος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν ἰησοῦσ, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ
 ἀρχιερεὺσ γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

VII.

¹ Οὗτος γὰρ ὁ μελχισεδέκ, βασιλεὺσ σαλήμ, ἱερεὺσ τοῦ
 θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὅσ συναντήσας ἀβραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ
 τῆσ κοπήσ τῶν βασιλείων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκά-
 τὴν ἐμέρισεν ἀπὸ πάντων ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνεύόμενος,
 βασιλεὺσ δικαιοσύνησ, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺσ σαλήμ, ὅ ἐστὶν
 βασιλεὺσ εἰρήνησ, ³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε
 ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωὴσ τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἷῳ
 τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺσ εἰς τὸ διηνεκέσ.

⁴ Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην ἀβραάμ ἔδωκεν
 ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἰῶν λευεὶ
 τὴν ἱερατεῖαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν
 λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστιν τοὺς ἀδελφοὺσ αὐτῶν, καίπερ
 ἐξεληλυθότας ἐκ τῆσ ὀσφύουσ ἀβραάμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμε-

18 ^c om ton

17 περισσοτέρως 18 om ton 20 μελχισεδεκ VII, 1 (μελχισεδεκ h. l. ut n) | om του sec (?) 2 απο παντος εμερισεν 4 om και 5 αποδεκατοι | * om τουτεστιν

14 η μην 16 ανθρωπ. μεν γαρ 18 om ton 20 μελχισεδεκ VII, 1 μελι-
 σεδεκ | ε ^o om του sec | ο συναντησας 2 απο παντ. εμερι. 5 λευῖ

νοσ ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν ἄβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. ⁷ χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. ⁹ καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' ἄβραάμ καὶ λευεὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται. ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ μελχισεδέκ. ¹¹ εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς λευεϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτηται, τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν ἀπαρῶν λέγεσθαι; ¹² μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ¹³ ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ. ¹⁴ πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων μωϋσῆς οὐδὲν ἐλάλησεν. ¹⁵ καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὅς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύνามιν ζωῆς ἀκαταλύτου. ¹⁷ μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.

¹⁸ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενέος καὶ ἀνωφελέος, ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγή δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. ²⁰ καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας, ²¹ οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὤμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς. ²² κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος διαθήκης γέγονεν

6 ° τον αβρααμ 9 ° λειυεισ 10 ετι γαρ suppl ipse * 14 ° ουδεν μωυσησ 21 μετα: ° μετ' | ιερειυσ: ° add εις τον αιωνα κατα την ταξιν μελχισεδεκ 22 ° τοσουτον omisso και

9 λειυεισ 11 om ην 12 om και νομου 14 ουδεν μωυσησ 15 om την | μελχισεδεκ 21 μεθ ορκωμ. | μεταμεληθησεται: ita certe ^{mal} 1 et 2 | ιερειυσ: add εις τον αιωνα

6 τον αβρααμ 9 δια αβρ. | λειυι 10 ο μελχ. 11 λειυιτικησ | επ αυτη | νενομοθετητο 14 ουδεν περι ιερωσυνησ | μωυσησ 15 μελχισεδεκ 16 σαρκικησ 17 μαρτυρει 21 ιερειυσ: add εις τον αιωνα κατα την ταξιν μελχισεδεκ 22 κατα τοσουτον κρειττονουσ

ἔγγυος ἰησοῦς. ²³ καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ²⁴ ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην, ²⁵ ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. ²⁶ τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος, ²⁷ ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν προσενέγκασ· ²⁸ ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

VIII.

¹ Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ² τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκητῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἐπηξεν ὁ κύριος, οὐκ ἄνθρωπος. ³ πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται, ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. ⁴ εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα, ⁵ οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχηρμάτισται μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκητὴν· ὅρα γὰρ φησὶν ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· ⁶ νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχε λειτουργίας, ὃσφ καὶ κρεῖττονος διαθήκης ἐστὶν μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρεῖττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. ⁷ εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμμε-

3 και see: suppl ipse * vel * 4 c κατα τον νομον 6 c τετευχε | διαθηκ. εστ. μεσιτης (ita scriptum est ut etiam in B) ητις επι κριττο (sic): haec suppl *

26 και επρεπεν 27 ανεγκασ VIII, 6 νυν δε | τετευχεν | εστιν διαθηκωσ

27 ανεγκασ VIII, 2 και ουκ ανθρωπ. 4 ει μεν γαρ | των προσφ. των ιερων | κατα τον νομ. 5 μωσση | ποιηθησ 6 τετευχε | εστι διαθηκ.

πτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητείτο τόπος. ⁸ μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα διαθήκην καινὴν, ⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ γὰρ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. ¹⁰ ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. ¹¹ καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γινῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσιν με, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν. ¹² ὅτι ἴλωσ ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ¹³ ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

IX.

¹ Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν. ² σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἦ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται ἅγια. ³ μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ στάμνος χρυστῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ βράβδος ἀαρὼν ἡ βλα-

8 ^c αυτοις 10 ^c ἐπι καρδιας | μοι ex μου factum ipsa prima ut videtur manu 12 αμαρτ. αυτων: ^c add και των ανομιων αυτων IX, 3 ^c τα αγια των αγιων

7 * ετερας 8 αυτοις 9 ἐν ημεραις bent | ἐπιλαβουμένου: ita mal¹ et² (?) 10 ἐπι καρδιας αυτων γραψω 11 ειδησουσιν: * ιδουσι IX, 1 om και 2 αρτων: add και το χρυσον θυμιατηριον | τα αγια 3 τα αγια των αγιων | om χρυσουν | om θυμιατηριον και 4 om ἡ ante βλαστ.

8 αυτοις 10 ἐπι καρδιας 11 πολιτην: πλησιον | μικρου: add αυτων 12 αμαρτ. αυτων: add και των ανομιων αυτων IX, 1 πρωτη: add σκηνη

στήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς χερουβὶν δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔνεστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. ⁶ τούτων δὲ οὕτως κατασκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίσαισι οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, ⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἄπαξ τοῦ ἑνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος ἢ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἄγνοημάτων, ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνης ἐχούσης στάσιν, ⁹ ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπι-
κείμενα.

¹¹ Χριστὸς δὲ παραγεγόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνης οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. ¹³ εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως βαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένουσ ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαρῶς τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι.

¹⁵ Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκησ καινῆσ μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ¹⁶ ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· ¹⁷ διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μὴ

5 ^c ἐστιν 10 ^c καὶ δικαιώματα 12 scriptum est εἰς τα ἅγια εφάπαξ εἰς τα ἅγια, sed εἰς τα ἅγ. priore loco ^a del 14 αἰωνίου: ^c αἰγίου 17 μὴ τότε: ^c μηποτε

5 χερουβειν | ουκ ἐστιν 10 καὶ δικαιώματα ^{mal} 1 et ² 11 μελλοντων: γενομενων 14 litteris καθα (in καθαρῶς) exit codex B

5 ουκ ἐστι 9 καθ ὅν 10 καὶ δικαιώμασι 13 ταυρων καὶ τραγων 17 μὴ τότε: μηποτε

τότε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. ¹⁸ ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐνκεκαίνισται. ¹⁹ λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτὸ τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, ²⁰ λέγων· τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. ²¹ καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. ²² καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. ²³ ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρῖζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. ²⁴ οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, ²⁵ οὐδ' ἕνα πολλάκις προσφέρει ἑαυτόν, ὡς περ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ. ²⁶ ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰῶνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ²⁷ καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως καὶ ὁ χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

X.

¹ Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις αὐτῶν, αἷς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκέειν, οὐδέποτε δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ² ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύ-

19 ^c κατὰ τὸν νόμον | ^c om καὶ τῶν τραγ. 25 ἅγια: ^c add τῶν αἰῶν

b deficit

18 εγκεκαί. 19 μωσέως | om τῶν sec | ερραντισε 21 ερραντισε 24 ἅγια εἰσῆλθεν ὁ χριστ. 26 νυν δε | om τῆς ante αμαρτ. 28 om καὶ X, 1 om αὐτῶν δυναται 2 ^c om ουκ

σαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντασ ἅπαξ κεκαθαρισμένους; ³ ἀλλ' ἐν αὐταῖσ ἀνάμνησισ ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· ⁴ ἀδύνατον γὰρ αἷμα τράγων καὶ ταύρων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. ⁵ διὸ εἰσερχόμενος εἰσ τὸν κόσμον λέγει· θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησασ, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι, ⁶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησασ· ⁷ τότε εἶπον· ἰδοὺ ἦκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸσ τὸ θέλημά σου. ⁸ ἄνωτερον λέγων ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰσ καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησασ οὐδὲ εὐδόκησασ, αἵτινεσ κατὰ νόμον προσφέρονται, ⁹ τότε εἶρηκεν· ἰδοὺ ἦκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. ¹⁰ ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν διὰ τῆσ προσφορᾶσ τοῦ σώματοσ ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ. ¹¹ καὶ πᾶσ μὲν ἱερεὺσ ἔστηκεν λειτουργῶν καθ' ἡμέραν καὶ τὰσ αὐτάσ πολλάκισ προσφέρων θυσίας, αἵτινεσ οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· ¹² οὗτοσ δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκασ θυσίαν εἰσ τὸ διηνεκέσ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενοσ ἕωσ τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰσ τὸ διηνεκέσ τοὺσ ἁγιαζομένους. ¹⁵ μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι· ¹⁶ αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸσ αὐτοὺσ μετὰ τὰσ ἡμέρασ ἐκείνασ, λέγει κύριοσ· διδοὺσ νόμουσ μου ἐπὶ καρδίασ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺσ, ¹⁷ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθήσομαι ἔτι. ¹⁸ ὅπου δὲ ἄφεισι, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

¹⁹ Ἐχοντεσ οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰσ τὴν εἴσοδον τῶν

4 codex αφερειν, sed ρ ex λ ipsa prima manu factum videtur 7 ηκω^a: 'om
8^c θυσιαν και προσφοραν 9 ποιησαι: ^c add ο θεοσ 11^c καθ ημερ. λειτουργ.
12 εν δεξια ^c: *ex δεξια (sic) 17^c μνησθω 18 αφεισι: ^c add τούτων

b deficit

2 κεκαθαρμενουσ 4 ταυρ. και τραγ. 8 θυσιαν κ. προσφοραν | κατα τον νομον
9 του ποιησαι: add ο θεοσ 10 εσμεν: s add οι | του ιησου χριστ. 11 καθ ημερ.
λειτουργ. 12 αυτοσ δε 15 προσειρηκεναι 16 επι των διανοιων 17 μνησθω
18 αφεισισ τούτων

ἀγίων ἐν τῷ αἵματι ἰησοῦ, ²⁰ ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ²¹ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχόμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, βεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς ²³ καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ἑμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ἀκλινή, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλιπόντες τὴν ἐπισυναγωγὴν αὐτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσον βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. ²⁶ ἐκουσίω γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπιγνωσίαν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, ²⁷ φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ²⁸ ἀθετήσας τις νόμον μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει. ²⁹ πῶσφ δοκεῖτε χεῖρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνουβρίσας. ³⁰ οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδικησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν· κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. ³¹ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

³² Ἀναμνησθεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας ὑμῶν, ἐν αἷσι φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, ³³ τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφόμενων γενηθέντες. ³⁴ καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἄρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα

22 ^c ερραντισμένοι 23 ^c om ημων 25 ^c επισυναγ. εαυτων | ^c οσω 26 επιγνωσαν: ^a -γγωσιν 30 ανταποδωσω: ^c add λεγι κυριος | ^c κυριος κρινει 32 ημερας ^a: ^a αμαρτιας | υμων: ^c om

b deficit

22 ερραντισμενοι 23 λελουμενοι | om ημων 25 εγκαταλειποντες | επισυν. εαυτων | οσω 26 επιγνωσιν 28 μωσσεωσ 30 ανταποδωσω: add λεγει κυριος | κυριος κρινει 32 om υμων 34 εχειν εν εαυτοις κρειττονα υπ. εν ουρανοισ

ὑπαρξιν καὶ μένουσαν. ³⁵ μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἣτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν. ³⁶ ὑπομονῆς γὰρ χρεῖαν ἔχετε, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομισθῆτε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὃ ἐρχόμενος ἦξει καὶ οὐ χρονίσει. ³⁸ ὃ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. ³⁹ ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολήσ εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

XI.

¹ Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ² ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. ³ πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας βήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. ⁴ πίστει πλείονα θυσίαν ἄβελ παρὰ καὶν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τῷ θεῷ, καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. ⁵ πίστει ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ἠύρισκετο, ὅτι μετετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐηρεστικῆναι τῷ θεῷ. ⁶ χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότῃς γίνεται. ⁷ πίστει χρηματισθεὶς νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκευάσεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. ⁸ πίστει καλούμενος ἄβραάμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν κληρονομίαν λαμβάνειν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχε-

³⁴ υπαρξιν: ^c add εν ουρανοισ ³⁶ ^c εχετε χρ. | κομισθηθε: cod -σασθαι
³⁷ ^c χρονιει ³⁹ απωλειαν (-λιαν scriptum est)^a: * -λιασ XI, 4 τω θεω: ^c του θεου ^b οτι: ^a διοτι | μετετεθηκεν (ut etiam ^d et ^e l alii): ^c (et iam ^a?) μετεθηκεν | μεταθεσεως: ^c add αυτου ⁶ ^c τω θεω ⁸ ^c εισ τον τοπον | κληρονομιαν: ^a (vel ipse ^a?) correxit εισ κλ., ^c εισ κληρ. post λαμβα. posuit

b deficit

³⁵ μισθαποδ. μεγαλ. ³⁶ εχετ. χρει. ³⁷ χρονιει ³⁸ ομ μου pr XI, 3 τα βλεπομενα ⁴ τω θεω: του θεου | λαλειται ⁵ ευρισκετο διοτι μετεθηκεν | μεταθεσεως: add αυτου ⁶ τω θεω ⁸ εισ τον τοπον | λαμβανειν εισ κληρονομιαν

ται. ⁹ πίστει παρώκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συνκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας αὐτῆς· ¹⁰ ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ ἐπιτοκίαν ἔχουσαν πόλιν, ἣς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. ¹¹ πίστει καὶ αὐτὴ σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἠγάθη τὸν ἐπαγγεῖλαμενον. ¹² διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος. ¹³ κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογῶσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁴ οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. ¹⁵ καὶ εἰ μὲν ἐκείνησ μνημονεύουσιν ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· ¹⁶ νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοῦς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἠτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

¹⁷ Πίστει προσενηόχεν ἄβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερον ὃ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, ¹⁹ λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. ²⁰ πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν [Ἰσαὰκ] τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν ἠσαῦ. ²¹ πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ξάβδου αὐτοῦ. ²² πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. ²³ πίστει μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πα-

9 ^a τῆς αὐτῆς ἐπαγγ., ^c τῆς ἐπαγγ. τῆς αὐτῆς 11 ἡλικίας: ^c add ετεκεν 13 κομισάμενοι: ^c λαβόντες 15 ^c ἐμνημονευσεν α. η. ἐξηλθον 20 Ἰσακ suppl ^a, ^c Ἰσαακ

v deficit

9 εἰς τὴν γῆν | συγκληρ. | τ. ἐπαγγ. τῆς αὐτῆς 11 ἡλικίας: add ετεκεν 12 ὡς ἡ ἄμμος: ὡσεὶ ἄμμ. 13 κομισάμενοι: λαβόντες | ἰδόντες: add καὶ πεισθέντες 15 ἐμνημονευσεν ἀφ' ἧς ἐξηλθον 16 νῦν 17 Ἰσαακ (ita etiam n. v. 9) 18 Ἰσαακ 20 πιστεὶ καὶ περὶ | Ἰσαακ 23 sq. μωϋσης

τέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστείον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέωσ. ²⁴πίστει μωϋσῆσ μέγασ γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἷος θυγατρὸσ φαραῶ, ²⁵μᾶλλον ἐλόμενος συνακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, ²⁶μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμόν τοῦ χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰσ τὴν μισθαποδοσίαν. ²⁷πίστει κατέλιπεν αἴγυπτον, μὴ φοβηθεῖσ τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέωσ· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡσ ὄρων ἔκαρτέρησεν. ²⁸πίστει πεποιήκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγη αὐτῶν. ²⁹πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡσ διὰ ξηρᾶσ γῆσ, ἧσ πεῖραν λαβόντες οἱ αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. ³⁰πίστει τὰ τεῖχη ἱερειχῶ ἔπεσαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρασ. ³¹πίστει βραῶβ ἡ ἐπιλεγομένη πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖσ ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοῖσ κατασκόπουσ μετ' εἰρήνησ. ³²καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ γεδεῶν, βαράκ, σαμψών, ἰεφθάε δαυεῖδ τε καὶ σαμουήλ καὶ τῶν προφητῶν, ³³οἱ διὰ πίστεωσ κατηγωνίσαντο βασιλείασ, ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ³⁴ἔσβεσαν δύναμιν πυρόσ, ἔφυγον στόματα μαχαίρησ, ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείασ, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰσ ἔκλιναν ἄλλοτριῶν· ³⁵ἔλαβον γυναῖκεσ ἐξ ἀναστάσεωσ τοῖσ νεκροῖσ αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονοσ ἀναστάσεωσ τύχωσιν· ³⁶ἔτεροι δὲ ἐν παιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆσ· ³⁷ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρησ ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖσ, ἐν αἰγείοισ δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ³⁸ὧν οὐκ ἦν ἄξιουσ

31 επιλεγομένη: ° om 33 ° εἰργασαντο 34 ° ἐνεδυναμώθησαν 35 γυναίκεσ °: * γυναίκασ

B deficit

25 συγκακουχ. 26 τῶν ἐν αἰγύπτῳ 29 om γῆσ 30 ἱερικῶ | ἐπεσε 31 om επιλεγομένη 32 γὰρ με | βαράκ τε καὶ σαμψ. καὶ ἰεφθ. | δαβιδ 33 εἰργασαντο 34 μαχαίρασ | ἐνεδυναμώθησαν 36 ἐμπαιγμῶν 37 ἐπρίσθησ. ἐπειρασθ. | μαχαίρασ

ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαισ πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄποις τῆς γῆς. ³⁹ καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

XII.

¹ Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τηλικούτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ² ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνῃσ καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου κεκάθικεν. ³ ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτοῦς ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

⁴ Οὐπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, ⁵ καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδίᾳ κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. ⁷ εἰς παιδίαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδίᾳ, ἦς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε. ⁹ εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτάσ καὶ ἐντροπέμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; ¹⁰ οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. ¹¹ πᾶσα μὲν παιδία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ

1 τηλικουτον: ^c τοσουτον 3 εαυτουσ: ^c αυτουσ 7 ^c τισ γαρ εστιν 9 ^c ου πολυ δε 10 οι μεν ^c: * ο μεν | ^c εισ το μεταλαβειν 11 ^c πασα δε

v deficit

38 επι: εν XII, 1 τηλικουτον: τοσουτον 2 του θρονου του θεου εκαθισεν 3 εισ αυτον 5 παιδειασ 7 εισ παιδιαν: ει παιδιαν | τισ γαρ εστιν 8 παιδειασ | εστε και ουχ υιοι 9 ου πολλω 10 εισ το μεταλαβειν 11 πασα δε παιδεια

δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπησ, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆσ γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνησ.

¹² Διὸ τὰσ παρειμένασ χεῖρασ καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, ¹³ καὶ τροχιάσ ὀρθάσ ποιεῖτε τοῖσ ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χῶλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον. ¹⁴ εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶσ οὐδεὶσ ὄψεται τὸν κύριον, ¹⁵ ἐπισκοποῦντεσ μὴ τισ ὕστερῶν ἀπὸ τῆσ χάριτοσ τοῦ θεοῦ, μὴ τισ ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ καὶ διὰ ταύτησ μιανθῶσιν οἱ πολλοί, ¹⁶ μὴ τισ πόρνοσ ἢ βέβηλοσ ὡσ ἡσαῦ, ὃσ ἀντὶ βρώσεωσ μιᾶσ ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ¹⁷ ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομησαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίασ γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρῦων ἐκζητήσασ αὐτήν. ¹⁸ οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ ¹⁹ καὶ σάλπιγγοσ ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧσ οἱ ἀκούσαντεσ παρητήσαντο προστεθῆναι αὐτοῖσ λόγον· ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρουσ, λιθοβοληθήσεται· ²¹ καὶ οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, μωῦσῆσ εἶπεν ἔκφοβοσ καὶ ἔκτρομοσ· ²² ἀλλὰ προσεληλύθατε σιῶν ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντοσ ἱερουσαλήμ ἐπουρανίῳ, ²³ καὶ μυριάσιν ἀγγέλων πανηγύρει, καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖσ, καὶ κριτῆ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι τελείων δεδικαιωμένοισ, ²⁴ καὶ διαθήκησ νέασ μεσίτη ἰησοῦ, καὶ αἵματι ξαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν ἄβελ. ²⁵ βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆσ παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον ἡμεῖσ οἱ τὸν ἀπ' οὐρανοῦ ἀποστρεφόμενοι, ²⁶ οὗ ἡ φωνῆ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγ-

13 ^c ποιησατε 16 εαυτου: ^c αυτου 18 ζοφω: ^c σκοτω 19 ^c μη προστεθνηαι 21 ^c ουτωσ | ην ^c ex η fecit | εκφοβοσ: ^c add ειμι 23 ^c πνευμασιν δικαιων τετελιωμενων 25 ^c εφυγον τον ε. γ. παρ. χρημ.

b deficit

13 ποιησατε 15 om οι 16 εαυτου: αυτου 18 ψηλαφωμενω: add ορει | ζοφω: σκοτω 19 μη προστεθ. 20 λιθοβοληθησεται: add η βολιδι κατατοξευθησεται 21 μωσισ | εκφοβοσ ειμι κ. εντρομοσ 23 εν ουρ. απογεγραμμ. | δικαιων τετελειωμενων 24 κρειττονα 25 εφυγον τον επι τησ γησ παρ. χρημ. | πολλω

γελται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. ²⁷ τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων μεταθέσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα. ²⁸ διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχομεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετὰ εὐλαβείας καὶ δέουσ· ²⁹ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

XIII.

¹ Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ² τὴν φιλοξενίαν μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγελουσι. ³ μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχομένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. ⁴ τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. ⁵ ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· οὐ μὴ σε ἄνω οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω, ⁶ ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

⁷ Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων υμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμῆσθε τὴν πίστιν. ⁸ ἰησοῦς χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιουῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες.

¹⁰ Ἐχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκητῇ λατρεύοντες. ¹¹ ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. ¹² διὸ καὶ ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. ¹³ τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν

²⁷ ὃ τὴν μεταθέσιν (sed per incuriam τὴν quod praecedat intactum reliquit)
²⁸ δεουσ· ὃ αἰδουσ, sed restitutum δεουσ XIII, 2 ὃ τῆς φιλοξενίας 6 ὃ καὶ οὐ φοβῆθ. 9 ὃ περιπατησαντες 12 ἐπαθεν suppl ὃ

b deficit

26 σείω 27 των σαλ. τὴν μετ. 28 εχομεν | λατρευομεν | ευλ. κ. δεουσ : αιδουσι καὶ ευλαβ. XIII, 2 τῆς φιλοξενίας 4 πορνουσι δε 5 εγκαταλιπω 6 καὶ οὐ φοβ. 8 χθες 9 περιφερεσθε | περιπατησαντες

ὄνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες· ¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μελλουσαν ἐπιζητοῦμεν. ¹⁵ δι' αὐτοῦ ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ θεῷ, τουτέστιν καρπὸν χελέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

¹⁷ Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελέες γὰρ ὑμῖν τοῦτο. ¹⁸ προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνειδήσιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

²⁰ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκησ αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ αὐτῷ ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

²² Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς. ²⁴ ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἀγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς ἰταλίας. ²⁵ ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

15 ^c δι' αὐτοῦ οὖν 17 ^c υπεικ. αὐτοῖς αὐτοὶ γὰρ 18 πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν· * ὅτι καλὴν θα γὰρ ὅτι καλὴν, ita ut scriptor quum pειθόμε scribendum esset ad verbum sequentem aberrans ὅτι καλὴν scripserit; ^c vero pro [πειθόμε]θα reposuit πεποιθαμεν 21 ^c om αὐτῷ 22 ^c καὶ γὰρ διὰ 23 ^c om ἡμῶν | ἐρχεται ^c: * ἐρχεσθε 25 ὑμῶν: ^c add ἀμην

b deficit

15 δι' αὐτοῦ οὖν 18 πεποιθαμεν γὰρ 21 παντι: add ἐργῷ | om αὐτῷ | ἐν ὑμῖν 22 καὶ γὰρ διὰ 23 om ἡμῶν 25 ὑμῶν: add ἀμην. Subscriptum est: προσ εβραι. εγραφη ἀπο τῆς ἰταλίας διὰ τιμοθεου.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

A.

I.

¹ Παῦλος ἀπόστολος χριστοῦ ἰησοῦ κατ' ἐπαγγελίαν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ² τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν ἐφέσω, πορευόμενος εἰς μακαιδονίαν, ἵνα παραγγεῖλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν ⁴ μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. ⁵ τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ⁶ ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἂ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιουῦνται. ⁸ οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, εἴαν τις αὐτῷ νομίμῳ χρῆται, ⁹ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμῳ οὐ κεῖται, ἀνόμοιοι δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβεσι καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολόοις καὶ μητρολόοις, ἀνδροφόνοις, ¹⁰ πόρνοις, ἀρσενοκόοις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπίστεύθη ἐγώ. ¹² χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμοῦντι χριστῷ ἰησοῦ τῷ

2 πατροσ: ^c add ημων 12 ^c ενδυναμωσαντι με

b deficit

ε η προς τιμοθεον επιστολη πρωτη, ε° παυλου του αποστολου η πρ. τιμ. επιστ. πρωτη 1 ιησου χριστου | κατ επιταγην 2 πατροσ ημων 3 μακεδον. 4 ζητησεισ| 5° οικοδομιαν 9 πατραλωαισ κ. μητραλωαισ 12 και χαριν | ενδυναμωσαντι με

κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν, ¹³ τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ¹⁴ ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ¹⁵ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς ἰησοῦς ἦλθεν εἰς κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται ἰησοῦς χριστὸς τὴν ἄπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

¹⁸ Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σέ προφητείας, ἵνα στρατεύσῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ¹⁹ ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνειδήσιν, ἣν τινες ἀπώσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ²⁰ ὧν ἐστὶν ὕμνεος καὶ ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

II.

¹ Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεῦξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ² ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. ³ τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτήρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ ὃς πάντα ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ⁵ εἰς γὰρ θεός, εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀνθρωπος χριστὸς ἰησοῦς, ⁶ ὃ δούσ ἐαυτὸν ἀντικλυτρον ὑπὲρ πάντων καὶ μαρτύριον καιροῦς ἰδίοις, ⁷ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ

16 μελλοντων: additum est αγαθων, sed ipsa prima ut videtur manu notatum
17 μονω: c add σοφω 18 c στρατευη II, 3 c τουτο γαρ 6 και: c το

b deficit

13 τον προτερον | αλλ ηλε. 15 εις τον κοσμ. 16 πασαν 17 μονω: add σοφω
18 στρατευη 20 υμναιος II, 3 τουτο γαρ 6 και: το

ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν γνώσει καὶ ἀληθείᾳ. ⁸ βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ⁹ ὡσαύτως γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλ' ὅ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. ¹² διδάσκειν δὲ γυναῖκι οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἄνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ¹³ ἄδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα εὐα. ¹⁴ καὶ ἄδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἔξαπατηθεῖσα ἐν παραβύσει γέγονεν. ¹⁵ σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

III.

¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. ² δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδασκτικόν, ³ μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, ⁴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστανόμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. ⁵ εἰ δὲ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίασθεοῦ ἐπιμελήσεται; ⁶ μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθείς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. ⁷ δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὄνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ⁸ διακόνους ὡσαύτως σεμνοῦς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνον πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ⁹ ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως καὶ καθαρᾶς συνειδήσεως. ¹⁰ καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν

7 ἐν χριστῷ: ^c om 8 ^c διαλογισμῶν 9 ^c ὡσαύτως καὶ | ^c κοσμίως 14 ^c ἀπατηθεῖσα III, 2 νηφαλιον 8 σεμνοῦς suppl ^c 9 ^c ἐν καθαρᾷ συνειδήσει

v deficit

7 γνώσει: πιστεῖ 9 ὡσαυτ. καὶ τας γυν. | η χρυσῷ 12 γυναῖκι δὲ διδάσκειν 14 ἀπατηθεῖσα III, 2 ἀνεπίληπτον | νηφαλιον 3 πλήκτην: add μὴ αἰσχροκερδῆ | ἀλλ 4 προϊσταμενον 7 δεῖ δὲ αὐτον 9 ἐν καθαρᾷ συνειδήσει

πρώτον, εἶτα διακονεῖτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες. ¹¹ γυναικας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστάς ἐν πᾶσιν. ¹² διάκονοι ἔστωσαν μιᾷς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ¹³ οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιούνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

¹⁴ Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σε τάχιον· ¹⁵ ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἧτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζώντος, στῦλος καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀληθείας. ¹⁶ καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγελιοῖς, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

IV.

¹ Τὸ δὲ πνεῦμα ρητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηρίασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ³ κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ⁴ ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ⁵ ἀγιαζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεωσ.

⁶ Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλῶς ἔση διάκονος χριστοῦ ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἧ παρηκολούθηκας. ⁷ τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. ⁸ ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστίν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. ⁹ πιστὸς ὁ λόγος καὶ ἀπο-

16 οσ: ° (saeculi XII) θεος IV, 8 ° προς ολιγον 9 ° πασης αποδοχ.

B deficit

11 νηφαλευσ 16 οσ: θεος | ανελημφθη IV, 2 κεκαυτηριασμενων 3 μεταληψιν 6 ιησου χριστου 8 προς ολιγον 9 πασης αποδοχησ

δοχῆς ἄξιος. ¹⁰ εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. ¹¹ παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. ¹² μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνίᾳ. ¹³ ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ μὴ ἀμελεῖ τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ¹⁶ ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμνε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς.

V.

¹ Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ² πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνίᾳ. ³ χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ ἢ δέ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἠλπίκεν ἐπὶ κύριον, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ⁶ ἢ δέ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. ⁷ καὶ ταῦτα παράγγελλε ἵνα ἀνεπλήρητοι ᾖσιν. ⁸ εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκειῶν οὐ προνοεῖται, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χειρῶν.

⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα, γεγонуῖα ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἔτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενεδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρηκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. ¹¹ νεωτέ-

¹⁰ ἀγωνιζόμεθα: ^c ονειδιζόμεθα ¹⁴ πρεσβυτεριου ^c: * -ρου ¹⁶ ^c ἀκουοντ. σου V, 1 ὡς πατέρα suprl ^c ⁴ ^c ἠλπ. ἐπι τον θεον ⁷ καί: ^c om ⁸ ^c προνοεῖ

B deficit

¹⁰ καὶ κοπιῶμεν καὶ ονειδιζόμεθα ¹² ἀγαπή: add ἐν πνευματι | ἀγνεα ¹⁵ ἡ ἐν πασιν ¹⁶ ἀκουοντ. σου V, 2 ἀγνεα ⁴ ἐστὶ καλον καὶ ἀποδεκτ. ⁵ ἐπι τον θεον ⁷ ἀνεπλήρητοι ⁸ τῶν οἰκειῶν οὐ προνοεῖ

ρασ δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ¹³ ἅμα δὲ καὶ ἄργαί μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἄργαί ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περιέργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. ¹⁴ βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ¹⁵ ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. ¹⁶ εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείσθω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

¹⁷ Οἱ καλῶς προσετώτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιοσθώσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ¹⁸ λέγει γὰρ ἡ γραφή· βουὴν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καὶ· ἀξίος ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. ¹⁹ κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. ²⁰ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν.

²¹ Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ χριστοῦ ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. ²² χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίας ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. ²³ μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἶνω ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. ²⁴ τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύναται.

VI.

¹ Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἠγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δι-

18 τῆς τροφῆς: ^a του μισθου

^b deficit

16 πιστος η πιστη | επαρκειτω 18 τῆς τροφῆς: του μισθου 21 τ. θε. και κυριου ιησου χριστου 23 αλλ | στομαχον: add σου 25 τα καλα εργα προδηλ. εστι

δασκαλία βλασφημῆται. ² οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονεῖτωσαν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβάνομενοι.

Ταῦτα διδάσκει καὶ παρακάλει. ³ εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ⁴ τετύφωται, μὴδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, ⁵ διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ⁶ ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ⁸ ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. ⁹ οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίαν πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ¹⁰ ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύνας ποικιλίας.

¹¹ Σὺ δὲ, ὡς ἄνθρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦτητα. ¹² ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθησιν καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. ¹³ παραγγέλλω ἐνώπιον θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τὰ πάντα καὶ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ ποντίου πλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπλήμπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν χριστοῦ

2 καταφρον.: ^c add οτι αδελφοι εἰσιν 3 ^c προσερχεται 7 ^c δηλον οτι ουδε 10 ποικιλιας: ^c πολλαις 11 ^c του θεου | δικαιοσυνην: ^c add ευσεβειαν 12 πραῦ-παθ.: ^c πραῦτητα 13 ^c παραγγ. σοι

b deficit

2 καταφρον.: add οτι αδελφοι εἰσιν 3 προσερχεται 5 παραδιατριβαὶ | ευσεβειαν: add αφιστασο απο των τοιουτων 7 δηλον οτι ουδε 10 οδυν. πολλαις 11 του θεου | δικαιοσυνην: add ευσεβειαν | πραῦτητα: πραοτητα 12 εἰς ἡν καὶ εκλ. 13 παραγγ. σοι ενω. του θε. | χριστου ιησου 14 ανεπλημπτον | ιησου χριστου

ἰησοῦ, ¹⁵ ἦν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ¹⁶ ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οὐρανῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὃ τιμὴ καὶ τὸ κράτος αἰώνιον, ἀμὴν.

¹⁷ Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν καιρῷ παράγγελλε μὴ ὑψηλὰ φρονεῖν, μηδὲ ἠλπικῆναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ¹⁸ ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμελίον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.

²⁰ Ὡς τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξόν, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ²¹ ἦν τινες ἐπαγγελόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

Α

17 καιρω: ^c αιωνι 21 υμων: ^c add αμην

b deficit

16 om το 17 καιρω: αιωνι | υψηλοφρονειν | αλλ εν τω θεω τω ζωντι τω | πλουσιωσ παντα 19 οντως: αιωνιου 20 παρακαταθηκην 22 η χα. μετα σου. αμην. Subscriptum est: προς τιμοθεον πρωτη εγραφη απο λαοδικειας, ητις εστι μητροπολις φρυγιασ της πακατιανησ.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

B.

I.

¹ Παῦλος ἀπόστολος χριστοῦ ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ ² τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ⁵ ὑπόμνησιν λαβῶν τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνόκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου λωῖδι καὶ τῇ μητρί σου εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. ⁶ δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ⁷ οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἀγάπῃ καὶ σωφρονισμοῦ. ⁸ μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου μηδὲ ἐμέ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύνάμιν θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς

2 κυριου pr: ^c om | ^c χριστου ιησου 5 ^c λαμβανων 6 χαρισμα ^c: * θελημα
8 κυριου: * add ημων 9 αιωνιων ^c ex - ναν effecit

b deficit

ς η πρ. τιμοθ. επιστολη δευτερα, 5^ο παυλου του αποστολου η πρ. τιμοθ. επιστ. δευτ. 1 ιησου χριστου | κατ επαγγελιαν 2 και κυρ. ιησ. χριστ.: και χριστου ιησου 5 λαμβανων | ς ευνειακη 8 του κυριου ημων | συγκακοπαθ. 9 κατ ιδιαν

ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ¹¹ εἰς ᾧ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος. ¹² δι' ἣν αἰτίαν ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ¹³ ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ¹⁴ τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

¹⁵ Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν φύγελος καὶ ἐρμογένης. ¹⁶ δῶν ἔλεος ὁ κύριος τῷ ὄνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπηρεχύνθη, ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν βώμῃ σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν. ¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὔρεϊν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν ἐφέσω διεκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

II.

¹ Σὺ οὖν τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ² καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. ³ συγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης ἰησοῦ. ⁴ οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ⁵ ἐὰν δὲ καὶ ἀθλή τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. ⁶ τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρότερον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ νόει ὃ λέγω· δώσει γὰρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πάσιν. ⁸ μνημόνευε ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγεργμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος δαυεὶδ, κατὰ τὸ

10 ^c ἰησου χριστου 11 διδασκαλος: ^c add εθνων 12 ^c και ταυτα 16 ^c επαισχυνθη (-αι- rursus deletum?) II, 6 προτερον: * πρωτοτερον, ω ipsa prima manu notato; ^c vero πρωτον 7 ^c α λεγω

b deficit

10 ἰησου χριστου 11 διδασκαλ. εθνων 12 και ταυτα 14 παρακαταθηκη 15 φυγελλος 17 σπουδαιοτερον II, 3 συ ουν κακοπαθησον | ἰησου χριστου 4 πραγματειαις 6 πρωτον 7 α λεγω | δωη 8 δαβιδ

εὐαγγελίόν μου, ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. ¹⁰ διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίᾳ τύχωσιν τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συνζήσομεν· ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κάκεινος ἀρνήσεται ἡμᾶς· ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

¹⁴ Ταῦτα ὑπομίμησθε, διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ λογομαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. ¹⁵ σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ τὰς δὲ βεβήλους κenoφωνίας περιίστασο· ἐπὶ πλείον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει. ὧν ἐστὶν ὑμέναιος καὶ φιλητός, ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν πίστιν τὴν τινῶν. ¹⁹ ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ κυρίου ἑστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· ἔγνω κύριος πάντα τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. ²⁰ ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ²¹ ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον, εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. ²² τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκκαθαρᾶς καρδίας. ²³ τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσι μάχασ. ²⁴ δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ

9 ου suppl^c 12 ^c αρνουμεθα 13 γαρ: ^c om 14 επ: ^c εις 18 ^c την πιστιν τινων 19 κυριου: ^c θεου | παντας: ^c om 21 εσται σκευος suppl^a | ^c και ευχρηστ.

v deficit

9 αλλ 11 συζησομεν 12 συμβασιλ. | αρνουμεθα 13 om γαρ 14 ενωπ. τ. κυριου | εις ουδεν 18 την αναστασιν | την τινων πιστιν 19 κυριου pr: θεου | om παντας | κυριου sec: χριστου 21 και ευχρηστ.

μάχεσθαι, ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντα, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ²⁵ ἐν πραϋτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δόξη αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

III.

¹ Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ² ἔσονται γὰρ ἄνθρωποι φιλαυτοί, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ³ ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ⁴ προδοταί, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ⁶ ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικιλιαῖς, ⁷ πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ⁸ ὄν τρόπον δὲ ἰαννῆς καὶ ἰαμβρῆς ἀντέστησαν μωυσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλοσ ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. ¹⁰ σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ¹¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν ἀντιοχίᾳ, ἐν εἰκονίῳ, ἐν λύστροις· οἶσος διωγμοῦς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. ¹² καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν χριστῷ ἰησοῦ διωχθήσονται. ¹³ πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ¹⁴ σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες

25 ^c δω | μετανοίαν suppl ^c

v deficit

24 ἀλλ 25 πραυτητι | δω III, 2 οἱ ἄνθρωποι 3 ἀστοργοὶ ἀσπονδοὶ 6 αἰχμαλωτευοντες | τα γυναικαρ. 10 παρηκολουθησας 11 αντιοχεια | ικονιω 12 ευσεβ. ζην

καὶ ἐπιστώθῃς, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέ-
 φους ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σω-
 τηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ¹⁶ πᾶσα γραφὴ θεό-
 πνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμὸν, πρὸς
 ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾦ
 ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρισμένως.

IV.

¹ Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ
 μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐ-
 τοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ² κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι
 εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, παρακάλεσον, ἐπιτίμησον, ἐν πάσῃ
 μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ³ ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινού-
 σης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυ-
 μίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκο-
 ῆν, ⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ
 δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ⁵ σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, ἔργον
 ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ⁶ ἐγὼ
 γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστη-
 κεν. ⁷ τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν
 πίστιν τετήρηκα. ⁸ λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης
 στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δι-
 καιος κριτῆς, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι
 τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

⁹ Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως. ¹⁰ δημᾶς γὰρ με ἐγκατ-
 ἔλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς θεσσαλονί-
 κην, κρήσκησ εἰς γαλλίαν, τίτος εἰς δαλματίαν. ¹¹ λουκᾶς
 ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ.

1 ^c κατα την επιφ. 2 ^c επιτιμ. παρακαλ. 5 εν πασιν: ^c add κακοπαθησον
 8 πασι τοις ηγαπηκοσι: * om τ. ηγαπ., ^c scripsit πασιν τοις ηγαπηκοσιν

B deficit

14 παρα τιнос 15 τα ιερα γρ. 16 ελεγχον | παιδειαν IV, 1 διαμαρτ. ουν
 εγω | και του κυριου ιησου χριστου | κατα την επιφαν. 2 επιτιμ. παρακαλ. 3 τας
 επιθυ. τας ιδιας 5 εν πασιν: add κακοπαθησον 6 τησ εμης αναλυσεωσ 7 τον
 αγω. τον καλ. 10 γαλλιαν: γαλατιαν 11 αγαγε

ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. ¹² τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς ἔφεσον. ¹³ τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν τρωάδι παρὰ κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. ¹⁴ ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα. ¹⁵ ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀνέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ¹⁶ ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογία οὐδεὶς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν. ¹⁷ ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῆ καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. ¹⁸ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

¹⁹ Ἄσπασαι πρίσκαν καὶ ἀκύλαν καὶ τὸν ὀνησιφόρου οἶκον. ²⁰ ἔραστος ἔμεινεν ἐν κορίνθῳ, τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. ²¹ σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεται σε εὐβουλος καὶ πούδης καὶ λίνος καὶ κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοί. ²² ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

14 ἔργα: ^cadd αὐτοῦ 15 ^cανθεστηκεν 16 ^cσυνπαρεγενετο 21 ἀδελφοί: ^cadd παντες 22 ^cο κυρ. ἰησους χριστος | υμων: ^cadd ἀμην. In subscriptione non additum est β.

B deficit

15 ε φαίλονη 14 ἀποδωη | ἔργα αὐτοῦ 15 ἀνθεστηκε 16 συμπαραγενετο | ἐγκατελ. 17 ἀκουση | ἐρρυσθη 18 καὶ ρυσεται 21 οἱ ἀδελφ. παντες 22 ο κυρ. ἰησους χριστος | υμων: add ἀμην. Subscriptum est: πρ. τιμοθ. δευτερα της εφεσιων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα, εγραφη απο ρωμησ, οτε εκ δευτερου παρεστη παυλος τω καισαρι νερωνι.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

I.

¹ Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ ἰησοῦ χριστοῦ καταπίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνων, ³ ἐφάνέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν. χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

⁵ Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν κρήτῃ, ἵνα τὰ λιπόντα ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστήσῃ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διαταξάμην, ⁶ εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδης, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾗ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. ¹⁰ εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, ὅτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν, διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² εἶπεν

5 ^c κατέλιπον

b deficit

Inscriptum est: ε η κρ. τιτ. επιστολη παυλου, ε^ο παυλου του αποστολου η κρ. τιτ. επιστολη 4 χαρις ελεος ειρηνη | και κυριου ιησου χριστου 5 κατελιπ. | λειποντα 10 και ανυποτακτοι οση της

δέ τισ ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτησ· κρήτεσ ἀεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρεσ ἀργαί. ¹³ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγγε αὐτοὺσ ἀποτόμωσ, ἵνα ὑγιαίνωσιν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντεσ Ἰουδαϊκοῖσ μύθοισ καὶ ἐντολαῖσ ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. ¹⁵ πάντα καθαρὰ τοῖσ καθαροῖσ· τοῖσ δὲ μεμιαμμένοισ καὶ ἀπίστοισ οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦσ καὶ ἡ συνειδησισ. ¹⁶ θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶδέναι, τοῖσ δὲ ἔργοισ ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντεσ καὶ ἀπειθεῖσ, πρὸσ πᾶν ἔργον ἀδόκιμοι.

II.

¹ Σὺ δὲ λάλει ἀ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ. ² πρεσβύτασ νηφαλίουσ εἶναι, σεμνοῦσ, σῶφρονασ, ὑγιαίνοντασ τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· ³ πρεσβύτιδασ ὡσαύτωσ ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖσ, μὴ διαβόλουσ, μηδὲ οἴνω πολλῷ δεδουλωμένασ, καλοδιδασκάλουσ, ⁴ ἵνα σωφρονίζουσι τὰσ νέασ φιλάνδρουσ εἶναι, φιλοτέκνουσ, σῶφρονασ, ἀγνάσ, οἰκουργούσ, ⁵ ἀγαθάσ, ὑποτασσομένασ τοῖσ ἰδίοισ ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημηῆται. ⁶ τοῦσ νεωτέρουσ ὡσαύτωσ παρακάλει σωφρονεῖν, ⁷ περὶ πάντα σεαυτὸν τύπον παρεχόμενοσ καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν, σεμνότητα, λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ⁸ ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίασ ἐντραπῆ, μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. ⁹ δούλουσ ἰδίοισ δεσπόταισ ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστουσ εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντασ, ¹⁰ μὴ νοσφιζομένουσ, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένουσ ἀγαθῆν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτήροσ ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. ¹¹ ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρισ τοῦ θεοῦ σωτήροσ πᾶσιν ἀνθρώποισ,

12 δε: ^c om 13 ^a εν τη πιστ. 15 ^c παντα μεν 16 ^c και προσ | εργον· ^a add αγαθον II, 1 λαλει: codex α λαλει 3 μηδε: ^c μη 4 ^c σωφρονιζωσι | ^c οικουρους 7 ^c παρεχομ. τυπ. | ^c αδιαφθοριαν 10 πιστιν suppl ^c 11 σωτηροσ: ^c σωτηριος
B deficit

12 om δε 13 εν τη πιστ. 15 παντα μεν | μεμιασμενοι 16 και προσ π. εργ. αγαθον II, 3 μη οινω 4 σωφρονιζωσι | οικουρους 7 παρεχομ. τυπον | αδιαφθοριαν | σεμνοτητα: ε add αφθορσιαν 8 περι υμων λεγειν 10 πιστιν πασαν | om την sec | ημων: ε υμων 11 σωτηροσ: η σωτηριος

¹² παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³ προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἰησοῦ, ¹⁴ ὃς ἔδωκεν αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθάρισι ἐαυτῶ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. ¹⁵ ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

III.

¹ Ὑπομίμησθε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς εἶναι, ² μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεύκνυσθαι σπουδὴν πρὸς πάντα ἀνθρώπου. ³ ἦμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐν ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. ⁴ ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλάνθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλινγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, ⁶ οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γεννηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. ⁸ πιστὸς ὁ λόγος. καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· ⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔριν καὶ μάχας νομικὰς περιίτασο· εἰσὶν γὰρ ἀν-

13 ἰησοῦ χριστοῦ 14 ἔδωκ. εαυτον III, 1 ἁγαθον ex - θους 2 σπουδην, unde in exemplari ex quo descriptus est κ σπουδην super κραυτητα scriptum fuisse perquam probabile fit; ἁ repositus ενδεικνυμενους πραοτητα 3 εν pr: ἁ om 7 ἁ γενωμεθα 9 εριν: ἁ ερισ

B deficit

13 ἰησοῦ χριστοῦ 14 ἔδωκ. εαυτον III, 1 αρχ. και εξουσι. 2 πασ. ενδεικνυμενους πραοτητα 3 om εν pr 5 ων εποιησ. | κατα τον αυτου ελεον | παλιγγενεσιαι 7 γενωμεθα 8 τω θεω | τα καλα 9 ερισ

ωφελείσ και μάταιοι. ¹⁰ αίρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν και δευ-
 τέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, ¹¹ εἰδὼσ ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτοσ
 και ἄμαρτάνει, ὦν αὐτοκατάκριτοσ.

¹² Ὄταν πέμψω ἄρτεμαῖν πρόσ σε ἢ τυχικόν, σπούδασον
 ἐλθεῖν πρόσ με εἰσ νεικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.
¹³ ζηνᾶν τὸν νομικὸν και ἀπολλῶν σπουδαίωσ πρόπεμψον, ἵνα
 μηδέν αὐτοῖσ λίπη. ¹⁴ μανθανέτωσαν δέ και οἱ ἡμέτεροι καλῶν
 ἔργων προϊστασθαι εἰσ τὰσ ἀναγκαίασ χρείασ, ἵνα μὴ ὦσιν
 ἄκαρποι.

¹⁵ Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντεσ. ἄσπασαι τοῦσ φι-
 λοῦντασ ἡμᾶσ ἐν πίστει. ἡ χάρισ μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

15 υμων: c add αμην

b deficit

12 νικοπολιν 13 απολλω | λειπη 15 υμων: add αμην. Subscriptum est:
 προς τιτον της κρητων εκκλησιασ πρωτον επισκοπον χειροτονθηεντα εγραφη απο
 νικοπολεωσ της μακεδονιασ.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

¹ Παῦλος δέσμιος χριστοῦ ἰησοῦ καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν ² καὶ ἀφία τῇ ἀδελφῇ καὶ ἀρχίππῳ τῷ συνστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνεῖαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον ἰησοῦν καὶ εἰς πάντα τοὺς ἁγίους, ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆσ γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς χριστόν. ⁷ χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγγνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. ⁸ διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνήκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, ⁹ τοιῦτος ὢν ὡς παῦλος πρεσβύτερος, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος χριστοῦ ἰησοῦ. ¹⁰ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, ὀνήσιμον, ¹¹ τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά σοι, ¹² αὐτόν, τουτέστιν τὰ ἐμὰ σπλάγγνα. ¹³ ὃν ἐγὼ ἤβουλόμην πρὸς ἑμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῆ ἐν τοῖς

3 πατρος: ^c add ημων 6 κοινωνια: ^c διακονια | ^c εἰς χριστ. ἰησοῦν 10 δεσμοῖς: ^c add μου 11 καὶ pr: puncta a ^c addita, sed rursus erasa | σοι: ^c σου δε 12 σπλαγγνα: ^c add προσλαβου 13 a verbis ον εγω novi quid incipere, ipsa scriptura significatum est

b deficit

Inscriptum est: ε η πρ. φιλ. επιστολη παυλου, ε^ο παυλου του αποστολου η πρ. φιλημ. επιστολη 2 αδελφης αγαπητη | συστρατιωτη 3 πατρος ημων 6 εἰς χριστ. ἰησοῦν 7 ε χαριν | εχομεν πολλην και παρακλησιν 9 ἰησοῦ χριστου 10 δεσμοῖς μου 11 om και pr | om σοι sec 12 σου δε αυτον | σπλαγγνα: add προσλαβου 13 εβουλομην | διακογη μοι

δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· ¹⁴χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμησ οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾦ, ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον. ¹⁵τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὄραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχησ, ¹⁶οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. ¹⁷εἰ-οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. ¹⁸εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλόγα· ¹⁹ἐγὼ παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοὶ ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. ²⁰ναὶ ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν χριστῷ.

²¹Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγω ποιήσεις. ²²Ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

²³Ἀσπάζεται σε ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ²⁴μάρκος, ἀρίσταρχος, θεμᾶς, λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. ²⁵ἢ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀμήν.

ΗΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

16 ὑπερ δουλων: ° add αδελφον 18 ελλογα: ° ελλογει, sed : rursus eraso restitutum est α

β deficit

16 αλλ ὑπερ | αδελφον αγαπητον 17 εἰ ουν εμε 18 ελλογει 20 χριστω: κυριω 21 ὑπερ ο 23 ασπαζονται 25 κυριου ημων. Subscriptum est: πρ. φιλ. εγραφη απο ρωμησ δια ονησιμου οικετου.

ΠΡΑΞΕΙΣ.

I.

¹ Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ὃ θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ² ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὖς ἐξελέξατο ἀνελήμφθῃ. ³ οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ⁴ καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου. ⁵ ὅτι ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. ⁶ οἱ μὲν οὖν ἐλθόντες ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὖς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ⁸ ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε ἱερουσαλήμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁹ καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παριστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, ¹¹ οἳ καὶ εἶπαν· ἄνδρες γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε

5 ° βαπτισθ. εν πνευμ. αγιω 6 ° συνελθοντες 9 ειπων ° ex ειποντων fecit

Inscriptum est: πραξεις αποστολων 1 om ὁ 5 ιωαννης 6 συνελθοντες 7 ειπεν ουν, sed ουν suppl ** 8 σαμαρια 9 αυτων βλεποντ. 11 γαλιλαιοι

Inscriptum est: πραξεις των αγιων αποστολων 2 ανεληφθη 3 τεσσαρακοντα 5 βαπτισθησ. εν πνευμ. αγ. 6 συνελθοντες | επηρωτων 8 ληψεσθε | εσεσθ. μοι | σαμαρια 10 παρειστηκ. | εν εσθητι λευκη 11 ειπον

βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν· οὗτος ὁ ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

¹² Τότε ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλήμ ἀπὸ ὄρουσ τοῦ καλομένου ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς ἱερουσαλήμ σαββάτου ἔχον ὁδόν. ¹³ καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε πέτρος καὶ ἰωάννης καὶ ἰάκωβος καὶ ἀνδρέας, φιλιππος καὶ θωμᾶς, βαρθολομαῖος καὶ μαθθαῖος, ἰάκωβος ἀλφαίου καὶ σίμων ζηλωτῆς καὶ ἰούδας ἰακώβου. ¹⁴ οὗτοι πάντες ἦσαν ὁμοθυμαδὸν προσκαρτεροῦντες τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ ἰησοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

¹⁵ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστάς πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι. ¹⁶ ἄνδρες ἀδελφοί, εἶδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος δαυεὶδ περὶ ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν ἰησοῦν, ¹⁷ ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. ¹⁸ οὗτος μὲν οὖν ἐκτίησάτο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησεν μέσσοις, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. ¹⁹ ὃ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν ἀχελδαμάχ, τουτέστιν χωρίον αἱματος. ²⁰ γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· γενηθήτω ἡ ἔπαυσις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν ἐπίσκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. ²¹ δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ὧς εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος ἰη-

11 ^c ἐμβλεποντες 13 ανεβησαν suppl ^c | ^c ο ζηλωτης 14 ^c om ομοθυμαδ. 17 ην suppl ^c 18 πρηνος ^c ex πρηνος fecit 19 δ: erasum est (a γ) 21 ^c χρον. εν ω

12 ελαιωνος 13 εισ το υπ. ανεβησαν | ιωαννης | ο ζηλωτης 14 προσκαρτ. ομοθυμαδ. | μαριαμ | om του | και συν τοις 15 ωσ 19 om δ | ** τη ιδια διαλ. αυτ. | αχελδαμαχ

11 ἐμβλεποντες | ἀναλημφθεὶς 12 ελαιωνος 13 κ. ἰακω. κ. ἰωανν. | ματθαῖος | ο ζηλωτης 14 προσκαρτ. ομοθυμαδ. | προσευχη: add και τη δεησει: | και συν τοις 15 ἀδελφων: μαθητων | ωσ εκατ. εικοσιν 16 τ. γραφ. ταυτην | τον ιησουν 17 ην συν ημιν 18 εκ του μισθου 19 om δ | τη ιδια διαλ. αυτ. | αχελδαμα 20 λαβοι 21 χρ. εν ω

σοῦς, ²² ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἰωάννου ἄχρι τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἓνα τούτων. ²³ καὶ ἔστησαν δύο, ἰωσήφ τὸν καλούμενον βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη ἰουστός, καὶ ματθίαν, ²⁴ καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα, ²⁵ λαβεῖν τὸν κληρὸν τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη ἰουδαίος πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. ²⁶ καὶ ἔδωκαν κλήρουσ αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ ματθίαν, καὶ κατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκά ἀποστόλων.

II.

¹ Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. ² καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡς περ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, ³ καὶ ὄφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισαν ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, ⁴ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. ⁵ ἦσαν δὲ εἰς ἱερουσαλήμ κατοικοῦντες ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ⁶ γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουσεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. ⁷ ἐξίσταντο δὲ ἅπαντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες· οὐχ ἰδοὺ ἅπαντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες γαλιλαῖοι; ⁸ καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, ⁹ ἀρθθοὶ καὶ μηδοὶ καὶ

26 ^c συνκατεψ. II, 1 ἦσαν: ^c add πάντες 3 ^c ἐκάθισεν 5 εἰς: ^c εν 7 ^c ἐξιστ. δε παντες 9 μηδοι: ^c add και ελαμται

22 ἰωανου | αχρι: εωσ 23 μαθθιαν 25 κληρον: τοπον 26 μαθθιαν | συγκατεψηφ. II, 1 συμπληρ. | ἦσαν παντες 3 ἐκάθισεν 5 εἰς: εν | κατοικουντες: add ιουδαιοι 6 εἰς ἕκαστος 7 om απαντες pr | ουχι ιδου | * παντες | γαλιλαιοι 9 μηδοι: add και αιλαμται

22 εωσ τησ | ανελημφθη | γενεσθ. συν ημιν 23 βαρσαβαν 24 ειπον | ον εξελεξω post ενα pon 25 εξ ησ 26 κληρ. αυτων | συγκατεψηφ. II, 1 ἦσαν απαντες ομοθυμαδον επι 3 ἐκάθισε τε 4 απαντες | αυτοισ αποθεγγ. 5 εν ιερουσαλημ | κατοικουντες: add ιουδαιοι 6 ηκουον εἰς ἕκαστος 7 παντες | λεγοντες προσ αλληλουσ | ουκ ιδου παντες 9 μηδοι: add και ελαμται

οὶ κατοικοῦντες τὴν μεσοποταμίαν, ἰουδαίαν τε καὶ καππαδοκίαν, πόντον καὶ τὴν ἄσιαν, ¹⁰ φρυγίαν τε καὶ παμφυλίαν, αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς λιβύης τῆς κατὰ κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες βωμαῖοι, ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, ¹¹ κρήτες καὶ ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; ¹² ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηποροῦντο, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί θελοὶ τοῦτο εἶναι; ¹³ ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι γλεύκουσ μεμστωμένοι εἰσίν.

¹⁴ Σταθεὶς δὲ ὁ πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς· ἄνδρες ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. ¹⁵ οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν· ἔστιν γὰρ ὧρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου ἰωήλ· ¹⁷ καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίους ἐνυπνιαστήσονται· ¹⁸ καί γε ἐπὶ τὰς δούλας μου καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. ¹⁹ καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδια καπνοῦ· ²⁰ ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἔλθειν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην.

²² Ἄνδρες ἰσραηλεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους·

20 ^c τὴν ἡμέραν | μεγάλην: ^a add ²¹ καὶ ἐστὲ πασ ὅσ αν επικαλεσητε το ονομα κυριου σωθησεται

12 θελοι 17 εν τ. εσχ. ημεραις: μετα ταυτα 18 ἐπι τοὺς δουλ. μου καὶ ἐπι τας δουλ. μου 20 πρὶν η | μεγάλην: add καὶ ἐπιφανη. ²¹ καὶ ἐστὲ πασ ὅσ εαν επικαλεσηται το ονομα κυριου σωθησεται 22 ἰσραηλιται

12 διηπορουν | τι αν θελοι 13 χλευαζοντες 14 om ὁ | απαντες 17 ἐνυπνια 18 ἐπι τοὺς δουλ. μ. κ. επ. τας δουλας μου 20 πρὶν η | τὴν ἡμέραν | μεγάλην καὶ ἐπιφανη 21 sic: καὶ ἐστὲ πασ ὅσ αν επικαλεσηται το ονομα κυριου σωθησεται 22 ἰσραηλιται

ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, ²³ τοῦτον τῇ ὠρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἐκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνειλάτε, ²⁴ ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσσα τὰς ᾠδίνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. ²⁵ δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· προορώμην τὸν κύριόν μου ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. ²⁶ διὰ τοῦτο ἠύφρανθή μου ἡ καρδία καὶ ἡ γαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐφ' ἐλπίδι, ²⁷ ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ²⁸ ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. ²⁹ ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου δαυεὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἐστίν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. ³⁰ προφήτησ οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσει ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ³¹ προἰδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ἄδην οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. ³² τοῦτον τὸν ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἐσμέν ἡμεῖς μάρτυρες. ³³ τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. ³⁴ οὐ γὰρ δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ³⁵ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον

22 ^c ναζωραϊον 23 εκδοτον: ^c add λαβοντες 26 ^c η καρδ. μου 34 ^c ο κυριος

22 ναζωραϊον 25 ** προωρωμην | om μου prim 26 επ ελπιδι 27 ενκαταλ. 31 om της ^{beat} | ουδε η ^{mai}? 32 ημεις εσμεν 33 και βλεπετε και 34 ** ο κυριος

22 ναζωραϊον | απο τ. θεου αποδεδειγμ. | καθως και 23 εκδοτον λαβοντες δια χειρων | ανειλετε 25 δαβιδ | προωρωμην | om μου post κυριον 26 ευφρανθη η καρδ. μου | επ ελπ. 27 εις αδου 29 δαβιδ 30 οσφν. αυτου: add το κατα σαρκα αναστησεν τον χριστον | επι του θρονου 31 οτι ου ει ουδε η | κατελειφθη η ψυχη αυτου εις αδου 32 ημεις εσμεν 33 του αγι. πνευμ. | ο νυν υμεις 34 δαβιδ | ο κυριος

τῶν ποδῶν σου. ³⁶ ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

³⁷ Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἰπόντες πρὸς τὸν πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; ³⁸ πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, φησίν, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ³⁹ ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν ὄσους ἂν προσκαλήσονται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. ⁴⁰ ἑτέροις τε λόγιοις πλείοσιν διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτούς, λέγων· σῶθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιάς ταύτης. ⁴¹ οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡς τρισχίλια.

⁴² Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. ⁴³ ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο ἐν ἱερουσαλήμ, φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντα. ⁴⁴ καὶ πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, ⁴⁵ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν· ⁴⁶ καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, ⁴⁷ αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

41 ^c ὡσει τρισχ. 42 ^c καὶ τῆ κλασει

37 ειποντες: ειπον τε 38 om φησιν | επι: εν 41 ωσ: ὡσει 43 om εν ιερουσαλ. φοβ. τε ην μεγ. επ. παντ. 44 om και ante παντ. δε | om ησαν et και

36 ^s om και ante κυριον | αυτον post χριστ.ρονιτ | ο θεος εποιησ. 37 τη καρδια ειπον τε προς | ποιησομεν 38 εφη προς αυτ. μεταν. | εις αφειν αμαρτιων κ. ληψεσθε 40 διεμαρτυρετο | om αυτους 41 ασμενωσ αποδεξαμενοι | om εν | ὡσει 42 και τη κλασει 43 εγενετο δε | πολλα τε | om εν ιερου. usq επι παντας 44 om και | πιστευοντες 47 ημεραν: add τη εκκλησια | om επι το αυτο

III.

¹ Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερόν ἐπὶ τὴν ὄραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. ² καὶ τισ ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὠραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. ³ ὃς ἰδὼν πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσεῖναι εἰς τὸ ἱερόν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. ⁴ ἀτενίσασ δὲ πέτρος πρὸς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς. ⁵ ὁ δὲ ἐξέβηκεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. ⁶ εἶπεν δὲ πέτρος· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐκ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου περιπάτει. ⁷ καὶ πιάσασ αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά. ⁸ καὶ ἐξαλλόμενος ἕστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. ⁹ καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν. ¹⁰ ἐπεγίνωσκον δὲ ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τὴν ὠραίαν πύλην τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

¹¹ Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ σολομῶντος ἐκθαμβοί. ¹² ἰδὼν δὲ ὁ πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· ἄνδρες ἰσραηλιεῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ¹³ ὁ θεὸς ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς ἰα-

6 ^c ναζωραίου 7 ^c σφυρα 10 ^a δε αυτον οτι αυτος | ^c επι τη ωραια (πυλην per incuriam intacto relicto) 12 η ημιν: cod ει ημιν

1 ιωανησ 3 ιωαννην 4 εισ αυτον 6 ουχ υπαρχ. | ναζωραίου 7 σφυρα 10 επεγ. δε αυτον οτι ουτος | επι τη ωραια πυλη 11 ιωαννην 12 ισραηλιετται 13 om ο θεος sec et tert

1 επι το αυτο δε πετροσ | εννατην 4 εισ αυτον 6 ουχ | ναζωραίου | εγειραι και περιπατει 7 om αυτον sec | αυτου αι βασεις κ. τ. σφυρα 9 αυτον πασ ο λαος 10 επεγιν. τε αυτον οτι ουτος | επι τη ωραια πυλη 11 αυτου: του ιαθεντος χωλου | om τον sec | πρ. αυτ. πασ ο λα. 12 om ὁ | ισραηλιτται 13 om ο θεος sec et tert

κώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον πιλάτου, κρίναντοσ ἐκείνου ἀπολύειν· ¹⁴ ὑμεῖσ δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, ¹⁵ τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆσ ζωῆσ ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸσ ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖσ μάρτυρέσ ἐσμεν. ¹⁶ καὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἶδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστισ ἢ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. ¹⁷ καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὡσπερ καὶ οἱ ἄρχοντεσ ὑμῶν· ¹⁸ ὁ δὲ θεὸσ ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτωσ. ¹⁹ μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, πρὸσ τὸ ἐξλαλειφθῆναι ὑμῶν τὰσ αμαρτίας, ὅπωσ ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεωσ ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου ²⁰ καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν ἰησοῦν, ²¹ ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεωσ πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸσ διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνοσ αὐτοῦ προφητῶν. ²² μωσῆσ μὲν εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριοσ ὁ θεὸσ ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡσ ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸσ ὑμᾶσ. ²³ ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἣτισ ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. ²⁴ καὶ πάντεσ δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆσ οἱ ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰσ ἡμέρασ ταύτασ. ²⁵ ὑμεῖσ ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆσ διαθήκησ ἣσ διεθέτο ὁ θεὸσ πρὸσ τοὺσ πατέρασ ἡμῶν, λέγων πρὸσ ἄβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται

13 παιδα: ita ° demum pro patera correxit 16 ° και επι τη πιστει 21 των αγιων: ° add των 22 ° ο θεοσ υμων 25 ° πατερασ υμων

13 πειλατου 21 των αγιων: ° add των 22 μωυσησ | om ημων 23 ητισ αν | ° εξολοθρευθησεται 24 σοσι ελαλ. 25 ησ ο θεοσ διεθετο | πατερ. υμων | ευλογηθησονται

13 om μεν | ηρησασθε: add αυτον 16 και επι τη 18 προφητων αυτου | om αυτου 19 εισ το εξαλ. 20 προκεκηρυγμενον υμ. ιησ. χριστ. 21 παντων αγιων αυτου προφητ. απ αιωνοσ 22 μεν γαρ προς τουσ πατερασ ειπεν | ο θε. υμων 23 ητισ αν 24 σοσι ελαλ. | προκατηγγειλαν 25 εστε υιοι | om εν

παῖσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. ²⁶ ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσασ ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

IV.

¹ Αλαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ σαδδουκαῖοι, ² διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, ³ καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἡδὴ. ⁴ πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν χιλιάδες πέντε.

⁵ Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς εἰς ἱερουσαλήμ, ⁶ καὶ ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ καϊάφας καὶ ἰωάννης καὶ ἀλέξανδρος, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένου ἀρχιερατικοῦ, ⁷ καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίᾳ ὀνόματι τοῦτο ἐποιήσατε ὑμεῖς; ⁸ τότε πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, ⁹ εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωται, ¹⁰ γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. ¹¹ οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὃς ἐξουθενήθη ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὃ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. ¹² καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ἕτερον ὄνομά ἐστιν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. ¹³ θεωροῦντες δὲ

7 ἐποιήσατε ipse * ex ποιεῖτε effinxit 10 ^c ναζωραίου

26 om ὑμῶν IV, 1 οἱ ἀρχιερεῖς 4 ὡς χιλιάδ. 5 ἐν ἱερου. 7 ἐποιήσ. τουτ. 9 σέσωσται 10 * ἰσραηλ | ναζωραίου 12 ὄνομα ἐστὶν ἕτερον | σωθ. ὑμας

26 ὁ θεὸς ἀναστ. τ. πατ. αυτ. ἰησοῦν IV, 4 ὁ ἀριθμὸς τ. α. ὡσεὶ 5 om τουσ sec et tert 6 κ. ἀναν τον ἀρχιερεα κ. καϊάφαν κ. ἰωάννην κ. ἀλεξάνδρον 7 ἐποιήσ. τουτ. 8 πρεσβυτ. του ἰσραηλ 9 σέσωσται 10 ναζωραίου 11 οἰκοδομοῦντων 12 οὔτε γὰρ ὀνομ. ἐστ. ἕτερ.

τὴν τοῦ πέτρου παρρησίαν καὶ ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ ἰησοῦ ἦσαν, ¹⁴ τὸν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν θεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ κελύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους ¹⁶ λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι. ¹⁷ ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῆ ἰσχύς τῷ λαόν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἰησοῦ. ¹⁹ ὁ δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. ²⁰ οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἂ εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. ²¹ οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ²² ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

²³ Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀνήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. ²⁴ οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ²⁵ ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος δαυεὶδ παιδὸς σου εἰπὼν· ἵνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; ²⁶ παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ

18 παρηγγειλαν: c add to

18 *om του 19 ειπαν 20 δυνομεθα | ειδαμεν (οιδαμ. ^{mal}), **ειδομεν
21 *κολασωσιν 22 γεγονει 23 απηγγειλαν

14 τον δε 15 συνεβαλον 16 ποιησωμεν | αρνησασθαι 17 απειλη απειλησωμεθα 18 παρηγγ. αυτοις το καθολου 19 προσ αυτ. ειπον 20 ειδομεν 22 τεσσαρακοντα 23 απηγγειλαν | ειπον 24 ειπον | συ: add ο θεος 25 ο δια στοματ. δαβιδ του παιδ. σου ειπω

τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. ²⁷ συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἄληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παιδᾶ σου ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, ἠρώδησ τε καὶ πόντιος πιλάτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς ἰσραὴλ, ²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι. ²⁹ καὶ τὰ νῦν κύριε ἔπιδες ἐπὶ τὰς ἀπειλάς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ³⁰ ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴαριν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου ἰησοῦ. ³¹ καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

³² Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. ³³ καὶ δυνάμει μεγάλη ἀπεδίδου τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτοῦς. ³⁴ οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων ³⁵ καὶ ἐτίθουσαν παρά τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. ³⁶ ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον υἱὸς παρακλήσεως, λευίτης, κύπριος τῷ γένει, ³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

V.

¹ Ἀνὴρ δὲ τις ἀνανίας ὀνόματι σὺν σαμφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, ² καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς,

30 ° om σε 31 ° απαντες 34 οικιων: ° add υπηρχον V, 1 σαμφειρη: ita ° (μ non mutato) ex παμφειρη

28 om σου sec 29 om σου post χειρα 31 απαντες 32 *ελεγον | παντα 33 οτ αποστ. του κυριου ιησου της αναστας. χαρις 34 ην τις | οικιων υπηρχον 35 **διεδιδото 36 ερμηνευομενον | λευειτης | παρα τους V, 1 σακφειρα

27 om εν τη πολ. ταυτ. 31 απαντες του πνευμ. αγιου 32 ε° (1624) ουδ' εισ | ην η καρδ. και η ψυχ. 33 μεγαλ. δυναμ. | του κυριου ιησου (omisso χριστ.) 34 τις υπηρχεν | οικιων υπηρχον 35 διεδιδото 36 ιωσησφ | υπο των 37 παρα τους V, 1 σακφειρη

συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός, καὶ ἐνέγκασ μέρος τι παρὰ τοῦς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. ³ εἶπεν δὲ ὁ πέτρος· ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσοφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁴ οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενον καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. ⁵ ἀκούων δὲ ὁ ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντα τοὺς ἀκούοντας. ⁶ ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. ⁷ ἐγένετο δὲ ἕως ὥρων τριῶν διαστήματα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. ⁸ ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν πέτρος· εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν· ναί, τοσούτου. ⁹ ὁ δὲ πέτρος πρὸς αὐτὴν· τί οὖν ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσιν σέ. ¹⁰ ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντα τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

¹² Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ σαλομώντος. ¹³ τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. ¹⁴ μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ¹⁵ ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου πέτρου κἄν

2 codex συνειδυίης 3 ἐπλήρωσεν: ita c ex ἐπληρώσεν 5 ἀκούοντας: c add ταυτα 7 ἕως: c ὡς 9 οὖν: c om

7 ἕως: ωσ 8 om δε ^{best} 9 om οὖν 12 δια τε των | παντες | σολομωνος 13 ουθεις 15 ** κραβατων

2 συνειδυιας κ. τ. γυ. αυτου 3 om ο 5 om ο | ακουοντας: add ταυτα 7 ἕως: ωσ 8 δε αυτη ο πετρος 9 ο δε πετρ. ειπε | om οὖν 10 παρα τους 12 ε γεγενετο | πολλα post λαω | σολομωντος 15 ωστε κατα τας | κλινων κ. κραβατων

ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. ¹⁶ συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὄχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

¹⁷ Ἀναστάσ δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου ¹⁸ καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ¹⁹ ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν· ²⁰ πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ²¹ ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. ²² οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν ²³ λέγοντες ὅτι τὸ δεσμωτήριον εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὗρομεν. ²⁴ ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τὸ τί ἂν γένοιτο τοῦτο. ²⁵ παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἰδοὺ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκοντες τὸν λαόν. ²⁶ τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίαις, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν· ²⁷ ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς ²⁸ λέγων· παραγγεῖλια παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτου, καὶ ἰδοὺ ἐπληρώσατε τὴν ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ

¹⁹ c δια της νυκτ. ²² απηγγειλαν: codex απηγγειλον nec mutatum ²⁴ το: c om ²⁵ c οι ανδρες | ιερω: * add εστωτες, c εστ. και ²⁸ λεγων: c add ου

15 επισκιασει 17 * ζηλουσ 19 ηνοιξε | εξαγαγων δε 21 * παραγενομενοι 24 om το 25 οι ανδρες | εστωτες και διδασκοντες 28 πεπληρωκατε

16 εις ιερουσαλημ 18 τ. χειρ. αυτων 19 δια της νυκτ. ηνοιξε 22 υπηρετ. παραγενομ. 23 το μεν δεσμ. | εξω εστωτας προ των 24 ο τε ιερευσ και ο στρατηγ. του ιερ. και | om το 25 λεγων οτι ιδου οι ανδρ. | εστωτες και διδασκοντες 26 ηγαγεν | ινα μη λιθ. 28 ου παραγγελια | πεπληρωκατε

βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.
²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ
 θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ ὁ δὲ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγει-
 ρεν ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου·
³¹ τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν· τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ,
 τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ³² καὶ
 ἡμεῖς ἐσμέν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. ³³ οἱ δὲ ἀκού-
 σαντες διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ ἀναστάς
 δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος ὀνόματι γαμαλιήλ, νομοδι-
 δάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἕξω βραχὺ τοὺς
 ἀνθρώπους ποιῆσαι, ³⁵ εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες Ἰσδραηλιῖ-
 ται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε
 πράττειν. ³⁶ πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη θευδαῖς, λέγων
 εἶναι τινα ἑαυτόν, ὃς προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡσεὶ τετρα-
 κόσιοι· ὃς ἀνῆρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διελύθη-
 σαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. ³⁷ μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ
 γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν
 ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο
 αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. ³⁸ καὶ τὰ νῦν λέγω, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν
 ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἡ ἕξις ἀνθρώπων ἢ
 βουλὴ αὐτῆ ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται. ³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ
 ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε καταλύσαι αὐτούς, μήποτε καὶ θεομάχοι
 εὔρεθῆτε. ⁴⁰ ἐπέισθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς
 ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
 τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν. ⁴¹ οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες
 ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνό-

31 ° om του 36 ° ως τετρακοσιων 38 λεγω: * add υμιν

30 om δε 32 ημεεις εν αυτω μαρτυρες | om ο ante εδωκεν 33 εβουλοντο
 35 ισραηλιται | πρασσειν 36 ως τετρακοσιων 37 γαλιλαιισ 38 * om τα | λε-
 γω υμιν

29 ο πετρ. | ειπον 30 om δε 31 om του 32 αυτου μαρτυρες | και το πν. δε
 34 βραχυ τι | τους αποστολους ποιησαι 35 ισραηλιται | πρασσειν 36 προσεκολλ-
 ληθη αριθμ. ανδρ. | τετρακοσιων 37 λαον ικανον 38 λεγω υμιν | αφετε: εασατε
 39 δυνασθε καταλ. αυτο 40 απελυσαν αυτους 41 υπερ του ονοματ. αυτου κατη-
 ξιωθ. ατιμασθ.

* N. T. GR. CODICIS SINAITICI.

ματος ἀτιμασθῆναι, ⁴² πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν χριστὸν ἐν ἰησοῦν.

VI.

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν ἐλληνιστῶν πρὸς τοὺς ἐβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. ² προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον· οὐκ ἄρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. ³ ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύματος σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ⁴ ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. ⁵ καὶ ἤρresen ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλῆθους, καὶ ἐξέλεξαν τὸν στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ φιλιππον καὶ πρόχορον καὶ νικάνορα καὶ τίμωνα καὶ παρμενᾶν καὶ νικόλαον προσήλυτον ἀντιοχέα, ⁶ οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. ⁷ καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠῤῥξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν ἱερουσαλήμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν Ἰουδαίων ὑπήκουον τῇ πίστει. ⁸ στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

- ⁹ Ἀνέστησαν δὲ τινες ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν λεγομένων
 • λιβερτίνων καὶ κυρηναίων καὶ ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ κιλικίας καὶ ἀσίας συνζητοῦντες τῷ στεφάνῳ. ¹⁰ καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. ¹¹ τότε ὑπέ-

3 ° πνευμ. καὶ σοφίας 5 πληρησ: ut ΔΟ° DEH, nec correctum | πιστ. κ. πνευμ. °: * πνευμ. κ. πιστ. 7 ἰουδαίων: ° ἱερων

2 εἶπαν 3 ἐπισκεψώμεθα | πνευμ. καὶ σοφί. 5 ἐξελεξαντο στεφανον | πληρη | °° νικανωρα | * τειμωνα 7 ἰουδαιων: ἱερων 9 τινες των εκ | τῆς λεγομενης

42 ἰησουν τον χριστ. VI, 3 επισκ. ουν | πνευμ. αγιου καὶ σοφ. | °° καταστησωμεν 5 ἐξελεξαντο στεφανον | πληρη 7 ἰουδαιων: ἱερων 8 χαριτος: πιστεωσ 9 τινες των εκ | τῆς λεγομενης | συζητουντες

βαλον ἄνδρας λέγοντες ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λέγοντος ῥήματα βλασφημίας εἰς μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν. ¹² συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ¹³ ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντες· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ καύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου· ¹⁴ ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν μωϋσῆς. ¹⁵ καὶ ἀτενίσαντες αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

VII.

¹ Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; ² ὁ δὲ ἔφη· ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν χαρρᾶν, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἐὰν σοι δείξω. ⁴ τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς χαλδαίων κατῴκησεν ἐν χαρρᾶν. ἀκείθην μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετόπισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην, εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, ⁵ καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῇ εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ⁶ ἐλάλησεν δὲ αὐτῷ ὁ θεὸς ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα σου πάροιον ἐν γῇ ἄλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· ⁷ καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσιν κρινῶ ἐγώ, ὁ

11 λεγοντος: ^c λαλουντος | ex βλασφημιας ipse ^a fecit βλασφημα 12 ^c κ. επισταντες συνηρπ. 13 λεγοντες nec h. l. nec v. 11. correctum est 15 ^a ατεν. εἰς αὐτον VII, 1 ^c ἦν αν σοι

11 λεγοντας | αὐτου λαλουντος | βλασφημα 12 καὶ επισταντες συνηρπασαν 13 λεγοντας | αἰτου: add τουτου 15 ατεν. εἰς αὐτον VII, 3 om ex sec | ἦν αν 5 δουν. αυτω ε. κα. αυτην 6 αυτω: ουτως | σου: αυτου 7 ω αν δουλ.

11 λεγοντας | αὐτου λαλουντος | βλασφημα | μωυσην (v. 14. μωϋσης) 12 καὶ επισταντες συνηρπ. 13 λεγοντας | ρηματα βλασφημα λαλων | αἰτου: add τουτου 15 ατενισ. εἰς αυτ. απαντες VII, 1 εἰ αρα ταυτα 3 εἰς γην ἦν αν 5 δουν. αυτω ε. κατ. αυτην 6 ουτως pro αυτω | σου: αυτου

θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ ἰσαὰκ τὸν ἰακώβ, καὶ ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. ⁹ καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἔναντι φαραῶ βασιλέως αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' αἴγυπτον καὶ ἐφ' ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν αἴγυπτον καὶ χαναὰν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὔρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. ¹² ἀκούσας δὲ ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς αἴγυπτον, ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· ¹³ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερόν ἐγένετο φαραῶ τὸ γένος αὐτοῦ. ¹⁴ ἀποστελλας δὲ ἰωσήφ μετεκαλέσατο ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἐβδομήκοντα πέντε. ¹⁵ καὶ κατέβη ἰακώβ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ¹⁶ καὶ μετετέθησαν εἰς συχέμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο ἄβραάμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν ἐμμῶρ ἐν συχέμ. ¹⁷ καθὼς δὲ ἠγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὁμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ ἄβραάμ, ἠΰξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν αἰγύπτῳ, ¹⁸ ἄχρισ οὐ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν ἰωσήφ. ¹⁹ οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἐκθετα αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ. ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ

8 ° τῆ ογδοῦ 16 ° ἐμμ. του εν συχ. 18 αἰγυπτον °: *εγυπτ.

8 ἐβδομη: ογδοη 10 ἐναντιον | om ἐφ 11 ἠρισκον 13 ἐγνωρισθη | τω φαραω το γεν. ἰωσηφ 15 κατεβη δε | om εἰς αἰγυπτ. | αὐτος ἐτελευτησεν ^{bent} 17 ὠμολογησεν 18 *αχρι

7 εἶπεν ο θεος 8 ἐβδομη: ογδοη | και ο ἰσαακ | και ο ἰακωβ 10 ἐξελετο | ἐναντιον | om ἐφ 11 ὀλ. τὴν γῆν αἰγυπτου 12 σιτα εν αἰγυπτω 13 τω φαραω τ. γεν. του ἰωσηφ 14 τον πατ. αυτ. ἰακωβ | συγγενειαν αυτου 15 κατεβη δε 16 ο ὠνησατο | ἐμμορ του συχεμ 17 ὠμοσεν προ ὁμολογ. 18 om ἐπ αἰγυπτ. 19 τ. πατερ. ἡμων | ἐκθετα τα βρεφ. αυτ. 20 μωσῆς

οἴκῳ τοῦ πατρός· ²¹ ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἷόν. ²² καὶ ἐπαιδεύθη μωϋσῆς ἐν πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. ²³ ὥς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρκονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. ²⁴ καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσι σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. ²⁶ τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συηλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε· ἵνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπόσωτο αὐτὸν εἰπών· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν; ²⁸ μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν αἰγύπτιον; ²⁹ ἔφυγεν δὲ μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῆ μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. ³⁰ καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους σινὰ ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ³¹ ὁ δὲ μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· ³² ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ. ἔντρομος δὲ μωϋσῆς γενόμενος οὐκ ἐτόλμησεν κατανοῆσαι. ³³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ³⁴ ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐ-

20 post patr. scriptum est μου, sed ipsa prima manu notatum

21 om εἰς 22 om ἐν pr 23 **τεσσαρακοντ. | om τοὺς ante υἱοὺς 28 **χθὲς 30 **τεσσαρακοντ. | σιναι 31 εθαυμασεν 32 γενομεν. μωυσησ | ετολμα 33 σου των ποδων 34 στεναγμ. αυτου

20 πατροσ αυτου 21 εκτεθεντα δε αυτον ανελετο αυτον 22 μωσησ | om ἐν pr | και ἐν εργοισ | om αυτου 23 τεσσαρακοντ. 25 τ. αδελφ. αυτου | αυτοισ σωτηριαν 26 5° τη δε επιουση | συηλασεν | αδ. εστε υμεισ 27 εφ ημασ 28 χθες 29 μωσησ 30 τεσσαρακοντ. | αγγελ. κυριου 31 μωσησ εθαυμασε | φω. κυρ. προσ αυτον 32 και ο θεοσ ισαακ κ. ο θεοσ ιακωβ | γενομ. μωσησ | ετολμα 33 ἐν ω

τούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς αἴγυπτον. ³⁵ τοῦτον τον μωϋσῆν, ὃν ἤρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν, τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἀπέσταλκεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάρῃ. ³⁶ οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕτη τεσσαεράκοντα. ³⁷ οὗτός ἐστιν ὁ μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὡς ἐμέ. ³⁸ οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει σινὰ καὶ τῶν πατέρων ὑμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ὑμῖν, ³⁹ ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς αἴγυπτον, ⁴⁰ εἰπόντες τῷ ἁαρὼν· ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ μωϋσῆς οὗτος, ὁ ἄνθρωπος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. ⁴¹ καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδῶλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴² ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἕτη τεσσαεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος ἰσραὴλ, ⁴³ καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ξομφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς; καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα βαβυλῶνος. ⁴⁴ ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐτάξατο ὁ

35 ο θεος: * add και | post αρχ. και sec loco c add λυτρωτην (oblitus delere δικαστην) 37 αδελφων: c add υμων 43 c ραιφαν 44 c διεταξατο

35 om εφ ημων | και αρχοντ. και λυτρωτην απεσταλκ. συν χειρι 36 εν τη αιγυπτω | **τεσσαρακοντ. 37 αδελφ. υμων 38 πατερων ημων οσ εξελεξατο 39 αλλ^{mal} (sed αλλα^{bent}) 40 om ο ανθρωπ. 42 στρατεια | **τεσσαρακοντ. | *om εν τη ερημω 43 του θεου ρομφα 44 διεταξατο

34 αποστελω 35 om εφ ημων | δικαστην sec: λυτρωτην | απεστειλεν 36 εν γη αιγυπτου | τεσσαρακοντ. 37 ειπων | κυριος ο θεος υμων | αδελφ. υμων ωσ εμε· αυτου ακουσεσθε 38 πατερ. ημων | δουναι ημιν 39 αλλ | om εν 40 om ο ανθρωπ. | γεγονεν 42 τεσσαρακοντ. 43 τ. θεου υμων ρεμφαν 44 την εν τοις | (5 om εν ante τη) | διεταξατο

λαλῶν τῷ μωϋσῆ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει,
 45 ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ ἰησοῦ
 ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξέωσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου
 τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν δαυειδ· 46 ὃς εὔρεν χάριν
 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἤτήσατο εὔρεῖν σκῆνωμα τῷ οἴκῳ ἱακώβ.
 47 σαλομῶν δὲ ὠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ' οὐχ ὁ ὑψιστος ἐν
 χειροποιήτοις κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 ὁ οὐρανός
 μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκο-
 δομήσετε μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς
 μου; 50 οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 51 σκληροτρά-
 χηλοι καὶ ἀπερίτμητοι ταῖς καρδίαις ὑμῶν καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς
 αἰεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ
 ὑμεῖς. 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίδωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν;
 καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγειλάντας περὶ τῆς ἐλεύσεως
 τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδότες καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, 53 οἵ-
 τινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυ-
 λάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρου-
 χον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πίστεως καὶ
 πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσασ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ
 καὶ ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ
 τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐστῶτα
 ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. 57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ
 ᾧα αὐτῶν καὶ ὄρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, 58 καὶ ἐκβα-
 λόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο
 τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου σαύ-
 λου, 59 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέ-

45 εξεωσεν: corrector (c?) erasit e medium 46 ητησατο c: *om | οικω: c θεω
 54 ακουοντ. δε: c add ταυτα 56 c εκ δεξ. εστωτ. του

45 εξεωσεν 47 σολομων | *οικοδομησεν 49 και η γη | οικοδομησατε 51 απε-
 ριτημητοι καρδιας και 54 ακουοντ. δε ταυτα 55 om πιστεωσ και 56 εκ δεξ.
 εστωτ. του 58 ιματ. εαντων

44 μωση 45 εξεωσεν | δαβιδ 46 σκη. τω θεω ιακ. 47 σολομων 48 χειρο-
 ποι. νοις 51 τη καρδια και τοις 52 γεγενησθε 54 ακουοντ. δε ταυτα 55 om
 πιστ. και 56 ανεωγμενουσ | εκ δεξ. εστωτ. του

γοντα· κύριε ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. ⁶⁰ θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἐκραξεν· κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

VIII.

¹ Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

² Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν ἱεροσολύμοις· πάντες διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς ἰουδαίας καὶ σαμαρίας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. ³ συνεκόμισαν δὲ τὸν στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. ⁴ σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε τοὺς ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

⁵ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἦλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. ⁶ φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς σαμαρίας ἐκήρυσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. ⁷ προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοῦ καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ⁸ πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. ⁹ ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

¹⁰ Ἀνὴρ δὲ τις ὀνόματι σίμων προὔπηρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς σαμαρίας, λέγων εἶναι τινα ἑαυτὸν μέγαν, ¹¹ ᾧ προσεῖχαν πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. ¹² προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστα-

60 εκραξεν: ^c add φωνη μεγαλη VIII, 1 ^c και παντες ³ om τους ⁴ διηλθον ⁵ σαμαριας ^c: *καισαριας ⁶ αυτους: σ dubium est an ^c adiecerit demum an in restauraverit tantum

60 εκραξ. φωνη μεγαλη | ταυτην την αμαρτ. VIII, 1 παντες δε | σαμαριας 3 om τους 4 διηλθον 5 σαμαριας 9 *το εθος (?) | σαμαριας 10 προσειχον 11 μαγειαίς

60 εκραξ. φωνη μεγαλη VIII, 1 παντες τε | σαμαριας 2 εποιησαντο 3 om τους 4 διηλθον 5 om την | σαμαριας 6 προσειχ. τε 7 πολλων γαρ | μεγαλη φωνη εξηρχετο 8 και εγενετο χαρα μεγαλη 9 εξιστων | σαμαριας 10 προσειχον | om καλουμενη 11 μαγειαίς

κέναι αὐτούς. ¹² ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τοῦ φιλιππου εὐαγγελιζομένου περὶ τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου καὶ τοῦ ὀνόματος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ¹³ ὁ δὲ σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ φιλιππῷ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. ¹⁴ ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δεδεκται ἡ σαμαρία τὸν λόγον τοῦ χριστοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς πέτρον καὶ ἰωάννην, ¹⁵ ὅστινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον. ¹⁶ οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκόσ, μόνον δὲ ἐβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ¹⁷ τότε ἐπέτιθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. ¹⁸ ἰδὼν δὲ ὁ σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα. ¹⁹ λέγων· δότε καὶ μοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὡς ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. ²⁰ πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπόλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. ²¹ οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεία ἐναντι τοῦ θεοῦ. ²² μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. ²³ εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὄρω σε ὄντα. ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμέ ὡς εἰρήκατε. ²⁵ οἱ μὲν οὖν διαμαρτυρόμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέ-

12 ^c τω φιλιππω ευαγγελιζομενω | κυριου: ^c θεου 13 θεωρων: cod θεωρων | εξιστατο ^c: * -σταντο (ut etiam ^c * d *) 14 ^c τ. λογ. τ. θεου 16 ^c βεβαπτισμενοι 20 αυτον ^c: * αυτους

12 τω φιλιππω ευαγγελιζομενω π. τ. β. τ. θεου 13 θεωρων τα σημ. 14 σαμαρεια | λογ. του θεου | ιωαννην 15 προσευξαντο 16 βεβαπτισμενοι 17 επετιθουσαν 25 διαμαρτυραμενοι

12 τω φιλιππω ευαγγελιζομενω τα περι | κυριου: θεου | του ιησ. χρι. 14 σαμαρεια | τ. λογ. τ. θεου | τον πετρον 16 ουπω | βεβαπτισμενοι 17 επετιθουσαν 18 ιδων: θεασαμενος | το πνευμ. το αγιον 19 ε ω αν 21 εναντι: ενωπιον 22 κυριου: θεου 25 διαμαρτυραμενοι | υποστρεψαν

στρεφον εἰς ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν σαμαριτῶν εὐ-
ηγγελίζοντο.

²⁶ Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς φίλιππον λέγων· ἀνά-
στηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καλου-
μένην καταβαίνουσαν ἀπὸ ἱερουσαλήμ εἰς γάζαν· αὕτη ἐστὶν
ἔρημος. ²⁷ καὶ ἀναστάς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ αἰθίοψ εὐ-
νοῦχος δυνάστης κανδάκης βασιλίσσης αἰθίοπων, ὃς ἦν ἐπὶ
πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς ἱερουσα-
λήμ. ²⁸ ἦν τε ὑποστρέφων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος
αὐτοῦ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην ἡσαΐαν. ²⁹ εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα
τῷ φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. ³⁰ προσ-
δραμῶν δὲ ὁ φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος ἡσαΐαν
τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν· ἄραγε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;
³¹ ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, εἰ μὴ τις ἐδηγήσει με;
παρεκάλεσέν τε τὸν φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ³² ἡ
δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον
ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν
ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ³³ ἐν τῇ ταπεινώ-
σει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται;
ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ³⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐ-
νοῦχος τῷ φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης
λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἐτέρου τινός; ³⁵ ἀνοίξασ δὲ ὁ
φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ· καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύ-
της, καὶ εὐηγγέλισατο αὐτῷ τὸν ἰησοῦν. ³⁶ ὡς δὲ ἐπορεύοντο
κατὰ τὴν ὁδόν, ἤλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ
ὔδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ³⁸ καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ
ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφοτέροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε φίλιππος

26 ^c om καλουμένην 27 ^c os εληλυθει 28 ^c και ανεγινωσκεν 35 ^c om και see

25 σαμαρειτων 26 om καλουμένην 27 os εληλυθει 28 ην δε υποστρ. | και αν-
εγεινωσκεν 31 *οδαγησει, **οδηγηση 32 κειροντος 34 *om τουτο 35 om και see

25 ιερουσαλημ | σαμαρειτων | ευηγγελισαντο 26 om καλουμένην 27 της
βασιλίσσας. | os εληλυθει 28 και ανεγινωσκεν 30 τον προφ. ησαιαν 31 οδηγηση
32 κειροντος 33 ταπεινωσει: add αυτου | την δε γενεαν 35 om και see 37 sic:
ειπε δε ο φιλιππος· ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας, εξεστιν. αποκριθεις δε ειπε·
πιστευω τον υιον του θεου ειναι τον ιησουν χριστον

καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν φιλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. ⁴⁰ φιλιππος δὲ εὗρέθη εἰς ἄζωτον, καὶ διερχόμενος ἐπηγγελλίετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτὸν εἰς καισαρίαν.

ΙΧ.

¹ Ὁ δὲ σαῦλος ἐνπνέων ἀπειλήσας καὶ φόβου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ ² ἤτήσατο ἐπιστολὰς παρ' αὐτοῦ εἰς δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἂν τινὰς εὗρη ὄντας τῆς ὁδοῦ, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς ἱερουσαλήμ. ³ ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξειν τῇ δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· σαοὺλ σαοὺλ, τί με διώκεις; ⁵ εἶπεν δέ· τίς εἰ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. ⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι ὅτι σε δεῖ ποιεῖν. ⁷ οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ ἰστήκεισαν ἐνεζέ, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ ὁρῶντες. ⁸ ἤγγερθὴ δὲ σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἠνοιγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγούμενος δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς δαμασκόν. ⁹ καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

¹⁰ Ἦν δὲ τις μαθητῆς ἐν δαμασκῷ ὀνόματι ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ κύριος· ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ

1^c ἐτι ενπνεων 3 cod εξεφνης ut etiam v^ocb 7^c ex orωντες fecit θεωρουντες (sic) 8^c ex ηνυγμενων (sic) fecit ηνεωγμ. | ουδεν: super v videtur a coeptum sed statim missum esse factum

39 αυτου την οδον 40 καισαρειαν ΙΧ, 1 ἐτι (* ὅτι) εμπνεων 2 παρ αυτου επιστ. | εαν τινας | τῆς οδου οντας 5 οπμ ειπεν post ο δε 6 εισηθι 7 εισηκεισαν | θεωρουντες pro ορωντ. 8 ανεωγμενων

40 καισαρειαν ΙΧ, 1 ἐτι εμπνεων 2 παρ αυτου επιστολ. | οπως εαν | τῆς οδου οντας 3 και εξαιφνης | αυτον περιηστρ. | απο τ. ουρ. 5 ο δε κυριος ειπεν | διωκεις: add σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν. * τρεμων τε και θαμβων ειπε· κυριε, τι με θελεις ποιησαι; ο δε κυριος προς αυτον 6 οπμ αλλα | σοι τι σε 7 εισηστ. εννοι: | θεωρουντες 8 ο σαυλος | ανεωγμενων | ουδενα εβλ. 10 ο κυρ. εν οραμ.

ἐγώ, κύριε. ¹¹ ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν βύμην τὴν καλουμένην εὐθείαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ ἰούδα σαῦλον ὀνόματι ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, ¹² καὶ ἶδεν ἄνδρα ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ. ¹³ ἀπεκρίθη δὲ ἀνανίας· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν ἱερουσαλήμ, ¹⁴ καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δεῖξαι πάντα τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. ¹⁵ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραὴλ. ¹⁶ ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνοματός μου παθεῖν. ¹⁷ ἀπῆλθεν δὲ ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθεῖς σοι ἐν τῇ ὁδῷ, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἁγίου. ¹⁸ καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡς λεπίδες, ἀνεβλέψεν δέ, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¹⁹ καὶ λαβὼν τροφήν ἐνίσχυσεν. ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς, ²⁰ καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ²¹ ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς ἱερουσαλήμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; ²² σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνε ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. ²³ ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἰκαναί, συνε-

12 ^c τας χεирас 17 οδω: ^a add η ηρχου 18 ^c ωσει λεπ. 22 συνεχυννε: ^c add τουσ

11 αναστα πορευθ. 12 ειδεν ανδρα εν οραματι | τας χεирас 15 ενωπ. των εθνων 17 οδω η ηρχου 18 αυτου απο τ. οφθ. | ανεβλεψ. τε 19 ενισχυθη 21 εν ιερου. 22 συνεχυννεν, * -χυνεν

12 ειδεν εν οραματι ανδρα ονομ. αναν. | χεира 13 ο ανανιαс | ακηκοα | εκποιησε τοισ αγ. σου 15 μοι εστιν | om τε pr 17 οδω η ηρχου 18 απεπεσον | ωσει λεπιδ. | ανεβλεψ. τε παραρηρημα 19 εγεν. δε ο σαυλος 20 ιησουν: χριστον 21 εν ιερου. 22 συνεχυνε τουσ ιουδαι.

βουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. ²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· ²⁵ λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σφυρίδι.

²⁶ Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπέιραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἔστιν μαθητῆς. ²⁷ βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, πῶς ἐν δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ²⁸ καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, ²⁹ ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. ³⁰ ἐπιγόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς ταρσόν.

³¹ Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλησ τῆσ Ἰουδαίας καὶ γαλιλαίας καὶ σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο. ³² ἐγένετο δὲ πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας λύδδα. ³³ εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα ὀνόματι αἰνέαν, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κρᾶβάκτου, ὃς ἦν παραλελυμένος. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πέτρος· αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη, ³⁵ καὶ εἶδον αὐτόν

24 ^c ανελωσιν αυτον 27 πωσ sec: * και πωσ 28 ^c τ. κυριου ιησου 29 cod και συνεζητει τε, sed τε iam prima manu notatum 32 scriptum est εν λυδδα, sed εν ipsa prima ut videtur manu notatum 33 ^c κρᾶβαττου

25 σφυριδι 27 πωσ sec: και πωσ | om του 28 παρρησιαζομενος 30 καισαρειαν 31 γαλιλαια κ. σαμαριασ 33 κρᾶβαττου, ** κρᾶβαττου 34 ** ιησουσ ο χριστ. 35 ειδαν

24 παρετηρουν τε τασ 25 δε αυτον οι μαθητ. νυκτ. καθηκ. δια τ. τευχ. χαλ. | σφυριδι 26 παραγεν. δε ο σαυλος | επειρατο 27 πωσ sec: και πωσ 28 εν ιερου. και παρρησιαζ. | τ. κυρ. ιησου 29 αυτ. ανελ. 30 καισαρειαν 31 αι μ. ο. εκκλησιαι -- σαμαριασ ειχον ειρ. οικοδομουμεναι κ. πορευομεναι -- επληθυνοντο 32 λυδδαν 33 αινεαν ονοματι | επι κρᾶβατω 34 ιησ. ο χριστ.

πάντες οἱ κατοικοῦντες λύδδα καὶ σάρρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

³⁶ Ἐν ἰόππη δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται δορκάσ· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυῶν ὧν ἐποίει. ³⁷ ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν υπερῶφ. ³⁸ ἔγγυς δὲ οὔσης λύδδαο τῇ ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. ³⁹ ἀναστάς δὲ πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγεγόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῶν, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὔσα ἡ δορκάσ. ⁴⁰ ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντα ὃ πέτρος καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον ἀνεκάθισεν. ⁴¹ δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτὴν, φωνήσας δὲ τοὺς ἀγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. ⁴² γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλην τῆς ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. ⁴³ ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μείναι ἐν ἰόππῃ παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ.

X.

¹ Ἄνῆρ δέ τις ἐν καισαρίᾳ ὀνόματι κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπειρήσ τῆς καλουμένης ἰταλικῆς, ² εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διασπαντός, ³ εἶδεν ἐν ὄραματι φανερωῶς, ὡς περὶ ὄραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ

35 ^c τον σαρρωνα 37 ^c αυτην εθηκαν 38 λυδδαο: ^c λυδδα 43 ^c εγενετ. δε αυτον X, 3 - δεν εν: cod om εν | ^c ωσει

35 τον σαρωνα 36 ταβειθα | εργων αγαθων 37 om αυτην sec 38 ** λυδδης 40 * προσευξατο | ταβειθα 42 om της X, 1 καισαρεια | σπειρας 3 ωσει

35 λυδδαν και τον σαρωνα (ς σαρωναν) 37 αυτην εθηκαν 38 λυδδης | μη οκνησαι διελθ. εως αυτων 40 om και απτε θεισ 42 πολλοι επιστευσαν 43 μειναι αυτον X, 1 δε τις ην | καισαρεια 2 ποιων τε 3 ωσει ωραν εννατην

θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· κορνήλιε. ⁴ ὁ δὲ ἀτενίσασ αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστίν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ⁵ καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς ἰόππην καὶ μετάπεμψαι σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται πέτροσ· ⁶ οὗτος ξενίζεται παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ, ὃ ἐστίν οἰκία παρά θάλασσαν. ⁷ ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσασ δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, ⁸ καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰόππην.

⁹ Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων αὐτῶν καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη πέτροσ ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὄραν ἕκτην. ¹⁰ ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, ¹¹ καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνωγμένον καὶ καταβαῖνον σκευῶσ τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖσ καθιεμένον ἐπὶ τῆσ γῆσ, ¹² ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἐρπετὰ τῆσ γῆσ καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ¹³ καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστάσ πέτρε θύσον καὶ φάγε. ¹⁴ ὁ δὲ πέτροσ εἶπεν· μηδαμῶσ, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. ¹⁵ καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸσ ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. ¹⁶ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθὺσ ἀνελήμφθη τὸ σκεῦοσ εἰς τὸν οὐρανόν. ¹⁷ ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ πέτροσ τί ἂν εἴη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ σίμωνοσ ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, ¹⁸ καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ σίμων ὁ ἐπικα-

4 ^c ανεβησ. εἰσ μνημοσυνον 9 ἕκτην: ^c ἐνατην

4 ανεβησ. εἰσ μνημοσυνον 5 σίμωνα τινα οσ 9 αυτων: εκεινων 11 * καθειμενον (μαί¹ καθειμενον ex errore vid) 17 εν αυτω 18 επυνθοντο

4 ανεβ. εἰσ μνημοσυνον ἐνωπιον 5 εἰσ ἰοππ. ἀνδρ. 6 θαλασσαν: add ουτοσ λαλησει σοι τι σε δεῖ ποιειν 7 αυτω pr: τω κορνηλιω | οικετων αυτου 8 αυτοισ ἀπαντα 9 αυτων: εκεινων 10 αυτων: εκεινων | ἐγενετο: ἐπεπεσεν 11 καταβαιν. ἐπ αυτον | δεδεμενον και καθιεμενον 12 τετραποδ. τῆσ γῆσ και τα θηρια και τα ἐρπετα και τα πετ. 14 κοιν. ἠ ακαθ. 16 και καλιν ἀνελημφθη 17 και ἰδου | απο του | ομ του αυτε σιμωνοσ

λούμενος πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. ¹⁹ τοῦ δὲ πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν τὸ πνεῦμα αὐτῷ· ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦντές σε· ²⁰ ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. ²¹ καταβάς δὲ πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; ²² οἱ δὲ εἶπαν· κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. ²³ εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππησ συνῆλθον αὐτῷ. ²⁴ τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν καισαρῖαν· ὁ δὲ κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συναλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους.

²⁵ Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ²⁶ ὁ δὲ πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. ²⁷ καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὗρισκει συνεληλυθότας πολλούς. ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἄθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ, κάμοι ἔδειξεν ὁ θεὸς μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· ²⁹ διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με. ³⁰ καὶ ὁ κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἡμῶν τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἕστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, ³¹ καὶ φησὶν· κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσ-

24 eod καισαριαν

19 om αυτω | ανδρ. δυο 21 τισ αιτια 24 εισηλθεν | καισαρειαν | συγκαλεσ. | * αυτους pro αυτου 28 ο θεος εδειξεν 29 * αναντηρητως 30 ενωπιον μου

19 ενθυμουμενου | ειπ. αυτω το πν. | ζητουσι σε 20 διοτι 21 πρ. τ. ανδρ. τουσ απεσταλμενουσ απο του κορνηλιου προς αυτον 22 ειπον 23 ο πετροσ pro αναστας | απο της ιοπη. 24 και τη επαυριων εισηλθον | καισαρειαν | συγκαλεσ. 25 om του 26 αυτ. ηγειρ. | καγω αυτοσ 28 και εμοι ο θεοσ εδειξε 30 νη- στευων και την εννατην ωραν προσευχομ. | ενωπ. μου

ευχή καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
³² πέμψον οὖν εἰς ἰόππην καὶ μετακάλεσαι σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται πέτροσ· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ σίμωνος βυρσέωσ παρὰ θάλασσαν. ³³ ἑξαυτῆσ οὖν ἐπεμψα πρόσ σε, σύ τε καλῶσ ἐποίησασ παραγερόμενοσ. νῦν οὖν πάντεσ ἡμεῖσ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν, ἀκούσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου. ³⁴ ἀνοίξασ δὲ πέτροσ τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείασ καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήμπτησ ὁ θεόσ, ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενοσ αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενοσ δικαιοσύνην δεκτόσ αὐτῷ ἐστίν, ³⁶ τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖσ υἱοῖσ Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενοσ εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χριστοῦ· οὗτόσ ἐστίν πάντων κύριοσ. ³⁷ ὑμεῖσ οἴδατε τὸ γενόμενον βῆμα καθ' ὄλησ τῆσ Ἰουδαίας, ἀρξάμενοσ ἀπὸ τῆσ γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννησ, ³⁸ ἰησοῦν τὸν ἀπὸ ναζαρέθ, ὡσ ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεόσ πνεύματι ἀγίῳ καὶ δυνάμει, ὡσ διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενοσ πάντασ τοῦσ καταδυναστευομένουσ ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεόσ ἦν μετ' αὐτοῦ, ³⁹ καὶ ἡμεῖσ μάρτυρεσ πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἰερουσαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντεσ ἐπὶ ξύλου. ⁴⁰ τοῦτοσ ὁ θεόσ ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖσ προκεχειροτονημένοισ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, ὅτινεσ συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ⁴² καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτόσ ἐστίν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτῆσ ζώντων καὶ νεκρῶν. ⁴³ τούτῳ πάντεσ οἱ προφηταὶ μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματοσ αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰσ αὐτόν.

33 ^c ἀπο τοῦ κυρίου 34 ^c το στόμα αὐτοῦ 36 ον: ^a punctis notavit 37 ἀρξάμενοσ: ut etiam ABCDEH, nec mutatum 38 ὡσ: ^c οσ 40 εν: ^c om

36 om ον 37 om υμεῖσ | γαλιλαιασ | ἰωανησ 38 ὡσ: οσ 39 om εν ante ἱερου. 40 om εν 42 ὅτι οὗτοσ ἐστ.

32 θαλασσαν: add οσ παραγενομενοσ λαλησει σοι 33 κυριου: θεου 34 προσωποληπτησ 37 ἀρξάμενοσ 38 ναζαρετ | ὡσ: οσ 39 κ. ημεῖσ ἐσμεν | ον ἀνεῖλον 40 om εν

44^ο Ἐπι λαλοῦντος τοῦ πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσε το πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. 45^ο καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται· 46^ο ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαισι καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη πέτρος· 47^ο μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλύσαι τισ τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, ὅτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; 48^ο προσέταξεν δὲ αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

XI.

1^ο Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2^ο ὅτε δὲ ἀνέβη πέτρος εἰς Ἱερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς 3 λέγοντες ὅτι εἰσήλθεσ πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος δὲ πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς, λέγων· 5 ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππη, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖσι καθισμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσασ κατανόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 7 ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς πέτρε θῦσον καὶ φάγε. 8 εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσήλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν

5 ἰοπη: ^c add προσευχομενος

45 οσοι: οι | του πνευμ. του αγι. 48 αυτοις: αυτοις XI, 3 εισηλθεν ει συνεφαγεν 5 ἰοπη: add προσευχομενος | ** αχρισ 9 εκ δευτερ. φωνη

45 συνηλθον 46 ο πετρος 47 κωλυσ. δυνατ. τισ | καθωσ κ. ημ. 48 προσεταξ. τε αυτοις βαπτισθ. εν τ. ον. του κυριου XI, 2 και οτε α. π. εις ιεροσολυμα 3 εισηλθεσ post εχονταςρονιτ 4 ο πετρος 5 ἰοπη: add προσευχομενος | αχρισ 7 om και pr 8 παν κοινον 9 απεκρ. δε μοι 10 καινι ανεσπασθη .

οἰκίαν ἐν ἣ ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ καισαρίας πρὸς ἐμέ. ¹² εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν διακρίνοντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἕξ ἄδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. ¹³ ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα· ἀπόστειλον εἰς ἰόππην καὶ μετὰπεμψαι σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον πέτρον, ¹⁴ ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ¹⁵ ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ¹⁶ ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννησ μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖσ δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ εἰ οὖν τὴν Ἰσὴν δωρεὰν δέδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασι ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἐγὼ τίς ἡμῖν δυνατὸς κωλύσαι τὸν θεόν; ¹⁸ ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

¹⁹ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆσ θλίψεωσ τῆσ γενομένησ ἐπὶ στεφάνῳ διῆλθον ἕωσ φοινίκησ καὶ κύπρου καὶ ἀντιοχίασ, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον ἰουδαίοισ. ²⁰ ἦσαν δὲ τινεσ ἐξ αὐτῶν ἄνδρεσ κύπριοι καὶ κυρηναῖοι, οἵτινεσ ἐλθόντεσ εἰς ἀντιοχίαν ἐλάλουν καὶ πρὸσ τοὺσ ἑλλημιστάσ, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. ²¹ καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πούσ τε ἀριθμόσ ὁ πιστεύσασ ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ²² ἤκούσθη δὲ ὁ λόγοσ εἰσ τὰ ὄτα τῆσ ἐκκλησίασ τῆσ οὕσσησ ἐν ἱεροσολῆμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν βαρνάβαν ἕωσ ἀντιοχέασ. ²³ ὃσ παραγενόμενοσ καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ

11 ^c προσ με 12 ^c διακριναντα 16 ^c οτι ιωανν. 19 ιουδαιοισ: cod - δαιοι 20 και sec: puncta a ^c addita sed rursus rassa | ἑλλημιστας: * ευαγγελιστας, ^c ἑλληνας

11 καισαρειασ προσ με 12 διακριναντα 13 ανηγγελι. bent | πεμψον εισ ιοππ. 16 ιωαννησ 17 εδωκεν 19 φοινικησ | αντιοχειασ 20 αντιοχειαν

11 ημην | καισαρειασ | προσ με 12 μοι το πνευμ. | διακρινομενον 13 απηγγ. τε | ειποντα αυτω | ε. ιοππ. ανδρασ 16 ομ του 17 εδωκεν | εγω δε τισ 18 εδοξαζον | αραγε | εδωκ. εισ ζω. 19 αντιοχειασ 20 εισελθοντες | αντιοχειαν | ομ και post ελαλουν 21 ομ ο 22 τησ εν ιεροσολυμοισ | βαρναβαν: add διελθειν 23 την χαριν του θεου

παρεκάλει πάντασ τῆ προθέσει τῆσ καρδίας προσμένειν τῷ κυριῷ, ²⁴ ὅτι ἀνὴρ ἦν ἀγαθὸσ καὶ πλήρησ πνεύματοσ ἀγίου καὶ πίστεωσ· καὶ προσετέθη ὄχλοσ ἱκανὸσ τῷ κυριῷ. ²⁵ ἐξῆλθεν δὲ εἰσ ταρσὸν ἀναζητηῆσαι σαῦλον, καὶ εὐρὼν ἤγαγεν εἰσ ἀντιοχείαν. ²⁶ ἐγένετο δὲ αὐτοῖσ καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῆ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρώτωσ ἐν ἀντιοχείᾳ τοὺσ μαθητάσ χριστιανούσ.

²⁷ Ἐν ταύταισ δὲ ταῖσ ἡμέραισ κατῆλθον ἀπὸ ἱεροσολύμων προφῆται εἰσ ἀντιόχειαν. ²⁸ ἀναστάσ δὲ εἰσ ἐξ αὐτῶν ὀνόματι ἄγαβοσ ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματοσ λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἦτισ ἐγένετο ἐπὶ κλαυδίου. ²⁹ τῶν δὲ μαθητῶν καθὼσ εὐπορεῖτό τισ, ὠρίσαν ἕκαστοσ αὐτῶν εἰσ διακονίαν πέμψαι τοῖσ κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖσ. ³⁰ ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστειλάντεσ πρὸσ τοὺσ πρεσβυτέρουσ διὰ χειρὸσ βαρνάβα καὶ σαύλου.

XII.

¹ Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺσ ἠρώδησ τὰσ χεῖρασ κακῶσαι τινασ τῶν ἀπὸ τῆσ ἐκκλησίας. ² ἀνείλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρη. ³ ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστὸν τοῖσ Ἰουδαίοισ, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ πέτρον· ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων· ⁴ ὃν καὶ πιάσασ ἔθετο εἰσ φυλακὴν, παραδοὺσ τέσσαρσιν τετραδίοισ στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενοσ μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτόν τῷ λαῷ. ⁵ ὁ μὲν οὖν πέτροσ ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενωσ γινομένη ὑπὸ τῆσ ἐκκλησίας πρὸσ τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. ⁶ ὅτε δὲ ἤμελλεν

26 χριστιανουσ: ex η altera parte rassa i factum est XII, 3 ° αρεστον εστιν

23 προσμ. εν τω 24 ην ανηρ | * om τω κυριω 25 * αναστησαι | αντιοχειαν 26 αντιοχεια | χριστιανουσ (** χριστ.) 27 ταυταισ: αυταισ 28 εσημαινειν XII, 1 ηρωδ. ο βασιλ. 2 ιωανου, ** μαχαιρα 3 αρεστον εστιν 5 om προσ τ. θεον

24 ην ανηρ 25 εισ ταρσ. ο βαρναβασ | ευρων αυτον ηγαγεν αυτον | αντιοχειαν 26 δε αυτουσ ενιαυτον | πρωτον εν αντιοχεια | χριστιανουσ 28 λιμ. μεγαν | οτισ και εγενετο ε. κλ. καισαροσ 29 ηυπορειτο XII, 1 ηρωδ. ο βασιλ. 2 μαχαιρα 3 και ιδων οτι αρ. εστι 5 εκτενησ | υπερ αυτου 6 εμελλεν αυτον προαγειν

προσάγειν αὐτὸν ὁ ἠρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἣν ὁ πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσειν δυσίν, φύλακός τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. ⁷ καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. ⁸ εἶπέν τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. ⁹ καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶ τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου· ἐδόκει ὄραμα βλέπειν. ¹⁰ διελθόντες δὲ πρῶτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἦτισ αὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ὁ πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς ἠρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν ἰουδαίων. ¹² συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς μαρίας τῆς μητρὸς ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. ¹³ κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προῆλθε παιδίσκη ὑπακούουσα, ὀνόματι ῥόδη, ¹⁴ καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστᾶναι τὸν πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. ¹⁵ οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ δὲ διΐσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ πέτρος ἐπέμνε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. ¹⁷ κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγαῶν διηγήσατο πῶς ὁ κύριος

9 ° ηκολουθ. αυτω | ° εδοκ. δε 13 * υπακουσαι 15 ° ο αγγελος αυτου εστιν

6 προσαγαγειν 8 ειπεν δε | * υποδουσαι 9 εδοκει δε 11 * εν αυτω | ο κυριος 12 ιωαννου 13 * προσηλθε | υπακουσαι 15 οι δε ειπαν ο αγγελος 16 ειδαν 17 διηγησ. αυτοις

7 εξεπεσον 8 περιζωσαι 9 ηκολουθει αυτω | εδοκει δε 10 ηλθον | ηνοιχθη 11 γενομ. εν αυτω | εξειλετο 12 οση της pr 13 αυτου: του πετρου | υπακουσαι 15 ειπον | ο αγγ. αυτ. εστ. 17 διηγησ. αυτοις

αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν τε· ἀπαγγεῖλατε ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔτερον τόπον. ¹⁸ γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐχ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ πέτρος ἐγένετο. ¹⁹ ἠρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρῶν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς καισαρῖαν διέτριβεν. ²⁰ ἦν δὲ θυμομαχῶν τυρίοισ καὶ σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἤτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. ²¹ τακτῇ δὲ ἡμέρα ὁ ἠρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικήν, καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ²² ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπων. ²³ παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

²⁴ Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἠύξανεν καὶ ἐπληθύνετο. ²⁵ βαρνάβας δὲ καὶ σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συναπαλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικαλούμενον μάρκον.

XIII.

¹ Ἦσαν δὲ ἐν ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὃ τε βαρνάβας καὶ συμεὼν ὁ καλούμενος νίγερ καὶ λουκιος ὁ κυρηναῖος μαναῆν τε ἠρώδου τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ σαῦλος. ² λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν βαρνάβαν καὶ τὸν σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. ³ τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπι-

22 ^c ἀνθρώπου XIII, 2 τον sec: ^a om

18 ουχ (ita etiam Δ): ουκ 19 καισαρειαν 20 σιδωνιοις 21 om ὁ 22 ἀνθρώπου 24 θεου: κυριου 25 (h. l. ιωαννην ut passim) | επικληθεντα XIII, 1 αντιοχεια | σιμεων ^{bent} | τετραρχου 2 om τον sec

17 ειπε δε 18 ουκ ολιγ. 19 ειο την καισαρειαν 20 θυμομαχ. ο ηρωδης 21 και καθισας 22 ἀνθρώπου 23 εξ ἱερουσαλημ | συμπαραλαβοντ. | om και απε ιωανν. | επικληθεντα XIII, 1 δε τινεσ εν αντιοχεια | τετραρχου 2 τον τε βαρν.

θέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν. ⁴ αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμ-
φθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατήλθον εἰς σελευκίαν,
ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς κύπρον, ⁵ καὶ γενόμενοι ἐν σαλαμῖνῃ
κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν ἰου-
δαίων· εἶχον δὲ καὶ ἰωάννην ὑπηρέτην. ⁶ διελθόντες δὲ ὅλην τὴν
νῆσον ἄχρι πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην ἰου-
δαῖον, ᾧ ὄνομα βαρισησοῦ, ⁷ ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ σεργίῳ
παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος βαρνάβαν καὶ
σαῦλον ἐπέζητησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ⁸ ἀντίστατο δὲ
αὐτοῖς ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως.
⁹ σαῦλος δέ, ὁ καὶ παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, ἀτενί-
σασ εἰς αὐτὸν εἶπεν· ¹⁰ ὦ πλήρησ παντὸς δόλου καὶ πάσης βρ-
διουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ καύση
διαστρέφων τὰς ὁδοὺς τοῦ κυρίου τὰς εὐθείας; ¹¹ καὶ νῦν ἰδοὺ
χεῖρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι
καιροῦ. παραχρῆμά τε ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἄχλῦς καὶ σκότος,
καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγόσ. ¹² τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ
γεγονὸς ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

¹³ Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς πάφου οἱ περὶ παῦλον ἦλθον εἰς
πέργην τῆς παμφυλίας· ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσασ ἀπ' αὐτῶν
ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα. ¹⁴ αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς πέρ-
γησ παρεγένοντο εἰς ἀντιόχειαν τὴν πσιδίαν, καὶ ἐλθόντες εἰς
τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. ¹⁵ μετὰ δὲ
τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ
ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις
ἐστὶν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεωσ πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ¹⁶ ἀνα-

5 εν c: *εἰς | σαλαμῖνῃ (ut a m e alii) intactum mansit 10 c om του 14 c καὶ εἰσελθόντες

4 σελευκίαν 5 σαλαμῖνι | (graeus ἰωαννην, item v. 25. -ννησ) 6 βαρισησουσ 11 παραχρ. δε | om επ αυτου 12 εκπληττομενοσ 13 ἰωαννησ

4 ουτοι μεν ουν | του πνευμ. του αγι. | την σελευκίαν σε την κυπρον 5 σα-
λαμῖνι 6 om ολην | om ανδρα | βαρισησουσ 9 καὶ ατενισασ 10 om του 11 του
κυριου | επεπεσεν 13 περι τον παυλ. 14 τῆσ πσιδίασ | εἰσελθόντες 15 om τῶσ |
λογ. εν υμιν

στάσ δὲ παῦλος καὶ κατασεΐσας τῇ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες ἰσδραη-
 λείται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. ¹⁷ ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ
 τούτου ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν
 ὑψώσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ αἰγύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος
 ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, ¹⁸ καὶ ὡς τεσσαρακονταέτη
 χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ¹⁹ καὶ καθελῶν ἔθνη
 ἑπτὰ ἐν γῆ χαναὰν κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν ὡς ἔτει
 τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα· ²⁰ καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κρι-
 τὰς ἕως σαμουὴλ προφήτου. ²¹ κάκειθεν ἤτήσαντο βασιλέα, καὶ
 ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν σαοὺλ υἱὸν κείσ, ἄνδρα ἐκ φυλῆς βε-
 νιαμείν, ἔτη τεσσαράκοντα· ²² καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν
 τὸν δαυεὶδ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὗρον
 δαυεὶδ τὸν τοῦ ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιή-
 σει πάντα τὰ θελήματατά μου. ²³ τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπερ-
 ματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ ἰσραὴλ σωτῆρα ἰησοῦν,
²⁴ προκηρύξαντος ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ
 βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ ἰσραὴλ. ²⁵ ὡς δὲ ἐπλήρου
 ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ
 ἐγώ, ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα
 τῶν ποδῶν λῦσαι. ²⁶ ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένου ἀβραὰμ καὶ
 οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύ-
 τῆς ἐξαπεστάλη. ²⁷ οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλήμ καὶ οἱ
 ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προ-
 φητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες
 ἐπλήρωσαν, ²⁸ καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες ἤτησαν
 τὸν πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ²⁹ ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ

22 h. l. δαυεὶδ plene scriptum 23 ἀπο τ. σπερμ. suppl^c 25 *ante λαω iam τηλ
 inooperat, sed statim se correxit 28 ἤτησαν τον: ^c ἤτησαντο

16 ἰσραηλίται 17 του προ τουτου 18 **τεσσαρακ. 19 om και pr 21 **τεσ-
 σαρακ. 22 om ανδρα 24 ιωανου 26 om και 28 ἤτησαντο πιλατον

16 ἰσραηλίται 17 εν γη αιγυπτω 18 τεσσαρακ. 19 κατεκληροδοτησεν αυ-
 τοις την 19 sq ως ετεις τετρ. κ. πενηκ. post και μετα ταυτα rom 20 του προ-
 φητου 21 κισ | βενιαμιν | τεσσαρακ. 22 αυτοις τον δαβιδ 23 ηγαγεν: ηγειρε
 25 ο ιωαννης | τινα με 26 υμιν ο λογος | απεσταλη 28 ἤτησαντο πιλατον
 29 απαντα

περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς
 μνημεῖον. ³⁰ ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ³¹ ὃς ὤφθη ἐπὶ
 ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας εἰς
 ἱερουσαλήμ, οἵτινές εἰσι νῦν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.
³² καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπ-
 αγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς
 τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας ἰησοῦν, ³³ ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέ-
 γραπται τῷ δευτέρῳ· υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά
 σε. ³⁴ ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑπο-
 στρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὄσια
 δαυεὶδ τὰ πιστά. ³⁵ διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· οὐ δώσεις τὸν
 ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ³⁶ δαυεὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρε-
 τήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς
 πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν. ³⁷ ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν,
 οὐκ εἶδεν διαφθοράν. ³⁸ γνωστὸν οὖν ὑμῖν ἔστω, ἄνδρες ἀδελφοί,
 ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται. ³⁹ ἀπὸ
 πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ μωϋσέως δικαιοῦσθαι, ἐν
 τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. ⁴⁰ βλέπετε οὖν μὴ ἀπέλθῃ τὸ
 εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· ⁴¹ εἶδετε οἱ καταφρονηταὶ καὶ
 θαυμάσετε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς
 ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, εἰάν τις ἐκδιηγῆ-
 ται ὑμῖν.

⁴² Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον
 λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ βήματα ταῦτα. ⁴³ λυθείσης δὲ αὐτοῖς τῆς
 συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομέ-
 νων προσηλύτων τῷ παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλα-

40 ἀπελθῆ: ^c ἐπελθῆ 41 καταφρονηταὶ (-τε) restituit ^c ex καταφρονησατε |
 θαυμασατε intactum mansit | scriptum est ὅτι ἔργον ο (^c om) ἐγὼ (intactum mansit
 per incuriam) εργαζ. ἐγὼ ἐν etc 43 αὐτοῖς: ^c om

29 γεγραμμ. περι αὐτοῦ 31 γαλιλαίας | om νυν 38 ἐστω ὑμιν | *δια τούτου
 39 καὶ ἀπο παντ. 40 ἐπελθῆ 41 ἰδετε | θαυμασατε 42 παρεκαλ. etc: εἰς το μετ.
 σα. ἡξιουν 43 om αὐτοῖς

31 om νυν 32 τοῖς τεχν. αὐτῶν ἡμιν 33 τῷ δευτερ. γεγραπτ. 34 δαβιδ
 35 διο 36 δαβιδ 38 ἐστω ὑμιν 39 καὶ ἀπο παντῶν | ἐν τῷ νόμῳ μωσέως
 40 ἐπελθῆ ἐφ ὑμας 41 ἰδετε | θαυμασατε | ἐγὼ εργαζομ. | ω ου μη 42 ἐξ. δε
 ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν ἰουδαίων | παρεκαλ. τὰ ἐθνη 43 om αὐτοῖς

λοῦντες αὐτοῖς ἐπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. ⁴⁴ τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου. ⁴⁵ ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ παύλου λαλουμένοις βλασφημοῦντες. ⁴⁶ παρρησιασάμενοί τε ὁ παῦλος καὶ ὁ βαρνάβας εἶπαν· ὑμῖν ἡ ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξιόους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. ⁴⁷ οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁴⁸ ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁹ διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου καθ' ὅλησ τῆς χώρας. ⁵⁰ οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν παῦλον καὶ βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. ⁵¹ οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς ἰκόνιον, ⁵² οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

XIV.

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν εἰκόνιῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ ἐλλήνων πολὺ πλῆθος. ² οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ³ ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόν-

46 επειδη: ^c add δε 47 ^c ημιν ο κυριος 50 ^c om και prim XIV, 1 συναγωγην: ^c add των ιουδαιων 3 επι sec: ^c om

44 τω τε ερχ. | λογ. του θεου 47 (ουτω ut m) | ο κυριος 48 λογ. του θεου | αιωνιαν 49 καθ: δι 50 om και prim | om αυτων 51 ικονιον 52 οι τε μαθηται XIV, 1 συναγωγην: add των ιουδαιων 3 om επι sec | βιδοντι

43 επιμενειν 44 λογ. του θεου 45 υπο του παυλ. λεγομενοις | αντιλεγοντες και βλασφημουντ. 46 παρρησ. δε | ειπον | επειδη δε 47 ο κυριος 49 δι ολησ 50 τον βαρναβ. 51 των ποδ. αυτων επ XIV, 1 ικονιω | συναγωγ. των ιουδαιων 2 απειθουντες 3 om επι sec | και διδοντι

τος σημεία καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴ ἔσχισθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. ⁵ ὡς δὲ ἐγένετο ὄρμη τῶν ἐθνῶν τε καὶ ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, ⁶ συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς λυκαονίας λύστραν καὶ δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, ⁷ κάκει εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.

⁸ Καὶ τισ ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. ⁹ οὗτος ἤκουσεν τοῦ παύλου λέγοντος, ὃς ἀτενίσασ αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι, εἶπεν μεγάλη φωνῇ· ¹⁰ ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἤλατο, καὶ περιεπάτει. ¹¹ οἱ τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν λυκαονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς, ¹² ἐκάλουν τε τὸν βαρνάβαν δία, τὸν δὲ παῦλον ἐρμῆν, ἐπεὶ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ¹³ ὃ τε ἱερεὺς τοῦ διῶς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκασ σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. ¹⁴ ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι βαρνάβας καὶ παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες ¹⁵ καὶ λέγοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμέν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἶασεν πάντα τὰ ἔθνη πο-

8 ^c εν λυστρ. αδυνατ. 9 ουτος: perperam additum est ουκ nec deletum | λεγοντος: ^c λαλουντος 11 ^c την φων. αυτων | ανθρωποις ^c ex - ποι fecit 12 επει (επι scriptum est): ^c επειδη 14 ^c τα ιματ. εαυτων 15 ^c om τον ante ζωντα

9 ηκουεν | λαλουντος 10 ^c om και ante περιεπ. 11 τ. φων. αυτων 12 τον μεν | επειδη 14 τα ιματ. εαυτων 15 om τον

7 ησαν ευαγγελιζ. 8 εν λυστρ. αδυνατ. | μητρ. αυτ. υπαρχων | ε περιεπατηκει, ε^o περιεπατηκει 9 ηκουε τ. π. λαλουντος | πιστιν εχει 10 μεγαλ. τη φω. | ηλλετο 11 οι δε οχλ. | ο παυλος | την φων. αυτων 12 τον μεν βαρν. | επειδη 13 ο δε ιερ. | πολεωσ: add αυτων 14 εισεπηδησαν 15 τον θεον τον

ρεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· ¹⁷ καίτοιγε οὐκ ἁμάρτυρον αὐτὸν ἀφῆκεν, ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν διδοὺς ὑετοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. ¹⁸ καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

¹⁹ Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ ἀντιοχείας καὶ ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέαι. ²⁰ κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστάς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ βαρνάβᾳ εἰς δέρβην. ²¹ εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν λύστραν καὶ εἰς εἰκόνιον καὶ εἰς ἀντιοχείαν, ²² ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐνμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²³ χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. ²⁴ καὶ διελθόντες εἰς τὴν πησιδίαν ἦλθον εἰς τὴν παμφυλίαν, ²⁵ καὶ λαλήσαντες εἰς τὴν πέργην τὸν λόγον τοῦ κυρίου κατέβησαν εἰς ἀτταλίαν, ²⁶ ἀκείθεν ἀπέπλευσαν εἰς ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. ²⁷ παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγγελλον ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. ²⁸ διέτριβον δὲ χρόνον οὐχ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

17 ^c καιτοι ουκ αμαρτ. εαυτον | ^c om υμιν | ^c τας καρδ. ημων 19 εξω suppl^c 20 sq * a πολιν priore ad posterius aberravit, ^c vero quae exciderant suppl και τη επαυριον usque τε την πολιν 22 ^c παρακαλ. τε 25 εἰς την περγην: ^c εν περγη reposuerat sed ipse priorem scripturam videtur revocasse

17 καιτοι | υετους διδουσ· 19 αντιοχειασ | εικονικου 21 και αντιοχειαν 22 εμμενι 24 om εἰς pr 25 εν περγη | om του κυριου | ατταλειαν 26 *om απεπλευσ. 27 εποιησ. ο θεοσ 28 ουκ ολιγ.

17 εαυτον αφ. αγαθοποιων | ημιν υετ. διδουσ | καρδι. ημων 19 επηλθον| αντιοχειασ | νομισαντες | τεθναναι 20 αυτον των μαθητων 21 και ικονιον και αντιοχειαν 22 εμμενι 23 πρεσβυτ. κατ εκκλ. 24 om εἰς pr | om την see 25 εν περγη | om του κυριου | ατταλειαν 27 ανηγγειλαν | εποιησ. ο θεοσ 28 διετρ. δε εκει | ουκ

XV.

¹ Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. ² γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβῃ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν παῦλον καὶ βαρνάβαν καὶ τινὰς ἐξ αὐτῶν ἄλλους πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ³ οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν τε φοινίκην καὶ σαμαρίαν, διηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ παραγενομένοι δὲ εἰς ἱερουσαλὴμ παρεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. ⁵ ἔξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον μωϋσέως.

⁶ Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. ⁷ πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστάς πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. ⁸ καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δούσ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, ⁹ καὶ οὐδὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ¹¹ ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου ἰη-

1 εθει: scriptum est εθνη eraso v 3 ^a εκδιηγουμενοι 4 εκκλησιασ: ^a add και 4 τε suppl^c 7 οτι suppl^c 10 ζυγον suppl^a

1 *περιτμηθε 2 αλλουσι εξ αυτων 3 σαμαρειαν | εκδιηγουμενοι 4 εισ ιεροσολυμα | απο τ. εκκλησ. και των 5 φαρισαιων ut plerumque 6 συνηχθ. τε 9 ουθεν

1 περιτεμνησθε | om τω sec 2 γενομ. ουν | συζητησεωσ | αλλουσι εξ αυτων 3 om τε | σαμαρειαν | εκδιηγουμενοι 4 απεδεχθησαν υπ. της εκκλ. και 7 συζητησεωσ | ο θεοσ εν ημιν εξελεξ. 8 δουσ: add αυτοισ 11 om του | ιησου χριστου

σοῦ πιστεύσομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον. καὶ κείνοι. ¹² ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον βαρνάβα καὶ παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. ¹³ μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. ¹⁴ συμεῶν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἔθνων λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται· ¹⁶ μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν δαυεὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν, ¹⁷ ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οἷς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ποιῶν ταῦτα ¹⁸ γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. ¹⁹ διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνων ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ²⁰ ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. ²¹ μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. ²² Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὄλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς ἀντιοχίαν σὺν τῷ παύλῳ καὶ βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον βαρσαββᾶν καὶ σιλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, ²³ γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν· οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοί τοῖς κατὰ τὴν ἀντιοχίαν καὶ συρίαν καὶ κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἔθνων χαίρειν. ²⁴ ἐπεὶ δὲ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν,

11 πιστευσομεν (ut d*): non mutatum 17 c κυρ. ο ποιων 21 αυτων ipse * ex αυτου fecit 22 ηγουμενουσ c ex -νοισ 23 αυτων: c add ταδε | αδελφοι: c και οι αδελφοι 24 επει δε: c επειδη | εξ ημων (*υμ.): c add εξελθοντες

11 πιστευομεν 16 κατεστρεμμενα 20 αλλ | πορνειασ | ομ του ante πνικτου 22 αντιοχειαν | σειλαν 23 αντιοχειαν 24 επειδη ηκ.

11 πιστευομεν 14 επι τω ονομ. 16 δαβιδ | κατεσκαμμενα 17 ο ποιων ταυτ. παντα 18 γν. απ αιων.: add εστι τω θεω παντα τα εργα αυτου 20 απεχ. απο των | πορνειασ 21 μωσης 22 αντιοχειαν | επικαλουμενον βαρσαβαν 23 χειρ. αυτ.: add ταδε | αδελφοι: και οι αδ. | αντιοχειαν 24 επειδη ηκου. | εξ ημ. εξελθοντες | τ. ψυχ. υμ.: add λεγοντες περιτεμεσθαι και τηρειν τον νομον

οἷς οὐ διεστείλάμεθα, ²⁵ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν βαρνάβᾳ καὶ παύλῳ, ²⁶ ἀνθρώποις παραδεδοκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ²⁷ ἀπεστάλακαμεν οὖν ἰούδαν καὶ σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ²⁸ ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων ἐπάναγκος, ²⁹ ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνίας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

³⁰ Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατήλθον εἰς ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ³¹ ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ³² ἰούδας τε καὶ σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς. ³³ ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστειλαντας ἑαυτοῦς.

³⁵ Παῦλος δὲ καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου. ³⁶ μετὰ δὲ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς βαρνάβαν παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὲ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. ³⁷ βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συναρραβεῖν καὶ τὸν ἰωάννην τὸν καλούμενον μάρκον· ³⁸ παῦλος δὲ ἤξιου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ παμφυλίας καὶ μὴ συναρραβεῖν αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συναρραμβαίνειν τοῦτον. ³⁹ ἐγένετο δὲ παροξυσμός,

28 τουτων: ^c suppl των | επαναγκος: scriptum est ut in a o aliis - γκαος
29 ^c πνικτου 32 αδελφους: ^a add και επεστηριξαν 33 εαυτους: e erasum et iam antea notatum 36 δε sec: ^c δη 37 καλουμενον: ^c praepositurus erat επι, sed rursus abstersit

25 εκλεξαμενοις 27 σειλαν 28 τουτων των επαν. 29 πορνειας 32 σειλας | τουσ αδ. και επεστηριξαν 33 αποστειλ. αυτους 35 επιστρ. δη

28 τω αγιω πνευμ. | των επαναγκ. τουτων 29 πνικτου | πορνειας 30 ηλθον 32 ^σ ιουδ. δε | αδελφους: add και επεστηριξαν 33 αποστ. εαυτους: αποστολους 34 sic: εδοξε δε τω σιλα επιμειναι αυτου 36 παυλ. πρ. βαρναβ. | επιστρ. δη | αδελφ. ημων | πασαν πολιν 37 εβουλευσατο συμπαραλαβ. τον ιω. 38 συμπαραλαβειν 39 εγεν. ουν

ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς κύπρον. ⁴⁰ παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. ⁴¹ διήρχετο δὲ τὴν συρίαν καὶ κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

XVI.

¹ Κατήντησεν δὲ εἰς δέρβην καὶ εἰς λύστραν, καὶ ἰδοὺ μαθητῆς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἑλληνοσ, ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν λύστροισι καὶ ἰκονίῳ ἀδελφῶν. ³ τοῦτον ἠθέλησεν ὁ παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι Ἕλληνας ὁ πατήρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. ⁴ ὥς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις.

⁵ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἑσπερευοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. ⁶ διῆλθον δὲ τὴν φρυγίαν καὶ γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ ἀσίᾳ. ⁷ ἔλθόντες δὲ κατὰ τὴν μυσίαν ἐπέιραζον εἰς τὴν βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ· ⁸ παρελθόντες δὲ τὴν μυσίαν κατέβησαν εἰς τρωάδα. ⁹ καὶ ὄραμα διὰ τῆς νυκτὸς τῷ παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ μακαιδῶν τις ἦν ἐστῶς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβάς εἰς μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ¹⁰ ὥς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς μακαιδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

2 ἰκονίῳ: codex ἰκονίου 10 cod ἐζητήσαμεν | προσκεκληται: c add ἡμας

40 σείλαν 41 καὶ τὴν κιλ. XVI, 1 δε καὶ εἰς 2 εἰκονίῳ 7 βιθυνίαν 9 om τῆς | μακεδῶν 10 μακεδονίαν | προσκεκλ. ἡμας

40 κυρίου: θεοῦ XVI, 1 om εἰς sec | γυναικὸς τινος 3 τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλληνας ὑπῆρχεν 4 παρεδίδουσαν | καὶ τῶν πρεσβ. τ. ἐν Ἱερουσαλήμ 6 διελθόντες | καὶ τὴν γαλατικ. 7 om δε | κατὰ τὴν βιθ. πορευεσθαι | om Ἰησοῦ 9 ὤφθ. τῷ παύλ. | ἀνὴρ τις ἦν μακεδῶν ἐστ. | om καὶ αὐτὸς παρακ. 10 εἰς τὴν μακεδονίαν | προσκεκλ. ἡμας ο κυρίου

¹¹ Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς νέαν πόλιν, ¹² κάκειθεν εἰς φιλίππους, ἧτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος μακαιδονίας πόλις, κολωνία· ἡμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. ¹³ τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομιζόμεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις ἡμῖν γυναιξίν. ¹⁴ καὶ τισ γυνὴ ὀνόματι λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ παύλου. ¹⁵ ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε. καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. ¹⁶ ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἧτις ἐργασίαν πολλὴν παρείχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. ¹⁷ αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζε λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δούλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. ¹⁸ τοῦτο δὲ ἐποιεῖ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεῖς δὲ παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. καὶ ἐξήλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ¹⁹ ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξήλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν παῦλον καὶ τὸν σίλαν ἐλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ²⁰ καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, ²¹ καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν βωμαίοις οὖσιν. ²² καὶ συνεπέστη ὁ

13 ἐνομιζόμεν: cod - μιζεν | ^c om ημιν 15 ἐβαπτίσθη: ^c add αὐτῃ | ἡμας ^c pro υμας substituit, item v. sq. ημιν pro υμιν

11 αναχθ. δε: αν. ουν ^{ms12?} 12 om τῆς | τῆς μακεδονίας | ** κολωνεα 13 προσευχῆ (sic) | om ημιν 14 ἤκουσεν | om του 17 om τῷ 19 καὶ ἰδόντες | σείλαν

11 αναχθ. ουν απ. τῆς τρ. | τῇ τε ἐπιου. εἰς νεαπολιν 12 ἐκεῖθεν τε | τῆς μακεδονίας | κολωνεα 13 πύλησ: πολεωσ | ἐνομιζετο προσευχῆ εἶναι | om ημιν 15 μείνατε 16 om τὴν | πύθωνος | ἀπαντησαι 17 κατακολουθησασα | 5 καταγγ. ημιν 18 ο παυλος | εν τῷ ονοματι 20 εἶπον

ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον βραβδίξειν, ²³ πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγειλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· ²⁴ ὃς παραγγέλιαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτούς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. ²⁵ κατὰ δὲ μεσονύκτιον παῦλος καὶ σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δεσμίαι. ²⁶ ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνοιχθήσαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνελύθη. ²⁷ ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ²⁸ ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ παῦλος λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. ²⁹ αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλα, ³⁰ καὶ προάγων αὐτούς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; ³¹ οἱ δὲ εἶπαν· πιστεύσον ἐπὶ τὸν κύριον ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. ³² καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ καὶ παραλαβὼν αὐτούς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἔβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, ³⁴ ἀναγαγὼν τε αὐτούς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ. ³⁵ ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς βραβδούχους λέγοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ³⁶ ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς

26 ανελυθη: ° ανεθη 27 δεσμοφυλαξ: cod -λας 30 ° προαγαγων 32 θεου: ° κυριου

22 ** περιρρηξ. 23 πολλας δε 25 το μεσονυκτ. | σειλας 26 ηνεωχθησαν | ομη παραχρημ. | ανεθη 27 την μαχαιρ. 28 παυλ. μεγαλ. φωνη 29 και σειλα 30 προαγαγων 32 συν πασιν 34 ομη αυτου | ** πανοικε

22 περιρρηξαντες 24 λαβων: ειληφωσ | αυτων ησφαλισατο 25 το μεσονυκτ. 26 ανεωχθησαν τε | ανεθη 27 εμελλεν 28 ο παυλος 30 προαγαγων 31 ειπον | ιησουν χριστον 32 θεου: κυριου | συμ: και 33 παντες 34 πανοικε

λόγους τούτους πρὸς τὸν παῦλον, ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξεληθόντες πορεύεσθε εἰς εἰρήνην. ³⁷ ὁ δὲ παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. ³⁸ ἀπήγγειλάν τε τοῖς στρατηγοῖς οἱ ραβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι ῥωμαῖοί εἰσιν, ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. ⁴⁰ ἐξεληθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσηλθον πρὸς τὴν λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐξῆλθαν.

XVII.

¹ Διοδεύσαντες δὲ τὴν ἀμφίπολιν καὶ τὴν ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. ² κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ παύλῳ εἰσηλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς χριστός, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ⁴ καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπέισθησαν καὶ προσεκληρῶθησαν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλα, τῶν τε σεβομένων ἐλλήνων πλῆθος πολὺ, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ⁵ ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἀνδρας πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτησαν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· ⁶ μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφούς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες,

1 ἀμφίπολιν ^a substituit pro πολιν 6 ἐσυρον: ita ^c ἐξ ευρον

36 οἱ τούτους | ἐν εἰρηνῇ 37 ἐβαλαν 38 ἀπηγγ. δε 40 ἐξῆλθον XVII, 1 εἰς τὴν θεσσαλονεικην 3 ο χριστος ο ἰησους 4 καὶ σιλα | * οὐχ ολιγαι 5 ἀνδρας τινας

36 ἀπεσταλκασιν | ἐν εἰρηνῇ 38 ἀνηγγειλαν δε | καὶ ἐφοβήθησαν 39 ἐξεληθην τῆς πόλεως 40 ἐκ τῆς φυλακ. | προσ: εἰς | ἰδοντ. τους ἀδελφ. παρεκαλ. αὐτους | ἐξῆλθον XVII, 1 οἱ τὴν sec | ἡ συναγωγῆ 2 διελεγετο 3 ο χριστος ἰησους 4 πολυ πλῆθος 5 οἱ ἀπειθουντες ἰουδαιοι | ἐπισταντες τε | ἀγαγειν 6 τον ἰασονα

οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, ⁷ οὓς ὑποδέδεκται ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων καίσαρος πρᾶσσοσι, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. ⁸ ἑτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, ⁹ καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. ¹⁰ οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως ἐξέπεμψαν διὰ νυκτὸς τὸν τε παῦλον καὶ τὸν σίλαν εἰς βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν ἰουδαίων ἀπήεσαν· ¹¹ οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχει ταῦτα οὕτως. ¹² πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ¹³ ὥς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς θεσσαλονίκης ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἤλθον κάκει· σαλεύοντες καὶ ταρασσόντες τοὺς ὄχλους. ¹⁴ εὐθέως δὲ τότε τὸν παῦλον ἐξέπεστείλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὁ τε σίλας καὶ ὁ τιμόθεος ἐκεῖ. ¹⁵ οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν παῦλον ἤγαγον ἕως ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν σίλαν καὶ τὸν τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτόν, ἐξήεσαν.

¹⁶ Ἐν δὲ ταῖς ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοῦ παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντος κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. ¹⁸ τινὲς δὲ καὶ τῶν ἐπικουριῶν καὶ στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· τί ἄν

7 πρᾶσσοσι: ^c - σιν 15 καθιστάνοντες: scriptum est καθισπαντες, ^c καθιστῶντες 16 αὐτου: ^c αὐτους του παυλου 18 επικουριων: ita etiam ABDE alii

10 δια νυκτος εξεπεμψ. | σειλαν 11 θεσσαλονεικη | το καθ ημεραν 13 θεσσαλονεικησ 14 σειλας 15 σειλαν 16 εκδεχ. αὐτουσ του παυλου 18 **επικουρειων | στοϊκων

7 πρᾶττουσι | λεγοντ. ετερ. ειναι 10 δια της νυκτος εξεπεμψ. 11 το καθ ημερ. 13 om και ταρασσοντ. 14 εωσ: ωσ | υπεμενον δε 15 καθιστῶντες | ηγαγον αυτον | om τον ante τιμοθ. 16 αὐτουσ του παυλου | θεωρουντι 18 om και prim | επικουρειων | κ. των στοϊκων

θέλοι ὁ σπερμολόγος οὕτως λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι, ὅτι τὸν ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγε-
 λίζετο. ¹⁹ ἐπιλαβόμενοι τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἄριον πάγον ἤγαγον,
 λέγοντες· δυνάμεθα γινῶναι τίς ἢ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ λα-
 λουμένη διδαχὴ; ²⁰ ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς
 ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. ²¹ ἀθη-
 ναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον
 ἠὲ καίρου ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. ²² σταθεὶς δὲ
 παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ ἀρίου πάγου εἶπεν· ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατὰ
 πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. ²³ διερχόμενος γὰρ
 καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβαστὰ ὑμῶν εὔρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπε-
 γέγραπτο· ἀγνώστῳ θεῷ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο
 ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ
 πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὕτως οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος
 οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ ἀνθρωπίνων
 χειρῶν θεραπεύεται ὡς προσδεόμενός τις, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι
 ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ πάντα· ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος
 ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὄρισας
 προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
 αὐτῶν, ²⁷ ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄραγε ψηλαφήσειεν αὐτὸν καὶ
 εὔροιεν, καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρ-
 χοντα. ²⁸ ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καὶ
 τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· τοῦ γὰρ καὶ γένος
 ἐσμέν. ²⁹ γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν
 χρυσίῳ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως

18 cod καταγγελλευσ: ita etiam A* * E al | ευηγγελιζετο: c add αυτοις
 19 αριον: ita etiam AB E alii 20 εσφερεις: ita c ex -ρει 23 c ον ουν et τουτον
 εγω 25 ωσ: c om | c τα παντα

19 επιλαβ. δε | αριειν | om η post αυτη 22 αριειου παγ. εφη 23 τα σε-
 βασματα 25 χειρων ανθρωπινων | om ωσ | και τα παντα 27 ψηλαφησειαν | καιγε
 28 καθ ημασ 29 χρυσω

18 αυτοις ευηγγελιζετο 19 αριειον 20 τι αν θελοι 21 ευκαιρουν | τι και
 ακουειν καινοτ. 22 ο παυλοσ | αριειου παγ. εφη 23 τα σεβασματα | ον ουν et
 τουτον 24 κυριος υπαρχων 25 χειρων ανθρωπων | om ωσ | και τα παντ. (5°):
 5 κατα παντ. 26 εξ ενος αιματοσ | επι παν το προσωπον | προτεταγμενουσ 27 θεον:
 κυριον | ψηλαφησειαν 29 χρυσω

ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. ³⁰ τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πάντα πανταχοῦ μετανοεῖν, ³¹ καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἣ ἔλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὄρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ³² ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν. ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. ³³ οὕτως ὁ παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. ³⁴ τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

XVIII.

¹ Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν ἀθημῶν ἦλθεν εἰς κόρινθον. ² καὶ εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι ἀκύλαν, ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς ἰταλίας, καὶ πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντα τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, ³ καὶ διὰ τὸ ὁμότεχρον εἶναι ἔμμενεν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἠργάζοντο ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ.

⁴ Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἐπειθὲν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. ⁵ ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς μακεδονίας ὁ τε σίλας καὶ ὁ τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν. ⁶ ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. ⁷ καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι τίτου Ἰούστου σεβρομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα

30 ^c παραγγέλλει XVIII, 2 τεταχέναι: cod τε (excidit ta exeunte versu) χεναι, ^c διατεταχέναι 3 ^c εἰργαζετο

34 om ὁ | *αρεοπαγίτης, **αρεωπαγίτης XVIII, 2 διατεταχέναι | om κλαυδιον 3 **εἰργαζ. 5 μακεδονίας | σεϊλας 7 ἦλθεν | *τιτιου, **om

30 παραγγέλλει | παντας: πασιν 31 διοτι 32 εἶπον | σου παλιν περὶ τούτου 33 και ουτως XVIII, 1 μετα δε ταυτ. χωρ. ο παυλος 2 διατεταχέναι | εκ τ. ρωμ. 3 εἰργαζετο | την τεχνην 5 μακεδονίας | λογω: πνευματι | om εἶναι 7 ἦλθεν | om τιτου

τῇ συναγωγῇ. ⁸ κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυ-
ρίῳ σὺν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν κορινθίων ἀκούον-
τες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι'
ὄραματος τῷ παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς,
¹⁰ διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοι τοῦ κα-
κῶσαι σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ¹¹ ἐκά-
θισεν δὲ ἐνιαυτὸν ἓνα καὶ μῆνας ἕξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ.

¹² Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς ἀχαΐας κατεπέστη-
σαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν παρὰ
τὸ βῆμα, ¹³ λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπειθεὶ οὗτος τοὺς
ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. ¹⁴ μέλλοντος δὲ τοῦ παύλου ἀν-
οίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ μὲν
ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὧ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον
ἂν ἀνεσχόμεν ὑμῶν. ¹⁵ εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ
ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτῆς ἐγὼ
τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. ¹⁶ καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ
βήματος. ¹⁷ ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγω-
γον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ γαλ-
λίῳ ἐμελεν.

¹⁸ Ὁ δὲ παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελ-
φοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ πρί-
σκιλλα καὶ ἀκύλας, κειράμενος ἐν κενχραϊαῖς τὴν κεφαλὴν·
εἶχεν γὰρ εὐχὴν. ¹⁹ κατήντησαν δὲ εἰς ἔφεσον, κάκεινους κατ-
έλιπεν ἐκεῖ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέξατο
τοῖς Ἰουδαίοις. ²⁰ ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖ-
ναι, οὐκ ἐπένευσεν, ²¹ ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· πάλιν

11 *ante ena scripserat x sed ipse statim notavit 14 ° ηνεσχομην 17 cod
εμελλεν 20 ° επιμειναι

8 * κρισπος 11 om ena 12 οι ιουδ. ομοθυμ. | επι το βημα 18 κευχραιαι
19 εκει: αυτου

9 δι οραμ. εν νυκτι 11 εκαθισ. τε | om ena 12 ανθυπατευνοντος | επι το βημα
13 ουτος αναπειθει 14 ει μεν ουν ην | ηνεσχομην 15 ζητημα | κριτης γαρ 17 παν-
τες οι ελληνες 18 την κεφαλ. εν κευχραιαι 19 κατηντησε | εκει: αυτου | διελεχθη
20 μειναι παρ αυτοις 21 αλλ απεταξατο αυτοις ειπων· δει με παντως την εορτην
την ερχομενην ποιησαι εις ιεροσολυμα· παλιν δε

ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος· ἀνήχθη δὲ ἀπὸ τῆς ἐφέσου, ²² καὶ κατελθὼν εἰς καισαρίαν, ἀναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς ἀντιόχειαν, ²³ καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καὶ καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυγίαν, στηριζὼν πάντα τοὺς μαθητάς.

²⁴ Ἰουδαῖος δὲ τις ἀπελλήσ ὀνόματι, ἄλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. ²⁵ οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου καὶ ζέων τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει, καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ²⁶ οὗτος τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ· ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ πρίσκιλλα καὶ ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. ²⁷ βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος. ²⁸ εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπίδεικνύς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν.

XIX.

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ἀπελλῆν εἶναι ἐν κορίνθῳ παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη κατελθεῖν εἰς ἔφεσον καὶ εὐρεῖν τινὰς μαθητάς, ² εἶπεν τε πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. ³ ὁ δὲ εἶπεν· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. ⁴ εἶπεν δὲ παῦλος· Ἰωάννης

21 δε: ° om 23 ° om και sec 24 ° απολλωσ 25 ° om ω 26 ακυλασ: cod ακυλα XIX, 1 ° απολλω

21 om δε 22 καισαρειαν 23 om και sec 24 απολλωσ 25 om του pr | om ω | ελαλει δε | ιωανου 26 παρρησιαζεσθαι XIX, 1 τον απολλω | ελθειν 3 ο δε ειπεν: ειπεν τε | ιωανου 4 ιωανησ

21 και ανηχθη 22 καισαρειαν 23 om και sec | επιστηριζων 24 απολλωσ 25 om ω | ιησου: κυριου 26 παρρησιαζεσθαι | ακυλ. και πρισκιλλ. | την του θεου οδον XIX, 1 τον απολλω | ελθειν | και ευρων 2 om τε | οι δε: add ειπον | ουδε ει 3 ειπ. τε προσ αυτους | ειπον 4 ιωανν. μεν

ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανόιας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τουτέστιν εἰς τὸν ἰησοῦν. ⁵ ἄκουσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ⁶ καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ παύλου χεῖρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. ⁷ ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα.

⁸ Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ⁹ ὡς δὲ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπειθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ τυράννου. ¹⁰ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, ἰουδαίους τε καὶ ἑλληνας. ¹¹ δυνάμειο τε οὐ τὰς τυχοῦσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν παύλου, ¹² ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.

¹³ Ἐπεχείρησαν δὲ τινες καὶ τῶν περιερχομένων ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ, λέγοντες· ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἰησοῦν, ὃν παῦλος κηρύσσει. ¹⁴ ἦσαν δὲ τινες σκευὰ ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ¹⁵ ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ; ¹⁶ καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἐνίσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοῦς

13 ^c om κυριον 15 ^c τον μεν ιησουν 16 ^c εφαλλομενος | ^c om και ante κατακυρ. | ^c ισχυσεν

8 om τα 12 * απαλλασεθ. 13 om κυριον 14 τινος 15 τον μεν ιησουν 16 **εφαλλομενος | om και see | ισχυσεν

4 εις τον χριστον ιησουν 6 τας χειρας | προεφητ. 7 δεκαδυο 9 τυραννου τινος 10 του κυριου ιησου 11 εποι. ο θεος 12 επιφερεσθαι | πον. εξερχεσθαι απ αυτων 13 τινες απο των | ορκιζομεν. | om κυριον | ο παυλος 14 υιοι ante σκευα ρον | οι τουτο ποι. 15 om αυτοις 16 εφαλλομενος επ αυτοις ο ανθρ. | αυτων προ αμφοτερ. | ισχυσεν

καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. ¹⁷ τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν ὁ φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁸ πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ¹⁹ ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περιέργα πραξάντων συνένγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνέψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. ²⁰ οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ἠΐξανεν καὶ ἴσχυσεν.

²¹ Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν μακαιδονίαν καὶ ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ ῥώμην ἰδεῖν. ²² ἀποστείλας δὲ εἰς μακαιδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, τιμόθεον καὶ ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἄσίαν.

²³ Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τάραχος οὐχ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. ²⁴ δημήτριος γάρ τις ὄνοματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναὸν ἀργυροῦν ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐχ ὀλίγην ἐργασίαν. ²⁵ οὗς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστίν, ²⁶ καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ παῦλος οὗτος μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ διὰ χειρῶν γινόμενοι. ²⁷ οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύσει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότη-

17^c om ὁ 20^c ο λογος του κυριου 24^c ναουσ αργυρουσ 26^c θεοι οι δια 27^c αλλα και το της

17 om ὁ 20 ισχυεν 21 μακεδονιαν 22 εἰς την μακεδονιαν 23 ουκ ολιγοσ 24 ναουσ | om αργυρ. | ουκ ολιγην 26 πεισασ μετεστησεν | θεοι οι δια 27 κινδυνευει | αλλα και το

17 om ὁ 20 ο λογ. του κυρ. | ισχυεν 21 μακεδονιαν | ιερουσαλημ 22 εἰς την μακεδονιαν 23 ουκ ολιγ. 24 ναουσ αργυρουσ | εργασι. ουκ ολιγ. 25 ημων 26 πεισασ μετεστησεν | θεοι οι δια 27 κινδυνευει | αλλα και το | ουδεν | ε μελλειν δε | την μεγαλειοτητα

τοσ αὐτῆσ, ἦν ὅλη ἡ ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ²⁸ ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη ἡ ἄρτεμισ ἐφεσίω. ²⁹ καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆσ συγχύσεωσ, ὥρμησάν τε δημοθυμαδὸν εἰσ τὸ θέατρον, συναρπάσαντες γάϊον καὶ ἀρίσταρχον μακαιδόνασ, συνεκδήμους παύλου. ³⁰ παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰσ τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί· ³¹ τινὲσ δὲ καὶ τῶν ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸσ αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι αὐτὸν εἰσ τὸ θέατρον. ³² ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείουσ οὐκ ἤδειςαν τίνοσ ἐνεκα συνεληλύθεισαν. ³³ ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνεβίβασαν ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. ὁ δ' οὖν ἀλέξανδροσ κατασεῖσασ τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ· ³⁴ ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαίόσ ἐστίν, φωνῆ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡσ ἐπὶ ὦρασ δύο κρᾶζοντες· μεγάλη ἡ ἄρτεμισ ἐφεσίω. ³⁵ καταστεῖλασ δὲ ὁ γραμματεὺσ τὸν ὄχλον φησίν· ἄνδρες ἀδελφοί, τίσ γάρ ἐστίν ἀνθρώπων ὅσ οὐ γινώσκει τὴν ἐφεσίω πόλιν νεωκόρον οὔσαν καὶ τῆσ μεγάλησ ἀρτέμιδοσ καὶ τοῦ διοπετοῦσ; ³⁶ ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων δέον ἐστίν ὑμᾶσ κατεσταλμένους υπάρχειν καὶ μηδὲν προπετεὺσ πράσσειν. ³⁷ ἡγάγετε γὰρ τοὺσ ἄνδρασ τούτουσ, οὔτε ἱεροσούλουσ οὔτε βλασφημοῦντασ τὴν θεὸν ἡμῶν. ³⁸ εἰ μὲν οὖν δημήτριουσ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρὸσ τινα λόγον, ἀγόραιοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλεῖτωσαν ἀλλήλοισ. ³⁹ εἰ δὲ τι περὶ ἐτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐνόμῳ ἐκκλη-

29 ^c om της 30 ^c του παυλου δε | ^c ειων pro ιων substituit 31 ^c δουν. εαυτον 33 ^c ο δε αλεξανδρ. | την χειρα: ^c τη χειρι | ηθελεν: ita ^c προ ηλθεν 35 αδελφοι: ^c εφεσιοι | ^c om και pr 36 οντων: ^c add τουτων | ^c μηδεν προπετ. τι

27 ολη ασια και οικουμενη 29 μακεδονασ 31 δουναι εαυτον 32 συγκεχυμενη 33 ο δε αλεξανδρ. 34 ωσει επι | κρᾶζοντων | μεγαλη η αρτ. εφεσ. bis scriptum 35 τον οχλ. ο γραμμ. | ανδρ. εφεσιοι | om και post ουσαν 36 *αναντιρρητων | οντων τουτων 39 δε τι περαιτερω επιζ.

29 η πολ. ολη συγχυσηωσ | μακεδονασ | του παυλου 30 του δε παυλου βουλ. 31 δουν. εαυτον 32 συγκεχυμ. | ενεκεν 33 προεβιβασαν | ^c προβαλλοντων | ο δε αλεξ. 34 επιγνοντων | κρᾶζοντων 35 ανδρες εφεσιοι | ανθρωποσ | om και post ουσαν | τ. μεγαλησ θεασ 36 οντων τουτων | πραττειν 37 την θεαν υμων 38 προσ τινα λογ. εχουσ.

σία ἐπιλυθήσεται. ⁴⁰ και γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεωσ
περὶ τῆσ σήμερον, μηδενὸσ αἰτίου ὑπάρχοντοσ περι οὐ οὐ δυ-
νησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον περι τῆσ συστροφῆσ ταύτησ. και
ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

XX.

¹ Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μεταπεμφάμενοσ ὁ
παῦλοσ τοὺσ μαθητάσ και παρακαλέσασ και ἀσπασάμενοσ
ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰσ μακαιδονίαν. ² διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα
και παρακαλέσασ αὐτοὺσ λόγω πολλῶ ἦλθεν εἰσ τὴν ἐλλάδα,
³ ποιήσασ τε μῆνασ τρεῖσ, γενομένησ ἐπιβουλήσ αὐτῶ ὑπὸ τῶν
ιουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰσ τὴν συρίαν, ἐγένετο γνώμησ
τοῦ ὑποστρέφειν διὰ μακεδονίασ. ⁴ συνείπετο δὲ αὐτῶ σῶπα-
τροσ πύρρου βεροιαῖοσ, θεσσαλονικαίων δὲ ἀρίσταρχοσ και σέ-
κουνδοσ και γάϊοσ δερβαῖοσ και τιμόθεοσ, ἄσιανοὶ δὲ τυχικὸσ
και τρόφιμοσ. ⁵ οὗτοι δὲ προσελθόντεσ ἔμενον ἡμᾶσ ἐν τρωάδι.
⁶ ἡμεῖσ δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰσ ἡμέρασ τῶν ἀζύμων ἀπὸ
φιλίππων, και ἦλθομεν πρὸσ αὐτοὺσ εἰσ τὴν τρωάδα ἀπὸ ἡμε-
ρῶν πέντε, ὅπου διετρίψαμεν ἡμέρασ ἐπτά.

⁷ Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι
ἄρτον ὁ παῦλοσ διελέγετο αὐτοῖσ, μέλλων ἐξίεναι τῇ ἐπαύριον,
παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ⁸ ἦσαν δὲ λαμπάδεσ
ἱκαναὶ ἐν τῶ ὑπερώῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. ⁹ καθεζόμενοσ δὲ τισ
νεανίασ ὀνόματι εὐτυχοσ ἐπὶ τῆσ θυρίδοσ, καταφερόμενοσ ὕπνω
βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεῖσ ἀπὸ
τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω και ἦρθη νεκρόσ.
¹⁰ καταβὰσ δὲ ὁ παῦλοσ ἐπέπεσεν αὐτῶ, και συνπεριλαβὼν εἰ-

4 βεροιαιοσ: ^c βεροιοεσ pro βεροιοεσ corr. xit 5 εμενον: cod εμεινον

40 περι ου δυνησομ. XX, 1 om και ante ασπασ. | μακεδονιαν 3 ** γνωμη
4 θεσσαλονεικεων 5 ** προελθοντεσ 6 αχρι ημερων | οπου: ου

40 περι ου δυνησ. δουναι λογον τησ XX, 1 προσκαλεσασμενοσ ο παυλ. τ. μαθ.
και ασπασασμενοσ εξηλθ. πορευθηται εισ την μακεδονιαν 3 γεν. αυτ. επιβ. | γνωμη
4 δε αυτω: add αχρι τησ ασιασ | om πυρρου | θεσσαλονικεων 5 om δε | προελ-
θοντεσ 6 αχρισ ημερων πεντ. ου διετρ. 7 συνηγμ. των μαθητων του κλασαι
8 ημεν: ησαν 9 καθημενοσ 10 συμπεριλαβ.

πεν· μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ¹¹ ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσασ τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος ἐφ' ἱκανόν τε δμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ¹² ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

¹³ Ἡμεῖς δὲ προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένοι ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ¹⁴ ὥς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς μιτυλήνην, ¹⁵ κάκειθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρυσ χίου, τῇ δὲ ἑτέρα παρεβάλομεν εἰς σάμον, τῇ δὲ ἐχομένη ἤλθομεν εἰς μίλητον. ¹⁶ κεκρίκει γὰρ ὁ παῦλος παραπλεύσαι τὴν ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γὰρ, εἰ δυνατὸν εἶη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς ἱερουσαλήμ.

¹⁷ Ἀπὸ δὲ τῆς μιλῆτου πέμψασ εἰς ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ¹⁸ ὥς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, ¹⁹ δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων, ²⁰ ὥς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκουσ, ²¹ διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν. ²² καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, ²³ πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα

11 ^c om τον | αυγησ ^c ex αυτης fecit 14 συνεβαλλεν ^c ex -λλον | επι: ^c εἰς 22 ^c μοι

11 om και pr | ** αχρισ 13 * προσελθοντες | * διατεταγμενον 14 επι: εἰς 15 ** αντικρυ | τη δε εσπερα | μειλητον 16 κεκρικει: * κεκρει | εἰς ιεροσολυμα 17 μειλητου 21 om χριστον

11 om τον | αχρισ 13 εἰς την ασσον | ην διατεταγμ. 14 συνεβαλεν | εἰς την ασσον 15 αντικρυ | τη δε εχομενη: και μειναντες εν τρωγυλλιω τη εχομενη 16 εκρινε γαρ | ετη: ην | εἰς ιεροσολυμα 19 κ. πολλων δακρυων 21 εἰς τον θεον | κ. πιστιν την εἰς 22 εγω δεδεμενος | μοι

τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψις με μένουσιν. ²⁴ ἄλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειώσω τὸν δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. ²⁵ καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκ ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν. ²⁶ διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς εἶμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. ²⁷ οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. ²⁸ προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ²⁹ ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, ³⁰ καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω ἑαυτῶν. ³¹ διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. ³² καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ³³ ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐθενὸς ἐπεθύμησα. ³⁴ αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. ³⁵ πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν· μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. ³⁶ καὶ ταῦτα εἰπὼν, θείσ τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶ-

23 ^c διεμαρτυρατο 24 ^c λογὸν ἐγὼ οὐδε ποιῶμαι | ὡς: ^c ἕως 27 ^c ὑμῖν παρ. τ. βουλ. τ. θεοῦ 29 ἐγὼ δε 32 ὑμας: cod ὑμῖν 35 a παντα πονα sectio incipit

23 θλιψις 25 οὐκετι οψεσθε 26 διο μαρτ. 29 οτι ἐγὼ οἶδα οτι 30 om αυτων 32 ὑμας τω κυριω 33 ουδενος

23 om μοι | δεσμα με κ. θλιψις μενουσιν 24 ουδενος λογον ποιουμ. ουδε ἐγὼ τὴν ψυ. μου τιμ. ἐμ. ὡς τελειωσαι τ. δρ. μου μετα χαρασ 25 οὐκετι οψ. | τ. βασιλ. του θεου 26 διο μαρτ. | οτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπο 27 ὑμῖν post αναγγ. 28 προσεχ. ον | δια του ιδιου αιματ. 29 ἐγὼ γαρ οἶδ. τουτο 30 οπισω αυτων 32 ὑμας ἀδελφοι τω | ἐποικοδομησαι | δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν 33 ουδενος 34 αυτοι δε 35 διδοναι μαλλον

σιν αὐτοῖς προσηύξατο. ³⁷ ἱκανός τε κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ³⁸ ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

XXI.

¹ Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν βόδον, κάκειθεν εἰς πάταρα. ² καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ³ ἀναφάναντες δὲ τὴν κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς τύρον· ἐκείσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ⁴ ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ, οἵτινες τῷ παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς ἱεροσόλυμα. ⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναίξι καὶ τέκνοις ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι ⁶ ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. ⁷ ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ τύρου κατηντήσαμεν εἰς πτολεμαῖδαν, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς καισαρίαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. ¹⁰ ἐπιμενόν-

³⁷ κατεφίλουν ^c pro -λων XXI, 1 αναχθῆναι ^c pro αναχθεντας reposuit
² ^c διαπερον ⁶ ^c ανεβημεν ⁷ ^c κατεβημεν εἰς πτολεμαῖδα

³⁶ * προσευξατο ³⁷ ικανος δε XXI, 1 αποσπασθεντες ² φοιικην ³ αναφανεντες ⁴ ελεγαν ⁵ εξαρτिसαι ημας | εως εξω ⁶ ανεβημεν ⁷ πτολεμαῖδα ⁸ ηλθαμεν ε. καισαρειαν

³⁷ ικανος δε εγενετ. κλαυθμ. XXI, 1 κων ³ ^c αναφανεντες | κατηχθημεν ε. τυρ. | ην το πλοιον ⁴ και ανευροντ. | αναβαινειν εἰς ιερουσαλημ ⁵ εως εξω | προσηξαμεθα ⁶ και ασπασαμενοι αλλ. επεβημεν ⁷ πτολεμαῖδα ⁸ εξελθοντες: add οι περι τον παυλον | ^c ηλθον ε. καισαρειαν | του οντος ⁹ παρθενοι τεσσαρες

των δὲ αὐτῶν ἡμέρας πλείους κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι ἄγαβος, ¹¹ καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ παύλου, δῆσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως δῆσουσιν ἐν ἱερουσαλήμ οἱ ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς τὰς χεῖρας ἐθνῶν. ¹² ὥς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ. ¹³ τότε ἀπεκριθὴ ὁ παῦλος καὶ εἶπεν· τί ποιεῖτε συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἐν ἱερουσαλήμ ἐτοίμωσ ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ¹⁴ μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες· τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω.

¹⁵ Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαινομεν εἰς ἱεροσόλυμα· ¹⁶ συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ἧς ξενισθῶμεν, ἰάσονί τινι κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ. ¹⁷ γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ τῇ τε ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἕνα στον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξασαν τὸν θεόν, εἰπὼν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν. ²¹ κατηχήθησαν περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάν-

10 αυτων: c ημων 11 τας sec: c (etiam *?) om 13 ποιεῖτε: c add κλειν-
τες και | super εν ιρσε * notavit εις 15 επισκευασαμενοι: ita c ex -νον insuper-
que suppl ανεβαινομεν 21 c κατηχηθ. δε

10 om αυτων 11 om τας sec 13 * om ο | om και ειπεν | κλαιοντες και
συνθρυπτοντες | εις ιερουσαλημ 16 καισαρειας | μναςω 18 τη δε επιουση
19 δια της διακ. αυτ. 20 εδοξαζον | ειπον | ειςιν: add εν τοις ιουδαιοις 21 κα-
τηχηθ. δε

11 δησας τε αυτου τας χειρ. κ. τουσ ποδ. | om τας sec 13 απεκριθη δε | om
και ειπεν | κλαιοντες και συνθρυπτοντ. | εις ιερουσαλημ 14 το θελ. του κυρ. γενε-
σθω 15 αποσκευασαμενοι | ε. ιερουσαλημ 16 καισαρειας | μναςωνι 17 εδεξαντο
18 τη δε επιουση 19 δια της διακο. 20 εδοξαζον τ. κυριον | ειπον | ειςιν ιου-
δαιων των πεπ. 21 κατηχηθ. δε | μωσεωσ

τας Ιουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνουν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθουσιν περιπατεῖν. ²² τί οὖν ἐστίν; πάντως δεῖ συνελθεῖν πλῆθος· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. ²³ τοῦτο οὖν ποιήσον ὃ σοι λέγομεν. εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἀφ' ἑαυτῶν· ²⁴ τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρήσονται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνώσονται πάντες ὅτι ὧν κατήχηται περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ στοιχεῖοι καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. ²⁵ περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἔθνων ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνίαν.

²⁶ Τότε ὁ παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσῆγει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά. ²⁷ ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ²⁸ κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντα πανταχῇ διδάσκων· ἔτι τε καὶ ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. ²⁹ ἦσαν γὰρ προεωρακότες τρόφιμον ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ παῦλος. ³⁰ ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ παύλου εἶλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη

22 γὰρ οτι suppl^c 27^c ἐπεβαλον 28 cod κεκοινωνηκεν, altero v ipsa prima manu notato 30 καὶ εὐθεως εκλεισθη. αι θυραι: ita^c; * εκλισθησαν (sed san ipse supra lineam supplavit) εὐθεως omissis reliquis: unde suspicari licet scriptum fuisse in antiquiore exemplari kai αι θυραι του ιερου (quae verba propter omoioτελευτον exciderunt) εκλ. ευθ.

22 om δει συνελθ. πληθ. | om γαρ | εληλυθες 24 ** ξυρησονται 25 απεστειλαμεν | πορνειαν 27 επεβαλον 28 ισραηλειται | ** κεκοινωνηκεν 29 τροφ. τον εφεσιον.

22 πληθος συνελθειν 23 εφ εαυτων 24 ξυρησονται | και γνωσι | τον νομ. φυλασσ. 25 κριναντ. μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους ει μη φυλασσ. | και το αιμ. | πορνειαν 27 επεβαλον τ. χειρ. επ αυτ. 28 ισραηλιται | πανταχου 29 τον εφεσιον 31 ζητουντ. δε

φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συνχύννεται ἱερουσαλήμ. ³² ὃς ἔξω αὐτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτοῦ· οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν παῦλον. ³³ τότε ἐγγίσασα ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσει δις, καὶ ἐπυρθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστὶν πεποιηκῶς. ³⁴ ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς, συνέβη βασιτάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· ³⁶ ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, κρᾶζοντες· αἶρε αὐτόν. ³⁷ μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σε; ὁ δὲ ἔφη· ἑλληνιστὶ γινώσκεις; ³⁸ οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαριῶν; ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν Ἰουδαῖος, ταρσεύς, τῆς κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δεόμεναι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λόγον λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. ⁴⁰ ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων·

XXII.

¹ Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. ² ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησὶν· ³ ἐγὼ ἀνὴρ εἰμι Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν ταρσῷ τῆς κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκριβείαν τοῦ πατρῶου νόμου,

31 ^c συνεχεται 39 μὲν: ^c add εἰμι | λογόν: ^c om

31 συγχυννεται, **-υνεται 32 λαβων 39 ανθρ. μεν εἰμι | om λογον 40 γενομενησ σειγιση XXII, 3 εἰμι ανηρ | γαμαλιηλου | κατ

31 συγκεχυται 32 εκατονταρχουσ 33 τισ αν εἰη 34 εβρων | δυναμενοσ δε γων. 36 κρᾶζον 39 μὲν εἰμι | om λογον XXII, 1 νυν 3 εγω μεν εἰμι ανηρ

ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστέ σήμερον·
 4 ὅς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παρα-
 διδοὺς εἰς φυλακὰς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, 5 ὥς καὶ ὁ ἀρ-
 χιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ
 ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς δαμασκὸν ἐπο-
 ρεύομην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ
 ἵνα τιμωρηθῶσιν. 6 ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ
 δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστρά-
 ψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ, 7 ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα
 φωνῆς λεγούσης μοι· σαοὺλ σαοὺλ, τί με διώκεις; 8 ἐγὼ δὲ
 ἀπεκρίθην καὶ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς ἐμέ· ἐγὼ εἰμι
 ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος, ἐν σὺ διώκεις. 9 οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ
 μὲν φῶς ἐθέασαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός
 μοι. 10 εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς με·
 ἀναστὰς πορεύου εἰς δαμασκόν, κάκει σοι λαληθήσεται περὶ
 πάντων ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι. 11 ὥς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ
 τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συν-
 ὄντων μοι ἦλθον εἰς δαμασκόν. 12 ἀνάνιας δὲ τις, ἀνὴρ εὐλα-
 βῆς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοι-
 κούντων Ἰουδαίων, 13 ἐλθὼν πρὸς ἐμέ καὶ ἐπιστάς εἶπέν μοι·
 σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. καὶ γὰρ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς
 αὐτόν. 14 ὁ δὲ εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε
 γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι
 φωνῆν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, 15 ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς
 πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. 16 καὶ νῦν τί
 μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου,
 ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 17 ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι
 εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι

8 c πρὸς με | c ναζωραῖος 9 c ἡκουον 14 προεχειρισατο: cod προσεχειρη-
 σατο σ priore eraso

5 εμαρτυρει 8 om και ειπα | ναζωραῖος 10 εντετακται, * εντεταλται 11 ουδεν
 εβλεπον 15 εση post ανθρωπου

7 επεσον 8 om και ειπα | πρὸς με | ναζωραῖος 9 εθεασαντο: add και εμ-
 φοβοι εγενοντο 12 ευσεβησ 13 αυτου: του κυριου

με ἐν ἐκστάσει, ¹⁸ καὶ ἴδον αὐτὸν λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονται σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ, ²⁰ καὶ ὅτε ἐξεχύνητο τὸ αἷμα στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφροσῶ καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσσω τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. ²¹ καὶ εἶπεν πρὸς με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἔξαποστελῶ σε.

²² Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. ²³ κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν καὶ ριπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἄερα, ²⁴ ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος εἰσαίεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἶπασ μᾶστιξιν ἀνετάξεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ²⁵ ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμαῖσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ παῦλος· εἰ ἄνθρωπον ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔστιν ὑμῖν μαστίζειν; ²⁶ ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης, προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλεισ ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁷ προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε, σὺ ῥωμαῖός εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. ²⁸ ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλιάρχος· ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ παῦλος ἔφη· ἐγὼ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάξειν, καὶ ὁ χιλιάρχος ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς. ³⁰ τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτόν,

23 ° αερα 25 ° εξεστιν 26 ° εκατονταρχος 27 ° λεγε μοι 28 cod πολιτιαν. ut etiam ab' εθ (contra Eph 2, 12 πολιτειασ) 28 ° εγω δε και 29 ° και ο χιλ. δε

18 και ιδειν 20 ° εξεχυνετο 21 αποστελω 23 κραυγαζ. τε | αερα 25 εξεστιν | εκατονταρχος 27 λεγε μοι 28 εγω δε και 29 και ο χειλ. δε

18 και ιδειν | τὴν μαρτυριαν 20 εξεχειτο | συνευδοκων τὴν ἀναιρεσει αὐτου 22 καθηκον 23 αερα 24 εκελ. αὐτον ο χιλιαρχ. αγεσθαι | ειπων 25 προετεινεν | εξεστιν 26 εκατονταρχος | απηγγ. τω χιλιαρχ. λεγ. ορα 27 λεγε μοι ει συ 28 απεκρ. τε | om δε post απεκρ. | εγω δε και 29 και ο χιλ. δε | τὴν αὐτον 30 παρα των ιουδ. | ελυσ. αὐτ. απο των δεσμων

καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

XXIII.

¹ Ἀτενίσασ δὲ τῷ συνεδρίῳ ὁ παῦλος εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ τότε πρὸς αὐτὸν ὁ παῦλος εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κáθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ ἔφη τε ὁ παῦλος· οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γὰρ ὅτι ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. ⁶ γνοῦς δὲ ὁ παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. ⁷ τοῦτο δὲ αὐτοῦ εἶπαντος ἐγένετο στάσις τῶν σαδδουκαίων καὶ φαρισαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. ⁸ σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα. ⁹ ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων διεμάχοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος; ¹⁰ πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἄγειν τε

2 παρεστῶσιν: ^c add αὐτω 7 ^c εἶποντοσ 9 εν suppl ^c (exciderat post - μεν) 10 αρπ. αυτον: ^c add εκ μεσου αυτων

1 δε παυλος τω συνεδρ. 2 παρεστῶσ. αυτω 3 ο παυλ. πρ. αυτ. 6 om εγω 7 αυτ. λαλουντοσ επεπεσε (*επεσε) στασις τ. φαρισαιων κ. σαδδουκ. 8 om μεν 9 om πρὸσ αλληλ. 10 αρπ. αυτον εκ μεσου αυτων | om τε

30 ελθειν | ολον το συνεδρ. αυτων XXIII, 1 ο παυλ. τω συνεδρ. 2 παρεστ. αυτω 3 ο παυλ. πρ. αυτ. 4 ειπον 5 om οτι 6 εκραξεν | υιοσ φαρισαιου 7 ειπαντοσ: λαλησαντοσ | τ. φαρισ. κ. των σαδδουκ. 8 μηδε αγγελον 9 ανασταν. οι γραμματεισ του | om πρὸσ αλληλ. | αγγελος: add μη θεομαχωμεν 10 γενομενησ στασεωσ | ευλαβηθεισ | αρπ. αυτον εκ μεσου αυτων

εἰς τὴν παρεμβολήν. ¹¹ τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστάσ αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς βῶμην μαρτυρῆσαι.

¹² Γενομένησ δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοῦσ, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν παῦλον. ¹³ ἦσαν δὲ πλείουσ τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι, ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες τοῖσ ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖσ πρεσβυτέροισ εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοῦσ μηδενὸσ γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν παῦλον. ¹⁵ νῦν οὖν ὑμεῖσ ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶσ ὡσ μέλλοντασ διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖσ δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν ἑτοιμοί ἐσμεν ἀνελεῖν αὐτόν. ¹⁶ ἀκούσασ δὲ ὁ υἱὸσ τῆσ ἀδελφῆσ παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενοσ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ παύλῳ. ¹⁷ προσκαλεσάμενοσ δὲ ὁ παῦλοσ ἓνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε πρὸσ τὸν χιλιάρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ¹⁸ ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸσ τὸν χιλιάρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιοσ παῦλοσ προσκαλεσάμενόσ με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν πρὸσ σε, ἔχοντά τι λαλῆσαι σοι. ¹⁹ ἐπιλαβόμενοσ δὲ τῆσ χειρὸσ αὐτοῦ ὁ χιλιάρχοσ καὶ ἀναχωρήσασ κατ' ἰδίαν ἐπυθάνετο· τί ἐστίν ὃ ἔχεισ ἀπαγγεῖλαι μοι; ²⁰ εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε ὅπως αὔριον τὸν παῦλον καταγάγῃσ εἰσ τὸ συνέδριον ὡσ μέλλον τι ἀκριβέστερον πυθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. ²¹ σὺ οὖν μὴ πεισθῆσ αὐτοῖσ· ἐνεδρεύουσι γάρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδροσ πλείουσ τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοῦσ μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕωσ οὗ ἀνέλωσιν

12 λεγοντες: ^c om 15 ^c του ανελειν 19 επιλαβομενοσ ^c pro -μενου reposuit 20 μελλον: ^c μελλοντων

(11 ουτω ut n) 12 γενομ. τε 13 **τεσσαρακ. 15 του ανελειν 16 ** παραγεναμενοσ 17 απαγγ. τι 18 νεανιαν | *om σοι 20 μελλον 21 **τεσσαρακ.

11 θαρσει παυλε 12 ποιησ. τινεσ των ιουδαιων συστρ. 13 τεσσαρακ. | πεποιηκοτεσ 14 ειπον 15 οπως αυριον αυτον καταγαγη πρὸσ υμασ | του ανελειν 16 ε το ενεδρον 17 απαγαγε 18 νεανιαν 20 εισ το συνεδρ. καταγαγ. τον παυλ. ωσ μελλοντεσ τι 21 τεσσαρακ.

αὐτόν· καὶ νῦν εἰσὶν ἑτοιμοὶ, προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.

²² Ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μηδεὶ ἐκλαλήσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ. ²³ καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν εἶπεν· ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως καισαρείας, καὶ ἵππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, ²⁴ κτήνη τε παραστήσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν παῦλον διασώσωσι πρὸς φίλικα τὸν ἡγεμόνα, ²⁵ γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦτον· ²⁶ κλαύδιος λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι φήλικι χαίρειν. ²⁷ τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλάμην, μαθὼν ὅτι ῥωμαῖός ἐστιν· ²⁸ βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, ²⁹ ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα. ³⁰ μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν, ἔπεμψα πρὸς σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν αὐτοὺς ἐπὶ σοῦ. ἔρρωσο.

³¹ Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτός εἰς τὴν ἀντιπατριδα, ³² τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἵππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³³ οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν καισαρίαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν παῦλον αὐτῷ. ³⁴ ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ κιλι-

24 c φηλικα 34 εστιν sec: c et ut vid iam a om

23 καισαρειας 24 *διασωσι | φηλικα 28 *om κατηγαγ. (*add αυτον) usq συνεδρ. αυτων 29 ενκαλουμ. 30 εξ αυτων: εξ αυτης | λεγειν προσ αυτον επι σου | om ερρωσο 32 υπεστρεψαν 33 καισαρειαν 34 *επαρχιας

21 ετοιμ. εισι 22 νεανιαν | προσ με 23 δυο τινας | καισαρειας 24 φηλικα 25 περιεχουσαν 27 συλλημφθ. | εξειλομην αυτον 28 βουλομ. δε γνωναι | κατηγαγ. αυτον 29 εγκλ. εχοντα 30 μελλειν εσεσθαι υπο των ιουδαιων εξ αυτης επεμψ. | λεγειν τα προσ αυτον επι 31 δια της νυκτος 32 πορευεσθαι συν αυτ. υπεστρεψαν 33 καισαρειαν 34 αναγν. δε ο ηγεμων | επαρχιας

κίας ἐστίν, ³⁵ διακούσομαι σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται, κελεύσαντος ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

XXIV.

¹ Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ παύλου. ² κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ τέρτυλλος λέγων· ³ πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντη τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε φηλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ⁴ ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε ἐνκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμῳ τῇ σῇ ἐπεικίᾳ. ⁵ εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τούτον λοιμὸν καὶ κινούντα στάσεις πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν ναζωραίων αἰρέσεως, ⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπειράσεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, ⁸ παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. ⁹ συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. ¹⁰ ἀπεκρίθη τε ὁ παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθύμῳσ τὰ περὶ ἑμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, ¹¹ δυναμένου σου ἐπιγῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δώδεκα ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹² καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινὰ διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιούντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, ¹³ οὐδὲ

35 ^c κελουσασ

34 om estin sec 35 κελουσασ | τω ηρωδου XXIV, 2 om αυτου 4 επιεικεια

34 om estin sec 35 εκελουσε τε αυτον εν τ. πρ. τ. ηρ. φυλ. XXIV, 1 μετα των πρεσβυτ. 3 κατορθωματαων 4 εγκοπτω | επιεικεια 5 στασιν 6 εκρατησαμεν: add και κατα τον ημετερον νομον ηθειλησαμεν κρινειν. 7 παρελθων δε λυσιασ ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε, 8 κελουσασ τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε 9 συνεθεντο 10 απεκρ. δε | ευθυμοτερον 11 γωναι | ημερ. η δεκαδυο | εν ιερουσαλημ 12 επισυστασιν 13 ουτε με (ita s, om s^c) παραστ.

παρασπῆσαι δύνανται σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου. ¹⁴ ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν ἀβρεσιν, οὕτως λατρεύω τῷ πατρὶ ἡμῶν θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ¹⁵ ἐλπίδα ἔχων πρὸς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων. ¹⁶ ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκήσας ἀπρόσκοπον συνεδρῆσιν ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. ¹⁷ δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς, ¹⁸ ἐν αἷσι εὐρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς ἀσίας Ἰουδαῖοι, ¹⁹ οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. ²⁰ ἦ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὐρον ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ²¹ ἦ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἐστῶς, ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ' ὑμῶν. ²² ἀνεβάλετο δὲ αὐτοῦς ὁ φηλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας· ὅταν λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς, ²³ διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ.

²⁴ Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ φηλιξ σὺν δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαία καὶ μετεπέμψατο τὸν παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν ἰησοῦν πίστεως. ²⁵ διαλεγόμενος δὲ αὐτοῦ περὶ ἐγκρατείας καὶ δικαιοσύνης καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ φηλιξ ἀπέ-

14 ° om τοις εν 17 ° και προσφορ. παρεγενομ. 23 εκατονταρχη: εκατοντ ipse ° vel ° pro χιλι (ut videtur) correxit 24 ° τη ιδια γυναικ. αυτου, ° erasit ιδια | και pr: ° om | ιησουν: ° et ut vid iam ° del

14 om πασι | om τον 15 εις τον θεον | κ. αυτοι ουτοι 21 εφ υμων 24 τη ιδια γυναικι omisso αυτου | om και ante μετεπεμψ. | ιησου pro ιησουν 25 δικαιοσ. και εγκρατ.

13 om σοι | νυν 14 § και τοις προφηταις, § ° και εν τοις προφ. 15 εις τον θεον | και αυτοι ουτοι | εσεσθαι: add νεκρων 16 εν τουτ. δε αυτοσ 17 παρεγενομην post πλειωνων 18 εν οισ | § ° om δε 19 § δει | προσ με 20 ει τι ευρον εν εμοι αδικ. 21 εκραξα εστωσ εν αυτοισ 22 ακουσασ δε ταυτα ο φηλιξ ανεβαλετο αυτουσ | ειπων 23 διαταξαμ. τε | τηρεισθ. τον παυλον | υπηρετειν η προσερχεσθαι αυτω 24 om και pr | om ιησουν 25 δικαιοσυνησ και εγκρατ. | μελλοντοσ εσεσθαι

κρίθη· τὸ νῦν ἔχον πῶρεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαι σε, ²⁶ ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παύλου· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὤμιλε αὐτῷ. ²⁷ διετίασ δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ φήλιξ πόρκιον φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ φήλιξ κατέλιπε τὸν παῦλον δεδεμένον.

XXV.

¹ Φῆστοσ οὖν ἐπιβάσ τῇ ἐπαρχίῳ μετὰ τρεῖσ ἡμέρας ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ἀπὸ καισαρίας, ² ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ³ αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ⁴ ὁ μὲν οὖν φῆστοσ ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν παῦλον εἰς καισαρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι ⁵ οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ καταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. ⁶ διατρίψασ δὲ ἐν αὐτοῖσ οὐ πλείουσ ἡμέρασ ὀκτῶ ἢ δέκα, καταβάσ εἰς καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθίσασ ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν παῦλον προαχθῆναι. ⁷ παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβεβηκότεσ Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχυσαν ἀποδείξαι, ⁸ τοῦ παύλου ἀπολογουμένου ὅτι οὔτε εἰσ τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰσ τὸ ἱερὸν οὔτε εἰσ καισαρά τι ἤμαρτον. ⁹ ὁ φῆστοσ δὲ θέλων τοῖσ Ἰουδαίοισ χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεῖσ τῷ παύλῳ εἶπεν· θέλεισ εἰς ἱεροσόλυμα ἀναβάσ ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ;

27 τε χάριτα: ^c δε χάριν | κατέλιπε (ita etiam b): ^c demum (ut videtur) addita lineola - πεν reposuit XXV, 1 ^c επαρχια ⁴ εκπορευ. εν ταχει ⁵ υμιν: cod ημιν ⁶ cod κεσαριαν | ^c αχθηναι ⁷ ισχυον

26 om αυτω pr XXV, 1 τη επαρχια, *-χεια | καισαρειασ ⁴ καισαρειαν ⁵ συνκαταβαντες ⁶ ημερασ ου πλειονασ | καισαρειαν | αχθηναι ⁷ ισχυον

26 αμα δε και | παυλου: add οπως λυση αυτον ²⁷ χαριτας XXV, 1 τη επαρχια | καισαρειασ ² ενεφαν. δε | ο αρχιερευσ ⁴ εν καισαρεια ⁵ δυνατοι εν υμιν φησι συγκαταβαντι. | ανδρι τουτω | om ατοπον ⁶ εν αυτ. ημερασ πλειουσ η δεκα | καισαρειαν | αχθηναι ⁷ om αυτον | αιτιαματα φεροντες κατα του παυλου | ισχυον ⁸ om τ. παυλ. | απολογ. αυτου ⁹ τοισ ιουδ. θελων | κρινεσθαι

¹⁰ εἶπεν δὲ ὁ παῦλος· ἐστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος καίσαρός εἰμι, οὗ με δεῖ κρῖνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκηκα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. ¹¹ εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. ¹² τότε ὁ φῆστος συναλλάγησας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ καίσαρα πορεύσῃ.

¹³ Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ βερνίκη κατήντησαν εἰς καισαρίαν ἀσπασάμενοι τὸν φῆστον. ¹⁴ ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν παῦλον λέγων· ἀνὴρ τις ἐστὶν καταλελειμμένος ὑπὸ φήλικος δέσμιος, ¹⁵ περὶ οὗ γενομένου μου εἰς ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ καταδίκεν· ¹⁶ πρὸς οὓς ἀπεκρίθη ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος ἔχῃ κατὰ πρόσωπον τοὺς κατηγοροῦσας τὸν τε ἀπολογίασ λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. ¹⁷ συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· ¹⁸ περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρά, ¹⁹ ζητήματα δὲ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τινος ἰησοῦ τεθηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ παῦλος ζῆν. ²⁰ ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς ἱεροσόλυμα κάκει κρῖνεσθαι περὶ τούτων. ²¹ τοῦ δὲ παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖ-

10 εστως etc: ^c επι τ. βημ. καισα. εστως ειμι 17 ποιησαμενος ^c pro -νοι reposuit 18 πονηρα: ^c -ρων 20 πορευεσθαι: πορευ ^c pro κριν reposuit

10 καισαρος: add εστως (sic) 13 καισαρειαν 15 ενεφανισθησαν 16 κατα προσωπ. εχει | τοπον δε 17 om αυτων 18 πονηρων

10 εστως post καισαρος ponit | ηδικησα 11 ει μεν γαρ 12 συλλαλησας 13 καισαρειαν | ασπασομενοι 15 δικην 16 ανθρωπον εις απωλειαν | κατα προσωπ. εχει 18 επεφερον | υπενοουν εγω | om πονηρα 20 εις την περι τουτου ζητησιν | εις ιερουσαλημ

σθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς καίσαρα. ²² ἀγρίππασ δὲ πρὸς τὸν φῆστον· ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκούσασαι. αὐριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

²³ Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ ἀγρίππα καὶ τῆς βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκρωτήριον σὺν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ φῆστου ἦχθη ὁ παῦλος. ²⁴ καὶ φησιν ὁ φῆστος· ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συναρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνετύχον μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ²⁵ ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν. ²⁶ περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω. ²⁷ ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημαίνει.

XXVI.

¹ Ἀγρίππασ δὲ πρὸς τὸν παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεται σοι περὶ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ παῦλος ἐκτείνασ τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο· ² περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ ἀγρίππα, ἦγγμαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι, ³ μάλιστα γνώστην σε ὄντα πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. ⁴ τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενο-

22 φηστον: ^c videtur ephi additurus fuisse, sed non addidit nisi e idque rursus erasit 23 ακρωτηριον: ^c ακροατηριον 25 ^c καταλαβομην 26 σου omissum suppl^a XXVI, 3 ^c οντα σε | ζητηματων: ^c add επισταμενος

23 ακροατηριον 24 ενετυχεν 25 καταλαβομην | αυτον θανατου | ^a αυτου δε του παυλου XXVI, 1 υπερ σεαυτου 3 οντα σε 4 om την sec

21 πεμψω 22 φηστον: add εφη | ο δε αυριον 23 ακροατηριον | τοις χιλι- αρχοις | εξοχην: add ουσι 24 συμπαροντες | παν | επιβωοντες | ζην αυτον 25 και αυτου δε τουτ. | πεμπ. αυτον 26 σχω τι γραψαι XXVI, 1 υπερ σεαυτου | απε- λογ. εκτειν. την χει. 2 μελλ. απολογ. επι σου σημερ. 3 οντα σε | δεσμ. σου

μένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ⁵ προγινώσκοντές με ἄνωθεν, εἰάν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα φαρισαῖος. ⁶ καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, ⁷ εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. ⁸ τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; ⁹ ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πράξαι. ¹⁰ ὃ καὶ ἐποίησα ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, ¹¹ καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. ¹² ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων, ¹³ ἡμέρας μέσησ κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμπαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· ¹⁴ πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν πρὸς με τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ· σαοὺλ σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. ¹⁵ ἐγὼ δὲ εἶπον· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. ¹⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στηθὶ ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπέρβτην καὶ μάρτυρα ὧν τε

8 του ante ιησου: c om | ναζωραίου: non correctum 10 ἐποίησα: cod ἐποίησαν v eraso, infra vero κατήνεγκαν scriptum est et intactum mansit 12 τῆς: c puncta imposuit sed rursus abstersit | ἡμερας suppl c | κατα τὴν: scriptum est κατὴν neque correctum 16 σε c pro σοι reposuit

4 παντες ιουδαιοι 5 θρησκειασ 7 καταντησειν 8 om μεν | om του pr | ναζωραίου 10 ο και: διο και | om τε pr 11 om τε 14 om ημων 15 επα 16 om και στηθι

4 om τε 5 θρησκειασ 6 προσ τουσ πατερασ | om ημων 7 βασιλ. αγραππα υπο των ιουδ. 8 ονομα ιησου τ. ναζωραίου 10 om τε pr | om εν 12 εν οισ και | τῆσ παρα των αρχ. 14 παντων δε | φωνην λαλουσαν pr. με και λεγουσαν 15 om κυριοσ

εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαι σοι, ¹⁷ ἔξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε, ¹⁸ ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκοτίους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληῖρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. ¹⁹ ὅθεν, βασιλεῦ ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ²⁰ ἀλλὰ τοῖς ἐν δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ ἱεροσολύμοις πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντασ. ²¹ Ἐνεκα τούτων με ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ὄντα με ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρῶσασθαι. ²² ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφήται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ μωϋσῆς, ²³ εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, φῶς μέλλειν καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ²⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φησίν· μαίνη παῦλε, τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ²⁵ ὁ δὲ παῦλος, οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ²⁶ ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. ²⁷ πιστεύεις, βασιλεῦ ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ²⁸ ὁ δὲ ἀγρίππας πρὸς τὸν παῦλον· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν ποιῆσαι. ²⁹ ὁ δὲ παῦλος· εὐξάμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ

21 ^c με οι ιουδ. | συλλαβομενοι: cod - βουμενοι | οντα με: ^c om με | ^c διαχειρισασθαι 23 μελλειν: ^c μελλει 26 ουθεν: ^c om 28 χριστιανον: *rasa altera parte litterae η restitutum* (a ^c) χριστιανον 29 ^c ευξαιμην

16 ειδες: add με 21 om οντα με | διαχειρισασθαι 22 μωσησ 23 μελλει 25 αλλ 26 om και | om τι 28 χριστιανον (** χριστ.) 29 ευξαιμην

17 om ex sec | εἰς οὖς νῦν σε ἀποστέλλ. 20 om τε pr | εἰς πᾶσαν | ^ς ἀπαγγέλλων 21 με οι ιουδαῖοι | om οντα με | διαχειρισασθαι 22 παρα του θεου | μαρτυρουμενος | μωσησ 23 μελλει | om τε 24 εφη 25 om παυλος | αλλ 26 ουδεν 28 παυλον: add εφη | χριστιανον γενεσθαι 29 ο δε παυλ. ειπεν ευξαιμην | μεγαλω: πολλω

πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ γὼ εἶμι, παρεκτός τῶν δεσμῶν τούτων. ³⁰ ἀνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἦ τε βερνίκη καὶ οἱ συνακθήμενοι αὐτοῖς, ³¹ καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιόν τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ³² ἀγρίππας δὲ τῷ φήστω ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο καίσαρα.

XXVII.

¹ Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε παῦλον καὶ τινας ἐτέρουσ δεσμώτας ἑκατοντάρχη ὀνόματι ἰουλίῳ σπειρήσ σεβαστῆς. ² ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ ἀδραμυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν ἀριστάρχου μακαιιδόνοσ θεσσαλονικέωσ, ³ τῇ τε ἐτέρᾳ κατήχημεν εἰς σιδώνα, φιλανθρώπωσ τε ὁ ἰούλιωσ τῷ παύλῳ χρησάμενοσ ἐπέτρεψε πρὸς τοὺσ φίλουσ πορευθέντι ἐπιμελίᾳσ τυχεῖν. ⁴ κάκειθεν ἀναχθέντεσ ὑπεπλεύσαμεν τὴν κύπρον διὰ τὸ τοὺσ ἀνέμουσ εἶναι ἐναντίουσ, ⁵ τό τε πέλᾳγοσ τὸ κατὰ τὴν κιλικίαν καὶ παμφυλίαν διαπλεύσαντεσ κατήλθαμεν εἰς λύστραν τῆσ λυκίασ. ⁶ κάκει εὐρών ὁ ἑκατοντάρχησ πλοῖον ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶσ εἰσ αὐτὸ τοῦτο. ⁷ ἐν ἰκαναῖσ δὲ ἡμέραισ βραδυπλοοῦντεσ καὶ μόλισ γενόμενοι κατὰ τὴν κνίδον, μὴ προσεῶντεσ ἡμᾶσ τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν κρήτην κατὰ σαλμώνην, ⁸ μόλισ τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰσ τόπον τινὰ καλούμενον καλοῦσ λιμένασ, ᾧ ἐγγύσ πόλισ ἦν λασσαία. ⁹ ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγε-

1 cod ιουλιω ονοματι ιουλιω, sed ιουλ. pr^c del 2 αρισταρχου^c pro -ρχουσ correxit 3 τη τε: ^c τη δε | ^c σιδωνα 6 ^c om τουτο 8 ^c λαῖσσα (sic)

29 και εγω ειμι 31 om τι XXVII, 2 μακεδονοσ θεσσαλονεικωσ 3 σιδωνα | επιμελειασ 5 κατηλθομεν εἰσ μυρα 6 αλεξανδρεινον, ** -δρηνον | om τουτο 8 ην πολισ λασσα

30 και ταυτα ειποντοσ αυτου ανεστη ο βασ. | συγκαθημ. 31 αξιον η δεσμωων πρασσει XXVII, 2 μελλοντεσ | om εἰσ | μακεδονοσ 3 σιδωνα | om τουσ | πορευθεντα | επιμελειασ 5 κατηλθομεν εἰσ μυρα 6 εκατονταρχοσ | om τουτο 8 ην πολισ λασσα

νομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ παῦλος ¹⁰ λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ¹¹ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπέθετο ἢ τοῖς ὑπὸ παύλου λεγομένοις. ¹² ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείονες ἔθεντο βουλήν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἶπὼς δύναιτο καταντήσαντες εἰς φοῖνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ¹³ ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν κρήτην. ¹⁴ μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατὰ ταύτης ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος εὐρακύλων. ¹⁵ συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμῆν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. ¹⁶ νησίον δὲ τι ὑποδραμόντες καλούμενον κλαῦδα ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, ¹⁷ ἣν ἄραντες βοήθειαν ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. ¹⁸ σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιούντο, ¹⁹ καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔριψαν. ²⁰ μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείους ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικαιμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο πᾶσα ἐλπίς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. ²¹ πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς κρήτης κερδησαί τε τὴν ὕβριν ταύτην

10 θεωρῶ ^c pro θεωρῶ reposuit | ἡμῶν: ^c ὡμῶν 16 κλαυδα: λ eraso (a) repositorym καυδα 17 βοηθειαν (scriptum est -θιαν): ^c -θιαισ | εκπεσωσιν: cod εκπλεσωσιν, λ littera puncto ut videtur notata | ^c το σκευος 20 ^c πλειονασ

12 φοινικα 13 ** ἄσσον 14 κατ αυτησ | ευρακυλων (omnino sic * me ipso teste, non -κυδων), ** ευροκλυδων 15 * δυναμενου 16 * υποδραμουντες | καυδα 17 βοηθειαισ | το σκευος 19 * εριψαν, ** ερρ. 20 πλειονασ | οη λοιπον | ελπισ πασα

10 φορτου 11 εκατονταρχος | επειθετο μαλλον | υπο του παυλ. 12 οι πλειουοσ | αναχθ. κακειθεν 14 κατ αυτησ | ευροκλυδων 16 κλαυδην | μολις ισχυσαμ. 17 βοηθειαισ | το σκευος 19 εριψαμεν 20 πλειονασ 21 πολλησ δε

καὶ τὴν ζημίαν. ²² καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβόλη γὰρ οὐδεμία ψυχῆς ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. ²³ παρέστη γάρ μοι τῆδε τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὐ εἰμί ἐγώ, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος ²⁴ λέγων· μὴ φοβοῦ, παῦλε· καίσαρὶ σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντασ τοὺς πλέοντασ μετὰ σοῦ. ²⁵ διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτωσ ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. ²⁶ εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶσ ἐκπεσεῖν.

²⁷ Ὡσ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νύξ ἐγένετο διαφορομένων ἡμῶν ἐν τῷ ἄδρια, κατὰ μέσον τῆσ νυκτὸσ ὑπενόουν οἱ ναῦται προαγαγεῖν τινὰ αὐτοῖσ χώραν. ²⁸ οἵτινεσ βολίσαντεσ εὗρον ὄργυιάσ εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντεσ καὶ πάλιν βολίσαντεσ εὗρον ὄργυιάσ δεκαπέντε· ²⁹ φοβούμενοι δὲ μήπου κατὰ τραχεῖσ τόπουσ ἐμπέσωμεν, ἐκ πρύμνησ ῥίψαντεσ ἀγκύρασ τέσσαρεσ ἤϋχοντο ἡμέραν γενέσθαι. ³⁰ τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡσ ἐκ πῶρησ μελλόντων ἀγκύρασ ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ο παῦλοσ τῷ ἑκατοντάρχη καὶ τοῖσ στρατιώταισ· ἐὰν μὴ οὔτοι ἐν τῷ πλοίῳ μείνωσιν, ὑμεῖσ σωθῆναι οὐ δύνασθε. ³² τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆσ σκάφησ καὶ εἶασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ³³ ἄχρι δὲ οὐ ἡμέρα ἐμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ παῦλοσ ἅπαντασ μεταλαβεῖν τροφῆσ, λέγων· τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντεσ ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι. ³⁴ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶσ μεταλαβεῖν τι τροφῆσ· τοῦτο γὰρ πρὸσ τῆσ ὑμετέρασ σωτηρίασ ὑπάρχει· οὐδενὸσ γὰρ

22 ^c ψυχῆσ οὐδεμία 23 τῆδε: ^c ταυτῆ 27 ^c προαγεῖν 28 οἵτινεσ: ^c καὶ 29 μήπου: που ipse ^a vel ^a suppl 30 πῶρησ ^c ex πλῶρησ efficit 31 ^c μείνωσιν εν τ. πλοι. 33 μηθεν: ^c pro θ notavit δ sed rursus abstersit 34 ^c om τι

22 ψυχῆσ οὐδεμία 23 ταυτῆ pro τῆδε | om ἐγώ 26 ἡμασ δεῖ 27 *προσαχειν, **προσανεχειν 28 καὶ pro οἵτινεσ | *bis ὄργυιασ? 29 φοβοῦμ. τε | εκπεσωμεν | τεσσαρασ | *ευχοντο 30 πῶρασ | ἀγκυρ. μελλοντ. 31 μείνωσιν εν τω πλ. 33 ημελλεν 34 διο καὶ | om τι | προσ: προ

22 ψυχῆσ οὐδεμία 23 ταυτῆ τῆ νυκτὶ | om ἐγώ | ἀγγελοσ ante του θεου ρου 27 προαγεῖν 28 καὶ pro οἵτινεσ 29 φοβοῦμ. τε μήπωσ εἰσ | εκπεσωσιν | τεσσαρασ 30 πῶρασ 31 μειν. εν τ. πλοι. 32 οἱ στρατ. απεκοψ. 33 εμελλεν ημερα | μηθεν 34 προσλαβειν | om τι

ὕμῶν θρίξ ἐκ τῆσ κεφαλῆσ ἀπολεῖται. ³⁵ εἶπασ δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσασ τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλάσασ ἤρξατο ἐσθλεῖν. ³⁶ εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι ἅπαντες καὶ αὐτοὶ μετέλαβαν τροφῆσ. ³⁷ ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσσαι ἐβδομηκονταεξί. ³⁸ κορεσθέντες δὲ τροφῆσ ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς θάλασσαν. ³⁹ ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπῳ δὲ τινα κατενούουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο, εἰ δύναιτο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. ⁴⁰ καὶ τὰσ ἀγκύρασ προελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰσ ζευκτηρίασ τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. ⁴¹ περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτοσ, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ἀπὸ τῆσ βίας. ⁴² τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλή ἐγένετο ἵνα τοὺσ δεσμώτασ ἀποκτείνωσιν, μὴ τισ ἐκκολυμβήσασ διαφυγῇ. ⁴³ ὁ δὲ ἑκατοντάρχῃσ βουλόμενοσ διασῶσαι τὸν παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺσ τοῦ βουλήματοσ, ἐκέλευσέν τε τοὺσ δυναμένουσ κολυμβᾶν ἀπορίψαντασ πρώτουσ ἐπὶ τῆσ γῆσ ἐξιέναι, ⁴⁴ καὶ τοὺσ λοιποὺσ οὓσ μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓσ δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτωσ ἐγένετο πάντασ διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII.

¹ Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι μελίτη ἡ νῆσοσ καλεῖται. ² οἱ δὲ βάρβαροὶ παρεῖχαν οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρω-

36 ^c παντες | μετελαβαν: eod μεταλαβαν 38 ^c εἰς τὴν θάλασσαν 40 ^c περιελοντες 41 ἐλυετο: eod ἐλυτο | ἀπο: ^c ὑπο | βιασ: ^c add των κυματων 42 ^c ἵνα μὴ τισ | ἐκκολυμβησασ: eod ἐκκολυβησασ 43 βουληματοσ ^c ex βηματοσ fecit

34 ἀπο τῆσ κεφ. 35 εὐχαριστησεν 36 παντες | προσελαβοντο 37 ὡσ πρῶ διακοσσαι 38 εἰς τὴν θάλασσ. 39 ἐγεινωσκον | *εκσωσαι 40 περιελοντες 41 **επωκειλαν | ὑπο τῆσ 43 ἐκκολυμβαν | ἀπορρειψαντασ | ἐπι τὴν γῆν XXVIII, 1 *μελιτην 2 οἱ τε βαρβ.

34 πεσειται 35 ἐικων | εὐχαριστησε 36 παντες | προσελαβοντο 37 ἡμεν δε εν τῷ πλ. αἱ πα. ψυχ. 38 εἰς τὴν θα. 39 ἐβουλευσαντο 40 περιελοντες | ἀρτεμονα 41 ἐπωκειλαν | ὑπο τ. βιασ των κυματων 42 διαφυγοι 43 ἑκατονταρχοσ | ἀπορρειψαντ. | ἐπι τὴν γῆν XXVIII, 1 ἐπεγνωσαν 2 παρειχον

πίαν ἡμῖν· ἄψαντες γὰρ πυρὰν προσανελάμβανον πάντασ ἡμᾶσ διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ τὸ ψῦχος. ² συστρέψαντοσ δὲ τοῦ παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντοσ ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆσ θέρμησ ἐξελθοῦσα καθήψε τῆσ χειρὸσ αὐτοῦ. ⁴ ὡσ δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆσ χειρὸσ αὐτοῦ, πρὸσ ἀλλήλουσ ἔλεγον· πάντωσ φονεύσ ἐστὶν ὁ ἄνθρωποσ οὔτοσ, ὃν διασωθέντα ἐκ θαλάσσησ ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. ⁵ ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξασ τὸ θηρίον εἰσ τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδέν. ⁶ οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν ἐπιπράσθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκόντων καὶ θεωρούντων μηδέν ἄτοπον εἰσ αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. ⁷ ἐν δὲ τοῖσ περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπήρχε χωρία τῶ πρώτῳ τῆσ νήσου ὀνόματι ποπλίῳ, ὃσ ἀναδεξάμενοσ ἡμᾶσ τρεῖσ ἡμέρασ φιλοφρόνωσ ἐξένισεν. ⁸ ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ ποπλίου πυρετοῖσ καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸσ ὃν ὁ παῦλοσ εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενοσ, ἐπιθεῖσ τὰσ χεῖρασ αὐτῶ, ἰάσατο αὐτόν. ⁹ τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντεσ ἀσθενείασ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο, ¹⁰ οἱ καὶ πολλαῖσ τιμαῖσ ἐτίμησαν ἡμᾶσ καὶ ἀναγομένοισ ἐπέθεντο πρὸσ τὰσ χρεῖασ.

¹¹ Μετὰ δὲ τρεῖσ μῆνασ ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμάκοτι ἐν τῇ νήσῳ, ἀλεξανδρινῶ, παρασήμῳ διοσκούροισ. ¹² καὶ καταχθέντεσ εἰσ συρακούσασ ἐπεμείναμεν ἡμέρασ τρεῖσ, ¹³ ὅθεν περιελόντεσ κατηντήσαμεν εἰσ ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἦλθομεν εἰσ ποτιόλουσ· ¹⁴ οἱ εὐρόντεσ ἀδελφοῦσ παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖσ ἐπιμεῖναι ἡμέρασ

² ^c προσελαβοντο | ^c και δια το ψυχ. ³ τι: prima ut videtur manu suppletum
⁴ ^c εκ της θαλασσης ⁵ ουθεν: ^c add κακον ⁶ ^c πιμπρασθαι | θεωρωντων ^c προ θεωρωντ. gerosuit ¹⁰ ^c τα προσ τασ ¹³ ^c περιελθοντες

² προσελαβοντο | και δια το ⁴ ειδαν | εκ της θαλασσ. ⁵ ουθεν κακον ⁶ πιμπρασθαι | μηθεν | μεταβαλομενοι ελεγαν ⁷ ημερ. τρεις ⁹ om και pr | προσηρχον ¹⁰ τα προσ τασ ¹¹ *αλεξανδρηων ¹² ημεραισ τρισιν ¹³ *ρηγιον

² αναψαντες | προσελαβοντο | και δια το ³ om τι | εκ της θερμ. ⁴ ελεγ. προσ αλληλ. | εκ της θαλ. ⁵ ουθεν κακον ⁶ πιμπρασθαι | θεον αυτον ειναι ⁸ δυσεντερια ⁹ τουτου ουν | εν τη νησω post ασθεν.ρον ¹⁰ τα προσ την χρειασ ¹³ περιελθοντες ¹⁴ παρεκλ. επ αυτοισ

ἐπτά, καὶ οὕτως εἰς τὴν βώμην ἦλθαμεν. ¹⁵ κάκειθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰς ὑπάντησιν ἡμῖν ἄχρι ἀππίου φόρου καὶ τριῶν ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.

¹⁶ Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν βώμην, ἐπετράπη τῷ παύλῳ μένειν καθ' αὐτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. ¹⁷ ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συναλεσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν βωμαίων, ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίνοντές με ἐβούλοντό με ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ¹⁹ ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. ²⁰ διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἐνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περικείμεαι. ²¹ οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὐτε γράμματα κατὰ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὐτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ²² ἀξιούμεν δὲ ἀκοῦσαι παρὰ σοῦ ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστὶν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. ²³ ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυράμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων αὐτούς περὶ τοῦ ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωτῆ ἕως ἑσπέρας.

15 ὁ ἀπαντησιν | ελαβε: ὁ - βεν 16 ὁ om την 17 λεγων: ὁ εγω 18 ὁ ἀνακριναντες | ὁ om με sec 19 cod κεσαρα 20 ενεκεν: ερισο ι (α ὁ) repositum ενεκεν 23 διαμαρτυρομενος: - νος ὁ pro - νοι | ὁ πειθων τε

15 om οἱ | ἀπαντησιν 16 om την | καθ' αὐτον 17 εγω pro λεγων 18 ἀνακριναντες | om με sec 20 ενεκεν | ἰσραηλ 21 κατα: περὶ 22 παρα σου ακουσαι 23 διαμαρτυρομενος | πειθων τε

14 ἦλθομεν 15 ἐξῆλθον ε. ἀπαντησιν | ἀχρισ 16 ἦλθομεν εἰς βώμην, ὁ ἐκατονταρχος παρεδωκε τοὺς δεσμοὺς τῷ στρατοπεδάρχῳ, τῷ δὲ παύλῳ ἐπετράπη 17 συναλεσε. τον παυλον τους | λεγων: εγω post ἀδελφοι 18 ἀνακριναντες | om με sec 19 κατηγορησαι 20 ενεκεν | ἰσραηλ 21 ειπον | κατα: περὶ 22 παρα σου ακου. | ἐστιν ἡμιν 23 ἦλθον: ἦκον | διαμαρτυρομενος | πειθων τε | τα περὶ του | μωσeweσ

24 και οί μὲν οὖν ἐπέειθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίσταν·
 25 ἀσύμφωνοί τε ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ
 παύλου ῥῆμα ἔν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ
 ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν 26 λέγων· πο-
 ρεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὸν· ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ
 μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε· 27 ἐβαρύνθη
 γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὤσιν αὐτῶν βαρέως
 ἤκουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδω-
 σιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
 καὶ ἰάσομαι αὐτούς. 28 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν
 ἀπεστάλη τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
 30 Ἐνεμείνεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπε-
 δέχετο πάντα τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων
 τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
 μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

24 ^c om ουν 25 τε: ^c δε | δια ^c pro περι correxit 26 ^c βλεψητε 27 εβα-
 ρυνθη: ^c επαχυνθη | ακουσωσιν: ^c add και τη καρδια συνωσιν 28 ^c om τουτο
 30 ενεμεινεν (cod - μιναν sed ipse * superscripsit ε): ^c εμινεν 31 ιησου: ^c add
 χριστου

24 om ουν 25 ασυμφ. δε 27 επαχυνθη | om αυτων pr | ακουσωσιν: add
 και τη καρδια συνωσιν 28 υμιν εστω 31 ιησου χριστου

24 om ουν 25 ασυμφ. δε | πατερ. ημων 26 λεγων | ειπε 27 επαχυνθη | om
 αυτων pr | ακουσωσιν: add και τη καρδια συνωσι | ιασωμαι 28 om τουτο 29 sic:
 και ταυτα αυτου ειποντοσ απηλθον οι ιουδαιοι πολλην εχοντες εν εαυτοις συζητησιν
 30 εμινεν δε ο παυλοσ 31 ιησου χριστου. Nil subscriptum est.

I.

¹ Ἰακώβου θεοῦ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ δούλου ταῖς δώ-
δεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.

² Πᾶσαν χαρὰν ἠγγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκιμεῖον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν, ⁴ ἣ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. ⁵ εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. ⁶ αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ριπιζομένῳ. ⁷ μὴ γὰρ οἴεσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται παρὰ τοῦ κυρίου, ⁸ ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. ⁹ καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ¹¹ ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσῳ καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορίαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. ¹² μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγελάτο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹³ μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ὑπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπεί-

Deest inscriptio.

Inscriptum est ἰακώβου ἐπιστολῆ 3 δοκιμιον, ** om τῆς πίστεως 6 μηθεν 7 λημψ. τι 9 om ὁ πρ 11 om αὐτου post προσωπου | πορειαις 13 απο θεου

5 ἰακώβου καθολικῆ ἐπιστολῆ, 5^ο ἰακ. του αποστολου ἐπιστ. καθολ. 3 δοκιμιον 7 ληψεται τι 11 πορειαις 12 ληψεται | ἐπηγγελ. ο κυριος 13 απο του θεου

ραστός ἐστὶν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ¹⁴ ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· ¹⁵ εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

¹⁶ Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ¹⁷ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστίν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔστιν παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. ¹⁸ βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. ¹⁹ ἴστω, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχύς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδύς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδύς εἰς ὀργὴν· ²⁰ ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. ²¹ διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας ἐμπραῦτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

²² Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι ἑαυτοῦς. ²³ ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστίν καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· ²⁴ κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ²⁵ ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. ²⁶ εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπάτων καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκία. ²⁷ θρησκία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῶ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

17 αποσκιασμα ^c pro αποσκιασματος (ut etiam b) reposuit 18 ^c εαυτου 9 ιστω: ^c ιστε 21 εμ: non mutatum 23 κατανοουντι vel potius - ντει ^c ex - ντες 26 τουτου ^c pro του (exeunte versu) 27 ^c παρα τω θεω

17 ουκ ενι 18 αποσκιασματος nec correctum 19 ιστε pro ιστω 21 εν pro εμ 22 ακροαται μονον 26 χαλινων (χαληνων?) γλωσσ. εαυτου | καρδ. εαυτου | θρησκεια 27 θρησκεια | παρα τω θεω

17 ουκ ενι 19 ωστε pro ιστω | om δε 20 ου κατεργαζεται 21 εν πρα. 25 ουτος ουκ ακροατ. 26 θρ. ειναι εν υμιν | αλλ απατων 27 παρα τω θεω

II.

¹ Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. ² ἔὰν γὰρ εἰσελθῆ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσελθῆ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ³ καὶ ἐπιβλέψῃτε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, ⁴ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πενηρῶν. ⁵ ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐκ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ, πλουσίουσ ἐν πίστει καὶ κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ⁶ ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; ⁷ οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; ⁸ εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· ⁹ εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρτιὰν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ¹⁰ ὅστις γὰρ ὄλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἐνοχος. ¹¹ ὁ γὰρ εἰπὼν· μὴ μοιχεύσεις, εἶπεν καὶ· μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. ¹² οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρῖνεσθαι. ¹³ ἢ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

¹⁴ Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἔὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; ¹⁵ ἔὰν ἀδελ-

2 ^c εἰς τὴν συναγωγὴν 5 ἐπαγγελίας: ^c βασιλεὺς 6 ^c καταδυν. ὑμῶν 13 ^c κατακαυχ. δε, sed δε rursus abstersit

3 καὶ ἐπιβλέψῃτε: ἐπιβλ. δε | στῆθι ἢ κάθου ἐκεῖ ὑπο (** ἐπι) το 4 * οὐκ οὐ 5 οὐκ ὁ θεὸς | τῆς βασιλείας ἧς 6 καταδυν. ὑμῶν 8 σεαυτὸν 11 μὴ μοιχεύσης 12 οὕτως ποι. 14 οὐκ το

1 προσωποληψίας 2 εἰς τὴν συναγωγ. 3 εἶπεν αὐτῷ 4 καὶ οὐ διεκρ. | πονηρῶν; 5 οὐκ | τ. πτωχ. τοῦ κόσμου τούτου | βασιλείας pro ἐπαγγελ. 6 καταδυν. ὑμῶν 9 προσωποληπτ. 10 τηρήσει πταίσει 11 μὴ μοιχεύσης | μοιχεύσεις φονεύσεις 13 ἀνέλεος | καὶ κατακαυχ. 15 εἰ δὲ

φὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, ¹⁶ εἶπη δὲ τισ αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; ¹⁷ οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχη ἔργα, νεκρά ἐστὶν καθ' ἑαυτήν. ¹⁸ ἀλλ' ἐρεῖ τισ· σὺ πίστιν ἔχεις, καὶ γὰρ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, καὶ γὰρ σοὶ δεῖξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. ¹⁹ σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φοβίσσουσιν. ²⁰ θέλεις δὲ γινῶναι, ὡς ἄνθρωπε κενός, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστὶν; ²¹ ἀβραάμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνεπέγκασ ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; ²² βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνεργεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, ²³ καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· ἐπίστευσεν δὲ ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ²⁴ ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ²⁵ ὁμοίως δὲ καὶ ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρα ὁδοῦ ἐκβαλοῦσα; ²⁶ ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστὶν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστὶν.

III.

¹ Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. ² πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνάμενος χαλιναγωγεῖν καὶ ὅλον τὸ σῶμα. ³ εἰδὲ γὰρ τῶν ἵππων τοὺς χαλινούς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ⁴ ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλι-

16 ἐπη ^c pro εἶπει reposuit | τισ ^c pro τι correxit 22 ^c συνηγεῖ III, 3 ^c om γαρ

16 τι ὄφελος 19 εἰς θεὸς ἐστιν 20 νεκρά: ἀργη 22 συνηγεῖ 26 om γαρ III, 2 δυνατός 3 om γαρ 4 τα τηλικαυτ.

15 λειπομ. ὡσι 17 ἐργα ἐχη 18 ἐκ pro χωρὶς | ἐργων σου | δεῖξω σοὶ | πιστιν μου 19 ὁ θεὸς εἰς ἐστὶ 22 συνηγεῖ 24 ὁρατε τοῖνυν 26 χωρὶς τῶν ἐργ. III, 1 ληψόμεθα 2 δυνατός 3 ἰδου τῶν ἵππων | προς το πειθ.

καῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μεταίγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὄπου ἡ ὀρμή τοῦ εὐθύνοντος βούλεται.⁵ οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγαλαυχῆ ἰδοῦ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει. ⁶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν καὶ σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως ἡμῶν καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. ⁷ πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, ⁸ τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων· ἀκατάστατον κακόν, μεστή τοῦ θανάτου. ⁹ ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας. ¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα· οὐ χρεῖ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ¹¹ μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὄπησ βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; ¹² μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα, οὕτως οὐδὲ ἄλυκον γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

¹³ Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. ¹⁴ εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρίθειαν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε τῆς ἀληθείας καὶ ψεύδεσθε. ¹⁵ οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης. ¹⁶ ὄπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ καὶ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ¹⁷ ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηλική, ἐπεικική, εὐπειθή, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν

6 ^c καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ | post ἀδικίας ^c adscripsit τῆ, sed abstersit rursus antequam quod scribere volebat absolveret | ^c ἡ σπιλ. pro καὶ σπιλ. 14 ^c κατα τῆς ἀληθ. 15 ^c ἀνωθεν pro ἀνοθεν

6 καὶ ἡ γλῶσσ. πῦρ | * καθίσταται | ἡ σπιλοῦσα pro καὶ σπιλ. | om ἡμῶν 8 δαμάσαι δύναται 12 om οὕτως | οὐτε 14 ἐν τῇ καρδίᾳ | κατακαυχ. καὶ ψευδ. κατα τῆς ἀληθείας 16 om καὶ post ἐκεῖ

4 σκληρῶν ἀνεμῶν | ὄπου ἀν ἐτ βουλήται 5 ὀλιγον πῦρ 6 καὶ ἡ γλῶσσ. πῦρ | ἀδικίας· οὕτως ἡ γλῶσσ. | ἡ σπιλοῦσα pro καὶ σπιλ. | om ἡμῶν 8 δύναται ἀνθρώπων. δαμάσαι | ἀκατασχετον 9 εὐλογ. τον θεον 12 οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἀλυκον καὶ γλυκυ ποιησ. υδ. 14 ἐν τῇ καρδίᾳ | κατακαυχ. κ. ψευδ. κατα τῆς ἀληθείας 15 ἀλλ 16 om καὶ post ἐκεῖ

ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος. ¹⁸ καρπὸς δὲ ὁ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιούσιν εἰρήνην.

IV.

¹ Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ² ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· ³ αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν καταδαπανήσητε. ⁴ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου τούτου ἐχθρα ἐστὶν τῷ θεῷ; ἐὰν οὖν βουλευθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρα τοῦ θεοῦ καθίσταται. ⁵ ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφή λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατόκισεν ἐν ἡμῖν, ⁶ μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν. διὸ λέγει· ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁷ ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· ⁸ ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρῖσατε χεῖρας ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίαν διψυχοί. ⁹ ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ γέλωσ ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ¹⁰ ταπεινώθητε οὖν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. ¹¹ μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεισ, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτὴς. ¹² εἰς

18 ὁ: erasum (a^c) IV, 3^c δαπανησητε 4 μοιχαλιδες (cod -λειδες): ^c praem μοιχοι και | εαν: ^c οσ αν | βουληθη: ^c -θησ scripserat (antequam οσ αν correxisset?), sed σ rursus abstersit | εχθρα sec: ^c εχθροσ

18 om δ IV, 2 om και post πολεμετε 3 δαπανησατε 4 om τουτου | εχθρα του θεου εστιν | οσ εαν ουν | εχθροσ τ. θε. καθ. 8 εγγισει 9 και κλαυσατε | μετατραπητω 10 om ουν

17 και ανυποκρ. 18 δε της δικαιοσυνης IV, 1 om ποθεν sec 2 πολεμ. ουκ εχ. δε 3 δαπανησητε 4 μοιχοι και μοιχαλιδ. | om τουτου | εχθρα του θεου εστιν | οσ αν ουν | εχθροσ τ. θε. καθ. 5 λεγει· προς ει ημιν; | κατωκησεν 7 om δε 9 και κλαυσατε 10 om ουν | ενωπ. του κυρ. 11 και κρινων pro η ρρ.

ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ ὁ κρίνων τὸν πλησίον;

¹³ Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτόν, καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν, ¹⁴ ὅτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριου, ποία ἡ ζωὴ ὑμῶν ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ¹⁵ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ καὶ ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. ¹⁶ νῦν δὲ κατακαυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· ἅπαντα καύχησις τοιαύτη πονηρὰ ἐστίν. ¹⁷ εἰδότεί οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιῶντι, ἁμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

V.

¹ Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς τάλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις ὑμῖν. ² ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, ³ ὁ χρυσοῦς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἴσος αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ⁴ Ἴδου ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένος ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὄτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. ⁵ ἔτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ κατεδικάσατε, ἐφρονέυσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

⁷ Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ

¹⁴ ° ποια γαρ V, 3 φαγεται: ° φαγετε pro φαινετε reposuit | ° post σαρκας υμων add ο ιοσ ⁵ ° ωσ εν

¹² om ὁ ante νομοθ. ¹³ ποιησομεν ¹⁴ om το | ποια ζωη υμων ατμισ γαρ εστε προσ ολιγ. ¹⁵ θελη ¹⁶ καυχασθε | αλαζονειαισ | πασα V, 1 om υμιν ⁴ * * απεστερημενος | εισεληλυθαν

¹² om και κριτησ | συ τις ει οσ κρινεισ τον ετερον ¹³ ε σημερ. και αυρ. | ε πορευσωμεθα, item εμπορευσωμεθα et κερδησωμεν | ενιαυτον ενα ¹⁴ ποια γαρ η ζω. υμων; ατμισ γαρ εστιν η προσ | επειτα δε αφανιζ. ¹⁵ ζησωμεν | ε ποιησωμεν ¹⁶ καυχασθε | αλαζονειαισ | πασα V, 1 om υμιν ⁴ απεστερημενος ⁵ ωσ εν ημερα

κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ ἕως ἂν λάβῃ καρπὸν τὸν πρόϊμον καὶ ὄψιμον. ⁸ μακροθυμήσατε οὖν καὶ ὑμεῖς, στηριξάτε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. ⁹ μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. ¹⁰ ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς καλοκαγαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοῦ προφήτου, οἱ ἐλάλησαν ἐν ὀνόματι κυρίου. ¹¹ ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν ἰώβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἶδετε, ὅτι πολὺσπλαγγνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.

¹² Πρὸ πάντων οὖν, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν τὸ ναὶ καὶ, καὶ τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

¹³ Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις, ψαλλέτω. ¹⁴ ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. ¹⁵ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· καὶ ἂν ἁμαρτίας ἢ πεποιθώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ¹⁶ ἔξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. ¹⁷ ἤλεις ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν, καὶ προσευχῆ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐναυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· ¹⁸ καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔδωκεν τὸν ὑετὸν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς. ¹⁹ ἀδελφοί μου, ἐάν

7 ° om τον 10 ° post μακροθυμ. add εχεται 12 ° δε pro ουν | ° om ο λογος 14 επ αυτου ° pro ε. αυτουσ correxit

7 εως λαβη | om καρπον τον | **πρωϊμον 8 om ουν 9 αδελφοι κατ αλληλων 10 om μου | κακοπαθειασ pro καλοκαγαθ. | εν τω ονοματι 11 **ιδετε | εστι κυριος 12 pr. παντ. δε | om ο λογος 14 om αυτου post αλειψ. | om του κυριου 16 προσευχεσθε 17 ηλειασ 18 ο ουρ. υετον εδωκεν

7 λαβη υετον πρωϊμον 8 om ουν 9 κατ αλληλ. | κατακριθητε | om ο 10 της κακοπαθειασ αδελφοι μου | ελαλησαν τω ονοματι 11 υπομενοντασ 12 προ παντ. δε | om ο λογος | εις υποκρισιν 16 om ουν | τα παραπτωματα 18 υετον εδωκε 19 om μου

τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ
 τις αὐτόν, ²⁰ γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλά-
 νης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει
 πλῆθος ἁμαρτιῶν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑΚΩΒΟΥ

19 om της οδου 20 γεινωσκατε | ψυχην εκ θανατ. αυτου. Subscriptum est
 ιακωβου sine επιστ.

19 om της οδου 20 γινωσκατω | om αυτου post ψυχην. ε° nil subscriptum
 habet; ε ιακωβου επιστολη εγραφη εν στιχοις σμβ'. (Versuum numerum ε [non
 item ε°] etiam ad finem reliquorum librorum adnotat exceptis Matth. Ioh. Act.
 2. Petr. et Apocalypsi.)

ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

A.

I.

¹ Πέτρος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ ἐκλεκτοῖς καὶ παρεπιδήμοις διασπορᾶς πόντου, γαλατείας, καππαδοκείας καὶ βιθυνίας, ² κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ βαντισμὸν αἵματος ἰησοῦ χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν διὰ ἀναστάσεως ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, ⁴ εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμάραντον καὶ ἀμίαντον, τετηρημένην ἐν οὐρανῷ εἰς ἡμᾶς ⁵ τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ⁶ ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντας ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ⁷ ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει ἰησοῦ χριστοῦ, ⁸ ὃν οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ, ⁹ κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν

1 καππαδοκείας: ^c add ασιας 4 τετηρημένην ^c pro -νον 5 ἐτοιμὴν ^c pro ἐτοιμῶν 6 δεόν: ^c add ἐστιν | λυπηθέντας: ^c -ντες

Inscriptum est petrou α οmissio επιστ. 1 om και post εκλεκτ. | γαλατιασ | καππαδοκείας ασιασ | * om και βιθυ. 3 δι αναστ. 4 κ. αμιαντ. κ. αμαραντ. | ουρανοισ 6 λυπηθεντες 7 χρυσου 8 * ουχ | αγαλλιατε 9 om υμων

5^o πετρον του αποστολου επιστολη καθολικη πρωτη, 6 πετρον καθολικ. επιστ. πρωτη 1 om και post εκλ. | γαλατιασ καππαδοκείας ασιασ κ. βιθ. 3 5^o αναγενν. υμασ | δι αναστ. 4 κ. αμιαντ. κ. αμαρ. | ουρανοισ | εις ημασ 6 ει δεον εστι λυπηθεντες 7 πολυ τιμιωτερον | κ. τιμ. κ. δοξ. 8 ειδοτες

φυχῶν. ¹⁰ περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, ¹¹ ἐρανῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξασ, ¹² οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀ νῦν ἀνηγγελη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

¹³ Διὸ ἀναξωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίζατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁴ ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε. ¹⁶ διὸ γέγραπται· ἅγιοι ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιος. ¹⁷ καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτωσ κείμενον κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστρεφόμενοι, ¹⁸ εἰδότες ὅτι οὐ φαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ¹⁹ ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου χριστοῦ, ²⁰ ἀνεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου δι' ὑμᾶς ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεὸν τὸν ἐγείροντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν, ²² τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον. ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φαρτῆς

17 ° ἀναστραφῆτε 18 φαρτοῖς ἀργυρίῳ ° pro φαρτου ἀργυρίου γεροσσιῖ
20 ° προεγνωσμένου | ° των χρονων 21 ° εγειραντα 22 ° εκ καρδ. αληθινης | σκο-
ρασ: cod (ut ac) φθορας nec correctum

10 ** ἐξηρευνησαν 11 ** ερευνηντες | om χριστου 12 om εν 13 * νεφοντες
14 συσχηματιζομεναι (sic) 16 διοτι γεγραπτ. οτι αγ. εσ. οτι 17 ἀναστραφῆτε
20 προεγνωσμ. | των χρονων 21 πιστους | εγειραντα 22 om καθαραις

10 ἐξηρευνησαν 11 ερευνηντες 12 ημιν δε διηκ. 16 διοτι γεγραπτ. | αγιοι
γενεσθε οτι εγω αγ. ειμι 17 ἀπροσωποληπτωσ | ἀναστραφῆτε 20 προεγνωσμε-
νου | εσχάτων των χρονων 21 εγειραντα 22 ἀληθειας: add δια πνευματος

ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. ²⁴ διότι πᾶσα σὰρξ ὡσεὶ χόρτος, καὶ πᾶσα ἡ δόξα αὐτοῦ ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν, ²⁵ τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

II.

¹ Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πᾶσαν καταλαλίαν, ² ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν, ³ εἰ ἐγέυσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. ⁴ πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῶ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, ⁵ καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες ἐποικοδομείσθε, οἶκος πνεύματος, εἰς ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνεγκαι θυσίας εὐπροσδέκτους θεῶ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, ⁶ διότι περιέχει ἐν γραφῇ· ἰδοὺ τίθημι ἐν σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτὸν οὐ μὴ κατασυχυθῆ. ⁷ ἡμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δέ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, ⁸ οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ⁹ ὑμεῖς δὲ γένοσ ἐκλεκτόν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγελίητε τοῦ ἐκ σκοτοῦ

24 ^c om ωσει | ^c πασα δοξα αυτης II, 1 * υποκρισις: ^c notaverat v super s extremo (unde fieret υποκρισις) sed eo rursus absterso correxit -σεισ | ^c πασασ καταλαλιασ 3 ^c ειπερ εγ. 5 λιθοι ζωντες ^c pro λιθος οντες reposuit | ^c πνευματικος | εισ: * ισ, quod ^c punctis notaverat sed iis rursus abstersis εισ correxit | ανεγκαι ^c pro -κασ | ^c τω θεω 6 ^c επ αυτω 7 ημιν: ^c (et iam * vel ipse * super η notavit u) υμιν | ^c λιθος ον απεδ. | cod πετραν 8 ^c οι και προσκ.

24 ωσ χορτος | πασα δοξα αυτης II, 1 υποκρισιν | φονους pro φθονους | πασασ καταλαλιασ 4 υπ ανθρ. 5 οικοδομεισθε | οικ. πνευματικος | ανεγκαι. πνευματικασ θυσιασ 6 σιων | εκλεκτ. ακρογων. | επ αυτω 7 υμιν ουν | λιθος ον απεδ. 8 απιστουντες

23 μενοντος εισ τον αιωνα 24 ωσ χορτος | πασα δοξα ανθρωπου | και το ανθ. αυτου II, 1 πασασ καταλαλιασ 2 om εισ σωτηριαν 3 ειπερ εγευσ. 5 οικοδομεισθε | οικ. πνευματικος | om εισ | πνευματικασ θυσιασ ευπρ. τω θεω 6 διο και περ. εν τη γραφ. | επ αυτω 7 υμιν ουν | απειθουσι δε

ὕμᾱς καλέσαντοσ εἰσ τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶσ· ¹⁰ οἷ ποτε ου λαὸσ, νῦν δὲ λαὸσ θεοῦ, οἱ οὐκ ἤλεθημένοι, νῦν δὲ ἐλεθηέντες.

¹¹ Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡσ παροίκουσ καὶ παρεπιδήμουσ ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἳτινες στρατεύονται κατὰ τῆσ ψυχῆσ, ¹² τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖσ ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡσ κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσουσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆσ. ¹³ ὑποτάγητε πάσῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡσ ὑπερέχοντι, ¹⁴ εἴτε ἡγεμόσιν ὡσ δι' αὐτοῦ πεμπομένοισ εἰσ ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ¹⁵ ὅτι οὕτωσ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιούντασ φιμοῖν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· ¹⁶ ὡσ ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡσ ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆσ κακίας τὴν ἐλευθερίαν ἀλλ' ὡσ θεοῦ δοῦλοι. ¹⁷ πάντασ τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπάτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. ¹⁸ οἱ οἰκέται, ἐν παντὶ φόβῳ ὑποτασσόμενοι τοῖσ δεσπόταισ ὑμῶν, οὐ μόνον τοῖσ ἀγαθοῖσ καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖσ σχολιοῖσ. ¹⁹ τοῦτο γὰρ χάρισ, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τισ λύπασ πάσχων ἀδίκωσ. ²⁰ ποῖον γὰρ κλέοσ εἰ ἀμαρτάνοντεσ καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιούντεσ καὶ πάσχοντεσ ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρισ παρὰ θεῶ. ²¹ εἰσ τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ ὁ χριστοσ ἀπέθανεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖσ ἔχνεσιν αὐτοῦ, ²² ὅσ ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ ἠύρεθη δόλοσ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ²³ ὅσ λοιδορούμενοσ οὐκ ἐλοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπέλειει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίωσ· ²⁴ ὅσ τὰσ ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτοσ ἀνήνεγκεν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ

12 ὑμῶν: cod ὑμιν | δοξασουσιν: * δοξασουτρεμουσιν duplici scriptura in unum conflat, c δοξασωσιν 13 παση: c add ἀνθρωπινη 15 c φιμουσ 17 παντασ: cod παντεσ 20 c κολαζομενοι υπομενετε 23 c ἀντελοιδορει 24 c ἀνηνεγκεν ἐν τῷ

12 om ἔχοντεσ | δοξασωσι 13 παση ἀνθρωπινη κτι. 15 φειμουσ 18 υποτασ. ἐν πα. φοβ. | om ὑμῶν 20 τουτο γαρ χαρ. bent 21 οτι καὶ χριστ. ἐπαθεν 22 ευρεθη 23 ἀντελοιδορει 24 ἀμαρτ. ὑμῶν | ἐν τῷ σωμ.

12 ἐποπτευσαντεσ δοξασωσι 13 υποταγ. ουν πασ. ἀνθρωπινη 14 εἰσ ἐκδικ. μεν 15 φιμουσ 16 δουλοι θεου 18 υποτασ. ἐν πα. φο. | om ὑμῶν 21 οτι καὶ χριστ. ἐπαθεν | ε. υπ. ἡμῶν ἡμιν 22 ευρεθη 23 ἀντελοιδορει 24 ἐν τῷ σωματι

ξύλον, ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὐ τῷ μάλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. ²⁵ ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλ' ἐπιστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

III.

¹ Ὁμοίως γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινας ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ² ἐποπτεύοντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνῆν ἀναστροφήν ὑμῶν. ³ ὧν ἔστω οὐκ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος. ⁴ ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν ἀφθάρτῳ τοῦ πρᾶ-
 ἔως ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελέσ.
⁵ οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες ἐκόσμουν ἑαυτάς, αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν θεόν, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ⁶ ὡς σάρρα ὑπήκουσεν τῷ ἄβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἥς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιῶσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. ⁷ οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνομιλοῦντες ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συνκληρονόμοις ποικίλης χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

⁸ Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγῆνοι, ταπεινόφρονες, ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τοῦναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ¹⁰ ὁ γὰρ θέλων

24 ^c om αυτου post μωλ. 25 επιστραφητε: non mutatum III, 1 ^c αι γυναι-
 κες 2 ^c εποπτευσαντες 4 ^c εν τω αφθ. | ^c πρα. και ησυχ. 7 συνομιλουντες:
^c συνοικουντες κατα γνωσιν | συνκληρονομοις ^c pro -μουσ reposuit

24 om αυτου post μωλωπι 25 om ητε γαρ | αλλα επεστραφητε III, 1 om
 και 2 εποπτευσαντες 3 ουχ 4 εν τω αφθ. | ησυχ. και πρα. 5 αι ελπιζ. εις
 θεον εκοσμ. εαυτ. 6 υπηκουεν 7 om οι | ομοι. συνοικουντες κατα γνωσιν ωσ |
 om ποικιλησ | εγχοπτεςθ. | ταισ προσευχαισ

25 πλανωμενα | επεστραφητε III, 1 αι γυναικες | κερδηθησονται 2 εποπτευ-
 σαντες 3 ουχ 4 εν τω αφθ. πραεσσ και ησυχ. 5 αι ελπιζ. επι τ. θε. εκοσμ. εαυτ.
 7 συνοικουντες κατα γνωσιν ωσ ασθεν. | συκληρονομοι | om ποικιλησ | εκχοπτεςθ.
 8 φιλοφρονες pro ταπεινοφρ. 9 οτι: ειδοτες οτι

ζωὴν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλήσαι δόλον· ¹¹ ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν, ¹² ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὅτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιούντας κακά. ¹³ καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, εἴαν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένησθε; ¹⁴ ἀλλὰ εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοί ἐστε. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, ¹⁵ κύριον δὲ τὸν χριστὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἑτοιμοὶ αἰεὶ πρὸς ἀπολογίαὴν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραύτητος καὶ φόβου, ¹⁶ συνειδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν καταισχυνοῦσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν εἰς χριστὸν ἀναστροφὴν. ¹⁷ κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιούντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιούντας. ¹⁸ ὅτι χριστὸς ἄπαξ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ²⁰ ἀπειθήσασιν ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος. ²¹ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀντίτυπον σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεὸν δι' ἀναστάσεως ἰησοῦ χριστοῦ, ²² ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγόντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

13 γενησθε (cod -σθαι) ^cpro γενεσθαι reposuit 14 ἀλλὰ εἰ: ^cεἰ δε 15 ^cἀπαιτούντι 16 ^cἐν χριστῷ 17 ^η ^cpro εἰ correxit 18 ^com των | ^cἵνα ἡμας πρ. 20 ^η et μακροθυμία: cod την, unde rasis τ et ν correctum est η, et μακροθυμιαν, quod fugit correctorem 21 ^cο και υμας 22 ^cτου θεου

10 om αυτου 11 εκκλ. δε 13 εἰ του αγ. ζη. γενιοσθε 14 ἀλλ εἰ | om ἐστε, om μηδ. ταραχθ. 16 ἐν ω καταλαλεισθε καταισχ. | ἐν χριστῷ 18 οτι και χρ. απ. περι αμαρτιων επαθεν | ἵνα υμας πρ. | om τω θεω 21 ο και υμας αντιτ. νυν

10 χεῖλη αυτου 11 ^ς om (ex errore) αγαθον ζητησατω 12 οἱ οφθαλμοι 13 μιμηται pro ζηλωται 14 ἀλλ εἰ | om ἐστε 15 θεον pro χριστον | ἐτοιμοι δε αει | om ἀλλὰ 16 καταλαλωσιν | ἐν χριστῷ 17 θελει 18 οτι και | om των | om υπερ ημων | επαθεν pro απεθ. | ἵνα ἡμας | τω πνευματι 20 ἀπαξ εξεδεχετο (e coniectura?) | ολιγα 21 ^ς ο και, ^ς ω και | ἡμας αντιτυπ. νυν 22 του θεου

IV.

¹ Χριστοῦ οὖν ἀποθανόντος ὑπὲρ ὑμῶν σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔγνωσαν ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας, ² εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. ³ ἄρκετος γὰρ ὑμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πορευομένου ἐν ἀσελείαις, ἐπιθυμίαις, οἴνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις, ⁴ ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν καὶ βλασφημοῦσιν, ⁵ οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοιμῶς ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ⁶ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπου σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι. ⁷ πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν· σωφρονήσατε οὖν, νήψατε εἰς προσευχάς, ⁸ πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύψει πληθεὺς ἁμαρτιῶν, ⁹ φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ, ¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ. ¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἢς χορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

¹² Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γιναμένη, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαινόντος, ¹³ ἀλλὰ καθὼς κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. ¹⁴ εἰ

1 ^c παθόντος υπερ ημων | ^c αμαρτιας 2 ανθρωπων ^c pro - πον correctit | θεου ^c ex ανθρωπου 3 ^c om υμιν | παρεληλυθωσ ^c pro - θωσ | οἴνοφλυγίαις ^c pro - φρυγίαις 4 ^c βλασφημουντες pro και βλασφημουσιν 5 οι αποδωσουσιν λογον supri ^c; τω quod sequitur ipse * ex oi videtur fecisse 6 ^c ζησωσι 7 ^c και νηψατε

1 παθόντος pro αποθαν. | om υπερ υμων | αμαρτιας 3 om υμιν | πεπορευομένου 4 * βλασφημουνται, ** - ντες pro και βλασφημουσιν 5 κρεινοντι pro εχ. xp. 7 και νηψατε 8 καλυπτει 13 om του bent?

1 παθόντος υπερ ημων | ο παθ. εν σαρκι 3 ημιν | χρον. του βιου το θελημα τ. εθν. καταργασσασθαι πεπορευομενουσ 4 βλασφημουντες pro και βλασφημουσιν 7 και νηψατε εις τασ πρ. 8 προ πα. δε | ^c η αγαπη 9 γογγυσμων 13 ^c καθωσ

ὄνειδιζεσθε ὀνόματι χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆσ δόξης και τῆσ δυνάμεωσ αὐτοῦ και τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶσ ἀναπαύεται. ¹⁵ μὴ γάρ τισ ὑμῶν πασχέτω ὡσ φονεὺσ ἢ κλέπτησ ἢ κακοποιὸσ ἢ ὡσ ἀλλοτριεπίσκοποσ· ¹⁶ εἰ δὲ ὡσ χρῆστιανόσ, μη αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτω. ¹⁷ ὅτι καιρὸσ τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ὑμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸ και εἰ ὁ δίκαιοσ μόλισ σώζεται, ὁ ἀσεβῆσ και ὁ ἀμαρτωλόσ ποῦ φανεῖται; ¹⁹ ὥστε και οἱ πάσχοντεσ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰσ ψυχὰσ αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιῶτα.

V.

¹ Πρεσβυτέρουσ οὖν τοῦσ ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συνπρεσβυτέροσ και μάρτυσ τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ και τῆσ μελλούσησ ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνόσ· ² ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶσ ἀλλὰ ἐκουσίωσ κατὰ θεόν, μηδὲ αἰσχροκερδῶσ ἀλλὰ προθύμωσ, ³ μηδ' ὡσ κατακυριεύοντεσ τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· ⁴ και φανερωθέντοσ τοῦ ἀρχιποιέμενοσ κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆσ δόξης στέφανον. ⁵ ὁμοίωσ δὲ νεώτεροι ὑποτάγητε τοῖσ πρεσβυτέροισ· πάντεσ δὲ ἀλλήλοισ τὴν ταπεινοφροσύνην ἐνκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεοσ ὕπερηφάνοισ ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖσ δὲ δίδωσιν χάριν. ⁶ ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖραν τοῦ θεοῦ,

14 ^c εν ονοματι | ^c om αυτου post δυναμεωσ | ^c επαναπεπνται 16 χρῆστιανοσ: altera parte litterae η rasa correctum est χριστ. 17 ^c αφ ημων | cod τω λογω τ. θε. ευαγγ., sed λογω ipse * punctis notavit V, 1 sub o in ουν vestigium inceptae litterae τ cernitar 2 υμιν ποιμνιον ^c correxit pro υμ(exciderunt litterae υποιμνιον | μη αναγκαστωσ: ^c praem επισκοπουντεσ 5 ^c om δε

14 εν ονοματι | om και της δυν. αυτου 16 * χριστιανοσ (* χριστ.) 17 ο καιροσ | απο ημων 18 * ο δε ασεβησ | και αμαρτωλ. 19 om αυτων V, 1 om τουσ | συμπρεσβ. 2 om κατα θεον 3 om totum versum 5 om δε et τοισ | εγκομβ. | οτι θεοσ 6 χειρα

14 εν ονοματι | om και της δυν. αυτου | αναπαυεται: add κατα μεν αυτουσ βλασφημειται, κατα δε υμασ δοξαζεται 15 αλλοτριεπισκοποσ 16 χρῆστιανοσ | εν τω μερει τουτω 17 ο καιροσ | αφ ημων 18 και αμαρτωλ. 19 ωσ πιστω | ψυχ. αυτων V, 1 om ουν | συμπρεσβυτ. 2 επισκοπουντεσ μη αναγκ. αλλ | om κατα θεον 5 om δε | om τοισ | αλληλοισ: add υποτασσομενοι | εγκομβ. 6 χειρα

ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ⁷ πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ἡμῶν.

⁸ Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντιδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ, ζητῶν τινὰ καταπίν· ⁹ ὃ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. ¹⁰ ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηριξεί, σθενώσει, θεμελιώσει. ¹¹ αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

¹² Διὰ σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν καὶ ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν στήτε. ¹³ ἀσπάξεται ὑμᾶς ἡ ἐν βαβυλῶνι ἐκκλησία συνεκλεκτὴ καὶ μάρκος ὁ υἱὸς μου. ¹⁴ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πασιν τοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἀμήν.

ΠΕΤΡΟΥ

Α

7 ^c περι υμων 8 ^c οτι ο αντιδικ. | ^c καταπιειν 12 ^c om και ante ταυτην °

7 ** επιρριψ. | περι υμων 8 ζητων καταπιειν 10 εν τω χριστω | om θεμελιωσει 11 om η δοξα και | om των αιωνων 12 σιλβανου | om και ante ταυτην 13 om εκκλησια 14 om ιησου αμην

7 επιρριψαντες | περι υμων 8 οτι ο αντιδ. | τινα καταπιη 9 εν κοσμω 10 ημας | εν χριστ. ιησου | καταρτισαι υμας στηριξει σθενωσαι θεμελιωσαι 12 om και ante ταυτην | εστηκατε 13 om εκκλησια. 5 (5° nil) haec subscripta habet: πετρον επιστολη καθολικη πρωτη εγραφη εν στιχοισ σλς'.

ΠΕΤΡΟΥ

B.

I.

¹ Συμεὼν πέτρος δούλος καὶ ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν εἰς δικαιοσύνην τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ.

² Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ³ ὥς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸν θεὸν καὶ ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, ⁴ δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδωρῆται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας φύσεως κοινωνοί, ἀποφυγόντες τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιθυμίαν φθορᾶς. ⁵ καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο σπουδῆν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν, ⁶ ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατεῖᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ⁷ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ⁸ ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργούσιν οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν. ⁹ ὧς γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστίν, μυωπᾶζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἀμαρτημάτων. ¹⁰ διὸ

3 ° om τον θεον και 5 επιχορηγησατε: επι ipse * (ut videtur) suppl

1 σιμων | εν δικαιοσυνη τ. θεου ημ. 2 om χριστου 3 om τα | om τον θεον και | ιδια ετε: δια δοξης κ. αρετης 4 τιμ. κ. μεγαστ. ημιν | θει. κοιν. φυσ. αποφ. της εν τ. κοσμ. εν επιθυμια 5 αυτ. τουτ. δε 9 αμαρτιων

5 επιστολη πετρου καθολικη δευτερα, 5° πετρου του αποστολου επιστ. καθολ. δευτ. 1 εν δικαιοσυνη τ. θεου ημ. | σωτηρος: 5° add ημων 2 om χριστου 3 om τα | om τον θεον και | ιδια ετε: δια δοξης κ. αρετης 4 τα μεγαστ. ημιν κ. τιμ. | θει. κοινων. φυσ. | της εν κοσμω εν επιθυμια φθ. 5 κ. αυτ. τουτ. δε 9 αμαρτιων

μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε ἵνα διὰ τῶν καλῶν ἔργων βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλησιν καὶ ἐκλογὴν ποιήσθε· ταῦτα γὰρ ποιῶντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. ¹¹ οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ.

¹² Διὸ μελλήσω αἰεὶ περὶ τούτων ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείᾳ. ¹³ δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμι ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν τῇ ὑπομνήσει, ¹⁴ εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστὶν ἡ ἀποθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. ¹⁵ σπουδάζω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἐξοδὸν τὴν τούτων μνήμην ποιῆσθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. ¹⁷ λαβὼν γὰρ παρὰ τοῦ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. ¹⁸ καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ, ¹⁹ καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἀύχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ²⁰ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. ²¹ οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

10 ποιήσθε: cod - σθαι 12 sq καιπερ usque διεγειρ. υμας suppl^c 14 ex-ciderunt verba καθως και ο κυριος ημων, nec suppleta sunt

10 om ινα δια τ. καλ. εργων | ποιησθαι 11 η εισοδος 12 υμας υπομιν. περι τουτ. 13 om τη 15 σπουδασω 16 *μεγαλισητος 17 om του | ο υι. μου ο αγαπ. μου ουτος εστ. 18 εξ ουρανου | εν τω αγι. ορει 19 om η ante ημερα 21 προφητεια ποτε | απο pro αγιοι

10 om ινα δια των καλ. εργ. | ποιησθαι 11 η εισοδος 12 ουκ αμελησω υμας αι υπομιν. περ. τουτ. 13 om τη 15 σπουδασω 17 παρα θεου 18 εξ ουρανου 19 om η 21 αλλ | οι αγιοι

II.

¹ Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφήται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοῦσ δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖσ ταχινὴν ἀπώλειαν, ² καὶ πολλοὶ ἔξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖσ ἀσελγείαισ, δι' οὓσ ἡ ὁδὸσ τῆσ ἀληθείασ βλασφημηθήσεται, ³ καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖσ λόγοισ ὑμᾶσ ἐνπορεύονται· οἷσ τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. ⁴ εἰ γὰρ ὁ θεὸσ ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σιροῖσ ζόφου ταρταρώσασ παρεδωκεν εἰσ κρίσιν κολαζομένουσ τηρεῖν, ⁵ καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον νῶε δικαιοσύνησ κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξασ, ⁶ καὶ πόλεισ σοδόμων καὶ γομόρρασ τεφρώσασ καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώσ, ⁷ καὶ δίκαιον λῶτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆσ τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆσ ἐρρύσατο· ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῆ ὁ δίκαιοσ ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖσ ἡμέραν ἕξ ἡμέρασ ψυχὴν δίκαιαν ἀνόμοισ ἔργοισ ἐβασάνιζεν· ⁹ οἶδεν κύριοσ εὐσεβεῖσ ἐκ πειρασμῶν ρύεσθαι, ἀδίκουσ δὲ πεφυλακισμένουσ εἰσ ἡμέραν κρίσεωσ κολαζομένουσ τηρεῖν, ¹⁰ μάλιστα δὲ τοῖσ ὀπίσω σαρκὸσ ἐν ἐπιθυμίαισ μισμοῦ πορευομένουσ καὶ κυριότητοσ καταφρονούντασ. τολμηταὶ αὐθάδεισ, δόξασ οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντεσ, ¹¹ ὅπου ἄγγελοι ἰσχυῖ καὶ δυνάμει μερίζονεσ ὄντεσ οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν· ¹² αὐτοὶ δέ, ὡσ ἄλογα ζῶα γεγεννημένα φυσικὰ εἰσ ἄλωσιν καὶ φθοράν,

1 ^c om εν τω λαω 2 οδοσ: ^c δοξα 3 ενπορευσ. ^c εκ-εκπορ. 4 σιροισ (ut abc σειροισ): πορ mutatum | ζοφου: ita ^c ex ζοφοισ (ut etiam A) 5 κοσμω ^c ex κοσμον 9 πειρασμων (cod patr.): ^c -σμου | ^c om πεφυλακισμ. 10 εκιθυμιασ: ^a-μιασ, ^c-μια

1 *επαγ. αυτοισ 3 εμπορευσont. 4 σειροισ | τηρουμενουσ pro κολαζ. τηρειν 6 om καταστροφη | μελλ. ασεβεσι 7 *λωθ | *ερυσατο 8 om ὁ 9 πειρασμου | om πεφυλακισμενουσ 10 εν επιθυμια 12 ουτοι δε | γεγεννημενα

2 απωλειαισ pro ασελγ. 3 εμπορευσ. 4 σειραισ | τετηρημενουσ pro κολαζ. τηρ. 5 αλλ 8 εγκατοικ. 9 πειρασμου | om πεφυλακισμ. 10 εν επιθυμια 12 ουτοι δε | φυσικ. γεγεννημ. (σ^o γεγεννημ.)

ἐν οἷς ἀγνοοῦντες βλασφημοῦσιν, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρῆσονται, ¹³ ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπῖλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, συνευχοόμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὀφθαλμοῦς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίας καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρσας τέκνα· ¹⁵ καταλείποντες εὐθείαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ βαλαὰμ τοῦ βεῶρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ¹⁶ ἔλεξεν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἀνθρώπου φωνῆ φθεγγόμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. ¹⁷ οὗτοί εἰσιν· πηγαὶ ἄνδρῶν καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζῶφος τοῦ σκότους τετήρηται. ¹⁸ ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκός, ἀσελγείαις, τοὺς ὄντως ἀποφεύγοντας, τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ἣ γὰρ τις ἠττηται, τούτῳ δεδούλωται. ²⁰ εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. ²¹ κρεῖσσον γὰρ ἢ αὐτοῖς μὴ ἐπεγνώκῃαι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἣ ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. ²² συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροι-

12 καὶ φθαρῆσονται: ^c καταφθαρῆς. 13 ἀδικούμενοι (ut etiam B): ^c κομιούμενοι 15 βεωρ οσ: ^c conflat̄is βεωρ et βοσορ in unum atque ita οσ absorpto βεωρ οσορ, ^c βοσορ οσ 16 ἀφωνον: ^c add εν 17 cod λειλαπος (ut AC) 19 ἐλευθερίαν bis scriptum est, ^c om alterum | ^c τουτω καὶ δεδουλ. 22 ^c συμβεβ. δε

12 ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες 13 ἀπαταις: ἀγαταις 14 μοιχαλίδος | ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας 15 καταλίποντες | om οσ | ἠγάπησαν 16 ἔλεξεν | ἀφωνον ἐν ἀνθρώποις 18 ολιγῶς προ ὄντως 20 om ἡμῶν 21 κρεῖττον | ἐπιγν. υποστρεψαὶ ἐκ τῆς

12 ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες | καταφθαρῆσοντ. προ καὶ φθαρ. 13 κομιούμενοι 14 μοιχαλίδος | ἀμαρτίας | πλεονεξίας 15 καταλίποντες τὴν ευθ. | του βοσορ 16 ἐν ἀνθρώπων φωνῆ 17 νεφελαι προ καὶ ομιχλ. | εἰς αἰῶνα τετήρηται 18 ^s ἐν ἀσελγείαις | ἀποφυγόντας 19 τουτω καὶ δεδουλ. 20 om ἡμῶν 21 κρεῖττον | ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρεψαὶ ἐκ τῆς 22 συμβεβ. δε

μίας· κύων ἐπιστρέψασ ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὅσ λουσα-
μένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

III.

¹ Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, ² μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφη-
τῶν καὶ τῆσ τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆσ τοῦ κυρίου καὶ σω-
τῆροσ, ³ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχά-
των τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαίγμονῃ ἐμπαίχται κατὰ τὰσ ἰδίας αὐ-
τῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι ⁴ καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγ-
γελία τῆσ παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧσ γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμή-
θησαν, πάντα οὕτωσ διαμένει ἀπ' ἀρχῆσ κτίσεωσ. ⁵ λανθάνει
γὰρ αὐτοὺσ τοῦτο θέλοντασ ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ
ἐξ ὕδατοσ καὶ διὰ ὕδατοσ συνεστῶτα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, ⁶ δι'
ᾧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεῖσ ἀπόλετο· ⁷ οἱ δὲ νῦν
οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ
τηρούμενοι εἰσ ἡμέραν κρίσεωσ καὶ ἀπωλείασ τῶν ἀσεβῶν ἀν-
θρώπων. ⁸ ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶσ, ἀγαπητοί, ὅτι μία
ἡμέρα παρὰ κυρίου ὡσ χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡσ ἡμέρα μία.
⁹ οὐ βραδύνει κύριοσ τῆσ ἐπαγγελίας, ὡσ τινεσ βραδυτῆτα
ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ δι' ὑμᾶσ, μὴ βουλόμενόσ τινασ
ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντασ εἰσ μετάνοιαν χωρῆσαι. ¹⁰ ἤξει δὲ ἡ
ἡμέρα κυρίου ὡσ κλέπτησ, ἐν ἣ οὐρανοὶ μὲν βυζηθδὸν παρελεύ-
σονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν
αὐτῇ ἔργα εὐρεθήσεται. ¹¹ τούτων οὖν πάντων λυομένων ποτα-

5 συνεστῶτα: c-σῶσα 8 post ὡσ χίλια ἐτη exeidit καὶ χίλια ἐτη, nec supple-
tum est 9 πάντασ: cod πάντεσ 10 καὶ post λυθήσεται excidit nec suppletum est

22 κυλισμον III, 3 γινωσκοντες | ἐπιθυμ. αυτ. 5 δι υδατ. | συνεστῶτωσ
(sic) 7 τω αυτω λογ. ^{mai} 1et²? 8 παρ. κυριω 9 μακρ. εἰσ υμασ 10 om ἡ | οἱ
ουρανοι | om μεν | ροιζηθον 11 τούτων ουτωσ παντων

2 ημων 3 γινωσκοντες | εσχατου | om εν εμπαιγμονη 5 δι υδατ. συνεστῶτωσ
7 ε^ο τω αυτω, ε αυτου omisso τω 8 παρα κυριω 9 ο κυριοσ | μακροθ. εἰσ ημασ
10 κλεπτησ: add εν νυκτι | οἱ ουρανοι | om μεν | ροιζηθον | λυθησονται | κατακα-
ησεται pro ευρεθησεται

πούς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, ¹² προσδοκῶντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. ¹³ καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ καινὴν γῆν κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

¹⁴ Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, ¹⁵ καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ¹⁶ ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. ¹⁷ ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, ¹⁸ ἀξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος, ἀμήν.

ΠΕΤΡΟΥ

Β

11 ^c υπαρχ. υμας 12 προσδοκωντας: ^c add και σπευδοντας 15 ηγεισθ. ^c pro αγεισθαι reposuit

11 om ημας 12 προσδοκ. και σπευδοντας 13 και γην καινην | το επαγγελμα 16 om ταις 18 om αμην

11 υπαρχ. υμας 12 προσδοκ. και σπευδοντας 13 γην καινην | το επαγγελμα 15 αυτω δοθεισαν 16 εν οις εστιν. Nec. 5 nec 5° subscriptionem habent

ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Α.

Ι.

¹ Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· ² καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. ³ ὃ ἀκηκόαμεν καὶ ἐωράκαμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ. ⁴ καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἧ πεπληρωμένη.

⁵ Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγάπη τῆς ἐπαγγελίας ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. ⁶ ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκοτεῖ περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ⁷ ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὥς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρῖζει ἡμᾶς ἀπὸ

³ ante και υμιν * iam scripserat i, sed deletit | ημετερα: in cod sequitur υμων, ^c deletit ⁵ * in textu scripsit ηπαγγελιας, correxit vero se ipse supra-scriptis γαπητησε, quo effecit η αγαπη της επαγγελιας, quorum loco ^c η αγγελια reposuit

Inscriptum est ιωανου α 1 *εωρακαμεν 2 και ο εορακαμεν (**εωρ.) 3 ο εορακαμ. (**εωρ.) και ακηκοαμ. | om και ante επαγγ. 5 αγγελια pro αγαπη τ. επαγγ. | ουκ εστιν εν αυτ. ουδ.

ε επιστολη ιωαννου καθολικη πρωτη, ε° ιωανν. του αποστολου επιστ. καθολικ. πρωτη 3 ο εωρακ. κ. ακηκοαμ. απαγγελ. υμιν 4 υμιν pro ημεις | ε° υμων δ αυτη εστιν η επαγγελια ην 7 ιησου χριστου

πάσης ἀμαρτίας. ⁸ ἂν εἴπωμεν ὅτι ἀμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυ-
τοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ⁹ ἂν ὁμολο-
γῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ
ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν καὶ καθάρσις ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδι-
κίας. ¹⁰ ἂν εἴπωμεν ὅτι οὐκ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιούμεν
αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

II.

¹ Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε. καὶ
ἂν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, ἰησοῦν
χριστὸν δίκαιον. ² καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν
ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ
κόσμου. ³ καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἂν
τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φυλάξωμεν. ⁴ ὁ λέγων ὅτι ἐγνώκα αὐτόν,
καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ [ἐν τούτῳ]
ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν. ⁵ ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον,
ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελειώται. ἐν τούτῳ γι-
νώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. ⁶ ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει
καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

⁷ Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν
παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστίν ὁ λό-
γος ὃν ἠκούσατε. ⁸ πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστίν
ἀληθές καὶ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ
τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ⁹ ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ψεύστης ἐστίν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν
ἕως ἄρτι. ¹⁰ ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει,
καὶ σκάνδαλον οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν

9 ἐστίν suppl^c II, 3 φυλάξωμεν: ^c τηρῶμεν 4 ἐν τούτῳ omissum nec supple-
tum est 8 το sec^c pro το

9 om ἡμῶν sec 10 ουχ ἡμαρτ. II, 2 μόνων 3 φυλάξωμεν: τηρῶμεν 4 om
του θεου 6 om οὕτως 8 om και prim 9 om ψευστ. ἐστ. και 10 σκ. ἐν αὐτ.
ουκ ἐστ.

9 om ἡμῶν sec 10 ουχ ἡμαρτ. II, 3 τηρῶμεν pro φυλάξωμ. 4 om στι|
om του θεου 7 ἀδελφοι pro αγαπητ. | ηκουσατε: add απ αρχης 8 om και prim
9 om ψευστ. ἐστ. και 10 ἐν αὐτῷ ουκ ἐστ.

αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

¹² Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφείωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸ πονηρόν. Ἐγραψα ὑμῖν, παιδιὰ, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ¹⁴ Ἐγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἐγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. ¹⁵ μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ, ¹⁶ ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. ¹⁷ καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

¹⁸ Παιδιὰ, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἀντίχριστος ἐρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ¹⁹ ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἄν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. ²⁰ καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες. ²¹ οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. ²² τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. ²³ πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. ²⁴ ὑμεῖς ὁ

12 αφειωνται c pro -εονται 18 c ο αντιχρ. 22 και pr: erasum est et iam prima manu notatum

13 τον πονηρον 14 το απ αρχης | om του θεου 16 **αλαζονεια | αλλα εκ 18 *αντιχριστος et αντιχριστοι 19 εξηλθαν | ει γαρ εξ ημ. ησ. 20 om και sec 22 om και post αρνουμ. 24 υμεις ο ηκουσατε

13 τον πονηρον. γραφω υμ. παιδ. 16 αλαζονεια 18 ο αντιχρ. 20 παντα 22 om και post αρνουμ. 23 om ο ομολ. τον υιον κ. τ. πα. εχ. 24 υμεις ουν ο ηκουσατε

ἀκηκόατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν [ἐν] ὑμῖν μείνη ὁ ἀκηκόατε ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ πατρὶ καὶ ἐν τῷ υἱῷ μενεῖτε. ²⁵ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγεिलाτο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ²⁶ ταῦτα δὲ ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. ²⁷ καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ πνεῦμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθὴς ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος· καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς μένετε ἐν αὐτῷ, ²⁸ ἵνα ἐὰν φανερωθῆ ἔχωμεν παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνοῦμεν ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. ²⁹ ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσχετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

III.

¹ Εἶδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ὑμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

² Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῆ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστίν. ³ καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. ⁴ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν καὶ ἡ ἀνομία. ⁵ καὶ οἶδαμεν ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

24 εν sec suppl^c 27 πνευμα: ^c χρισμα | αληθης: non mutatum est 28 ^c σχω-
μεν III, 1 υμας: ^c ημας 4 και post εστιν: punctis notatum quae ipsius * vi-
dentur esse

24 ο απ αρχ. ηκουσατε | εν τω υιω και τω πατρι 25 υμιν | αιωνιαν 26 om
δε 27 το χαρισμα ο ελαβατε | αλλα το αυτου (^{mal} αυτο) χρισμα | αληθεσ 28 ante
ινα add και νυν τεκνια μενετε εν αυτω | σχωμεν | απ αυτου εν τ. παρρ. αυτ. 29 om
και III, 1 ιδετε | δεδ. υμιν | γινωσκ. ημας 4 om και tert 5 οιδατε | om ημων |
εν αυτω ουκ εστ.

24 ο απ αρχ. ηκουσατε | εν τω υιω κ. εν τω πατρι 26 om δε 27 εν υμιν
μενει | το αυτο χρισμα διδ. | αληθεσ | μενετε εν αυτω 28 ante ινα add και νυν
τεκνια μενετε εν αυτω | οταν φανερ. | απ αυτ. εν τη παρ. αυτ. 29 om και
III, 1 ιδετε | om και εσμεν | γιν. ημας 2 οιδαμ. δε 4 om και tert 5 οιδατε |
εν αυτω ουκ εστ.

⁶ πᾶσ ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶσ ὁ ἁμαρτάνων ουχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

⁷ Τεκνία, μηδεὶσ πλανάτω ὑμᾶσ. ὁ ποιῶν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼσ ἐκεῖνοσ δίκαιός ἐστιν· ⁸ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆσ ὁ διάβολοσ ἁμαρτάνει. εἰσ τοῦτο ἐφανερῶθη ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ, ἵνα λύση τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. ⁹ πᾶσ ὁ γεγεννημένοσ ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. ¹⁰ ἐν τούτῳ φανερά ἐστίν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶσ ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ¹¹ ὅτι αὕτη ἐστίν ἡ ἐπαγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆσ, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλοσ. ¹² οὐ καθὼσ καίιν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνοσ ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. ¹³ καὶ μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶσ ὁ κόσμοσ. ¹⁴ ἡμεῖσ οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰσ τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοῦσ ἀδελφοῦσ ἡμῶν· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. ¹⁵ πᾶσ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνοσ ἐστίν, καὶ οἶδατε ὅτι πᾶσ ἀνθρωποκτόνοσ οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. ¹⁶ ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνοσ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖσ ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰσ ψυχὰσ θεῖναι. ¹⁷ ὅσ δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ κλείση τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶσ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

¹⁸ Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ καὶ γλώσση, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ

7 ^c τὴν δικαιοσύνην 14 et 19 in codice est μεταβεβηκεν et εκπροσθεν, nec attigit corrector, nec magis τηρωμεν (ut etiam AK alii) v. 22; versu vero 21 καταγνωσκη ^c pro -σχω correxit

6 *εωρακεν 7 ο ποι. την δικ. 11 αγγελια 13 om και 14 om ημων 15 αδελφ. εαυτου | εν αυτω 18 λογω μηδε τη γλωσσ. αλλ εργω

7 ο ποι. την δικ. 11 αγγελια 13 om και | αδελφ. μου 14 om ημων | αγαπων: add τον αδελφον 15 εν αυτω 16 τιθεναι 18 τεκνα μου | λογω μηδε γλωσσ. αλλ εργω

καὶ ἀληθεία. ¹⁹ καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν, ²⁰ ὅτι ἐὰν καταγιγνώσκῃ ἡμῶν ἢ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα.

²¹ Ἀδελφοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγιγνώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, ²² καὶ ὃ ἐὰν αἰτώμεθα λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν καὶ τὰ ἄρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιούμεν. ²³ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν ἡμῖν. ²⁴ καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἔδωκεν ἡμῖν.

IV.

¹ Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ² ἐν τούτῳ γινώσκομεν τὸ πνεῦμα ταῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ³ καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν κύριον ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν, καὶ τοῦτό ἐστὶν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ τι ἀκηκόαμεν ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. ⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. ⁵ αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει· ⁶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν

24 ^c καὶ ἐν τούτῳ IV, 2 γινώσκομεν: ^c - σκετε

19 om καὶ pr | τὴν καρδίαν 20 καταγιγνώσκῃ 21 ἀγαπητοὶ pro ἀδελφ. | om ἡμῶν πνεύματε | ἐχει 22 ο ἀν αἰτώμεν | τηροῦμεν 23 πιστευσωμεν 24 καὶ ἐν τούτῳ | ἡμῖν ἔδωκεν IV, 2 γινώσκατε | ἐληλυθῆναι 3 τὸν ἰησοῦν om̄ssis κυρ. ἐν σαρκ. ἐληλυθ. | ο (pro ο τι) ἀκηχασατε

19 γινώσκομεν 20 καταγιγνώσκῃ 21 ἀγαπητοὶ pro ἀδελφ. 22 αἰτώμεν | λαμβ. παρ αὐτ. | τηροῦμεν 23 πιστευσωμεν 24 καὶ ἐν τούτῳ γινώσκ. | ἡμῖν ἔδωκ. IV, 2 γινώσκατε 3 τὸν ἰησοῦν χριστὸν | ο (pro ο τι) ἀκηχασατε οτι

ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

⁷ Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. ⁸ ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἐγνώκεν τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. ⁹ ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζῶμεν δι' αὐτοῦ. ¹⁰ ἐν τούτῳ ἐστίν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

¹¹ Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφειλομένοι ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ¹² θεὸν οὐδεὶς πώποτε θεάσεται· εἰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν. ¹³ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δεδῶκεν ἡμῖν. ¹⁴ καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. ¹⁵ ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι ἰησοῦς ἐστίν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. ¹⁶ καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. ¹⁷ ἐν τούτῳ τετελειώται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν ἐν ἡμῖν, ἵνα παρρησίαν ἔχομεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ¹⁸ φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελειώ-

8 ο μη αγαπ. ουκ εγνωκ. τ. θεου suppl^c 9 ζωμεν: ^c ζησωμεν 10 ηγαπησαμεν * pro - πησεν τοροσαίε 17 μεθ ημων εν ημιν: nil mutatum | ημερα: cod αγαπη

7 γεινωσκει 8 εγνω 9 ζησωμεν 10 om του θεου | ηγαπηκαμεν | απεστειλεν 15 οσ εαν | ιησουσ χριστου 16 και ο θεου εν αυτ. με. 17 om εν ημιν | εχωμεν | οσομεθα: εσμεν 18 αλλα

7 γινωσκει 8 εγνω 9 ζησωμεν 10 om του θεου | απεστειλε 12 tet. est. εν ημιν 16 και ο θεου εν αυτω omisso μενει 17 om εν ημιν | εχωμεν | κ. ημειο εσμεν

ται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹⁹ ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τὸν θεόν, ὅτι αὐτὸς πρῶ-
τος ἠγάπησεν ἡμᾶς. ²⁰ εἴαν τις εἴπῃ· ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύνα-
ται ἀγαπᾶν. ²¹ καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα
ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

V.

¹ Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ
γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸ
γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν
τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολάς
αὐτοῦ τηρῶμεν. ³ αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς
ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν. καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰ-
σίν, ⁴ ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον·
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.
⁵ τίς δέ ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι ἰησοῦς
ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ⁶ οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν διὰ ὕδατος καὶ
αἵματος καὶ πνεύματος, ἰησοῦς χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μό-
νον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνευμά ἐστὶν τὸ
μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνευμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ⁷ ὅτι οἱ τρεῖς εἰσὶν
οἱ μαρτυροῦντες, ⁸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ
οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. ⁹ εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμ-
βάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μεῖζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ
μαρτυρία τοῦ θεοῦ ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹⁰ ὁ
πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ·

20 ειπη suppletum est, ab ^a potius quam prima manu | μιση (μειση cod):
c - σι V, 4 αυτη c ex αυτησ 9 των ανθρωπ. c pro του θεου

19 om τον θεον 20 ειπη στι αγαπω | *εωρακεν 21 *om τον θε. αγαπ. και
V, 1 αγαπα τον γεγεννημενον 2 ποιωμεν pro τηρωμ. 5 τισ εστ. δε 6 δι υδατος |
om και πνευμ. | μονω | και εν τω αιματ. 7 στι τρεις 10 τ. μαρτ. εν αυτω

19 αυτον pro τον θεον 20 στι αγαπω | ου δυναται: πως δυν. V, 5 om δε
6 δι υδατ. | om και πνευματος | ιησ. ο χριστ. 7 στι τρεις 7. 8. post μαρτυρου-
τες add εν τω ουρανω, ο πατηρ, ο λογος και το αγιον πνευμα. και ουτοι οι τρεις
εν εισι. ⁹ και τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τη γη 9 στι θεσ: ην

ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποιήκεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἐπί-
στευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν ἐμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ. ¹¹ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν
ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ ἐστίν. ¹² ὁ ἔχων τὸν υἱὸν
ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

¹³ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε,
τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα
κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν. ¹⁵ καὶ ἐάν ἴδωμεν ὅτι
ἀκούει ἡμῶν ὁ ἐάν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἐάν ἔχομεν τὰ αἰτή-
ματα ἃ ἠτήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁶ ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσεις, καὶ δώ-
σεις αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν
ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνησ λέγω ἵνα ἐρωτήση.
¹⁷ πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θά-
νατον. ¹⁸ οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρ-
τάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονη-
ρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. ¹⁹ οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ
ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. ²⁰ οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸ
ἀληθινόν. καὶ ἐσμέν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ
χριστῷ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. ²¹ τεκνία,
φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΝΟΥ

Α

13 ° οι πιστευοντες 15 και εαν ιδωμ. στ. ακ. ημων: hanc omnia suppl ° | σι
εαν εχωμεν: ° om εαν (εχωμεν non attingit) 16 αιτησεις et δωσεις: raso σ (a cor-
rectore °?) αιτησει et δωσει restitutum | ερωτησης: ° -σης 20 το αληθινον: ° τον
αληθ. 21 εαυτους

10 ου πεπιστευκεν | μεμαρτυρηκεν 11 ο θεος ημιν 13 εχετε αιωνιον 15 και
αν οιδαμεν σι ακ. ημ. ο εαν αιτ. | οιδ. σι εχομεν 16 αιτησει et δωσει 18 αλλα ο
γενν. | τηρει αυτον 20 **γινωσκωμεν | τον αληθινον. Subscriptum est ιωαννου α

10 ου πεπιστευκεν | μεμαρτυρηκεν 23 υμιν: add τοις πιστευουσιν εισ το ονομα
του υιου του θεου | εχετε αιωνιον και ινα πιστευητε εισ 15 και εαν οιδαμεν σι | ο αν
αιτωμ. | οιδαμ. σι εχομεν | παρ αυτου 16 αιτησει et δωσει 20 γινωσκωμεν τον αλη-
θινον | η ζωη αιωνιος 21 εαυτους | post ειδωλων add αμην. 5° nil subscriptum
habet, 5: ιωαννου επιστολη καθολικη πρωτη εγραφη εν σιτοις σσγ'.

- ΙΩΑΝΝΟΥ

B.

¹ Ο πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, ² διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ³ ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

⁴ Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς. ⁵ καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν καινὴν γράφων σοι, ἀλλὰ ἐντολὴν ἣν εἶχαμεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. ⁶ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ· αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατήσητε. ⁷ ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ἀντίχριστος. ⁸ βλέπετε ἑαυτοὺς ἵνα μὴ ἀπολέσθητε ἀ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. ⁹ πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ θεοῦ οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα

3 ^c παρα θεου πατρ. και παρα κυρ. | ^c om αυτου 8 απολεσητε ^c pro απολησθε γερονιit

3 παρα θεου πατρ. κ. παρα ιησ. χρ. | om αυτου 4 ελαβομεν παρα πατροσ 5 γραφ. σοι καινην αλλα ην ειχομεν 6 αυτη η εντολη εστιν καθωσ | περιπατητε 7 και ο αντιχρ. 8 * ηργασαμεθα, ειργασαμεθα

επιστολη ιωαννου δευτερα, 5^ο ιωαννου του αποστολου επιστολη καθολικη δευτερα. 3 5^ο μεθ υμων | παρα θεου πατρ. κ. παρα κυριου ιησ. χρ. | om αυτου 4 ελαβομεν 5 γραφων (sed 5 - φω) σοι καινην | om εντολην σεσ | ειχομεν 6 om αυτου sec | om ινα απτε καθωσ | περιπατητε 7 εισηλθον | και ο αντιχρ. 8 απολεσωμεν et απολαβωμεν | ειργασαμεθα 9 πασ ο παραβαιων | post διδαχη sec add του χριστου

καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. ¹⁰ εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ¹¹ ὃ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πρηνεροῖς.

¹² Πολλὰ ἔχω ὑμῖν γράφειν· οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόματι πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ. ¹³ ἀσπάζε-
ταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ

Β

10 ante διδαχην * iam scripsérat εν (εντολην scripturus?) sed statim abiecit
12 εχω: ° εχων | στοματι: ° στομα | η (post πεκληρ.) ° pro ην

12 εχων | στομα προς (* προ) στομα | χαρ. υμων. In subscriptione ιωανου

11 ο γαρ λεγων 12 εχων | ηβουληθην | ελθειν pro γενεσθαι | στομα προς
στομα | η πεπληρωμενη 13 post εκλεκτησ add αμην. § subscriptum habet:
ιωαννου επιστολη δευτερα εγραφη εν στιχοις λ', § ° nil subscriptum habet.

ΙΩΑΝΝΟΥ

Γ.

¹ **Ο** πρεσβύτερος γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. ² ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦται σου ἡ ψυχὴ. ³ ἐχάρην λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. ⁴ μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. ⁵ ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦτο ξένους, ⁶ οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶ ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. ⁷ ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθαν, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. ⁸ ἡμεῖς οὖν ὀφειλομένοι ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ. ⁹ Ἐγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν διοτρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. ¹⁰ διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

¹¹ Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἐώρακεν τὸν θεόν. ¹² Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀλη-

8 εκκλησια: ° αληθεια 9 ° εγραψα αν τη

In inscriptione est ιωαννου 3 εχαρην γαρ | μαρτυρουν omissa syllaba των 4 * ουκ εχων | χαριν | εν τη αληθεια 6 * ου pro ους 8 αληθεια pro εκκλησια 9 εγραψας 10 και εκ της εκκλ. 11 * εορακεν 12 υπ αυτης

ε επιστολη ιωαννου τριτη, ε° ιωαννου του αποστολου επιστολη καθολικη τριτη 3 εχαρην γαρ 5 και τουτο: και εισ τους 7 ονοματος: ε° add αυτου | εξηλθον | εθνων 8 απολαμβανειν | αληθεια pro εκκλησια 9 ομ τι 10 και εκ της 11 ο δε κακοποιων 12 υπ αυτης

θείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία
ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν.

¹³ Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ
καλάμου σοι γράφειν· ¹⁴ ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα
πρὸς στόμα λαλήσομεν. ¹⁵ εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι·
ἄσπασαι τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΩΑΝΝΟΥ

Γ

14 εὐθέως σε ἰδεῖν (^{ms^a} εὐθέως εἰδεῖν) 15 ἀσπάζου. In subscriptione ιωαννου

12 σιδατε 13 γραφειν pro γραψαι σοι | καλ. σοι γραψαι 15 ἀσπάζου. s sub-
scriptum habet: ιωαννου επιστολη καθολικη τριτη στιχων λβ'. In s^o nil sub-
scriptum est.

ΙΟΥΔΑ.

¹ Ἰούδας ἰησοῦ χριστοῦ δούλος, ἀδελφὸς δὲ ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ² Ἐλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθεῖη, ἀγαπητοί.

³ Πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος τοῦ γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας καὶ ζωῆς, ἀνάγκην ἔσχον γράφειν ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. ⁴ παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ καὶ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα ἄσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι. ⁵ ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς πάντα, ὅτι κύριος ἀπαξ λαὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, ⁶ ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλῃς ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. ⁷ ὡς σόδομα καὶ γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας· πρόκεινται δὲ δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσιν. ⁸ ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητας δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. ⁹ ὃ δὲ μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος,

2 αγαπητοι ad ea quae praecedunt trahitur 8 υπεχουσιν c pro ουκ εχουσιν

3 om του | om και ζωησ | γραφαι 4 παρεισεδυσαν | om και ante παλαι | χαριτα 5 ειδ. υμ. απαξ παντ. οτι ιησους λαον 7 om δε post προκεινται | υπεχουσαι 8 κυριότητα 9 ο τε μειχαηλ ο αρχ. τοτε

5 επιστολη του ιουδα καθολικη, 5^o ιουδα του αποστολου επιστολη καθολικη 1 ηγιασμενοις pro ηγαπημ. 2 αγαπητοι ad seq. trahitur 3 om του | om ημων | om και ζωησ | αναγκ. εσχ. γραφαι υμ. 4 om και ante παλαι | δεσποτην: add θεον 5 υμ. απαξ τουτο οτι ο κυριος λαον 7 τουτοις τροπον | om δε post προκεινται | υπεχουσαι 8 κυριότητα

ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ μωυσέως σώ-
ματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ'
εἶπεν· ἐπιτιμῆσαι σοι ὁ θεός. ¹⁰ οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν
βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται,
ἐν τούτοις φθείρονται. ¹¹ οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὀδῷ τοῦ καὶν
ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ βλααὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν,
καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ κορέ ἀπώλοντο. ¹² οὗτοι εἰσιν γογγυσταὶ
μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, ἐν ταῖς
ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συννεωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς
ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἀνυδροὶ, παντὶ ἀνέμῳ παραφερόμεναι,
δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δις ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα,
¹³ ἄγρια κύματα θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύναις,
ἀστέρους πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκοτοῦς εἰς αἰῶνα τετή-
ρηται. ¹⁴ ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἑβδομος ἀπὸ ἀδάμ ἐνώχ
λέγων· ἰδοὺ ἦλθεν ὁ κύριος ἐν μυριάσιν ἁγίων ἀγγέλων ¹⁵ ποιῆ-
σαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πᾶσαν ψυχὴν περὶ πάν-
των τῶν ἔργων ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν λό-
γων ὧν ἐλάλησαν κατὰ αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. ¹⁶ οὗτοι εἰσιν
γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμε-
νοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα
ὠφελείας χάριν.

¹⁷ Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν βημάτων τῶν προ-
ειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
¹⁸ ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖχται,

9 ^c σοι ο κυριος 12 γογγυσται μεμψ. (cod μεμψιμοιροι, item infra) κατα (ita demum ^c pro κα) τ. επιθ. αυτ. πορευομενοι: ^c om | ^c οι εν ταις | φθινοπωρινα ^c pro -ρικα 14 προφητευσεν: cod προεπροφητευσεν nec correctum 18 εσονται: ^c ελευσονται

9 αλλα ειπεν | επιτιμ. σοι κυριος 12 om γογγυσται usque πορευομενοι | σε εν ταις | υπο ανεμων παραφερομ. (^{mal} ed. utraq. -μενοι) 13 κυματα αγρια | αστ. πλανητες | οισ ζοφος σκοτους 14 ** προφητευσεν | ηλθεν κυριος εν αγιαις μυριασιν αυτου omisso αγγελων | πασαν ψυχην: παντας τους ασεβεις | εργων: add ασεβειας αυτων | om λογων 18 om του

9 μωσσεωσ | σοι κυριος 12 om γογγυσται usque πορευομενοι | υπο ανεμων περιφερομεναι 13 κυματα αγρια | εις τον αιωνα 14 προφητευσε | ηλθε κυριος εν μυριασιν αγιαις αυτου omisso αγγελων 15 εξελεγξαι παντας τους ασεβεις αυτων περ. παντ. τ. εργ. ασεβειας αυτων ων ησεβ. | om λογων 18 οτι εν εσχατω χρονω

κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι τῶν ἀσεβείων. ¹⁹ οὗτοί
 εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ²⁰ ὑμεῖς
 δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν
 πίστει, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, ²¹ ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ
 θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ²² καὶ οὖς μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους,
²³ οὖς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὖς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ,
 μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. ²⁴ τῷ
 δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταιστοὺς καὶ στηῆσαι κατενώπιον
 τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμόμους ἐν ἀγαλλιάσει, ²⁵ μόνῳ θεῷ σωτῆρι
 ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη
 κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς
 τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

ΙΟΥΔΑ

18 ° επιθυμ. εαυτων 19 αποδιοριζοντες: απο puncta a ° addita habet sed
 rursus rasa 25 δοξα: ita °, * ω δοξα

18 κατ. τας εαυτων επιθυμ. 20 τηρησωμεν (praegresso υμεις) 22 ομ ουσ
 δε ante σωζετε 24 υμας: αυτους 25 παντας τους αιωνας

18 τας εαυτων επιθυμιας 19 ε ° αποδιοριζ. εαυτους 20 τη αγιωτ. υμ. πιστ.
 εποικοδομ. εαυτ. 22 ελεειτε διακρινομενοι 23 ουσ δε εν φοβω σωζετε εκ του πυροσ
 αρπαζοντες, μισουντες 24 υμας: ε αυτους 25 μονω σοφω θεω | ομ δια ιησ.
 χριστ. τ. κυρ. ημων | δοξα και μεγ. | ομ προ παντοσ τ. αιων. | εισ παντας τουσ αι.
 ε subscriptum habet: επιστολη ιουδα καθολικη στιχων σα', ε ° non habet sub-
 scriptionem.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ.

I.

¹'Αποκάλυψις ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστεῖλαι διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἰωάννῃ, ²ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσα ἴδεν. ³μακάριοι οἱ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

⁴'Ἰωάνησ ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ ἀσίᾳ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὄντος καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων τῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ⁵καὶ ἀπὸ ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλείων τῆς γῆς. ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, ⁶καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων, ἀμήν. ⁷Ἴδού ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψονται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν. ⁸ἐγὼ εἶμι τὸ ἄλφα, καὶ ἐγὼ καὶ τὸ ὦ,

1 ^c δουλοισ pro αγιοισ | ιωανει: ^c ιωαννη 5 βασιλειων ex - λειων ι eraso et iam prima ut videtur manu notato | ^c τω αγαπωντι | λυσαντι: ^c add ημας 6 ^c και ιερεισ | ^c εις τουσ αιωνασ 7 οτινεις: ^c add αυτον | ^c κοψοντ. επ αυτον 8 ^c om και εγω

b deficit

1 αγιοισ: δουλοισ | ιωαννη 2 οσα τε ειδε 3 τουσ λογουσ 4 ιωανησ | απο του ο ων | πνευματ. α εστιν ενωπ. β πρωτοτ. εκ των | τω αγαπησαντι ημ. κ. λουσαντι ημασ απο των 6 βασιλεισ και ιερεισ | εις τουσ αιωνασ των αιωνων 7 οψεται | οτινεις αυτον εξεκ. κ. κοψ. επ αυτον 8 εγω ειμι το α και το ω

ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

⁹ Ἐγὼ ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν ἰησοῦ, ἐγενόμενος ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ πάτμω διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ. ¹⁰ ἐγενόμενος ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος ¹¹ λεγούσης· ὁ βλέπεισ γράψον εἰς τὸ βιβλίον, πέμψον ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς ἔφεσον καὶ εἰς πέργαμον καὶ εἰς θυάτειρα καὶ εἰς ζμύρναν καὶ εἰς φιλαδελφίαν καὶ εἰς λαοδικίαν καὶ εἰς σάρδεις. ¹² καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψασ εἶδον ἐπτὰ λυχνίας χρυσαῖς, ¹³ καὶ μέσον τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μασθοῖς ζώνην χρυσαῖν· ¹⁴ ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, ¹⁵ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένῳ, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν· ¹⁶ καὶ εἶχεν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἄστέρᾳς ἐπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ φαίνει ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡσεὶ νεκρός· καὶ ἐπέθηκεν τὴν δεξιάν αὐτοῦ ἐπ' ἐμέ λέγων· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ¹⁸ ὁ ζῶν, καὶ

8 αρχη και τελος: ^c puncta imposuit, sed ipse ut videtur rursus deletit
 9 ^c ιωαννης | εν ιησου: ^c add χριστω | ^c μαρτ. ιησου χριστου 11 λεγουσης: ^{cc} -σαν |
 ο βλεπεις suppl ^c | ^c και πεμψον | και εις σαρδ. suppl ^c 12 ^c ιδον | ^c χρυσην
 16 ειχεν: ^c εχων 17 δεξι. αυτ. χειρα | λεγων: ^c add μη φοβου 18 ^c και ο ζων

B deficit

8 λεγει ο κυριος omissis ο θεος 9 ιωαννης | ο και αδελφ. υμ. κ. συχοι. | και εν τη βασιλεια | υπομονη ιησου χριστου | μαρτ. ιησ. χριστου 11 λεγ. εγω ειμι το α και το ω, ο πρωτος και ο εσχατος· και ο βλεπεις γρ. εις βιβλ. και πεμψ. ταις εκκλησ. ταις εν ασια | και εις σμυρναν post εφεσον | και εις σαρδεις post θυατειρα | φιλαδελφειαν | λαοδικειαν 12 ελαλησε 13 και εν μεσω | ομοιον υιω | μαστοις | χρυσην 14 λευκαι ωσει εριον λευκον 15 πεπυρωμενοι 16 και εχων | δεξ. αυτου χειρ. | ωσ ο ηλιος φαιν. 17 προς προ εις | ωσ νεκρος | τ. δεξ. αυτ. χειρα | λεγων μοι μη φοβου εγω ειμι 18 και ο ζων

ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλείς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾄδου. ¹⁹ γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ δεῖ μελλεῖν γενέσθαι μετὰ ταῦτα, ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσαῖς. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν, καὶ ἑπτὰ λυχνίαι ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶν.

II.

¹ Τῷ ἄγγέλῳ τῆς ἐν ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν. ² οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βασιλεύει κακοῦς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς. ³ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ θλίψεις πάσας καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἐκοπίσασ. ⁴ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. ⁵ μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανόησῃς. ⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν νικολαϊτῶν, ἃ καγὼ μισῶ. ⁷ ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

⁸ Καὶ τῷ ἄγγέλῳ τῆς ἐν ζμύρῃ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὅς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν·

18 αἰώνων: ^c add αμην 19 ^c om δεῖ | ^c μελλεῖ γενέσθαι 20 ^c ἐκκλησιῶν εἰσὶν καὶ αἱ ἑπτὰ II, 1 χειρὶ: ^c om 2 ἀποστόλους: ^{cc} add εἶναι 3 ^c om καὶ θλιψ. πάσας 4 ^{cc} ἀφηκας 7 ^{cc} ἐν μέσῳ τῷ

v deficit

18 αἰώνων: add αμην | τ. θανάτ. 19 om οὖν | α μελλεῖ γενέσθαι 20 ἀστερ. ὦν εἶδες | ἐκκλησιῶν εἰσὶ καὶ αἱ ἑπτὰ λυχν. ἀσ εἶδες II, 1 τῆς ἐφεσηνῆς ἐκκλησίας | om χειρὶ· ² ἐπειρασῶ τοὺς φασκοντας εἶναι ἀποστόλ. 3 καὶ ἐβάστασ. κ. ὑπομον. ἔχεις καὶ δια το ὄν. μου κεκοπίασ καὶ οὐ κεκμηκας 4 ἀλλ ἔχω | ἀφηκας 5 ἐκπεπτωκας | ἐρχομ. σοι ταχὺ (ε ταχεῖ) 7 δῶσω αὐτῷ | ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου 8 τῆς ἐκκλησίας σμυρναίων

⁹ οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν τὴν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίων εἶναι ἑαυτοῦς, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγή τοῦ σατανᾶ. ¹⁰ μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ¹¹ ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἕκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

¹² Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν βρομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν. ¹³ οἶδα ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷσι ἀντίπασ ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ. ¹⁴ ἀλλ' ἔχω ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. ¹⁵ οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν νικολαϊτῶν ὁμοίως. ¹⁶ μετανόησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ βρομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω ἕκ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

¹⁸ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς

9 ^c ἰουδαίους | σατανα: ^{cc} add εἰσιν 10 cod βαλλειν βαλιν, sed βαλιν ^c delet-
vit | γινου suppl ^c 13 μου pr ^{cc} pro σου reposuit | εν αις ^c pro εν ταις | αντιπασ:
^{cc} αντειπασ 14 εχω: ^c add κατα σου | * om βαλακ (videtur a βα ad βχ transi-
luisse), ^c vero τον βαλακ suppl | ^c βαλλειν 17 ο ante ουδεις ^c suppl

b deficit

9 πτωχ. πλουσιος δε ει και τ. βλασφημ. των λεγοντων ιουδαιους 10 βαλειν
13 οιδα τα εργα σου και που κατοικ. | και εν ταις ημερ. | κατοικει ο σατανας
14 εχω κατα σου ολ. | εδιδ. τον (εν τω) βαλακ 15 ομισω pro ομοιωσ 17 δωσω
αυτω φαγειν απο του μ. τ. κεαρ. και δωσω αυτω ψηφ. | εγνω pro οιδεν

φλόξ πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· ¹⁹ οἶδα σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπομονήν, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ²⁰ ἄλλ' ἔχω κατὰ σοῦ πολὺ, ὅτι ἀφείσ τὴν γυναῖκα ἰαζάβελ, ἣ λέγουσα αὐτὴν προφητὴν εἶναι καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἔμοῦς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. ²¹ καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας ταύτης. ²² Ἴδου βαλῶ αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. ²³ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροῦς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα. ²⁴ ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διαχρῆν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βῆθη τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος, ²⁵ πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἤξω. ²⁶ καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν τῶν ἐθνῶν, ²⁷ καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν βῆθῳ σιδηρᾶ, ὡς τὰ σκευὴ τὰ κεραμικὰ συντριβέται, ὡς καὶ ἐγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, ²⁸ καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἄστέρα τὸν πρωῒνον. ²⁹ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

III.

¹ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἄστé-

19 post πιστιν ^c add και (^{cc} add την) διακονίαν 20 αφεισ: ^c αφηκασ | ^c ιεζαβελ | ^c την λεγουσαν (v omiserat ^c, sed suppl ^{cc}) | προφητιν ^c ex -ταιαν 21 και ου θελ. μετανοησαι suppl ^c 22 βαλω ^c pro κλω correxit 23 εργα: ^c add υμων 24 cod τοις εν λοιπ., sed ^c del εν | θυατειροις οσοι: ^c θυατειρη οι, sed ^{cc} restituit priora | ουκ suppl ^c 26 ^c εξουσιαν επι

v deficit

18 ως φλογα πυρος 19 post αγαπην add και την διακονίαν | υπομον. σου | εργ. σου και τα εσχ. 20 ολιγα pro πολυ | εασ pro αφεισ | ιεζαβηλ την λεγουσαν εαυτην προφητιν διδασκειν και πλανασθαι εμοις δουλ. | ειδωλοθ. φαγ. 21 ινα μετανοηση εκ της πορνειας αυτης και ου μετανοησεν 22 ιδου εγω βαλω | μετανοησωσιν ε. τ. εργ. αυτων 23 εργα: add υμων 24 λεγω και λοιποισ | και οιτινες 25 αχρισ 26 εξουσ. επι III, 1 ε om επτα ante πνευμ.

ρασ· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ.
² γίνου ἐγγηγορῶν, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ ἐμελλον ἀποθανεῖν·
οὐ γὰρ εὔρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
μου. ³ μνημόνευε πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ
μετανόησον. εἰάν οὖν μὴ μετανόησῃς, ἦξω ἐπὶ σέ ὡς κλέπτης,
καὶ οὐ μὴ γνώσῃ οἷαν ὥραν ἦξω ἐπὶ σέ. ⁴ ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα
ὀνόματα ἐν σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ
περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοι εἰσιν. ⁵ ὁ νικῶν
οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ
ὄνομα αὐτοῦ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἁγ-
γέλων αὐτοῦ. ⁶ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις.

⁷ Καὶ τῷ ἁγγέλῳ τῆς ἐν φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας γράψον·
τάδε λέγει ὁ ἀληθινὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἔχων κλεῖν τοῦ δαυεῖδ, καὶ
ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει·
⁸ οἶδα τὰ ἔργα σου· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεωγμένην,
ἣν οὐδεὶς δύναται κλείσαι· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτή-
ρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ ἰδοὺ δέ-
δωκα ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς
ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω
αὐτοὺς ἵνα ἦξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου,
καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. ¹⁰ ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς
ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ σέ ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελ-
λούσης ἐρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ ἔρχομαι ταχύ· κρατεῖ ὁ ἔχεις, ἵνα μη-

2 εγγηγορῶν: ε rasum et iam antea notatum 3 μετανόησης: c γρηγορήσης
5 οὐτως: c οὐτος 7 c την κλειν (scriptum est κλιν) | καὶ κλειων: puncta imposita
sed rursus rasa (puto c imposuisse sed et ipsum rursus sustulisse)

B deficit

1 οτι το ονομα 2 γρηγορων | α μελλει αποθ. | om μου 3 μνημονευε ουν |
γρηγορησης pro μετανόησης | γνωσ ποιαν 4 om αλλα | ον. και εν σαρδ. 5 οὐτος
pro οὐτως | εξομολογησομαι | ενωπιον pro εμπροσθ. 7 φιλαδελφεια | ο αγιος ο
αληθιν. | την κλειδα τ. βαβιδ ο ανοιγ. κ. ουδ. κλειει και κλειει κ. ουδ. ανοιγει
8 σου τα εργ. | ανεωγμενην και ουδεις δυν. κλ. αυτην 9 διδωμι | ηξωσι κ. προσ-
κυνησωσιν | γνωσιν 10 καγω σε τηρησω εκ . 11 ιδου ερχ. ταχ.

δεις λάβη τὸν στέφανόν σου. ¹² ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³ ὁ ἔχων οὗτος ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

¹⁴ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμὴν, καὶ ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ὁ ἀληθινός, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ. ¹⁵ οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς ἢ ἢ ζεστός. ¹⁶ ὅτι οὕτως χλιερός εἶ, καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς εἶ, παῦσαι τοῦ στόματός σου. ¹⁷ ὅτι λέγεις· πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι ταλαίπωρος εἶ καὶ ἐλείνεις καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός. ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπτρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλύριον ἐνχρίσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. ¹⁹ ἐγὼ ὅσους ἂν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. ²⁰ ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. ²¹ ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ γὰρ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ²² ὁ ἔχων οὗτος ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

12 αὐτον ^c ex αὐτω | τῷ ναῷ: ^c εν τῷ ναῷ | ^c τῆς καταβαίνουσης | ex ou priore in ουρανοῦ ^c fecerat ἦν sed ipse restituit ου antequam reliqua mutasset
14 ^c del και post αμην | ἐκκλησιασ: ^c κτισεωσ 15 post ουτε ψυχρῶ ^c add ει
16 χλιερος: ^c χλιαρος | ει (ante παυσαι): ^c (ita videtur potius quam ^{cc}) post ζεστοσ
(* -τροσ) transposuit | παυσαι etc: ^c μελλω σε εμιν εκ του στομ. μου 17 οτι ταλ.
ει: ^c οτι συ ει ο ταλ.

n deficit

12 στῦλ. εν τῷ ναῷ (^ε λῶ ex errore) | ἐξέλθῃ ει | ^ε ἡ καταβαίνει 14 τῆς ἐκκλησιασ λαοδικεων | om και post αμην | om ὁ ante αληθινος et και post αληθ. | κτισεωσ pro εκκλησ. 15 ουτε ψυχρ. ει | ειησ pro ησ 16 ουτως οτι χλιαρος | ουτ. ψυχρ. ουτ. ζεστ. μελλω σε εμεσαι εκ του στοματ. μου 17 οτι συ ει ο ταλαιπ. 18 κολλουριον εγγρισον 19 οσοσ εν 20 ανοιξη τ. θυρ. εισελευσομαι

IV.

¹ Μετὰ ταῦτα ἴδον, καὶ ἰδοῦ θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοῦ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλοῦσαν μετ' ἑμοῦ, λέγων· ἀνάβα ὦδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. ² εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι, καὶ ἰδοῦ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, ³ καὶ ὁ καθήμενος ὁμοίως ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἱερεῖς κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοίως ὁράσει σμαραγδίνῳ. ⁴ καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνους εἰκοσιτέσσαρες καὶ πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσεύς. ⁵ καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἄστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καίόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἃ εἰσὶν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ· ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλινὴ ὁμοία χρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. ⁷ καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ὅμοιον ἀνθρώπῳ, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. ⁸ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἕξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· ἅγιος ἅγιος ἅγιος, ἅγιος ἅγιος ἅγιος, ἅγιος ἅγιος κύριος θεὸς παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. ⁹ καὶ ὅταν δώσωσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαρι-

1 λεγων: c λεγουσα 2 c ευθεως δε | και επι: cod και ο επι, sed o erasum est 3 ιερεις: raso e repositum ιρεις 3 sq ομοιωσ ορασει usq κυκλοθ. τ. θρονου suppl c 5 sq α εισιν usq ενωπ. τ. θρονου suppl c 8 εσωθεν c pro εσοθεν | ουκ εχουσιν c pro ουκ εξοσαν reposuit | αγιος octies: c quinquies del | c κυρ. ο θεος 9 δοξαν suppl c

B deficit

1 ειδον | om ιδου sec | λαλουσησ | λεγουσα 2 και ευθεως | επι του θρονου 3 ην ομοιος | σαρδιω | ιρισ pro ιερεις | 5° ομοια et 5 ομοιος pro ομοιωσ 4 θρ- νοι εικοσι και τεσσ. και επι τουσ θρονουσ ειδον τουσ εικοσι και τεσσαρασ πρεσβυτ. | περιβ. εν ιματιοισ λευ. | και εσχον επι τασ | χρυσεουσ 5 βροντ. κ. φων. | αι εισι 6 om ωσ | εμπροσθεν 7 το προσωπ. ωσ ανθρωποσ | πετωμενω 8 και τεσσαρα ζωα εν καθ εαυτο ειχον | γεμοντα | λεγοντα | αγιος ter (non octies) | κυρ. ο θε. ο παντοκρ. 9 δωσουσι

στίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν, ¹⁰ καὶ πεσοῦνται οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν, καὶ βάλλουσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου λέγοντες· ¹¹ ἄξιος εἶ κύριε, ὁ κύριος καὶ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θελημα σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

V.

¹ Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιάν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ. ² καὶ εἶδον ἄγγελον κηρύσσοντα ἰσχυρὸν ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; ³ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁴ καὶ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρεθήσεται ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁵ καὶ εἶς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα δαυεὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. ⁶ καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἐστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, οἳ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ⁷ καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ⁸ καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι

10 βαλλουσι: λ alterum (a^c) erasum V, 1 βιβλ. γεγραμμ. suppl^c | ^c καὶ κατεσφραγισμ. 4 εκλαιον (-εον) ^c pro εκλααν | ευρεθησεται: ^c ευρεθη 7 του καθη. ^c pro της καθη.

b deficit

9 ετα του θρονου | om αμην 10 om και prim | εκ. και τεσσ. | ε προσκυνουσι | om αμην | βαλουσι 11 om ο κυρ. και θε. ημων | την τιμην | εισι pro ησαν V, 1 εσωθεν pro εμπροσθ. 2 ισχυρον κηρυσσont. | om εν | τις εστιν αξιος 3 ηδυνατο | ουδε επι τ. γης ουδε υποκατω της γης | ουδε βλέπειν 4 και εγω εκλ. πολλα | ευρεθη ανοιξ. και αναγνωσαι 5 ο λεων ο ων εκ | δαβιδ 6 κ. ειδ. και ιδου | εστηκος | εχον | επτ. του θε. πνευμ. τα απ. 7 ειληφ. το βιβλιον εκ 8 τεσσαρα

ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἕκαστος ἔχοντας κιθάραν καὶ φιά-
 λασ χρυσεῖας γερούσας θυμιαμάτων, ἃ εἰσιν προσευχαί τῶν
 ἁγίων. ⁹ καὶ ἄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ
 βιβλίον καὶ ἀνοίξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγησ καὶ
 ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ
 γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, ¹⁰ καὶ ἐποίησας αὐτοῦς τῷ θεῷ
 ἡμῶν βασιλείαν καὶ ἱερατείαν, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
¹¹ καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἁγγέλων πολλῶν κύκλω τοῦ
 θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς
 αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, ¹² λέγοντες
 φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν
 δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν
 καὶ εὐλογίαν. ¹³ καὶ πᾶν κτίσμα τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς
 γῆς καὶ τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, καὶ ἤκουσα
 λέγοντας· τῷ καθήμενῷ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία
 καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα παντοκράτορος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων. ¹⁴ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον ἀμὴν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
 ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

VI.

¹ Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγι-
 δων, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λεγόντων ὡς φω-
 νὴν βροντῆς· ἔρχου καὶ ἴδε. ² καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός,
 καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέ-
 φανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἐνίκησεν.

8 ° αι προσευχαι 13 και τω αρνω: ° om και | παντοκράτορος: ° και το κρατος
 VI, 1 σφραγιδων suppl ° | εκ ιρσε ° suppl

v deficit

8 επεσον | εχοντ. εκαστος | κιθαρας | χρυσας | αι εισιν αι πρ. 10 ημας pro
 αυτους | βασιλεις και ιερεις κ. βασιλευσομεν 11 om ωσ | κυκλοθεν του | ε om
 και ην ο αριθμ. αυτ. μυρ. μυριαδ. εκ οπτοε 13 κτισμ. ο εστιν εν | ουρ. και εν τη
 γη και υποκατω της γης και επι της θαλασσης α εστι | om και απτε ηκουσα | και
 το κρατος pro παντοκράτορος 14 κ. οι εικοσιτεσσαρες πρεσβυτ. | προσεκυνησαν:
 add ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων VI, 1 ειδον | om επτα | λεγοντος ωσ φω-
 νησ | ερχ. και βλεπε 2 επ αυτω | και ινα νικηση pro και ενικησεν

³ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγιδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου καὶ ἴδε. ⁴ καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθεν ἄλλοσ ἵπποσ πυρρόσ, καὶ τῷ καθήμενῷ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆσ γῆσ καὶ ἵνα ἀλλήλουσ σφάξωσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

⁵ Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγιδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· ἔρχου καὶ ἴδε. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵπποσ μέλασ, καὶ ὁ καθήμενοσ ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἤκουσα ὡσ φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοίνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖσ χοίνικεσ κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃσ.

⁷ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγιδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου καὶ ἴδε. ⁸ καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵπποσ χλωρόσ, καὶ ὁ καθήμενοσ ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ θάνατοσ, καὶ ὁ ἄδησ ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖσ ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆσ γῆσ, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ λιμῷ καὶ θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆσ γῆσ.

⁹ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγιδα τὴν ἐ', ἴδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τάσ ψυχάσ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν ἔσχον. ¹⁰ καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλη λέγοντεσ· ἕωσ πότε, ὁ δεσπότησ ὁ ἄγιοσ καὶ ἀληθινόσ, οὐ κρινεῖσ καὶ ἐκδικήσεισ τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικοῦντων ἐπὶ τῆσ γῆσ; ¹¹ καὶ ἐδόθη αὐτοῖσ ἐκάστω στολή λευκή, καὶ ἐρέθη αὐτοῖσ ἵνα ἀναπαύσωνται ἐπὶ χρόνον μικρόν,

4 αὐτῷ pr: ° om | ἐκ τῆσ γῆσ: ° om 6 σιτου: puncta imposita sed rursus rasa 9 ° τῆν ἐ' σφραγιδα (ipse ° ex ē ἰδον, quod omnino in exemplari suo invenisse putandus est, per incuriam εἶδον fecerat) εἶδον | καὶ διὰ τὴν μαρτυρ. bis scriptum, sec loco del ° | εσχον: ° εἶχον

v deficit

3 τὴν δευτερ. σφραγιδ. | ἐρχ. καὶ βλεπε 4 om καὶ ἰδον καὶ ἰδοὺ | καὶ ἐξῆλθεν | καθ.μ. ἐπ αὐτω | ἀπο τῆσ γῆσ 5 τὴν τρίτην σφραγιδ. | ἐρχου κ. βλεπε | καθ. ἐκ αὐτω 6 om ὡσ | κριθῆσ 7 λεγουσαν· ἐρχου κ. βλεπε 8 καὶ εἶδον | ο θανατοσ | ἀκολουθει μετ αὐτου | ἀποκτεναι ἐπι τὸ τετ. τ. γῆσ | ἐν λιμῳ κ. ἐν θαν. 9 τὴν πέμπτ. σφραγιδα εἶδον | om τῶν ἀνθρώπ. | εἶχον 10 ἐκραζον | καὶ ο ἀληθινοσ | κρινεῖσ κ. ἐκδικεῖσ | ἀπο τῶν 11 ἐδοθησαν ἐκαστοῖσ στολαὶ λευκαὶ | ἐρρεθη | ἀναπαυσ. ἐτι χρ. μι.

ἕως πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὑπὸ αὐτῶν ὡς καὶ αὐτοί.

¹² Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμός μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν ἐπὶ τὴν γῆν, ὡς συκὴ βάλλουσα τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ἀπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, ¹⁴ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενος, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ἐκ τῶν τόπων ἐκινήθησαν. ¹⁵ καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δούλος καὶ πᾶς ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὄρεων, ¹⁶ καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψετε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθήμενου ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ¹⁷ ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

VII.

¹ Καὶ μετὰ τοῦτο ἶδον δ' ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνεύσῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. ² καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλη τοῖς τέσσαρες ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ³ λέγων· μὴ ἀδικήσετε τὴν γῆν μηδὲ τὴν θάλασσαν μηδὲ τὰ δένδρα, ἄχρισ σφραγίσω-

11 ^c om υπο αυτων 14 εκινήθησαν ^c pro εκινήσαν 15 καὶ πᾶς ἐλεύθερος ^c suppl 16 κρυψατε (cod -ται): non correctam | ἀπο sec ^c pro ἐπι VII, 2 τέσσαρες: ^c τεσσαρσιν

b deficit

11 εως ου πληρωσονται | αποκτεινεσθαι | om υπο αυτων 12 και ιδου σεισμ. | εγενετ. μελας | om ολη 13 εις την γην | βαλλει | υπο μεγαλου ανεμ. 14 και ουρανος | ελίσσομενον | ησος pro βουνος | τοπ. αυτων εκιν. 15 κ. οι πλουσ. κ. οι χιλιαρχ. και οι δυνατοι (pro ισχυρ.) 16 κρυψατε | επι του θρονου 17 οργ. αυτου VII, 1 κ. μετ. ταυτα ειδον τεσσαρας | πνεη 2 αναβαντα | τοις τεσσαρσιν 3 αδικησητε | μητε την θαλ. μητε τα | αχρισ ου | ε σφραγιζωμεν ex errore

μεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁴ καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαράκοντα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ· ⁵ ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς ρουβὴν δώδεκα χιλιάδες, [ἐκ φυλῆς γὰρ δώδεκα χιλιάδες,] ⁶ ἐκ φυλῆς ἄσπρ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς νεφθαλί δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες, ⁷ [ἐκ φυλῆς συμεῶν δώδεκα χιλιάδες,] ἐκ φυλῆς λευεὶ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς ἰσάαχαρ δώδεκα χιλιάδες, ⁸ ἐκ φυλῆς ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς βενιαμὴν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

⁹ Μετὰ ταῦτα ἶδον, καὶ ἶδόν ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, ¹⁰ καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. ¹¹ καὶ πάντες ἄγγελοι ἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹² λέγοντες· ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. ¹³ καὶ ἀπεκρίθη εἰς τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; ¹⁴ καὶ

⁴ ἤκουσα: cod - σαν ⁵ ἐκ φυλ. γὰρ δω. χιλιαδ. praetermissa nec suppleta, item v. 7 ἐκ φυλ. συμε. δω. χιλ. ⁹ ον^c pro οσ | ^c περιβεβλημενοι et φοινικας ¹⁰ τ. θε. ημων: ^c add τω καθημενω | ἐπι τω θρονω etc: ^c ἐπι του θρονου και του αρνιου | εἰς τ. αἰ. των αἰ. αμην: ^c om ¹¹ παντες: ^c add οἱ ¹² ἡ ante ευχαριστ. suppl^c

B deficit

⁴ ρμδ' χιλιαδες ⁵ seq ubique (decies) β' pro δωδεκα, item ubique (decies) post χιλιαδες add εσφραγισμενοι ⁸ νεφθαλειμ ⁷ λευι | ^c ισααχαρ, ^c ισασχαρ ⁸ ἐκ φυ. ιωσηφ etc ante ἐκ φυ. βενιαμιν pon ⁹ ειδον | ηδυνατο | περιβεβλημενοι | φοινικες ¹⁰ κραζοντες | τω καθημενω ἐπι του θρονου | om εἰς τοου αἰ. seq αμην ¹¹ παντ. οἱ ἀγγ. εστηκεσαν | επεσον | ἐπι προσωπον αυτ. ¹³ εἰς ἐκ των

εἶρηκα αὐτῶ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπεν· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης καὶ ἔπλυναν τὰς στολάς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτάς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.
¹⁵ διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῶ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου γινώσκει αὐτούς. ¹⁶ οὐ πεινάσουσιν οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ¹⁷ ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ὀδηγήσει αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δράκον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

VIII.

¹ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγή ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. ² καὶ ἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οὐ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. ³ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· τὸ χρυσοῦν ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ⁴ καὶ ἀνέβη καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἄστραπαὶ καὶ σεισμὸς.

⁶ Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἠτοί-

¹⁵ γινώσκει αὐτούς: ^c σκηνώσει pro γινώσκ., sed iam ^c επ αὐτούς pro αὐ-
 τούς (^c non animadvertisse putandus est γινώσκει pro σκην. scriptum esse)
¹⁶ post ἥλιος additum est ἔτι, sed iam ipsa prima manu notatum ¹⁷ δράκον
 (vide etiam 21, 4 δράκν: cohaerere videtur cum δράκνιν & δερκνιν): ^c δακρυν
 VIII, 1 ἡμιωριον: cod εμμωρ. ⁴ ανεβη ^c pro αναβη correxit | ^c ο καπνος

b deficit

¹⁴ om μου | κ. ειπε μοι | ελευκαναν στολας αυτων εν ¹⁵ σκηνωσει επ αυτους
 pro γινωσκ. αυτ. ¹⁶ πειν. ετι ουδ. διψησουσιν ετ. ¹⁷ επι ζωσας πηγ. υδ. VIII, 2 ει-
 δον ³ εσταθη επι το θυσιαστηριον | ινα δωση | το ενωπ. τ. θρ. ⁴ ο καπνος ⁵ ε το
 λιβανωτον ετ αυτο | φωναι και βρονται

μασαν αὐτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν. ⁷ καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένον ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

⁸ Καὶ ὁ δεύτερος ἐσάλπισεν, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγενήθη τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, ⁹ καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον μέρος τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχὴν, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν.

¹⁰ Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. ¹¹ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ἀψίνθιον. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἀψίνθιον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνησαν.

¹² Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως. ¹³ καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἀετοῦ πετομένου μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

IX.

¹ Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς

6 ^c ετοιμασ. εαυτους 11 αψινθιον (*add και λεγεται, ^c del): ^c αψινθος IX, 1 αστερα et πεπτωκοτα ^c pro -ρασ et -τας reposuit

v deficit

6 ητοιμασ. εαυτους 7 ο πρωτ. αγγελος | μεμιγμενα αιματι | om και το τριτ. της γης κατεκαη 8 ο δευτερ. αγγελος | εγενετο 9 om μεροσ | ψυχασ | διεφθαρη 10 πηγασ υδατων 11 λεγεται αψινθοσ· και γινεται | ε om των υδατων post τριτον ex ergoge | εισ αψινθον | πολλοι ανθρωπων 12 μη φαινη 13 ηκουσα ενοσ αγγελου πετωμενου εν μεσουρ. | τοισ κατοικοουσιν

τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. ² καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐπὶ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. ³ καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. ⁴ καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους ὅτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. ⁵ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῆσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. ⁶ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φύγη ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. ⁷ καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοιοι ἔπαισι ἡτοιμασμένοι εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσοῦ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, ⁸ καὶ εἶχαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λέοντων ἦσαν, ⁹ καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερυγῶν αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἔπαισι πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. ¹⁰ καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας σκορπίου καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε· ¹¹ ἔχουσιν ἑαυτῶν τὸν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ᾧ ὄνομα αὐτῷ ἐβραϊστὶ ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ ἐλληνίδι ἔχει ὄνομα ἀπολλύων. ¹² οὐαὶ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ.

¹³ Μετὰ ταῦτα ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἤκουσα

2 επι: c ex 2 sq * ab ex του καπνου pri ad ex τ. καπν. posterius transiluit; suppl c 4 δενδρον; c super δενδ scripsit χλω, sed rursus abstersit 10 ομοιας: cod ομοιοισ (ut λ) 12 c η μια | c ερχονται

b deficit

2 ante και ανεβη habet και ηνοιξε το φρεαρ της αβυσσου | εκ pro επι 3 εδοθη αυταις 4 ερρεθ. αυταις | της γης: add ουδε παν χλωρον | ανθρωπουσ: add μονουσ | σφραγιδα | επι τ. μετωπ. αυτων 5 εδοθ. αυταις | βασανισθωσι 6 ουχ ευρησουσιν | φευξεται pro φυγη 7 ομοια 8 ειχον 10 και κεντρα ην εν ταισ ουρ. αυτ. και η εξουσια 11 και εχουσιν εφ αυτων βασιλεα | om ω | ελληνικη | ονομα χει 12 η ουαι η μια | ερχονται | δυο ουαι μετα ταυτα 13 και ο εκτος

φωνήν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ¹⁴ λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς τέσσαρες ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ εὐφράτῃ. ¹⁵ καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππικοῦ δύο μυριάδων μυριάδες· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' ἄνω αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ¹⁸ ἀπὸ τῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ¹⁹ ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ἔφεσιν ἐχούσαις κεφαλᾶς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. ²⁰ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς αὐτῶν ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρύσεια καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χάλκεα καὶ τὰ ξύλινα καὶ τὰ λίθινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμάκων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πονηρίας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

13 φωνήν: ^c φωνήσ μίας εκ των κερατων 14 λεγοντα: ^c λεγουσθησ 15 cod ινα μη αποκτ. 16 μυριαδες: cod -αδασ 17 θειωδεις: θιωδ. Iovi gasara ex θυωδ. restitutum 19 εχουσαισ ^c εκ -σασ 21 πονηριασ: ^c πορνιασ

B deficit

13 φωνην μιαν εκ των τεσσαρων κερατων του θυσιαστηρ. 14 λεγουσαν | οσ ειχε την σαλπ. | τεσσαρας 15 αγγ. οι ητοιμ. | ωραν: add και ημεραν 16 om των απτε στρατευμ. | μυριαδες μυριαδων· και ηκουσα 17 καθημ. επ αυτων 18 υπο των τριων τούτων (omisso πληγ.) | και εκ του καπν. και εκ του θει. 19 αι γαρ εξουσαι αυτων εν τω στ. αυτ. εισιν | om και εν ταισ ουρ. αυτων | εχουσαι 20 om αυτων | ουτε μετενοησαν | προσκυνησωσι | και ειδωλα | χρυσα | χαλκα | λιθινα κ. τ. ξυλινα | δυναται 21 φαρμακειων | πορνειασ pro πονηριασ

X.

¹ Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ θριξὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, ² καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεωγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, ³ καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλη ὡς περ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν οἱ ἑπτὰ βρονταὶ ταῖς ἑαυτῶν φωναῖς. ⁴ καὶ ὅσα ἐλάλησαν οἱ ἑπτὰ βρονταὶ ἔμελλον γράφειν, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ὅσα ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. ⁵ καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρην τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιάν εἰς τὸν οὐρανόν, ⁶ καὶ ὤμοσεν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔστιν, ⁷ ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐβδόμου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους καὶ τοὺς προφήτας. ⁸ καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ⁹ καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλίον. καὶ λέγει μοι· λάβε αὐτὸ καὶ κατάφαγε, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοι-

1 θριξ: ^c ιρις 2 βιβλαριδιον: super βλ ^c notavit λι, sed abstersit antequam absolveret id quod volebat 3 post εκραξεν *add ωσ, ^c del | αι επτ. βροντ. ^c pro επτα φωναι reposuit 6 ^{cc} ωμοσ. εν τω ζω. | ante οτι ^c suprl και την θαλασσαν και τα εν αυτη | εστιν: ^c εσται 8 θαλασσης και επι της suprl ^c 9 ^c post καταφαγε add αυτο

B deficit

1 και ιρις επι της κεφ. (omisso αυτου) 2 εχων: ειχεν | ανεωγμενον | επι την θαλασσαν et επι την γην 3 τας εαυτων φωνας 4 οτε pro οσα | βρονται: add τας φωνας εαυτων | λεγουσαν μοι | α pro οσα | ταυτα pro αυτα 5 οση την δεξιαν 6 ωμοσεν εν τω | ante οτι add και την θαλασσαν και τα εν αυτη | χρον. ουκ εσται επι 7 αλλα | του εβδομ. αγγελ. | και τελεσθη | τοις εαντ. δουλοις τοις προφηταις 8 λαλουσα et λεγουσα | οση του ante αγγελ. 9 δουναι: δος | τ. βιβλαριδιον | λαβε και καταφαγε αυτο

λίαν, ἀλλὰ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. ¹⁰ καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐγεμίσθη ἡ κοιλία μου. ¹¹ καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

XI.

¹ Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ. λέγει· ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. ² καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔσωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη καὶ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα δύο. ³ καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χίλιας διακοσίας ἐξήκοντα, περιβεβλημένουσ σακκοῦς. ⁴ οὗτοί εἰσιν οἱ δύο ελαῖαι καὶ δύο λυχνίαὶ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἐστῶτες. ⁵ καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ ἀδικῆσαι αὐτούς, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. ⁶ οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὀσάκις ἐὰν θελήσωσιν. ⁷ καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τότε ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐ-

10 post η κοιλ. μου ^c add πικρίας XI, 1 λεγει: ^c λεγων, ^{cc} και εστηκει ο αγγελος λεγων 2 την αυλην την: ita ^c ex της αυλης της | ναου: v ex λ correctam | εκβαλε: ita ^c pro και εκβαλε | εξωθεν ^c pro εσω | και τ. εθνεσιν: ^c om και 3 εξηκοντα: ^{cc} add πεντε | περιβεβλημενουσ (ut ab al): ^c - νοι 4 οι: ^c αι, sed demum ^{cc} εστωσαι pro εστωτες | ^c και αι δυο λυχν. 5 ει τις sec loco ^c ex η τις 6 ^c και παταξαι 7 τοτε: ^c το

v deficit

θ αλλ εν 10 τ. βεβλαριδιον | εγεμισθη: επικρανθη 11 λεγει | και επι εθνεσιν XI, 1 ραβδω: ^s add και ο αγγελος εισηκει | λεγει: λεγων | εγειραι 2 την εσωθεν: ^s τ. εξωθεν | εκβαλε εξω | om και ante τοις εθν. | τεσσαρακοντα 3 περιβεβλημενοι 4 αι δυο ελαιαι | αι ενωπιον τ. θεου τ. γ. εστωσαι 5 αυτοουσ θελη pr loco | αυτοουσ θελη αδικ. sec loco 6 βρεχη νετος εν ημεραισ αυτων της προφ. | και παταξαι τ. γ. παση πλ. οσακις 7 το pro τοτε | πολεμ. μετ αυτ.

τούς και ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ και τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς σόδομα και αἴγυπτος, ὅπου και ὁ κύριος ἐσταυρώθη. ⁹ και βλέπουσιν ἐκ τῶν φυλῶν και λαῶν και γλωσσῶν και ἔθνων τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς και ἡμισυ, και τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφιοῦσιν τεθῆναι εἰς μνήμα. ¹⁰ και οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς και εὐφραίνονται και δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοισ, ὅτι οὗτοι οἱ προφῆται οἱ δύο ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ και μετὰ τρεῖς ἡμέρας και ἡμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσηλθεν εἰς αὐτούς, και ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, και φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹² και ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε. και ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφελῇ, και ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. ¹³ και ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, και τὸ δέκατὸν τῆς πόλεως ἔπεσεν, και ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, και οἱ λοιποὶ ἐν φόβῳ ἐγένοντο και ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ¹⁴ ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα παρήλθεν, ἰδοὺ ἔρχεται ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ταχύ.

¹⁵ Καὶ ὁ ἑβδομοσ ἀγγελος ἐσάλπισεν, και ἐγένετο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαι· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν και τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, και βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. ¹⁶ και εἰκοσιτέσσαρες

8 πτωματ. αυτων: ^{cc} add εσται | σοδομα: ^c add και εγγως ο ποταμος (sie) | οπου και ο κυριος: ^c οπου ο κυριος αυτων θ και ante γλωσσ. ipse * suppl | αφιουσιν: ^c videtur αφησουσιν correcturus fuisse, sed non absolvit | ^c μνηματα 10 ^c πεμψουσιν 11 ημισυ (ut etiam A): eraso ο (a ^c) factum ημισυ | θεωρ. ^c ex θεωρ. 12 ηκουσαν (ut etiam ACP etc): v eraso ^c corre~~ct~~ ηκουσα 14 η ουαι pr loco: ^c om η 15 εγενετο: ^c εγενοντο. Cf. et v. 19. 16 εικοσιτεσσαρ.: ^c οι εικ.

b deficit

8 om της post πλατειας | ο κυριος ημων εστ. 9 βλεψουσιν εκ τ. λαων κ. φυλ. | το πτωμα: τα πτωματα | αφησουσι τεθ. ε. μνηματα 10 χαρουσιν | ευφρανθησονται | πεμψουσιν | ουτοι οι δυο προφητ. 11 μετα τας τρεις | ημισυ | εισηλθ. επ αυτους 12 ηκουσ. φωνη η μεγαλη | λεγουσαν | αναβητε 13 εμφοβοι προ εν φοβω 14 απηλθεν | ιδου η ου. η τρ. ερχετ. 15 εγενοντο φωναὶ | εγενοντο αι βασιλειαὶ | om αμην 16 οι εικοσιτεσσαρ.

πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, οἱ κάθηνται ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, καὶ ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ ¹⁷ λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, καὶ ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας, ¹⁸ καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθη, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοισ σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. ¹⁹ καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

XII.

¹ Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελήνην ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, ² καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. ³ καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, ⁴ καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. ⁵ καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρυνα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν βράβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάγῃ τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεόν

16 οἱ καθηνται: ^c om οἱ 17 ^c ο παντοκρατ. | ^{cc} om και ante οτι 18 ^c ωργισθησαν | τοις μικροισ εἶε (ut etiam AC): ^c τοις μικροισ κ. τοις μεγαλοισ 19 ανω: ^c om | εγενετο (ut v. 15): ^c εγενοντο XII, 1 ^c η σεληνη 4 αστερων: *add το τρίτον, ^c del

B deficit

16 καθημενοι pro οἱ καθηντ. | om και ante επεσαν 17 κυριε | ο παντοκρατ. | ην: add και ο ερχομενος | om και ante οτι 18 ωργισθησαν | και τοις φοβουμ. | τοις μικροισ κ. τοις μεγαλοισ 19 om ανω | διαθ. αυτου pro διαθ. τ. θεου | εγενοντο XII, 1 και η σεληνη 2 om και ante κραζει 3 μεγας πυρρως | διαδημ. επτ. 5 ηρπασθη

καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφουσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα. ⁷ καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸ καὶ οὐκ ἴσχυσαν πρὸς αὐτόν, οὐδὲ τότε εὐρέθη ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ, ⁹ καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος, ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. ¹⁰ καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ καὶ οὗτοι ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. ¹² διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οὐρανοὶ καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτοῖς· οὐαὶ εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμόν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. ¹³ καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐξεδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενά. ¹⁴ καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καὶ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμίσου καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφeos. ¹⁵ καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς πο-

6 αυτην ^c pro αυτον | εξηκοντα : ^{cc} add πεντε 8 τοτε ευρεθη ετι : ^c τοπος ευρεθη αυτοις 11 ^c ψυχ. αυτων 13 ^c οτε ειδ. οτι εβληθ. ο δρακ. εις 13 εξεδιωξεν ^c pro εδωκεν (sic) 14 ^c εδοθη (sic) | και καιρον suppl ^c | ^c ημισυ

в deficit

5 om προς σεα 6 om εκει pr | τρεφωσιν 7 επολεμησαν κατα του δρακοντος 8 om προς αυτον | ουτε τοπος ευρεθη αυτων ετι 9 ο μεγας ο οφιο | διαβ. και ο σατ. 10 om λεγουσαν | οτι κατεβληθη 11 αυτοι pro ουτοι 12 οι ουρανοι κ. οι εν αυτοις σκηνουντες· ουαι τοις κατοικοις την γην και την θαλασσαν | θυμον μεγαλαν 13 εδιωξε | αρρενα 14 του αετου | εις τον τοπον | εκει καιρον | ημισυ 15 οπισω τ. γυν. εκ του στομ. αυτου

ταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶ καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε τὸν ποταμόν, ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἐπιλοιπίων τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τηρούντων τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ θεοῦ. ¹⁸ καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

XIII.

¹ Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτῶν διαδήματα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνομα βλασφημίας. ² καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λεόντων. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³ καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη, καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου. ⁴ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δυνατὸς πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; ⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μέγала καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ὃ θέλει μῆνας τεσσαρακονταδύο. ⁶ καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι αὐτὸν καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆ-

17 ^c μαρτυριαν ἰησου XIII, 1 αυτων: ^c αυτου 2 δρακων: ^c ο δρακ. 5 εδοθ. αυτω sec loeo: ^c add εξουσια 6 αυτων: ^c το ονομα αυτου | ^c και τους εν | σκηνουντας: cod -ντες

≡ deficit

15 ἵνα ταυτην 17 ποιησαι πολεμον | λοιπων | του ἰησου χριστου προ του θεου sec 18 εσταθην XIII, 1 εχ. κεφαλ. επτ. και κερατ. δεκ. | κερατ. αυτου δεκ. διαδημ. 2 αρκου | λεοντος | ο δρακων 3 και ειδον μιαν των κεφ. | 5 κ. εθαυμασθη εν ολη τη γη 4 προσεχ. τον δρακοντα ος εδωκεν εξουσιαν | προσεχ. το θηριον | om και απε τις 5 κ. εδοθ. αυτ. εξουσια πολεμον (5 om) ποιησαι μηνας τεσσαρακοντ. 6 εις βλασφημιαν | το ονομα αυτου προ αυτου | και τους εν 7 πολεμ. ποιησ.

σαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸ καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ⁹ εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. ¹⁰ εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει, εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτείνει, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδὲ ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

¹¹ Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας προσκυνεῖν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ¹³ καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ ἔχει πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. ¹⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσουσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. ¹⁶ καὶ ποιεῖ πάντα, τοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πλουσίους, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτῷ χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, ¹⁷ ἵνα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὃ ἔχων τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου ἢ τὸ ὄνομα

8 ων ου ε: *om ου | ε: om αυτων | εν: ε εν τω (βιβλω per incuriam non mutato)

14 πληγην: ood - γησ 16 ποιεῖ: ε ποιησει | ινα δωσιν αυτω: ε ινα δωσι αυτοις

17 ε και ινα μη

B deficit

7 om και λαον 8 om αυτων | εν τη βιβλ. | om του ante εσφαγμ. 10 ει τις αιχμαλωσιαν συναγει εις αιχμαλ. υπαγει | αποκτενει 12 τους κατοικ. εν αυτη ινα προσκυνησωσι 14 om και ante ποιησαι | μαχαιρασ 15 ποιηση | προσκυνησωσι την εικονα | ινα αποκτανθ. 16 και τους μεγαλ. | κ. τ. πλουσ. κ. τ. πτωχ. | ινα δωση αυτοις | επι των μετωπων αυτ. 17 και ινα μη .| το χαραγμ. η το ονομ. του θηρ. η τον

αὐτοῦ ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹⁸ ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων οὕς ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, ἑξῆςκόσιναι ἑξήκοντα ἕξ.

XIV.

¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ² καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς· καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ὡς κιθαρῶδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. ³ καὶ ἄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, καὶ ἦν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐνώπιον τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. ⁴ οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· οὗτοι ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπ' ἀρχῆς τῷ θεῷ καὶ ἐν τῷ ἀρνίῳ, ⁵ καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν.

⁶ Καὶ εἶδον ἄγγελον πετάμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσασθαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαὸν ⁷ ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγάς

18 οὐς: ^{cc} νουν XIV, 1 αυτων ^c pro αυτω reposuit 2 βροντης: ^c add μεγαλης 3 ην ipse * suppl | αι: ^c om | τεσσαρες ^c pro μιαν 5 εν τω αρνω: ^c om εν 6 ^{cc} αλλον αγγελον | μεσουρανηματι ^c pro μεσωουρανηματι

b deficit

18 τον νουν pro οὐς | ανθρωπ. εστι, και ο αριθμος αυτου χξς' XIV, 1 ιδου αρνιον εστηκος | τεσσαρακ. | om το ονομ. αυτου και 2 βροντης μεγαλης | και φωνην ηκουσα κιθαρῶδων 3 αδουσ. ως ωδην καιν. ενωπιον | om ενωπιον tert | ηδυνατο | τεσσαρακοντ. 4 ουτοι εισιν οι ακολουθουντ. | απαρχη pro απ αρχης | om εν απτε τω αρν. 5 δολος pro ψευδος | γαρ εισιν: add ενωπιον του θρονου του θεου 6 αλλον αγγελον πετωμενον | ευαγγελισαι τους κατοικουντας επι | και παν εθνος 7 λεγοντα εν φω. | και θαλασσαν

ὕδατων. ⁸ καὶ ἄλλοσ δευτεροσ ἠκολούθησεν λέγων· ἔπεσεν βαβυλῶν ἡ μεγάλη· ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆσ πορνείασ αὐτῆσ πέπτωκαν πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ ἠκολούθησεν τρίτοσ αὐτοῖσ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τῷ μετώπῳ αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸσ πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆσ ὀργῆσ αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. ¹¹ καὶ ὁ καπνὸσ τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρασ καὶ νυκτὸσ οἱ προσκυνούντεσ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματοσ αὐτοῦ. ¹² ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, τῶν τηρούντων τὰσ ἐντολάσ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. ¹³ καὶ ἤκουσα φωνῆσ λεγούσησ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντεσ ἀπάρτι, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

¹⁴ Καὶ ἶδου νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχοντα ἐπὶ τῆσ κεφαλῆσ αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὄξύ. ¹⁵ καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, κρᾶζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆσ νεφέλησ· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θερίσον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ θερισμοῦ, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸσ τῆσ γῆσ. ¹⁶ καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενοσ ἐπὶ τῆσ νεφέλησ τὸ δρέ-

8 ἄλλοσ: ^c add ἄγγελοσ 8 sq λέγων ἔπεσεν usque ἠκολούθησεν τρίτοσ suppl ^c 13 λέγει: ^c ναὶ λέγει 14 ἔχοντα: ^c ἔχον

b deficit

8 κ. ἀλλ. ἀγγελὸσ ἠκολ. | ἔπεσεν ἔπεσε βαβ. ἡ πόλισ ἡ μεγαλ. οτι εκ | πορνείασ | πέπτωκε παντα ἔθνη 9 καὶ τρίτοσ ἀγγέλ. ἠκολούθ. αὐτ. | τὸ θηρ. προσκυν. | ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ 10 ἐνωπ. τῶν ἁγίων ἀγγέλ. 11 ἀναβαίν. εἰσ αἰών. αἰώνων 12 οὐ ἢ | τῶν τηρούντων: ὡδε οἱ τηροῦντεσ 13 εκ τ. ουραν. λεγουσησ μοι | ναὶ λέγει το | ἀναπαύσονται | τα δε ἔργα 14 καὶ εἶδον καὶ ἶδου | καθήμενοσ ὅμοιοσ υἱῷ | ἔχων 15 οὐα αὐτοῦ | ἐν μεγαλ. φων. | ἦλθε σοι ἡ ὥρ. του θερισμοσ 16 ἐπι τὴν νεφέλην

πανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. ¹⁷ καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτοσ δρέπανον ὄξύ. ¹⁸ καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρόσ, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλη τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὄξύ λέγων· πέμψον τὸ δρέπανόν σου τὸ ὄξύ καὶ τρύγησον τοὺσ βότρυασ τῆσ ἀμπέλου τῆσ γῆσ, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆσ. ¹⁹ καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελοσ τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τῆσ γῆσ καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆσ γῆσ, καὶ ἔβαλεν εἰσ τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὴν μεγάλην. ²⁰ καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸσ ἔξω τῆσ πόλεωσ, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆσ ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἔππων ἀπὸ σταδίων χιλίων διακοσίων.

XV.

¹ Καὶ ἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἄγγελοσ ἐπτὰ ἔχοντασ πληγὰσ ἐπτὰ τὰσ ἐσχάτασ, ὅτι ἐν αὐταῖσ ἐτελέσθη ὁ θυμὸσ τοῦ θεοῦ. ² καὶ εἶδον ὡσ θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺσ νικῶντασ ἐκ τοῦ θηρίου καὶ τῆσ εἰκόνοσ αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματοσ αὐτοῦ ἐστῶτασ ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντασ κιθάρασ κυρίου τοῦ θεοῦ ³ καὶ ᾄδοντασ τὴν ᾠδὴν μωϋσέωσ τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντεσ· μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸσ ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναι αἱ ὁδοί σου, βασιλεῦ τῶν αἰῶνων. ⁴ τίσ σε οὐ φοβηθῆ, κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνοσ ὄσιωσ, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι δικαιώματα ἐνώπιόν σου ἐφανερώθησαν. ⁵ καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ

20 ° εξακοσιων XV, 3 βασιλευ: ° -λευσ (fortasse etiam ο βασ.) | αιωνων: ° εθνων, sed restitutum (ab eodem?) αιωνων

ν deficit

18 εφων. κραυγη μεγαλ. | πεμψ. σου το δρεπ. | ε om της αμπελου 19 εισ την γην 20 εξακοσιων XV, 1 ειδον 2 και εκ της εικ. | εικονοσ αυτου: add και εκ του χαραγματοσ αυτου omisso και sq | om κυριου 3 και αδουσι | μωσσεωσ δουλου 3 ο βασιλευσ των αγιων 4 τισ ου μη φοβ. σε | οτι τα δικαιωματα σου εφανερ. 5 και ιδου ηνοιγη

ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, ⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι καθαροὺς λινοὺς λαμπροὺς καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῖ. ⁷ καὶ ἕν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἄγγελοῖς φιάλας χρυσαῖ γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. ⁸ καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἄγγελων.

XVI.

¹ Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἄγγελοῖς· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. ² καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ἔλκος πονηρὸν καὶ κακὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τὴν εἰκόνα αὐτοῦ. ³ καὶ ὁ δευτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡσεὶ νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. ⁴ καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ ἐγένετο αἷμα. ⁵ καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὄσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, ⁶ ὅτι αἷματα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα ἔδωκας αὐτοῖς πιεῖν, ὅπερ ἄξιοι

⁷ εν suppl^c XVI, 2 και απηλθεν usque εις τ. γην suppl^c | *ελκον πονηρον κ. κακον: ^c post ελ, quo versus exit, addidit κοσ κα, quibus rursus exstertis (quum κακον post πονηρον και animadvertisset), satis habuit *ελκος pro -κον reponere ³ και ο δευτερ. εξεχ. suppl^c extincto εις quod * inepte scripserat

· B deficit

6 ενδεδ. λινον καθαρον κ. λαμπρον 7 επτα φιαλας | om αμην 8 εισελθ. εις τ. ναον XVI, 1 εκχεατε | om επτα ante φιαλας 2 επι την γην | κακον και πονηρον εις τους | και τους τη εικονι αυτ. προσκυν. 3 δευτερος: add αγγελος | ως νεκρου | απεθ. εν τη θαλασση 4 τριτ. αγγελος | εις τ. ποταμ. κ. εις τας 5 δικαιος κυριε ει | και ο οσιος (ε εσομενος) 6 αιματα: αιμα | αυτοις εδωκας πιειν· αξιοι γαρ εισι

εἰσιν. ⁷ καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναὶ κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου. ⁸ καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους πυρὶ. ⁹ καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. ¹⁰ καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου, καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἀπὸ τοῦ πόνου, ¹¹ καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν.

¹² Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν εὐφράτην, καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. ¹³ καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡσεὶ βατράχους. ¹⁴ εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα ἐκπορεύεσθαι εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλησ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁵ ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς· μακάριοις ὅ τε γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. ¹⁶ καὶ συνήγαγον αὐτοὺς εἰς τόπον τὸν καλούμενον ἐβραῖστί ἀρμαγεδῶν.

9 του θεου του rescripta (a^{cc} ut videtur): antea inepti quid videtur fuisse 10^{cc} εσκοτισμενη 13 ιδον: cod εδοθη | του δρακοντος usque εκ του στοματος tert suppl^c | βατραχοι 14 εκπορευεσθαι: ^c εκπορευονται (nec a nec και praeposito) 15 ερχομαι: cod ερχεται, sed om super et ipsa prima ut videtur manu notato | τε: ^c om 16 αρμαγεδων: ^c notaverat e super a alterum (volebat prius?), sed rursus abstersit

b deficit

7 ηκουσα αλλου εκ 8 εν πυρι 9 om την 10 πεμπτ. αγγελος | εμασσωντο | εκ του πονου 11 πονων αυτων: add και εκ των ελκων αυτων | μετανησαν: add εκ των εργαων αυτων 12 εκτος αγγελος | τ. μεγ. τον ευφρ. | ανατολων 13 ομοια βατραχιοις 14 δαιμωνων | ε^o α εκπορευεται επι τους βασιλ. της γης και της οικ. ολ. | εισ πολεμον τ. ημ. εκεινης 15 om τε 16 συνηγαγεν | εισ τον τοπον | αρμαγεδδων

¹⁷ Καὶ ὁ ζ' ἐξέγεσεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα, καὶ ἐξ-
 ἤλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ λέγουσα· γέγονεν.
¹⁸ καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ φωναί, καὶ σεισμὸς
 ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ
 τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμὸς οὕτω μέγας. ¹⁹ καὶ ἐγένετο ἡ
 πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ ἡ πόλις τῶν ἐθνῶν ἔπεσεν,
 καὶ βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ δοῦναι
 αὐτῇ ποτήριον οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς. ²⁰ καὶ πᾶσα νῆσος
 ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐκ εὐρέθησαν. ²¹ καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς τα-
 λαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀθρώπους· καὶ
 ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χα-
 λάξης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

XVII.

¹ Καὶ ἦλθεν εἰς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ
 φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ
 κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων
 πολλῶν, ² μεθ' ἧς ἐποίησαν πορνίαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ
 ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας
 αὐτῆς. ³ καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον
 γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλα-
 σφημίας, ἔχοντα κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ⁴ καὶ ἡ γυνή
 ἠν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη
 χρυσοῦ καὶ λίθω τιμῶ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυ-

17 ο ζ' : ita c pro οτε correxit insuperque addidit ἀγγελος 18 post φωναὶ
 rursus scriptum est καὶ βρονταὶ, cc notavit | οἷος οὐκ ἐγένετο c correxit pro οἷος
 οὐκ ἐγένοντο 19 c καὶ αὶ πόλις τ. ε. ἔπεσαν 21 ὡς ipse * suppl XVII, 2 οἰ-
 νου c pro οἴκου correxit 3 γεμοντα: c γεμον

b deficit

17 καὶ ο εβδομος ἀγγελος | εἰς τὸν ἀέρα | ἀπο τοῦ ναοῦ τ. οὐρανοῦ ἀπο τοῦ
 θρόνου λέγουσα 18 ἐγεν. φων. καὶ βροντ. κ. ἀστραπ. | οἱ ἀνθρώποι 19 αὶ πό-
 λις τ. ἐθν. ἔπεσον | οἰα του ἀπτε δοῦναι | το ποτηρι. του οἴνου | ὀργησ αὐτου
 XVII, 1 εἰς ἐκ των | λέγων μοι | ἐπι των ὑδατ. των πολλ. 2 ἐπορνευσαν pro
 ἐποι. πορν. | ἐμεθ. ἐκ τ. οἴν. τῆς πορνείας αὐτ. οἱ κατοικ. τ. γῆν 3 γεμον ονομα-
 των | ἐχον κεφαλὰς 4 ἡ pro ἠν | πορφυρα κ. κόκκινω | χρυσοῦν ποτηριον

σοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμων βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς καὶ τῆς γῆς. ⁵ καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον· μυστήριον, βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. ⁶ καὶ εἶδα τὴν γυναῖκα μεθούσαν τῷ αἵματι τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ, καὶ ἐθαύμασα θαῦμα μέγα εἶδων αὐτήν. ⁷ καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διατί ἐθαύμασας; ἐγὼ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. ⁸ τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μελλεῖ ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ πάλιν πάρεσται. ⁹ ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαι εἰσὶν ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθεται ἐπ' αὐτῶν, ¹⁰ καὶ ἑπτὰ βασιλεῖς εἰσὶν· οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἰς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν μεῖναι δεῖ. ¹¹ καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, οὗτος ὁ ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. ¹² καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσὶν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. ¹³ οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόνασιν. ¹⁴ οὗτοι μετὰ τοῦ ἄρνιου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἄρνιον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. ¹⁵ καὶ λέγει μοι· ταῦτα τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθεται, καὶ λαοὶ καὶ ὄχλοι

4 γεμων: c γεμον 6 τω αιματι: c του αιματος 8 και παλιν παρεσται: c και παρεστιν 15 τα υδατα cc suppl | η πορνη: η suppl c

B deficit

4 γεμον βδελ. και ακαθαρτητος πορνειας αυτης | om και της γης 6 ειδον | μεθουσα. εκ του αιματος | εθαυμ. ιδων αυτ. θαυμ. μεγα 8 om το ante θηριον | βλεποντες | και παλιν παρ.: καιπερ εστιν 9 ορη εισιν επτα 10 κ. βασ. επτ. εισ. | και ο εισ εστ. | δει μειναι 11 και αυτος ογδοος εστι 12 αλλ εξουσιαν 13 εξουσι. εαντων | διαδιδωσουσιν 15 om ταυτα | om και ante λαοι

είσιν και ἔθνη και γλώσσαι. ¹⁶ και τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες και τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην και ἥρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν και γυμνήν, και τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, και αὐτὴν κατακαύσουσιν πυρί. ¹⁷ ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ και ποιῆσαι μίαν γνώμην και δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ ἄχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. ¹⁸ και ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλειῶν τῆς γῆς.

XVIII.

¹ Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἕξουσίαν μεγάλην, και ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. ² και ἔκραξεν ἰσχυρᾶ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν βαβυλῶν ἡ μεγάλη, και ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων και φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου και φυλακὴ παντὸς ὄρνέου ἀκαθάρτου και μεμισημένου, ³ ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπτώκασιν πάντα τὰ ἔθνη, και οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, και οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνουσ αὐτῆς ἐπλούτησαν. ⁴ και ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαὸς μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συνκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, και ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε, ⁵ ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, και ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ⁶ ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς και αὐτὴ ἀπέδωκεν, διπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ αὐτῆς ὧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· ⁷ ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν και ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασιανισμὸν και πένθος. ὅτι

17 καρδ. αυτων ^c pro καρδ. αυτου | γνωμ. αυτου: ^c γν. αυτων | και ποιησαι: ^c om XVIII, 7 ^{cc} εδοξασεν εαυτην

b deficit

16 ειδεις επι το θηρ. | κατακ. εν πυρι 17 αχρι τελεσθη τα ρηματα 18 η εχουσα | βασιλειων της γης XVIII, 1 και μετα ταυτ. | om αλλον 2 εκραξ. εν ισχυι φωνη μεγαλη | επεσεν επεσε | δαιμονων 3 πορνειας | πεπωκε 4 εξελθετε εξ αυτ. ο λα. μου | συγκοιν. | και ινα μη λαβ. εκ τ. πληγ. αυτ. 5 οτι ηκολουθησαν αυτης 6 απεδωκεν υμιν και διπλ. αυτη διπλα | om αυτης post ποτηριω 7 εδ. εαυτην

ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ εἶδω, ⁸ διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς ἔθεός ὁ κύριος ὁ κρίνας αὐτήν. ⁹ καὶ κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες, ὅταν ἴδωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, βαβυλῶν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἤλθεν ἡ κρίσις σου. ¹¹ καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν ἄγομον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, ¹² γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσίνων καὶ πορφύρας καὶ σπηρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου ¹³ καὶ κινναμώμου, καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἔππων καὶ βεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ ἡ ὀπίωρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ λαμπρὰ ἀπόλωντο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν. ¹⁵ οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένον ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ-

8 ^c ισχ. κυριος ο θες. ο κρινων 9 πορνευσαντες: ^c add και στρηνιασαντες, praetereaue ^{cc}*add και στεναξουσιν | πυρωσεω ^c pro πτωσεω reposuit 11 post γης additum est σου nec deletum 12 σπηρικοῦ: cod σιρικοῦ 13 ^c om και αμωμον | ιππων: ^c volebat ο pro ω, sed rursus abstersit 14 λιπαρα ^c pro ριπαρα 16 η μεγαλη η περιβεβλη (μενη adest) suppl ^c

B defloicit

7 om οτι ante καθημαι | ιδω 8 ισχ. κυρ. ο θες. ο κρινων αυτ. 9 κλαουσιν. αυτην | κοψ. επ αυτη | πορνευσαντ. και στρηνιασαντες οταν βλεπωσι 10 εν μια 11 επ αυτη 12 μαργαριτου κ. βυσσου | σιδηρου: add και μαρμαρου 13 κ. κινναμωμον | om κ. αμωμ. 14 σου post ψυχησ ponit | και τα λαμπρα απηλθεν απο | ου μη ευρησση αυτα 16 και λεγοντες | ^c κεχρυσωμενοι, ^c -μενη | κ. μαργαριταις

γαρίτη, ὅτι μιᾶ ὥρα ἤρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. ¹⁷ καὶ πᾶσ κυβερνήτησ καὶ πᾶσ ὁ ἐπὶ τὸν τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, ¹⁸ καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆσ πυρώσεωσ αὐτῆσ λέγοντες· τίσ ομοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; ¹⁹ καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τῆσ κεφαλῆσ αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ ἡ πόλισ ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσση ἐκ τῆσ τιμιότητοσ αὐτῆσ, ὅτι μιᾶ ὥρα ἤρημώθη. ²⁰ εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸσ τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆσ.

²¹ Καὶ ἦρεν εἰσ ἄγγελοσ λίθον ἰσχυρὸν ὡσ λίθον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰσ τὴν θάλασσαν λέγων ὅτι οὕτωσ ὀρμήματι βληθήσεται βαβυλῶν ἡ μεγάλη πόλισ, καὶ οὐ μὴ εὔρεθῆ ἔτι ἐν αὐτῇ. ²² φωνὴ κιθαρῶδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπίγγων οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶσ τεχνίτησ οὐ μὴ εὔρεθῆ ἐν σοὶ ἔτι, ²³ καὶ φῶσ λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφησ οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, ὅτι οἱ ἔμποροὶ σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνεσ τῆσ γῆσ, ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. ²⁴ καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὔρεθῆ καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆσ γῆσ.

XIX.

¹ Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡσ φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλούϊα, ἡ σωτηρία καὶ ἡ [δόξα καὶ

²¹ cc ισχυροσ pro λιθον reponi voluit, rursus vero exstincto ισχυροσ satis habuit ex ισχυρον effingere ισχυροσ XIX, 1 δοξα και η suppl^c

n deficit

17 κ. πασ επι των πλοιων ο ομιλοσ 18 ορωντες pro βλεπ. 19 επι τασ κεφαλασ | ουαι ουαι | om τα ante πλοια 20 επ αυτην | αγιοι αποστολοι 21 αγγελ. ισχυροσ λιθον ωσ μυλον μεγαν | om οτι ante ουτωσ | om εν αυτη 22 και φων. κιθαρ. | σαλπιστων | πασ τεχνιτ. πασησ τεχνησ | post ετι sec add και φωνη μυλου ου μη ακουσθη εν σοι ετι 23 φαρμακεια XIX, 1 και μετα ταυτ. | ε om ωσ | φων. οχλ. πολλ. μεγαλην | λεγοντοσ | post δοξα add και η τιμη

ή] δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ² ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ, ὅτι ἐκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἣτις ἐφθίρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτῆς ἐκ χειρὸς αὐτῆς. ³ καὶ δεύτερον εἶρηκαν· ἀλληλοῦσία, καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ⁴ καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἰκοστέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, λέγοντες· ἀμήν, ἀλληλοῦσία. ⁵ καὶ φωναὶ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαι· αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ, οἱ φοβούμενοι αὐτὸν οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. ⁶ καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν λεγουσῶν· ἀλληλοῦσία, ὅτι ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ὁ κύριος ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. ⁷ χαίρομεν καὶ ἀγαλλιωμέναι καὶ δώμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἄρνιου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοιμάσεν ἑαυτήν, ⁸ καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἕνα περιβάλημα βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαίωματα τῶν ἁγίων ἐστίν. ⁹ καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον [τοῦ γάμου] τοῦ ἄρνιου κεκλημένοι. οὗτοι οἱ λόγοι μου ἀληθινοὶ εἰσιν τοῦ θεοῦ. ¹⁰ καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ· σὺ δουλόσ σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστίν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

¹¹ Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ ἕπτος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν πιστὸς καλούμενος καὶ ἀληθινός,

2 δουλων αυτησ: ^c δουλ. αυτου 4 ζωα suppl ^c 5 ^c φωνη εξηλθεν ει λεγουσα 6 ^c εβασ. κυρ. ο θεος ημ. 7 δωμεν: ^c δωσομεν | αυτω ^c pro αυτων | γυνη: ^{cc} νυμφη θ του γαμου suppl ^c | ^c post κεκλημ. add και λεγι μοι | ^c λογοι του θεου αληθιν. εισιν 10 αδελφων: ^c add σου

v deficit

1 δυναμ. κυριω τω θεω ημων 2 πορνεια | δουλ. αυτου εκ της χ. 4 ^c επεσον | εικοσ. και τεσσαρ. | τεσσαρα | επι του θρονου 5 φωνη εκ τ. ουρ. εξηλθε λεγουσα | τον θεο ημ. | και οι φοβουμ. αυτ. και οι 6 ^c λεγοντων, 6 λεγοντας | εβασ. κυριωσ ο θεοσ ο παντ. 7 αγαλλιωμεθα 8 βυσσινον καθαρ. και λαμπρ. | εστι των αγιων 9 και λεγει μοι· ουτοι οι λογ. αληθ. 10 επεσον | αδελφ. σου | του ιησου bis 11 ανεωγμενον | καλουμενος πιστοσ

καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹² οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ πυρόσ, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, ¹³ καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον περιβεραμμένον αἵματι, καὶ κέκλητο ὄνομα αὐτοῦ ὃ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἔπποισ λευκοῖσ, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρὸν. ¹⁵ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται βρομφαία ὄξεια, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξει τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸσ ποιμανεῖ αὐτοῦσ ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ, καὶ αὐτὸσ πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τῆσ ὀργῆσ τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτοροσ. ¹⁶ καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺσ βασιλέων καὶ κύριοσ κυρίων.

¹⁷ Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλη λέγων πᾶσιν τοῖσ ὀρνέοισ τοῖσ πετομένοισ ἐν μεσουρανήματι· δεῦτε συνάχθητε εἰσ τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, ¹⁸ ἵνα φάγητε σάρκασ βασιλέων καὶ σάρκασ χιλιάρχων καὶ σάρκασ ἰσχυρῶν καὶ σάρκασ ἔππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτοῖσ καὶ σάρκασ πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ τῶν μεγάλων. ¹⁹ καὶ ἴδον τὸ θηρίον καὶ τοῦσ βασιλεῖσ τῆσ γῆσ καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἔππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματοσ αὐτοῦ. ²⁰ καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτησ ὃ ποιήσασ τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷσ ἐπλάνησεν τοῦσ λαβόντασ τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοῦσ

12 cod oi δε (puncta addita habet sed rursus erasa. Debebant super oi sq poni?) oi (intactum mansit) οφθ. | εχων ονομα γεγραμμενον ο ουδ. οιδεν: cod εχων ονομα οιδεν omissis mediis, ^c vero εχων ονοματα γεγραμμενα α ουδισ οιδεν | ει μη ^c pro η μη 13 περιβεραμμενον: ^{cc} περιβεραντισμενον | κελητο (excidit το?): ^c κελητα το 14 ενδεδυμενοι: cod -μενοισ σ eraso 15 τησ οργησ: puncta addita sed rursus abstersa 19 και τα στρ. ^c pro κατα τα στρ.

B deficit

12 ωσ φλοξ 13 ιμ. βεβαμμενον | και καλειται το ονομ. αυτ. 14 σ^ο τα εν τω 15 πατασση | του οινου του θυμου και τησ οργησ 16 και επι τον μηρ. αυτ. το σν. 17 ειδ. ενα αγγελ. | εκραξε φωνη | πετωμενοισ | δευτε και συναγεσθε | δεπν. του μεγαλου θεου 18 καθημ. επ αυτων | ελευθερων και δουλ. | οση των απτε μεγ. 19 ειδον | ποιησαι πολεμον 20 και μετα τουτου

προσκυνοῦντας τὴν εἰκόνα αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης ἐν θεῷ. ²¹ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ βομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἔππου τῇ ἐξελεύσει ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

XX.

¹ Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ² καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὃ ἐστὶν ὁ διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν [χιλία ἔτη, ³ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν] εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκλείσεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἐτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χιλία ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

⁴ Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοῦς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὸς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· εἴ τινες οὖν οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν, καὶ ἐξήσαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ χιλία ἔτη. ⁵ αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. ⁶ μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δευτερός θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλὰ ἔσονται ἱερεῖς καὶ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ τὰ χιλία ἔτη.

⁷ Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χιλία ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ

20 ^c τη εικονι XX, 1 ^c αλλον αγγελ. καταβαιν. εκ του ουρανου 2 sq verba χιλια ετη κ. εβαλ. αυτον omitta (ab edhσεν αυτον ad εβαλεν αυτον transiluit scriptor) nec suppleta 4 ουν ου: ου ipse * supra lineam suppl 7 τελεσθη: cod τελεσθη (exeuente versu) σε (scripturus τελεσθησεται?), sed ipse * notavit σε

b deficit

20 τη εικονι | την καιομενην εν τω θεω 21 εκπορευομενη pro εξελθ. XX, 1 καταβαινοντα: add εκ του ουρανου | κλειδα | επι την χειρα 2 οσ εστι διαβ. και σατανασ 3 εκλεισεν αυτον | πλανηση τα εθνη ετι | και μετ. ταυτα 4 και οστινες ου προσεκ. τω θηριω ουτε τη εικονι (ε την εικονα) αυτ. | μετωπων: add αυτων | ε μετα χριστου | τα χιλια 5 οι δε λοιποι των νεκρων ουκ ανεζησαν εωσ τελεσθη τα χιλια ετη. αυτη η 6 ο θανατ. ο δευτερ. | αλλ εσ. ιερ. του θε. | ομη τα

τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι πάντα τὰ ἔθνη ἐν ταῖς τέτρασι γωνίαις, γῶγ καὶ μαγῶγ, καὶ συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. ⁹ καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς. ¹⁰ καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός καὶ τοῦ θείου, ὅπου τὸ θηρίον καὶ ὅπου ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

¹¹ Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπάνω αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὔρεθῆ αὐτοῖς. ¹² καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς καὶ μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς ἐστῶτας ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνεώχθη, καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνεώχθη, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς, καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς βίβλοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹³ καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ κατεκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. καὶ οὗτος ὁ δεῦτερος θάνατός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. ¹⁵ καὶ εἴ τις οὐχ εὔρεθῆσεται ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

8 γωνιαίς: ^c add τῆς γῆς | ^c τον γωγ και τον μαγωγ 9 sq πυρ απο usque εἰς τ. λιμνην suppl ^c 12 και μεγαλους: ^c τους μεγαλ. | εστωτας: ^c add ενωπιον (oblatus expungere επι) | *ab ηνεωχθη ad ηνεωχθη transiluit, ^c suppl και αλλο βι. ηνε. 15 ευρεθησεται: ^c ευρεθη

B deficit

8 om παντα | τα εν ταις τεσσαραι γω. τῆς γῆς τον γωγ κ. τον μα. συναγαγειν αυ. εἰς πολ. | om αυτων 10 om του sec | om οπου ses 11 λευκον μεγαλ | καθ. επι αυτου | ου απο προσω. 12 νεκρουσ μικρουσ και μεγαλουσ εστ. ενωπιον τ. θεου | βιβλ. ηνεωχθησαν | βιβλιον αλλο | εν τοις βιβλοις 13 τους εν αυτη νεκρουσ | τους εν αυτοις νεκρουσ | εκριθησαν 14 om και ante αυτος | ουτ. εστιν ο δευτ. θαν. | om η λιμνη τ. πυρ. 15 ευρεθη

XXI.

¹ Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ² καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³ καὶ φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ θρόνου λέγουσα· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐσκήνωσεν μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται· αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, ⁴ καὶ ἐξαλείψει πᾶν δράκον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε κραυγὴ οὔτε πένθος οὐκ ἔσται, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθεν. ⁵ καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει μοι· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. ⁶ καὶ λέγει μοι· γέγονα ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος· ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ⁷ ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μου υἱός. ⁸ τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

⁹ Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν νύμφην τὴν γυ-

3 ^c καὶ ἡκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ λεγουσης | ἐσκήνωσεν: ^c σκηνώσει 4 δρακὺ (cf ad 7, 17): ^c δακρυον | οτι: ο ex e prima ut videtur manu factum | πρῶτα ^c pro πρῆβατα correxit 6 γεγονα: ^c v addiderat ut esset γεγονα, rursus vero v absterso (ab eodem?) totum verbum improbatum est | δωρεαν ^c pro δωρεας 9 γεμόντων: ^c γεμουσων (sic)

B deficit

1 παρῆλθε 2 καὶ ἐγὼ ἰωαννης εἶδον τὴν | οὐ εἶδον ἀπὸ καταβ. | ἀπο τ. θε. ἐκ τ. οὐρ. 3 καὶ ἡκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τ. οὐρανοῦ λεγουσης | σκηνώσει | καὶ αὐτ. ο θε. ἐστ. μ. αὐτ. θεος αὐτῶν 4 κ. ἐξάλ. ο θεος παν δακρυον ἀπο τῶν | ο θάνατος | οὐτ. πένθος οὐτ. κραυγ. οὐτε πόνος ο. ἐστ. ἐτι | ἀπῆλθεν 5 ἐπι τοῦ θρόνου | καιν. παντ. ποιῶ | ἀληθιν. κ. πιστ. 6 κ. εἶπε μοι· γεγονε. ἐγὼ εἰμι τὸ α καὶ 7 πάντα pro ταῦτα | ἐστὶ μετ' ο υἱος 8 δειλοῖς δε pro τοῖς δε δειλ. | φαρμακευσι | ο ἐστὶ δευτερος θάνατος 9 ἦλθε pro με εἰς τῶν | φιάλ. τὰς γεμουσας | τὴν νύμφ. του αρν. τὴν γυναικ.

ναῖκα τοῦ ἀρνίου. ¹⁰ καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄροσ μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ἱερο-
σαλήμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἔχουσαν
τὴν δόξαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιω-
τάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι. ¹² ἔχουσα τεῖχος μέγα
καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοὺς πυλῶνας
ἀγγέλους ἰβ', καὶ ὀνόματα αὐτῶν γεγραμμένα, ἃ ἔστιν τῶν ἰβ'
φυλῶν υἰῶν Ἰσραήλ. ¹³ ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ
βορρᾶ πυλῶνες γ', καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες γ', καὶ ἀπὸ δυσμῶν
πυλῶνες τρεῖς. ¹⁴ καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους ἰβ',
καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν ἰβ' ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.
¹⁵ καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα
μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος
αὐτῆς. ¹⁶ καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κείται, καὶ τὸ μῆκος ὅσον
τὸ πλάτος, καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων
δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς
ἰσά ἔστιν. ¹⁷ καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν μδ' πήχεων,
μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἔστιν ἀγγέλου. ¹⁸ καὶ ἡ ἐνδόμησις τοῦ τεί-
χους αὐτῆς ἰασπισ, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ
καθαρῷ. ¹⁹ καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ εἰς ἰασπισ, καὶ ὁ δεῦτερος
σάπφειρος, καὶ ὁ γ' χαλκηδών, ὁ δ' σμάρραγδος, ²⁰ ὁ ε' σαρ-
δόνυξ, ὁ ζ' σάρδιον, ὁ ζ' χρυσόλιθος, ὁ η' βήρυλλος, ὁ θ' τοπά-

12 εχουσα pr: cod εχοντι nec correctum | εχουσα see c pro εχοντασ 13 νο-
του et δυσμων c pro βορρα (inepte repetito) et νοτου reposuit 14 εχον suppl a
15 καλάμον: c - μου 16 πολις: cod αυτησ additum habet nec deletum est | στα-
διων: c σταδιουσ (sed σ per incuriam omisit) 17 τειχος: cod χιουσ 18 η ενδο-
μησις: c η ενδωμησις (ut Δ) pro ηενδωμασι (sic) reposuit 19 και: c om 20 το-
παζιον c pro τοπαδιον

b deficit

10 επ οροσ | τ. πολιν την μεγαλην τ. αγ. 11 om απο | και ο φωστηρ 12 εχου-
σαν τε τειχ. | εχουσαν | επι τοισ πυλωσιν αγγ. δωδεκα και ονοματα επιγεγραμμενα |
δωδεκα φυλ. των υι. 13 απ ανατ. | τρεις· απο βορρ. πυ. τρεις· α. νοτ. πυ· τρεις·
απο δυσμ. 14 θεμελ. δωδεκα και εν αυτοισ ονοματα των δωδεκα 15 om μετρον
16 μηκ. αυτησ τοσουτον εστι (sic 1624) οσον και το πλ. | ε^ο επι σταδιουσ 17 μδ'·
τεσσαρακοντατεσσαρων | πηχων 18 και ην η | ομοια 19 εις: πρωτοσ | ιασπις· ο
δευτ. | om και post σαφφ. | ο τριτοσ et ο τεταρτοσ 20 ο πεμπτοσ item ο εκτοσ, ο
εβδομοσ, ο ογδοοσ, ο εννατοσ (ε ενατοσ), ο δεκατοσ, ο ενδεκ., ο δωδεκατ. | σαρδιοσ

ζιον, ὃ ἰ χρυσόπρασος, ὃ ια' ὑάκινθος, ὃ ιβ' ἀμειψύστινος. ²¹ καὶ οἱ ιβ' πυλῶνες μαργαρίται· ἀνά εἰς ἕκαστος τῶν πυλῶνων ἦν ἕξ ἐνὸς μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρόν ὡς ὕαλος διαυγῆς. ²² καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὅτι ἡ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἄρνιον. ²³ καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. ²⁴ καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν. ²⁵ καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νύξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, ²⁶ καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. ²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσελθῶσιν εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν ὡσεὶ βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ οὐρανοῦ.

XXII.

¹ Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρυσταλλόν, ἐκπορευόμενον ἐκ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου. ² ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς ιβ', κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦς τοὺς καρποὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τῶν ξύλων εἰς θεραπείαν ἐθνῶν. ³ καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται. καὶ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δούλοι αὐτοῦ λατρεύσου-

20 ^c χρυσόπρασος: ^c -πρασος | ἀμειψύστινος: ^c -θύσσος 21 μαργαρίται (cod -ρειται): ^c ιβ' μαργ. | ἦν ^c: *ων ἦν 22 ὅτι ο κυρ. ο θεος: ^c ο γαρ ο κυριος θεος (sic, sed videtur per incuriam o ante ἦσ delevisse pro o ante κσ) 38 ^c φαίν. εν αυτη 25 ημερας ^c pro ημερα 27 ο ποιων: syllabam ων exeunte versu omissam suppl ^c, idem om o | ὡσει: ^c om 27 ουρανοῦ: non correctum XXII, 2 ενθεν και: ita *, ^c suppl ενθεν, sed ξυλον ζωης, quod deest, nec ipse addidit 3 καταθεμα ^c pro καταγμα | εσται pr: ^c add ετι

n deficit

20 ἀμειψύστος 21 κ. οἱ δωδεκ. πυλων. δωδεκα μαργ. | ναλ. διαφανης 22 ο γαρ κυριος 23 φαίν. εν αυτη 24 και τα εθνη των σωζομενων εν τω φωτι αυτης περιπατησουσι και οι βασ. | τ. δωξ. και την τιμην αυτ. εις 27 εισελθη | π. κενουσι και ποιουν βδελ. | ουρανοῦ: αρνιου XXII, 1 καθαρων ποταμον | εκ του θρονου 2 εντευθεν κ. εντευθεν | καρρ. δωδεκα | μην. ενα εκαστ. αποδιδουν τον καρπον αυτ. | του ξυλου | των εθνων 3 καταναθεμα ο. εστ. ετι και ο θρον.

σιν αὐτῷ, ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ⁶ καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλέν με τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. ⁷ καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριοι ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ⁸ ἀγῶ ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύντος μοι ταῦτα. ⁹ καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ· σύνδουλόσ σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. ¹⁰ καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τούτους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ¹¹ ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. ¹² ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοθῆναι ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. ¹³ ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ¹⁴ μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ¹⁵ ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶσ ποιῶν καὶ φιλῶν ψεῦδος. ¹⁶ ἐγὼ ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκ-

6 με: ^c om 7 ερχομαι: ^c ερχονται 10 τουτους: punicis improbatur quae ^c correctorem antecedere videntur 12 ^c αποδουναι 14 post η εξουσι. αυτων *add ως δε η εξουσια, quae ^c del

b deficit

4 om και ante επι 5 εκει pro επι | κ. χρει. ουκ εχουσι λυχνου | φωτιζει αυτους 6 και κυριος ο θε. των αγιων προφητ. | om με 7 om και 8 και εγω ιω. ο βλ. ταυτα κ. ακ. | ^c επεσον | δεικνυοντος 9 σου γαρ εμι 10 om τουτους | οτι ο καιρ. εγγυς εστ. 11 κ. ο ρυπων ρυκωσατω ετ. | δικαιωθητω pro δικ. ποιησ. 12 και ιδου | αποδουναι | εργ. αυτου εσται 13 εγω εμι το α | αρχη και τελος ο πρωτ. κ. ο εσχ. 14 μακ. οι ποιουντες τας εντολας αυτου 15 εξω δε | πασ ο φιλων και ποιων

κλησίαις. ἐγὼ εἶμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος δαυιδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός. ¹⁷ καὶ πνεῦμα καὶ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

¹⁸ Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ἐάν τις ἐπιθήσει ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ¹⁹ καὶ ἂν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τούτων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ²⁰ λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα εἶναι· ναὶ ἔρχομαι ταχύ. ἔρχου κύριε ἰησοῦ. ²¹ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ μετὰ τῶν ἁγίων, ἀμήν.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ

18 μαρτυρω: cod η μαρτυρω, nec correctum | επ αυτα επιθησει suppl^c 20 ειναι: ^c om | ιησου: ^c add χριστε. In subscriptione scriptum est αποκαλυψεις, ut etiam ter (saepius non repetitur) in paginarum titulis legitur.

b deficit

16 του δαβιδ | και ορθρινος pro ο πρωϊνος 17 κ. το πνευμ. κ. η νυμφ. λεγ. ελθε | ειπατω ελθε | διψ. ελθετω και ο θελ. λαμβανετω το υδ. 18 συμμαρτυρουμαι γαρ παντι ακουοντι | εαν τις επιτιθη προς ταυτα επιθησ. ο θεος επ αυτον τας | εν βιβλιω 19 κ. εαν τις αφαιρη απο τ. λογ. βιβλου της | αφαιρησει | απο βιβλου της ζω. | και των γεγραμμ. εν βιβλ. 20 om ειναι | ταχυ· αμην. ναι ερχου 21 τ. κυρ. ημων ιησ. χριστου μετ. παντων υμων αμ. Nec s nec s^c subscriptionem habent.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

In textu: Mt 13, 17 scribe Ἰδαν et 26, 65 μαρτυριῶν 27, 60 dele αὐτὸ, quod v et ε ε^o habent Mc 2, 8 scribe ὁ ἰησ. ἐπιγν. 2 Thess in subscriptione dele B

In notis: column. 1. Mt 3, 15 adde ^b ad ἡμιν et ad 4, 23 bis 3, 16 et 7, 22 scribe ^c pro ^b ad και ερχ. et εξεβαλ. 4, 7 ^c interpg. post πικριν 7, 28 adde ^b Mc 7, 34 adde εφραθα restitutum esse Lc 12, 18 adde παντα ante τα γεν. Phil. 4, 23 ^c μετα παντων υμων Act 1, 14 scribe: *ομοθ. προσκ. ομοθ., ^c del ομοθ. sec Act 19, 33 scribe pro ηλθεν 1 Ioh 5, 21 adde ^c

col. 2. Mt 5, 42 Alfordo teste θανισασθ. 6, 33 *μερ. αυτησ^{bent} 7, 12 σα αν 13, 17 ειδαν 14, 3 *om τη^{bent} 14, 8 ιωανου (24, 31 vide infra) Lc 18, 9 om και ante εξουθ.

col. 3. supple Mt 1, 18 γεννησις 4, 8 δεικνυσιν 7, 12 σα αν 10, 10 τον ιωανν. 15, 36 τω οχλω 17, 14 γονυπ. αυτω 20, 10 et 21, 22 ληψ. 27, 44 ωνειδ. αυτω Mc 4, 18 αλλοι: ουτοι 5, 33 om και sec 7, 13 τοι. πολλ. 10, 8 μια σαρξ 15, 47 om η tert Eph 1, 3 ο ευλογ. ημασ Act 12, 13 προσηλθε 21, 10 αυτων: ημων 1 Ioh 5, 1 τον γεγεννημ. Apoc 3, 17 οτι πλουσ. ειμ. 7, 17 δακρυον 13, 14 την πληγην. Item Mt 7, 19 dele notam 15, 32 dele αυτοισ 19, 26 scribe παντ. δυν. εστι 24, 31 transfer εωσ των απρ. ad col. 2. Mc 2, 7 dele οτι ουτως αυτοι et 9 scribe σου τ. κραββατ. 8, 22 dele notam 14, 27 scribe plene διασκορπισθησεται Lc 5, 34 dele ο ante ιησ. 1 Co 15, 26 dele 26 ante γαρ 2 Co 11, 4 scribe ηκειχσθε et Gal 3, 10 εν πασι 1 Thess 3, 10 dele numerum 10. De ε et ε^o vide pag. LXXXIX.

Praeterea iniuria typorum per priorem potissimum libri partem in multis ut veremur exemplaribus accentuum et spirituum signa haud pauca perierunt.

ΤΟΔΕΤ
ΤΗΝΤ
ΟΜΕΝ
CINQ
ΜΕΝΟ
ΤΑΜΗ
ΜΙΟΡΑ
ΛΕΥΤ
ΒΑΝΟ
ΧΑΡΙΝ
ΟΜΕ
ΤΩΘ
ΒΙΑΣ
ΓΑΡΟ
ΚΑΤΙ
ΗΦΙ
ΝΕΤ
ΣΕΝ
ΘΑΝ
ΤΗΣΙ
ΝΕΟ
ΑΓΓΕ
ΜΙΜ
ΔΕΟ
ΔΕΔ
ΚΑΝ
ΩΣ
ΤΕΣ
ΤΙΜΙ
ΠΙΑΣ
ΑΜΙ
ΓΑΡΙ
ΚΡΙ
ΑΦΙ
ΠΟ
ΤΟΙ
ΤΟΟ

Ο ΔΕ ΕΤΙ ΑΠΑΞ ΔΗ
ΤΗΝ ΤΩΝ ΣΑΛΕΥ
ΜΕΝΩΝ ΗΜΕΤΑ
ΕΙΝΩΣ ΠΕΠΟΙΗ
ΜΕΝΩΝ ΗΝ ΑΜΗ
ΑΜΗ ΣΑΛΕΥΟΜΕ
ΙΟΒΑΣΙΛΕΙΑΝ Α
ΚΕΥΤΟΝ ΠΑΡΑΛ
ΚΑΝΟΝΤΕΣ ΕΧΟ
ΚΑΡΙΝΔΗ ΣΛΑΤΡ
ΟΜΕΝΕΥΑΡΕΣΤ
ΓΩΘΩΜΕΤΑΕΥ
ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕ ΟΥΣ
ΓΑΡ ΘΣΗΜΩΝ
ΚΑΤΑΝΑΛΙΣΚΟΝ
Η ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑΝ
ΝΕΤΩΤΗ Η ΦΙ
ΣΕΝΙΑ ΜΗ ΕΠ
ΘΑΝΕΣ ΘΕ ΔΙΑΤ
ΓΗΣ ΓΑΡ ΕΛΑΘΟ
ΝΕΣ ΣΕΝΙΣ ΑΝΤ
ΑΓΓΕΛΟΥΣ
ΙΜΗΝ ΗΣ ΚΕΣ ΘΑ
ΔΕ ΣΜΙΩΝΩΣ
ΔΕ ΔΕ ΜΕΝ ΟΙΤΟ
ΚΑΚΟΥ ΧΟΥΜΕ
ΩΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΙΟ
ΤΕ ΣΕΝΣΩΜΑΤ
ΙΜΙΟ ΣΟΓΑΜΟΣ
ΠΙΑΣΙΝ ΚΑΙ ΗΚΟ
ΑΜΙΑΝΤΟΣ ΠΟΡ
ΓΑΡ ΚΑΙ ΜΟΙ ΧΟ
ΚΡΙΝΙΘΣ
ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ ΟΤ
ΠΟΣΑΡΚΟΥΜΕ
ΤΟΙΣ ΠΑΡΟΥΣΙΝ
ΤΟΣ ΓΑΡ ΕΙΡΗΚΕ

ΑΥΤΟΥ ΔΙΑΙΥΧΥΩΗ
ΔΟΣ ΔΕΙΣ ΤΟΥ ΣΑΙΩ
ΝΑΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩ
ΑΜΗΝ

ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΔΕ ΥΜΑΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΝΕΧΕ
ΣΘΕ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΗΣ
ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩ
ΔΙΑΒΡΑΧΕΩΝ ΕΠΕ
ΣΤΙΛΑΥΜΙΝ
ΓΕΙΝΩΣ ΚΕΤΕ ΤΟΝ
ΑΔΕΛΦΟΝ ΗΜΩΝ
ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΑΠΟΧΕ
ΛΥΜΕΝΟΝ ΜΕΘΟΥ
ΕΑΝΤΑΧΙΟΝ ΕΡΧΗΤΑΙ
ΣΘΕ ΟΥΘΟΜΑΙ ΥΜΑΣ
ΑΣ ΠΑΣΑΣ ΘΑΙ ΠΑΝ
ΤΑΣ ΤΟΥΣ ΗΓΟΥΜΕ
ΝΟΥΣ ΥΜΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ
ΑΣ ΠΑΖΟΝΤΑΙ ΥΜΑΣ
ΟΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ
Η ΧΑΡΙΣ ΜΕΤΑ ΠΑΝ
ΤΩΝ ΥΜΩΝ ΑΜΗΝ

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

ΣΤΙΧΟΙ 14





